DET KONGELIGE
UTENRIKSDEPARTEMENT

Prop. 1 S

(2026–2027)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

FOR BUDSJETTÅRET 2027

Utgiftskapitler: 100–179

Inntektskapitler: 3100–3141

DET KONGELIGE
UTENRIKSDEPARTEMENT

Prop. 1 S

(2026–2027)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

FOR BUDSJETTÅRET 2027

Utgiftskapitler: 100–179

Inntektskapitler: 3100–3141

Innhold

Del I **Innledende del** 7

1 **Innledning** 9

2 **Mål og prioriteringer for utenrikstjenesten i 2027** 12

3 **Oppfølging av anmodnings- og utredningsvedtak** 16
3.1 Stortingssesjon 2025–2026 17
3.2 Stortingssesjon 2024–2025 19

4 **Tabelloversikter for budsjettforslaget** 21

5 **Utenriksministerens og utviklingsministerens ansvarsområder** 25

6 **Oversikt ansatte** 27

Del II **Budsjettforslaget** 29

7 **Budsjettforslaget** 31

Programområde 02 Utenriksforvaltning 31

Programkategori 02.00 Administrasjon av utenrikspolitikken 31
Kap. 100 Utenriksdepartementet 35
Kap. 3100 Utenriksdepartementet 39
Kap. 103 Regjeringens representasjon 40
Kap. 104 Kongefamiliens offisielle reiser til utlandet 41
Kap. 105 Direktoratet for eksportkontroll og sanksjoner 41

Programkategori 02.10 Utenriksformål 43
Kap. 115 Næringsfremme, kultur og informasjon 45
Kap. 116 Internasjonale organisasjoner 49
Kap. 117 EØS-finansieringsordningene 52
Kap. 118 Utenrikspolitiske satsinger 57

Programområde 03 Internasjonal bistand 73

Programkategori 03.00 Forvaltning av utviklingssamarbeidet 75
Kap. 140 Utenriksdepartementet 76
Kap. 141 Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad) 77
Kap. 3141 Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad) 79
Kap. 144 Norsk senter for utvekslingssamarbeid (Norec) 80

Programkategori 03.10 Utviklingssamarbeidet 83
Kap. 150 Humanitær bistand 92
Kap. 151 Fred, sikkerhet og globalt samarbeid 101
Kap. 152 Menneskerettigheter 113
Kap. 153 Flyktninger, fordrevne og vertssamfunn 119
Kap. 159 Regionbevilgninger 125
Kap. 160 Helse 151
Kap. 161 Utdanning, forskning og offentlige institusjoner 158
Kap. 162 Næringsutvikling, matsystemer og fornybar energi 167
Kap. 163 Klima, miljø og hav 178
Kap. 164 Likestilling 185
Kap. 165 Norfund 191
Kap. 170 Sivilt samfunn 196
Kap. 171 FNs utviklingsarbeid 200
Kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette 203
Kap. 179 Flyktningtiltak i Norge 215

Del III **Spesielle tema** 217

8 **Sektorovergripende miljø- og klimapolitikk** 219

9 **Oppfølging av bærekraftsmålene** 224

10 **Rapport om norsk utviklingssamarbeid 2025** 238

11 **Nansen-programmet for Ukraina og naboland** 243

12 **Oppfølging av Afghanistan-utvalgets rapport** 251

13 **Redegjørelse for likestilling som offentlig myndighet** 254

14 **Likestilling og ikke-diskriminering i utenrikstjenesten** 260

15 **Omtale av lederes ansettelsesvilkår i statlige foretak under Utenriksdepartementet** 267

Forslag 269

Vedlegg

1 Bilateral bistand i 2025 279

2 Bistand gjennom norske ikke-statlige organisasjoner og stiftelser i 2025 284

3 Bistand gjennom ikke-norske, ikke-statlige organisasjoner og stiftelser i 2025 285

4 Bistand gjennom multilaterale organisasjoner i 2025 286

5 Bistand som andel av BNI i OECD/DAC-land 2025 287

6 Utviklingsbankene 288

DET KONGELIGE
UTENRIKSDEPARTEMENT

Prop. 1 S

(2026–2027)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

FOR BUDSJETTÅRET 2027

Utgiftskapitler: 100–179

Inntektskapitler: 3100–3141

Tilråding fra Utenriksdepartementet 25. september 2026,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Støre)

Del I
Innledende del

1 Innledning

Verden slik vi kjenner den, er i endring. Demokrati, rettssikkerhet og menneskerettigheter er under press. Dette er selve grunnlaget for at hver enkelt av oss skal kunne leve frie og gode liv. Demokratiet i Europa står overfor det mest sammensatte og alvorlige presset siden den kalde krigen. Samtidig brukes handel, toll, energi og teknologi i økende grad som våpen, og dette kan ikke lengre ses separat fra sikkerhetspolitikken.

I Regjeringens plan for Norge er ett av fem prioriterte områder å skape trygghet for landet. Utenriksdepartementet skal bidra ved å styrke Norges økonomiske sikkerhet, og ved å forsvare Norges interesser i en farligere og mer uforutsigbar verden.

Styrke Norges økonomiske sikkerhet

En sterk økonomi og et omstillingsdyktig næringsliv er avgjørende, også for norsk sikkerhet. Regjeringen vil styrke samarbeidet med våre største handelspartnere, og særlig EU.

EØS-avtalen har gitt oss økonomisk vekst og velferd i tre tiår. Den gir oss bl.a. markedsadgang til vårt viktigste marked og er vår viktigste handelsavtale. Samtidig som den er avgjørende for Norge og norsk næringsliv, er den ikke alene tilstrekkelig for å ivareta norske interesser i møte med et EU som nå utvikler ny politikk som en respons på en mer urolig verden.

Utviklingen i EU pågår i rekordfart. Den skjer på tvers av sektorer, både innenfor og utenfor EØS-avtalens virkeområde. Dette utfordrer oss fordi en stadig større del av utviklingen finner sted på områder som ikke omfattes av EØS-avtalen. På toll- og handelsområdet har vi selv aktivt valgt å stå utenfor.

Stadig oftere skjer utviklingen av ny politikk, regelverk og verktøy fra EUs side i en «gråsone», der hele eller deler av et program eller et regelverk faller utenfor det vi som EØS-medlem har rett til å være med på.

Vi ser at gapet mellom EU-medlemskap og EØS-tilknytning blir tydeligere. Samtidig blir politikkområder som EØS-avtalen ikke dekker, stadig viktigere for oss.

Utviklingen i EU vil kunne påvirke norske arbeidsplasser, norsk næringsliv og lokalsamfunn over hele landet. De er helt avhengige av et velfungerende samarbeid med Europa, og av den markedsadgangen vi så langt har kunnet ta nærmest for gitt.

For å ivareta våre egne nasjonale interesser vil regjeringen modernisere forvaltningens EØS-arbeid, slik at vi har bedre forutsetninger for å påvirke tidlig i regelverksprosessene i EU og raskere implementere EØS-relevant regelverk i norsk lov. Dette vil sette oss bedre i stand til å ivareta hensynet til norske interesser innenfor rammen av EØS-avtalen. Disse grepene bidrar også til en mer aktiv europapolitikk.

Regjeringen har intensivert innsatsen for å sikre norske interesser i en turbulent tid for internasjonal handel, og samlet det overordnede ansvaret for handelspolitikken i Utenriksdepartementet.

Forsvare Norges interesser i en farligere og mer uforutsigbar verden

Norge står overfor den mest alvorlige sikkerhetspolitiske situasjonen siden andre verdenskrig. Vi lever i en farligere og mer uforutsigbar verden. Det må vi ta innover oss.

Russlands ulovlige angrepskrig mot Ukraina fortsetter med full styrke og forblir den største trusselen mot norsk og europeisk sikkerhet. Vår langsiktige og brede støtte til Ukraina – politisk, økonomisk og militært – ligger fast. Solid norsk støtte til Ukraina er i tråd med norske interesser og verdier fordi det er avgjørende for europeisk sikkerhet og stabilitet. Krigen handler om land, folk, verdier og verdenssyn. Norge kan ikke akseptere russisk stormaktstenkning hvor Russland med makt gir seg rett til å dominere utvalgte naboland. Ukrainas kamp er derfor en kamp for retten til suverenitet og selvbestemmelse i Europa.

Norge og Ukraina har nå inngått en avtale om et gjensidig strategisk partnerskap. Målet er å styrke både Ukrainas og Norges forsvarsevne og

motstandsdyktighet. Partnerskapet består av tre hoveddeler: forsvar, energi og totalberedskap. På alle disse områdene har Ukraina viktig erfaring med stor overføringsverdi til Norge. Samtidig kan vi bidra med kompetanse som Ukraina har nytte av. Etableringen av partnerskapet illustrerer styrkingen av Norges samarbeid med Ukraina etter Russlands fullskalainvasjon.

Den internasjonale interessen for Arktis og nordområdene har aldri vært større enn nå. Interressen drives frem av den sikkerhetspolitiske situasjonen og klimaendringer. Det kreves mer av oss for å ivareta norske interesser. Å sikre stabilitet og forutsigbarhet i nord er viktig for Norge.

Samtidig har den regionale storkrigen i Midtøsten fått globale konsekvenser. Blokaden av Hormuz-stredet har bidratt til økte priser på drivstoff, gjødsel og andre kritiske varer.

Geopolitiske forskyvninger, væpnede konflikter, klimautfordringer og økonomisk uro påvirker både utviklingen internasjonalt og norske interesser.

Det er samtidig en rivende teknologiutvikling. Sikkerhet, økonomi og utvikling kan ikke lenger behandles som adskilte politikkområder.

Regjeringen etablerte Direktoratet for eksportkontroll og sanksjoner (DEKSA) i 2025 for å bedre håndtere disse utfordringene, og foreslår en budsjettøkning for å styrke DEKSAs kapasitet i møte med store behov fra industri og akademia.

Snart to år inn i president Trumps andre periode har USA gjennomført en omfattende amerikansk reorientering, inkludert veivalg som ved anledninger har utfordret det transatlantiske verdifellesskapet, maktforbudet i folkeretten og suverenitetsprinsippet. Samtidig har vi grunnleggende fellesinteresser, inkludert sentrale sikkerhetsinteresser, med USA.

I over 80 år har FN, folkeretten og medlemskapet i NATO vært grunnpilarer i norsk utenrikspolitikk.

Dette er ikke adskilte spor, men gjensidig avhengige forutsetninger for en internasjonal orden der forholdet mellom stater reguleres av felles regler.

Denne regelbaserte verdensordenen er grunnleggende i norsk interesse. Vår sikkerhet og velstand bygger på demokrati, rettsstat, handel og respekt for folkeretten. Også i krig gjelder regler. Internasjonal humanitærrett er avgjørende for å beskytte sivile og sikre at humanitær hjelp når frem. Det er viktigere enn noen gang å hegne om globale avtaler innenfor nedrustning og ikkespredning av masseødeleggelsesvåpen. Under NATO-toppmøtet i Ankara juli 2026 viste Norge og andre allierte fremgang i arbeidet med å bygge et sterkere Europa i et sterkere NATO, inkludert arbeidet mot målet om å bruke fem pst. av BNP på forsvar og forsvarsrelaterte utgifter innen 2035. Dette handler om at Europa og Canada har forpliktet seg til å ta større ansvar for egen sikkerhet. Det ansvaret må vi følge opp, primært i lys av trusselen fra Russland, men også fordi det er en naturlig utvikling av det transatlantiske forholdet. Denne satsingen innebærer også styrking av samarbeidet med nærstående allierte i Europa og med Canada, samt med vårt nære partnerland Ukraina. Slik blir vi tryggere i møte med et farligere Russland.

Med krig i Europa og i en verden der forpliktende internasjonalt samarbeid svekkes, vil regjeringen stå opp for folkeretten, menneskerettigheter og et sterkt FN.

De humanitære behovene øker som følge av konflikter, klimaendringer og et rekordhøyt antall mennesker på flukt, samtidig som flere tradisjonelle givere reduserer bistanden. Gapet mellom behov og tilgjengelige ressurser har aldri vært større.

Norge vil derfor fortsette å være en sterk støttespiller for FN og det humanitære systemet. Vi jobber for nødvendige reformer som styrker effektiviteten, ivaretar de humanitære prinsippene og forsvarer internasjonal humanitærrett. Dette gjør vi gjennom både finansielle bidrag og aktivt humanitært diplomati i bl.a. Ukraina, Midtøsten og Sudan.

Klimaendringene rammer de fattigste landene hardest, samtidig som det er i Norges egeninteresse å bidra til utslippskutt og klimatilpasning. Klima påvirker matproduksjon, helse, økonomisk vekst og stabilitet, og er derfor avgjørende for en bærekraftig utvikling globalt. Regjeringen foreslår i statsbudsjettet for 2027 et nytt norsk mål for klimafinansiering på 30 mrd. kroner årlig som skal nås senest i 2035.

Det er nå under fire år igjen til 2030. FNs framdriftsrapport viser at bare 17 pst. av bærekraftsmålene er i rute. Et fortsatt høyt bistandsnivå er derfor en viktig del av Norges bidrag til en mer stabil, rettferdig og bærekraftig verden.

Utfordringene verden står overfor er blitt mer komplekse og tettere sammenvevd. Behovene for utviklingsfinansiering øker, samtidig som internasjonal bistand ble redusert med nesten en fjerdedel i 2025.

Utviklingspolitikken omfatter hele bredden av Norges internasjonale engasjement for bærekraftig utvikling. Fred, stabilitet og sikkerhet er

grunnleggende. Fattigdom, sult, svake institusjoner, klimaendringer og arbeidsledighet kan bidra til ustabilitet, tvungen migrasjon og voldelige konflikter.

Utviklingspolitikken må tilpasses virkeligheten slik den er i dag. Det krever tydeligere og færre mål, sterkere partnerskap og mer strategisk bruk av bistanden. Regjeringen vil derfor legge frem en stortingsmelding om utviklingspolitikken våren 2027. Med store finansieringskutt internasjonalt blir behovet for privat kapital forsterket. Norsk bistand må i større grad rettes mot innsats som utløser andre finansieringskilder og bidrar til varige endringer.

Regjeringen vil prioritere jobbskaping innenfor langsiktig utvikling. Å være i arbeid er den viktigste veien ut av fattigdom for enkeltmennesker. Dette vil igjen skape grunnlag for økt nasjonal ressursmobilisering. Regjeringen vil derfor styrke Norfund. Styrkingen av Norfund vil ikke bare øke skattegrunnlaget og styrke mobiliseringseffekten av privat kapital i de fattigste landene. Det vil også bidra til å nå målene om flere og anstendige jobber, det grønne skiftet og økt likestilling.

En tryggere verden bidrar også til trygghet for Norge.

2 Mål og prioriteringer for utenrikstjenesten i 2027

Iht. Lov om utenrikstjenesten (utenrikstjenestelovens §1) er utenrikstjenestens oppgaver å

- ivareta og fremme Norges interesser overfor utlandet,
- gi norske statsborgere og juridiske personer råd og hjelp overfor utenlandske myndigheter, personer og institusjoner, og
- gi bistand til norske statsborgere i utlandet, inkludert bistand i forbindelse med strafforfølging, ulykker, sykdom og dødsfall.

Oppgavene ivaretas av utenriksstasjonene og Utenriksdepartementet. Departementet forvalter utenrikstjenestens virksomhet og påser at lover og forskrifter blir overholdt, mens uteapparatet skal ivareta hele sentralforvaltningen.

Styringsdokumentet for fremme av norske interesser i utlandet, vedtatt i regjeringen i desember 2022, beskriver fem hovedprioriteringer, eller strategiske områder, for regjeringens arbeid for å fremme norske interesser i utlandet. Dokumentet legger grunnlaget for mer strategisk fremme av norske interesser, bedre samarbeid i sentralforvaltningen, effektiv ressursutnyttelse og tydelige prioriteringer.

Utenrikstjenestens arbeid med de strategiske områdene i 2027 planlegges og prioriteres av Utenriksdepartementet i samarbeid med øvrige departementer. Det er utarbeidet delmål for 2027 under pkt. 1–5, jf. Boks 2.1 under.

I tillegg til disse fem strategiske områdene ligger utenrikstjenestelovens §1, departementenes

Boks 2.1 Strategiske områder for fremme av norske interesser i utlandet

1. *Trygge Norges sikkerhet og suverenitet*
   - Støtte Ukraina og motarbeide det russiske narrativet
   - Ivareta europeisk sikkerhet og de transatlantiske forbindelsene
   - Styrke nordisk og regionalt sikkerhetspolitisk samarbeid
   - Styrke det sikkerhetspolitiske samarbeidet med EU
   - Styrke forståelsen av sammensatte trusler
   - Fremme norsk nordområdepolitikk
   - Øke digitalt handlingsrom og forståelse av brytningsteknologi
   - Styrke arbeidet med global helsesikkerhet
2. *Sikre Norges økonomiske interesser og trygge velferd*
   - Støtte opp om WTO og internasjonal handel
   - Følge opp EU-samarbeidet og EØS-avtalen
   - Økonomisk sikkerhet
3. *Bevare internasjonal rettsorden, fremme demokrati, rettsstatsprinsipp og menneskerettet*
   - Stå opp for folkeretten og løfte innsats for fred og konfliktløsning
   - Fremme FN80-reformene
   - Fremme norske FN-kandidaturer
   - Stå opp for menneskerettighetene, demokrati og en regelbasert digital utvikling
   - Fremme humanitær innsats og humanitær reform
4. *Bevare et stabilt klima, naturmangfold og miljø*
   - Fremme Norges mål og politikk for klima, miljø, hav og naturmangfold
5. *Kjempe imot fattigdom og sikre bærekraftig utvikling*
   - Iverksette ny utviklingspolitikk
   - Følge opp Norges Verdensbank-strategi på landnivå
   - Redusere ulikhet gjennom målrettet innsats
   - Fremme likestilling og seksuell og reproduktiv helse og rettigheter

felles strategi *Gode hver for oss. Best sammen* og Utenriksdepartementets virksomhetsstrategi til grunn for arbeidet med departementets tjenesteproduksjon og administrative oppgaver. Sentrale prioriteringer og delmål for 2027 på disse områdene er kort omtalt under.

Regjeringens plan for Norge (2025–2029) gir overordnede føringer for departementets arbeid og prioriteringene som operasjonaliseres i departementets og utenriksstasjonenes årlige virksomhetsplaner.

Utenrikstjenesten leverer tjenester av god kvalitet

Sikre fleksibel og robust kriseorganisasjon tilpasset et mer sammensatt globalt trusselbilde

Den globale sikkerhetssituasjonen og økt risiko for sammensatte trusler og kriser krever en stadig mer robust kriseorganisasjon for å ivareta norske borgere og interesser i utlandet. Utenriksdepartementet skal i samarbeid med øvrige deler av departementsfellesskapet videreutvikle evnen til å yte effektiv bistand til norske borgere som rammes av større kriser inkludert naturkatastrofer utenfor Norges grenser. Tilsvarende gjelder der norske samfunns- og næringslivsinteresser berøres.

Videreutvikle, profesjonalisere og digitalisere det konsulære rammeverket

Utenriksdepartementet skal videreføre arbeidet med oppfølging av Meld. St. 18 (2024–2025) *Når uhellet er utenlands. Konsulær bistand og bistand fra norske myndigheter i krisesituasjoner i utlandet*, jf. Innst. 336 S (2024–2025). Det vil bli gjort en overordnet gjennomgang av de konsulære tjenestene med henblikk på å tydeliggjøre hvilken bistand norske borgere kan forvente i utlandet.

Effektivisere og digitalisere arbeidet på utlendingsfeltet

Utenriksdepartementet skal arbeide videre med å regionalisere arbeidet på utlendingsfeltet for å sikre kvalitativt gode tjenester på visumfeltet og effektivisere arbeidet. Samtidig vil utenrikstjenesten bidra tungt inn i arbeidet med digitaliseringsprogrammet Modernisering av utlendingsforvaltningen (ModUlf) for å sikre økt digitalisering av utlendingsfeltet og tilpasninger til det europeiske rammeverket.

Utenrikstjenesten er effektiv og kompetent, samarbeidende og verdsatt, attraktiv og synlig

Styrket virksomhetsstyring, effektivisering og gevinstrealisering

Utenrikstjenesten skal fremme norske interesser og levere tjenester i en internasjonal situasjon preget av økt sikkerhetspolitisk og økonomisk usikkerhet. Det krever tydelige prioriteringer, effektiv bruk av ressurser og systematisk håndtering av risiko. I 2027 skal arbeidet med virksomhetsstyring og effektiv forvaltning styrke tjenestens evne til å prioritere, omstille seg, samarbeide og levere gode tjenester hjemme og ute.

Områdegjennomgangen av utenrikstjenesten som ble gjennomført i 2021 skal følges opp gjennom videreføring av gevinstrealiseringsplanen, som løper til og med 2028. En områdegjennomgang er et verktøy for regjeringen for å oppnå bedre måloppnåelse på et budsjettområde og økt handlingsrom i budsjettene. I perioden 2020–2027 vil realiserte gevinster utgjøre 212 mill. kroner. Summen av effektiviseringstiltak i 2027 utgjør 20 mill. kroner, fordelt med hhv. 11,5 mill. kroner i UD og 8,5 mill. kroner i Norad. Halvparten av innsparingen reinvesteres i utenrikstjenesten og Norad, og skal benyttes strategisk for å bygge en moderne utenrikstjeneste.

Styrket kompetanseutvikling, lederutvikling og satsing på menneskene i utenrikstjenesten

For å kunne levere på samfunnsoppdraget skal utenrikstjenesten evne å ha rett kompetanse på rett sted til rett tid. Departementet vil derfor fokusere på kompetanse- og lederutvikling for menneskene i utenrikstjenesten.

Styrket sikkerhet, ivaretakelse, beredskap og krisehåndtering

I en farligere verden med økte geopolitiske spenninger og sammensatte trusler er det nødvendig å styrke arbeidet med sikkerhet, ivaretakelse, beredskap og krisehåndtering. Utenrikstjenesten skal videreutvikle sikkerhetskompetansen gjennom opplæring, veiledning og lederstøtte. Ivaretagelse av de stadig flere medarbeiderne og medfølgende i tjenesten som arbeider og bor i sikkerhetsmessig krevende områder skal gis høy prioritet.

Digital transformasjon

Gjennom økt fokus på digitalisering og ansvarlig bruk av kunstig intelligens skal departementet forbedre og forenkle arbeidsprosesser, redusere manuelt arbeid og bedre kvaliteten i saksbehandlingen.

Videreutvikle samhandling og fellestjenester i departementsfellesskapet

I tråd med strategien for departementsfellesskapet *Gode hver for oss. Best sammen*, vil Utenriksdepartementet fortsette arbeidet for økt gjensidig kunnskaps- og kompetansedeling, og for å videreutvikle samarbeidet om utenrikstjenesten som en tjeneste for hele sentralforvaltningen. Departementet deltar aktivt i etablering og videreutvikling av samhandling og fellestjenester i departementsfellesskapet. Samlokaliseringen i regjeringskvartalet skal brukes til mer samarbeid, raskere avklaringer og bedre kunnskapsdeling.

Andre føringer for utenrikstjenestens virksomhet

Nulltoleranse for økonomiske misligheter

Utenriksdepartementet har nulltoleranse for økonomiske misligheter og annet misbruk av fellesskapets midler. Nulltoleransen innebærer at Utenriksdepartementet vil reagere på ethvert avvik fra de forutsetninger som ligger til grunn for bruk av departementets midler. Nulltoleranse gjelder for alle midler, også de som forvaltes av Norad, Norec, Direktoratet for eksportkontroll og sanksjoner (DEKSA), Norfund, Norges forskningsråd og for midler hvor forvaltningen er delegert til andre departementer og virksomheter.

Prinsippet om nulltoleranse gjelder i hele tilskuddskjeden, fra midler bevilges og ut til endelig mottaker eller målgruppe. Tilskuddsmottaker er ansvarlig for å utøve nulltoleranse for misbruk av tilskuddsmidler i egen organisasjon og hos underliggende samarbeidspartnere. For å ivareta dette ansvaret må tilskuddsmottaker ha gode systemer for forebygging, avdekking, rapportering og reaksjon på økonomiske misligheter.

Norsk bistand til utviklingsformål og andre tilskuddsordninger er eksponert for risiko, særlig i omgivelser preget av korrupsjon, svakt styresett, ekstrem fattigdom og i krig og konflikt. Nulltoleranse for misligheter betyr ikke nulltoleranse for risiko, men risikoen må være kartlagt og kjent. Utenriksdepartementet tilstreber å redusere risikoen gjennom gode forvaltningssystemer, kvalitetssikring og systematisk oppfølging og kontroll av midlene.

Mistanke om økonomiske misligheter skal rapporteres skriftlig og uten ugrunnet opphold til Sentral kontrollenhet i Utenriksdepartementet eller annen utpekt institusjon, for eksempel Internrevisjonen i Norad. Tilskuddsmottakere har selv ansvar for å undersøke avvik i forvaltningen av midler, men Sentral kontrollenhet og Internrevisjonen i Norad kan bistå i slike undersøkelser, og kan selv beslutte granskning. Alle avvik skal følges opp på en systematisk og forholdsmessig måte. Dette arbeidet legges til grunn for viktige forbedringstiltak.

Retningslinjene for nulltoleranse åpner for at midler på visse vilkår kan betales tilbake til prosjektet i stedet for til Utenriksdepartementet eller Norad. På den måten oppmuntres samarbeidspartnere til å sørge for gode rutiner for risikohåndtering og til selv å avdekke og rapportere avvik og misligheter.

Ved norsk støtte gjennom multilaterale organisasjoner forventes det også nulltoleranse for økonomiske misligheter. Utenriksdepartementet forventer at organisasjonene har gode rutiner for risikohåndtering, internkontroll og rapportering. Ansvaret for å forebygge, avdekke og håndtere økonomiske misligheter ligger hos de multilaterale organisasjonene selv. Norge arbeider både gjennom deltakelse i styrende organer og på andre måter for å styrke multilaterale organisasjoners arbeid for nulltoleranse.

Den interne rapporten *Praktisering av nulltoleranseprinsippet i tilskuddsforvaltningen* (2021) anbefaler ulike tiltak og endringer ved praktisering av prinsippet. Ansvaret for å følge opp disse anbefalingene er delegert til Norad. Anbefalingene knyttet til risikodeling og sertifisering skal prioriteres. Rapportens anbefalinger følges også opp med kontinuerlige forbedringer i tilskuddsforvaltningen.

Nulltoleranse for seksuell utnyttelse, misbruk og trakassering

Utenriksdepartementet har nulltoleranse for mobbing og annen utilbørlig atferd i utenrikstjenesten. Både i utenrikstjenesten og hos departementets samarbeidspartnere skal det være en kultur for å forebygge, varsle om og følge opp saker om seksuell utnyttelse, misbruk og seksuell trakassering.

Tiltak mot seksuell utnyttelse, misbruk og trakassering har høy oppmerksomhet i det internasjonale utviklingssamarbeidet. Utenriksdeparte-

mentet forventer at samarbeidspartnere har etiske retningslinjer og gode systemer for å forebygge, avdekke og følge opp slike saker. Nulltoleranse for manglende tiltak og handlinger er forankret i tilskuddsavtalene og i interne regler og skal være forankret i retningslinjer hos våre partnere. Tilskuddsforvalter følger opp dette med partnere og tilskuddsmottakere.

Organisasjonene som mottar tilskudd skal varsle Utenriksdepartementet ved Sentral kontrollenhet eller Internrevisjonen i Norad når det er mistanke om seksuell utnyttelse, misbruk eller seksuell trakassering. Alle kan varsle direkte til departementet eller via ekstern varslingskanal. Det kan også varsles anonymt. Saker som gjelder seksuell utnyttelse, misbruk og trakassering følges opp på tilsvarende måte som varsel om økonomiske misligheter.

3 Oppfølging av anmodnings- og utredningsvedtak

Nedenfor gis en oversikt over oppfølging av anmodnings- og utredningsvedtak under Utenriksdepartementet. Oversikten inkluderer alle vedtak fra stortingssesjonen 2025–2026, samt de vedtakene fra tidligere stortingssesjoner som kontroll- og konstitusjonskomiteen i Innst. 125 S (2025–2026) mente ikke var kvittert ut. I tabellen nedenfor angis det også hvorvidt departementet planlegger at rapporteringen knyttet til anmodningsvedtaket nå avsluttes eller om departementet vil rapportere konkret på vedtaket også i neste års budsjettproposisjon.

Tabell 3.1 Oversikt over anmodnings- og utredningsvedtak, ordnet etter sesjon og nummer

Sesjon	Vedtak nr.	Stikkord	Rapportering avsluttes (Ja/Nei)
2025–2026	5	Norges forpliktelser etter folkemordkonvensjonen og til å unngå medansvar for folkerettsbrudd i Palestina	Ja
2025–2026	76	Israels medansvar for gjenoppbygging av Gaza	
2025–2026	77	Israels ansvar for å forhindre og straffeforfølge bosettervold	Ja
2025–2026	78	Lovforslag om forbud mot innførsel og utførsel av varer til de folkerettsstridige bosetningene i Palestina	Nei
2025–2026	79	Fremme resolusjon i FNs generalforsamling om Israels ansvar etter rådgivende uttalelse fra Den internasjonale domstolen i Haag	Ja
2025–2026	96	Nansen-programmet og støtte direkte til ukrainske organisasjoner	Ja
2025–2026	1005	Dedikert kontaktpunkt for forsvarsindustrien	Ja
2024–2025	981	Nytt mål om klimafinansiering	Ja
2024–2025	984	Klimainvesteringsfondet	Ja
2024–2025	1250	Forbud mot handel og annen næringsvirksomhet med selskaper som bidrar til å opprettholde Israels ulovlige okkupasjon av palestinske områder	Nei

3.1 Stortingssesjon 2025–2026

Anmodningsvedtak under utenriksministeren

Norges forpliktelser etter folkemordkonvensjonen og til å unngå medansvar for folkerettsbrudd i Palestina

Vedtak nr. 5, 14. oktober 2025

> *«Stortinget ber regjeringen følge opp Norges forpliktelser etter folkemordkonvensjonen og sikre at Norge ikke risikerer medansvar for folkerettsbrudd i Palestina.»*

Vedtaket ble fattet i forbindelse med trontaledebatten 14. oktober 2025.

Regjeringen vurderer fortløpende hvilke forpliktelser Norge har etter folkemordkonvensjonen. Regjeringen offentliggjorde 4. juni 2024 en gjennomgang av Norges forpliktelser etter folkemordkonvensjonen i lys av Den internasjonale domstols (ICJ) kjennelser av 26. januar og 28. mars 2024 i saken mellom Sør-Afrika og Israel. Regjeringen redegjorde der blant annet for forpliktelsen alle statsparter til folkemordkonvensjonen har påtatt seg for å forhindre folkemord. Graden av aktsomhet en stat skal utvise avhenger blant annet av statens nærhet til gjerningspersonene og evne til å effektivt påvirke deres handlinger. Gjennomgangen konkluderer med at Norge oppfyller sine forpliktelser til å forhindre folkemord etter folkemordkonvensjonen, blant annet gjennom påvirkningsarbeid i multilaterale fora og gjennom direkte kontakt med partene. For eksempel har Norge vært tydelig på at israelske myndigheters hindring av nødhjelp er uakseptabel. Norge fremmet i fjor en resolusjon i FNs generalforsamling som fulgte opp ICJ sin rådgivende uttalelse om Israels folkerettslige forpliktelser til å tillate og tilrettelegge for at FN, internasjonale organisasjoner og tredjestater kan levere livreddende nødhjelp og grunnleggende tjenester til den palestinske sivilbefolkningen. Resolusjonen understreket Israels ansvar for å sikre leveranse av nødhjelp og andre grunnleggende tjenester til den palestinske sivilbefolkningen. Regjeringens vurdering er at Norge fremdeles handler i tråd med de plikter som påhviler tredjestater etter folkemordkonvensjonen.

Terskelen for at Norge, som tredjeland, skal bli medansvarlig for folkerettsbrudd begått av Israel i Palestina er etter folkerettens regler om ansvar for folkerettsbrudd svært høy. ICJ har i rådgivende uttalelse 19. juli 2024 uttalt at tredjeland som Norge plikter å ikke anerkjenne Israels folkerettsstridige tilstedeværelse i Palestina som lovlig, og å avstå fra å gi støtte til videreføring av Israels tilstedeværelse. Regjeringen har vært tydelig på at okkupasjonen må ta slutt, og regjeringen vurderer at Norges politikk og praksis er i tråd med Norges ansvar etter folkeretten.

Regjeringen anser at Stortingets vedtak er oppfylt.

Israels medansvar for gjenoppbygging av Gaza

Vedtak nr. 76, 5. desember 2025

> *«Stortinget ber regjeringen, i samarbeid med land i regionen, arbeide for israelsk medansvar for gjenoppbyggingen av Gaza. Som sentral bidragsyter har Norge interesse av å bidra til en avklaring av erstatningsansvar.»*

Vedtaket ble fattet i forbindelse med Stortingets behandling av statsbudsjettet for 2026 i Innst. 2 S (2025–2026), jf. Prop. 1 S (2025–2026).

Regjeringen har tatt en aktiv rolle internasjonalt for å samle relevante aktører til en felles forståelse for de enorme gjenoppbyggingsbehovene på Gaza. Under møtet i giverlandsgruppen for Palestina (AHLC) som utenriksministeren ledet i Brussel i april 2026, deltok palestinske myndigheter, givere, internasjonale organisasjoner og representanter fra de midlertidige strukturene for Gaza etablert i tråd med den amerikanske 20-punktsplanen og FNs sikkerhetsrådsresolusjon 2803. Til møtet hadde Verdensbanken, FN og EU ferdigstilt sin samstemte behovsvurdering for Gaza som legger føringer for den internasjonale innsatsen fremover. I diskusjonen og i sluttdokumentet fra møtet ble det særlig lagt vekt på Israels rolle for å bidra til stabilitet i Palestina, herunder deres forpliktelser til å legge til rette for humanitær bistand i Gaza samt til å tilbakebetale de palestinske skattemidlene som de krever inn på palestinernes vegne. I tillegg har Israels tilbakebetaling av palestinske skatteinntekter blitt løftet i en rekke bilaterale samtaler, inkludert med Israel og USA.

Norge har også tatt opp Israels medansvar for gjenoppbyggingen av Gaza i FNs sikkerhetsråd 28. januar 2026, og regjeringen vil fortsette sitt arbeid for at det legges internasjonalt press på at Israel tar sin del av det økonomiske ansvaret for gjenoppbyggingen av Gaza i lys av de kartlagte behovene.

Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget med ny rapportering i Prop. 1 S (2027–2028).

Israels ansvar for å forhindre og straffeforfølge bosettervold

Vedtak nr. 77, 5. desember 2025

> *«Stortinget ber regjeringen ta opp Israels folkerettslige ansvar for å forhindre overgrep fra og straffeforfølge overtredelser begått av voldelige bosettere, i relevante internasjonale fora.»*

Vedtaket ble fattet i forbindelse med Stortingets behandling av statsbudsjettet for 2026 i Innst. 2 S (2025–2026), jf. Prop. 1 S (2025–2026).

Regjeringen har tatt opp Israels folkerettslige ansvar for å forhindre overgrep fra og straffeforfølge overtredelser begått av voldelige bosettere i FNs sikkerhetsråd 28. januar, i dialog med Høykommissæren for menneskerettigheter i forbindelse med vårsesjonen i FNs menneskerettighetsråd i 2026 og i en rekke bilaterale samtaler og uttalelser på politisk nivå, inkludert fellesuttalelser med andre land.

28. mai vedtok EU å innføre sanksjoner mot ytterligere tre israelske borgere og fire organisasjoner på grunn av alvorlige menneskerettighetsovergrep, som kommer i tillegg til de sanksjonene som allerede er i kraft. Regjeringen besluttet at Norge skulle slutte seg til disse sanksjonene. Disse personene og organisasjonene er ansvarlige for grove overgrep mot palestinere. Personene vil få sine økonomiske midler frosset og blir ilagt reiserestriksjoner, mens organisasjonene vil få sine økonomiske midler frosset. Dette er tredje runde med tiltak i EU, som Norge har sluttet seg til.

I tillegg til EUs sanksjoner mot tre bosettere og fire organisasjoner, har Norge besluttet å innføre innreisenekt for over 20 voldelige bosettere. Norge innfører tiltakene samtidig med Australia, Canada, Frankrike, New Zealand og Storbritannia. I fellesuttalelsen i forbindelse med annonseringen av tiltakene vektla utenriksministrene Israels ansvar for å hindre og straffeforfølge bosettervold.

Regjeringen anser at Stortingets vedtak er oppfylt.

Lovforslag om forbud mot innførsel og utførsel av varer til de folkerettsstridige bosetningene i Palestina

Vedtak nr. 78, 5. desember 2025

> *«Stortinget ber regjeringa komme tilbake til Stortinget med et lovforslag om forbud mot innførsel av varer med opprinnelse i, og utførsel av varer til, de folkerettsstridige israelske bosetningene i Palestina, og ta initiativ til at andre land innfører lignende forbud.»*

Vedtaket ble fattet i forbindelse med Stortingets behandling av statsbudsjettet for 2026 i Innst. 2 S (2025–2026), jf. Prop. 1 S (2025–2026).

Forslag til lov om handelsforbud med israelske bosetninger i Palestina ble sendt på offentlig høring 19. juni 2026, med høringsfrist 19. september 2026. Den foreslåtte loven er en oppfølging av Stortingets vedtak 1250 20. juni 2025 og 78 5. desember 2025.

Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget på egnet måte etter høringsfristen.

Fremme resolusjon i FNs generalforsamling om Israels ansvar etter rådgivende uttalelse fra Den internasjonale domstolen i Haag

Vedtak nr. 79, 5. desember 2025:

«Stortinget ber regjeringen fremme en resolusjon i FNs generalforsamling som understreker Israels ansvar for å etterleve Den internasjonale domstolens rådgivende uttalelse av 22. oktober 2025».

Vedtaket ble fattet i forbindelse med Stortingets behandling av statsbudsjettet for 2026 i Innst. 2 S (2025–2026), jf. Prop. 1 S (2025–2026).

Norge fremmet i desember 2025 en resolusjon i FNs generalforsamling om oppfølgingen av den rådgivende uttalelsen fra Den internasjonale domstolen i Haag av 22. oktober. Resolusjonen ble vedtatt 12. desember 2025 med 139 stemmer for. Resolusjonen ble fremmet av Norge på vegne av en tverregional kjernegruppe av stater. Resolusjonen uttrykte sterk støtte til Den internasjonale domstolen i Haag. Resolusjonen understreket videre, i tråd med Domstolens uttalelse, Israels ansvar for å sikre leveranse av nødhjelp og andre grunnleggende tjenester til den palestinske sivilbefolkningen.

Regjeringen anser at Stortingets vedtak er oppfylt.

Nansen-programmet og støtte direkte til ukrainske organisasjoner

Vedtak nr. 96, 11. desember 2025

> *«Stortinget ber regjeringen vurdere om en større del av den sivile delen av Nansen-programmet kan gå direkte til ukrainske organisasjoner.»*

Vedtaket ble fattet i forbindelse med Stortingets behandling av et representantforslag om styrket norsk støtte til Ukraina, for frihet, rettsstat og europeisk sikkerhet, jf. Dokument 8:9 S (2025–2026) og Innst. 46 S (2025–2026).

Utenriksdepartementet ga i februar 2026 Norad i oppdrag å utrede den eksisterende innretningen av Nansen-midler som går direkte til ukrainske organisasjoner og vurdere hvorvidt den direkte støtten kunne økes. Utredningen gjengir den generelle debatten i bistand om hvordan lokale organisasjoner kan få økt innflytelse og viser hvordan denne tilnærmingen har formet arbeidet i Ukraina hittil, før den drøfter de sentrale fordelene og utfordringene knyttet til å gi mer direkte støtte til nasjonale sivilsamfunnsaktører.

Basert på Norads utredning og faglige vurderinger vil regjeringen styrke støtten til ukrainsk sivilsamfunn gjennom eksisterende ordninger og øke finansieringen til allerede inngåtte avtaler med ukrainske sivilsamfunnsaktører eller konsortier der de inngår. Dette vil kombineres med gradvis kapasitetsbygging og en mulig opptrapping av direkte støtte på lengre sikt. Å øke støtten gjennom eksisterende partnere og etablerte samarbeid gir rask effekt hos ukrainske organisasjoner med dokumentert leveringsevne. På denne måten økes støtten til ukrainsk sivilsamfunn samtidig som behovet for kontroll, resultater og ansvarlig forvaltning ivaretas.

Fem partnere det allerede er etablert samarbeid med, vil motta 81,9 mill. kroner i tilleggsbevilgninger i 2026. Midlene vil bidra til å støtte ytterligere 275 ukrainske sivilsamfunnsorganisasjoner. Dette innebærer at det totale antallet støttede organisasjoner øker fra om lag 400 til rundt 675.

Regjeringen anser at Stortingets vedtak er oppfylt.

Dedikert kontaktpunkt for forsvarsindustrien

Vedtak nr. 1005, 12. juni 2026

> *«Stortinget ber regjeringen sørge for at forsvarsindustrien har et dedikert kontaktpunkt, inkludert tilgang til rask veiledning i konkrete hastesaker, for å hindre unødige forsinkelser i saker underlagt eksportkontroll.»*

Vedtaket ble fattet i forbindelse med Stortingets behandling av Prop. 68 S (2025–2026) *Forsvarsløftet – Økte rammer og prioriteringer i Langtidsplanen for forsvarssektoren* i Innst. 440 S (2025–2026).

Direktoratet for eksportkontroll og sanksjoner (DEKSA) ble opprettet 1. januar 2025 som nasjonal fagmyndighet for forvaltningen av eksportkontroll og sanksjoner. Forsvarsindustrien henvender seg direkte til DEKSA for veiledning om regelverket og for søknader om eksportlisens. DEKSA har en elektronisk portal for kommunikasjon med industrien og er tilgjengelige på telefon. Tildelingsbrevet angir direktoratets prioriteringer, forankret i norsk utenriks- og sikkerhetspolitikk. Gjennom tildelingsbrev er DEKSA pålagt å prioritere søknader om eksport til Ukraina og nærstående land foran andre saker. Ukraina-saker behandles i et eget hurtigspor.

DEKSA behandler generelt saker om eksport av forsvarsmateriell forholdsvis raskt. Så langt i 2026 har median saksbehandlingstid for eksportlisens for forsvarsmateriell vært 17 dager, og enda kortere for eksport til Ukraina. Det arbeides målrettet for å redusere saksbehandlingstider ytterligere, men det er vedvarende utfordringer ved behandling av søknader for flerbruksvarer. Dersom en søker mener at en enkeltsak haster, tar DEKSA kontakt for å avklare behovet.

Regjeringen styrker DEKSAs saksbehandlingskapasitet i 2027 gjennom økt bevilgning. Dette vil på sikt redusere saksbehandlingstider, øke tilgjengeligheten for hastesaker, og vil også ha en positiv effekt på industriens adgang til dedikert veiledning, jf. omtale under kap. 105 *Direktoratet for eksportkontroll og sanksjoner.* I tillegg til den foreslåtte økte bevilgningen vil Utenriksdepartementet i 2027 også gjennom etatsstyring bidra til at DEKSA blir enda bedre i stand til å inneha rollen som et dedikert kontaktpunkt for forsvarsindustrien.

Regjeringen anser at Stortingets vedtak er oppfylt.

3.2 Stortingssesjon 2024–2025

Anmodningsvedtak under utenriksministeren

Forbud mot handel og annen næringsvirksomhet med selskaper som bidrar til å opprettholde Israels ulovlige okkupasjon av palestinske områder

Vedtak nr. 1250, 20. juni 2025

> *«Stortinget ber regjeringa utrede og innføre forbud mot handel og annen næringsvirksomhet med selskaper som bidrar til å opprettholde Israels ulovlige okkupasjon av palestinske områder.»*

Vedtaket ble fattet i forbindelse med Stortingets behandling av revidert nasjonalbudsjett for 2025 i Innst. 540 S (2024–2025), jf. Prop. 146 S (2024–2025).

Se omtale under vedtak nr. 78 over.

Anmodningsvedtak under utviklingsministeren

Nytt mål om klimafinansiering

Vedtak nr. 981, 11. juni 2025

> *«Stortinget ber regjeringen sette et nytt mål om klimafinansiering og følge det opp gjennom blant annet Norfund og klimainvesteringsfondet.»*

Vedtaket ble fattet i forbindelse med Stortingets behandling av stortingsmeldingen *Klimamelding 2035 – på vei mot lavutslippssamfunnet* i Innst. 520 S (2024–2025), jf. Meld. St. 25 (2024–2025).

Regjeringen foreslår i statsbudsjettet for 2027 et nytt norsk mål for klimafinansiering på 30 mrd. kroner årlig som skal nås senest i 2035, jf. omtale under programkategori 03.10 *Utviklingssamarbeidet*.

Norfund, gjennom utviklingsmandatet og Klimainvesteringsfondet, er per nå det viktigste virkemiddelet for å nå det nye norske målet. Regjeringen foreslår derfor å øke bevilgningene til Norfunds utviklingsmandat og Klimainvesteringsfondet med til sammen 2,13 mrd. kroner i 2027.

Målet betinger bl.a. at Klimainvesteringsfondet fortsetter å levere gode resultater, samt at vi kan telle et ev. norsk bidrag til den nye internasjonale finansieringsmekanismen Tropical Forest Forever Facility (TFFF) som klimafinansiering. Dette målet er mer enn dobbelt så høyt som forrige mål på 14 mrd. kroner. Målet forventes å kunne nås med tilskudd fra bistandsbudsjettet under Utenriksdepartementet og Klima- og miljødepartementet, klimaspesifikke investeringer i hovedsak fra Norfund og mobilisert privat kapital.

Regjeringen anser at Stortingets vedtak er oppfylt.

Klimainvesteringsfondet

Vedtak nr. 984, 11. juni 2025

> *«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en plan for opptrapping av Klimainvesteringsfondet fra 2026 til 2030 med sikte på en gradvis oppskalering av overføringene til fondet, som en del av Norges bidrag til oppnåelse av målet fra klimatoppmøtet i Baku om tredobling av internasjonal klimafinansiering.»*

Vedtaket ble fattet i forbindelse med Stortingets behandling av stortingsmeldingen *Klimamelding 2035 – på vei mot lavutslippssamfunnet* i Innst. 520 S (2024–2025), jf. Meld. St. 25 (2024–2025).

Klimainvesteringsfondet ble opprettet i 2022 og er Norges mest kostnadseffektive virkemiddel for klimafinansiering. Regjeringen har derfor besluttet å forlenge Norfunds klimamandat, Klimainvesteringsfondet, fram til 2035. Dette samsvarer med perioden for det nye norske klimafinansieringsmålet og det nye globale klimafinansieringsmålet fra FNs klimakonferanse i Baku i 2024. Kapitaltilførsel fra staten til Klimainvesteringsfondet vil følge av Stortingets årlige bevilgning over statsbudsjettet. I 2027 foreslår regjeringen å øke bevilgningen til Klimainvesteringsfondet fra 1 mrd. kroner til 1,67 mrd. kroner, jf. omtale under kap. 165 *Norfund*. Dette er en opptrapping på 67 pst. sammenliknet med 2026. I tillegg foreslår regjeringen å nesten doble bevilgningen til Norfunds utviklingsmandat fra 1,65 mrd. kroner til 3,1 mrd. kroner i 2027. Utviklingsmandatet investerer bl.a. i fornybar energi og grønn infrastruktur.

Regjeringen anser at Stortingets vedtak er oppfylt.

4 Tabelloversikter for budsjettforslaget

Programområder under departementet

(i 1 000 kr)

Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027	Endring i pst.
Programområde 02 Utenriksforvaltning	8 455 050	8 961 133	11 873 190	32,5
Programområde 03 Internasjonal bistand	53 329 905	50 190 114	51 141 552	1,9
Sum utgifter	*61 784 955*	*59 151 247*	*63 014 742*	*6,5*
Programområde 02 Utenriksforvaltning	418 920	354 334	397 628	12,2
Programområde 03 Internasjonal bistand			3 510	100,0
Sum inntekter	*418 920*	*354 334*	*401 138*	*13,2*

Utgifter fordelt på programkategorier

(i 1 000 kr)

Kat.	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Budsjettets stilling pr 1. halvår	Forslag 2027
02.00	Administrasjon av utenrikspolitikken	5 139 079	5 300 650	5 276 449	5 593 083
02.10	Utenriksformål	3 315 971	3 660 483	3 672 783	6 280 107
	Sum programområde 02	*8 455 050*	*8 961 133*	*8 949 232*	*11 873 190*
03.00	Forvaltning av utviklingssamarbeidet	873 031	888 387	883 921	897 726
03.10	Utviklingssamarbeidet	52 456 874	49 301 727	49 464 073	50 243 826
	Sum programområde 03	*53 329 905*	*50 190 114*	*50 347 994*	*51 141 552*

Utgifter fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027	Endring i pst.
	Administrasjon av utenriks-politikken				
100	Utenriksdepartementet	4 997 989	5 164 055	5 459 958	5,7
103	Regjeringens representasjon	60 497	61 354	44 489	-27,5
104	Kongefamiliens offisielle reiser til utlandet	5 762	8 790	9 054	3,0
105	Direktoratet for eksportkontroll og sanksjoner	74 831	66 451	79 582	19,8
	Sum kategori 02.00	*5 139 079*	*5 300 650*	*5 593 083*	*5,5*
	Utenriksformål				
115	Næringsfremme, kultur og informasjon	81 160	75 351		-100,0
116	Internasjonale organisasjoner	1 748 550	1 772 894	1 789 883	1,0
117	EØS-finansieringsordningene	1 101 228	1 566 000	4 222 000	169,6
118	Utenrikspolitiske satsinger	385 033	246 238	268 224	8,9
	Sum kategori 02.10	*3 315 971*	*3 660 483*	*6 280 107*	*71,6*
	Sum programområde 02	*8 455 050*	*8 961 133*	*11 873 190*	*32,5*
	Forvaltning av utviklings-samarbeidet				
140	Utenriksdepartementet	94 705	99 506	101 688	2,2
141	Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad)	474 565	472 927	494 037	4,5
144	Norsk senter for utvekslings-samarbeid (Norec)	303 761	315 954	302 001	-4,4
	Sum kategori 03.00	*873 031*	*888 387*	*897 726*	*1,1*
	Utviklingssamarbeidet				
150	Humanitær bistand	5 360 182	5 896 481	5 896 481	0,0
151	Fred, sikkerhet og globalt samarbeid	1 198 100	1 154 204	1 067 885	-7,5
152	Menneskerettigheter	925 837	880 993	880 993	0,0
153	Flyktninger, fordrevne og vertssamfunn	2 072 378			0,0
159	Regionbevilgninger	16 806 257	18 535 930	17 763 630	-4,2
160	Helse	3 851 342	3 853 381	3 853 381	0,0
161	Utdanning, forskning og offentlige institusjoner	1 500 126	1 524 657	1 441 237	-5,5

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027	Endring i pst.
162	Næringsutvikling, matsystemer og fornybar energi	8 060 131	2 571 860	2 501 860	-2,7
163	Klima, miljø og hav	2 181 685	1 775 911	1 475 911	-16,9
164	Likestilling	1 009 719	1 003 219	1 003 219	0,0
165	Norfund		3 188 152	5 571 486	74,8
170	Sivilt samfunn	2 572 857	2 570 665	2 570 665	0,0
171	FNs utviklingsarbeid	946 023	746 200	746 200	0,0
172	Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette	2 969 068	2 896 939	2 890 010	-0,2
179	Flyktningtiltak i Norge	3 003 169	2 703 135	2 580 868	-4,5
	Sum kategori 03.10	*52 456 874*	*49 301 727*	*50 243 826*	*1,9*
	Sum programområde 03	*53 329 905*	*50 190 114*	*51 141 552*	*1,9*
	Sum utgifter	*61 784 955*	*59 151 247*	*63 014 742*	*6,5*

Inntekter fordelt på programkategorier

(i 1 000 kr)

Kat.	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Budsjettets stilling pr 1. halvår	Forslag 2027
02.00	Administrasjon av utenrikspolitikken	418 920	354 334	388 272	397 628
	Sum programområde 02	*418 920*	*354 334*	*388 272*	*397 628*
03.00	Forvaltning av utviklingssamarbeidet			2 900	3 510
	Sum programområde 03			*2 900*	*3 510*

Inntekter fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027	Endring i pst.
	Administrasjon av utenriks-politikken				
3100	Utenriksdepartementet	418 920	354 334	397 628	12,2
	Sum kategori 02.00	*418 920*	*354 334*	*397 628*	*12,2*
	Sum programområde 02	*418 920*	*354 334*	*397 628*	*12,2*
	Forvaltning av utviklings-samarbeidet				
3141	Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad)			3 510	100,0
	Sum kategori 03.00			*3 510*	*100,0*
	Sum programområde 03			*3 510*	*100,0*
	Sum inntekter	*418 920*	*354 334*	*401 138*	*13,2*

5 Utenriksministerens og utviklingsministerens ansvarsområder

Utenriksministeren har det administrative ansvaret for Utenriksdepartementet og utenrikstjenesten, herunder ansvaret for lønns- og driftsbudsjettet for Utenriksdepartementet, utenriksstasjonene og Direktoratet for eksportkontroll og sanksjoner (DEKSA).

Utenriksministeren har ansvaret for tilrettelegging, samordning og iverksettelse av norsk utenrikspolitikk. Det inkluderer samordning av EØS-saker og forholdet til EU, samt internasjonale forhandlinger, prosesser og globale samarbeidsstrukturer, herunder norsk FN-politikk. Utenriksministeren har ansvaret for bilaterale handelsavtaler og EFTAs forhandlinger med tredjeland.

Utenriksministeren har også ansvaret for utviklingspolitiske saker i Europa, Sentral-Asia, Midtøsten og Afghanistan samt arbeidet for sikkerhet, fred, konfliktløsning og menneskerettigheter, også på landnivå.

Tabell 5.1 Utenriksministeren har ansvar for følgende kapitler og poster på Utenriksdepartementets budsjett:

Programområde 02 Utenriksforvaltning	
Kap. 100	Utenriksdepartementet
Kap. 103	Regjeringens representasjon
Kap. 104	Kongefamiliens offisielle reiser til utlandet
Kap. 105	Direktoratet for eksportkontroll og sanksjoner
Kap. 116	Internasjonale organisasjoner
Kap. 117	EØS-finansieringsordningene
Kap. 118	Utenrikspolitiske satsinger

Programområde 03 Internasjonal bistand	
Kap. 151	Fred, sikkerhet og globalt samarbeid
Kap. 152	Menneskerettigheter
Kap. 159	Regionbevilgninger, post 70 Midtøsten og Nord-Afrika, post 71 Europa og Sentral-Asia, post 72 Afghanistan og post 73 Ukraina og naboland

Utviklingsministeren har ansvaret for utviklingspolitiske saker utenfor Europa, Sentral-Asia, Midtøsten og Afghanistan. Utviklingsministeren har i tillegg ansvar for humanitær bistand, utviklingssamarbeidet med FN-systemet, Verdensbanken, de regionale utviklingsbankene og øvrige globale fond og programmer. Utviklingsministeren har også ansvar for Norad, Norec og Norfund.

Tabell 5.2 Utviklingsministeren har ansvar for følgende kapitler og poster på Utenriksdepartementets budsjett:

Programområde 03 Internasjonal bistand	
Kap. 140	Utenriksdepartementet
Kap. 141	Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad)
Kap. 144	Norsk senter for utvekslingssamarbeid (Norec)
Kap. 150	Humanitær bistand
Kap. 159	Regionbevilgninger, post 75 Afrika, post 76 Asia og post 77 Latin-Amerika og Karibia
Kap. 160	Helse
Kap. 161	Utdanning, forskning og offentlige institusjoner
Kap. 162	Næringsutvikling, matsystemer og fornybar energi
Kap. 163	Klima, miljø og hav
Kap. 164	Likestilling
Kap. 165	Norfund
Kap. 170	Sivilt samfunn
Kap. 171	FNs utviklingsarbeid
Kap. 172	Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette
Kap. 179	Flyktningtiltak i Norge

6 Oversikt ansatte

	Antall ansatte 2025	Årsverk 2025
Utenriksdepartementet (i Oslo)	756	746
Utenriksdepartementet (utsendte ved utenriksstasjonene)[1]	633	628
Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad)	338	330
Norsk senter for utvekslingssamarbeid (Norec)	54	54
Direktoratet for eksportkontroll og sanksjoner (DEKSA)	29	29

[1] Antall ansatte og årsverk for utsendte ved utenriksstasjonene er justert grunnet feil i innrapporteringen til SSB.
Kilde: SSB, tabell 12623 Ansatte i staten. Lokalt ansatte ved utenriksstasjonene og ansatte i Norfund er ikke med i oversikten.

Del II
Budsjettforslaget

7 Budsjettforslaget

Programområde 02 Utenriksforvaltning

Programområder under departementet

(i 1 000 kr)

Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027	Endring i pst.
Programområde 02 Utenriksforvaltning	8 455 050	8 961 133	11 873 190	32,5
Sum utgifter	8 455 050	8 961 133	11 873 190	32,5
Programområde 02 Utenriksforvaltning	418 920	354 334	397 628	12,2
Sum inntekter	418 920	354 334	397 628	12,2

Programkategori 02.00 Administrasjon av utenrikspolitikken

Utgifter under programkategori 02.00 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027	Endring i pst.
100	Utenriksdepartementet	4 997 989	5 164 055	5 459 958	5,7
103	Regjeringens representasjon	60 497	61 354	44 489	-27,5
104	Kongefamiliens offisielle reiser til utlandet	5 762	8 790	9 054	3,0
105	Direktoratet for eksportkontroll og sanksjoner	74 831	66 451	79 582	19,8
	Sum kategori 02.00	5 139 079	5 300 650	5 593 083	5,5

Utenriksdepartementet omfatter både et departement, en utenrikstjeneste med lovpålagte oppgaver og et utenriksapparat for hele sentralforvaltningen. Programkategori 02.00 *Administrasjon av utenrikspolitikken* omfatter Utenriksdepartementets samlede driftsutgifter for hele virksomheten.

Utenrikstjenestens hovedoppgaver er å ivareta og fremme norske interesser internasjonalt, yte service til norske borgere og norsk næringsliv i utlandet, være førstelinje for utlendingsforvaltningen og forvalte utviklingssamarbeidet. I oktober 2026 har Norge 90 utenriksstasjoner (ambassader, generalkonsulater, ambassadekontorer og delega-

sjoner). Fem utenriksstasjoner er midlertidig stengt. Regjeringen har i 2026 besluttet å åpne et nytt generalkonsulat på Grønland, samt opprette ny ambassade i Qatar og legge ned ambassaden i Malawi i løpet av 2027. En stor del av utenriksstasjonenes arbeid utføres i nært samarbeid med øvrige departementer og etater. Om lag en femtedel av de utsendte ved utenriksstasjonene er spesialutsendinger fra andre departementer og fagetater.

Utenrikstjenesten skal legge til rette for ønsket besøk og innreise til Norge, særlig for familie, turister, forretningsreisende og kvalifiserte arbeidstakere som har en legitim grunn til å besøke Norge og Schengen. Samtidig har utenrikstjenesten spesiell oppmerksomhet om ID-kontroll i visum- og oppholdssaker ved utenriksstasjonene.

Utenriksdepartementet har tre underliggende virksomheter: Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad), Direktoratet for eksportkontroll og sanksjoner (DEKSA) og Norsk senter for utvekslingssamarbeid (Norec).

Programkategorien dekker også midler til regjeringens representasjon og Kongefamiliens offisielle reiser til utlandet, som Utenriksdepartementet har et forvaltningsansvar for, samt DEKSAs driftsutgifter. Norad og Norecs driftsutgifter dekkes under programkategori 03.00 *Forvaltning av utviklingssamarbeidet.*

Mål og prioriteringer for 2027 er nærmere omtalt i del I, kap. 2 *Mål og prioriteringer for utenrikstjenesten 2027.*

Rapport 2025

Rapporten viser til mål for utenrikstjenesten i 2025, jf. omtale i del II, programkategori 02.00 *Administrasjon av utenrikspolitikken* i Utenriksdepartementets Prop. 1 S (2024–2025).

Norske interesser er ivaretatt gjennom bilaterale forbindelser og medlemskap i multilaterale organisasjoner

Store pågående internasjonale kriser som Russlands angrepskrig mot Ukraina og Israels krigføring på Gaza, koblet med dramatiske utenrikspolitiske skifter og en tydelig vending bort fra multilateralisme hos sentrale utenrikspolitiske aktører, gjorde 2025 til et svært krevende år for internasjonalt og multilateralt samarbeid. Manglende innbetaling av pliktige bidrag fra særlig USA og betydelige kutt i frivillig støtte fra en lang rekke givere, førte til en historisk alvorlig finansieringskrise for FN, og en drastisk reduksjon i organisasjonens evne til å levere fred og sikkerhet, humanitær beskyttelse og støtte til utvikling for verdens fattigste. Norge var blant de aller mest aktive støttespillerne for FNs generalsekretær i hans forsøk på å tilpasse organisasjonen til de endrede forutsetningene gjennom de såkalte FN80-reformene. Norges politiske initiativ *UN80 Global,* som samler en tverregional gruppe land fra det globale nord og sør til støtte for reform og et fortsatt sterkt FN, var særlig prioritert. Norges konsistente forsvar av folkeretten og humanitærretten, enten det gjelder Ukraina, Palestina eller Sudan, samt omfattende politisk og betydelig økonomisk støtte til multilaterale organisasjoner, ga Norge høy troverdighet og påvirkningsmakt.

Utenrikstjenestens funksjon som tilrettelegger for enhetlig fremme av norske interesser i samspill med den øvrige sentralforvaltningen er videreført og styrket

I 2021 ble det gjennomført en områdegjennomgang av utenrikstjenesten. En områdegjennomgang er et verktøy for regjeringen for å oppnå bedre måloppnåelse på et budsjettområde og økt handlingsrom i budsjettene.

I oppfølgingen av områdegjennomgangens anbefalinger om bedre styring, samhandling og koordinering innen regjeringens internasjonale arbeid, vedtok regjeringen i desember 2022 et fellesdepartementalt styringsdokument for norsk interessefremme overfor utlandet. Basert på dette dokumentet ble et nytt omforent målhierarki innført i virksomhetsplanleggingen for utenrikstjenesten i 2024.

I 2025 ble målstrukturen justert og forenklet. Departementet planla aktivitet i 2026 basert på samme overordnede struktur fra 2023, men med fire til fem mål under hvert strategisk område. Den nye målstrukturen ble forelagt departementsfellesskapet, og tilpasset etter innspill.

Rutinen med å innhente behov for samarbeid med flere utenriksstasjoner fra alle departementene i forkant av virksomhetsplanleggingsprosessen ble videreført. Aktuelle departementer ble også involvert i utforming av virksomhetsplanen til den enkelte stasjon.

Det var også i 2025 flere koordineringsmøter mellom departementene på høyt embetsnivå for å ivareta samspillet i sentralforvaltningen.

Arbeidet med sikkerhet, beredskap og krisehåndtering ute og hjemme er styrket

Utenrikstjenesten opplever fortsatt et utfordrende trussel- og risikobilde. Tjenesten har utsendt per-

sonell i land og områder med meget høy risiko for egen sikkerhet. Flere land og områder hadde også i 2025 en negativ sikkerhetsutvikling. Utenrikstjenesten fortsatte i 2025 implementeringen av sikkerhetstiltakene utredet i samarbeid med Forsvarsdepartementet og Justis- og beredskapsdepartementet, blant annet ved å ytterligere styrke evnen til sikkerhetsfaglig rådgivning i de ulike regionene. Prioriteringen av tiltak for å ivareta kontinuerlig drift ved bortfall av digital infrastruktur og hybride trusler ble videreført.

Russlands fullskalainvasjon av Ukraina i februar 2022 og den endrede sikkerhetspolitiske situasjonen i Europa fortsatte å prege risikobildet for norske utenriksstasjoner også i 2025. Ambassaden i Kyiv har til tross for høy risiko hatt kontinuerlig drift. Krig og konflikt i Midtøsten medførte også i 2025 en økt risiko for utenrikstjenestens personell i hele regionen. Enkelte utsendte og deres medfølgende måtte forlate tjenestestedet i en periode på grunn av risikoen. Flere ambassader i Afrika har også opplevd forverret sikkerhetssituasjon i løpet av 2025 og også der har det vært nødvendig for enkelte utsendte og medfølgende å forlate tjenestestedet i perioder.

Utenrikstjenestens evne til å kommunisere og samhandle på høy- og lavgradert nivå var høyt prioritert i 2025.

Utenrikstjenesten fortsatte arbeidet med å styrke sin helhetlige kriseberedskap for å være best mulig forberedt på å håndtere sammensatte kriser. Hendelser og situasjoner som i løpet av 2025 aktiverte hele eller deler av kriseorganisasjonen var blant annet snøskred i Frankrike, der fire norske borgere omkom, 12-dagers krigen mellom Israel, USA og Iran og konflikten mellom Pakistan og India våren 2025. Det ble gjennomført en rekke kriseøvelser i løpet av året, både på operativt og strategisk nivå. Det tverrsektorielle samarbeidet om krisehåndtering med justis-, helse- og forsvarssektoren ble videreført. Det nordiske samarbeidet om krisehåndtering er nært og godt. Dialogen med EU på dette feltet har blitt styrket, gjennom jevnlig kontakt med formannskapene og faste dialogmøter med EUs utenrikstjeneste EEAS.

Norsk næringsliv og norske borgere i utlandet har tilgang til tjenester av høy kvalitet

Utenrikstjenesten bisto i 2025 over 55 000 norske borgere i konsulære saker. De fleste konsulære saker gjelder forvaltningsmessige eller administrative oppgaver. I 2025 utgjorde dette i underkant av 20 000 søknader om pass, om lag 5 900 notarialforretninger og 259 vigsler. I tillegg ga norske utenriksstasjoner råd, hjelp og bistand til over 30 000 enkeltpersoner. Disse sakene omfatter blant annet sykdom og ulykker, dødsfall, arrestasjoner og fengslinger.

Regjeringen la i 2025 frem en ny stortingsmelding på feltet, Meld. St. 18 (2024–2025) *Når uhellet er utenlands. Konsulær bistand og bistand fra norske myndigheter i krisesituasjoner i utlandet*, jf. Innst. 336 S (2024–2025). Meldingen følges opp gjennom tiltak koordinert av Utenriksdepartementet.

Utenriksdepartementets sider på regjeringen.no og mobilapplikasjon Reiseklar inneholder reiseadvarsler og reiseinformasjon til land Norge har diplomatiske forbindelser med, oversikt over hvilke typer bistand norske borgere på reise kan få av utenrikstjenesten og kontaktinformasjon til utenriksstasjonene. I Reiseklar kan brukerne selv velge hvilke land man vil følge og hvilke varsler man vil motta. Det var om lag 150 000 registrerte reiser i Reiseklar-appen i 2025. Dersom man har registrert en reise i appen eller på www.reiseregistrering.no vil man kunne motta informasjon hvis det oppstår en krise i det landet man befinner seg. Kommunikasjonskanalene gir utenrikstjenesten bedre muligheter til å nå større deler av befolkningen med reiseadvarsler og reiseinformasjon.

Forvaltningen er effektiv og av god kvalitet

Utenriksdepartementet har fortsatt oppfølgingen av virksomhetsstrategien Strategi 25 med tiltak for å styrke samhandling, modernisering og effektivisering av utenrikstjenesten. Strategien er en viktig pilar i oppfølgingen av områdegjennomgangen av utenrikstjenesten som ble gjennomført i 2021. Med bakgrunn i gjennomgangen og påfølgende utredninger vedtok regjeringen oppfølging med mål om å frigjøre ressurser og samtidig sørge for at utenrikstjenesten er tilpasset sine kjerneoppgaver. Oppfølgingen er nedfelt i en gevinstrealiseringsplan og i 2025 utgjorde summen av effektiviseringstiltak 35 mill. kroner. Halvparten av innsparingen ble reinvestert i bl.a. sikkerhet ved utenriksstasjonene og digitalisering.

I 2025 besluttet regjeringen økt bruk av administrative fellestjenester i departementsfellesskapet. Ambisjonen er at mer bruk av fellestjenester bidrar til effektiv bruk og koordinering av ressursene. Samtidig må utenriksstasjonenes særlige behov bl.a. på sikkerhetsområdet, HR og i informasjonsforvaltning ivaretas særskilt.

Områdegjennomgangen pekte på behovet for et tydeligere skille mellom politikkutforming og forvaltningsoppgaver. For Utenriksdepartementet

var dette relevant blant annet for håndteringen av fagområder som eksportkontroll og sanksjoner. Som følge av den sikkerhetspolitiske utviklingen har både antallet saker og kompleksiteten på disse fagområdene økt betydelig. Dette krever både økt saksbehandlingskapasitet og større teknisk og faglig spesialisering. Direktoratet for eksportkontroll og sanksjoner (DEKSA) ble opprettet 1. januar 2025. Dette gir mulighet for en større rendyrking av Utenriksdepartementets kjerneoppgaver. Politikkutformingen på eksportkontroll og sanksjoner ligger i departementet, mens DEKSA har fått ansvar for forvaltningsoppgavene og veiledning ut til næringslivet og akademia.

Departementenes digitaliseringsorganisasjon (DIO) ble etablert på samme tidspunkt. Budsjettmidler og ansatte fra den daværende IKT-seksjonen i Utenriksdepartementet ble overført til den nye organisasjonen. Samtidig har Utenriksdepartementet beholdt ressurser for å kunne sikre virksomhetsnær digital transformasjon av utenrikstjenesten, både i Oslo og ved utenriksstasjonene.

Arbeidet med en digital transformasjonsstrategi for Utenriksdepartementet ble igangsatt i 2025. Et nytt digitalt diplomatregister for utenlandske diplomater til Norge ble tatt i bruk fra 2025, og har bidratt til raskere og enklere saksbehandling på området.

Ambassadekontoret i Caracas, Venezuela, ble avviklet i august 2025. Ved utgangen av 2025 hadde Norge 90 utenriksstasjoner. Fem utenriksstasjoner var midlertidig stengt.

I 2025 har Norad prioritert tiltak for forbedrede forvaltningssystemer og mer effektiv tilskuddsforvaltning. Det er gjennomført endringer som skal sikre konsistens og likebehandling, samt brukervennlighet både for egne saksbehandlere og for søkere. Veilederen for saksbehandlere er revidert og gjort mer tilgjengelig, strukturert og brukervennlig og det er gjennomført en rekke kurs i ulike format.

Arbeidet med å utvikle en ny digital plattform for forvaltning og styring av bistanden ble igangsatt i 2025. Plattformen skal erstatte dagens saksbehandlingssystem og statistikkdatabase, i tillegg til å være en fullverdig saksbehandlingsløsning. Målet er en mer effektiv tilskuddsforvaltning, bedre innsikt i egne data og enklere kunnskapsbruk og -deling. Den vil utvikles og tas i bruk gradvis fra 2027.

Det er nulltoleranse for økonomiske misligheter

Utenriksdepartementet har nulltoleranse for økonomiske misligheter og annet misbruk av felleskapets midler. Nulltoleransen innebærer at Utenriksdepartementet vil reagere på ethvert avvik fra de forutsetninger som ligger til grunn for bruk av departementets midler, både i departementet og på utenriksstasjonene, herunder avtaler knyttet til drift og tilskuddsforvaltning. Reaksjonen vil være tilpasset avvikets karakter og alvorlighetsgrad.

Prinsippet om nulltoleranse gjelder i hele tilskuddskjeden, fra midler bevilges og ut til endelig mottaker eller målgruppe. Tilskuddsmottaker er ansvarlig for å utøve nulltoleranse for misbruk av tilskuddsmidler i egen organisasjon og hos underliggende samarbeidspartnere. For å ivareta dette ansvaret må tilskuddsmottaker ha gode systemer for forebygging, avdekking, rapportering og reaksjon på økonomiske misligheter.

Sentral kontrollenhet er departementets interne organ for oppfølging av mistanke om økonomiske misligheter, dvs. forhold som er ulovlige eller som innebærer misbruk av departementets midler. Fire ganger i året legger Sentral kontrollenhet fram en oversikt på regjeringens nettsider over saker der det er varslet mistanke om økonomiske misligheter, tiltak og status for oppfølging.

Behandlingen av saker på utlendingsfeltet er effektiv og forsvarlig

Utenriksdepartementet videreførte i 2025 arbeidet for å sikre en god og effektiv organisering av håndteringen av visum og oppholdssøknader. Ved inngangen til 2025 hadde utenrikstjenesten 12 utenriksstasjoner som behandlet visum og oppholdssaker i tillegg til 13 utenriksstasjoner med mindre oppgaver knyttet til utlendingssakene. I løpet av året besluttet departementet å stenge for behandling av utlendingssaker ved generalkonsulatet i Shanghai, og samle saksbehandlingen av alle utlendingssaker fra Kina til knutepunktet i Beijing. Videre besluttet departementet å stenge for behandling av utlendingssaker ved ambassaden i Accra og samle utlendingssakene for både Øst- og Vest-Afrika ved knutepunktet i Nairobi. Ordningen med tjenesteutsetting av mottak av søknader og regionalisering av saksbehandlingen gir en god balanse mellom behovet for solide fagmiljøer og bred geografisk tilstedeværelse for søkerne.

I 2025 startet arbeidet med modernisering av utlendingsforvaltningen (ModUlf). Programmet ledes av Utlendingsdirektoratet, og vil bidra til ytterligere profesjonalisering og effektivisering av utenriksstasjonenes håndtering av visum- og oppholdssaker.

Kap. 100 Utenriksdepartementet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
01	Driftsutgifter	4 862 580	5 030 834	4 996 819
21	Spesielle driftsutgifter, *kan overføres*	24 223	17 410	29 404
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, *kan overføres*	80 258	113 804	431 670
70	Erstatning av skader på utenlandske ambassader		1 395	1 447
71	Hjelp til norske borgere i utlandet	15	162	168
89	Valutatap (disagio)	30 415		
90	Lån til norske borgere i utlandet	498	450	450
	Sum kap. 100	4 997 989	5 164 055	5 459 958

Utenriksdepartementet forvalter to programområder, programområde 02 *Utenriksforvaltning* og programområde 03 *Internasjonal bistand*. Utenriksdepartementets driftsbevilgning for begge programområdene er samlet på kap. 100 *Utenriksdepartementet* under programområde 02 *Utenriksforvaltning*. Andelen av Utenriksdepartementets drift som gjelder bistand utgjør om lag 39 pst., og telles og rapporteres som en del av det totale bistandsbudsjettet, jf. omtale under programområde 03 *Internasjonal bistand*. En mindre andel av departementets lønns- og driftsutgifter dekkes også under kap. 117 *EØS-finansieringsordningene*.

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen dekker utenrikstjenestens lønns- og driftsutgifter hjemme og ute. Om lag 62 pst. av bevilgningen gjelder lønn for departementets ansatte og særavtale for utsendte diplomater på norske utenriksstasjoner, 15 pst. av bevilgningen gjelder husleie og 23 pst. av bevilgningen gjelder andre utgifter som bl.a. drift og vedlikehold av utenriksstasjoner, IKT, vakt og sikring, reise og representasjon, opplæring, utgifter til å bistå norske borgere under kriser i utlandet, mv.

Budsjett 2027

Det foreslås bevilget 4 996,8 mill. kroner i 2027. Det er en reduksjon på 34 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett for 2026.

Som følge av en styrket norsk krone, og en relativt lav inflasjon i de landene der Norge er representert foreslås posten redusert med 8,2 mill. kroner for å dekke en samlet pris- og valutakursjustering på posten. For å dekke lønnsvekst i 2027 fra lønnsoppgjøret i 2026 foreslås posten økt med 44,8 mill. kroner.

Posten foreslås videre redusert med 5,8 mill. kroner som følge av områdegjennomgangen av utenrikstjenesten, jf. omtale i kap. 2 *Mål og prioriteringer for utenrikstjenesten i 2027*.

Posten foreslås økt med 15,3 mill. kroner til en styrking av sikkerhetsoppsettet ved Norges ambassade i Kyiv, mot en tilsvarende reduksjon under kap. 159 *Regionbevilgninger*, post 73 *Ukraina og naboland*.

Det er også endringer i øvrige departementers behov for faglig ekspertise ved utenriksstasjonene. 4 mill. kroner rammeoverføres fra Kultur- og likestillingsdepartementet for en spesialutsending ved EU-delegasjonen i Brussel, og 1,3 mill. kroner rammeoverføres fra Kunnskapsdepartementet for å dekke ekstrautgifter for en spesialutsending ved Norges ambassade i Paris. Arbeids- og inkluderingsdepartementet rammeoverfører 0,5 mill. kroner for å styrke spesialutsendingen for integreringssaker i Pakistan og Afghanistan. I tillegg foreslås det å rammeoverføre 3,6 mill. kroner til Kunnskapsdepartementet for avvikling av en spesialutsending i Berlin.

Inntekter og refusjoner UD mottar fra andre departementer til dekning av utgifter for spesialutsendinger ved utenriksstasjonene føres på kap. 3100, post 05 *Refusjoner for spesialutsendinger mv.* og lønns- og driftsutgifter for disse spesialutsendingene belastes kap. 100, post 01 *Driftsutgifter*.

Som følge av vedvarende høyere inntekter og refusjoner for spesialutsendinger over flere år foreslås en parallelljustering ved å øke begge postene med 40 mill. kroner i 2027.

Etter innflytting i det nye regjeringskvartalet (RKV) i 2026 er det flere utgifter som bortfaller for Utenriksdepartementet. Det foreslås derfor å rammeoverføre 113,4 mill. kroner til Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet for utgifter fra Utenriksdepartementets tidligere leieforhold i Victoria terrasse og Kronprinsens gate 3 og 9. Videre rammeoverføres 3,6 mill. kroner til Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon (DSS) for service- og kontorstøttetjenester samt trykkeritjenester. Det foreslås i tillegg å redusere bevilgningen med 8,1 mill. kroner for vakt- og resepsjonstjenester i Victoria terrasse som bortfaller etter innflytting i RKV.

I januar 2026 ble ansvaret for drift av regjeringens representasjonsanlegg (RRA) overført fra Utenriksdepartementet til Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet og det foreslås å rammeoverføre 5,9 mill. kroner for å dekke tilhørende lønns- og driftsutgifter. Se også omtale under kap. 103 *Regjeringens representasjon*.

Som følge av at ansvaret for bilaterale handelsavtaler og EFTAs forhandlinger med tredjeland ble overført fra Nærings- og fiskeridepartementet til Utenriksdepartementet 1. juni 2026 og tilskuddsordningen for næringsfremme overføres til Nærings- og fiskeridepartementet fra 2027, rammeoverføres totalt 10,2 mill. kroner til Utenriksdepartementets driftspost.

Det vises også til forslag til vedtak under romertall II om fullmakt til å overskride bevilgningen under kap. 100 *Utenriksdepartementet*, post 01 *Driftsutgifter*, mot tilsvarende merinntekt under kap. 3100, post 05 *Refusjon spesialutsendinger mv.*

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Bevilgningen dekker midler til utredninger, opplæring og kompetansebygging, internasjonale tiltak og arrangementer, digitaliseringsprosjekter mv. Bevilgningen dekker også midler til grenseoppganger av riksgrensene med Sverige, Finland og Russland, ordinært skjøtselsarbeid på grensene, samt oppdatering av grunnlinjer og maritime avgrensninger. Videre dekker bevilgningen utgifter til Norges kontaktpunkt for ansvarlig næringsliv. Norges kontaktpunkt for ansvarlig næringsliv (Kontaktpunktet) fremmer OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper om ansvarlig næringsliv gjennom blant annet kurs og seminarer, behandler enkeltsaker (klager) knyttet til retningslinjene og samarbeider med kontaktpunktnettverket internasjonalt. Norge er forpliktet gjennom OECD-samarbeidet og retningslinjene til å sikre tilstrekkelige ressurser til at Kontaktpunktet kan oppfylle sitt mandat. Aktiviteten og etterspørselen om veiledning fra næringslivet er økende. Kontaktpunktet samarbeider bl.a. med Forbrukertilsynet om kurs i ansvarlig næringsliv og åpenhetsloven.

Bevilgningen vil bl.a. dekke utgifter til advokatbistand ved innføring av handelsrestriksjoner. Siste års økte bruk av handelstiltak internasjonalt gjør at Norge oftere blir berørt av prosesser som kan føre til nye handelsrestriksjoner. Dette gjelder tradisjonelle handelstiltak, inkludert utjevningstiltak mot subsidiering, men også innføring av tolløkninger utover det som er bundet i Verdens handelsorganisasjon (WTO). Det vil ventelig bli nødvendig med spesialisert advokatbistand for å ivareta norske interesser på en forsvarlig måte.

Bevilgningen kan også omfatte utgifter til internasjonal tvisteløsning der Norge er part og til saksomkostninger i klagesaker mot Utenriksdepartementet.

Arbeidet med utvikling av ny EØS-notatbase dekkes under denne posten. Den nye digitale samarbeidsløsningen leveres andre halvår 2026. EØS-arbeidet preges til tross for dette av manuelle prosesser og fragmenterte digitale løsninger som ikke snakker sammen. Som en del av et større arbeid regjeringen har satt i gang for å forbedre og modernisere forvaltningens EU- og EØS-arbeid, er det nødvendig med bedre digitale verktøy. Regjeringen vil videreutvikle ytterligere funksjonaliteter i EØS-notatbasen, få på plass et helhetlig saksbehandlingssystem og sørge for bedre data for styring og samordning av EU- og EØS-arbeidet. Målet er å effektivisere saksbehandlingen, utnytte ressursene bedre, redusere byråkrati og sikre raskere fremdrift i EØS-sakene. Dette skal bidra til en mer effektiv forvaltning og raskere innlemmelse av relevant EU-regelverk, herunder bidra til reduksjon av EØS-etterslepet. Regjeringen foreslår derfor å øke bevilgningen på posten med 11,4 mill. kroner til utviklingen av digitale løsninger for EU- og EØS-arbeidet.

Rapport 2025

Norges kontaktpunkt for ansvarlig næringsliv fortsatte i 2025 arbeidet med å fremme OECDs retningslinjer for ansvarlig næringsliv gjennom kurs, veiledning, erfaringsutveksling og hørings-

innspill. I tillegg har Kontaktpunktet avsluttet behandlingen av flere enkeltsaker.

Kontaktpunktet ble fagfellevurdert (Peer Review) i 2025 av kontaktpunktene i USA og Luxemburg, med støtte fra OECDs sekretariat for ansvarlig næringsliv. Gjennomgangen løfter fram et troverdig, kunnskapsrikt og tilgjengelig ekspertorgan. Rapporten peker videre på behov for oppdateringer av Kontaktpunktets mandat, sterkere politisk eller juridisk forankring av mandatet og styrket involvering av Kontaktpunktet i policyutvikling. Rapporten blir fulgt opp i 2026 i samarbeid mellom Kontaktpunktet og de mandatgivende departementene (Nærings- og fiskeridepartementet, Finansdepartementet, Arbeids- og inkluderingsdepartementet og Utenriksdepartementet).

Voldgiftssak om fangst av snøkrabbe

Et latvisk rederi, SIA North Star, og dets eier, Pēteris Pildegovičs, fremmet i 2020 en internasjonal voldgiftssak mot Norge ved Det internasjonale senteret for løsning av investeringstvister (ICSID), basert på den bilaterale investeringsbeskyttelsesavtalen med Latvia. Saken gjelder fangst av snøkrabbe på norsk kontinentalsokkel. Tribunalet avsa dom i Norges favør 22. desember 2023, men saksøker anmodet om annullering av dommen. Oppfølgingen av annulleringsanmodningen skulle etter planen i hovedsak vært ferdigstilt i 2025, men komiteens høring av saken ble utsatt til 2026. Forutsatt at videre saksgang går som planlagt, vil oppfølgingen av selve annulleringssaken ha begrenset omfang i 2027. Dersom rederiet og dets eier får medhold i anmodningen, vil saken gjenopptas med et nytt tribunal og tilhørende kostnader for Norge.

Advokatbistand i arbeid med andre lands nye handelsrestriksjoner

Amerikanske myndigheter iverksatte dumping- og subsidieundersøkelser på silisium importert fra Norge i april 2025. Advokatfirmaet Sidley Austin LLP har bistått den norske staten i WTO-tvistesaker og i tilsvarende undersøkelser tidligere. Firmaet ble hyrt i silisiumsaken for å ivareta norske interesser i prosessen, først og fremst som partsrepresentant i subsidieundersøkelsene. Saken ble forsinket fordi verifikasjonen av innlevert dokumentasjon i subsidieundersøkelsen ikke ble gjennomført som planlagt grunnet nedstenging av offentlig administrasjon i USA. Det medførte at mer av arbeidet i saken ble forskjøvet til 2026.

Budsjett 2027

Det foreslås bevilget 29,4 mill. kroner i 2027. Det er en økning på 12 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett for 2026, hovedsakelig grunnet satsing på digitalisering av EØS-arbeidet, inkl. videreutvikling av funksjonalitet i EØS-notatbasen.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Bevilgningen dekker utgifter til større anskaffelser i forbindelse med gjennomføring av eiendomsprosjekter i utlandet, herunder innredningsarbeider av nye kontorlokaler og nødvendig rehabilitering og vedlikehold av eksisterende kontorlokaler. Bevilgningen dekker også investeringer knyttet til systemsikkerhetstiltak for å opprettholde og utvide graderte kommunikasjonsløsninger, beredskapsløsninger for kommunikasjon og andre sikkerhetstiltak.

Prioriteringer 2027

Det planlegges for, og forventes ferdigstillelse av, flere større eiendomsprosjekter i utlandet i 2027. Målet er å legge til rette for sikre, moderne og effektive arbeidsplasser i miljøvennlige og energieffektive bygg. Flere store rehabiliterings- og byggeprosjekter pågår og planlegges i samarbeid med Statsbygg ved statens eiendomsportefølje i utlandet.

Videre utrulling av systemsikringstiltak for å tilrettelegge for å opprettholde og utvide graderte kommunikasjonsplattformer vil prioriteres i 2027. Utenriksdepartementet vil fortsette å investere i beredskapsutstyr og materiell, samt tiltak som sikrer at utenriksstasjonene kan ha økt mulighet til kontinuerlig drift av prioriterte funksjoner ved bortfall av kritisk infrastruktur og ved hybride trusler.

I 2027 skal posten også dekke engangsutgift på anslagsvis 360 mill. kroner (avhengig av valutakurs på utbetalingstidspunktet) for ny festeavtale på 70 år for ambassadekomplekset i Beijing. Avtalen ble inngått i 2026, jf. Prop. 90 S (2025–2026) og Innst. 359 S (2025–2026). Den eksisterende festeavtalen utløper i desember 2027 etter 60 års varighet. Ny avtale med kinesiske myndigheter sikrer Norges fortsatt disposisjonsrett til ambassadetomten i Beijing for en ny periode på 70 år. Bevilgningen dekker den avtalefestede festeavgiften som forfaller ved avtalens ikrafttredelse 2. desember 2027.

Rapport 2025

Departementet gjennomførte flere areal- og kostnadseffektiviserende tiltak i eiendomsporteføljen i utlandet i 2025. Flere utenriksstasjoner flyttet inn i nye, moderne og mer bærekraftige kontorlokaler og embetsboliger. Blant prosjektene som ble ferdigstilt i 2025 var nye kontorlokaler i Chisinau og Mumbai, og ombygging av kontorlokaler eid av Statsbygg i Tokyo. Ny embetsbolig i Addis Abeba, ombygging av embetsboligene i Riga og Abuja og nytt konsulærmottak og vakthus i Riyadh ble også ferdigstilt.

Budsjett 2027

Det foreslås bevilget 431,7 mill. kroner i 2027. Det er en økning på 317,9 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett for 2026. Økningen skyldes i hovedsak engangsutbetalingen for festeavgift i Beijing. Bevilgningen økes også med 5 mill. kroner som flyttes fra Nansen-programmet på kap. 159, post 73 *Ukraina og naboland* for sikkerhetstiltak ved ambassaden i Kyiv. Samtidig reduseres bevilgningen med 15 mill. kroner for midler til investeringer i forebyggende sikkerhet ved utenriksstasjonene som ble påbegynt i 2024.

Post 70 Erstatning av skader på utenlandske ambassader

Bevilgningen dekker erstatning av eventuelt skadeverk på utenlandske representasjoner i Norge. Erstatning gis i henhold til Norges folkerettslige forpliktelser.

Rapport 2025

I 2025 har sikkerheten rundt utenlandske ambassader i Norge vært godt ivaretatt, uten rapporterte tilfeller av skadeverk.

Budsjett 2027

Det foreslås bevilget 1,4 mill. kroner i 2027.

Post 71 Hjelp til norske borgere i utlandet

Bevilgningen dekker uforutsette utgifter i forbindelse med bistand til nordmenn i utlandet. Bevilgningen benyttes i hovedsak der kriteriene for nødlidenhetslån ikke er oppfylt, men hvor det av hensyn til liv og helse er nødvendig å yte bistand.

Budsjett 2027

Det foreslås bevilget 0,2 mill. kroner i 2027.

Post 89 Valutatap (disagio)

Utenriksstasjonenes regnskap blir ført i ulike lokale valutaer. Ved årets slutt blir beholdningene ved hver enkelt utenriksstasjon justert i samsvar med Norges Banks kurser pr. 31. desember. Som følge av kursdifferansene vil det oppstå kurstap eller kursgevinst.

Utenriksdepartementet ber om videreføring av samtykke fra Stortinget til å føre eventuelt kurstap på kap. 100 *Utenriksdepartementet*, post 89 *Valutatap*. Eventuell kursgevinst foreslås ført på kap. 3100, post 89 *Valutagevinst*, jf. forslag til vedtak under romertall IV.

Post 90 Lån til norske borgere i utlandet

Bevilgningen dekker lån til nordmenn i utlandet forutsatt at kriteriene for nødlidenhetslån er til stede. Tilbakebetaling av nødlån føres under kap. 3100, post 90 *Tilbakebetaling av nødlån fra utlandet.*

Budsjett 2027

Det foreslås bevilget 0,5 mill. kroner i 2027.

Det vises også til forslag til vedtak under romertall III, punkt 1 om fullmakt til å overskride bevilgningen ved behov for bistand fra transportselskaper ved evakuering av norske borgere i kriserammede land.

Kap. 3100 Utenriksdepartementet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
01	Diverse gebyrer ved utenriksstasjonene	23 331	33 344	26 178
02	Gebyrer for utlendingssaker ved utenriksstasjonene	299 478	275 500	286 000
05	Refusjon spesialutsendinger mv.	82 749	45 040	85 000
89	Valutagevinst (agio)	12 955		
90	Tilbakebetaling av nødlån fra utlandet	407	450	450
	Sum kap. 3100	418 920	354 334	397 628

Post 01 Diverse gebyrer ved utenriksstasjonene

Bevilgningen gjelder hovedsakelig gebyrer for behandling av søknader om pass ved utenriksstasjonene. I tillegg kommer gebyrer for andre publikumstjenester utenriksstasjonene leverer.

Budsjett 2027

Det foreslås bevilget 26,2 mill. kroner i 2027. Det er en reduksjon på 7,2 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett for 2026.

Post 02 Gebyrer for utlendingssaker ved utenriksstasjonene

Bevilgningen gjelder visumgebyrer og behandlingsgebyrer for førstegangssøknad om oppholds- og arbeidstillatelser fremmet til utenriksstasjonene. Det forventes en økning i visumsaker sammenlignet med anslaget i saldert budsjett for 2026.

Budsjett 2027

Det foreslås bevilget 286 mill. kroner i 2027. Det er en økning på 10,5 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett for 2026.

Post 05 Refusjon spesialutsendinger mv.

Bevilgningen gjelder i hovedsak inntekter og refusjoner Utenriksdepartementet mottar fra andre departementer til dekning av utgifter for spesialutsendinger ved utenriksstasjonene. Lønns- og driftsutgifter for disse spesialutsendingene belastes kap. 100 *Utenriksdepartementet,* post 01 *Driftsutgifter*.

Budsjett 2027

Det foreslås bevilget 85 mill. kroner i 2027. Det er en økning på 40 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett for 2026. Bevilgningen justeres som følge av vedvarende høyere inntekter og refusjoner for spesialutsendinger over flere år, jf. omtale under kap. 100 *Utenriksdepartementet*, post 01 *Driftsutgifter*.

Det vises også til forslag til vedtak under romertall II om fullmakt til å overskride bevilgningen under kap. 100, post 01, mot tilsvarende merinntekt under kap. 3100, post 05.

Post 89 Valutagevinst

Utenriksstasjonenes regnskap blir ført i ulike lokale valutaer. Ved årets slutt blir beholdningene ved hver enkelt utenriksstasjon justert i samsvar med Norges Banks kurser pr. 31. desember. Som følge av kursdifferansene vil det oppstå kurstap eller kursgevinst.

Utenriksdepartementet ber om videreføring av samtykke fra Stortinget til å føre eventuell kursgevinst på kap. 3100, post 89 *Valutagevinst*, jf. forslag til vedtak under romertall IV.

Post 90 Tilbakebetaling av nødlån fra utlandet

Bevilgningen gjelder tilbakebetaling av nødlån gitt til nordmenn i utlandet, jf. ordning omtalt under kap. 100, post 90 *Lån til norske borgere i utlandet.*

Budsjett 2027

Det foreslås bevilget 0,5 mill. kroner i 2027.

Kap. 103 Regjeringens representasjon

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
01	Driftsutgifter	60 497	61 354	44 489
	Sum kap. 103	60 497	61 354	44 489

Utenriksdepartementet har ansvaret for planleggingen og gjennomføringen av offisielle besøk til Norge, inkludert offisielle besøk til statsministeren og til kongehuset, og har budsjettansvar for regjeringens fellesrepresentasjon. Dette gjelder også de delene av utgiftene ved statsbesøk som ikke dekkes av Det kongelige hoff.

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen dekker regjeringens fellesrepresentasjon for offisielle besøk på stats-, regjeringssjefs- og utenriksministernivå. En betydelig del av utgiftene gjelder offisielle besøk til Norge hvor kongehuset eller statsministeren er vertskap. Betaling for VIP-tjenester ved lufthavner i Norge for offisielle besøk fra utenlandske gjester belastes også posten. Driften av statsministerboligen og regjeringens representasjonsanlegg i Oslo er overført til Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon (DSS), og belastes ikke lenger denne posten.

Regjeringen foreslår i 2027 å øke bevilgningen til bl.a. eventuelle ekstra kostnader i forbindelse med kongeparets første år, samt dronning Sonjas 90-årsdag.

Rapport 2025

Regjeringen var vertskap for en rekke besøk til Norge og internasjonale møter i 2025. Islands president avla statsbesøk til Norge, med program i Oslo og Trondheim. Presidentene fra Frankrike, Kroatia, Latvia og Ukraina besøkte Norge i løpet av året. I tillegg deltok fire presidenter fra Sør-Amerika under utdelingen av Nobels fredspris i Oslo. Også en rekke kongelige, statsministre, utenriksministre og ledere fra ulike internasjonale organisasjoner besøkte Norge, og flere høynivåmøter ble avviklet. Bruken av regjeringens representasjonsanlegg til å gjennomføre offisielle arrangementer ble videreført i 2025. Driften av dette anlegget ble overført til DSS med virkning fra 1. januar 2026.

Budsjett 2027

Det foreslås bevilget 44,5 mill. kroner i 2027. Det er en reduksjon på 16,9 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett for 2026. Det skyldes at 51,1 mill. kroner for driften av regjeringens representasjonsanlegg foreslås rammeoverført fra denne posten til Digitaliserings- og forvaltningsdepartementets kap. 1510 *Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon*, post 01 *Driftsutgifter*. Se også omtale under kap. 100, post 01 *Driftsutgifter*. Posten foreslås samtidig økt med 35 mill. kroner til bl.a. eventuelle ekstra kostnader i forbindelse med kongeparets første år, samt dronning Sonjas 90-årsdag.

Kap. 104 Kongefamiliens offisielle reiser til utlandet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
01	Driftsutgifter	5 762	8 790	9 054
	Sum kap. 104	5 762	8 790	9 054

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen dekker utgifter til kongefamiliens offisielle besøk og oppdrag i utlandet. Utenriksdepartementet har ansvar for budsjett, planlegging og gjennomføring når kongehusets medlemmer er på offisielle besøk i utlandet, på oppdrag fra regjeringen. Forvaltningen skjer på bakgrunn av vedtak i Samordningsutvalget, som består av hoffsjefen, regjeringsråden og utenriksråden, og med protokollsjefen i Utenriksdepartementet som sekretær.

Rapport 2025

For å fremme norske interesser i utlandet gjennomførte daværende kronprins Haakon flere offisielle besøk gjennom året. Kronprinsen deltok under 80-årsmarkeringen for frigjøringen av Auschwitz, og var også på offisielle besøk til Polen og Ukraina. Kronprinsen deltok på FNs tredje havkonferanse i Nice, Frankrike, i juni 2025. I forbindelse med 200-års-jubileet for norsk utvandring til Amerika, var kronprinsen på besøk i tre amerikanske delstater i oktober 2025. Dronning Sonja deltok ved flere anledninger på åpninger av norske kunstutstillinger i utlandet, herunder i Roma og London.

Budsjett 2027

Det foreslås bevilget 9,1 mill. kroner i 2027.

Kap. 105 Direktoratet for eksportkontroll og sanksjoner

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
01	Driftsutgifter	74 831	66 451	79 582
	Sum kap. 105	74 831	66 451	79 582

Direktoratet for eksportkontroll og sanksjoner (DEKSA) er nasjonal fagmyndighet for eksportkontroll og sanksjoner i Norge. Gjennom forvaltningen på disse områdene skal DEKSA bidra til norsk forsvars- og sikkerhetssamarbeid, bl.a. gjennom oppfølging av internasjonale forpliktelser. DEKSA skal bidra til forutsigbare rammer og konkurransedyktige vilkår for næringsliv og kunnskapssektoren, og jobbe for aktiv etterlevelse av eksportkontroll- og sanksjonsregelverket.

Antall søknader om eksportlisens for forsvarsmateriell og flerbruksvarer, samt behovet for veiledning til industri, akademia, privatpersoner og andre nasjonale myndigheter, er økende. For lav kapasitet i DEKSA har konsekvenser for bedrifters økonomi, og for leveringsdyktighet til alliert forsvar. Målrettede tiltak i 2026, som forenklet behandling av rutinemessige søknader og økt prioritering av saksbehandling over utadrettet veiledning, fagutvikling og internasjonal møtedeltakelse, har bidratt til å få ned saksbehandlingstiden for forsvarsmateriell.

Antall sanksjoner som tas inn i norsk rett øker også, spesielt etter Russlands fullskalainvasjon av Ukraina. Behovet for veiledning er omfattende både når det gjelder eksportkontroll og internasjonale sanksjoner som norsk næringsliv må forholde seg til. I forbindelse med endringen i august 2025 av eksportkontrollforskriftens bestemmelser om teknologioverføring, er det et stort behov for

veiledning til akademia og kunnskapssektoren framover. Etterlevelse av regelverket vil kreve betydelig innsats i den enkelte virksomhet. Teknologioverføring er et høyt prioritert område for å ivareta økonomisk sikkerhet.

Regjeringen vil iverksette et arbeid med mål om innføring av en sektoravgift for de største aktørene i forsvarsindustrien i 2028 for å finansiere deler av DEKSAs virksomhet. Innretningen av sektoravgift vil presenteres i forslag til lov- og forskriftsendring med tilhørende høringsprosess våren 2027.

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen dekker lønns- og driftsutgifter for DEKSA, og skal bidra til sikker og stabil drift med høy kvalitet. Hovedprioriteringer for 2027 er effektiv gjennomføring av sanksjoner og forutsigbare rammer for forsvarsindustrien, næringsliv og kunnskapssektoren. Regjeringen foreslår å styrke DEKSA med 11,3 mill. kroner i 2027.

DEKSA skal jobbe for at saksbehandlingstidene på søknader om eksport av forsvarsmateriell og flerbruksvarer reduseres, og gi næringslivet og akademia økt tilgang til konsistent, tidsriktig og treffsikker veiledning. DEKSA skal også drifte og videreutvikle søknads- og saksbehandlingssystemet (Hermes). Oppfølgingen av endringer knyttet til teknologioverføring vil kreve særlige ressurser i form av veiledning og saksbehandling.

Rapport 2025

2025 var DEKSAs første driftsår. DEKSA har gjennom etableringsåret utarbeidet rutiner, publisert nettside, tatt i bruk et nytt saksbehandlingssystem og gjennomført en rekke ansettelsesprosesser. De har også jobbet med å styrke samarbeidet med Politiets sikkerhetstjeneste (PST), Etterretningstjenesten, Tolletaten og andre sektormyndigheter.

Samtidig var det en forventning om at direktoratet skulle levere godt på forvaltningsoppgavene i etableringsperioden. DEKSA har derfor fordelt ressursene mellom etableringsaktiviteter, veiledning, saksbehandling og regelverksarbeid.

DEKSA har hatt omfattende veiledningsaktivitet i løpet av 2025, gjennom seminarer, informasjonsmøter og veiledning i enkeltsaker. Etterspørselen etter veiledning var større enn det DEKSA kunne tilby i 2025, både for eksportkontroll og sanksjoner. Mange forespørsler om en-til-en veiledning av bedrifter har ikke latt seg følge opp. Det har heller ikke vært mulig å gjennomføre planlagt utvikling av nettbasert opplæring og veiledning om regelverket og søknadsprosesser.

I 2025 mottok DEKSA 3 961 eksportkontrollsaker og utstedte 2 475 lisenser. Saksbehandlingstidene for eksportkontrollsaker har variert mye, men økte samlet sett gjennom året. Ved utgangen av året var median saksbehandlingstid for søknader om forsvarsmateriell 33 dager og for søknader om flerbruksvarer 65 dager. Søknader om eksport til Ukraina ble prioritert. Ved utgangen av 2025 var median saksbehandlingstid for Ukraina-saker 12 dager.

En mer detaljert omtale av direktoratets virksomhet i 2025 finnes i DEKSAs årsrapport.[1]

Budsjett 2027

Det foreslås bevilget 79,6 mill. kroner i 2027. Det er en økning på 13,1 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett for 2026. Økningen skal bidra til at DEKSA blant annet kan øke kapasiteten til søknadsbehandling og gjennomføring av veiledningsaktiviteter.

---

[1] https://www.deksa.no/deksa-content/uploads/2026/04/Deksa_Arsrapport_2025_web_oppslag.pdf

Programkategori 02.10 Utenriksformål

Utgifter under programkategori 02.10 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027	Endring i pst.
115	Næringsfremme, kultur og informasjon	81 160	75 351		-100,0
116	Internasjonale organisasjoner	1 748 550	1 772 894	1 789 883	1,0
117	EØS-finansieringsordningene	1 101 228	1 566 000	4 222 000	169,6
118	Utenrikspolitiske satsinger	385 033	246 238	268 224	8,9
	Sum kategori 02.10	3 315 971	3 660 483	6 280 107	71,6

Programkategorien omfatter Utenriksdepartementets tilskuddsordninger til utenriksformål, pliktige bidrag og kontingenter til internasjonale organisasjoner Norge er medlem av samt EØS-finansieringsordningene. Tilskudd til utenrikspolitiske satsinger dekker bl.a. sikkerhetspolitikk, nedrustning, klima og miljøtiltak, dialog- og menneskerettighetstiltak i Europa og Russland, forskning i regi av Norges forskningsråd for utenriksområdet samt interessefremme.

Målstruktur

Hver budsjettpost har egne mål som bevilgningen skal bidra til å nå, og som det skal rapporteres på. Avhengig av formålet vil ulike bærekraftsmål være førende for alle budsjettpostene. Tabellen under henviser til hvilke(t) bærekraftsmål bevilgningen på posten støtter særlig opp under, i tillegg til postens mål for 2027.

Resultatinformasjonen i rapportdelen hentes fra tilskuddsmottakernes og organisasjonenes egne rapporter, gjennomganger og evalueringer.

Tabell 7.1 Bærekraftsmålene for tilskuddspostene under 02.10 Utenriksformål

Kap.	Post	Benevnelse	Bærekraftsmålene som posten særlig støtter opp under
116		*Internasjonale organisasjoner*	
	70	Pliktige bidrag	17 – Samarbeid for å nå målene
117		*EØS-finansieringsordningene*	
	79 og 80	EØS-finansieringsordningen 2021–2028 Den norske finansieringsordningen 2021–2028	Det er for tidlig å si hvilke bærekraftsmål EØS-finansieringsordningene for 2021–2028 vil støtte opp under. Dette avklares etter at siste ramme-avtale og programavtalene med deltakerlandene er på plass.
118		*Utenrikspolitiske satsinger*	
	72	Sikkerhetspolitikk og nedrustning	4 – God utdanning 16 – Fred, rettferdighet og velfungerende institusjoner
	73	Klima, miljøtiltak og hav mv.	13 – Stoppe klimaendringene 14 – Livet i havet 15 – Livet på land
	74	Forskning, dialog og menneske-rettigheter mv.	16 – Fred, rettferdighet og velfungerende institusjoner 17 – Samarbeid for å nå målene
	76	Russland	16 – Fred, rettferdighet og velfungerende institusjoner
	77	Norges forskningsråd – utenriks-området	16 – Fred, rettferdighet og velfungerende institusjoner
	79	Interessefremme	8 – Anstendig arbeid og økonomisk vekst

Kap. 115 Næringsfremme, kultur og informasjon

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
21	Spesielle driftsutgifter – kulturfremme, *kan overføres, kan nyttes under post 70*	9 668	10 988	
22	Spesielle driftsutgifter – næringsfremme, *kan overføres, kan nyttes under post 71*	16 736	13 186	
70	Kultur- og informasjonsformål, *kan overføres, kan nyttes under post 21*	41 894	38 241	
71	Næringsfremme, *kan overføres, kan nyttes under post 22*	12 862	12 936	
	Sum kap. 115	81 160	75 351	

Den 29. mai 2026 besluttet Kongen i statsråd at ansvaret for bilaterale handelsavtaler og EFTAs forhandlinger med tredjeland overføres fra Nærings- og fiskeridepartementet til Utenriksdepartementet, med virkning fra 1. juni 2026. Samtidig ble det bestemt at Nærings- og fiskeridepartementets arbeid med næringsfremme skal tydeliggjøres og styrkes. Kapittelet foreslås avviklet fra 2027 i forbindelse med overføring av Utenriksdepartementets tilskuddsordning for næringsfremme til Nærings- og fiskeridepartementet, og etablering av ny tilskuddsordning for interessefremme under kap. 118 *Utenrikspolitiske satsinger.*

Post 21 Spesielle driftsutgifter – kulturfremme, kan overføres, kan nyttes under post 70

Posten foreslås avviklet fra 2027. Bevilgningen foreslås flyttet til kap. 118 *Utenrikspolitiske satsinger*, ny post 22 *Spesielle driftsutgifter – Interessefremme.*

Post 22 Spesielle driftsutgifter – næringsfremme, kan overføres

Posten foreslås avviklet fra 2027. Det foreslås å flytte 6,8 mill. kroner til Nærings- og fiskeridepartementets kap. 940 *Internasjonaliseringstiltak*, post 21 *Spesielle driftsutgifter* Resterende andel av bevilgningen på 6,8 mill. kroner foreslås flyttet til kap. 118 *Utenrikspolitiske satsinger*, post 22 *Spesielle driftsutgifter – Interessefremme.*

Post 70 Kultur- og informasjonsformål, kan overføres, kan nyttes under post 21

Posten foreslås avviklet fra 2027. Bevilgningen foreslås flyttet til kap. 118 *Utenrikspolitiske satsinger*, ny post 79 *Interessefremme.*

Rapport 2025

Rapporten dekker arbeidet med kultur- og informasjonsformål under både post 21 og post 70.

Norsk kulturliv har fått flere internasjonale muligheter og bredere internasjonal kontaktflate.

På musikkfeltet ga Music Norway støtte til 1 775 konserter med norske artister i 2025. Åtte festivaler fikk støtte til å invitere internasjonale delegater til Norge, noe som ga god pressedekning av norske artister internasjonalt. Music Norway igangsatte flere initiativer i 2025, bl.a. utviklingsprosjekter for økt musikkeksport 2025-27, med mål om økt synlighet og profilering av norsk musikk, og styrket markedsadgang i utvalgte vekstmarkeder, bl.a. India, Mexico og Sørøst-Asia. Videre ble den digitale profileringsplattformen Jaha lansert. Endringer i digitale plattformer, algoritmestyrte strømmetjenester og sosiale medier gjør at internasjonal eksponering i økende grad skjer utenfor tradisjonelle presse- og markedsføringsløp. For norske aktører med begrensede ressurser har dette skapt et behov for en målrettet, profesjonell og konsistent internasjonal kommunikasjonsplattform knyttet til eksportarbeid. Jaha svarer på dette behovet. God måloppnåelse, med

over tre millioner visninger, gir grunn for videreføring i 2026–2027.

På filmfeltet mottok ni norske filmfestivaler støtte til å invitere internasjonale delegater til Norge. Den største var New Nordic Films i Haugesund, hvor 312 bransjeaktører fra over 30 land deltok, og rundt 220 en–til–en-møter ble gjennomført mellom norske produsenter, regissører og internasjonale bransjeaktører. Arrangementet bidro til økt internasjonal synlighet, investering og salg for norsk filmbransje. Norske filmer og prosjekter ble presentert i markedsvisninger, coproduksjonsmarked og Works in Progress-programmer, og ga produsenter direkte tilgang til internasjonale salgsagenter, distributører, festivalprogrammerere, investorer og co-produsenter.

I litteraturbransjen ble det gitt tilskudd til 93 forfatterreiser til festivaler og bokmesser i 29 land. 101 norske titler mottok støtte til prøveoversettelse. Så langt er det rapportert om 176 salg av rettigheter til 34 språkområder. Det vitner om stor interesse og at støtteordningene styrker forfatternes internasjonale muligheter. En særlig satsing i 2025 var Norges deltakelse som gjesteland ved den internasjonale bokmessen i Leipzig. Det bidro til å gi 50 norske forfattere synlighet i det viktigste markedet for norsk litteratureksport. Satsingen gav bred og positiv presseomtale og er beregnet å ha hatt en markedsføringsverdi på over 7 mill. kroner. Den økte synligheten og rennomméet for norsk litteratur i Tyskland danner et viktig grunnlag for å sikre nye salgskontrakter for bokbransjen.

På design- og arkitekturfeltet fikk norske designere og arkitekter støtte til å delta på internasjonale arenaer for å få vist seg frem internasjonalt og knytte nye kontakter, bl.a. på 3 Days of Design i København og en egen utstilling i Berlin. Det resulterte i flere kommersielle avtaler med forhandlere og arkitekter. I tillegg førte det til presseoppslag, særlig i Danmark og Tyskland. Det ble også gjennomført en egen presse- og ekspertreise til Designers' Saturday i Oslo, en viktig møteplass og visningssted for interiørdesign, med fokus på internasjonal synliggjøring av norsk design og norske møbelprodusenter. Det endte med god omtale av norsk design i anerkjente tidsskrifter og aviser. Reisestøtten, som forvaltes av DOGA, sørget for at norske arkitekter og designere fikk anledning til å vise seg frem på viktige internasjonale arenaer, knytte nye kontakter og møte sentrale produsenter og innkjøpere, og oppnå synlighet i internasjonal presse.

Innen visuell kunst ble 68 utstillinger av én eller flere norske og Norges-baserte kunstnere tildelt reise- og fraktstøtte til utstillinger i utlandet. Ni kunstnere og kuratorer deltok i residensprogrammer i Kyoto, Brussel, Berlin, New York og Lusaka. Utenrikstjenesten bisto de større museene med å promotere visning av eldre og moderne norsk kunst. I Storbritannia fikk utstillingen av Munchs portretter på National Portrait Gallery og «Nordic Noir»-utstillingen av nordisk grafikk på British Museum bred medieomtale og trakk mer enn 100 000 besøkende. Størst synlighet fikk Máret Ánne Saras bestillingsverk til turbinhallen i Tate Modern. Anslagsvis to millioner besøkende fikk oppleve en av våre fremste samiske kunstnere. I Tyskland satte utstillinger av Edvard Munch i Chemnitz, Dresden og Hamburg publikumsrekorder. I Paris fikk Christian Krohg-utstillingen meget god publikumsoppslutning. I tilknytning til utstillingene tok ambassadene i Berlin, Paris og London initiativ til presentasjon av flere norske kulturuttrykk og kulturnæringer og arrangerte flere pressereiser til Norge for ledende utenlandske medier.

Det er økende internasjonal interesse for norsk kunsthåndverk. Besøk av internasjonale fagpersoner har gitt konkrete resultater i form av flere innkjøp og utstillingsmuligheter for Norges-baserte kunstnere. Med tilskudd fra frakt- og reisestøtteordningen ble det gjennomført 46 kunsthåndverksprosjekter i 19 land med deltakelse av 60 kunstnere. Ordningen er sentral for den internasjonale synliggjøringen av norsk kunsthåndverk. Et av årets høydepunkter var Norges rolle som gjesteland på kunstmessen Ceramic Brussels, der fem norske gallerier deltok. Deltakelsen ga god synlighet og styrket norsk keramikk internasjonalt.

Scenekunstfeltet opplevde økt oppmerksomhet i utlandet og ble invitert til en rekke festivaler og enkeltscener, særlig i Europa. Etterspørselen etter reisestøtte økte, men tildelinger viste tendens til å være mindre produksjoner som følge av økte kostnader. I land som Frankrike, India, Singapore, Storbritannia og Sør-Korea førte til dels små midler til økt synlighet rundt scenekunst både for kjente dramatikere som Henrik Ibsen, Jon Fosse og Arne Lygre og for mindre allment kjente aktører innen det frie feltet. En nysatsing på samtidsdramatikk som startet opp i 2025 i utvalgte markeder viser allerede lovende resultater.

Utenriksstasjonene ga i 2025 et solid bidrag til å øke mulighetene for norsk kulturliv og kunnskapen om Norge. Som illustrasjon brukes denne gangen ambassaden i London, som sammen med organisasjonene i Norwegian Arts Abroad og partnere organiserte 39 arrangementer som fungerte som møteplass for ca. 2 000 kunstnere og kulturaktører

i Storbritannia. Ambassaden støttet 87 britiske presse- og ekspertbesøk til Norge, som førte til god dekning av norsk kultur i britiske medier. Norske kunstnere og kulturaktører verdsetter støtten de mottar fra utenriksstasjonene, som hjelper dem å gjennomføre prosjekter og bygge nettverk som de ikke ville klart på egenhånd.

Utenrikstjenesten bisto også kulturpartnere i nord, inkludert samiske samarbeidspartnere, med å få til internasjonale oppdrag og eksport, samt reorientere virksomheten bort fra russiske samarbeidspartnere til et sterkere fokus på det nord-nordiske samarbeidet og urfolk.

Norsk kultureksport har økt

Aktivitetene omtalt over leder i sin tur til flere internasjonale oppdrag for norske kunst- og kulturutøvere, og øker med det kulturbransjenes samlede inntekter fra utlandet.

SSB har tall for eksport av tjenester, men grupperer her kulturelle tjenester sammen med fritidsaktiviteter og sport, hvilket gjør statistikken lite anvendelig. Kulturdirektoratets Kunst i tall for 2024 ble publisert i desember 2025. Denne inneholder de mest oppdaterte, relevante og presise tallene for musikk-, litteratur-, visuell kunst- og scenekunstbransjen i Norge.

Den samlede omsetningen i utlandet er her beregnet til i underkant av 1,4 mrd. kroner i 2024. Dette representerer en nedgang på 5 pst. fra 2023, men ligger litt over gjennomsnittet for perioden 2016–2024. For musikk og litteratur meldes det om en oppgang på hhv. 10 og 8 pst. sammenliknet med 2023. For scenekunstbransjen er omsetningen opp 94 pst. fra 2023, men lavere enn flere tidligere år. For den visuelle kunstbransjen meldes om en nedgang på 21 pst. Her har salg av enkeltverk til høye summer stor innvirkning på tallene for det enkelte år.

Relevante målgrupper har fått mer kunnskap om Norge, norske synspunkter og norske forhold

Utenriksstasjonene gjennomførte i 2025 mange aktiviteter for fremme av grunnleggende verdier, norske synspunkter og interesser. Blant disse var demokrati og ytringsfrihet, mangfold og inkludering, urfolksrettigheter, likestilling, LHBT+ og psykisk helse. Dette ble gjort som del av kulturaktiviteter, som skapte rom for dialog om sensitive tema, på seminarer, konferanser og i sosiale medier. Utenriksstasjonene og kulturaktørene satte søkelys på tema og verdier som Norge fremmer i internasjonale fora, skapte rom for debatt og bidro til å spre kunnskap og gi legitimitet til sivilsamfunnsaktører som jobbet for fremme av menneskerettigheter og mangfold i vertslandene. Aktivitetene fant blant annet sted i østeuropeiske land og i Brasil, Chile, Egypt, Kina, Mexico, Sør-Afrika og Sør-Korea.

Post 71 Næringsfremme, kan overføres, kan nyttes under post 22

Posten foreslås avviklet fra 2027. Bevilgningen på 13,4 mill. kroner foreslås flyttet til Nærings- og fiskeridepartementets kap. 940 *Internasjonaliseringstiltak*, post 71 *Tilskudd til næringsfremme*.

Rapport 2025

Rapporten dekker arbeidet med næringsfremme under post 22 *Spesielle driftsutgifter* og post 71 *Næringsfremme*.

2025 var et år med høyt aktivitetsnivå ved flere utenriksstasjoner, innenfor en rekke områder. Dette skyldtes særlig aktivitet i prioriterte markeder, og innenfor prioriterte sektorer.

Norsk næringsliv og kunnskapsmiljøer har fått større muligheter til å lykkes internasjonalt

Bevilgningen bidro til å etablere møteplasser der norske bedrifter og kunnskapsmiljøer har kunnet presentere sine løsninger, styrke sin synlighet og komme i kontakt med relevante partnere. Utenriksstasjonene bidro gjennom målrettede aktiviteter og arrangementer til å synliggjøre norsk kompetanse og norske prioriteringer, særlig innen energi, maritim sektor, sjømat, forsvar, teknologi og innovasjon. Dette har styrket markedsforståelsen, økt kjennskapen til lokale aktører og bedret markedsadgangen for norsk næringsliv.

Støtten har ved mange utenriksstasjoner bidratt til å synliggjøre norsk energinæring og bredden av kunnskap hos norske bedrifter innen blant annet havvind, karbonfangst- og lagring, og hydrogen.

I Japan ble norsk næringslivs posisjon i det japanske havvindmarkedet styrket gjennom deltakelse på Global Offshore Wind Summit, hvor Innovasjon Norge, i samarbeid med Team Norway i Japan, organiserte en norsk paviljong. I tillegg ble det arrangert et seminar der norske selskaper presenterte sine løsninger for fremmøtte representanter fra japansk industri og myndigheter.

Karbonfangst og -lagring (CCS) er et område der Norge, gjennom etableringen av Europas

første fullskala verdikjede for CCS, har opparbeidet betydelig kompetanse. I 2025 ble det arrangert seminarer om CCS i samarbeid med Innovasjon Norge i Brussel og Stockholm, med deltakelse fra sentrale myndighets- og næringslivsaktører. I Canberra og Roma gjennomførte Innovasjon Norge og NORWEP, i samarbeid med utenriksstasjonen, arrangementer som synliggjorde norsk kompetanse for et bredt og relevant publikum, blant annet i tilknytning til Gastech-konferansen.

Norsk kompetanse i maritim sektor, særlig innen nye teknologiløsninger og grønn skipsfart, er fortsatt etterspurt i mange markeder. I 2025 arrangerte ambassadene i Roma og Madrid et felles delegasjonsbesøk for spanske og italienske havnemyndigheter til Oslo og Bergen, med mål om å fremme norske løsninger for grønn maritim omstilling og havneinfrastruktur. I etterkant har norske aktører vært i dialog med spanske motparter om mulig bruk av landstrømløsninger i spanske havner.

I samarbeid med norske bedrifter var ambassaden i Aten vertskap for Greek-Norwegian Maritime Innovation Summit, der kontakt mellom norske og greske aktører og erfaringsutveksling innen maritim sektor sto sentralt.

Helseteknologi er også et område med økende aktivitet og betydelig internasjonal interesse. I 2025 organiserte Innovasjon Norge i London, med bidrag fra norske næringslivsaktører, et rundebord om smarte løsninger i helsesektoren, blant annet for sykehus. 40 ledere fra norske og britiske helseforetak deltok i samtaler om hvordan ny teknologi og kunstig intelligens kan styrke effektivitet og pasientsikkerhet. Tiltaket følges opp med videre aktivitet i 2026, og norske bedrifter har rapportert om stor interesse for løsningene de tilbyr.

Også i India bidro det betalte landpartnerskapet på den 29. utgaven av teknologikonferansen Bengaluru Tech Summit i 2025 til økt synlighet for norske selskaper. Helseminister Vestre deltok på åpningen, og den norske landsesjonen samt paviljong og møterom for norske selskaper la til rette for nettverksbygging og samarbeid om digitalisering i helsesektoren. Besøket bidro senere til signering av en intensjonsavtale mellom Norge og India om samarbeid innen helse og medisinsk teknologi under statsbesøket til Norge i 2026.

Norsk fastlandseksport har økt

Utenrikstjenestens arbeid for å styrke fastlandseksporten har vært rettet inn mot prioriterte marker og sektorer der norske bedrifter har særlige fortrinn. Flere av tiltakene i 2025 har bidratt til bedre markedsadgang, nye forretningsforbindelser og økte kommersielle muligheter for norske selskaper.

I Seoul bidro et norsk-koreansk batteriseminar, arrangert av Innovasjon Norge i samarbeid med ambassaden og Korea Battery Industry Association, samt tilrettelegging av individuelle møter, til at et norsk selskap inngikk to større kontrakter om eksport av resirkulert batterimateriale til koreanske aktører i 2025.

Under et delegasjonsbesøk organisert av Innovasjon Norge, ambassaden og Norwegian Fashion Hub signerte flere av de deltakende norske selskapene avtaler om testleveranser til koreanske kjøpere.

Også innen maritim sektor er etterspørselen etter norske løsninger og kompetanse stor. Ambassaden i Manila bidro gjennom sin satsing på elektriske ferger og grønn maritim teknologi til signeringen av en intensjonsavtale om utviklingen av Filippinenes første elektriske hybridferge. I San Francisco ble det gjennomført et delegasjonsbesøk med norske bedrifter innen grønn maritim teknologi. Bedriftene presenterte løsninger innen elektriske motorer, landstrøm og batterisystemer, og fikk tilgang til amerikanske industripartnere, investorer og andre sentrale beslutningstakere.

Gjennom støtte til aktiviteter som løftet frem norsk kompetanse innen sirkulær økonomi i 2024 og 2025, har ambassaden i Singapore bidratt til å posisjonere norske løsninger i markedet. Flere norske selskaper inngikk i 2025 kontrakter og samarbeidsavtaler med singaporske partnere, og TOMRA vant en kontrakt med lokale myndigheter om å drifte en panteordning i deler av Singapore. Aktivitetene har også gitt merverdi for nye selskaper i etableringsfasen, og flere norske virksomheter etablerte tilstedeværelse i Singapore i 2025.

Forsvarsindustrien har et særlig behov for synlighet overfor både myndigheter og næringsliv i markeder med økende etterspørsel. Gjennom arrangementer, konferanser og seminarer, blant annet i Japan og Australia, har norsk forsvarsindustri fått viktige plattformer for profilering. Ved å koble norske aktører med relevante myndigheter og partnere, har næringsfremmemidlene styrket grunnlaget for fremtidige eksportmuligheter.

Kap. 116 Internasjonale organisasjoner

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
70	Pliktige bidrag	1 748 550	1 772 894	1 789 883
	Sum kap. 116	1 748 550	1 772 894	1 789 883

Kapittelet dekker pliktige bidrag til internasjonale organisasjoner Norge er medlem av. Tabellen under viser anslag for bidragene i 2027. Anslagene er usikre av flere grunner. De fleste bidragene betales i utenlandsk valuta og vil derfor avhenge av valutakursen ved utbetaling. Budsjett for 2027, og dermed fordelingen av de pliktige bidragene mellom medlemslandene, er heller ikke vedtatt for flere av organisasjonene.

Post 70 Pliktige bidrag

(i 1 000 kr)

Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
Nordisk ministerråd	500 131	509 230	540 778
EFTA-sekretariatet, EFTA-domstolen og ESA	427 503	483 885	464 986
FNs fredsbevarende operasjoner	333 590	314 675	339 532
NATO – Atlanterhavspaktens organisasjon	111 119	97 224	105 808
FN – regulært bidrag	121 793	107 853	92 958
Organisasjonen for økonomisk samarbeid og utvikling (OECD) inkl. IEA, NEA, FATF, Development Centre og GFSEC	59 828	54 700	58 286
Europarådet (regulært bidrag, Europarådets utviklingsbank og Venezia-konvensjonen)	52 546	54 270	51 377
Den internasjonale straffedomstol	32 316	36 484	36 877
Internasjonalt energisamarbeid (IAEA, IRENA)	24 926	28 862	19 997
Verdens handelsorganisasjon (WTO)	15 758	16 220	15 819
Internasjonale nedrustningsorganisasjoner (CTBTO, OPCW, OSCC, BTWC og NPT-avtalen)	17 232	16 668	15 117
Den internasjonale arbeidsorganisasjonen (ILO)	13 145	12 929	11 660
Arktisk råd	7 136	7 315	9 641
Organisasjon for sikkerhet og samarbeid i Europa (OSSE)	8 672	8 750	6 924
FNs organisasjon for ernæring og landbruk (FAO)	6 025	6 400	5 319
Østersjørådet	2 800	2 743	2 649
Den internasjonale havmiljøavtalen (BBJN)	0	0	2 635
FNs internasjonale straffedomstoler	3 190	2 983	2 511
Arktisk råds urfolkssekretariat	1 616	1 538	1 562
Mellomstatlig konsultasjonsforum om migrasjon, asyl og flyktninger (IGC)	0	0	1 418
Havrettsdomstolen	1 118	1 380	1 403
Den internasjonale havbunnsmyndigheten	990	1 186	926
Hybridsenteret i Helsinki	647	650	647
Sekretariatet for Antarktistraktaten	679	623	559
Multilaterale eksportkontrollfora (Wassenaar)	280	280	266
Den internasjonale kaffeorganisasjon	248	232	228

(i 1 000 kr)

Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
Det internasjonale Barentssekretariatet	2 670	2 660	0
Kommisjonen for bevaring av marine levende ressurser (CCAMLR)[1]	2 204	2 077	0
Plantetraktaten (ITPGRFA)[2]	0	690	0
Den internasjonale organisasjonen for tropisk tømmer (ITTO)	385	387	0
Sum post 70	1 748 549	1 772 894	1 789 883

[1] Bidraget er flyttet til Nærings- og fiskeridepartementet fra og med 2027
[2] Bidraget utbetales annethvert år

Bevilgningen dekker pliktige bidrag og kontingenter til internasjonale organisasjoner Norge er medlem av, jf. tabell over.

Dette inkluderer Norges pliktige bidrag til FN og FNs særorganisasjoner, Norges bidrag til FNs fredsbevarende operasjoner, samt bidrag til NATO (NATOs sivile budsjett og parlamentarikerforsamlingen). Bevilgningen dekker dessuten Norges bidrag til europeiske og nordiske organisasjoner som Europarådet, Det europeiske frihandelsforbund (EFTA), Østersjørådet og Nordisk ministerråd.

Pliktige bidrag til Organisasjonen for økonomisk samarbeid og utvikling (OECD) er også dekket under posten. Det har ikke vært noen endringer i Norges medlemskap i OECD, men det er i år synliggjort at det pliktige bidraget til OECD også inkluderer blant annet det internasjonale energibyrået (IEA).

Pliktige bidrag til internasjonale nedrustningsforhandlinger og multilaterale eksportkontrollfora er også dekket under denne posten. Bevilgningen dekker møter og forhandlinger om global og regional nedrustning, ikke-spredning og rustningskontroll. Dette gjelder støtte til Det internasjonale atomenergibyrået (IAEA), møter innenfor Avtalen om ikke-spredning av kjernefysiske våpen (NPT), Kjemivåpenkonvensjonen (CWC), Biologivåpenkonvensjonen (BWC), Prøvestansavtalen (CTBT) samt konvensjonell rustningskontroll i regi av Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europa (OSSE). Videre dekkes det pliktige bidraget til Det internasjonale byrået for fornybar energi (IRENA) under denne posten. Bevilgningen dekker fra 2027 også Norges pliktige bidrag under Avtalen om bevaring og bærekraftig bruk av marint biologisk mangfold i områder utenfor nasjonal jurisdiksjon (Den internasjonale havmiljøavtalen, BBNJ). I tillegg dekkes det norske bidraget til en rekke andre organisasjoner over denne posten, jf. tabellen.

I henhold til utviklingskomiteen (DAC) i OECD klassifiseres en andel av de pliktige bidragene til enkelte av de ovennevnte organisasjonene som offisiell utviklingshjelp (ODA). Disse bidragene foreslås bevilget under kap. 151 *Fred, sikkerhet og globalt samarbeid,* post 74 *Pliktige bidrag til FN-organisasjoner mv.,* under programområde 03 *Internasjonal bistand.* Andelen gjelder deler av Norges regulære bidrag til FN, FNs fredsbevarende operasjoner, Europarådet, FNs organisasjon for ernæring og landbruk (FAO), Det internasjonale atomenergibyrået (IAEA), Den internasjonale arbeidsorganisasjonen (ILO) og Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europa (OSSE) og Det internasjonale byrået for fornybar energi (IRENA). Bidraget til Verdens helseorganisasjon (WHO) dekkes i sin helhet under kap. 151, post 74.

Det vises til omtale av organisasjonene under andre poster.

Mål 2027

Bevilgningen skal bidra til å nå følgende mål:

- Det multilaterale systemet er effektivt, relevant, samordnet og resultatorientert.

Rapport 2025

De pliktige bidragene for 2025 ble utbetalt i henhold til regnskapstall i tabellen over. Norges bidrag til de internasjonale organisasjonene bidro til å videreutvikle det multilaterale systemet.

Målet om at det multilaterale systemet skal være effektivt, relevant, samordnet og resultatorientert ble også ivaretatt gjennom Norges deltakelse i styrer og arbeidsgrupper. For mer detaljert rapportering for organisasjonene Norge er medlem av, vises det til omtale under relevante budsjettposter.

Budsjett 2027

Det foreslås bevilget 1 789,9 mill. kroner for 2027. Det er en økning på 17 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett for 2026.

Økningen skyldes i hovedsak at Norges bidrag til Nordisk ministerråd økes grunnet endret fordelingsnøkkel for Norge på grunn av utviklingen i BNI relativt til de øvrige landene. I tillegg øker det pliktige bidraget til FNs fredsbevarende operasjoner som følge av videreføring av operasjonen i Haiti. Norges pliktige bidrag til NATOs sivile budsjett øker også i 2027.

Det pliktige bidraget på 2,1 mill. kroner til Kommisjonen for bevaring av levende marine ressurser i Antarktis (CCAMLR) foreslås flyttet til Nærings- og fiskeridepartementets kap. 900 *Nærings- og fiskeridepartementet*, post 70 *Tilskudd til internasjonale organisasjoner*.

Det pliktige bidraget til Det internasjonale Barentssekretariatet avvikles, og midlene foreslås flyttet til kap. 118 *Utenrikspolitiske satsinger*, post 21 *Spesielle driftstutgifter*, for å støtte Senter for motstandskraft i nord. Se nærmere omtale under kap. 118, post 21.

For å ta høyde for endringer i kronekurs og organisasjonenes varierende budsjetterminer foreslås det for 2027 en fullmakt til å overskride bevilgningen under kap. 116 *Internasjonale organisasjoner,* post 70 *Pliktige bidrag* jf. forslag til romertallsvedtak III, punkt 4, med en samlet øvre ramme på 15 mill. kroner dersom dette er nødvendig for å oppfylle norske forpliktelser som dekkes av bevilgningen på posten.

Kap. 117 EØS-finansieringsordningene

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
77	EØS-finansieringsordningen 2014–2021, *kan overføres*	439 443		
78	Den norske finansieringsordningen 2014–2021, *kan overføres*	245 527		
79	EØS-finansieringsordningen 2021–2028, *kan overføres*	233 778	819 000	2 360 000
80	Den norske finansieringsordningen 2021–2028, *kan overføres*	182 480	747 000	1 862 000
	Sum kap. 117	1 101 228	1 566 000	4 222 000

Bevilgningene under dette kapitlet dekker EØS-finansieringsordningene, som er Norges frivillige bidrag til sosial og økonomisk utjevning i Det europeiske økonomiske samarbeidsområdet (EØS). Bevilgningene under dette kapitlet dekker EØS-finansieringsordningene, som er Norges frivillige bidrag til sosial og økonomisk utjevning i Det europeiske økonomiske samarbeidsområdet (EØS). Norge har siden etableringen av EØS i 1994 bidratt til slik sosial og økonomisk utjevning. Fra 2004 er støtten samlet i to ordninger som til sammen utgjør EØS-midlene. Den ene ordningen er finansiert av Norge alene (Norway Grants), mens den andre ordningen (EEA Grants) også inkluderer bidrag fra Island (om lag 5,4 pst.) og Liechtenstein (om lag 1,5 pst.) og er basert på fordelingsnøkkelen for EFTA/EØS.

Hvilke land som mottar EØS-midler bestemmes ut fra EUs fordelingsnøkkel for samhørighetspolitikken. Dette betyr at land med bruttonasjonalinntekt (BNI) per innbygger under 90 pst. av EU-gjennomsnittet mottar EØS-midler. Fordelingen av midler innenfor den enkelte mottakerstat er basert på fremforhandlede, flerårige rammeavtaler mellom giverlandene og EU.

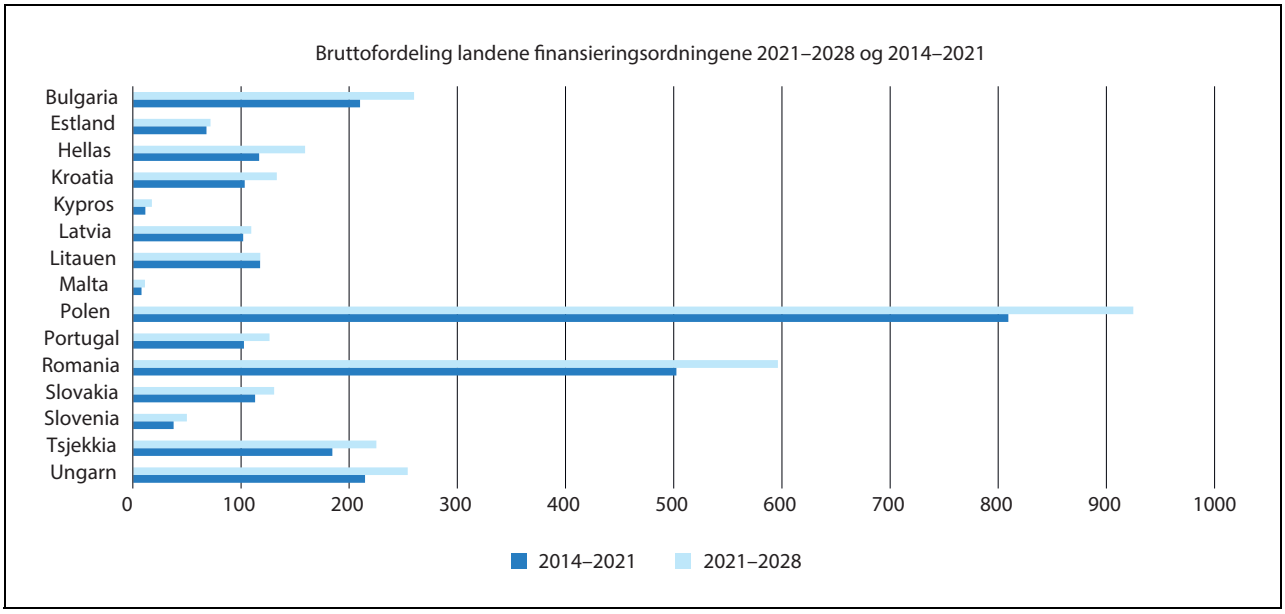

Figur 7.1 Fordeling av midler i mill. euro per mottakerland for periodene 2021–2028 og 2014–2021.

[1] Da giverlandene og Ungarn ikke lykkes med å komme til enighet om en uavhengig forvalter av fondet for sivilt samfunn, ble ingen programmer gjennomført i Ungarn i finansieringsperioden.

Post 77 EØS-finansieringsordningen 2014–2021

Post 78 Den norske finansieringsordningen 2014–2021

Rapporteringen for de to finansieringsordningene omtales nedenfor under ett på grunn av store likheter mellom de to ordningene.

Rapport finansieringsperioden 2014–2021

Avtalene mellom EU og giverlandene Norge, Island og Liechtenstein ble undertegnet i Brussel 3. mai 2016, med et samlet beløp for de tre giverlandene på 2,8 mrd. euro. 2024 var siste år med støtte til gjennomføring av programmer, mens samarbeidet om bilaterale midler fortsatte ut april 2025. Totalt for finansieringsperioden ble det gjennomført 6 664 prosjekter fordelt på 97 programmer.

I 2025 var fokus rettet mot avslutning av finansieringsperioden. 30 programmer og 24 prosjekter ble avsluttet. Resterende 60 programmer avsluttes i 2026. Formålet med EØS-midlene er å bidra til å redusere sosiale og økonomiske forskjeller i EØS-området og styrke de bilaterale forbindelsene mellom Norge og mottakerlandene. De tre hovedpilarene for støtten for finansieringsperioden var utviklingen av et grønt, konkurransedyktig og inkluderende Europa, og var fordelt som følger.

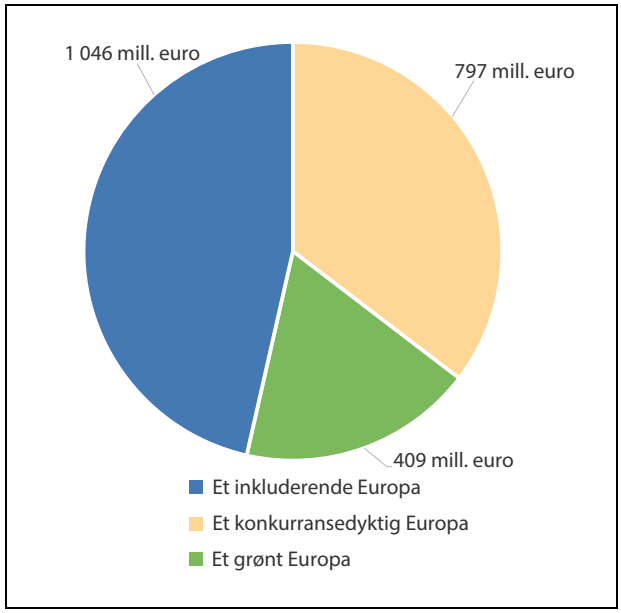

Figur 7.2 Fordeling av programmidler for ordningene 2014–2021 delt inn i et grønt, et konkurransedyktig og et inkluderende Europa.

Kilde: Financial Mechanism Office (FMO)

Sosiale og økonomiske forskjeller i EØS-området er redusert

Programmene under et «grønt Europa» inkluderte støtte til klimatiltak, fornybar energi, ressurseffektivitet og beskyttelse av økosystemer. Støtte til energieffektivitet, geotermiske, sol- og biomasseløsninger, samt kapasitetsbygging og

samarbeid med giverland bidro positivt til å redusere avhengighet av fossilt brensel. Tilskuddene fremmet også sirkulærøkonomi, avfallsreduksjon og resirkulering. Restaurering av naturområder og innsats for bærekraftig forvaltning bidro til beskyttelse av biologisk mangfold og bevaring av habitater, samt også bedre flomregulering og redusert sårbarhet for tørke og ras.

Som følge av de 763 prosjektene som ble gjennomført under et «grønt Europa» bidro EØS-midlene blant annet til å redusere utslipp av CO_2 med rundt 524 000 tonn/år samtidig som det er etablert en kapasitet på 77,22 MW for produksjon av ren energi.

Formålet med programmene under et «konkurransedyktig Europa» var å bidra til bærekraftig økonomisk vekst og sosial utvikling gjennom fremme av kunnskapsbaserte økonomier. Tiltak var rettet mot forskning og utdanning, arbeid og helsetjenester, samt utviklingen av kompetente og ansvarlige offentlige institusjoner. Som følge av støtten fra EØS-midlene under dette innsatsområdet gjennomførte 24 336 unge yrkesopplæring, 734 nye produkter/teknologier ble utviklet og lansert, og 6 274 arbeidsplasser ble etablert. 1 938 prosjekter ble gjennomført under et konkurransedyktig Europa.

Programmene under et «inkluderende Europa» hadde fokus på sosial inkludering og styrking av sårbare grupper. EØS-midlene bidro til styrket tilgang til utdanning, helse og sosial støtte for sårbare grupper, inkludert minoriteter, mennesker med nedsatt funksjonsevne og ofre for vold. Denne innsatsen var særlig viktig under covid-19. Støtten under dette området inkluderte også tiltak rettet mot styrking av sivile samfunnsorganisasjoner og rettighetsarbeid. Midlene bidro videre til styrking av justis- og rettsvesen. Et av formålene var å bidra til utviklingen av kompetente og ansvarlige offentlige institusjoner for mer inkluderende, rettferdig og motstandsdyktige samfunn på tvers av mottakerlandene. 3 963 prosjekter ble gjennomført under fanen et inkluderende Europa, og resultater viser blant annet en betydelig økning i antall rapporterte saker knyttet til kjønnsbasert vold og vold mot kvinner som følge av aktivt pådriverarbeid, samt påvirkning av 1 346 nasjonale lover og policies. Ulike kampanjer gjennomført nådde ut til nær 204 000 innbyggere, samtidig som drøye 60 000 ungdommer fikk opplæring i sivile og humanitære rettigheter.

Bilaterale forbindelser mellom Norge og mottakerlandene er styrket

I tillegg til å redusere sosiale og økonomiske forskjeller er et av hovedmålene med EØS-midlene å styrke det bilaterale samarbeidet mellom giverne og mottakerlandene. Dette ble hovedsakelig støttet gjennom programsamarbeid. I tillegg er det satt av særskilte midler til bilateralt samarbeid. Mottakerlandene var sterkt oppfordret til å inkludere bilateralt samarbeid i sine programmer, og for mange programmer var også slikt samarbeid obligatorisk. De bilaterale midlene utgjorde ved inngåelsen av rammeavtalene minimum 2 pst. av den totale bevilgningen til hvert mottakerland, men flere land benyttet seg av muligheten til å omdisponere ubenyttede midler til de bilaterale fondene mot slutten av finansieringsperioden.

17 norske fagetater deltok som partnere i programmer i forskjellige mottakerland, og 2 195 prosjekter hadde norsk partner.[2] Hele 1 024 norske aktører var involvert som prosjektpartnere i perioden. Samtlige norske fylkeskommuner var partnere i prosjekter støttet av EØS-midlene. De norske institusjonene bidro med faglig ekspertise i programutviklingen for å kvalitetssikre programmene og ga viktige råd i gjennomføringsfasen og til forvaltningen av programmene. I tillegg mobiliserte og støttet de andre norske aktører som ønsket å engasjere seg som partnere i prosjekter under de samme programmene. Siden partnerinstitusjonene i all hovedsak var fagetater under ulike departementer, la programsamarbeidet også til rette for relevante møteplasser på politisk nivå. Dette bidro til ytterligere å styrke den bilaterale kontakten med mottakerlandene. EØS-midlene er dermed en viktig plattform for politisk samarbeid på flere nivåer samtidig som den økonomiske, kulturelle og sosiale gevinsten i Norge er stor.

Erfaringer fra gjennomføringen av finansieringsperioden 2014–2021

Både covid-19 og Russlands fullskalainvasjon i Ukraina bød på til dels store utfordringer i gjennomføringen av finansieringsperioden. Begrens-

[2] Det norske partnerinstitusjonene var: Det norske Barentssekretariatet, Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, Domstolsadministrasjonen, Forskningsrådet, Helsedirektoratet, Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir.), Innovasjon Norge, Justis- og beredskapsdepartementet, Kriminalomsorgsdirektoratet, KS – kommunesektorens organisasjon, Kulturdirektoratet, Likestillings- og diskrimineringsombudet, Miljødirektoratet, Norges vassdrags- og energidirektorat, Politidirektoratet, Riksantikvaren og Utlendingsdirektoratet.

ninger i mulighet for å reise, økte kostnader som følge av inflasjon, mangel på varer og tjenester, samt tilgjengelig fagfolk, forsinket fremdriften og førte i noen tilfeller også til at prosjekter måtte avvikles. Andre faktorer som påvirket negativt var ekstremvær og økonomisk ustabilitet, i tillegg til langvarige forhandlinger av rammeavtaler med mottakerland, noe som resulterte i sen oppstart av mange prosjekter. Dette til tross var det kun 241 av totalt 6 664 prosjekter som ikke ble gjennomført, mens 87 ble kun delvis gjennomført.

Flere tiltak innført av giverne bidro imidlertid til at de fleste programmer og prosjekter lot seg gjennomføre som planlagt. Blant annet ble det i større grad åpnet for restrukturering av programmer og reallokering av midler. Giverne åpnet også for at ubrukte programmidler kunne omfordeles til å adressere konsekvenser av krigen i Ukraina i mottakerlandene. I overkant av 20 mill. euro fordelt på 207 prosjekter ble brukt til dette formålet. Støtte ble gitt både til integreringsformål og til tiltak med humanitær vinkling, og omfattet opplæringstiltak for ukrainske barn, mat, medisiner, utstyr, husly, informasjon om rettigheter, psykososial støtte, samt beskyttelse av sårbare grupper, især kvinner og barn utsatt for risiko for vold, seksuelle overgrep og menneskehandel. Mer enn 56 000 flyktninger på tvers av mottakerlandene fikk hjelp via EØS-midlene i finansieringsperioden.

Betydelig støtte til sivilt samfunn har vært og er en sentral del av EØS-midlene. Rundt 438,5 mill. euro var dedikert sivilt samfunn, både gjennom et eget fond og som del av programmene i mottakerlandene. Målsettingen var å styrke sivile samfunnsorganisasjoner og deres evne til å beskytte innbyggeres rettigheter, støtte sårbare grupper og styrke sivil deltakelse som kjernen i demokratiske samfunn. Totalt ble 2 863 prosjekter gjennomført med støtte fra fondet for sivilt samfunn. Tiltak inkluderte støtte til juridisk bistand, tilgang til helse og utdanning, pådriverarbeid for rombefolkingen, mennesker med nedsatt funksjonsevne, og LGBTI+-personer, samt tiltak mot kjønnsbasert vold og vold mot kvinner. Prosjektene bidro til offentlig debatt, styrking av relevante juridiske rammeverk og mekanismer for dialog og samarbeid på lokalt og nasjonalt nivå. Strategiske rettstvister og initiativer for tilsyn styrket tilgangen til rettsvesenet. Støtten til sivile samfunnsorganisasjoner var særlig viktig for å bidra til å imøtekomme utfordringene som fulgte av covid-19 og Russlands fullskalainvasjon av Ukraina i de ulike mottakerlandene. Samlet sett bidro EØS-midlene til å styrke forvaltnings- og styringskapasiteten til det sivile samfunn i mottakerlandene og bidro dermed også til å styrke disse organisasjonenes motstandskraft på tvers av sektorer.

En nylig gjennomført evaluering av finansieringsperioden 2014–2021 understreker EØS-midlenes positive bidrag til å styrke sivilsamfunnets robusthet i mottakerlandene. Midlene fylte et betydelig finansieringsgap, spesielt for mindre organisasjoner og de som jobber innenfor sensitive områder som menneskerettigheter, antidiskriminering, demokratisk ansvarlighet og sivile samfunnets tilsynsaktiviteter og rolle som vaktbikkje.

Rapporten bekrefter for øvrig EØS-midlenes relevans i forhold til mottakerlandenes behov, prioriteringer og sosioøkonomiske kontekst. Videre løftes det frem som svært positivt at midlene bidrar til å støtte prosjekter og innsatsområder som ikke er like høyt prioritert i mottakerlandene, ei heller av EUs fond og programmer. En annen styrke er midlenes særlige fokus på sårbare grupper, økonomisk marginaliserte regioner og underfinansierte sektorer. EØS-midlene anerkjennes også for å finansiere mindre prosjekter som kan skaleres opp for så å få tilgang til større EU-finansiering. I sum viser evalueringen at EØS-midlene i finansieringsperioden bidro til modernisering av offentlige tjenester, redusere sosiale forskjeller, samt bygget kapasitet og styrket institusjoner for bedre å kunne respondere på innbyggernes behov og utfordringer. Programmene som ble finansiert muliggjorde også testing av nye modeller og pilotering av løsninger, samt styrket kapasitet og kompetanse hos offentlige myndigheter, sivile samfunnsorganisasjoner og lokalsamfunn.

Av faktorer som hindrer effektiv implementering viser evalueringen til varierende kapasitet hos mottakerlandenes institusjoner, ulike prioriteringer både hos giverlandene og mottakerlandene, samt relativt svake mekanismer for systematisk og strategisk planlegging og tilpasning over tid. Lange prosesser for forhandling og programutvikling resulterte i kortere tid, i tillegg til at komplekse systemer og rutiner for forvaltning og kontroll utgjorde en merbelastning på forvaltning og oppfølging. Sistnevnte ble også løftet frem som en utfordring i en gjennomgang av EØS-midlenes effekt fra 2004–2023. Rapporten ble utarbeidet av forskningsstiftelsen Fafo etter oppdrag fra regjeringen.[3] Fafos rapport fant også at det var beskjeden kunnskap om EØS-midlene i Norge, og at informasjonsarbei-

[3] Dalen, K., Tiltnes, Å. A, og Yssen, S. S. F. (2023), «EØS-midlene 2004-2021. Hva har Norge oppnådd?» Fafo-rapport, 2023:10, Fafo. EØS-midlene 2004–2021 | Fafo-rapport 2023:10

det med fordel kunne styrkes. I etterkant av Fafos rapport ble det blant annet opprettet en egen stilling som kommunikasjonskoordinator med ansvar for å samordne og styrke kommunikasjonen om EØS-midlene i Norge. I tillegg er det innført kortere tidsfrister for utarbeiding og oppstart av programmer, samt betydelige forenklinger i krav til forvaltning og oppfølging av ny periode med EØS-midler 2021–2028.[4]

Det er nulltoleranse for korrupsjon. EØS-midlene har et omfattende regelverk for hvordan midlene skal forvaltes, og er underlagt strenge kontrollmekanismer, både i mottakerlandene og gjennom oppfølgingen av midlene. Dette inkluderer også regler for svindel og økonomiske uregelmessigheter. Dersom det likevel skulle avdekkes, vil midler kreves tilbakebetalt.

Totalt er det registrert 21 svindelsaker på til sammen 2,8 mill. euro hvorav 384 017 euro er tapt. Antall lukkede uregelmessighetssaker for finansieringsperioden er 494 på til sammen nær 3,7 mill. euro. Av disse er rundt 22 974 euro tapt.

Post 79 EØS-finansieringsordningen 2021–2028

Post 80 Den norske finansieringsordningen 2021–2028

De to finansieringsordningene under postene omtales nedenfor under ett på grunn av store likheter mellom de to ordningene.

Nye avtaler mellom Norge og EU-kommisjonen og mellom Island, Liechtenstein og Norge og EU-kommisjonen om ny finansieringsperiode for 2021–2028 ble inngått 12. september 2024. Stortinget ratifiserte avtalene 24. oktober 2024 gjennom behandling av Innst. 21S (2024–2025), jf. Prop. 119S (2023–2024).

De landvise rammeavtaleforhandlingene med mottakerlandene ble igangsatt i 2024. Per september 2026 er det inngått avtale med 14 av totalt 15 mottakerland: Bulgaria, Estland, Hellas, Kroatia, Kypros, Latvia, Litauen, Malta, Polen, Portugal, Romania, Slovakia, Slovenia og Tsjekkia. Det er kommet til enighet med Ungarn og det forventes å inngå avtale i oktober 2026.

Tematisk vil innsatsen være konsentrert om tre hovedpilarer: grønn omstilling; demokrati, rettsstatsprinsipper og menneskerettigheter; sosial inkludering og samfunnsmessig robusthet. En foreløpig fordeling av midlene ser slik ut:

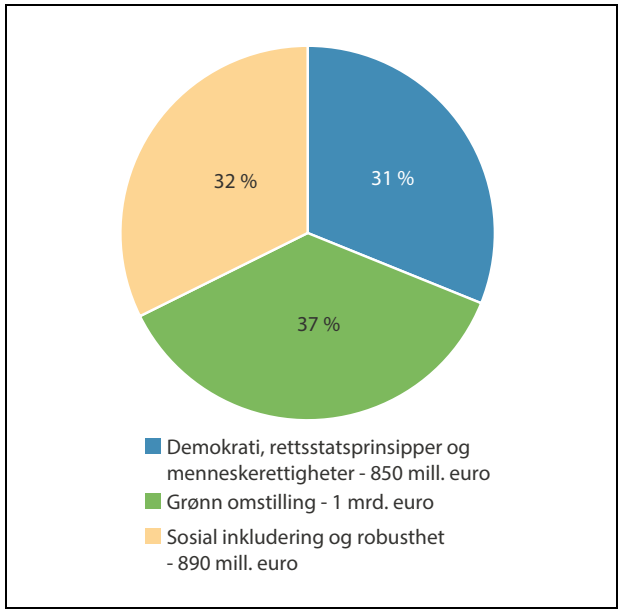

Figur 7.3 Fordeling av programmidler for ordningene 2021–2028 delt inn i et grønt, et konkurransedyktig og et inkluderende Europa.

Kilde: Financial Mechanism Office (FMO)

Mål 2027

Bevilgningene skal bidra til å nå følgende mål som nedfelt i avtalene med EU:

- Sosiale og økonomiske forskjeller i EØS-området er redusert
- Bilaterale forbindelser mellom Norge og mottakerlandene er styrket

Prioriteringer 2027

Hovedprioriteringen for arbeidet i 2027 vil være å fullføre programutviklingen med programmene som er avtalt gjennom rammeavtalene med mottakerlandene. Dette for å sikre at midler til prosjektsamarbeid gjøres tilgjengelig i mottakerlandene, som videre åpner for samarbeidsmuligheter for norske partnere. I tillegg vil en viktig oppgave være å sikre at fondene for sivilt samfunn gjennomfører åpne utlysninger og at fondet for sosial dialog og anstendig arbeid kommer i gjennomføringsfasen.

God risikostyring, herunder forebygging, avdekking og oppfølging av eventuelt misbruk av finansieringsordningene er en viktig prioritering for hele finansieringsperioden. Risikohåndtering er en hovedoppgave for EØS-midlenes sekretariat i Brussel (Financial Mechanism Office, FMO), som har ansvaret for den tekniske gjennomføringen og den daglige forvaltningen av EØS-midlene. Det er etablert et grundig system i FMO for oppfølgingen av midlene.

[4] En fullstendig oversikt over resultater kan leses i FMOs resultatportal (https://data.eeagrants.org/2014-2021).

Budsjett 2027

Det foreslås bevilget 2 360 mill. kroner under post 79 *EØS-finansieringsordningen 2021–2028* og 1 862 mill. kroner under post 80 *Den norske finansieringsordningen 2021–2028* i 2027. Den samlede økningen på 2 656 mill. kroner i 2027 skyldes at programmene nå er i implementeringsfasen. Flere programmer bla. i Polen og Slovakia, lyser nå ut midler til prosjekter, noe som dermed utløser flere utgifter. I tillegg er både Fondet for sivilt samfunn og Fondet for samarbeid med internasjonale organisasjoner nå operative.

For å ta høyde for en varierende kronekurs og endrede prognoser foreslås det for 2027 en fullmakt til å overskride bevilgningen under kap. 117 *EØS-finansieringsordningene*, post 79 og 80, jf. forslag til romertallsvedtak III, punkt 2, med en samlet øvre ramme på 422,2 mill. kroner under begge postene.

I tillegg foreslås det to tilsagnsfullmakter, jf. forslag til romertallsvedtak VI, punkt 1, på 13 998 mill. kroner under post 79 og 12 298 mill. kroner under post 80, som er Norges gjenstående forpliktelse av avtalen med EU i fremtidige år.

Kap. 118 Utenrikspolitiske satsinger

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
21	Spesielle driftsutgifter, *kan overføres, kan nyttes under post 72, 73 og 76*	133 628	72 776	74 934
22	Spesielle driftsutgifter – interessefremme, *kan overføres, kan nyttes under post 79*			18 269
70	Nordområdene og Antarktis, *kan overføres, kan nyttes under post 21*	72 284		
71	Globale sikkerhetsspørsmål, *kan overføres, kan nyttes under post 21*	4 926	3 450	
72	Sikkerhetspolitikk og nedrustning, *kan overføres, kan nyttes under post 21*	31 535	31 190	26 680
73	Klima, miljøtiltak og hav mv., *kan overføres, kan nyttes under post 21*	10 791	11 778	7 931
74	Forskning, dialog og menneskerettigheter mv.	26 644	37 444	21 322
75	Fredsorganisasjoner	8 600		
76	Russland, *kan overføres, kan nyttes under post 21*	39 867	29 600	29 600
77	Norges forskningsråd – utenriksområdet, *kan overføres*	46 472	60 000	56 100
78	Initiativ om humanitære konsekvenser av kjernevåpen	10 286		
79	Interessefremme, *kan overføres, kan nyttes under post 22*			33 388
	Sum kap. 118	385 033	246 238	268 224

Under dette kapittelet dekkes utenrikspolitiske satsinger under programområde 02 *Utenriksforvaltning*.

Det foreslås å etablere to nye poster under dette kapittelet i 2027 for bevilgninger til interessefremme, jf. omtale under kap. 115 *Nærings-*

fremme, kultur og informasjon, som foreslås avviklet fra 2027.

Interessefremme er utenrikstjenestens målrettede og langsiktige arbeid for å ivareta og fremme norske interesser internasjonalt. Arbeidet omfatter politisk påvirkning, økonomisk diplomati, støtte til norsk næringsliv, kommunikasjon, kultur- og omdømmearbeid, samt utvikling av strategiske partnerskap og nettverk. Interessefremme må forstås helhetlig, der politiske, økonomiske og sikkerhetspolitiske interesser ses i sammenheng og understøtter hverandre gjensidig. Arbeidet skal bidra til å sikre norske interesser og gi Norge størst mulig handlingsrom internasjonalt. I en verden preget av økt geopolitisk konkurranse, endrede maktforhold og tettere sammenhenger mellom sikkerhet, økonomi og teknologi, er det behov for en koordinert, kunnskapsbasert og strategisk tilnærming til fremme av norske interesser.

Utenriksdepartementets interessefremmearbeid skjer i tett kontakt med bl.a. norsk kultur- og næringsliv, Kultur- og likestillingsdepartementet og Nærings- og fiskeridepartementet.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres, kan nyttes under post 72, 73 og 76

Bevilgningen dekker spesielle driftsutgifter til satsingsområder under kapittelet. Dette kan omfatte utgifter til analyser, utredninger og arrangementer i samarbeid med andre aktører. Videre dekker bevilgningen hospiteringer og sekonderinger, og andre tiltak som styrker norsk kompetanse og innsats.

Hovedandelen av bevilgningen går til andre departementers og statlige etaters internasjonale oppdrag på vegne av Utenriksdepartementet. Bevilgningen går også til driftsutgifter som påløper for andre departementer eller etater som forvalter tilskuddsordninger på vegne av Utenriksdepartementet. Det planlegges bl.a. for følgende tiltak i 2027:

- Ulike tiltak for å understøtte norske prioriteringer og interesser i Arktis og Antarktis, herunder til blant annet Arctic Frontiers-konferansen, samt tettere nord-nordisk samarbeid. Det inkluderer det nye, statlige Senter for motstandskraft i nord, for å understøtte arbeidet med nord-nordisk samarbeid og internasjonale spørsmål i nord. Det gis også støtte til seminarer og aktiviteter i regi av utenriksstasjoner og samarbeidspartnere for å fremme norske polarinteresser.
- Arbeidet for atomsikkerhet, ikke-spredning, nedrustning og eksportkontroll som Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet (DSA) utfører for Utenriksdepartementet. Arbeidet inkluderer forvaltning av atomhandlingsplanens tilskuddsordning, rådgivning, deltakelse i internasjonale fora og internasjonalt samarbeid.
- Norsk representant i NATOs cybersenter (Cooperative Cyber Defence Centre of Excellence CCDCOE). Kostnadene deles mellom Utenriksdepartementet, Forsvarsdepartementet og Justis- og beredskapsdepartementet.
- Norsk representant i NATOs senter for strategisk kommunikasjon (Strategic Communications Centre of Excellence NATO Stratcom COE).
- Norsk seismologisk forskningssenter, Stiftelsen NORSAR, ivaretar rollen som norsk datasenter for Prøvestansavtalen for kjernefysiske prøvesprengninger og bistår Utenriksdepartementet med gjennomføring av Norges internasjonale forpliktelser i henhold til denne avtalen.
- NorNed-samarbeidet, som er sentralt i Norges arbeid med verifikasjon av nedrustning. Samarbeidet finansieres gjennom en belastningsfullmakt til Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet (DSA). NorNed-samarbeidet består av Stiftelsen NORSAR, Institutt for energiteknikk (IFE) og Forsvarets forskningsinstitutt (FFI) i tillegg til DSA.
- Videreføring av prosjektet Nasjonalt nettverk for russlandskompetanse (RUSSNETT) i samarbeid med Norsk utenrikspolitisk institutt (NUPI). Prosjektet vil, i tråd med regjeringens prioriteringer, skape synergieffekter mellom ulike kunnskapsmiljøer i akademia, sivilsamfunn og russlandsrelevant forvaltning.
- Forsvarets forskningsinstitutts (FFI) teknisk-vitenskapelige arbeid knyttet til møter i Biologivåpenkonvensjonen (BWC), Kjemivåpenkonvensjonen (CWC), FNs generalsekretærs mekanisme for etterforskning av påstått bruk av kjemiske og biologiske våpen (UNSGM) og Australiagruppen (AG) for ikke-spredning av kjemiske og biologiske våpen. FFI stiller under avtalen også analyselaboratoriekapasitet til veie for Organisasjonen for forbud mot kjemiske våpen (OPCW) og FNs generalsekretærs mekanisme for etterforskning av påstått bruk av kjemiske og biologiske våpen (UNSGM).
- Forskningsprosjekt i regi av NUPI med mål om å bidra til styrket forståelse av endringer i det transatlantiske forholdet, herunder byrdeskiftet i NATO.

Budsjett 2027

Det foreslås bevilget 74,9 mill. kroner for 2027. Det er en økning på 2,2 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett for 2026.

2,7 mill. kroner foreslås flyttet fra kap. 116 *Internasjonale organisasjoner*, post 70 *Pliktige bidrag* ifm. regjeringens intensjon om å avvikle Det internasjonale Barentssekretariatet. Midlene skal støtte det nye, statlige Senter for motstandskraft i nord, etablert i Kirkenes, som driftes av Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB).

Tidligere har Norges Internasjonale Pressesenter (NIPS) blitt dekket av denne bevilgningen. Pressesenteret ble formelt avviklet i januar 2026.

Post 22 Spesielle driftsutgifter – interessefremme, kan overføres, kan nyttes under post 79

Det foreslås å samle bevilgninger flyttet fra kap. *115 Næringsfremme, kultur og informasjon,* post 21 *Spesielle driftsutgifter – kulturfremme* og post 22 *Spesielle driftsutgifter – næringsfremme* på denne posten.

Bevilgningen dekker spesielle driftsutgifter til Utenriksdepartementets virksomhet i inn- og utland som støtter opp under arbeidet med interessefremme. Bevilgningen dekker også driftsutgifter som påløper når andre departementer, etater eller fagmiljøer forvalter tilskuddsmidler eller utfører oppgaver på vegne av Utenriksdepartementet.

Bevilgningen kan også benyttes til arrangement som departementet eller utenriksstasjonene er med på å arrangere. Den dekker videre andre tiltak som bidrar til interessefremme, herunder presse- og ekspertreiser til Norge, analyser, møter, konferanser og andre arrangementer.

Budsjett 2027

Det foreslås bevilget 18,3 mill. kroner for 2027.

Post 70 Nordområdene og Antarktis

Posten ble avviklet i 2026.

Rapport 2025

Norges interesser i Arktis og Antarktis er ivaretatt

Fortsatt bredt norsk engasjement i sentrale samarbeidsfora og møteplasser bidro til å ivareta og, på enkelte områder, styrke Norges rolle og posisjon i Arktis og Antarktis.

Gjennom tilskuddsordningen Arktis 2030 ble det gitt tilskudd til prosjekter som bidro med oppdatert kunnskap og analyse om den endrede utenriks- og sikkerhetspolitiske situasjonen i Arktis. Dette var særlig viktig i en tid med økende internasjonal interesse for Arktis, og der kunnskapsnivået om forholdene i regionen ofte er utdaterte eller mangelfulle. Prosjektet «Geopolitics in a New Era» ledet av Fridtjof Nansens Institutt medvirket i 2025 for eksempel til gjennomføringen av et titalls seminarer i inn- og utland, prosjektpublikasjoner, kronikker og mediekommentarer. Dette bidro til faktuell informasjon om utviklingen i Arktis til et bredt norsk og internasjonalt publikum. Tilsvarende medvirket støtten til NUPI-prosjektet «Arctic Security Roundtable» til en kunnskapsbasert diskusjon om sikkerhetspolitikk i Arktis på den viktige årlige sikkerhetskonferansen i München.

I 2025 ble støtte til internasjonalt ungdomsarbeid og tiltak for unge i Arktis særlig vektlagt. Prosjektene, blant annet «Young People in the Arctic» i regi av Nord Universitet, medvirket til å styrke grensekryssende ungdomsarbeid i Arktis og skape flere nye møteplasser for ungdom i nord, bidra til kunnskap om mangfold og likestilling i Arktis og til å fremme urfolksungdoms identitet og framtidige muligheter i et moderne samfunn. Det bidro også til å styrke båndene mellom unge gründere, næringsliv, akademikere og forskere. Tiltakene resulterte i at ungdom fikk bedre nettverk, og kunnskap om både utfordringer og ikke minst muligheter for ungdom i nord. Prosjektene medvirket også til at ungdommenes stemme og synspunkter kom tydelig frem i store fora som Arctic Frontiers og High North Dialogue. Tromsø kommune mottok støtte til forberedelser og gjennomføring av prosjektet True North 2026, som er en rekke aktiviteter som gjennomføres under Tromsøs status som Europeisk ungdomshovedstad i 2026. Målsetningen er å styrke unges deltakelse og innflytelse i samfunnet, og samtidig gjøre Nord-Norge og Arktis til et mer attraktivt sted for unge å leve, arbeide og skape.

Norsk innsats i Antarktis ble høyt prioritert og bidro til å understøtte norske interesser og Norges rolle som polarnasjon i sør. Tungt faglig engasjement og solid forskningstilstedeværelse gjorde at Norge fortsatt spilte en aktiv rolle i utvikling av regelverk og øvrige rammer for virksomhet i Antarktis.

Norge har bidratt til å opprettholde og videreutvikle det internasjonale samarbeidet i Arktis og Antarktis, og mekanismene som danner rammene for samarbeid i disse regionene, i lys av endrede forutsetninger som følge av Russlands invasjon i Ukraina

Under Norges lederskap ble den første Arktisk råd-ungdomskonferansen arrangert vinteren 2025 i Tromsø, med over 200 deltakere. Målet med konferansen var å styrke ungdommers stemme i arbeidet med viktige prosesser i Arktisk råd. En egen ungdomskomite var ansvarlig for gjennomføring og program. Tematikken fokuserte særlig på levekår og muligheter for ungdom i små lokalsamfunn i Arktis. Konferansen hadde god deltakelse av urfolksungdom fra både Norden og Nord-Amerika. Konseptet videreføres i 2027 under Kongeriket Danmarks lederskap i Arktisk råd.

Våren 2025 ble den første internasjonale arktiske beredskapskonferansen arrangert i Bodø som en del av det norske lederskapet i Arktisk råd og i arbeidsgruppen for forebygging av og beredskap ved ulykker (EPPR). Konferansen samlet en rekke ledende fagmiljøer og eksperter fra Arktis for å styrke beredskapsplanarbeidet i Arktisk råd. Søk og redning, helse, brann og oljevern var noen av temaene som ble belyst. Konferansen bidro betydelig til nødvendig kompetanseheving og erfaringsutveksling, som er svært etterspurt som følge av konsekvensene av de raske klimaendringene og større menneskelig aktivitet i store deler av Arktis.

Prosjektstøtte til arbeidsgruppene under Arktisk råd ble videreført i 2025. Arbeidsgruppe for overvåking og vurdering av det arktiske miljøet (AMAP) videreførte sitt vitenskapelige utredningsarbeid innen forurensning og klimaendringer og leverte i 2025 tre vitenskapelige rapporter om klimaendringer, mikroplast og radioaktivitet i Arktis. Det ble også levert en teknisk rapport om ny metodikk for analyse av kilder til kvikksølv og en utredning om mulige miljøeffekter av sjeldne jordartsmineraler.

I programmet for overvåkning av biodiversitet under arbeidsgruppen for bevaring av arktisk flora og fauna (CAFF) ble det i 2025 utarbeidet et norsk bidrag til en håndbok for standardiserte overvåkingsmetoder for ferskvann i Arktis. Håndboken bidro til bedre kvalitet og konsistens i overvåkningen samt til utvikling av felles metoder som gjorde det mulig å sammenligne utviklingen i biodiversitet og miljøtilstand i ulike deler av Arktis. Dette arbeidet bidro til et bedre grunnlag for regionale vurderinger.

I 2025 var det flere prosjekter om marin forsøpling under arbeidsgruppen for beskyttelse av det arktiske marine miljøet (PAME). Blant annet ble det gjennomført ryddeaksjoner i Finnmark og Nord-Troms, i Alaska, på Grønland og på Island. Til sammen ble det gjennomført 60 ryddeaksjoner med over 1 200 frivillige, som samlet inn nesten 50 tonn marint avfall.

Arktis 2030-ordningen bidro til fortsatt norsk engasjement i Barentsrådet med vekt på samarbeidet mellom Norge, Finland og Sverige. Midlene bidro til ungdoms- og urfolksamarbeidet, og til å styrke det felles internasjonale kunnskapsgrunnlaget for klimaendringer, miljøgifter og miljøtilstand i nord.

Norge bidro til å opprettholde og videreutvikle det internasjonale samarbeidet i Arktis og Antarktis, og mekanismene som danner rammene for samarbeid i disse regionene.

Post 71 Globale sikkerhetsspørsmål, kan overføres, kan nyttes under post 21

Posten foreslås avviklet fra 2027. Bevilgningen foreslås flyttet til kap. 118, post 72 *Sikkerhetspolitikk og nedrustning.*

Rapport 2025

Transatlantisk samarbeid og dialog om sikkerhetspolitiske spørsmål er styrket. Det er fremmet politikk i NATO som sikrer alliansens politiske og militære relevans. Kompetanse om aktuelle sikkerhetspolitiske spørsmål og konsekvenser for norske interesser er økt.

Støtten til Brookings Institution, German Marshall Fund, Centre for Strategic and International Studies (CSIS) og Norsk utenrikspolitisk institutt (NUPI) bidro til å belyse sentrale sikkerhetspolitiske utviklingstrekk av betydning for Norges sikkerhetspolitiske interesser og styrket Norges profil i viktige amerikanske og europeiske forskningsmiljøer. I 2025 dreide dette seg særlig om byrdeskiftet i NATO, hvor europeiske allierte i større grad skal ta ansvar for forsvaret av Europa. Prosjektene ble også benyttet til å belyse diskusjoner i NATO, som i 2025 blant annet vedtok et nytt byrdefordelingsmål på 5 pst. under toppmøtet i Haag. Her skal 3,5 pst. gå til tradisjonelle forsvarsutgifter og 1,5 pst. til understøttelse av forsvar og sikkerhet, herunder prosjekter som styrker motstandskraft. For Norge har det vært særlig viktig å styrke alliertes forståelse av situasjonen i våre nærområder, med vekt på Arktis. Her var prosjektet med Brookings Institution, CSIS og NUPI av særlig betydning.

Gjennom delfinansiering av den sivile observatørenheten på Sinai i Multinational Force and Observers (MFO) bidro Norge til overholdelse av fredsavtalen mellom Egypt og Israel, og til stabilitet i en krevende regional kontekst i lys av krigen i Gaza.

Kompetanse om årsakene til, og effektiv bekjempelse av, radikalisering, voldelig ekstremisme og terrorisme er økt

Støtten til Forsvarets forskningsinstitutts (FFI) TERRA-prosjekt førte til økt kunnskap om islamistisk terrorisme av særlig nytte for beslutningstakere i Norge og internasjonalt. Det NUPI-ledede konsortiet for forskning på terrorisme og internasjonal kriminalitet bidro til økt kunnskap om voldelig ekstremisme, inkludert høyreekstremisme. Disse fagmiljøene formidlet i 2025 forskning til viktige samarbeidsfora hvor Norge deltar, herunder i FN, Den globale koalisjonen mot ISIL og det globale kontraterrorismeforumet (GCTF).

Post 72 Sikkerhetspolitikk og nedrustning, kan overføres, kan nyttes under post 21

Posten har nytt navn som følge av at bevilgningene på post 71 *Globale sikkerhetsspørsmål* og post 72 *Nedrustning, ikke-spredning og kjernefysisk sikkerhet mv.* foreslås slått sammen i 2027. Det er nødvendig å se bevilgningene under disse postene mer i sammenheng som følge at verden i dag står i en svært alvorlig sikkerhetspolitisk situasjon preget av krig i Europa, økte geopolitiske spenninger og nye sammensatte trusler.

Bevilgningen dekker tiltak som styrker den norske kompetansen om og innsatsen mot globale og regionale sikkerhetsutfordringer, samt tiltak for styrket transatlantisk samarbeid om sikkerhetspolitiske spørsmål. Bevilgningen dekker også tiltak for nedrustning og ikke-spredning av kjernevåpen og andre masseødeleggelsesvåpen, inkludert gjennomføring av regjeringens handlingsplan for atomsikkerhet og miljø (atomhandlingsplanen). I tillegg støtter bevilgningen opp om tiltak for å styrke det multilaterale samarbeidet om ansvarlighet og sikkerhet i verdensrommet og digitale spørsmål.

Mål 2027

Bevilgningen skal bidra til å nå følgende mål

- Transatlantisk samarbeid og dialog om sikkerhetspolitiske spørsmål er styrket. NATO som allianse er politisk og militært relevant.
- Kompetanse om aktuelle sikkerhetspolitiske spørsmål og innsatsen mot globale og regionale sikkerhetsutfordringer med konsekvenser for norske interesser er økt.
- Internasjonalt samarbeid om rustningskontroll, nedrustning og ikke-spredning av kjernevåpen er videreutviklet og med et langsiktig mål om en verden uten slike våpen.
- Gjeldende avtaler om masseødeleggelsesvåpen, herunder Biologivåpenkonvensjonen og Kjemivåpenkonvensjonen, er etterlevd og styrket.
- Internasjonalt samarbeid om regelverk og normutvikling innen cyber, verdensrommet, brytningsteknologier og autonome våpensystemer er videreført.
- Risiko for alvorlige atomulykker og at nukleært og annet radioaktivt materiale kommer på avveier er redusert, og atomberedskap er styrket.

Prioriteringer 2027

Den sikkerhetspolitiske situasjonen er forverret og i rask endring. Dette stiller stadig større krav til at Norge arbeider målrettet nasjonalt og internasjonalt for å sørge for at norske sikkerhetspolitiske interesser er ivaretatt på best mulig måte. Det siste året har vist en kraftig amerikansk reorientering både innenriks- og utenrikspolitisk, og et USA som er tydelige på at Europa må ta en større del av ansvaret for egen sikkerhet. Det har europeiske allierte tatt på alvor. Norge og europeiske allierte deler fremdeles helt avgjørende interesser med vår amerikanske allierte. USA er stadig vår viktigste sikkerhetsgarantist. Derfor trenger Norge å opprettholde et høyt kunnskapsnivå om utviklingen i amerikansk politikk. Det er fortsatt en prioritet å støtte europeiske og amerikanske forskningsinstitusjoner for å styrke transatlantisk samarbeid og dialog om sikkerhetspolitiske forhold, samt styrke kjennskap til norsk utenriks- og sikkerhetspolitikk hos amerikanske beslutningstakere, særlig om norsk nordområdepolitikk.

Videreføring av støtten til norsk forskning på terrorisme og voldelig ekstremisme prioriteres. Norsk forskning og ekspertise på fagfeltet anvendes aktivt i prioriterte samarbeid internasjonalt. Dette inkluderer Den globale koalisjonen mot ISIL og det globale kontraterrorisme-forumet (GCTF). Det er en prioritet å videreføre støtte til den sivile observatørenheten i Multinational Force and Observers (MFO) på Sinai. Observatørenheten spiller en nøkkelrolle i MFOs arbeid med å overvåke overholdelse av fredsavtalen mellom Egypt og

Israel. Enheten vurderes som strategisk viktig for å bidra til stabile relasjoner i en tid da krigen i Gaza har ført til økt ustabilitet i regionen.

Ikkespredningsavtalen (NPT) er grunnmuren i det multilaterale nedrustnings- og ikkespredningsregimet innen kjernevåpen. Det er en prioritet for Norge å sikre en sterk internasjonal oppslutning om avtalen, samt at forpliktelsene under avtalen gjennomføres fullt ut. I lys av den globale sikkerhetspolitiske situasjonen er imidlertid utsiktene for fremgang på nedrustningsområdet begrensede på kort sikt.

Arbeid med humanitære konsekvenser av kjernevåpen og støtte opp om multilateralt samarbeid og tiltak for å redusere risikoen for bruk av kjernevåpen vil bli prioritert.

Det langsiktige arbeidet med verifikasjon av kjernefysisk nedrustning er et hovedsatsingsområde for Norge. I 2027 etableres en teknisk-vitenskapelig gruppe for kjernefysisk nedrustningsverifikasjon (GSTE-NDV) underlagt FNs generalforsamling, som er et initiativ fra Norge og Brasil. Den videre oppfølgingen av dette arbeidet har høy prioritet. NorNed-samarbeidet bidrar med teknisk kunnskap og faglig støtte og er en viktig premissleverandør for Norges innsats på dette feltet. NorNed består av Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet (DSA), Forsvarets forskningsinstitutt (FFI), Institutt for energiteknikk (IFE) og stiftelsen NORSAR. Innsatsen i firepartssamarbeidet om verifikasjon med Storbritannia, Sverige og USA (Quad Nuclear Verification Partnership) videreføres. Tredje fase av det internasjonale partnerskapet for verifikasjon av nedrustning (IPNDV) ble avsluttet i 2026 og eventuell videreføring og format for samarbeidet utredes.

Norge planlegger, sammen med Storbritannia, å videreføre den multilaterale dialogen for irreversibilitet i kjernefysisk nedrustning. Dette innebærer å styrke felles forståelse for betingelsene for at nedrustning ikke kan reverseres. Dialogen fremmer en felles forståelse av hva irreversibilitet betyr i praksis, og gir en ny innfallsvinkel til nedrustningsarbeidet, der andre spor er preget av mer fastlåste posisjoner.

Prøvestansavtalen (CTBT) er en svært viktig del av ikkespredningsregimet. Norges forpliktelser under avtalen overholdes. NORSAR utøver rollen som nasjonalt datasenter for overvåkningen av avtalen. Det internasjonale moratoriet på prøvesprengninger er imidlertid under økt press. Norge vil støtte aktivt opp under arbeidet til Organisasjonen for prøvestansavtalen (CTBTO).

Samtidig er det viktig å sikre fremtidig kompetanse innenfor nedrustning, spesielt om kjernevåpen. Støtten til Oslo Nuclear Project (ONP) ved Institutt for statsvitenskap ved Universitetet i Oslo videreføres. ONP bygger norsk og internasjonal kompetanse på kjernevåpen, global nedrustning og ikke-spredning.

Utlysning av midler til organisasjoner som arbeider med nedrustning, ikke-spredning og rustningskontroll planlegges gjennomført i 2027, foreløpig om lag 4 mill. kroner.

Russland har vist evne og vilje til å ta i bruk kjemiske stridsmidler, både i attentater og på slagmarken i Ukraina. Også andre land har over det siste tiåret tatt i bruk kjemiske våpen flere steder i verden. Norge skal fortsatt være en tydelig og prinsippfast støttespiller for Organisasjonen for forbud mot kjemiske våpen (OPCW), som står for den daglige gjennomføringen av Kjemivåpenkonvensjonen (CWC).

Norge vil bidra konstruktivt i arbeidsgruppene under Biologivåpenkonvensjonen (BWC) for å styrke konvensjonen og til å bygge tverregional støtte til gode initiativ i forbindelse med tilsynskonferansen i 2027. E-tjenestens åpne trusselvurdering legger til grunn at statlige aktører opparbeider seg evne til å utvikle avanserte biovåpen. Den rivende teknologiske utviklingen innen bioteknologi koblet med kunstig intelligens kan eksempelvis skape nye virus, noe som øker både statlige og ikke-statlige aktørers kapasiteter og handlingsrom, dermed faren for spredning og bruk av biologiske og kjemiske våpen. Norge vil fortsette å stille analyselaboratoriekapasitet til disposisjon for OPCW og UNSGM (FNs generalsekretærs mekanisme for etterforskning av påstått bruk av kjemiske og biologiske våpen) samt eksperter til UNSGM for deployering og analysebistand ved etterforskning av hendelser.

Verdensrommet er i økende grad blitt en arena for sikkerhetspolitikk, stormaktsrivalisering og mulig konflikt. Norge vil fortsette arbeidet for å styrke normer og regler for adferd i verdensrommet gjennom å delta i relevante prosesser, særlig i FN, og støtte innsats som kan bidra til å styrke fremdriften i dette arbeidet.

Norge vil fortsette å spille en aktiv rolle for å bidra til internasjonal norm- og regelverksutvikling i det digitale rom, for brytningsteknologier og autonome våpen. Ekstremt rask teknologisk utvikling gjør det viktig å bygge kunnskap om hvordan slik teknologi best kan reguleres.

Gjennom støtte til internasjonale organisasjoner og miljøvernorganisasjoner videreføres atomsikkerhetssamarbeidet i tråd med regjeringens handlingsplan for atomsikkerhet og miljø. Arbeid med situasjonsbilde og kunnskap om

nukleære og radiologiske risikoer som en følge av Russlands krig mot Ukraina vektlegges. Arbeid med å oppdatere kompetansen om atomsikkerhet i Russland prioriteres. Testing av varslingsprosedyrer for atomhendelser videreføres. DSA har ansvaret for å følge opp atomhandlingsplanen og forvalte midlene til atomsikkerhet. Hovedsatsingen er i Ukraina, gjennom Nansen-programmet. I tillegg omfattes enkelte andre land i Øst-Europa og Sentral-Asia av samarbeidet. Dette omtales under kap. 159 *Regionbevilgninger*, post 71 *Europa og Sentral-Asia* og post 73 *Ukraina og naboland.*

Rapport 2025

Rapporten dekker arbeidet med nedrustning, ikke-spredning og atomsikkerhet under både post 21 *Spesielle driftsutgifter* og post 72 *Nedrustning, ikke-spredning og kjernefysisk sikkerhet mv.*

Internasjonal enighet om å arbeide for nedrustning og ikke-spredning av kjernevåpen og andre masseødeleggelsesvåpen, og på sikt en verden uten slike våpen.

Det siste av tre forberedende møter (PrepCom) til Ikkespredningsavtalens (NPT) 11. tilsynskonferanse fant sted i 2025. Diskusjonen var polarisert som følge av den forverrede sikkerhetspolitiske situasjonen. Sammen med Storbritannia fortsatte Norge den tverregionale dialogen om irreversibilitet i kjernefysisk nedrustning, og stod i spissen for et tverregionalt felles innlegg fra 30 land under PrepCom med forslag om å vie prinsippet om irreversibilitet større plass i NPT. Høsten 2025 fikk Norge sammen med Brasil gjennomslag for en resolusjon i FNs generalforsamling om etablering av en teknisk-vitenskapelig ekspertgruppe for kjernefysisk nedrustningsverifikasjon (GSTE-NDV).

NorNed-samarbeidet har gjennom sin tekniske kompetanse en sentral rolle i arbeidet med å skape internasjonal enighet om nedrustning og ikke-spredning. Dette mangeårige samarbeidet ble videreført i 2025. Gjennom utvikling av tekniske løsninger bidro NorNed til å fremheve betydningen av ikke-kjernevåpenstaters deltakelse i verifikasjon av nedrustning. Bidrag til Norges aktive deltagelse i firepartssamarbeidet med Storbritannia, Sverige og USA (Quad) og det internasjonale partnerskapet IPNDV sto her sentralt. Også via partnerorganisasjonen VERTIC bidro Norge til å styrke kunnskap, engasjement og institusjonell forankring for verifikasjonsarbeid i Afrika, Latin-Amerika og Sentral-Asia.

Støtten til Norske leger mot atomvåpen/ICAN Norge, Nei til atomvåpen og Norges Fredsråd bidro bl.a. til at de kunne fortsette sin virksomhet med mål om økt kunnskap og debatt i den norske befolkningen om kjernevåpen og deres humanitære konsekvenser. Støtten til Norsk Folkehjelp gikk til kunnskapsutvikling, opplæring og formidling om risiko og trusler knyttet til kjernevåpen og kjernefysisk avskrekking, humanitære konsekvenser og behov knyttet til prøvesprengninger.

Forpliktelser under Ikkespredningsavtalen, Kjemivåpenkonvensjonen, Biologivåpenkonvensjonen, er overholdt

Norges forpliktelser under Ikkespredningsavtalen (NPT), Kjemivåpenkonvensjonen (CWC) og under Biologivåpenkonvensjonen (BWC) ble overholdt. Norge deltok aktivt i eksportkontrollregimene Nuclear Suppliers Group (NSG) og Australia Group (AG), som støtter opp under konvensjonenes fokus på ikke-spredning av materiale og teknologi som inngår i utvikling av hhv. kjernevåpen og biologiske og kjemiske våpen. Norge bidro også aktivt til global oppslutning om avtaleverk gjennom tverregionale initiativer. Et eksempel på dette var arbeidet for verifikasjon av kjernefysisk nedrustning og irreversibilitet innen NPT.

Norge støttet opp om Prøvestansavtalen (CTBT) i påvente av avtalens ikrafttredelse. NORSAR utøvet rollen som nasjonalt datasenter under avtalen. Norge hadde i perioden 2023–25 også et internasjonalt lederverv sammen med Panama og arbeidet for at gjenværende land skulle undertegne og ratifisere CTBT.

Ikkespredningsavtalen, Biologivåpenkonvensjonen og Kjemivåpenkonvensjonen vektlegger støtte til utviklingslandenes fredelige bruk av teknologi, samt kapasitetsbygging for etterlevelse av de nasjonale forpliktelsene til ikke-spredning. Norges støtte til disse formålene er omtalt under kap. 151 *Fred sikkerhet og globalt samarbeid,* post 71 *Globale sikkerhetsspørsmål og nedrustning.*

Assad-regimets fall i Syria i desember 2024 skapte en mulighet til å avdekke det fulle omfanget av Syrias kjemiske våpenprogram og eliminere det i samsvar med konvensjonen. Norge bidro derfor med 1 mill. kroner til støtte for Organisasjonen for forbud mot kjemiske våpen (OPCW) og deres Syria-oppdrag.

Internasjonalt samarbeid om å styrke Biologivåpenkonvensjonen er prioritert. Straffrihet for brudd på Kjemivåpenkonvensjonen er hindret

Norge engasjerte seg aktivt i arbeidsgruppemøtene for å styrke Biologivåpenkonvensjonen. En hovedprioritet var å styrke tverregional oppslutning om og uttalt støtte til viktige forslag og initiativ for å styrke konvensjonen. Dette inkluderte opprettelse av mekanismer for internasjonalt samarbeid, for verifikasjon og gjennomføring, samt for vitenskap og teknologi. Norge fordømte konsekvent brudd på Kjemivåpenkonvensjonen og bidro til økt felles trusselforståelse og til at fakta for å bekjempe desinformasjonskampanjer ble gjort tilgjengelig. Samarbeidet med FFI for å styrke den teknisk-vitenskapelig fellesforståelsen av kjemiske og biologiske trusler, samt å stille til veie laboratorier for internasjonalt verifikasjonsarbeid, var en del av innsatsen.

Styrket internasjonalt samarbeid om normer og regler i verdensrommet

Arbeidsgruppen for å forhindre våpenkappløp i rommet, som ble etablert av FNs generalforsamling i 2024, var i 2025 preget av stor uenighet om mandat og dagsorden. Dette reflekterte den globale stormaktsrivaliseringen om spørsmål knyttet til det ytre rom. Norge arbeidet for å sikre en dagsorden for arbeidsgruppen som reflekterte helheten i statenes syn, og bevarte oppmerksomheten rundt normer og regler for ansvarlig adferd i rommet. Norge bidro også til romsikkerhetsarbeidet i generalforsamlingens 1. komité. Norsk støtte til UNIDIR bidro til faglig tilrettelegging og utarbeidelse av relevante rapporter som styrket oppmerksomheten rundt romsikkerhet generelt.

Internasjonalt samarbeid om cybersikkerhet og ansvarlig statlig atferd i det digitale rom er styrket

Fremgang innenfor brede multilaterale prosesser om cybersikkerhet og det digitale rom var fortsatt utfordrende som følge av det internasjonale samarbeidsklimaet. I 2025 ble det imidlertid enighet om opprettelsen av én fast global IKT-mekanisme i FN-rammen som skal videreføre arbeidet med normer og regler for ansvarlig statlig atferd i det digitale rom. Det var fortsatt uenighet om modalitetene og målsettinger for mekanismen, som gjør at forventningene til framgang er moderate. Samarbeidet innen cybersikkerhet med NATO, EU og Ukraina ble styrket. I 2025 ble Norge blant annet formelt medlem av Tallinn-mekanismen, et internasjonalt samarbeid med 14 land, som arbeider for å støtte Ukrainas motstandsdyktighet innen cyber på sivil side.

Risiko for alvorlige atomulykker og radioaktiv forurensning er redusert

Norge bidro til økt kunnskap og oppmerksomhet om miljø- og atomsikkerhetsspørsmål gjennom miljøvernorganisasjonenes arbeid og støtte til internasjonale organisasjoner. Dette inkluderte blant annet støtte til Organisasjonen for økonomisk samarbeid og utvikling (OECD) sitt Nukleære energibyrå (NEA) om atomsikkerhet i en krigssituasjon. Regjeringens handlingsplan for atomsikkerhet om miljø ble revidert for perioden 2025–2030. Russlands angrepskrig mot Ukraina fortsatte å øke risikoen for atomhendelser. Se omtale av blant annet støtte til IAEAs arbeid for å håndtere dette under kap. 159 *Regionbevilgninger*, post 71 *Europa og Sentral-Asia* og post 73 *Ukraina og naboland.*

Risiko for at nukleært og annet radioaktivt materiale kommer på avveier er redusert

Etter Russlands fullskalainvasjon av Ukraina har ikke Norge hatt samarbeid med russiske myndigheter på atomsikkerhetsområdet. Det er derfor begrenset førstehåndskunnskap om utviklingen i Nordvest-Russland. Norge fulgte opp samarbeidet internasjonalt gjennom relevante fora som Information Sharing Initiative for Ukraina, og G7s globale partnerskap mot masseødeleggelsesvåpen og -materiale. Arbeidet med å sikre radioaktive kilder og hindre smugling av nukleært og annet radioaktivt materiale omtales under kap. 159 *Regionbevilgninger*, post 71 *Europa og Sentral-Asia* og post 73 *Ukraina og naboland.*

Norsk og regional atomberedskap er styrket

Det var minimal kontakt med russiske myndigheter, men den bilaterale varslingsavtalen for atomhendelser med Russland ble videreført som normalt i 2025, herunder testing av varslingsprosedyrer. Testing av varslingsprosedyrene med de nordiske landene og Ukraina ble også videreført. Samarbeid og nær dialog med de nordiske landene, og erfaringsutveksling knyttet til Russlands krig i Ukraina bidro til å styrke norsk og internasjonal atomberedskap.

Budsjett 2027

Det foreslås bevilget 26,7 mill. kroner for 2027.

Det foreslås å flytte 3,5 mill. kroner fra post 71 *Globale sikkerhetsspørsmål*, til denne posten ifm. avvikling av post 71.

Post 73 Klima, miljøtiltak og hav mv., kan overføres, kan nyttes under post 21

Bevilgningen dekker støtte til klima- og miljøinnsatser som ikke kun inkluderer utviklingsland, herunder tiltak som bidrar til gjennomføring av Parisavtalen, styrket kunnskap om internasjonale klima- og miljøutfordringer samt videreføring av arbeidet med klima, fred og sikkerhet. Posten dekker deler av det norske bidraget til det internasjonale Høynivåpanelet for en bærekraftig havøkonomi (Havpanelet), som er et spleiselag mellom flere departementer. Posten kan sees i sammenheng med bevilgningene under kap. 163 *Klima, miljø og hav* under programområde 03 *Internasjonal bistand.*

Mål 2027

Bevilgningen skal bidra til å nå følgende mål:

- Kunnskapen om klima- og miljøutfordringer er økt.
- Oppslutning om internasjonale klima- og miljøavtaler er styrket.

Prioriteringer 2027

Bevilgningen skal i hovedsak finansiere internasjonale klima- og miljøinnsatser. Prioriterte områder er bl.a. hav, samt arbeidet med klima og sikkerhet. Støtten kan også bidra til kapasitetsbygging, kunnskaps- og kompetanseutvikling og teknologisamarbeid.

Regjeringen la i 2025 for første gang fram en klimastrategi for utenrikstjenesten (2025–2030). Hovedmålet med klimastrategien er at Norge er en sentral aktør for et ambisiøst internasjonalt klimasamarbeid og grønn omstilling, med en utenrikstjeneste som fremmer norske mål og interesser ved å integrere klima som et tverrgående hensyn og prioritering. Gjennomføring av strategien vil være en viktig prioritering også i 2027, inkludert tiltak ved utenriksstasjonene.

Arbeidet med kunnskapsgrunnlaget for sammenhengen mellom klimaendringer og sikkerhet vil videreføres i samarbeid med forskningsmiljøer.

Havpanelet vil i 2027 prioritere arbeidet med å skape bred global oppslutning om helhetlig og bærekraftig forvaltning av nasjonale havområder, forankret i nasjonale planer for bærekraftige hav. Dette vil også omfatte styrking av kunnskapsgrunnlaget for slik forvaltning, bl.a. inn mot konferansen for Havforskningstiåret i Rio i 2027. Utvikling og ikrafttredelse av nasjonale planer for bærekraftige hav vil være viktige verktøy for å etterleve internasjonale klima- og miljøavtaler, jf. omtale under kap. 163 *Klima, miljø og hav*, post 71 *Bærekraftige hav og tiltak mot marin forsøpling.*

Rapport 2025

Kunnskapen om klima- og miljøutfordringer er økt

Norsk støtte til sekretariatet for FNs klimakonvensjon (UNFCCC) har lagt til rette for effektiv oppfølging av klimaarbeidet ved aktiv deltakelse bl.a. fra sivilsamfunn, forskningsmiljøer, urfolk og næringsliv. Disse aktørene har bidratt med fagkunnskap og praktiske erfaringer, samtidig som de styrker åpenheten, legitimiteten og ansvarliggjøringen i de multilaterale klimaforhandlingene. I 2025 støttet sekretariatet bl.a. 4 000 godkjente observatørorganisasjoner og håndterte om lag 1 500 søknader om observatørstatus.

I 2025 arrangerte Norsk utenrikspolitisk institutt (NUPI) første utgave av Oslo-forum for klima, fred og sikkerhet, med deltakelse fra norske, nordiske og baltiske forskere, diplomater og politikere. I forumet ble det redegjort for og tilrettelagt for diskusjon om nøkkeltrender og utviklingstrekk på klima, fred og sikkerhet.

NUPI utarbeidet også i 2025 faktaark om sammenhengen mellom klima, fred og sikkerhet for utvalgte land og det ble arrangert rundebord med bred deltakelse i forbindelse med publiseringen.

Gjennom støtte til Global Subsidies Initiative (GSI) under International Institute for Sustainable Development (IISD) bidro Norge til å øke kunnskapen om reform av fossile subsidier og hvordan dette bidrar til å nå klimamålene og bærekraftsmålene. En del av støtten gikk til sekretariatet for Vennegruppen for reform av fossile subsidier.

Oppslutning om internasjonale klima- og miljøavtaler er styrket

Landene i Havpanelet gjorde ytterligere fremskritt for å sikre bærekraftig forvaltning av 100 pst. av sine nasjonale havområder, forankret i nasjonale planer for bærekraftige hav. Gjennom en samlet innsats i forberedelsene og gjennomføringen av FNs Havkonferanse i Nice bidro Havpanelet til oppslutning om tilnærmingen utover

panelets medlemskap. I 2025 ble også Brasil medlem av panelet, som det 19. landet i rekken.

Budsjett 2027

Det foreslås bevilget 7,9 mill. kroner for 2027. Det er en reduksjon på 3,8 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett for 2026.

Post 74 Forskning, dialog og menneskerettigheter mv.

Tabell 7.2 Anslagsvis fordeling 2027

(i 1 000 kr)

Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
EU-opplysning	11 000	10 000	7 000
NORDEM – valgobservasjon i Europa og Nord-Amerika	1 272	3 000	0
Drift av Institutt for fredsforsknings senter på Kypros og dets dialogarbeid	3 800	3 800	4 000
Europarådet – støtte til Den europeiske menneskerettighetsdomstolen	2 900	2 900	2 900
Støtte til Det internasjonale parlamentarikernettverket for tros- og livssynsfrihet gjennom Stefanusalliansen	2 920	2 920	2 920
Fulbright – stipendordning	1 200	1 200	1 200
Arbeid mot antisemittisme. Bidrag til International Holocaust Remembrance Alliance og oppfølging i samarbeid med Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter og Falstadsenteret	1 080	1 152	1 152
Voksenåsen – kulturvirksomhet	750	750	750
Oslo Freedom Forum	622	622	300
Fremme av norsk-tysk samarbeid gjennom Willy Brandt-stiftelsen	600	600	600
Fremme av transatlantisk samarbeid gjennom Norge-Amerika Foreningen (NORAM)	500	500	500
Den internasjonale straffedomstolen (ICC)	0	10 000	0
Sum post 74	26 644	37 444	21 322

Bevilgningen dekker tiltak som gir økt kunnskap, styrket dialog og informasjonsutveksling om europeiske og internasjonale forhold eller som direkte fremmer menneskerettigheter, rettsstat og demokrati. Bevilgningen er særlig rettet mot norske og internasjonale aktører som anses som sentrale bidragsytere til ett eller flere av postens mål. Posten dekker enkeltstående tilskudd, inkludert tilskudd til navngitte mottakere, som ikke kan samles under én felles tilskuddsordning eller under andre ordninger på Utenriksdepartementets budsjett.

Mål 2027

Bevilgningen skal bidra til å nå følgende mål:

- Kunnskapen og samfunnsdebatten om sentrale europapolitiske og internasjonale spørsmål med relevans for Norge er økt.
- Kunnskapen om menneskerettigheter er økt.
- Parlamentarikernettverk for tros- og livssynsfrihet er videreutviklet.
- Internasjonalt samarbeid mot antisemittisme er styrket.

- Europarådets medlemsstater etterlever i større grad sine forpliktelser.
- Kapasiteten i Den europeiske menneskerettsdomstolen (EMD) til å behandle nye saker og følge opp avsagte dommer er økt.
- Det liberale demokratiet og rettsstatsprinsipper i Europa og Nord-Amerika er styrket.
- Kunnskapsnivået og dialogen om konfliktspørsmålene på Kypros er styrket.
- Transatlantiske folk-til-folk-forbindelser er styrket.

Prioriteringer 2027

Regjeringen vil i 2027 fortsette å støtte EU-opplysning, som fordeles mellom Europabevegelsen og Nei til EU.

Voksenåsen er Norges nasjonalgave til Sverige som takk for svensk bistand til krigsrammede under 2. verdenskrig, og er heleid av den svenske staten. Norges støtte til Voksenåsens drift er en kompensasjon for bortfallet av et tidligere momsfritak.

Støtten til Institutt for fredsforsknings (PRIO) senter på Kypros foreslås økt med 200 000 kroner i 2027. Senteret har en viktig rolle som kunnskapskilde for politiske og internasjonale aktører og er en sentral formidler og tilrettelegger på Kypros.

Støtten til den norsk-tyske Willy Brandt-stiftelsen videreføres.

Den europeiske menneskerettsdomstolen (EMD) er Europarådets fremste og Europas viktigste menneskerettighetsorgan. Det har tidligere vært et betydelig etterslep og flere års ventetid fra en sak blir mottatt til dom foreligger. Norges bidrag støtter arbeidet med å øke ressursene og effektivisere prosedyrene.

Støtten til arbeidet mot antisemittisme i 2027 foreslås videreført. Norges medlemskontingent til International Holocaust Remembrance Alliance (IHRA) er et bidrag til det globale arbeidet mot antisemittisme. Støtten omfatter også et bidrag til det arbeidet Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter (HL-senteret) og Falstadsenteret utfører som del av den norske IHRA delegasjonen inn mot alliansen, samt utgifter til den internasjonale Holocaustdagen i Oslo som HL-senteret har ansvaret for å gjennomføre.

Støtten til mobilisering av parlamentarikeres globale arbeid for tros- og livssynsfrihet videreføres i 2027 gjennom bidrag til Det internasjonale parlamentarikernettverket for tros- og livssynsfrihet (IPPFoRB) og som del av avtale med Stefanusalliansen.

Rapport 2025

Institutt for fredsforsknings (PRIO) senter på Kypros var i 2025 en viktig ressurs for analyse av og forskning på Kypros-konflikten. Senteret sto i kontakt med aktører både nord og sør på øya, i tillegg til Hellas og Tyrkia, og bidro til å opprettholde nettverk og kunnskap som er viktig for dialogprosessen.

Oslo Freedom Forum (OFF) 2025 ga menneskerettighetsforsvarere en global arena for å formidle hvordan hver enkelt kan bidra til å styrke demokrati og stå opp mot autoritære krefter. OFF 2025 ga også menneskerettighetsforsvarerne opplæring i hvordan beskytte sin mentale helse og fysiske og digitale sikkerhet, og i hvordan bruke kunstig intelligens med åpen kildekode i kamp mot autoritære krefter. Forumet lærte publikum hvordan alle kan benytte FNs menneskerettighetsmekanismer til å oppheve vilkårlige fengslinger av menneskerettighetsforsvarere. Informasjonen nådde et bredt globalt publikum, med over 100 journalister til stede, omfattende mediedekning og nær 1,3 millioner digitale visninger. OFF bidro også til nettverksbygging, kunnskapsdeling og nye samarbeid blant deltakerne.

Tilskudd til EU-opplysning (Nei til EU og Europabevegelsen) bidro også i 2025 til å øke kunnskap, kompetanse, nettverksbygging og samfunnsdebatt om sentrale europapolitiske spørsmål.

Reformprosessen i EMD førte til at antallet saker som venter på behandling ble redusert betydelig. I løpet av 2025 gikk antallet ventende saker ned med 11 pst, fra 60 350 til 53 450. Arbeidet med å effektivisere saksbehandlingen og redusere etterslepet ble videreført i 2025, med norsk støtte til lønnsmidler for flere jurister.

Gjennom tilskuddet til Nordem-programmet med NORCAP (Norwegian capacity) ble det sendt seks langtidsobservatører til de viktige valgene i Romania og Polen. I 2025 iverksatte NORCAP et rekrutteringsarbeid av nye valgobservatører. Et mål med dette var å styrke integritet og inkludering i valgobservasjon. NORCAPs arbeid var i overensstemmelse med FNs konvensjon for rettigheter til personer med nedsatt funksjonsevne. Fire av 26 nyrekrutterte valgobservatører identifiserte seg som personer med funksjonsnedsettelse. OSSEs kontor for demokratiske institusjoner og menneskerettigheter (ODIHR) forpliktet seg til å gjøre nødvendige tilpasninger i sitt arbeid som følge av NORCAPs initiativ og erfaringer. Resultatene fra prosjektet kan bidra til utviklingen av ny politikk for inkludering av per-

soner med funksjonsnedsettelser i internasjonale valgobservasjonsoppdrag.

International Holocaust Remembrance Alliance (IHRA) arbeider for å fremme informasjon om holocaust og bekjempe antisemittisme. Norge rapporterte i 2025 til IHRA om våre tiltak mot antisemittisme og om utvikling av nasjonale undervisningstilbud, arbeid i skolen mot diskriminering og for toleranse, og for økt tilgang til arkiver og annet historisk kildemateriale. Senter for studier av Holocaust og livssynsminoriteter (HL-senteret) og Falstad-senteret bidro sterkt til dette arbeidet. Tilskuddet bidro i 2025 til planlegging og gjennomføring av Holocaustdagen i regi av HL-senteret.

Tilskuddet til Det internasjonale parlamentarikernettverket for tros- og livssynsfrihet (IPPFORB) gikk i 2025 til drift av nettverkets sekretariat i Stefanusalliansen og til kompetansebygging for å mobilisere parlamentarikere globalt til arbeid for tros- og livssynsfrihet. Antallet parlamentarikere tilknyttet nettverket økte i løpet av 2025 til om lag 400 på verdensbasis. IPPFORB mobiliserte parlamentarikere til støtte for at retten til å praktisere trosfrihet skal gjøres gjeldende i flere land.

Budsjett 2027

Det foreslås bevilget 21,3 mill. kroner for 2027. Det er en reduksjon på 16,1 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett for 2026. Reduksjonen kommer som følge av at det ettårige tilskuddet til den internasjonale straffedomstolen (ICC) fra budsjettforliket for statsbudsjettet 2026 bortfaller. I tillegg planlegges det ikke for å støtte valgobservasjon i Europa og Nord-Amerika i 2027. Tilskudd til EU-opplysning foreslås også redusert med 3 mill. kroner i 2027.

Post 75 Fredsorganisasjoner

Posten ble avviklet i 2026.

Rapport 2025

Etter en åpen utlysning i mai 2025 fikk ti norske organisasjoner tildelt kjernestøtte som bidrag til en kunnskapsbasert offentlig debatt om fred og forsoning i en tid da krig og konflikt truer mange steder i verden. Tilskuddsmottakerne hadde informasjons- og påvirkningsarbeid om fred, forsoning, konfliktløsning og/eller folkerett som en sentral del av sin kjernevirksomhet.

Post 76 Russland, kan overføres, kan nyttes under post 21

Bevilgningen dekker tilskuddsordningen Russland, som støtter tiltak for å styrke norsk kunnskap og kompetanse om Russland, samt tiltak for menneskerettigheter og sivilsamfunn i Russland. Aktørene som fremmer en rettighetsbasert tilnærming i Russland, har betydelig kunnskap om situasjonen der. Gjennom sitt arbeid videreutvikler de også kompetansen i Norge om dette.

Norges største naboland har gått til storskala angrepskrig med et langsiktig mål om å forme europeisk sikkerhet på en måte som truer norsk sikkerhet. Denne trusselen møtes først og fremst gjennom støtte til Ukraina, alliert samhold og forsvarsløftet. Samtidig er Norge avhengig av effektivt å kunne forsvare sine interesser i naboskapet til Russland. Det er derfor et vedvarende behov for kompetanse om Russland – det gjelder i enda større grad i en situasjon hvor kontakten er begrenset på grunn av Russlands ulovlige angrepskrig og de omfattende sanksjonene. Bevilgningen dekker tiltak som kan bevare og videreutvikle russlandskompetanse, herunder relevante kompetansemiljøer.

Regjeringen vil, i en situasjon med stadig sterkere undertrykking internt i Russland, fortsette å støtte russisk sivilsamfunn, menneskerettighetsmiljøer og uavhengige medier, i og utenfor Russland. Det er i Norges interesse å opprettholde støtten til aktører og miljøer som kan bli krefter for endring i et framtidig Russland.

Mål 2027

Bevilgningen skal bidra til å nå følgende mål:

- Norsk kunnskap og kompetanse om Russland er videreført og styrket.
- Russiske menneskerettighetsmiljøer, sivilsamfunnsorganisasjoner og uavhengige medier består og fortsetter arbeidet i eller utenfor Russland.

Prioriteringer 2027

Regjeringen har slått fast at det å opprettholde og videreutvikle norske kompetansemiljøer om Russland i forvaltningen, i forsknings- og utdanningssektoren og i norsk sivilsamfunn er av høy betydning for å kunne forsvare grunnleggende norske sikkerhetspolitiske interesser. En prioritet vil være videreføring av Nasjonalt nettverk for russlandskompetanse (RUSSNETT), som ble startet opp i samarbeid med Norsk utenrikspolitisk insti-

tutt (NUPI) i 2025. Prosjektet har som prioritert mål å utnytte synergier til å bygge helhetlig og langsiktig russlandskompetanse på tvers av ulike sektorer.

Innsats for de internasjonale menneskerettighetsforpliktelsene og opprettholdelse av et russisk sivilt samfunn vil også prioriteres. Dette omfatter støtte til sivilsamfunnsaktører, menneskerettighetsforsvarere og uavhengige medier i Russland og i eksil. Arbeid med dokumentasjon og rettsforfølgelse av brudd på menneskerettighetene vil også bli prioritert. Dette arbeidet har også betydning for regjeringens mål om å beholde og videreutvikle norsk russlandskompetanse.

Rapport 2025

Norsk kunnskap og kompetanse om Russland er opprettholdt

Støtten til tiltak som bidrar til å opprettholde norsk russlandskompetanse ble videreført. Nasjonalt nettverk for russlandskompetanse (RUSSNETT) ble lansert i mai 2025 av NUPI i samarbeid med Utenriksdepartementet. De første årlige russlandsfagdagene, som samlet representanter for offentlig forvaltning, sivilsamfunn og forsknings- og utdanningssektoren, ble avholdt. En rekke mindre seminarer og rundebord ble også gjennomført, samt at NUPI produserte flere kunnskapsnotater.

Russiske menneskerettighetsmiljøer, sivilsamfunnsorganisasjoner og uavhengige medier består og fortsetter arbeidet i eller utenfor Russland

Russland tok ytterligere steg i autoritær retning og den svært omfattende undertrykkelsen av menneskerettighetsmiljøer og sivilsamfunnsorganisasjoner i Russland fortsatte. Russlands ulovlige angrepskrig mot Ukraina forsterket den interne undertrykkelsen. Russlands respekt for internasjonale menneskerettighetsforpliktelser fortsatte å forvitre. Til tross for den kraftige undertrykkelsen, finnes det fortsatt et smalt rom for et uavhengig sivilt samfunn, aktive menneskerettighetsforsvarere og frie medier.

Støtten bidro til å opprettholde sivilsamfunnsorganisasjoner, styrke arbeidet til menneskerettighetsforsvarere og opprettholde tilgang til uavhengige medier i Russland. Støtten bidro også til at deler av menneskerettighetsarbeidet som er tvunget i eksil fortsatte. Arbeidet med å dokumentere brudd på menneskerettighetene i Russland ble opprettholdt.

For rapportering om miljøorganisasjoners arbeid vises det til omtale i Klima- og miljødepartementets fagproposisjon.

Budsjett 2027

Det foreslås bevilget 29,6 mill. kroner for 2027.

Post 77 Norges forskningsråd – utenriksområdet

Bevilgningen dekker overføringer til Norges forskningsråd på utenriksområdet. Den skal bidra til kunnskap om og innsikt i globale og regionale politiske, økonomiske og sikkerhetspolitiske utviklingstrekk av relevans for Norge. Bevilgningen skal dekke tilskudd til igangsatte prosjekter om europeiske og asiatiske forhold av betydning for norske interesser. Dette gjelder også for prosjekter som omhandler den sikkerhetspolitiske arkitekturen i Europa.

Norges forskningsråd er et forvaltningsorgan underlagt Kunnskapsdepartementet, som har ansvaret for å samordne styringssignalene fra departementene. Forskningsrådet har fem mål, som er felles for alle departementene. Denne bevilgningen skal støtte følgende tre mål:

- økt vitenskapelig kvalitet
- møte store samfunnsutfordringer
- god rådgivning

Mål 2027

Bevilgningen skal bidra til å nå følgende mål:

- Forskningsbasert kunnskap om utenriks- og sikkerhetspolitiske fagområder av betydning for norske interesser globalt og i Norges nærområder er styrket.

Prioriteringer 2027

En av prioriteringene for 2027 er å styrke forståelsen om den globale utviklingen med de endrede maktforhold og drivere av disse, herunder situasjonen i USA, samt om situasjonen i Europa, med et særlig fokus på de østlige og nordlige områder.

Forskningssentrene for geopolitikk og for internasjonal økonomi er etablert. For 2027 blir det viktig å holde en god dialog med disse for å hente ut strategisk kunnskap og ha dialog om viktige fokusområder.

Den langsiktige strategiske ekspertisen om Russland og eksisterende norske forskningsmiljøer på feltet skal fortsatt prioriteres, inkludert kunnskap om innenrikspolitiske utviklingstrekk

og russisk utenriks- og sikkerhetspolitikk. Det legges stor vekt på å opprettholde og videreutvikle norske forskningsmiljøer på Russland.

Forskningsrådet skal fortsatt følge opp forskningsbasert kunnskap om utviklingen i nordområdene og forhold av betydning for norske interesser. Dette er en videreføring av utlysning fra 2024. Forskning som støtter norske interesser og Norges internasjonale engasjement som en sentral aktør i nordområdene og Arktis vektlegges.

Rapport 2025

Forskningsbasert kunnskap om utenriks- og sikkerhetspolitiske fagområder av betydning for norske interesser globalt og i Norges nærområder er styrket.

Det ble i 2025 arbeidet med å tilrettelegge for utlysninger med frist og tildeling i 2026 innen forskning på ny sikkerhetsstruktur som kan bidra til stabilitet i Europa og motvirke autoritære regimers fremvekst. Det ble også lagt til rette for en stor fellesutlysning innen demokrati og utfordringer knyttet til gjenoppbygging av Ukraina.

Langsiktig strategisk ekspertise om Russland og eksisterende norske forskningsmiljøer på feltet er styrket.

Forskningsrådet startet i 2023 et forskningsprosjekt om russiske tilnærminger til forhandlingsprosesser, «Peace as Continuation of War by Other Means? Russian Approaches to Peace Processes». Forskningsprosjektet ble videreført og forlenget til 2026 for å levere løpende, policyrelevant kunnskap. Prosjektet bidro til økt forståelse av russiske tilnærminger til fredsprosesser gjennom analyser, rapporter og dialog mellom eksperter og beslutningstakere. Prosjektets analyser av militære og politisk-diplomatiske utviklingstrekk fungerte som referansepunkt for analytikere og beslutningstakere.

Forskningsrådet gjorde i 2025 forberedelser til en utlysning om innenrikspolitiske, økonomiske og demografiske forhold i Russland. Det ble samtidig satt av midler til forskning på allianse- og sikkerhetsstruktur og internasjonalt sikkerhetspolitisk samarbeid med vekt på Europa og nordområdene. Innsatsen inngikk i en bredere tverrdepartemental utlysning på samfunnssikkerhet og beredskap.

Forskningsbasert kunnskap om utviklingen i nordområdene og forhold av betydning for norske interesser i Arktis er styrket.

Forskning på nordområdene inngikk delvis i utlysningen knyttet til allianse- og sikkerhetspolitikk og bidro til å styrke kunnskapsgrunnlaget om utviklingen i Arktis. Satsingen Polhavet 2050 samlet norsk og internasjonal vitenskapelig ekspertise i et langsiktig program som skal øke forståelsen av endringene fra et islagt til et mer åpent hav.

Deltakelsen i NordForsk sin utlysning Sustainable Development in the Arctic styrket internasjonalt forskningssamarbeid og bidro til å videreutvikle norsk kompetanse på nordområdene. Norske institusjoner fikk sentrale roller i flere prosjekter, og norske forskere deltar bredt i forskningsporteføljen. Tildelingen viste at langsiktig satsing på arktisk forskning har bygget en sterk nasjonal forskerbase og høy konkurranseevne internasjonalt. Prosjektene dekket sentrale temaer som sikkerhet, naturressurser, klima, samfunnsendringer og urfolksutfordringer.

Forskningsbasert kunnskap om europeiske og asiatiske forhold av relevans for norske interesser er styrket.

Norske forskningsmidler bidro til å styrke kunnskapsgrunnlaget om politiske og økonomiske utviklingstrekk i Asia og Midtøsten gjennom målrettet forskningsinnsats og internasjonalt samarbeid. Utlysningen for forskning på Asia prioriterte særlig samarbeid med India og bidro til å styrke bilaterale forskningsrelasjoner og relevant kunnskap om regionale utviklingstrekk.

Innsatsen bidro også til å styrke kunnskapen om demokratiutvikling og utfordringer knyttet til gjenoppbygging, inkludert i Ukraina.

Forskningsprosjektet «Chinese Multilateralism and its Impact on Environmental and Democratic Governance in Africa and Latin America» bidro til økt forståelse av hvordan Kinas bilaterale og multilaterale engasjement påvirket normer for demokrati og miljø i Afrika og Latin-Amerika.

Kunnskapsproduksjon om global stormaktsrivalisering er styrket

Senter for geopolitikk videreførte sitt arbeid i 2025 og bidro til kunnskapsutvikling og formidling gjennom publikasjoner, seminarer og dialog med offentligheten og departementene.

Forskningsprosjektet «Shocking Ties for European Economic Integration» ble avsluttet i 2025 og bidro til økt forståelse av økonomiske

konsekvenser av europeisk integrasjon og geopolitisk utvikling. Forskningen dokumenterte at brexit reduserte Storbritannias handel med Den europeiske union, og at økt handel med andre land ikke kompenserte for dette tapet. Prosjektet analyserte også virkninger av sanksjoner og økt sikkerhetspolitisk dimensjonering av handelspolitikken. Videre viste analyser av EØS-avtalen at avtalen bidro til økt norsk tjenesteeksport til EØS-området, økonomisk utjevning mellom øst og vest i Europa, styrket handel og betydelige velferdsgevinster. Forskningen belyste også hvordan globale utviklingstrekk, herunder økonomisk vekst i Asia, påvirket europeisk integrasjon.

Budsjett 2027

Det foreslås bevilget 56,1 mill. kroner i 2027. Det er en reduksjon på 3,9 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett for 2026 og er basert på oppdaterte anslag fra Forskningsrådet for forventet utbetaling til prosjekter i 2027.

I tillegg foreslås det en tilsagnsfullmakt på 216,3 mill. kroner på denne posten, jf. forslag til romertallsvedtak VI.

Post 78 Initiativ om humanitære konsekvenser av kjernevåpen

Posten ble avviklet i 2026.

Rapport 2025

Norge finansierte FN-panelet som utreder konsekvensene av kjernefysisk krig, gjennom støtteavtaler med FNs kontor for nedrustning (UNODA) og FNs institutt for nedrustningsforskning (UNIDIR). Norge var største giver til FN-panelet, som er ventet å levere sin rapport høsten 2027. I tillegg støttet Norge etableringen av et nytt tematisk arbeidsspor om kjernevåpnenes humanitære konsekvenser ved Oslo Nuclear Project ved Universitetet i Oslo (UiO). Avtalene med UiO og UNODA videreføres under kap. 118, post 72 *Sikkerhetspolitikk og nedrustning.*

Post 79 Interessefremme, kan overføres, kan nyttes under post 22

Posten er ny i 2027. Bevilgningen dekker tilskudd til interessefremme. Dette omfatter blant annet tiltak for å fremme norske næringer, perspektiv og strategiske interesser, og øke interessen for og kunnskapen om Norge og norske forhold.

Bevilgningen dekker også ny tilskuddsordning for Norgeskunnskap i utlandet, lik den som tidligere lå under Kunnskapsdepartementet. Ordningen støtter undervisning i norsk språk og kultur i utlandet. Den nærmere innretningen og omfanget av ordningen vil avhenge av gjeldende prioriteringer og tilgjengelige midler.

Kulturfremmearbeidet, som også dekkes under denne posten, skjer i tett kontakt med norsk kulturliv, herunder kulturinstitusjonene og Kultur- og likestillingsdepartementet. Bransjenes og fagmiljøenes prioriteringer ligger til grunn for kultursatsingene.

Samarbeidet mellom Utenriksdepartementet, utenriksstasjonene og organisasjonene i nettverket Norwegian Arts Abroad (NAA) står sentralt. NAA består av Performing Arts Hub Norway (PAHN, tidl. Danse- og Teatersentrum), Design og arkitektur Norge (DOGA), Music Norway (MN), Norsk Filminstitutt (NFI), Norwegian Crafts (NC), Norwegian Literature Abroad (NORLA) og Office for Contemporary Art Norway (OCA).

På vegne av departementet administrerer disse organisasjonene søknadsbaserte reise- og fraktstøtteordninger for kunstneres profesjonelle oppdrag i utlandet, samt arrangørstøtte og støtte til internasjonale delegatprogram.

Utenriksstasjonene forvalter tilskudd til aktører på viktige internasjonale kulturarenaer som presenterer norsk kunst og kultur. For å øke etterspørselen etter norske artister internasjonalt støtter utenriksstasjonene norsk kulturliv og bransjeaktører gjennom tilskudd, informasjon og nettverksbygging lokalt.

Mål 2027

Bevilgningen skal bidra til å nå følgende mål:

- Relevante målgrupper har fått mer kunnskap om Norge, norske synspunkter og interesser.
- Norsk kulturliv har fått flere internasjonale oppdrag, mer synlighet og bredere internasjonal kontaktflate.
- Norsk eksport fra de kreative næringene har økt.

Prioriteringer 2027

Et vitalt, sterkt og mangfoldig Norge krever internasjonale muligheter og samarbeid, som gir inntjening og utvikling. For å oppnå dette vil ordningen prioritere tilskuddsmottakere med innsatser på de viktigste internasjonale arenaene, og med de toneangivende aktørene. Geografisk satses det

i de viktigste markedene, som er Frankrike, Norden, Storbritannia, Tyskland og USA. For enkelte felt er også Italia og Japan viktige markeder. Videre prioriteres også andre land med stor utenrikspolitisk betydning, som India, Kina og Polen.

Kulturfeltet er viktig for å pleie og styrke bilaterale forhold. Internasjonaliseringen av norsk kultur gir derfor også gode muligheter for å fremme norske interesser og grunnleggende verdier. Kulturen skaper rom for samtaler om sensitive tema fordi rammen rundt og måten det tas opp på er mindre konfliktskapende. Tilskuddsordningen vil også prioritere denne siden ved kulturfremmearbeidet.

Budsjett 2027

Det foreslås bevilget 33,4 mill. kroner i 2027. Bevilgningen er flyttet fra kap. 115, post 70 *Kultur- og informasjonsformål* og foreslås redusert med 4,9 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett for 2026. Reduksjonen skyldes at tilskudd til kultur i nordområdene avvikles.

Programområde 03 Internasjonal bistand

Programområder under departementet

(i 1 000 kr)

Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027	Endring i pst.
Programområde 03 Internasjonal bistand	53 329 905	50 190 114	51 141 552	1,9
Sum utgifter	53 329 905	50 190 114	51 141 552	1,9
Programområde 03 Internasjonal bistand			3 510	100,0
Sum inntekter			3 510	100,0

Norsk bistand er basert på regelverket for offisiell utviklingsbistand (Official Development Assistance, ODA), som vedtas av utviklingskomiteen (DAC) i Organisasjonen for økonomisk samarbeid og utvikling (OECD). ODA er OECDs betegnelse på offentlig bistand (lån, gaver og faglig bistand) som fremmer og er særskilt rettet inn mot økonomisk vekst og velferd i utviklingsland. Hvilke land som regnes som utviklingsland defineres av DAC og DACs regelverk ligger til grunn for norsk bistand.

Regjeringen foreslår en bistandsramme på til sammen 57 597,1 mill. kroner i 2027, fordelt med:

- 53 283,6 mill. kroner på Utenriksdepartementets budsjett. Av dette er 51 141,6 mill. kroner under programområde 03 *Internasjonal bistand* og inkluderer ODA-godkjente flyktningutgifter i Norge på anslagsvis 2 580,9 mill. kroner i 2027. I tillegg utgjør ODA-andelen av Utenriksdepartementets drift, som bevilges på kap. 100, post 01 og post 45 under programområde 02 *Utenriksforvaltning*, 2 142 mill. kroner.
- 4 097,9 mill. kroner på Klima- og miljødepartementets budsjett. Av dette er 4 082,4 mill. kroner under kap. 1482 *Internasjonale klima- og utviklingstiltak* til Klima- og skoginitiativet, 10 mill. kroner til sekretariatet for FNs klimakonvensjon (UNFCCC) og 5,5 mill. kroner til Koalisjonen for klima og ren luft (CCAC) under kap. 1400, post 76 *Støtte til nasjonale og internasjonale miljøtiltak*.
- 110,3 mill. kroner på Finansdepartementets budsjett. 62,6 mill. kroner til nettoordning for merverdiavgift, 42,4 mill. kroner til bistandsprosjekter under Riksrevisjonen og til sammen 5,3 mill. kroner i mindre rammeoverføringer til Direktoratet for forvaltning og økonomistyring, Statens innkjøpssenter og Statistisk sentralbyrå.
- 87,8 mill. kroner på Digitaliserings- og forvaltningsdepartementets budsjett etter rammeoverføringer til Departementenes digitaliseringsorganisasjon og Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon.
- 17,6 mill. kroner på Kunnskapsdepartementets budsjett for ODA-andelen til forskning under Norges forskningsråds driftsbudsjett.

Regjeringens forslag til bistandsbudsjett for 2027 tilsvarer 0,93 pst. av anslått bruttonasjonalinntekt (BNI) for neste år. Forslaget er en økning på om lag 1 mrd. kroner sammenlignet med saldert budsjett for 2026. For omtale av prioriteringene innenfor bistandsrammen for 2027, se innledningen i del I og programkategori 03.10 *Utviklingssamarbeidet*.

Unntak fra ODA-regelverket

Regjeringen vil bruke bistandsbudsjettet til internasjonal innsats for å oppnå FN-målene om sosial, økonomisk og miljømessig bærekraft. Det finnes tiltak som har en fattigdomsreduserende effekt og kommer utviklingsland til gode, men som ikke nødvendigvis er helt i tråd med ODA-regelverket. I bistandsbudsjettet for 2027 vil det derfor være

noen tiltak som ikke er i tråd med ODA-regelverket, eller kun delvis kan telles som ODA.

Innenfor Nansen-programmet for Ukraina kan sivil støtte unntaksvis gå til tiltak som ikke kan rapporteres som ODA for å sikre nødvendig fleksibilitet. For 2027 gjelder dette for eksempel kapitalutvidelsen til Den europeiske banken for gjenoppbygging og utvikling (EBRD) og programmet for Ukraina-kompetanse, jf. omtale under kap. 159 *Regionbevilgninger*, post 73 *Ukraina og naboland.*

Regjeringen vil videreutvikle støtten til fellesgoder for helseberedskap innenfor bistandsrammen bl.a. ved at Norges støtte til Vaksinekoalisjonen CEPI, Verdens helseorganisasjon (WHO) og Pandemifondet under Verdensbanken i større grad skal rettes mot slike fellesgoder, og ved påvirkningsarbeid i organisasjonenes styrer. Øremerkingen til ODA-formål av støtten til CEPI ble opphevet i 2025 og deler av Norges bidrag vil ikke være ODA. Nedbetaling av Norges bidrag til CEPIs covid-19-vaksineutvikling gjennom vaksinefinansieringsmekanismen IFFIm for perioden 2020–2030 dekkes også fortsatt i sin helhet på bistandsbudsjettet under kap. 160, post 70 *Helse* selv om det ikke er 100 pst. ODA.

Det er forankret i vedtak i FNs generalforsamling at det er en klar sammenheng mellom utvikling og nedrustning. Til tross for dette er det flere tilskudd til arbeid for nedrustning og ikke-spredning av masseødeleggelsesvåpen som ikke kan ODA-godkjennes. For 2027 foreslår regjeringen bl.a. at det kan gis støtte til nedrustning som har dokumentert utviklingseffekt, jf. omtale under kap. 151, post 71 *Globale sikkerhetsspørsmål og nedrustning.* Et sterkt FN er viktig i en tid med geopolitisk ustabilitet og endringer i global bistand, men norsk støtte til FN-reform vil trolig ikke fullt ut være ODA, jf. omtale under kap. 151, post 73 *FNs innsats for reform og fredsbygging.*

Det vil også ofte være relevant å se forskning på utviklingspolitikk i sammenheng med utenrikspolitikken selv om det kan medføre at tiltak og prosjekter går ut over rammene i ODA-regelverket, jf. omtale under kap. 161, post 74 *Norges forskningsråd – utviklingsområdet.*

Noen bidrag til internasjonale organisasjoner har en andel som ikke er ODA-godkjent, men der hele bidraget dekkes av bistandsbudsjettet. Det gjelder bl.a. det pliktige bidraget til WHO under kap. 151, post 74 *Pliktige bidrag til FN-organisasjoner mv.* og kjernestøtte til FNs høykommissær for menneskerettigheter under kap. 152, post 71 *FNs høykommissær for menneskerettigheter (OHCHR)*. Også 10 mill. kroner av Klima- og miljødepartementets frivillige bidrag til sekretariatet for FNs klimakonvensjon (UNFCCC) foreslås dekket som en del av bistandsbudsjettet.

Kriser, spesielt som følge av sykdomsutbrudd og naturkatastrofer, kan forårsake omfattende akutte humanitære behov blant sårbare mennesker som bor eller oppholder seg i land som ikke er utviklingsland. I konkrete situasjoner vil regjeringen vurdere å bidra med humanitær bistand i disse landene, jf. omtale under kap. 150, post 70 *Nødhjelp og humanitær bistand*.

Under FNs klimakonferanse i november 2025, COP30, ble Tropical Forest Forever Facility (TFFF) lansert som en ny finansieringsmekanisme for tropiske skogland som lykkes med å bevare regnskog. Regjeringen fikk i revidert nasjonalbudsjett for 2026 fullmakt fra Stortinget til norsk deltakelse under visse vilkår, jf. omtale i Klima- og miljødepartementets Prop. 1 S for 2027. Det er til vurdering hvor stor andel av et norsk lånebidrag til TFFF som kan rapporteres som ODA. Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget med en tilrådning i forbindelse med forslag om bevilgning. Det er ved fremleggelsen av statsbudsjettet for 2027 ennå ikke inngått avtale om norsk deltakelse i TFFF.

I 2025 ble Utenriksdepartementet driftsbevilgninger samlet på kap. 100 *Utenriksdepartementet* under programområde 02 *Utenriksforvaltning*. Andelen av Utenriksdepartementets drift som gjelder bistand telles og rapporteres som en del av den totale bistandsrammen, jf. omtale under kap. 100 og i listen over.

Rapport om norsk bistand i 2025 er nærmere omtalt i del III, kapittel 10, samt i vedlegg 1–5.

Programkategori 03.00 Forvaltning av utviklingssamarbeidet

Utgifter fordelt på programkategorier

(i 1 000 kr)

Kat.	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Budsjettets stilling pr 1. halvår	Forslag 2027
03.00	Forvaltning av utviklingssamarbeidet	873 031	888 387	883 921	897 726
03.10	Utviklingssamarbeidet	52 456 874	49 301 727	49 464 073	50 243 826
	Sum programområde 03	53 329 905	50 190 114	50 347 994	51 141 552

Inntekter fordelt på programkategorier

(i 1 000 kr)

Kat.	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Budsjettets stilling pr 1. halvår	Forslag 2027
03.00	Forvaltning av utviklingssamarbeidet			2 900	3 510
	Sum programområde 03			2 900	3 510

Programkategori 03.00 *Forvaltning av utviklingssamarbeidet* omfatter bevilgninger til forvaltning og administrasjon av utviklingsbistand i Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad), Norsk senter for utvekslingssamarbeid (Norec) og Utenriksdepartementet. Utenriksdepartementets administrasjon og forvaltning av utviklingssamarbeidet dekkes fra 2025 under programkategori 02.00 *Administrasjon av utenrikspolitikken*. Departementets oppgaver og administrative ansvar generelt samt rapport på målene for 2025, er nærmere omtalt under programkategori 02.00. Mål og prioriteringer for utenrikstjenesten i 2027 er omtalt i del I, kap. 2 *Mål og prioriteringer for utenrikstjenesten i 2027*.

Bevilgningene under programkategori 03.00 skal bidra til følgende mål:

- Forvaltningen er effektiv og av god kvalitet.
- Det er nulltoleranse for økonomiske misligheter.
- Bistanden er samordnet og resultatorientert.

Tilskuddsordningene under programområde 03 *Internasjonal bistand* forvaltes i hovedsak av Norad, Norec og Utenriksdepartementet (herunder utenriksstasjonene).

Norfund forvalter bevilgningene under kap. 165 *Norfund*, inkl. midler til Klimainvesteringsfondet og til Ukraina-fondet som er en del av Nansenprogrammet for Ukraina.

Utover dette delegeres også forvaltningen av enkelte tilskuddsordninger til andre statlige virksomheter.

Kap. 140 Utenriksdepartementet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
21	Spesielle driftsutgifter, *kan overføres*	94 705	99 506	101 688
	Sum kap. 140	94 705	99 506	101 688

Lønns- og driftsutgifter til administrasjon av utviklingssamarbeidet i Utenriksdepartementet og ved utenriksstasjonene bevilges under programområde 02, kap. 100 *Utenriksdepartementet* og omtales der. Det gjelder også utgifter til større utstyrsanskaffelser og vedlikehold som kan klassifiseres som offisiell utviklingsbistand (ODA).

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Bevilgningen dekker tiltak innenfor utviklingssamarbeidet med mål om å styrke kvaliteten i bistandsforvaltningen. Bevilgningen går bl.a. til kjøp av eksterne faglige tjenester for å gjennomføre studier, utredninger, faglig rådgivning, program- og prosjektvurderinger, revisjoner og andre forvaltningsfaglige tjenester.

Bevilgningen dekker også bl.a. kostnader til Norges freds- og konfliktløsningsinnsats, inkludert fredsmeglersamlingen Oslo Forum.

En del av bevilgningen tildeles Norad. Dette gjelder bl.a. midler til kjøp av eksterne faglige tjenester og midler til utvikling av en ny digital løsning for tilskuddsforvaltning. Den nye digitale løsningen skal benyttes av Utenriksdepartementet, Norad og Klima- og miljødepartementet og vil bl.a. gjøre søknadsprosesser bedre for tilskuddsmottakere, gi bedre forutsetninger for effektivitet, kvalitet og etterlevelse i forvaltningen, og bidra til bedre kunnskapsformidling av bistandsresultater.

En del av bevilgningen vil også gå til Norfund som skal bistå Norad med risikovurderinger og prising for den statlige garantiordningen for fornybar energi i utviklingsland, som forvaltes av Norad.

Posten dekker også Utenriksdepartementets rammeavtaler for forskning og utvikling med norske forskningsinstitusjoner. Avtalene gir tilgang til forskningsbasert kunnskap på områder under bærekraftsmålene. Innovasjon Norge sin administrasjon av det humanitære innovasjonsprogrammet HIP Norway dekkes også under posten.

Bevilgningen dekker også andre virksomheters driftsutgifter ved forvaltning av tilskudd under Utenriksdepartementets budsjett. Det gjelder bl.a. for Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) sine internasjonale aktiviteter, inkl. DSBs arbeid med Nansen-programmet, og Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet (DSA) sitt arbeid med forvaltning av atomsikkerhetstiltak innenfor Nansen-programmet for Ukraina og i Sentral-Asia. DSAs fagdirektoratsoppgaver, herunder bilateralt og multilateralt samarbeid, dekkes også her.

Rapport 2025

Faglig rådgivning

En stor del av bevilgningen ble benyttet av Norad og utenriksstasjonene til kjøp av faglige rådgivningstjenester. Midlene ble bl.a. brukt til program- og prosjektvurderinger og til midtveisgjennomganger av bistandsprosjekter.

På bestilling fra departementet har Norad utviklet et bestillingssystem for faglig rådgivning fra Norad (Noradvice) med midler fra denne posten. Systemet ble tatt i bruk i 2025 og gir bedre oversikt og styringsinformasjon over bestillingene.

Garantiordningen for fornybar energi i utviklingsland

Norad forvalter den statlige garantiordningen for fornybar energi i utviklingsland, se omtale under kap. 162 *Næringsutvikling, matsystemer og fornybar energi*, post 72 *Fornybar energi.* Arbeidet med å etablere systemer, prosesser og rutiner for ordningen, markedsanalyse og å etablere oversikt over mulige garantiverdige prosjekter ble i 2025 finansiert over denne posten.

Digitalisering av tilskuddsforvaltningen

I 2025 startet Norad utviklingen av nytt system for digital tilskuddsforvaltning (GranMa). Det er

etablert en gjennomføringsmodell og de organisatoriske strukturene for gjennomføring av prosjektet er lagt. I 2025 ble brukerprosesser kartlagt og de første minimumsløsningene utviklet. Det er satt opp en enhetlig dataplattform som sikrer at data lagres ett sted, og arbeidet med å sette opp et eget testmiljø har startet.

Oppfølging og forvaltning av Nansen-programmet

Driftsmidler til Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet (DSA) bidro til god forvaltning, kontroll og koordinering av midler til atomsikkerhetstiltak i Ukraina under Nansen-programmet, i tillegg til Armenia og Sentral-Asia. Omfattende bilateralt og multilateralt samarbeid har bidratt til kapasitetsbygging med strålevernsmyndighetene i de relevante landene, god internasjonal koordinering og finansiering av større fellesprosjekter.

Midler til Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) bidro til arbeidet med administrasjonen av sivil støtte og materielldonasjoner til Ukraina gjennom EUs ordning for sivil beredskap (European Union Civil Protection Mechanism – UCPM). Posten dekket også DSBs utgifter til organisering av medisinsk evakuering av i hovedsak ukrainske pasienter med den norske flykapasiteten som er stilt til disposisjon.

Rammeavtaler for forskning og utvikling

Rammeavtalene for forskning og utvikling (2021–2025) løp ut i mars 2025, men påbegynt arbeid ble sluttført gjennom året. Rammeavtalene med ti norske forskningsinstitusjoner bidro til oppdatert, forskningsbasert kunnskap om et bredt spekter av tematikker, bl.a. om krig- og fredsarbeid inklusive kvinner, fred og sikkerhet, migrasjon og flyktninger, minoritetsbeskyttelse og likestilling.

Andre tiltak

Bevilgningen bidro også til gjennomføring av Norges freds- og konfliktløsningsinnsats, inkludert fredsmeglersamlingen Oslo Forum.

Innovasjon Norge administrerte det humanitære innovasjonsprogrammet HIP Norway og innvilget fjorten nye innovasjonsprosjekter etter en offentlig utlysning. Resultater av programmet er omtalt under kap. 150 *Humanitær bistand*, post 70 *Nødhjelp og humanitær bistand*.

Budsjett 2027

Det foreslås bevilget 101,7 mill. kroner i 2027. Det er en økning på 2,2 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett for 2026.

I tillegg til prisjustering flyttes 4 mill. kroner til denne posten fra kap. 159 *Regionbevilgninger*, post 73 *Ukraina og naboland* for en DSB-stilling i Kyiv og 3 mill. kroner til økte administrative kostnader i DSA. Videre foreslås 8,5 mill. kroner flyttet fra posten til kap. 141 *Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad)*, post 01 *Driftsutgifter* til forvaltning av garantiordningen for fornybar energi i utviklingsland.

Kap. 141 Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
01	Driftsutgifter	440 448	442 386	462 366
21	Spesielle driftsutgifter, *kan overføres*	34 117	30 541	31 671
	Sum kap. 141	474 565	472 927	494 037

Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad) er et forvaltnings- og fagorgan for internasjonal bistand og skal bistå Utenriksdepartementet med å nå målene for norsk utviklingspolitikk. Norad skal legge til rette for og praktisere effektiv tilskuddsforvaltning med god kvalitet. Norad forvalter over halvparten av bistandsbudsjettet. Forvaltningen omfatter tilskudd til både langsiktig bistand i utviklingsland og til humanitær innsats. Direktoratet har systemansvar for norsk bistandsforvaltning og skal sikre at utviklingssamarbeidet er kunnskapsbasert og effektivt. Norad gir bistandsfaglige og forvaltningsfaglige råd til Utenriksdepartementet og utenriksstasjonene. Direktoratet gir også faglige innspill til departementets arbeid med politikkutvikling og oppfølging av ved-

tatt politikk. Norsk offentlig statistikk for utviklingsfinansiering og humanitær bistand, herunder Norges statistikk til OECDs utviklingskomité (DAC), utarbeides i Norad. Norad formidler resultatene av norsk bistand og utviklingssamarbeid, og kommuniserer hvordan resultatene bidrar til gjennomføring av bærekraftsmålene.

Bevilgningene under kapittelet finansierer ordinære driftsoppgaver i Norad. Midler til kjøp av enkelte eksterne tjenester og utvikling av en ny digital løsning for tilskuddsforvaltning, tildeles Norad fra kap. 140 *Utenriksdepartementet*, post 21 *Spesielle driftsutgifter*. I saker som gjelder regjeringens klima- og skoginitiativ under Klima- og miljødepartementet, tildeles Norad midler fra kap. 1482 *Internasjonale klima- og utviklingstiltak*.

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen dekker lønns- og driftsutgifter for Norad.

Rapport 2025

Om lag 70 pst. av driftsmidlene gikk til lønnsutgifter. Den øvrige delen av driftsbudsjettet ble hovedsakelig benyttet til faste utgifter som husleie, inngåtte avtaler til drift og IKT, og til å utvikle digitale verktøy. I løpet av 2025 fikk Norad økte midler til arbeidet med å forvalte den sivile støtten under Nansen-programmet for Ukraina.

I 2025 forvaltet Norad på vegne av Utenriksdepartementet om lag 32 mrd. kroner fordelt på 30 tilskuddsposter.

Rapportering for tilskuddsmidler forvaltet av Norad er beskrevet under den enkelte tilskuddspost under programkategori 03.10 *Utviklingssamarbeidet*, samt under kap. 1482 *Internasjonale klima- og utviklingstiltak*, post 73 *Klima- og skoginitiativet* på Klima- og miljødepartementets budsjett.

Ansvaret for all forvaltnings- og bistandsfaglig rådgivning innen programområde 03 *Internasjonal bistand* er samlet i Norad. Norad ga faglige råd til Utenriksdepartementet og bisto utenriksstasjoner med rådgivning og kvalitetssikring. Norad holdt flere kurs og digitale samlinger, samt forbedret veiledninger, maler og prosesser for utlysning av bistandsmidler.

Norad utarbeidet norsk offisiell bistandsstatistikk for 2024, som ble publisert i mai 2025.

En mer detaljert omtale av direktoratets virksomhet i 2025 finnes i Norads årsrapport.[1]

Budsjett 2027

Det foreslås bevilget 462,4 mill. kroner i 2027. Det er en økning på 20 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett for 2026. 8,5 mill. kroner til forvaltning av garantiordningen for fornybar energi i utviklingsland foreslås flyttet fra kap. 140 *Utenriksdepartementet*, post 21 *Spesielle driftsutgifter* til denne posten. Det foreslås samtidig å øke posten med 3,5 mill. kroner mot tilsvarende merinntekter fra garantiordningen for fornybar energi i utviklingsland, jf. kap. 3141 *Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad)*. Bevilgningen er også justert for lønns- og prisstigning.

Posten foreslås redusert med 4,3 mill. kroner som en del av effektiviseringstiltakene etter områdegjennomgangen av utenrikstjenesten, jf. omtale i kap. 2 *Mål og prioriteringer for utenrikstjenesten i 2027*.

Det vises også til forslag til vedtak under romertall II om fullmakt til å overskride bevilgningen under kap. 141, post 01 *Driftsutgifter* mot tilsvarende merinntekt under kap. 3141, post 01 *Diverse inntekter* og 02 *Garantiordningen for fornybar energi i utviklingsland*.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Bevilgningen dekker tiltak for å formidle resultatene av norsk bistand og utviklingssamarbeid, samt hvordan resultatene bidrar til gjennomføring av bærekraftsmålene. Bevilgningen dekker utgifter til Norads informasjons- og kommunikasjonsvirksomhet. Dette inkluderer utgivelse av det uavhengige fagbladet Panorama nyheter. Fra 2027 vil det gjennomføres en rekke tiltak for å tydeliggjøre det administrative skillet mellom Norad og Panorama nyheter for å styrke Panorama nyheters uavhengighet. Panorama nyheter vil bl.a. anskaffe egne lokaler.

Bevilgningen dekker også utgifter til kjøp av eksterne tjenester til internrevisjon og ekstern kvalitetssikring i granskninger og varslingssaker.

Rapport 2025

I 2025 gjennomførte Norad sitt kommunikasjonsoppdrag om bistand ved systematisk bruk av norad.no som hovedkanal for fakta om bistand, styrket innsats i sosiale medier og målrettet

[1] https://www.regjeringen.no/contentassets/82928efb0ef545cd904e03ab51b51470/arsrapport-norad-2025.pdf

presse- og arrangementsvirksomhet der resultater stod sentralt. Norad prioriterte særlig å formidle resultater fra Ukraina-innsatsen gjennom den sivile delen av Nansen-programmet og fra norsk bistand til humanitært arbeid, klima og skog, likestilling og fattigdomsbekjempelse.

Det har vært viktig å formidle fakta om betydningen av norsk bistand og forklare bistandens rolle i et endret geopolitisk landskap. Tematikken ble løftet bl.a. på Norad-konferansen «Money talks», Tall som teller og under Arendalsuka, samt gjennom bruk av egenprodusert innhold i mediene og egne kanaler.

I 2025 mottok Norads internrevisjon 154 varsler om Norads tilskuddsmottakere og deres partnere. 74 pst. av varslene handlet om økonomisk mislighold, 18 pst. om seksuelt misbruk og trakassering, 6 pst. om brudd på sosiale sikkerhetstiltak og 2 pst. om andre forhold. 6 mill. kroner ble tilbakebetalt. Som del av det forebyggende arbeidet mot økonomisk mislighold, ble det gjennomført elleve stikkprøver hos tilfeldig utvalgte mottakere av bistandsmidler. Tre revisjoner ble ferdigstilt i løpet av året. Sju nye revisjoner ble startet opp og ferdigstilles i 2026.

Posten finansierte også det uavhengige fagmediet Panorama nyheter, der sjefredaktøren er ansvarlig for innholdet. Panorama ble tildelt Graveprisen under Fagpresseprisene 2025, og nettstedet hadde det høyeste lesertallet i Panoramas historie. Panorama hadde en økning i antall sidehenvisninger på egne flater på 56 pst. fra 2024. Gjennom stoffutveksling med ABC Nyheter nådde Panoramas journalistikk samlet over 3,6 millioner sidevisninger. Panorama hadde 715 siteringer i andre medier, mot 316 i 2024. Panorama utga to utgaver av papirmagasinet med et opplag på 16 000 eksemplarer.

Budsjett 2027

Det foreslås bevilget 31,7 mill. kroner i 2027.

Kap. 3141 Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
01	Diverse inntekter			10
02	Garantiordningen for fornybar energi i utviklingsland			3 500
	Sum kap. 3141			3 510

Post 01 Diverse inntekter

Bevilgningen gjelder eventuelle generelle inntekter for Norad.

Budsjett 2027

Det foreslås bevilget 10 000 kroner i 2027.

Det vises også til forslag til vedtak under romertall II om fullmakt til å overskride bevilgningen under kap. 141, post 01, mot tilsvarende merinntekt under kap. 3141, post 01.

Post 02 Garantiordningen for fornybar energi i utviklingsland

Bevilgningen gjelder gebyrer ifm. garantiordningen for fornybar energi i utviklingsland. Garantiordningen gir garantier som bidrar til investeringer i fornybar energi i utviklingsland. Garantimottakerne må betale risikopremie og gebyr. Gebyret skal delvis finansiere Norads administrasjon av garantiordningen, og består av administrasjonsgebyr (engangsinnbetaling ved avtaleinngåelse) og årlig tilsynsgebyr. Se også omtale under kap. 141, post 01, og under kap. 162 *Næringsutvikling, matsystemer og fornybar energi,* post 72 *Fornybar energi.*

Budsjett 2027

Det foreslås bevilget 3,5 mill. kroner i 2027. Det vises også til forslag til vedtak under romertall II om fullmakt til å overskride bevilgningen under kap. 141, post 01, mot tilsvarende merinntekt under kap. 3141, post 02.

Kap. 144 Norsk senter for utvekslingssamarbeid (Norec)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
01	Driftsutgifter	72 422	79 009	81 209
21	Spesielle driftsutgifter, *kan overføres*	4 476	13 468	13 966
70	Utvekslingsordninger, *kan overføres*	152 512	153 477	143 477
71	Rekruttering til internasjonale organisasjoner, *kan overføres*	74 351	70 000	63 349
	Sum kap. 144	303 761	315 954	302 001

Norsk senter for utvekslingssamarbeid (Norec) i Førde er en del av den samlede innsatsen for å realisere de overordnede målene i norsk utviklings- og utenrikspolitikk. Norec forvalter tilskudd til utveksling i internasjonale partnerskap og til demokratifremme gjennom politiske partier. Norec koordinerer også rekruttering av norske borgere til stillinger i internasjonale organisasjoner.

Norec har også en rolle som kompetansesenter, og skal utvikle og formidle kunnskap og veiledning om bl.a. effekter av og metoder for gjensidig læring, interkulturell forståelse og kommunikasjon, kunnskapsoverføring og praktiske hensyn ved internasjonalt samarbeid.

Norecs nettverk av tidligere utvekslingsdeltakere er en plattform for kunnskaps- og informasjonsdeling. Nettverket bidrar til å styrke tidligere deltakeres evne til å fortsette å jobbe for bærekraftig utvikling i egne lokalmiljø, og gir norske fagmiljøer innsikt i hvordan lokalt ledet utvikling fungerer i praksis.

Norec er administrativ støtte for den uavhengige avdelingen for evaluering av norsk utviklingssamarbeid, slik at den kan utføre sine oppgaver i samsvar med sitt mandat.

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen dekker lønns- og driftsutgifter for Norec og Avdeling for evaluering av norsk utviklingssamarbeid.

Rapport 2025

I 2025 gjennomførte Norec tiltak for å effektivisere forvaltningen av bistandsmidler. Tiltakene bidro til mer ensartede vurderinger og bedre flyt i saksbehandlingen. Gjennom automatisering av brukerundersøkelser, reduserte Norec det manuelle arbeidet med innhenting av datagrunnlag for resultatanalyse.

Norec utvidet og videreutviklet sitt kurstilbud i 2025, og relanserte e-læring for deltakere og tilskuddsmottakere. Det sparer ressurser og gjør at deltakere stiller bedre forberedt til fysiske kurs. I 2025 hadde Norec også særlig oppmerksomhet om sikkerhet og beredskap for kursvirksomhet i utlandet.

Norec videreutviklet samarbeidet med kunnskapsbedrifter i Norge, norske bistandsaktører og relevante internasjonale nettverk, og i 2025 holdt Norec for første gang kurs ved norske akademiske institusjoner for unge forskere som skal gjesteforske i utlandet.

En mer detaljert omtale av direktoratets virksomhet i 2025 finnes i Norecs årsrapport.[2]

Budsjett 2027

Det foreslås bevilget 81,2 mill. kroner i 2027.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Bevilgningen dekker utgifter til kjøp av eksterne tjenester for evaluering av norsk utviklingssamarbeid. Den uavhengige evalueringsavdelingen for norsk utviklingssamarbeid har ansvar for å bestille og gjennomføre evalueringer av tiltak som er finansiert over det norske bistandsbudsjettet. Formålet er å fremme læring og et kunnskapsba-

[2] https://www.regjeringen.no/contentassets/d5592511366a4b24a9f5a0913391988d/norec_aarsrapport_2025_digital_high.pdf

sert norsk utviklingssamarbeid, samt å holde aktørene i norsk utviklingspolitikk forvaltningsmessig ansvarlige.

Rapport 2025

I 2025 var den uavhengige evalueringsavdelingen for norsk utviklingssamarbeid i en oppbyggings- og etableringsfase, som følge av overføring av evalueringsfunksjonen fra Norad i Oslo til Norec i Førde. Overføringen hadde virkning fra 1. januar 2025. Det første året etter flyttingen gikk med til rekruttering av nye eksperter, ferdigstilling av evalueringer, organisasjonsutvikling og utarbeidelse av et nytt evalueringsprogram samt videreføring av faglige standarder for uavhengig evaluering. Avdelingen hadde som mål å sikre kontinuitet, uavhengighet og høy metodisk kvalitet i evalueringene, samtidig som den bygget et nytt fagmiljø.

Budsjett 2027

Det foreslås bevilget 14 mill. kroner i 2027.

Post 70 Utvekslingsordninger, kan overføres

Bevilgningen dekker støtte til erfarings- og kompetanseoverføring mellom virksomheter i Norge og utvalgte land i Afrika, Asia og Latin-Amerika. Bevilgningen støtter nord-sør og sør-sør-partnerskap, samt partnerskap mellom en partner i Norge og partnere fra to eller flere land i det globale sør (triangulære partnerskap). Støtten omfatter ulike metoder for erfarings- og kompetanseutvikling, deriblant utveksling av personell, digitalt samarbeid, organisasjonsutvikling og nettverksbygging.

Ordningen gir tilskudd til aktører i offentlig, privat og frivillig sektor som bl.a. arbeider med utdanning, helse, næringsliv, klima, miljø, hav og styrking av sivilt samfunn gjennom utvikling av ungt lederskap.

Mål 2027

Bevilgningen skal bidra til å nå følgende mål:

- Virksomheter som mottar støtte til utvekslingsprosjekter i sine globale partnerskap har styrket sitt arbeid for bærekraftig utvikling.
- Unge mennesker har fått internasjonal arbeidserfaring og kompetanse innen bærekraftig utvikling.

Prioriteringer 2027

Norec skal opprettholde en prosjektportefølje med variasjon i tema og typer aktører, med hovedvekt på utveksling mellom frivillige organisasjoner. Partnerskap som bidrar til å fremme klima og klimatilpasning, likestilling og seksuell og reproduktiv helse og rettigheter skal tillegges vekt ved inngåelse av nye avtaler.

Rapport 2025

Virksomheter som mottar støtte til utvekslingsprosjekter i sine globale partnerskap har styrket sitt arbeid for bærekraftig utvikling

I 2025 støttet Norec 76 prosjekter, der 190 ulike partnere fra 28 land jobbet sammen for å nå bærekraftsmålene. 51 pst. av virksomhetene var fra Afrika, 21 pst. fra Asia og ti pst. fra Latin-Amerika. 18 pst. av virksomhetene var norske. 15 nye prosjekter ble startet opp, med to eller tre års varighet. Seks av prosjektene var med helt nye partnere. 35 prosjekter var mellom partnere i land i sør, mens 41 prosjekter hadde minst én norsk parter. 16 prosjekter var triangulære partnerskap, noe som utgjør 21 pst. av porteføljen. Sivilsamfunnsorganisasjoner utgjør med 67 pst. hovedtyngden av Norec sine partnere. 21 pst. var offentlige organisasjoner, mens 12 pst. var private virksomheter. I 2025 støttet Norec 15 forundersøkelser.

Deltakerundersøkelser viser at flertallet rapporterer om både ny fagkunnskap, nye ferdigheter og holdningsendringer. Over åtte av ti mener utvekslingen har bidratt til bærekraftig utvikling og styrkede partnerskap. De fleste oppgir økt kulturforståelse og global bevissthet, samt styrkede ferdigheter innen samarbeid, ledelse og tilpasningsevne.

Som eksempel kan nevnes sør-sør-partnerskapet mellom sivilsamfunnsorganisasjonene Aawaaj og Agrogoti Sangstha som med støtte fra Norec har samarbeidet om å forbedre tilgangen til seksuelle og reproduktive helsetjenester i Bangladesh og Nepal, bl.a. gjennom å utvikle og produsere en helseopplysningsmanual. Manualen ble anerkjent og tatt i bruk av myndighetene i begge land.

Unge mennesker har fått internasjonal arbeidserfaring og kompetanse innen bærekraftig utvikling

417 deltakere reiste på utveksling gjennom Norec i 2025. Deltakerne arbeidet i prosjekter mellom land i sør og mellom Norge og land i sør, og oppholdene hadde i snitt 7,5 måneders varighet. Sam-

let utgjorde dette om lag 266 årsverk, eller om lag 465 000 arbeidstimer, i partnerorganisasjonene. På denne måten har flere unge fått verdifull internasjonal arbeidserfaring og styrket kapasiteten i partnerskapet.

Det store flertallet, 232 personer, var på utveksling mellom to land i sør. 92 nordmenn reiste på utveksling til et land i sør, og 93 personer fra land i sør var på utveksling i Norge. Kompetansebygging var et viktig resultat av arbeidsutvekslingen, særlig fremheves ferdigheter innen undervisning og veiledning. Mer enn åtte av ti mente prosjektet har bidratt til bærekraftig utvikling, og styrket globale partnerskap og organisasjonene som deltar i samarbeidet.

Norec arrangerte 25 kurs og 14 webinar i 2025. Et viktig læringsmål for kursvirksomheten var å videreutvikle deltakernes kompetanse innen arbeid for å nå bærekraftsmålene. De aller fleste som deltok på forberedelseskurs før utveksling, rapporterte om økt forståelse for hvordan de gjennom sine prosjekter kunne bidra til bærekraftig utvikling.

Budsjett 2027

Det foreslås bevilget 143,5 mill. kroner i 2027. Det er en reduksjon på 10 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett for 2026. Reduksjonen skyldes bl.a. regjeringens prioritering av økte bevilgninger til Norfund for å mobilisere mer privat kapital, bidra til jobbskaping og styrke norsk klimafinansiering.

Post 71 Rekruttering til internasjonale organisasjoner, kan overføres

Bevilgningen er en del av regjeringens arbeid for å få flere nordmenn inn i internasjonale organisasjoner for å styrke Norges innflytelse og ivareta norske interesser.

Bevilgningen dekker finansiering av norske juniorekspertер i FN-organisasjoner og utviklingsbanker, senioreksperter i FN og Verdensbanken samt norske FN-frivillige. Den kan også dekke stipend for norske praktikanter i FN og andre internasjonale organisasjoner.

Mål 2027

Bevilgningen skal bidra til å nå følgende mål:

- Flere norske borgere er rekruttert til viktige internasjonale organisasjoner Norge samarbeider med.
- Internasjonale organisasjoner er styrket med faglige ressurser innen prioriterte områder.

Prioriteringer 2027

Stillinger i organisasjoner som står sentralt for norsk utviklings- og humanitærpolitikk skal prioriteres. Det skal vektlegges at stillingene gir gode karrieremuligheter for juniorekspertene i de enkelte organisasjonene. For seniorstillingene skal den strategiske betydningen vektlegges.

Rapport 2025

Flere norske borgere er rekruttert til viktige internasjonale organisasjoner Norge samarbeider med.

Norec finansierte 39 norske juniorekspertер og fire senioreksperter i 2025. Økt bevilgning gjorde det mulig å rekruttere 11 nye juniorekspertер og to nye senioreksperter. Gode resultater er oppnådd ved at det har vært flere forlengelser til et fjerde år med samfinansiering fra organisasjonene, og overganger til faste stillinger. Norec har etablert systematisk oppfølging av ekspertene og tatt initiativ til et felles rammeverk med bl.a. de nordiske landene for bedre kunnskap om karriereutvikling. Samtidig er det gjennomført flere aktiviteter og tiltak for å styrke støtten til og oppfølgingen av norske kandidater.

Internasjonale organisasjoner er styrket med faglige ressurser innen prioriterte områder.

I 2025 ble det rekruttert minst én stilling til hhv. Verdensbanken, FNs barnefond (UNICEF), FNs befolkningsfond (UNFPA), FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) og Verdens matvareprogram (WFP). Stillingene dekket fagområder som styring og organisasjonsutvikling, likestilling og inkludering, kvinner, fred og sikkerhet, humanitær innsats, samt antikorrupsjon.

Budsjett 2027

Det foreslås bevilget 63,3 mill. kroner i 2027. Det er en reduksjon på 6,7 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett for 2026. Reduksjonen skyldes bl.a. regjeringens prioritering av økte bevilgninger til Norfund for å mobilisere mer privat kapital, bidra til jobbskaping og styrke norsk klimafinansiering.

Programkategori 03.10 Utviklingssamarbeidet

Utgifter under programkategori 03.10 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027	Endring i pst.
150	Humanitær bistand	5 360 182	5 896 481	5 896 481	0,0
151	Fred, sikkerhet og globalt samarbeid	1 198 100	1 154 204	1 067 885	-7,5
152	Menneskerettigheter	925 837	880 993	880 993	0,0
153	Flyktninger, fordrevne og vertssamfunn	2 072 378			0,0
159	Regionbevilgninger	16 806 257	18 535 930	17 763 630	-4,2
160	Helse	3 851 342	3 853 381	3 853 381	0,0
161	Utdanning, forskning og offentlige institusjoner	1 500 126	1 524 657	1 441 237	-5,5
162	Næringsutvikling, matsystemer og fornybar energi	8 060 131	2 571 860	2 501 860	-2,7
163	Klima, miljø og hav	2 181 685	1 775 911	1 475 911	-16,9
164	Likestilling	1 009 719	1 003 219	1 003 219	0,0
165	Norfund		3 188 152	5 571 486	74,8
170	Sivilt samfunn	2 572 857	2 570 665	2 570 665	0,0
171	FNs utviklingsarbeid	946 023	746 200	746 200	0,0
172	Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette	2 969 068	2 896 939	2 890 010	-0,2
179	Flyktningtiltak i Norge	3 003 169	2 703 135	2 580 868	-4,5
	Sum kategori 03.10	52 456 874	49 301 727	50 243 826	1,9

Regjeringens utviklingspolitikk er forankret i bærekraftsmålene, klimamålene og menneskerettighetene. Hovedmålet er å bekjempe ulikhet og fattigdom, og fremme økonomisk utvikling og velferd i utviklingsland.

Regjeringen vil prioritere jobbskaping innenfor langsiktig utvikling. Jobber er den viktigste veien ut av fattigdom for enkeltmennesker, og økonomisk vekst danner grunnlaget for økt nasjonal ressursmobilisering. Regjeringen foreslår å øke kapitaloverføringen til Norfunds utviklingsmandat for å styrke innsatsen for jobbskaping, økte skatteinntekter og bærekraftig økonomisk vekst i utviklingsland. Norfund har retningslinjer for ansvarlig virksomhet som følges opp i deres aktive eierskap. Dette inkluderer arbeid for likestilling og et organisert og anstendig arbeidsliv. Kvinner har like under halvparten av arbeidsplassene i porteføljen, og størstedelen av målgruppen for tjenestene for finansiell inkludering er kvinner.

Bistand og humanitær innsats skal bidra til å fremme bl.a. deltakelse, ikke-diskriminering, like-

stilling og menneskelig verdighet. I land og regioner rammet av konflikt, kriser og ustabilitet vektlegges helhetlig innsats, der humanitær og langsiktig bistand, samt arbeid for fred og konfliktløsning, ses i sammenheng. Samtidig må nøytralitet og upartiskhet ivaretas i humanitær innsats for å redde liv og lindre nød.

Et velfungerende og inkluderende multilateralt system og en verdensorden basert på folkeretten er en kjerneinteresse for Norge. Regjeringen ønsker et sterkt FN. Endrede globale maktforhold, svekket respekt for multilateralt samarbeid og synkende finansiering skaper utfordringer for FN-systemet. Reform av FN har lenge stått på agendaen og tvinger seg nå fram med fornyet styrke som følge av drastiske kutt i finansieringen. Det skyldes først og fremst store reduksjoner i USAs bistand, men også at andre sentrale giverland reduserer bistandsbudsjettene sine. Norge bidrar aktivt i reformprosessene, ikke minst de pågående FN80-reformene og diskusjonen om framtidens bistand. Norges rolle som global FN-politisk brobygger og omfattende og konsistent norsk støtte til FN, med relativt høy andel kjerne- og fellesfinansiering, gir troverdighet og påvirkningsmulighet i reformdiskusjonene.

Norsk bistand gis gjennom multilaterale organisasjoner, norske og andre ikke-statlige organisasjoner, samt offentlig og privat sektor. Bistand gjennom FNs fond, programmer, og særorganisasjoner, Verdensbanken og de regionale utviklingsbankene er særlig viktig for å redusere fattigdom og ulikhet, håndtere globale utfordringer som klimaendringer og respondere raskt og samordnet i krisesituasjoner. I Verdensbanken er jobbskaping en hovedprioritering i arbeidet for å redusere fattigdom og ulikhet. Regjeringen vil motvirke en internasjonal trend i retning av stadig mer øremerking av finansieringen til multilaterale organisasjoner. Kjernestøtte gjennom FN-systemet, enkeltorganisasjoner og FNs fellesfond, gjør at FNs innsats for menneskerettigheter, fredsbygging, likestilling, humanitær innsats og langsiktig utvikling leveres mer samordnet, effektivt og rettferdig. Kjernestøtte til de fattigste landene gjennom Det internasjonale utviklingsfondet (IDA) under Verdensbanken, Afrikafondet og Asiafondet er effektive kanaler for å redusere fattigdom og ulikhet, med jobbskaping som sentralt virkemiddel.

Samarbeidet med FN-organisasjonene, Verdensbanken, Det internasjonale pengefondet (IMF) og de regionale utviklingsbankene gir Norge mulighet til å påvirke disse globale aktørenes innsats på landnivå. Samarbeidet bidrar også til utviklingen av kunnskap, internasjonale normer og standarder for utvikling. En regelstyrt verdensorden og et sterkt multilateralt system er sentrale interesser for Norge – derfor er de multilaterale bistandskanalene særlig viktige. De siste årene har utfordringene verden står overfor blitt mer omfattende og sammenvevde. Russlands angrepskrig mot Ukraina har globale ringvirkninger og representerer en direkte trussel mot fred og stabilitet i hele Europa. Ukraina kjemper for sitt eget land, men også for en verden basert på folkerett og demokratiske verdier. Dermed handler støtte til Ukraina også om vår egen sikkerhet og trygghet.

Viljen til å stille opp for Ukraina reflekteres i bistandsbudsjettene, både generelt i OECD-land og i Norge, der Ukraina har blitt det største mottakerlandet av norsk bistand. Den sivile støtten til Nansen-programmet for Ukraina og naboland opprettholdes på samme nivå som i 2026 og er regjeringens viktigste prioritering i bistandsbudsjettet for 2027. Nansen-programmet gir kontinuitet og langsiktighet kombinert med nødvendig fleksibilitet. Norges solide støtte er forankret i solidaritet med Ukraina og respekt for folkeretten, og er samtidig en kritisk investering i norsk og europeisk sikkerhet.

Kvinners rettigheter og kjønnslikestilling møter stadig økende motstand globalt. Kvinners rett til å bestemme over egen kropp og LHBT+ personers rettigheter er særlig utsatt. Norge skal være en pådriver for jenters og kvinners rettigheter i utviklingssamarbeidet, i tråd med En rettferdig verden er en likestilt verden: Handlingsplan for kvinners rettigheter og kjønnslikestilling i Norges utenriks- og utviklingspolitikk (2023–2030). Regjeringen vil videreføre innsatsen for seksuell og reproduktiv helse og rettigheter, inkludert retten til å bestemme over egen kropp og bekjempelse av kjønnsbasert vold. Norsk lederskap og finansiering på dette området har blitt enda viktigere når andre land kutter støtten.

Ulikhet er en grunnleggende utfordring i arbeidet med å utrydde fattigdom og sikre at ingen utelates. For å lykkes må maktforhold, systemer og strukturer endres, både nasjonalt og globalt, slik at bistand på sikt kan fases ut. Norge tar en aktiv lederrolle i arbeidet med skatt, antikorrupsjon og bekjempelse av ulovlig kapitalflyt. Dette engasjementet ble styrket gjennom det norske lederskapet i forberedelsene til FNs fjerde konferanse om finansiering for utvikling i Sevilla i 2025, samt gjennom den norskledede resolusjonen under statspartskonferansen til FNs konvensjon mot korrupsjon om økt åpenhet i finansie-

ring av politiske partier, kandidater og valgkamper. Norge engasjerer seg aktivt i oppfølgingen av Sevilla-erklæringen, bl.a. gjennom arbeidet for en global skattekonvensjon i FN og arbeidet for globale prinsipper for ansvarlig låntaking og långivning.

Gjeldssituasjonen fortsetter å være alvorlig, spesielt for de fattigste landene. Dette svekker kampen mot fattigdom. Norge arbeider for at de land som trenger det får nødvendig og rask gjeldslette. Økt åpenhet om gjeld og robuste, troverdige analyser av gjeldssårbarhet er nødvendige forutsetninger for å kunne løse gjeldsutfordringer på en bærekraftig måte.

Med økt global spenning, folkeretten under press og et konfliktbilde i endring der kriger i økende grad truer Norges interesser, er Norges innsats for fred og konfliktløsning viktig. Konfliktløsning er i Norges sikkerhetspolitiske interesse og bidrar til internasjonal fred og sikkerhet. Stadig flere konflikter og store humanitære behov preger alle verdensdeler. Konfliktløsning bidrar til bedre levekår og rettigheter for sivilbefolkningen i områder som er utsatt for krig og konflikt. Dette og det norske engasjementet de siste tiårene er ytterligere beskrevet i Meld. St. 30 (2024–2025) *Norges innsats for fred og konfliktløsning i en urolig verden*.

Klima- og utviklingspolitikken må forenes for å oppnå bærekraftige resultater. Klimaendringene rammer de fattigste landene hardest. Konsekvensene av klimaendringene truer i dag mye av det som er oppnådd i arbeidet med å bekjempe fattigdom og for å nå bærekraftsmålene. Regjeringen vil fortsatt prioritere innsats for å redusere virkningene av klimaendringene bl.a. i tråd med regjeringens klimastrategi for utenrikstjenesten 2025–2030. Økt tilgang til ren energi i utviklingsland bidrar både til å fremme jobbskaping og økonomisk vekst, så vel som å redusere framtidige utslipp av klimagasser. Regjeringen øker derfor kapitaloverføringen til Klimainvesteringsfondet (KIF).

Regjeringen foreslår i statsbudsjettet for 2027 et nytt norsk mål for klimafinansiering på 30 mrd. kroner årlig som skal nås senest i 2035. Norfund, gjennom utviklingsmandatet og KIF, er per nå det viktigste virkemiddelet for å nå det nye norske målet.

Målet betinger bl.a. at KIF fortsetter å levere gode resultater, samt at et ev. norsk bidrag til den nye internasjonale finansieringsmekanismen Tropical Forest Forever Facility (TFFF) kan telles som klimafinansiering. Dette målet er mer enn dobbelt så høyt som forrige mål på 14 mrd. kroner. Målet forventes å kunne nås med tilskudd fra bistandsbudsjettet under Utenriksdepartementet og Klima- og miljødepartementet, klimaspesifikke investeringer i hovedsak fra Norfund og mobilisert privat kapital.

Felles innsats mot klimaendringene er avgjørende for bærekraftig utvikling. Under klimaforhandlingene i Glasgow i 2021 annonserte Norge en dobling av norsk klimafinansiering til 14 mrd. kroner senest i 2026, inkludert mobilisering av privat kapital. Innenfor dette målet skal støtten til klimatilpasning minst tredobles. For 2025 er Norges klimafinansiering beregnet til 30,3 mrd. kroner, mens støtten til klimatilpasning er beregnet til 3,03 mrd. kroner i 2025. Både klimafinansieringsmålet og klimatilpasningsmålet er dermed innfridd. Om lag to tredeler av klimafinansieringen i 2025 gikk gjennom Norfunds utviklingsmandat og KIF. Klimaspesifikke investeringer og mobilisering av privat kapital svinger fra år til år. Det tas forbehold om at det kan komme oppdateringer eller justeringer av tallene. Det er flere poster på bistandsbudsjettet som bidrar til det totale anslaget for norsk klimafinansiering. Regjeringen har også etablert en statlig garantiordning for å utløse flere investeringer i fornybar energi i utviklingsland med en garantiramme på 5 mrd. kroner.

Humanitær innsats er et prioritert område for regjeringen. Antallet mennesker som trenger humanitær bistand, blant dem en høy andel mennesker på flukt eller fordrevet, er mer enn doblet siden 2018. De humanitære behovene drives av eskalerende konflikter, klimaendringer og økonomisk ustabilitet i flere regioner. Samtidig står det humanitære systemet i en dyp finansieringskrise etter at flere givere har kuttet i sine humanitære bidrag. Det har tvunget FN-systemet til å prioritere langt strengere hvor mange mennesker man kan nå med nødhjelp. FNs såkalte hyperprioriterte samlede humanitære appell er derfor redusert i omfang og omfatter kun dem med de mest prekære behovene. Hele det humanitære systemet går gjennom en omfattende reformprosess for å sikre at mest mulig humanitær innsats kan gjennomføres med langt lavere finansiering.

Sivile rammes hardt av at humanitærretten ikke respekteres i mange væpnede konflikter. Det har også blitt mer krevende for humanitære aktører å nå dem som trenger beskyttelse og assistanse. Parter i konflikt hindrer i økende grad humanitære aktører trygg tilgang til dem som trenger hjelp, i strid med folkerettslige forpliktelser. Angrep på humanitære arbeidere er et

økende problem. Det bidrar også til at den humanitære responsen blir dyrere.

Humanitære virkemidler alene er ikke nok. En helhetlig tilnærming er nødvendig for å redusere de humanitære behovene over tid. Det er også avgjørende for å motvirke årsakene til fordrivelse og samtidig bidra til varige løsninger for flyktninger og fordrevne. Den hyperprioriterte innsatsen som er tvunget frem av finansieringskrisen, gjør det vanskeligere å vektlegge en helhetlig tilnærming ut over akutt, livreddende innsats.

Humanitær bistand ytes ofte i uoversiktlige konfliktområder der korrupsjon er utbredt. Det innebærer høy risiko for manglende måloppnåelse. Norges partnerorganisasjoner opererer med høy risiko for egen sikkerhet og materielle tap. Det er også risiko for at midler eller eiendeler havner i hendene på væpnede grupper, inkludert grupper med tilknytning til terrorvirksomhet. Betydelig reduksjon i finansiell støtte fra flere land utgjør også en risiko for at organisasjonene ikke når planlagte mål. Våre partnerorganisasjoner må derfor ha gode og dokumenterte rutiner for forvaltning av tilskudd som inkluderer en systematisk tilnærming til vurdering og reduksjon av risiko.

Regjeringen vil bidra til reform av den globale helsearkitekturen, med vekt på sterkere landforankring, bedre samordning og økt støtte til helsesystemstyrking, særlig primærhelsetjenesten. Innsatsen skal bidra til universell helsedekning og robuste, bærekraftige helsesystemer som kan håndtere både smittsomme og ikke-smittsomme sykdommer, samt styrke mødre- og barnehelse og seksuell og reproduktiv helse og rettigheter (SRHR). Samtidig vil regjeringen styrke internasjonalt helsesamarbeid og global helseberedskap, slik at verden bedre kan forebygge, oppdage og respondere på pandemier, infeksjonssykdommer og antimikrobiell resistens. Norge vil bidra til finansiering, utvikling og rettferdig fordeling av vaksiner og annen helseteknologi som markedet alene ikke leverer.

Tilgang til utdanning av god kvalitet er sentralt for bærekraftig utvikling. På verdensbasis er det ifølge UNESCO om lag 251 millioner barn som ikke går på skole, hvorav om lag 122 millioner jenter. De mest marginaliserte og barn på flukt er de store taperne i denne læringskrisen. Den største andelen av barn og unge som ikke går på skole, bor i Afrika sør for Sahara og i lavinntektsland. Om lag halvparten av alle barn og unge som ikke går på skole, bor i land preget av krise og konflikt. Regjeringen vil bidra til at barn og unge begynner på og fullfører skolegang, og vil særlig prioritere utdanningstilbud i områder rammet av krise og konflikt.

Landbruk, fiskeri og akvakultur er viktig for sysselsetting, ernæring og matsikkerhet i mange land. Klimaendringer og væpnet konflikt utgjør alvorlige trusler mot matproduksjon. Regjeringen vil fortsette å støtte bærekraftige tiltak som styrker klimarobust matproduksjon og bygger lokale verdikjeder og markeder.

For å nå bærekraftsmålene er partnerskap viktig. Eksempelvis er samarbeid om forskning, utvikling og innovasjon avgjørende for å fremme bærekraftige løsninger, som tar hensyn til lokale behov, ressurser og miljømessige forhold. Næringslivet har kunnskap og erfaringer som bidrar til å nå bærekraftsmålene lokalt. Regjeringen legger derfor til rette for samarbeid med privat sektor på høyt prioriterte områder som fornybar energi, matsikkerhet og hav. Risikoreduserende instrumenter på disse områdene kan bidra til å utløse private midler i større skala enn tilfellet er i dag.

Den økende stormaktsrivaliseringen gir hardere kamp om premissene og normene i utviklingspolitikken framover. I mange land er det tendenser til mer autoritært styre. Demokratiske og rettsstatlige prinsipper brytes, og muligheten for sivilt samfunn til å komme sammen og engasjere seg i offentlig debatt innskrenkes. Det gir økt sårbarhet for konflikt og krig. Støtten gjennom sivilt samfunn er et viktig norsk bidrag til å korrigere myndighetsutøvelse på sentrale områder. Demokratiet, menneskerettighetene og rettsstaten er grunnleggende verdier som må fremmes og forsvares kontinuerlig.

Internasjonalt utviklingssamarbeid preges av et stort antall aktører og fragmentering. Det er viktig å sikre regelmessig kritisk vurdering av kanaler for norsk støtte. Regjeringen vil bidra til koordinering og lokalt ledet utvikling, bl.a. gjennom å støtte opp om myndighetenes politikk og programmer. Kunnskapsbanken, som ble etablert i 2018, styrker og samordner faglig samarbeid og kunnskapsdeling med offentlige institusjoner i samarbeidsland på områder hvor Norge har viktig og etterspurt kompetanse. Relevante områder er innenfor energi, skatt, likestilling, statistikk, hav- og fiskeriforvaltning, utdanning, helse og landbruk. Norsk forvaltning fungerer som en rik «erfaringsbank» for offentlig sektor og styring, og denne kunnskapen kommer andre land til gode. Gjennom det siste året er det utarbeidet både en ny veileder for de norske, statlige samarbeidspartnerne og en ny strategi for Kunnskapsbanken for

perioden 2026–2030. Strategien er et verktøy for et felles løft og retning for norske statlige virksomheter, fagdepartementer og direktorater, Utenriksdepartementet, utenriksstasjonene og Norad.

En økende andel av landene Norge gir mest bistand til er preget av krig og konflikt. I land der det av politiske grunner er utfordrende eller ikke ønskelig å samarbeide med myndighetene, for eksempel på grunn av sanksjonsregimer, vektlegges lokalt ledet utvikling ved å svare på lokalsamfunnenes behov og bygge opp under bærekraftige løsninger for lokalbefolkningen.

For å få best mulige resultater av bistanden er det noen grunnleggende hensyn som må ivaretas. Disse er så viktige for utvikling og fattigdomsreduksjon at de er gitt status som tverrgående hensyn i norsk utviklingspolitikk og bistand. De fire tverrgående hensynene er menneskerettigheter, kvinners rettigheter og likestilling, anti-korrupsjon og klima og miljø. På alle områdene har Norge juridiske forpliktelser både nasjonalt og internasjonalt. Norge har også politisk fastsatte mål for hvert enkelt av disse hensynene, nedfelt i Utenriksdepartementets årlige budsjettproposisjon, stortingsmeldinger, handlingsplaner, strategier og veiledere. Minimumskravet som er felles, gitt definisjonen av tverrgående hensyn i norsk bistandsforvaltning, er å ikke gjøre skade.

En uavhengig evaluering gjennomført i 2024 på oppdrag fra Norads Avdeling for evaluering avdekket svakheter ved ivaretakelse av hensynene. Utenriksdepartementet og Norad har etter dette styrket den systematiske oppfølgingen av disse hensynene. Arbeidet er pågående og gjøres bl.a. gjennom styrket opplæring av ansatte med ansvar for tilskuddsforvaltning og gjennomgang av søknader, bevisstgjøring av lederansvar og økt fokus på tverrgående hensyn i utforming av utlysningstekster.

Norsk utviklingssamarbeid skal holde god kvalitet og være kunnskapsbasert. God kunnskap om hva som virker, og hvordan, bidrar til bedre beslutninger om utforming av programmer og tildeling av midler. Effektevaluering kan finansieres ved behov. Utviklingssamarbeidet skal være kostnadseffektivt. Det innebærer å oppnå best mulig resultater innenfor rammene av politisk fastsatte mål. Departementet vil fremover, i samarbeid med Norad, styrke kommunikasjonen om resultatene av norsk innsats og styrke arbeidet med oppfølging av og læring fra resultater.

Målstruktur og resultatrapportering

2030-agendaen med de 17 bærekraftsmålene utgjør rammeverket for norsk utviklingspolitikk. Budsjettpostene har egne mål som bevilgningen skal bidra til å nå og som det skal rapporteres på. Avhengig av formålet, vil ulike bærekraftsmål være førende for alle budsjettposter. Tabellen under henviser til hvilke(t) bærekraftsmål bevilgningen på posten støtter særlig opp under, i tillegg til postens mål for 2027.

Under budsjettpostene rapporteres det om resultater som er oppnådd for hvert av postens mål. Resultatinformasjonen i rapportdelen hentes fra tilskuddsmottakernes egne rapporter, gjennomganger initiert av Utenriksdepartementet eller Norad, og uavhengige gjennomganger. Bistand er langsiktig og ofte koblet til sammensatte samfunnsproblemer, mens budsjettsyklusen og rapporteringen er årlig. Samtidig er det krevende å koble resultatene av mindre enkeltprosjekter til større endringer i samfunnet. Disse to faktorene fører til at den årlige rapporteringen i større grad fokuserer på de direkte resultatene av innsatsen heller enn de langsiktige effektene av bistanden i sin helhet.

Tabell 7.3 Bærekraftsmålene i utviklingssamarbeidet

Kap.	Post	Benevnelse	Bærekraftsmålene som posten særlig støtter opp under
150		*Humanitær bistand*	
	70	Nødhjelp og humanitær bistand	2 – Utrydde sult 3 – God helse og livskvalitet 4 – God utdanning 5 – Likestilling mellom kjønnene 16 – Fred, rettferdighet og velfungerende institusjoner
	71	Verdens matvareprogram (WFP)	2 – Utrydde sult 17 – Samarbeid for å nå målene
	72	FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR)	2 – Utrydde sult 3 – God helse og livskvalitet 4 – God utdanning
151		*Fred, sikkerhet og globalt samarbeid*	
	70	Fred og konfliktløsning	16 – Fred, rettferdighet og velfungerende institusjoner
	71	Globale sikkerhetsspørsmål og nedrustning	16 – Fred, rettferdighet og velfungerende institusjoner
	73	FNs innsats for reform og fredsbygging	16 – Fred, rettferdighet og velfungerende institusjoner 17 – Samarbeid for å nå målene
	74	Pliktige bidrag til FN-organisasjoner mv.	1 – Utrydde fattigdom 17 – Samarbeid for å nå målene
152		*Menneskerettigheter*	
	70	Menneskerettigheter	5 – Likestilling mellom kjønnene 8 – Anstendig arbeid og økonomisk vekst 16 – Fred, rettferdighet og velfungerende institusjoner
	71	FNs høykommissær for menneske-rettigheter (OHCHR)	5 – Likestilling mellom kjønnene 10 – Mindre ulikhet 16 – Fred, rettferdighet og velfungerende institusjoner
159		*Regionbevilgninger*	
	70	Midtøsten og Nord-Afrika	3 – God helse og livskvalitet 4 – God utdanning 5 – Likestilling mellom kjønnene 8 – Anstendig arbeid og økonomisk vekst 16 – Fred, rettferdighet og velfungerende institusjoner
	71	Europa og Sentral-Asia	16 – Fred, rettferdighet og velfungerende institusjoner

Tabell 7.3 Bærekraftsmålene i utviklingssamarbeidet

Kap.	Post	Benevnelse	Bærekraftsmålene som posten særlig støtter opp under
	72	Afghanistan	1 – Utrydde fattigdom 4 – God utdanning 5 – Likestilling mellom kjønnene 8 – Anstendig arbeid og økonomisk vekst 16 – Fred, rettferdighet og velfungerende institusjoner
	73	Ukraina og naboland	2 – Utrydde sult 3 – God helse og livskvalitet 4 – God utdanning 16 – Fred, rettferdighet og velfungerende institusjoner
	75	Afrika	1 – Utrydde fattigdom 2 – Utrydde sult 3 – God helse og livskvalitet 4 – God utdanning 5 – Likestilling mellom kjønnene 7 – Ren energi til alle 8 – Anstendig arbeid og økonomisk vekst 10 – Mindre ulikhet 13 – Stoppe klimaendringene 14 – Livet i havet 16 – Fred, rettferdighet og velfungerende institusjoner
	76	Asia	1 – Utrydde fattigdom 3 – God helse og livskvalitet 4 – God utdanning 5 – Likestilling mellom kjønnene 7 – Ren energi til alle 8 – Anstendig arbeid og økonomisk vekst 13 – Stoppe klimaendringene 14 – Livet i havet 16 – Fred, rettferdighet og velfungerende institusjoner
	77	Latin-Amerika og Karibia	2 – Utrydde sult 4 – God utdanning 5 – Likestilling mellom kjønnene 13 – Stoppe klimaendringene 14 – Livet i havet 16 – Fred, rettferdighet og velfungerende institusjoner
160		*Helse*	
	70	Helse	3 – God helse og livskvalitet
	71	Verdens helseorganisasjon (WHO)	3 – God helse og livskvalitet
161		*Utdanning, forskning og offentlige institusjoner*	
	70	Utdanning	4 – God utdanning

Tabell 7.3 Bærekraftsmålene i utviklingssamarbeidet

Kap.	Post	Benevnelse	Bærekraftsmålene som posten særlig støtter opp under
	71	Forskning	Alle bærekraftsmålene er relevante
	73	Styresett og offentlige institusjoner	1 – Utrydde fattigdom 5 – Likestilling mellom kjønnene 10 – Mindre ulikhet 16 – Fred, rettferdighet og velfungerende institusjoner 17 – Samarbeid for å nå målene
	74	Norges forskningsråd – utviklingsområdet	Alle bærekraftsmålene er relevante
162		*Næringsutvikling, matsystemer og fornybar energi*	
	70	Bærekraftig jobbskaping, næringsutvikling og handel	5 – Likestilling mellom kjønnene 8 – Anstendig arbeid og økonomisk vekst 9 – Industri, innovasjon og infrastruktur 17 – Samarbeid for å nå målene
	71	Matsikkerhet, fisk og landbruk	2 – Utrydde sult
	72	Fornybar energi	7 – Ren energi til alle 13 – Stoppe klimaendringene 16 – Fred, rettferdighet og velfungerende institusjoner
163		*Klima, miljø og hav*	
	70	Miljø og klima	13 – Stoppe klimaendringene 15 – Livet på land
	71	Bærekraftige hav og tiltak mot marin forsøpling	14 – Livet i havet
164		*Likestilling*	
	70	Likestilling	5 – Likestilling mellom kjønnene 16 – Fred, rettferdighet og velfungerende institusjoner
	71	FNs organisasjon for kvinners rettigheter og likestilling (UN Women)	5 – Likestilling mellom kjønnene
	72	FNs befolkningsfond (UNFPA)	3 – God helse og livskvalitet 5 – Likestilling mellom kjønnene
165		*Norfund*	
	70/90	Risikokapital og grunnfondskapital utviklingsmandatet	1 – Utrydde fattigdom 7 – Ren energi til alle 8 – Anstendig arbeid og økonomisk vekst 9 – Industri, innovasjon og infrastruktur
	71/91	Risikokapital og kapitalpåfylling Klimainvesteringsfondet	7 – Ren energi for alle 8 – Anstendig arbeid og økonomisk vekst 13 – Stoppe klimaendringene

Tabell 7.3 Bærekraftsmålene i utviklingssamarbeidet

Kap.	Post	Benevnelse	Bærekraftsmålene som posten særlig støtter opp under
	72/ 92	Risikokapital og kapitalpåfylling Ukraina-fondet	7 – Ren energi til alle 8 – Anstendig arbeid og økonomisk vekst 9 – Industri, innovasjon og infrastruktur
	73	Bedriftsstøtte og selskapsutvikling	1 – Utrydde fattigdom 8 – Anstendig arbeid og økonomisk vekst
170		*Sivilt samfunn*	
	70	Sivilt samfunn	Alle bærekraftsmålene er relevante. Posten bidrar spesielt til: 17 – Samarbeid for å nå målene
171		*FNs utviklingsarbeid*	
	70	FNs utviklingsprogram (UNDP)	1 – Utrydde fattigdom 10 – Mindre ulikhet 13 – Stoppe klimaendringene 16 – Fred, rettferdighet og velfungerende institusjoner
	71	FNs barnefond (UNICEF)	1 – Utrydde fattigdom 2 – Utrydde sult 3 – God helse og livskvalitet 4 – God utdanning 5 – Likestilling mellom kjønnene 6 – Rent vann og gode sanitærforhold 10 – Mindre ulikhet 16 – Fred, rettferdighet og velfungerende institusjoner
	73	FN og multilateralt samarbeid	1 – Utrydde fattigdom 17 – Samarbeid for å nå målene
172		*Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette*	
	70	Verdensbanken	1 – Utrydde fattigdom 10 – Mindre ulikhet 13 – Stoppe klimaendringene 17 – Samarbeid for å nå målene
	71	Regionale banker og fond	1 – Utrydde fattigdom 10 – Mindre ulikhet 13 – Stoppe klimaendringene 17 – Samarbeid for å nå målene
	72	Strategisk samarbeid	1 – Utrydde fattigdom 10 – Mindre ulikhet 13 – Stoppe klimaendringene
	73	Gjeldslette	1 – Utrydde fattigdom

Kap. 150 Humanitær bistand

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
70	Nødhjelp og humanitær bistand, *kan overføres*	4 930 182	4 836 481	4 836 481
71	Verdens matvareprogram (WFP)	430 000	430 000	430 000
72	FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR)		630 000	630 000
	Sum kap. 150	5 360 182	5 896 481	5 896 481

Den samlede norske humanitære bistanden bevilges over dette kapittelet og, som en del av Nansen-programmet for Ukraina, over kap. 159 *Regionbevilgninger*, post 73 *Ukraina og naboland.* Det totale norske humanitære bidraget har økt betydelig siden Russlands fullskalainvasjon av Ukraina i 2022. For overordnet beskrivelse av den humanitære bistanden, se omtale under Programkategori 03.10 Utviklingssamarbeidet.

Post 70 Nødhjelp og humanitær bistand, kan overføres

Bevilgningen dekker støtte til humanitær assistanse og tiltak for å beskytte menneskene som rammes av humanitære kriser, inkludert bistand til flyktninger, fordrevne og vertssamfunn.

Bevilgningen skal bidra til å møte, og over tid redusere, humanitære behov i akutte og langvarige kriser. Støtten rettes inn mot behov hos de mest sårbare menneskene, blant dem en stor andel barn, i tråd med FNs responsplaner, Røde Kors-bevegelsens nødhjelpsappeller og de humanitære prinsippene. Støtten gis hovedsakelig til FN, Røde Kors-bevegelsen og norske og internasjonale humanitære organisasjoner. Kjernestøtte til Den internasjonale organisasjonen for migrasjon (IOM), som er en viktig organisasjon for å finne løsninger for flyktninger, fordrevne og sårbare migranter i mange land og regioner, dekkes også her.

Internasjonal humanitærrett, inkludert flyktningretten, og menneskerettighetene ligger til grunn for all norsk humanitær innsats, herunder innsats som bevilges over andre kapitler. Kjønnsperspektivet legges til grunn i all innsats. Organisasjoner som mottar norsk støtte, forventes å arbeide etter de humanitære prinsippene. Formålet skal være tydelig humanitært, men ses i sammenheng med andre deler av norsk utenriks- og utviklingspolitikk.

Norge er en pådriver for at en større del av den humanitære responsen skal være lokalt ledet. De humanitære partnerorganisasjonene som får norsk støtte, samarbeider med lokale organisasjoner som kjenner konteksten de jobber i godt. Norsk støtte til humanitære fondsmekanismer er også et viktig bidrag til å sikre lokalt forankret og ledet respons. Partnere forventes å involvere den kriserammede befolkningen i hvordan innsatsen innrettes.

Bevilgningen skal brukes til å støtte organisasjonene som best fremmer norske prioriteringer. Flerårige strategiske partnerskapsavtaler med norske humanitære organisasjoner, bidrar til bedre og mer fleksibel humanitær respons. Avtalene bidrar også til forutsigbarhet og mer effektiv forvaltning.

Innovasjon Norge og Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) er partnere for henholdsvis støtte til innovasjon i humanitær sektor og internasjonalt beredskapsarbeid. Dette inkluderer norske bidrag gjennom EUs sivile beredskapsmekanisme (UCPM).

Den humanitære innsatsen omfatter også støtte til effektivisering og styrket kompetanse, dokumentasjon og analyse i humanitær sektor.

Kriser kan også skape store akutte humanitære behov i land som ikke kvalifiserer til å motta offisiell utviklingsbistand (ODA). I akutte krisesituasjoner vil regjeringen vurdere å bidra med humanitær bistand også til slike land, i tråd med vår moralske forpliktelse til å hjelpe mennesker i nød, uavhengig av hvem de er og hvor de befinner seg.

Mål 2027

Bevilgningen skal bidra til å nå følgende mål:

– Liv er reddet, nød er lindret og menneskelig verdighet og rettigheter er ivaretatt i humanitære kriser.

- Mennesker i nød har fått nødvendig beskyttelse og assistanse i tråd med de humanitære prinsippene.
- Mennesker som er drevet på flukt, og lokalsamfunn som er vertskap for flyktninger og fordrevne, mottar beskyttelse og assistanse.

Prioriteringer 2027

Strategi for norsk humanitær politikk (2024–2029) ligger til grunn for prioriteringene. Norge vil:

- styrke beskyttelse mot skadevirkningene forårsaket av militær maktbruk, vold og overgrep i væpnede konflikter og humanitære kriser,
- fremme respekt for humanitærretten, flyktningretten og menneskerettighetene,
- bekjempe sult og arbeide for å avverge fremtidige sultkriser og humanitære konsekvenser av klimaendringer,
- bidra til rask, fleksibel og forutsigbar finansiering av humanitær innsats.

Norge skal fortsette å være en pådriver for reform av humanitær sektor med utgangspunkt i lokalt ledet respons, prioritering av tilstedeværelse i felt og vekt på menneskene som har størst behov. FNs normative rolle må bevares og krever tilstedeværelse på landnivå. Norge skal arbeide for et mer effektivt humanitært system som prioriterer beskyttelsesinnsats.

Det norske lederskapet for beskyttelse av sivile videreføres. Det legges særlig vekt på innsats mot seksualisert og kjønnsbasert vold, beskyttelse av barn og unge, beskyttelse av flyktninger og internt fordrevne, beskyttelse av helse- og utdanningsinstitusjoner, samt humanitære konsekvenser av miner, andre eksplosiver og nye våpentyper, inkludert autonome våpen og krig i byer. Norsk innsats for beskyttelse av barn i væpnet konflikt videreføres. Inkludering og beskyttelse av personer med funksjonsnedsettelse vektlegges, og norske forpliktelser fra det internasjonale toppmøtet Global Disability Summit som fant sted i Tyskland i 2025, følges opp.

Norge skal ta humanitærpolitiske initiativ og drive aktivt diplomati for å ivareta menneskers rettigheter, verdighet og behov i humanitære kriser og fremme beskyttelse av sivile i væpnede konflikter. Norge skal være en pådriver for at partene i væpnede konflikter etterlever sine forpliktelser etter folkeretten om å tillate og legge til rette for humanitær innsats basert på de humanitære prinsippene. Norge skal støtte humanitære aktører som forhandler om tilgang til nødlidende befolkning og som arbeider for at myndigheter og væpnede grupper skal beskytte sivile.

Norge skal bidra til å forebygge sultkriser og redusere framtidig sårbarhet der det er mulig. Sultkatastrofer forekommer nesten kun i områder med væpnet konflikt. Dette skjer når humanitære aktører hindres i å få tilgang og fordi enkelte parter i konflikt bruker sult som krigføringsmetode. Å forhindre sultkatastrofer krever både diplomati og humanitær innsats.

Norge skal ha en helhetlig tilnærming der humanitær og langsiktig bistand samt arbeid for fred og konfliktløsning, ses i sammenheng for å redusere humanitære behov og skape grunnlag for bærekraftig utvikling som inkluderer de mest sårbare i utsatte lokalsamfunn.

Norge vil bidra med og fremme rask, fleksibel og forutsigbar finansiering i humanitære kriser med vekt på kjernebidrag og flerårig støtte til fond og organisasjoner. Støtten skal være minst mulig øremerket. Samtidig vil regjeringen bruke myk øremerking av midler for å sikre at sentrale norske humanitærpolitiske prioriteringer som ellers risikerer å bli uforholdsmessig underfinansiert, følges opp. Myk øremerking kan også benyttes til innsats i kriser der Norge har særlige forutsetninger for å utgjøre en forskjell.

Norge vil fortsette å bidra med kjernestøtte til FNs kontor for koordinering av humanitær innsats (OCHA). Norge støtter også FNs nødhjelpsfond (CERF) og en rekke humanitære landfond. Disse fondene bidrar til koordinert, effektiv og fleksibel humanitær respons, og til lokalt ledet humanitær innsats. Norge vil fortsette å arbeide for at en større del av midlene fra humanitære fond går til lokale kvinneledede organisasjoner. Norge vil støtte arbeidet for å gjøre humanitære fondsmekanismer mest mulig effektive.

Regjeringen vil videreføre arbeidet med humanitær innovasjon for å bidra til bedre og mer effektiv humanitær innsats.

Den operasjonelle responsen på humanitære kriser vil stå sentralt i Norges humanitære innsats. Fordelingen av norsk humanitær innsats på landnivå baserer seg på behov og sårbarhet. Likevel vil noen land og regioner prioriteres basert på norsk diplomatisk tilstedeværelse eller ut fra en vurdering av at Norge har særskilte muligheter til å utgjøre en forskjell. Afghanistan, Afrikas horn, Jemen, Myanmar, Palestina, Sahel, Sudan og naboland og Syria er eksempler på land og regioner der norsk humanitær innsats vil være viktig også i 2027.

Norge vil i 2027 fortsette å gjøre tilgjengelig beredskapsressurser gjennom EU og FN på

anmodning om bistand ved akutte humanitære kriser og naturkatastrofer.

Kjernestøtte til IOM skal bidra til å styrke organisasjonens systemer, bl.a. for oppfølging av prosjekter for flyktninger, fordrevne og migranter.

Norge vil også bidra til å møte migranters humanitære behov bl.a. gjennom støtte til såkalt rutebasert tilnærming langs de sentrale migrasjonsrutene til Europa. Innsatsen skal bidra til redusert risiko og sårbarhet gjennom veiledning, assistanse og beskyttelse av migranter. Humanitær støtte til Ukraina og flyktningeresponsen i naboland, særlig Moldova, vil fortsatt bevilges over kap. 159 *Regionbevilgninger*, post 73 *Ukraina og naboland.*

Rapport 2025

Liv er reddet, nød er lindret og menneskelig verdighet og rettigheter er ivaretatt i humanitære kriser

I 2025 bidro Norge til en mer effektiv, behovsbasert og lokalt forankret humanitær respons. Innsatsen ble i hovedsak kanalisert gjennom FN, Røde Kors-bevegelsen og norske humanitære organisasjoner med bred tilstedeværelse i de mest alvorlige krisene.

Norsk humanitær støtte i 2025 bidro til å gi 97,8 millioner kriserammede mennesker nødhjelp og beskyttelse i de mest alvorlige humanitære krisene i verden.

For å sikre rask, fleksibel og forutsigbar finansiering i humanitære kriser prioriterte Norge kjernebidrag og flerårig støtte til humanitære fond og organisasjoner. I 2025 utgjorde 20 pst. av den norske humanitære bistanden kjernebidrag, mens 57 pst. gikk gjennom fleksible og flerårige avtaler og 30 pst. til lokale organisasjoner gjennom ett mellomledd.

Norsk støtte til humanitære fondsmekanismer bidro til at FN og Røde Kors-bevegelsen raskt kunne respondere på nye eller akutt forverrede kriser. FNs nødhjelpsfond (CERF) bidro med livreddende innsats for nærmere 21 millioner mennesker i 35 humanitære kriser i 2025. Norge bidro med om lag 10 pst. av midlene til CERF i 2025. Gjennom Røde Kors-bevegelsens nødhjelpsfond ble nasjonalforeninger satt i stand til å nå 14,5 millioner mennesker med humanitær assistanse.

FNs humanitære landfond bidro til rask kriserespons gjennom et bredt spekter av humanitære aktører, inkluderte lokale organisasjoner. Samlet norsk støtte til landfondene sørget for at over 1 million mennesker fikk livreddende helsehjelp, over 500 000 barn og voksne fikk hjelp innen ernæring og matsikkerhet, og 850 000 mennesker fikk tilgang til rent vann og sanitærtjenester. Lokale og nasjonale aktører utgjorde 55 pst. av tilskuddsmottakere fra landfond.

I en situasjon der 266 millioner mennesker i 47 land og territorier opplevde akutt matusikkerhet, bidro norsk støtte til bedre matsikkerhet og styrket lokal beredskap.

I Sudan og Palestina leverte mer enn 1 000 bakerier med støtte fra Flyktninghjelpen rimelig brød til titusenvis av familier. I Etiopia bidro Kirkens Nødhjelp til at internt fordrevne og sårbare vertssamfunn fikk kontantstøtte, mat og opplæring i ernæring og beredskap. Dette bidro til bedre matsikkerhet og styrket lokal beredskap. De norske humanitære strategiske partnerne nådde til sammen over 3,2 millioner mennesker med kontantstøtte.

Med støtte fra Norge nådde WFP over 121 millioner mennesker med livreddende mat og ernæring ifølge WFPs årsrapport for 2025. Av disse befant 49,5 millioner mennesker seg i Bangladesh, Den demokratiske republikken Kongo, Etiopia, Haiti, Jemen, Mosambik, Myanmar, Palestina, Sudan, Syria og Sør-Sudan. Utvidet bruk av digitale kontantoverføringer og økte lokale innkjøp styrket nasjonale systemer og lokalt næringsliv, og bidro til at livsnødvendig bistand nådde de mest sårbare. WFP opererte samtidig i noen av verdens største og mest komplekse kriser. I nordlige Jemen førte flere bortføringer av ansatte til at operasjoner måtte stanses.

Inntektsgivende tiltak bidro til å styrke husholdninger og lokalsamfunns motstandskraft. Norske partnere nådde i 2025 3 810 mennesker med mikrofinansiering og over 93 000 mennesker med yrkesopplæring. Unge kvinner og overlevende etter kjønnsbasert vold var blant gruppene som fikk slik støtte. Norsk støtte til FNs organisasjon for ernæring og landbruk (FAO) bidro til å nå i underkant av 50 000 mennesker i Afghanistan, Mali, Somalia og Sri Lanka. I Afghanistan fikk 4 700 tørkerammede husholdninger husdyrpakker med fôr, veterinærtiltak, opplæring og kontantstøtte, noe som stabiliserte husdyrhelse og melkeproduksjon og reduserte risikoen for langvarig tap av inntekt- og matsikkerhet.

De norske humanitære partnerne møtte samtidig utfordringer som begrenset både omfang og varighet av innsatsen. Konflikt, sikkerhetsrisiko, høy inflasjon, ustabile markeder, logistiske og administrative hindringer og finansiering som ikke står i forhold til behovene, gjorde det krevende å nå alle som trengte hjelp. Det var bl.a. særlig krevende å kombinere akutt nødhjelp med

langsiktige tiltak for livsgrunnlag og varig matsikkerhet.

Støtte til livreddende og grunnleggende helsetjenester var sentralt for å forhindre tap av liv. Norwac, Røde Kors-bevegelsen og Verdens helseorganisasjon var sentrale helseaktører støttet av Norge. Norwacs program i Gaza, Libanon og Syria bidro til økt tilgang til helsetjenester for 280 175 mennesker. Den internasjonale Røde Kors-komiteen støttet driften av 1 323 sykehus og helsesentre, gjennomførte 12,8 millioner konsultasjoner og i underkant av 250 000 antall kirurgiske inngrep for våpenskadde. Norge videreførte støtten til Verdens helseorganisasjons helsekrisefond som responderte raskt på alvorlige epidemier som ebola, kolera, Marburg-virus og m-kopper og bidro til tidlig helserespons i komplekse humanitære kriser som Haiti, Iran, Jemen, Myanmar og Sudan. I Gaza gjennomførte organisasjonen over 1,8 millioner helsekonsultasjoner, opprettholdt mer enn 100 helsefasiliteter og gjennomførte 10 800 ortopediske operasjoner, samt traumebehandling for 123 824 pasienter.

Utdanning i kriser handler ikke bare om læring, men om å beskytte barn mot vold og overgrep, ivareta deres verdighet og gi dem håp. UNICEF, Redd Barna, Flyktninghjelpen og Education Cannot Wait var Norges viktigste partnere. Education Cannot Wait støttet i 2025 5,7 millioner barn og unge i 31 land med utdanningstilbud som integrerte beskyttelse, psykososial støtte og tiltak mot kjønnsbasert vold. Lærere fikk opplæring i mental helse og traumebevisst pedagogikk. Gjennom Redd Barna bidro Norge til at 19 905 barn i humanitære kriser fikk tilgang til midlertidig læring. Den interaktive lek- og aktivitetspakken «We Thrive» ble tatt i bruk i akutte nødsituasjoner for å sikre barns beskyttelse, trivsel og læring. Tiltak som skolekomiteer, risiko- og sikkerhetskartlegging og integrerte programmer innen utdanning, barnevern og psykososial støtte førte til tryggere skoler og reduserte fravær.

Erklæringen om trygge skoler, som ble lansert i Oslo i 2015, hadde per 2025 123 tilsluttede stater. Norge var medvert for den femte internasjonale konferansen for erklæringen, som fant sted i Kenya. Erklæringen bidrar til at land forplikter seg til å unngå militær bruk av utdanningsinstitusjoner og beskytte dem mot angrep, beskytte elever og lærere, og sikre fortsatt tilgang til utdanning under væpnede konflikter. Stater, sivilt samfunn og internasjonale organisasjoner samarbeidet også i 2025 om gjennomføringen av erklæringen gjennom et norskinitiert implementeringsnettverk. Den globale koalisjonen for å beskytte utdanning mot angrep, der Redd Barna er en av sju koalisjonspartnere, bidro gjennom implementeringsnettverket til styrket gjennomføring av erklæringens innhold i nasjonale planer og lovutkast i land som Kamerun, Mali og Senegal og lanserte en veileder for ansvarliggjøring ved angrep på utdanning. Dette bidro til at Colombia innførte nasjonal straffelovgivning som forbyr militær bruk av skoler.

Norge bidro i 2025 med øremerket støtte til noen av verdens største humanitære kriser. Etter våpenhvilen i Gaza i oktober 2025 muliggjorde norsk finansiering en rask opptrapping av den humanitære responsen. Støtten bidro til å opprettholde sentrale humanitære funksjoner, herunder koordinering, tjenesteleveranser og tilgang, og sikret kapasitet i FN-systemet samt hos internasjonale og lokale humanitære organisasjoner. Gjennom støtte til bl.a. FNs hjelpeorganisasjon for palestinske flyktninger i Midtøsten og FNs kontor for koordinering av humanitær innsats nådde bistanden bredt og bidro til mer effektiv og samordnet respons.

Norsk støtte bidro videre til å redusere akutt nød og styrke tilgangen til grunnleggende tjenester. Gjennom FNs humanitære landfond for Palestina ble 2,3 millioner mennesker nådd med livreddende innsats. WFP nådde over 1 million mennesker månedlig med mat og ga digital kontantstøtte til over 250 000 mennesker, noe som bidro til at den akutte hungersnøden avtok. Innen utdanning fikk om lag 193 500 barn tilgang til fysisk undervisning i FN-støttede tilfluktssteder og læringssentre, mens ytterligere 280 000 barn mottok fjernundervisning gjennom FNs hjelpeorganisasjon for palestinske flyktninger i Midtøsten.

Innsatsen bidro også til styrket beskyttelse og tilgang til helsetjenester. FNs befolkningsfond og lokale partnere ga over 1,8 millioner mennesker tjenester for forebygging av og beskyttelse mot seksuell og kjønnsbasert vold, og over 700 000 kvinner og jenter fikk tilgang til seksuelle og reproduktive helsetjenester og informasjon.

I Sudan bidro Norges støtte til å bremse spredningen av hungersnød og epidemiske sykdommer under aktive krigshandlinger. Flyktninghjelpen nådde om lag 1,4 millioner mennesker med livreddende bistand og beskyttelse, bl.a. gjennom vann-, sanitær- og hygienetiltak, kontantstøtte, husly, utdanning, matsikkerhetstiltak og juridisk bistand. Under svært krevende forhold opprettholdt lokale leger og helsepersonell driften av Saudi Hospital i El Fasher med støtte fra Norsk Folkehjelp.

Lokale solidaritetsgrupper (Emergency Response Rooms) over hele Sudan spilte en avgjørende rolle i å mobilisere lokalsamfunn, identifisere akutte behov og organisere praktiske tiltak i områder der offentlige institusjoner hadde brutt sammen. I Um Siyala rehabiliterte solidaritetsgruppene med norsk støtte den eneste vannkilden for mer enn 12 000 mennesker og satte den i drift med solenergi. De delte også ut mat til internt fordrevne familier som hadde flyktet fra El Fasher. Sudan var i 2025 den mest alvorlige humanitære krisen i verden. Behovene var fortsatt langt større enn hjelpen som var tilgjengelig og kutt i internasjonal finansiering og målrettede hindringer fra væpnede grupper gjorde innsatsen svært krevende.

I Sahel nådde FNs regionale humanitære fond nesten 1,17 millioner personer med helsehjelp, vann- og sanitærtjenester, mat- og ernæringsstøtte, kontantbistand, husly og tiltak mot kjønnsbasert vold. Av disse kan 141 480 tilskrives norsk støtte.

I Jemen bidro Norge til FNs humanitære landfond til at over 663 000 mennesker fikk tilgang til livreddende humanitær hjelp i 2025. Halvparten (51 pst.) av disse var kvinner og jenter, og 89 900 var personer med funksjonsnedsettelse. Humanitær innsats ble gjennomført i et svært krevende operasjonelt miljø preget av økende humanitære behov, alvorlige finansieringskutt, samt begrenset humanitær tilgang og sikkerhetsutfordringer. Landfondet kanaliserte 59 pst. av midlene til nasjonale og lokale aktører og 24 pst. til kvinnestyrte organisasjoner, noe som bidro til bedre lokal forankring, raskere tilgang og mer kontekstsensitive tiltak. Over 70 000 mennesker fikk beskyttelsesstøtte gjennom juridisk bistand, tiltak mot kjønnsbasert vold, og bedre henvisningssystemer. Innsatsen for likestilling og respons på kjønnsbasert vold styrket også tilgangen til helsehjelp, psykososial oppfølging og trygge rom for over 70 000 kvinner, jenter og andre sårbare grupper, inkludert 520 overlevende etter kjønnsbasert vold. I tillegg gjorde kontant- og kupongstøtte det mulig for mer enn 65 800 mennesker å dekke grunnleggende behov som mat, husleie og helsehjelp, og reduserte dermed negative mestringsstrategier og ga familier større handlingsrom og verdighet.

I den pågående FN-ledede humanitære reformen prioriteres bevaring av humanitære fellestjenester som er avgjørende for at det humanitære systemet som helhet skal fungere. FNs humanitære flytjeneste bidro til transport av humanitært personell og nødhjelp til områder som ikke kunne nås landeveien. Norsk støtte bidro til at organisasjonen i 2025 transporterte 273 000 mennesker, foretok 2 222 medisinske- og sikkerhetsevakueringer, og gjennomførte flydropp og nødhjelpleveranser. På steder med svært begrenset tilgang, er satellittbilder og kartdata avgjørende for å identifisere de hardest rammede områdene og for å målrette bistanden. I perioden 2022–2025 dokumenterte FNs satellittsenter, støttet av Norge, en reduksjon i katastroferelatert dødelighet på 87 pst. i land der organisasjonen hadde levert analyser. Denne endringen på samfunnsnivå har sammensatte årsaker, der tilgang til geografisk informasjon var blant flere faktorer som bidro til raskere, mer målrettet og koordinert respons.

Det humanitære innovasjonsprogrammet «HIP Norway» som forvaltes av Innovasjon Norge, bidro til å utvikle og oppskalere innovative løsninger i humanitær sektor. I 2025 støttet programmet flere oppskaleringsprosjekter enn tidligere. Prosjektene som ble innvilget i 2025 bidro til å mobilisere nær 83 mill. kroner i privat kapital. Prosjektene som ble ferdigstilt i 2025 nådde over 5,2 millioner kriserammede mennesker med tjenester, særlig innen helse, vann, beskyttelse og digitale løsninger. Programmet styrket også partneres kompetanse om innovasjonsvennlige anskaffelser og samarbeid med privat sektor. Samtidig var utvikling av bærekraftige forretningsmodeller og økt mobilisering av ikke-tradisjonell finansiering en utfordring i mange prosjekter.

Norge bidro i 2025 til internasjonal krisehåndtering ved å gjøre beredskapsressurser tilgjengelig via EUs ordning for sivil beredskap (UCPM) og FNs humanitære system. Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) bidro til å utvikle og mobilisere norsk beredskapskapasitet. Det ble bl.a. gitt støtte til kompetanseutvikling for medlemmer i FNs kriseteam (UNDAC). En UNDAC-ekspert ble deployert til Sri Lanka for å støtte koordineringen av den humanitære innsatsen i områder som var rammet av orkan. Norge deployerte fem eksperter gjennom forespørsler fra EU i 2025 til Bangkok, Uganda og Den demokratiske republikken Kongo.

Regjeringen besluttet å sette av en delkvote på 100 plasser på kvoten for overføringsflyktninger i 2025 for pasienter og pårørende fra Gaza. 28 pasienter og 72 medfølgende ble evakuert til Norge, og et stort flertall av disse pasientene var barn. DSB koordinerte oppdragene. DSB bisto også med medisinsk evakuering av pasienter fra Gaza til tredjeland for behandling der.

Gjennom støtte til kunnskapsaktører bidro Norge til bedre beslutningsgrunnlag for humanitær politikk og praksis. International Council for

Voluntary Agencies styrket frivillige organisasjoners stemme i spørsmål om humanitær innsats og global koordinering, og Ground Truth Solutions løftet frem kriserammede befolkningers erfaringer med konsekvensene av bistandskutt. Norge bidro også til å styrke kunnskapsgrunnlaget og praksis for kontantbasert humanitær respons gjennom CALP Network, som bidro til bedre koordinering av kontantprogrammer i blant annet Gaza, Myanmar og Sudan.

Mennesker i nød har fått nødvendig beskyttelse og assistanse i tråd med de humanitære prinsippene

Norskstøttet innsats bidro til å redusere risiko for vold, overgrep og utnytting, og til at mennesker i krise i større grad levde med verdighet og fikk trygg tilgang til grunnleggende tjenester. Norges partnere kombinerte direkte bistand til utsatte barn, kvinner og andre sivile med arbeid for å styrke lokale strukturer, rettssystemer og normer, samt påvirke stater og væpnede aktører til å respektere humanitære prinsipper og humanitærretten. Innsatsen dekket mange land og i 2025 ble særlig innsats i Den demokratiske republikken Kongo, Jemen, Libanon, Myanmar, Palestina, Sudan, Sør-Sudan og Syria prioritert.

Flere av Norges partnere var viktige pådrivere for etterlevelse av internasjonal humanitærrett og beskyttelse av sivile. Den internasjonale Røde Kors-komiteen (ICRC), videreførte i 2025 et globalt initiativ for å styrke politisk forankring og etterlevelse av internasjonal humanitærrett. Totalt 130 land deltok, og initiativet la fram to fellesuttalelser som styrket det brede globale engasjementet for humanitærretten. ICRC opprettholdt fortrolig dialog med stridende parter i en rekke konflikter om respekt for humanitærretten og beskyttelse av sivile. I 2025 gjennomførte ICRC 1 437 besøk til 557 fengsler og interneringssteder og bidro til å avklare skjebnen eller oppholdsstedet til 28 693 savnede personer. I for eksempel Israel og Palestina opprettholdt ICRC en bilateral og fortrolig dialog med relevante aktører om forpliktelser etter internasjonal humanitærrett, med vekt på beskyttelse av sivile, helsepersonell og sivil infrastruktur, forbud mot gisseltaking, behandling av personer som er pågrepet og internert og håndtering av døde. Organisasjonen bidro til å frigi 39 gisler fra Gaza og over 1 700 palestinske fanger fra israelsk varetekt. I Den demokratiske republikken Kongo bidro organisasjonen til å transportere over 1 300 tidligere medlemmer av regjeringsstyrkene og deres familier fra Goma til Kinshasa på en trygg måte.

Geneva Call bidro i 2025 til at internasjonal humanitærrett i større grad ble etterlevd av væpnede grupper og *de facto* myndigheter i flere konfliktland. I Den demokratiske republikken Kongo førte forpliktelser fra væpnede grupper til at ulovlige kontrollposter ble fjernet, barn ble løslatt fra væpnede grupper og okkuperte skoler frigitt. I Colombia førte organisasjonens arbeid til at færre barn ble rekruttert, og at miner i mindre grad ble brukt i nærområdene.

I humanitære kriser rammer seksuell og kjønnsbasert vold kvinner og jenter særlig hardt, men også menn, gutter og personer med ulik kjønnsidentitet kan være utsatt. Beskyttelse mot seksuell og kjønnsbasert vold er et prioritert område for Norge. Innsatsen mot kjønnsbasert vold må sees i sammenheng med styrkede seksuelle og reproduktive helsetjenester, psykososial støtte og rettighetsbaserte tiltak for særlig utsatte grupper. Gjennom FNs befolkningsfond og Kirkens Nødhjelp mottok om lag 41,8 millioner kvinner og barn, i hovedsak jenter, tjenester for forebygging og respons knyttet til seksuell og kjønnsbasert vold. Norsk støtte til Den internasjonale Røde Kors-komiteens innsats mot seksuell vold i væpnet konflikt har bidratt til styrket forebygging, beskyttelse og tilgang til helhetlige, overlevelsessentrerte tjenester for personer utsatt for seksuell vold i konflikt. I 2025 rapporterer ICRC at 1 109 beskyttelsesaktiviteter ble gjennomført, 6 768 overlevende fikk støtte gjennom primærhelseteam og andre hjelpeinstanser, 830 fikk støtte gjennom sykehusteam, 2 037 mottok mental helse- og psykososial støtte, 925 ble henvist videre til andre helsetjenester, og 2 133 mottok medisinske sett for behandling etter voldtekt.

Støtten til FNs generalsekretærs spesialrepresentant for seksualisert vold i konflikt bidro til å styrke koordinering og kunnskapsutveksling. Innsatsen omfattet blant annet kapasitetsbygging i medlemsstater og utvikling av retningslinjer og verktøy for å integrere beskyttelse mot seksualisert vold i konflikt i nasjonale handlingsplaner.

Norge overtok i 2025 lederskapet i Call to Action on Protection from Gender-Based Violence in Emergencies, et globalt initiativ som samler om lag 100 aktører fra stater, FN-organisasjoner, frivillige organisasjoner og lokale kvinneledede organisasjoner. Norge hadde en sentral rolle i å utvikle en ny flerårig plan som setter retning for arbeidet i en tid preget av økte behov og finansielle utfordringer.

Norsk støtte til FNs fond for kvinner, fred og humanitær innsats sikret økt støtte til lokale kvinneledede organisasjoner, styrket kvinners lederskap og bidro til redusert aksept for seksuell og

kjønnsbasert vold i humanitære kriser. I 2025 nådde fondet over 66 700 mennesker i 12 land. Over 4 600 kvinner og unge kvinner tok lederskap i planleggingen av humanitære tiltak støttet av fondet.

Likestilling og kvinners rettigheter ble systematisk ivaretatt som tverrgående hensyn i Norges humanitære innsats. For eksempel integrerte Kirkens Nødhjelp kjønnsperspektivet i tematiske satsinger innen bl.a. vann og sanitær, seksuell og reproduktiv helse og kamp mot kjønnsbasert vold. Dette bidro til at tjenester i hovedsak ble utformet og levert på en måte som styrket kvinners og jenters trygghet og tilgang til tjenester.

I Afghanistan bidro Norges Røde Kors til å opprettholde tilgang til kvinnelig helsepersonell ved helsesentre. Dette styrket tilgangen til primærhelsetjenester, herunder ernæringstjenester, for kvinner og barn i vanskelig tilgjengelige områder.

Redd Barna jobbet systematisk med inkludering av jenter i utdanning, særlig i krise- og konfliktkontekster hvor jenter ofte har større risiko for å falle ut av skolen. Flere land der Redd Barna jobber rapporterer også om styrket tilgang til seksuell og reproduktiv helse og rettigheter for ungdom, særlig jenter.

Kirkens Nødhjelps systematiske arbeid mot skadelige kjønnsnormer gjennom opplæring av tros- og tradisjonelle ledere og brede informasjons- og holdningskampanjer bidro over tid til mer støttende omgivelser for overlevende etter kjønnsbasert vold og økt bruk av tjenester.

Norske humanitære partnere integrerte også kjønnsperspektiver i sine risikovurderinger, og tilpasset sine programmer for å fremme kvinners deltakelse og beskyttelse. I Sør-Sudan identifiserte Flyktninghjelpen at konflikt, tap av levebrød og utrygghet økte risikoen for kjønnsbasert vold og utformet derfor beskyttelsestiltak som tok høyde for ulike risikoer for kvinner og menn og sikret deltakelse fra kvinner og kvinnegrupper.

Norge forpliktet seg på Global Disability Summit i 2025 til å styrke inkludering av personer med funksjonsnedsettelser i humanitær innsats, og økte samme år innsatsen på området betydelig. Målrettet støtte gikk til UNICEF, og til arbeid med mineofre gjennom Humanity and Inclusion og ICRC. I Afghanistan fikk om lag 50 600 personer med fysiske funksjonsnedsettelser tilgang til rehabiliteringstjenester, hjelpemidler og sosial inkludering gjennom ICRC.

I 2025 innfridde Norge den treårige forpliktelsen på totalt 1 mrd. kroner til å beskytte barn i væpnet konflikt. Gjennom støtte til FNs spesialrepresentant for barn og væpnet konflikt bidro Norge til å styrke rapporteringsmekanismer for grove folkerettsbrudd overfor barn samt frigivelse av 13 112 barn fra væpnede styrker og væpnede grupper. I 2025 signerte myndighetene i Libya en avtale med FN om å overføre barn fra væpnede aktører til sivile myndigheter. UNICEF bidro til å reintegrere og beskytte over 13 000 barn som var blitt brukt av væpnede styrker og grupper. Den internasjonale Røde Kors-komiteen gjenforente 796 personer, hvorav 715 barn, med sine nærmeste.

En viktig del av innsatsen for barn bestod i å styrke lokalsamfunnenes evne til å beskytte egne barn. Fra 2020 til og med 2024 bidro norske midler til at Redd Barna i gjennomsnitt nådde 115 443 mennesker med humanitær assistanse per år, hvorav 75-89 pst. var barn. I 2024 fikk over 28 000 barn tilgang til psykisk helse- og psykososial støtte, bl.a. via barnevennlige trygge områder og hjemmebasert støtte. Om lag 83 pst. av barna og deres omsorgspersoner rapporterte bedring i sin psykososiale helse.

Norskstøttet humanitær mineinnsats reduserte risikoen for død og skade fra miner og eksplosiv ammunisjon, og bidro til tryggere tilgang til jordbruks-, beite- og bosettingsområder for titusener av mennesker. Halo Trust ryddet i avtaleperioden 2022–2025 mer enn 14,6 mill. m² eksplosivforurenset areal i seks land, destruerte om lag 7 000 eksplosive objekter og ga mer enn 145 000 personer tryggere tilgang til jordbruks-, beite- og bosettingsområder. Mines Advisory Group (MAG) opprettholdt innsats og styrket nasjonalt eierskap i krevende kontekster, og nådde eller overgikk målene for risikoreduksjon, trygg bruk av land og styrket nasjonal kapasitet i ni land. Eksterne midtveisgjennomganger av MAG og Halo Trust vurderte porteføljene som kostnadseffektive og viste positive effekter på trygghet, mobilitet og psykososial situasjon. Samtidig reduserte svake koblinger til utviklingsaktører og sikkerhetsutfordringer framdrift og langsiktige utviklingseffekter enkelte steder. Norsk Folkehjelps mineinnsats, blant annet i Syria og Irak kombinerte fysisk rydding med opplæring i risiko ved eksplosiv ammunisjon, gjorde store landområder trygge og la til rette for tilbakeflytting og dyrking av jord. Den internasjonale Røde Kors-komiteen arbeidet med myndigheter og lokale aktører om fysisk rehabilitering, inkludert proteser for mennesker som er blitt skadd av miner, våpen og andre eksplosiver. Over 265 000 mennesker, inkludert over 25 000 mineskadde, mottok nødvendig fysisk rehabilitering, inkludert proteser. Norge støttet også lokale aktører i

Colombia og Laos. Campaña Colombiana Contra Minas bidro til at mennesker kunne gjenoppta jordbruksaktivitet på tidligere forurensede områder i Colombia. Cooperative Orthotic and Prosthetic Enterprise i Laos styrket kvaliteten i rehabiliteringstjenester i Laos og ga om lag 175 personer med funksjonsnedsettelser tilgang til tjenester og hjelpemidler i 2025. Norge har også jobbet for normative endringer, og i perioden 2022–2025 medvirket norsk støtte til vedtak og utvidelse av erklæringen om eksplosive våpen i tett befolkede områder fra 83 til 90 stater.

Budsjett 2027

Det foreslås bevilget 4 836,5 mill. kroner i 2027.

Post 71 Verdens matvareprogram (WFP)

Bevilgningen dekker kjernestøtte til Verdens matvareprogram (WFP). WFP er verdens største humanitære aktør med mandat til å redde liv gjennom å bidra til matsikkerhet i konfliktsituasjoner og etter naturkatastrofer. WFP har et todelt mandat, der rundt 80 pst. av ressursene går til humanitær innsats. De resterende midlene går til forebygging og langsiktig utviklingsinnsats for å forhindre sårbarhet og framtidige matkriser. Organisasjonen har ansvar for å koordinere logistikk og kommunikasjon i FN, og har en servicefunksjon overfor andre humanitære aktører, blant annet gjennom FNs humanitære flytjeneste UNHAS og andre logistikktjenester.

Mål 2027

Bevilgningen skal bidra til at WFP når sine strategiske mål. En ny femårig strategi ble vedtatt av medlemslandene i november 2025 og skal gjennomføres i perioden 2026–2029. WFPs strategiske mål for strategiperiode 2026–2029 er:

- Humanitære behov er adressert gjennom effektiv kriserespons og utnyttelse av WFPs komparative fortrinn innen beredskap og logistikk.
- Reduserte humanitære behov gjennom styrket robusthet og økt motstandsdyktighet i områder med vedvarende matusikkerhet.
- Styrket nasjonale kapasiteter og systemer i samarbeid med partnere og myndigheter, med sikte på å nå de mest sårbare og øke effektiviteten.

Prioriteringer 2027

Norge gjeninntrådte som styremedlem i 2025 for en periode på ni år. Norge vil arbeide for å sikre at WFPs innsatser når de mest sårbare og hardest rammede gjennom effektiv kriseberedskap og -respons. Med et høyt antall langvarige kriser og færre tilgjengelige økonomiske ressurser, er det også avgjørende å arbeide forebyggende for å redusere fremtidige humanitære behov. Tett samarbeid mellom humanitær og langsiktig bistand vil prioriteres, med videreføring av støtte til bl.a. forebyggende og varslingsbasert innsats, langvarig selvforsyning i krisesituasjoner og skolematordninger. Sultkatastrofer forekommer nesten utelukkende i konfliktområder, hvor humanitærretten brytes og humanitære aktører ikke får tilgang. Norge skal være en støttespiller for WFP gjennom aktivt humanitært diplomati for beskyttelse av sivile, trygg og uhindret humanitær tilgang og respekt for internasjonal humanitærrett. Norge vil også legge vekt på grønnere humanitære responser, godt humanitært giverskap, herunder fleksibel og forutsigbar finansiering og gode kontroll- og risikosystemer. I tråd med norske forpliktelser om hvordan FN kan finansieres bedre, vil regjeringen holde kjernestøtten til WFP på et høyt nivå.

Rapport 2025

I 2025 var total bistand til WFP fra Norge på 1,5 mrd. kroner. Dette inkluderer den årlige kjernestøtten på 430 mill. kroner. Bevilgningen bidro til gjennomføring av målene i WFPs strategiske plan for perioden 2022–2025 som var:

- Akutte mat- og ernæringsbehov er møtt.
- Ernærings-, helse- og utdanningssituasjonen er blitt bedre.
- Bærekraftige levebrød er sikret.
- Nasjonale programmer og systemer er styrket.
- Mer effektive humanitære aktører og utviklingsaktører.

Antall mennesker rammet av sultkrise kategori 3, i henhold til FNs system for integrert klassifisering av matsikkerhetsfaser (IPC) rangert fra nivå 1 til 5, nådde i 2024 rekordhøye nivåer som følge av konflikt, ekstremvær og økonomisk ustabilitet. Fra sultkrise kategori 3 og høyere er det behov for akutt humanitær hjelp. For første gang ble det i 2025 konstatert hungersnød i to land samtidig (IPC 5) – i Sudan og Gaza, og det var første gang at et land i Midtøsten ble klassifisert med IPC 5. Krisene i Gaza og Sudan forverret seg, mens en rekke langvarige og uløste konflikter og kriser

andre steder i verden skapte økende behov. WFP opplevde vanskeligere arbeidsforhold, manglende etterlevelse av internasjonal humanitær rett og økende forekomst av tilgangsproblematikk i flere konfliktområder. I Jemen ble 28 WFP-ansatte fengslet, og WFPs kontorer og biler ble konfiskert. I Sudan ble 11 humanitære arbeidere tilknyttet WFP drept.

Den finansielle støtten til WFP ble drastisk redusert med ca. 40 pst. i løpet av 2025 på grunn av kutt fra tradisjonelle giverland, særlig USA. WFP har derfor gjennomført reformer og innsparinger. Gapet mellom humanitære behov og tilgjengelige midler har medført nedskalering av operasjoner og vanskelige prioriteringer av innsatsområder og mottakere. Til tross for dette klarte WFP å nå over 121 millioner mennesker globalt med livreddende mat, kontanthjelp og forebyggende innsats. Fleksibel finansiering utgjorde 13 pst. av alle bidrag til WFP i 2025, men en opplevde en nedgang i fleksible bidrag fra 1,1 mrd. USD i 2024 til 850 mill. USD i 2025. Den fleksible støtten er strategisk viktig og nødvendig for at WFP skal kunne oppfylle sitt humanitære mandat om å respondere der det er behov og ikke kun til områder der ressursene er øremerket.

Bevilgningen bidro til at WFP til sammen nådde 49,5 millioner mennesker i Bangladesh, Den demokratiske republikken Kongo, Etiopia, Haiti, Jemen, Mosambik, Myanmar, Palestina, Sudan, Syria og Sør-Sudan. Organisasjonen utvidet i 2025 bruken av digitale kontantoverføringer og økte innkjøpene av mat lokalt. Dette styrket nasjonale systemer og lokalt næringsliv, og bidro til at livsnødvendig humanitær bistand nådde de mest sårbare. WFP opererer i verdens største og mest komplekse kriser og møter et bredt spekter av utfordringer. Et eksempel er at i Den demokratiske republikken Kongo avdekket WFPs internrevisjon svært svak økonomisk styring.

Budsjett 2027

Det foreslås bevilget 430 mill. kroner i 2027.

Post 72 FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR)

Bevilgningen dekker kjernestøtte til FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR). Bevilgningen skal bidra til at UNHCR når målene i sin strategiske plan for perioden 2027–2031. Den strategiske planen forventes å samsvare godt med Strategi for norsk humanitær politikk (2024–2029).

UNHCR er den viktigste globale aktøren for beskyttelse og assistanse til flyktninger og internt fordrevne, og leder FN-systemets arbeid med beskyttelse. Kjernestøtten gir forutsigbarhet og fleksibilitet for organisasjonen til å gjennomføre den strategiske planen. Støtten muliggjør rask respons på nye flyktningkriser og humanitær innsats i kriser som får lite oppmerksomhet internasjonalt. Fleksibel kjernestøtte er særlig viktig i en tid der UNHCR gjennomfører store nedskaleringer og reformer som følge av omfattende kutt i internasjonal bistand.

Øremerkede bidrag til enkeltland og tema dekkes under kap. 150, post 70 *Nødhjelp og humanitær bistand*. Øremerkede bidrag til Ukraina og naboland dekkes under kap. 159 *Regionbevilgninger*, post 73 *Ukraina og naboland*.

Bevilgningen lå tidligere under kap. 153 *Flyktninger, fordrevne og vertssamfunn*, post 71 *FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR),* men ble flyttet til kap. 150 fra og med 2026 fordi kap. 153 ble avviket. For rapportering for 2025 se omtale under kap. 153, post 71.

Mål 2027

Bevilgningen skal bidra til at UNHCR når sine strategiske prioriteringer for perioden 2027–2031. Strategien er under utarbeidelse. Målene fra strategien for perioden 2022–2026 ventes i hovedtrekk videreført:

- Mennesker som er drevet på flukt mottar beskyttelse og assistanse.
- Den globale og FN-ledede flyktningeresponsen er godt koordinert, og legger til rette for varige løsninger, dvs. trygg, verdig og frivillig retur, gjenbosetting og integrering.

Prioriteringer 2027

Regjeringen vil støtte gjennomføringen av UNHCRs strategiske prioriteringer. Under det globale flyktningeforumet i desember 2023 forpliktet Norge seg til høy grad av ikke-øremerket støtte, videreføring av pådriverarbeidet for å beskytte barn på flukt, prioritering av særlig sårbare grupper av flyktninger og bedre integrering av arbeidet med mennesker på flukt og fredsbygging. Regjeringen vil følge opp dette arbeidet i 2027. I tråd med norske forpliktelser om hvordan FN kan finansieres bedre («Funding Compact»), vil regjeringen holde kjernestøtten på et høyt nivå. Innsats i fluktområder innebærer høy risiko for manglende måloppnåelse. Risiko i forbindelse med arbeid i uoversiktlige og krevende områder

er beskrevet nærmere under kap. 150, post 70 *Nødhjelp og humanitær bistand.*

Norge vil arbeide for at UNHCRs arbeid for å sikre beskyttelse og assistanse til mennesker på flukt videreføres. Dette innbefatter også arbeid mot seksualisert og kjønnsbasert vold. Også UNHCRs arbeid for å finne bærekraftige løsninger for de store flyktningkrisene videreføres, inkludert gjennom gjenbosetting. Norge vil aktivt bruke styredeltakelse i UNHCR til å fremme målene for norsk politikk på flyktninger, fordrevne og vertssamfunn og norsk humanitær politikk.

Rapport 2025

For rapportering for 2025 se omtale under kap. 153 *Flyktninger, fordrevne og vertssamfunn,* post 71 *FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR).*

Budsjett 2027

Det foreslås bevilget 630 mill. kroner i 2027.

Kap. 151 Fred, sikkerhet og globalt samarbeid

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
70	Fred og konfliktløsning, *kan overføres*	396 644	395 260	350 260
71	Globale sikkerhetsspørsmål og nedrustning, *kan overføres*	131 434	103 420	103 420
73	FNs innsats for reform og fredsbygging, *kan overføres*	238 050	238 138	238 138
74	Pliktige bidrag til FN-organisasjoner mv.	431 972	417 386	376 067
	Sum kap. 151	1 198 100	1 154 204	1 067 885

Dette kapittelet dekker norsk innsats for fred og konfliktløsning, globale sikkerhetsutfordringer og nedrustning, frivillige bidrag til FNs innsats for fred og støtte til FNs generalsekretærs reformagenda.

Post 70 Fred og konfliktløsning, kan overføres

Bevilgningen dekker norsk innsats for fred og konfliktløsning.

Målrettet innsats for fred og konfliktløsning er i tråd med Norges nasjonale sikkerhetsstrategi, som vektlegger betydningen av vårt prinsipielle forsvar for folkeretten og betydningen av arbeid for å redusere krig og konflikt. Arbeidet bidrar til å trygge vår egen sikkerhet og velferd og til å finne løsninger på globale utfordringer. Humanitære behov og fattigdom er ofte drevet av krig og konflikt. Det er i Norges interesse å bidra til å dempe og løse konflikter, redusere humanitære lidelser, unngå eskalering, stabilisere overgangssituasjoner og legge til rette for varig fred.

Meld. St. 30 (2024–2025) *Norges innsats for fred og konfliktløsning i en urolig verden* gir en samlet framstilling av norsk innsats for fred og konfliktløsning. Meldingen redegjør for sentrale virkemidler, dilemmaer og oppnådde resultater, samt peker på prioriteringer for det videre arbeidet. Den synliggjør hvordan innsats for konfliktløsning er i Norges sikkerhetspolitiske interesse og bidrar til internasjonal fred og sikkerhet. I en situasjon preget av økende global spenning, press mot folkeretten og et mer voldelig, sammensatt og dynamisk konfliktbilde, hvor konflikter i større grad berører norske interesser, gis arbeidet høy prioritet. I tillegg vil klimakrisen kunne forverre konflikter og være en trussel mot fredsprosesser og konfliktforebygging. Konsekvensene av et økende antall konflikter er omfattende menneskelige lidelser, økte humanitære behov, svekkede utviklingsmuligheter, samt økt migrasjon og flukt. Samtidig kan konflikter bidra til grobunn for internasjonal terrorisme og grenseoverskridende kriminalitet. Innsatsen for konfliktløsning bidrar til bedre beskyttelse av sivile, styrkede rettigheter og mer stabile levekår, både lokalt og globalt. I en

stadig mer sammenvevd verden påvirkes også Norge i økende grad av konflikter utenfor egne nærområder, så vel som av krig i Europa.

Norsk fredsinnsats bidrar til å dempe og løse krig og konflikt og fremme respekt for folkeretten. Det bidrar til å utvikle relasjoner til et bredt spekter av land og aktører, og gir samtidig viktig innsikt i utviklingen i det globale konfliktbildet.

Norges arbeid for fred og konfliktløsing omfatter konflikter i Afrika, Asia, Europa, Latin-Amerika og Midtøsten. Det arbeides både med å videreutvikle eksisterende fredsprosesser og dialoginitiativ der Norge har en rolle, og med å sondere mulighetene for nye innsatser der det er i Norges interesse å bidra og der et norsk engasjement har gode forutsetninger for å bidra positivt. Et effektivt arbeid for konfliktløsning forutsetter at konfliktpartene tar eierskap, og krever langsiktighet, fleksibilitet og solid kompetanse om konfliktløsning og kontekstforståelse fra norsk side.

En viktig del av Norges innsats handler om å hindre at konflikter eskalerer. Resultatene kan ikke alene måles i antall fredsavtaler, men kan også for eksempel omfatte våpenhviler, økt humanitær tilgang, voldsreduksjon eller enighet om videre dialog. Dialoginitiativ kan ha viktig forebyggende effekt samt virke stabiliserende i overgangssituasjoner. Bevilgningen støtter videre arbeidet for å styrke kvinners deltakelse i fredsprosesser og sivilt samfunns bidrag til inkluderende fredsprosesser. Erfaringen viser at en inkluderende tilnærming øker mulighetene for varig fred.

Norges arbeid med konfliktløsning gjennomføres i kontekster preget av usikkerhet og politisk risiko. Samtidig som Norge arbeider direkte med myndigheter og ulike grupper i konflikt, samarbeider Norge også tett med nære allierte, norske, lokale og internasjonale organisasjoner, regionale aktører og FN-systemet. En del av bevilgningen vil gå til å sikre gode rammer for forhandlinger og innebærer kostnader til bl.a. møtelokaler, transport, sikkerhetstiltak og annen logistikk. Bevilgningen dekker også konfliktløsningsarbeid utført av norske og internasjonale organisasjoner og benyttes til å etablere erfaringsbasert kunnskap som styrker norsk og global konfliktløsningsinnsats.

Mål 2027

Bevilgningen skal bidra til å nå følgende mål:

- Konflikter er dempet og/eller løst.
- Kvinners deltakelse, inkluderende tiltak og løsninger basert på folkeretten og partenes eierskap er fremmet.
- Innsatsen for fred og konfliktløsning har gitt økt innsikt og politisk kapital.

Prioriteringer 2027

Norge vil fortsatt prioritere å støtte Ukrainas kapasitet og deltakelse i forhandlinger og utveksle erfaringer fra konfliktløsning. Norge vil bidra aktivt i det europeiske og amerikanske diplomatiet til støtte for fredsprosessen.

Norge vil videre prioritere dialogen med land i Midtøsten, fremme samarbeid og stabilisering i regionen, og støtte prosesser som kan bidra til å løse eller dempe konflikter i regionen. Norge vil støtte arbeidet for en fremforhandlet løsning som kan hindre videre eskalering i konflikten mellom USA/Israel og Iran, som i 2026 spredte seg til en rekke land i Midtøsten. Norge vil gjennom kontakt med aktører i og utenfor regionen arbeide for maritim sikkerhet og respekt for havretten.

I Latin-Amerika vil Norge fortsatt prioritere støtte til gjennomføring av fredsavtalen i Colombia fra 2016 og arbeide for å sikre humanitær lindring for lokalbefolkningen. Som garantistland for fredsavtalen vil Norge arbeide for fortsatt internasjonal støtte for at avtalen gjennomføres i sin helhet. Norge vil også støtte opp om andre prosesser som bidrar til å dempe konflikt og legger til rette for varig fred.

På Afrikas horn står konfliktløsningsarbeidet i Etiopia, Somalia og Sudan sentralt. Konflikter på Afrikas horn og i Sahel fører til utbredt lidelse i utsatte områder og til risiko for konsekvenser av konflikt for den bredere regionen og for Europa. Etter tre tiår med konflikt i Somalia, og en politisk situasjon som fremdeles er fragmentert og splittet, bistår Norge fortsatt myndighetenes arbeid med nasjonal forsoning og konfliktløsning. Det er videre et mål for Norge å bidra til at konflikten mellom Somalia og Somaliland dempes. Etiopia preges av væpnede konflikter mellom myndighetene og ulike væpnede grupper. Norge vil også gjennom partnere videreføre aktivitet i Etiopia som reduserer sosiale spenninger og forsterker konfliktforebygging i lokalsamfunn. Etter en forverring av konflikten i Sudan og sammenbruddet av fredsavtalen i Sør-Sudan, vil Norge støtte og aktivt tilrettelegge for dialog om politiske løsninger på konfliktene. Selv om mulighetene for konfliktløsning og voldsreduksjon i Sahel er små på kort sikt, vil Norge fortsette å støtte initiativer som kan bidra til en bedring av den alvorlige situasjonen og styrke sjansene for politiske løsninger.

I det norske arbeidet overfor Myanmar står støtte til demokratibevegelsen sentralt. Norge har

over tid lagt til rette for møteplasser mellom sentrale aktører, herunder den demokratiske opposisjonen, sivilsamfunn og de etniske væpnede gruppene. Målsettingen er å øke muligheten for en inkluderende politisk løsning på konflikten i fremtiden.

På Filippinene vil Norge som offisiell tilrettelegger for fredsprosessen mellom myndighetene og kommunistbevegelsen, fortsette å bistå partene med forhandlinger for å finne en endelig politisk løsning på konflikten. Norge har også en ledende rolle i avvæpningsprosessen av den islamistiske opprørsgruppen Muslim Islamic Liberation Front på Mindanao, som nærmer seg en avsluttende fase.

I Afghanistan støttes afghaneres bruk av fredelige midler for å søke løsninger som kan fremme rettigheter, fred og sikkerhet i landet. Formålet er å hindre at Afghanistan blir et arnested for terror, kilde til irregulær migrasjon og internasjonal kriminalitet, og et åsted for omfattende brudd på menneskerettighetene, inkl. kvinners rettigheter. Det kan innebære å legge til rette for møter mellom representanter for *de facto* myndighetene, det afghanske sivilsamfunnet og internasjonale partnere. I dette arbeidet er det sentralt å bygge nettverk og innsikt i Taliban-organisasjonen og i sivilsamfunnet i Afghanistan.

I tillegg til de ovennevnte prosessene vil Norge legge til rette for en rekke diskré initiativ i ulike prioriterte konfliktsituasjoner globalt, etter ønske fra konfliktpartene.

Norge vil i tråd med regjeringens handlingsplan for kvinner, fred og sikkerhet, arbeide systematisk for inkludering av kvinner og kjønnsperspektiver i fredsprosesser og videreutvikle tilnærminger som styrker kvinners rolle i forhandlinger og dialogspor. Norge vil samarbeide med partnere som har komplementerende nettverk, innganger og kapasiteter for å fremme kvinners deltagelse i konfliktløsning på ulike nivåer, lokalt, nasjonalt og regionalt.

Norge vil videreføre strategisk kontakt og samarbeid om fred og konfliktløsning med bl.a. Brasil, Oman, Qatar og Tyrkia. Partnerskap med Association of Southeast Asian Nations (ASEAN) videreføres, med vekt på inkluderende fredsprosesser.

Gjennom samarbeid med partnerorganisasjoner som blant annet Senter for internasjonal konfliktløsning (NOREF) og Centre for Humanitarian Dialogue (HD), vil Norge fortsatt bidra langsiktig til uformelt konfliktdiplomati. NOREF og HD sine direkte engasjement i konfliktløsning samt deres bistand til andre meglere og tilretteleggere for dialog er prioritert. NOREF og HD er viktige kilder til kunnskapsutvikling om konfliktløsning. Samarbeidet med andre kompetente partnere som arbeider med konfliktforebygging og konfliktløsning lokalt og nasjonalt videreføres også. Eget operasjonelt arbeid, strategiske partnerskap, støtte til konfliktløsningsarbeid gjennom norske og internasjonale organisasjoner, støtte til erfaringsbasert kunnskap om konfliktløsning og konflikter, og fredsmeglersamlingen Oslo Forum er sentrale prioriteringer for å tilrettelegge for og støtte andres tilrettelegging av fredelige løsninger internasjonalt.

Rapport 2025

Konflikter er forebygget, dempet og/eller løst og vold er redusert.

Norge har bidratt med støtte, erfaringsdeling og kapasitetsbygging for å bidra til at Ukraina har et best mulig utgangspunkt i forhandlinger. Norge har aktivt deltatt i samtaler om hvordan en våpenstillstand i Ukraina kan komme i stand og hvordan den kan se ut.

Norge har gjennom tett dialog med parter i konflikt og involverte aktører bidratt til arbeidet med å deeskalere i Midtøsten-regionen og arbeidet med en fremforhandlet løsning mellom USA og Iran som også ivaretar norske interesser. Norge har støttet overgangsprosessen i Syria med å bidra med ekspertise på overgangsrettferdighet. Norsk støtte til konfliktreduksjon og forsoning har bidratt til å hindre eskalering av lokale konflikter og fremmet inkludering i overgangsprosessen. Norge har tilrettelagt for regional dialog omkring Syria. Norge har også tilrettelagt for dialog med jemenittiske aktører for å støtte opp om en fredsløsning i Jemen og maritim sikkerhet i Rødehavet.

Norge fortsatte støtten i Etiopia til de interne politiske prosessene som nasjonal dialog og overgangsrettferdighet, inkludert med støtte til prosjekter som styrker kvinners rolle i prosesser. I Somalia bidro Norge til å styrke myndighetenes evne til konfliktforebygging samt tilrettelegging for dialog mellom stridende parter. I Sudan bidro Norge til å styrke sivile grupperingers deltakelse i arbeidet for fred.

I Colombia har Norge, til tross for utfordringer i flere forhandlingsspor, bidratt til humanitære lettelser, bedre humanitær tilgang, midlertidige våpenhviler, reduksjon av vold i enkeltområder og styrking av folkelig deltakelse. Gjennomføring av fredsavtalen fra 2016 gikk sakte, men positive resultater som jordreform, der kvinner og urfolk

prioriteres, er oppnådd. Om lag 90 pst. av tidligere stridende soldater fra Fuerzas Armadas Revolucionarias de Colombia (FARC) var fortsatt lojale mot avtalen. Spesialdomstolen for fred som ble etablert gjennom fredsavtalen, har avsagt sine første dommer, og den tidligere FARC-ledelsen har påtatt seg ansvar for brudd på internasjonal humanitær rett. Tidligere militære ledere har også erkjent alvorlige menneskerettighetsbrudd. Norge bidro til Spesialdomstolens arbeid for å sikre at ofrenes rettigheter blir ivaretatt og at de alternative straffeutmålingene følger internasjonale standarder. Norge har også bidratt til å styrke tilliten mellom sikkerhetsstyrkene i Colombia og sivilbefolkningen på regionalt nivå.

Norge videreførte sin støtte til tilrettelegging og til fredsprosessene på Filippinene. I mai 2025 fremforhandlet filippinske myndigheter og kommunistbevegelsen første utkast til rammeavtale. Norge bisto partene fortløpende med å sikre enighet om utestående problemstillinger i avtalen. Videre fortsatte Norge sin støtte til avvæpningsprosessen på Mindanao i tråd med fredsavtalen med Moro Islamic Liberation Front og myndighetene på Filippinene. Totalt var 25 000 opprørere demobilisert. Fremgang her har skjedd i faser og parallelt med de andre komponentene i fredsavtalen. Norge støttet også mindre lokale fredsprosjekter som direkte bidro til å dempe konflikter gjennom lokalt ledet mekling. Andre steder har man effektivt redusert vold gjennom hybride lokale sikkerhetsordninger som kombinerer politi, militære og tidligere stridende.

I Nepal bidro norsk støtte til at innsatsen for overgangsrettferdighet etter borgerkrigen kom videre gjennom oppnevning av nye kommissærer og støtte til sannhets- og forsoningskommisjonene, med mål om å sikre gjennomføring i tråd med internasjonale standarder.

Siden militærkuppet i 2021 og opptrappingen av konfliktnivået i Myanmar er norsk innsats for fred og konfliktløsning innrettet mot å bevare og styrke sentrale aktører og kanaler som på sikt kan bidra til dialog og fredelige løsninger i Myanmar. Gjennom partnere ble det støttet dialogplattformer mellom de ulike gruppene i opposisjonen som kjemper mot militæret og samtidig forebygge konflikt mellom disse.

Norge har fremmet inkluderende politisk dialog i Afghanistan, inkludert mellom *de facto* myndighetene, sivilt samfunn og internasjonale aktører på områder av felles interesse. Rettssikkerheten i Afghanistan er svært utfordrende, men målrettet dialog ga bidrag til økt bevissthet hos *de facto* myndighetene rundt fengsledes rettigheter og straffeprosessuell ryddighet. Gjennom disse tiltakene arbeidet Norge for å bidra til et mer inkluderende styresett, menneskerettigheter og kvinners stilling. I Pakistan har Norge bidratt til å bekjempe religiøs motivert ekstremisme, vold og hatretorikk gjennom samarbeid med lokale konfliktråd.

Senter for internasjonal konfliktløsning (NOREF) støttet blant annet norsk innsats i Colombia og Filippinene. I 2025 bidro Centre for Humanitarian Dialogue (HD) bl.a. til bakkanalsamtaler for deeskalering i interne og mellomstatlige konflikter, og med råd og teknisk støtte til parter i konflikt på tematikker som prosessdesign, våpenhvile og lokale konfliktløsningsavtaler.

Fredsprosesser er inkluderende, og kvinners deltakelse i alle faser er styrket

Norske meklingsteam arbeidet i 2025 systematisk med inkludering av kvinner i fredsprosesser, på tross av redusert handlingsrom. Norge samarbeidet også med ledende konfliktløsningsorganisasjoner om tiltak som styrket kvinners rolle i forberedelser og gjennomføring av forhandlinger gjennom å bygge kunnskap og kapasitet knyttet til sikkerhet og våpenhvile. Videre har Norge støttet nettverk for gjensidig erfaringsutveksling mellom kvinner som deltar i fredsprosesser, nasjonal dialog eller overgangsprosesser, og med støtte fra partnere har Norge bidratt til styrket kollektiv påvirkningskraft i fredsprosesser. Tiltakene bidro til økt oppmerksomhet om kvinners rettigheter i fredsforhandlinger og gjennomføring av fredsavtaler. Norge videreførte arbeidet i det norske, nordiske og globale nettverket for kvinnelige meglere som er en ressursbank for konfliktløsningsprosesser. Institutt for fredsforskning (PRIO) var operativ partner og knyttet sammen nasjonale kunnskapsmiljøer innen fred og sikkerhet og diplomatiet.

Gjennom Flyktninghjelpens beredskapsstyrke, NORCAP, videreførte Norge støtte til bemanning av sekretariatet for Det afrikanske nettverket av kvinnelige fredsmeklere (FemWise-Africa) og sekonderinger av kvinner til Den afrikanske unions (AU) operasjonelle arbeid i felt. Gjennom arbeid med ASEAN har norsk støtte bidratt til at kvinners deltagelse i fredsprosjekter og fredsarbeid har blitt systematisert og synliggjort. Norge bidro til oppfølging av en rekke nasjonale handlingsplaner for kvinner, fred og sikkerhet, både gjennom finansiell støtte og deling av erfaringer fra egen handlingsplan.

I Colombia har samarbeidet for å inkludere kvinners deltakelse i fredsprosessen blitt styrket gjennom flere sivilsamfunnsaktører, og med støtte til UN Women sitt program for reintegrering av tidligere kvinnelige stridende. En rekke tidligere stridende har oppnådd økonomisk selvstendighet gjennom programmet.

I Somalia har samarbeidet for å inkludere kvinners deltakelse i konfliktsreduserende- og fredstiltak blitt videreført gjennom en rekke sivilsamfunnsaktører.

I Sør-Afrika har arbeidet med opplæring i fredsmekling gitt utvalgte kvinner bedre forståelse i sentrale freds- og konfliktforebyggende tiltak.

Fredsavtaler er i samsvar med internasjonale standarder, inkludert når det gjelder ofres rettigheter og ikke-diskriminering

I Colombia har samarbeidet med International Center for Transitional Justice (ICTJ) bidratt til at spesialdomstolen for overgangsrettferdighet har anvendt internasjonale og nasjonale standarder for å sikre ofrenes rett til sannhet og rettferdighet. Samarbeid med Caritas og den katolske kirken har bidratt til å sikre humanitære tiltak i dialogprosesser, inklusive tilrettelegging av løslatelser og beskyttelse.

Partnersamarbeid med organisasjonen Legal Action Worldwide har bidratt til at fredsavtaler og overgangsordninger i større grad har oppmerksomhet på ofres rettigheter, ikke-diskriminering og rettferdighet, i samsvar med internasjonale standarder. I Sør-Sudan har organisasjonen bidratt til at 38 overlevende, 29 kvinner og ni menn, deltok i en sannhets- og forsoningskommisjon. Organisasjonens innsats har videre bidratt til bedre vitnebeskyttelse og positive rettsavgjørelser for kvinner og barn i Somalia, samt til økt internasjonal oppmerksomhet om overgrep i Tigray, Etiopia.

Budsjett 2027

Det foreslås bevilget 350,3 mill. kroner i 2027. Det er en reduksjon på 45 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett for 2026. Reduksjonen skyldes bl.a. regjeringens prioritering av økte bevilgninger til Norfund for å mobilisere mer privat kapital, bidra til jobbskaping og styrke norsk klimafinansiering. Samtidig vil det innen Nansenprogrammet for Ukraina på kap. 159, post 73 *Ukraina og naboland* også i 2027 settes av midler til innsats for fred og konfliktløsning, foreløpig anslått til 50 mill. kroner i 2027.

Post 71 Globale sikkerhetsspørsmål og nedrustning, kan overføres

Bevilgningen dekker følgende ordninger:
- Globale sikkerhetsutfordringer
- Sivil krisehåndtering og sikkerhetssektorreform
- Utvikling og nedrustning

Norge vil fortsette å styrke utviklingslands og FNs evne til å håndtere globale sikkerhetsutfordringer. Dette inkluderer tiltak innen forebygging og bekjempelse av voldelig ekstremisme og terrorisme, og tiltak for å styrke maritim sikkerhet. Bevilgningen finanserier også tiltak som styrker sivil krisehåndteringskapasitet og reform av sikkerhetssektoren i utviklingsland, særlig innenfor rammen av FN, inkludert fredsoperasjoner, og EU-operasjoner.

Sammenhengen mellom utvikling og nedrustning, som er forankret i FN-paktens artikkel 26, var tema under FNs spesialsesjon om nedrustning i 1978, og ble understreket i FNs spesialsesjon om utvikling og nedrustning i 1987. Sammenhengen har også blitt stadfestet i årlige konsensusresolusjoner i FNs generalforsamling. Til tross for dette praktiseres regelverket fra utviklingskomitéen (DAC) i OECD på en så restriktiv måte at flere tilskudd til arbeid for kjernefysisk nedrustning, herunder verifikasjon, ikke godkjennes som offisiell utviklingshjelp (ODA). Det planlegges likevel å støtte tiltak på området for nedrustning, ikkespredning, rustningskontroll og sikkerhet som har sannsynliggjort utviklingseffekt under denne posten i 2027, herunder tiltak som bidrar til å bygge kapasitet, kompetanse og meningsfylt deltakelse fra utviklingsland innenfor nedrustning og ikke-spredning av masseødeleggelsesvåpen. Dette inkluderer også innsats for internasjonalt samarbeid og fredelig bruk av tilknyttede teknologier.

Mål 2027

Bevilgningen skal bidra til å nå følgende mål:
- Radikalisering og rekruttering til voldelig ekstremisme og terrorisme er redusert.
- Utviklingslands kapasitet og kompetanse innen krisehåndtering, fredsbygging og reform av sikkerhetssektoren er forbedret.
- Utviklingslands evne til å etterleve forpliktelser, bidra i normutvikling og benytte tilknyttede teknologier til fredelige formål er forbe-

dret når det gjelder nedrustning og ikke-spredning av masseødeleggelsesvåpen, cyberspace, verdensrommet og brytningsteknologier.

Prioriteringer 2027

Regjeringen vil videreføre innsatsen for å håndtere globale sikkerhetsutfordringer, med vekt på forebygging og bekjempelse av voldelig ekstremisme og terrorisme. Dette omfatter støtte til nasjonale myndigheter gjennom lokale og internasjonale organisasjoner. Arbeidet foregår gjennom særlig FN, Global Community Engagement and Resilience Fund (GCERF) og Den globale anti-ISIL-koalisjonen. Regjeringen ønsker å bidra langsiktig til dette arbeidet. Innsats i utviklingsland vektlegges, og vil spesielt rettes mot regioner som Vest-Afrika, Sahel, Øst-Afrika, Afrikas horn, Midtøsten og Sentral-Asia.

Norge arbeider også internasjonalt for å styrke forebygging av voldelig ekstremisme, og for å sikre at menneskerettigheter, kvinners rettigheter, sivilsamfunnets rolle og folkeretten – inkludert internasjonal humanitærrett – blir ivaretatt i kontraterrorarbeidet. Tiltak for å forbedre maritim sikkerhet vil også prioriteres innenfor samme ramme.

Videre vil regjeringen fortsette å styrke utviklingslands kapasitet innen sivil krisehåndtering, fredsbygging og reform av sikkerhetssektoren, blant annet gjennom samarbeid med ulike FN-organisasjoner, FNs fredsoperasjoner, relevante EU-organer og andre aktører, som regionale organisasjoner i Afrika. Dette inkluderer støtte til prosjekter og forskning. Norge vil bidra med høyt kvalifisert sivilt personell, herunder politipersonell og annet fagpersonell, til relevante institusjoner og operasjoner i regi av blant annet FN og EU. Målet er å styrke sikkerhetssektoren og kapasitet innen krisehåndtering i sårbare stater, samt øke fredsoperasjoners evne til å gjennomføre sine mandater, med særlig vekt på land hvor Norge allerede er engasjert eller har sikkerhetspolitiske interesser.

Regjeringen vil prioritere å styrke utviklingslands evne til å etterleve internasjonale forpliktelser og delta effektivt i norm- og regelutvikling knyttet til nedrustning og ikke-spredning av masseødeleggelsesvåpen, cyberspace, verdensrommet og fremvoksende teknologier. Økt kapasitet og deltakelse fra utviklingsland i relevante multilaterale prosesser gir tilgang på kunnskap og vil bidra til et inkluderende og regelbasert multilateralt system for internasjonal fred og sikkerhet, som er en grunnleggende forutsetning for oppnåelse av bærekraftsmålene.

Regjeringen vil videre prioritere å styrke utviklingslands evne til å ta i bruk kjernefysisk, biologisk og kjemisk teknologi for fredelige formål og bærekraftig utvikling, samt styrke kompetanse og kapasitet for å redusere risikoen for uhell, misbruk og terrorhandlinger knyttet til kjernefysiske, biologiske og kjemiske materialer, teknologier og kompetanse.

Rapport 2025

Radikalisering og rekruttering til voldelig ekstremisme og terrorisme er redusert

International Civil Society Action Network (ICAN) bidro til å bekjempe radikalisering og rekruttering til voldelig ekstremisme i en rekke land, blant annet i Albania, Kenya, Libanon, Irak og Jemen. Et eksempel er i Albania der et lokalt prosjekt for myke sikkerhetstiltak for returpersoner fra konfliktsoner ble videreutviklet til en nasjonal modell. I Jemen ble det identifisert 15 kritiske svakheter i landets rammeverk for forebygging og motvirkning av voldelig ekstremisme, og basert på funnene ble en nasjonal handlingsplan utviklet og lansert.

Norge bidro til at sivilsamfunnsorganisasjoner – inkludert kvinneledede organisasjoner – har forbedret kapasitet til å forebygge og respondere på voldelig ekstremisme. Blant annet har Global Center on Cooperative Security bidratt til profesjonalisering av kriminalomsorgens arbeid med å motvirke voldelig ekstremisme i Indonesia, Kenya og Marokko. Opplæringen styrket arbeidet med risikovurdering, rehabilitering og rettigheter for terrordømte innsatte.

Global Community Engagement and Resilience Fund (GCERF) bidro til å redusere sårbarhet for voldelig ekstremisme i Sahel og Vest-Afrika. Støtten gikk også til å rehabilitere og reintegrere tidligere innsatte fra ekstremistleirene i det nordøstlige Syria. En ekstern evaluering i 2025 (External Review of GCERF's Strategic Cycle 2021–2024, Conflict Management Consulting, 24. november 2025) viste at organisasjonen i perioden 2021–2024 hadde stor grad av måloppnåelse på prosjektnivå. Eksempelvis bidro deres prosjekter i Somalia til styrket tillit mellom ungdom og de eldre lederne i lokalsamfunnene, mens fondets innsats i Vest-Balkan reduserte konfliktnivået mellom ulike etniske grupper. Evalueringen dokumenterte mer begrensede effekter på samfunnsnivå, og uttrykte seg tvilende til om det i det hele tatt vil være mulig å etablere en direkte årsaks-

sammenheng mellom prosjektene og redusert risiko for radikalisme på et aggregert nivå.

Grensekryssende organisert kriminalitet er redusert, og maritim sikkerhet er forbedret

Norge har bidratt til å redusere grensekryssende organisert kriminalitet. Global Initiative against Transnational Organized Crime bidro i 2025 til at lokalsamfunn blant annet i Kenya og Nepal ble bedre i stand til å motvirke grensekryssende organisert kriminalitet. Tillit mellom innbyggere og offentlige institusjoner er styrket, og det er skapt tryggere soner for sårbare grupper. Fleksibel norsk finansiering til FNs kontor for narkotika og kriminalitet og det globale Financial Action Task Force-nettverket bidro til styrket nasjonal kapasitet i flere utviklingsland til å bekjempe hvitvasking, terrorfinansiering og annen transnasjonal kriminalitet, blant annet gjennom forbedret lovverk, institusjonelle rammeverk og kvalitetshevning av regionale evalueringer i Sør- og Øst-Afrika. Støtte til Royal United Services Institute bidro med forskning på forholdet mellom organisert kriminalitet og terrorisme med utgangspunkt i lokale erfaringer i Kenya, Mosambik og Nigeria.

Krisehåndteringskapasitet, fredsbyggingskompetanse og kapasitet til reform av sikkerhetssektoren i utviklingsland er forbedret

Norge bidro i 2025 til å styrke utviklingslands krisehåndteringskapasitet, fredsbyggingskompetanse og sikkerhetssektorreform. Norge videreførte i 2025 støtten til FNs fredsoperasjoner. Støtte til FNs fredsbevarende innsats i 11 land og områder har bidratt til å beskytte sivilbefolkningen mot vold og overgrep, særlig barn og unge. På lang sikt er målet at arbeidet vil styrke nasjonale myndigheters egen kapasitet. Norge bidro med å finansiere internasjonale eksperter som hjelper med å gjennomføre reformer i nasjonale institusjoner som domstoler, politi og fengselsvesen.

Gjennom utsendelse av politipersonell til United Nations Mission in South Sudan (UNMISS) i Sør-Sudan og United Nations Verification Mission in Colombia (UNVMC) i Colombia, og gjennom ulike kapasitetsbyggingstiltak, bidro Norge til å styrke operasjonene, og landene de opererer, i sin kapasitet innen lokalt forankret politiarbeid, bekjempelse av konfliktrelatert seksualisert vold og økt deltakelse av kvinner. I tillegg har Norge stilt sivile eksperter gjennom NORCAP til rådighet for FN-operasjoner i Afrika og ved FNs hovedkvarter. Disse bidro til å bygge kompetanse innen blant annet håndtering av konfliktrelatert seksualisert vold, bekjempelse av desinformasjon, forbedret situasjonsforståelse, sammenhengen mellom klima, fred og sikkerhet, samt utvikling av rammeverk for ivaretakelse av menneskerettigheter.

Norge støttet også tiltak som fremmer økt kvinnedeltakelse i operasjonene og bidrar til at både kvinners og menns behov blir bedre ivaretatt.

NUPIs anvendte forskning på FNs fredsoperasjoner har vært et sentralt bidrag til diskusjonen om operasjonenes effektivitet og videre utvikling. Dette omfatter blant annet arbeidet knyttet til generalsekretærens reforminitiativ FN80 og oppfølgingen av forpliktelsene i Fremtidspakten om en helhetlig gjennomgang av FNs fredsoperasjoner.

Utviklingslands evne til å overholde forpliktelser og delta i tekniske diskusjoner om nedrustning og ikke-spredning av masseødeleggelsesvåpen, og adgang til fredelig bruk av tilknyttede teknologier, er forbedret

Norsk støtte bidro i 2025 til at flere utviklingsland sto bedre rustet til å følge opp internasjonale avtaler om nedrustning, ikke-spredning av masseødeleggelsesvåpen og fredelig bruk av teknologi. Blant annet fikk land bistand gjennom Verification Research, Training and Information Centre (VERTIC) til å gjennomføre folkerettslige forpliktelser i nasjonalt lovverk. I 2025 fikk Indonesia, Filippinene, Kenya, Kambodsja og Mali hjelp med forberedende lovarbeid og/eller implementering. Norge bidro også til at utviklingsland i større grad kan nyttiggjøre seg biologisk teknologi på en fredelig og trygg måte. Norge har støttet Biologivåpenkonvensjonens sekretariat i å tilrettelegge for kurs og midlertidige forskningsopphold for forskere fra utviklingsland for å styrke nasjonal implementering i tråd med Biologivåpenkonvensjonens artikkel X om internasjonalt samarbeid. Laboratorieansatte fikk økt kompetanse i trygg og fredelig bruk av biologisk teknologi.

Norge bidro også til Det internasjonale atomenergibyråets (IAEA) arbeid for trygg og sikker bruk av kjernefysisk teknologi og energi i utviklingsland, samt byråets arbeid for å øke kvinnedeltakelsen i kjernefysisk sektor.

Budsjett 2027

Det foreslås bevilget 103,4 mill. kroner i 2027.

Post 73 FNs innsats for reform og fredsbygging, kan overføres

Bevilgningen dekker støtte til FNs generalsekretærs reformagenda og til FNs innsats for fred og forebygging av konflikt. Det gjelder innenfor:

- FNs freds- og sikkerhetsarkitektur
- FNs utviklingssystem
- FNs administrasjon

Som beskrevet i Nasjonal sikkerhetsstrategi vil regjeringen arbeide for et sterkt FN i en tid med geopolitisk ustabilitet og stort press på den folkerettsbaserte verdensordenen. Bevilgningen til posten er avgjørende for at Norge skal kunne fremme strategiske, målrettede tiltak for et samordnet, resultatorientert og effektivt FN, med evne til å samle verdens land for å løse felles utfordringer, og som et forum for å utvikle, iverksette og beskytte folkeretten og felles normer. Fremtidspakten fra 2024 utgjør den overordnede rammen, som inkluderer generalsekretærens FN80-reformarbeid og styrking av FNs viktige fredsarbeid.

Støtten går bl.a. til FN-reform, herunder de pågående FN80-reformene, til FNs evne til å forebygge og løse konflikter, og til å gjøre FNs landteam bedre i stand til å bistå vertslandene på en enhetlig og effektiv måte i arbeidet for å nå bærekraftsmålene. Norge ønsker en bedre samordning mellom humanitær bistand, langsiktig utvikling og fredsbygging i FNs innsats på landnivå.

Støtten gis i hovedsak til FN, men også til andre aktører som arbeider for å styrke FN og multilateralt samarbeid.

Mål 2027

Bevilgningen skal bidra til å nå følgende mål:

- Et mer effektivt og resultatorientert FN
- Et FN som er bedre i stand til å ivareta internasjonal fred og sikkerhet, forebygge voldelig konflikt og skape bærekraftig fred
- Bedre samordning på landnivå mellom humanitær bistand, langsiktig utvikling og fredsinnsats i oppfølgingen av 2030-agendaen om bærekraftsmålene

Prioriteringer 2027

Bistand til gjennomføring av utgående generalsekretærs reforminitiativ FN80, samt støtte til ny generalsekretærs ev. grep for å skape et mer effektivt, resultatorientert FN, vil være en prioritering i 2027. Norge vil videreføre den strategiske støtten til FNs generalsekretærs kontor, både gjennom direkte finansiell støtte og sekonderinger av nøkkelstillinger via beredskapsstyrken NORCAP, for å styrke generalsekretærens strategiske lederskap av reformene.

Regjeringen vil prioritere å videreføre finansiering av støttefunksjoner til UN80 Global, en norskledet tverregional gruppe land som samarbeider om å oppnå bred oppslutning om en ambisiøs reformpakke for FN-systemet. Finansiering til Center for International Cooperation i New York vil dekke sekretariatsfunksjoner og faglig støtte for initiativet. Videreført støtte til fondet for FNs stedlige koordinatorer er også en prioritet. Fondet er avgjørende for å samordne og koordinere FNs innsats på landnivå, et sentralt fokusområde for FN80-reformprosessen.

Deler av støtten til initiativ som fremmer FN-reform vil trolig ikke fullt ut kunne godkjennes som offisiell utviklingsbistand (ODA) i henhold til utviklingskomitéen (DAC) i OECD.

FNs arbeid for å forebygge og løse konflikt, og for fredsbygging, vil være viktig også i 2027, når ny generalsekretær vil ha tiltrådt bl.a. med mandat om å gi ny giv til FNs viktige fredsskapende innsats. Sammenhengen mellom fred og utvikling er forankret i FN-paktens artikkel 55. Sårbarhet, konflikt og vold utgjør samtidig grunnleggende hindringer for utvikling. Det globale konfliktnivået er rekordhøyt og fører til enormt press på humanitær bistand. Den eneste langsiktige løsningen er å behandle årsakene til konflikt gjennom økt innsats for konfliktløsning og forebygging. Med tilstrekkelig støtte kan FN, med sin unike kombinasjon av upartiskhet, normativt grunnlag, og brede internasjonale tilstedeværelse, spille en nøkkelrolle. Støtten skal være i tråd med regjeringens handlingsplan for kvinner, fred og sikkerhet.

Norsk støtte vil gå til generalsekretærens fredsbyggingsfond (UN Peacebuilding Fund, PBF). Fondet sikrer land som er sårbare for konflikt tilgang til rask respons og målrettet finansiering for stabilisering og langsiktig fredsbygging. Fondet regnes som en vellykket og effektiv finansieringsmekanisme for inkluderende fredsarbeid, som også bidrar til koordinering og samarbeid på tvers i FN-systemet på landnivå, slik fokus er for FN80-reformene.

Regjeringen vil også videreføre støtten til FNs avdeling for politikk og fredsbygging (DPPA) sin innsats for fredsdiplomati og mekling. DPPA samarbeider med hele FN-systemet og bidrar med ekspertise og landanalyser for målrettet respons på ulike kriser og konflikter. Regjeringen vil

videreføre støtten til samarbeidsprogrammet mellom FNs utviklingsprogram (UNDP) og DPPA om å fremme konfliktforebygging i sårbare land, gjennom utplassering av høyt etterspurte freds- og utviklingsrådgivere i FNs landteam. Støtten til Security Council Report, som leverer kritisk viktig tjeneste som kunnskapsbank om FNs sikkerhetsråd, til særlig nytte for utviklingsland når de velges som sikkerhetsrådsmedlemmer, vil videreføres.

Rapport 2025

Bedre samordning på landnivå mellom humanitær bistand, langsiktig utvikling og fredsbygging i oppfølgingen av 2030-agendaen om bærekraftsmålene.

Et styrket og resultatorientert FN.

FN er tilpasset nye globale utfordringer.

Norge videreførte blant annet støtten til FNs generalsekretærs kontor for implementering av Fremtidspakten, vedtatt i 2024. Med generalsekretærens lansering av FN80-reforminitiativet i 2025 bidro disse midlene til å styrke kontorets arbeid med å lede og koordinere reformer og effektivisering av FN internt i FN-systemet og overfor medlemslandene. Blant annet kunne kontoret ansette åtte nye medarbeidere innen bl.a. datainnsamling og -analyse, samt kommunikasjon.

Norge tok i 2025 initiativ til å etablere en tverregional pådrivergruppe for FN-reform, UN80 Global, som løpende har drøftet problemstillinger knyttet til reforminitiativene og posisjonert seg som en fast sparringspartner for FN-sekretariatet, i tett samarbeid med generalsekretærens kontor og sentrale politiske aktører. Gruppas arbeid støttes gjennom en avtale med Center on International Cooperation (CIC). Senteret har spilt en aktiv rolle, både som gruppens sekretariat og som en viktig faglig bidragsyter. FN80-reformene er omfattende og komplekse, og krevende å følge og påvirke for små og mellomstore medlemsland. Midler fra posten, inkludert til CICs støttefunksjoner, styrket i betydelig grad Norges og de andre UN80 Global-landenes reformarbeid i 2025.

Et sentralt tema i FN80-reformene er rollen til FNs stedlige koordinatorer på landnivå. Norge har over tid vært en sterk støttespiller for det stedlige koordinatorsystemet, som ble innført i 2019. I 2025 bidro Norge med støtte til 130 stedlige koordinatorer og 132 kontorer for stedlig koordinator, med koordineringsansvar for FNs arbeid i 162 land og territorier. De stedlige koordinatorene spilte en viktig rolle i å legge til rette for at FN-landteamene arbeidet effektivt, samordnet og i tråd med vertslandenes prioriteringer. Om lag 93 pst. av vertslandenes myndigheter syntes i 2025 at FNs stedlige koordinatorer bidro til styrket lederskap av FN på landnivå – en økning på nærmere 30 prosentpoeng siden 2019. Videre mente over 90 pst. at FNs stedlige koordinatorer utviste upartiskhet, autoritet og god samordningskapasitet, og at de spilte en viktig rolle som effektive kontaktpunkt inn mot FN-systemet.

FNs innsats for å ivareta internasjonal fred og sikkerhet er styrket.

FN er bedre i stand til å forebygge voldelig konflikt og skape bærekraftig fred.

I 2025 bidro Norge gjennom støtte til FNs fredsbyggingsfond til fredsinnsats i over 50 land. Innsatsen styrket kvinners og unges deltakelse og fremmet nasjonale forebyggingsstrategier, fredelige politiske overganger og regionalt samarbeid. Ifølge fondets egen rapportering bidro fondet i Burkina Faso til at tilliten mellom militæret og lokalsamfunn økte fra 20 til 80 pst., og over 30 lokale konflikter ble løst. På Filippinene bidro støtte til systemer for tidlig varsling til at 283 varsler om konfliktfare ble utløst i 16 kommuner. En effektevaluering fra Øst-Darfur viser at støtte til lokale fredskomiteer reduserte konfliktnivået, økte skolegang og ga flere kvinner sentrale verv. I DR Kongo hjalp fondet over 1 000 barn tilbake til skolebenken og med støttetiltak for psykisk helse. Nesten halvparten av barna hadde vært del av en væpnet gruppe.

I Mali nådde kommunikasjonstiltak mot falsk informasjon og hatefulle ytringer nesten 4 millioner mennesker, hvorav 81 pst. av målgruppen opplevde informasjonen som viktig for å dempe lokale konflikter. Fondets innsats i Benin og Niger styrket lokalsamfunns egne systemer for tidlig varsling og håndtering av konflikter, hvor registrerte voldshendelser ble halvert fra 2023 til 2025. En effektevaluering viste at fondets innsats i en konfliktrammet del av Guatemala reduserte volden med 80 pst., og at berørte lokalsamfunn i mindre grad betraktet vold som en legitim måte å løse konflikter på.

Norge har også støttet fredsbygging, nasjonale forebyggingsstrategier og fredsinfrastrukturer i en rekke land gjennom FNs avdeling for fredsbygging og politiske spørsmål (DPPA), og et fellesprogram i regi av FNs utviklingsprogram (UNDP) og DPPA. Sistnevnte styrket blant annet kvinners engasjement i fredsarbeid i 41 land og la til rette for unges innflytelse i fredsbygging i 38 land. Samtidig er det en realitet at FN, i lys av det

dramatisk økte konfliktnivået i verden og betydelige kutt i nivået på støtten, strever med å levere på den store etterspørselen etter bistand til fredsbygging og mekling.

Oppslutningen om FN og FNs arbeid er styrket

Støtte til den norske organisasjonen FN-sambandet bidro i 2025 til at de nådde over 130 000 skoleelever fysisk og digitalt for å spre kunnskap om og stimulere til engasjement for FN, og til mer offentlig debatt om FNs arbeid. FN-sambandet har i 80 år jobbet med å styrke kunnskapen om og støtte til FN i befolkningen. Siden denne typen kunnskaps- og holdningsarbeid ofte virker over lang tid, er det ikke usannsynlig at FN-sambandet har vært medvirkende til den brede oppslutningen om FN i Norge. Siste uavhengige måling i 2020 viste at over 80 pst. av spurte i befolkningen har tro på FNs evne til å styrke felles spilleregler på den internasjonale arenaen, og en like stor andel mente at Norges støtte til institusjonen burde bestå.

Norge videreførte også støtten til Security Council Report. Med 239 publiserte artikler om FNs sikkerhetsråd styrket organisasjonen åpenhet og innsikt om rådets arbeid. Dette er informasjon og analyser de fleste medlemsland bruker aktivt, ikke minst land i det globale sør.

Budsjett 2027

Det foreslås bevilget 238,1 mill. kroner i 2027.

Post 74 Pliktige bidrag til FN-organisasjoner mv.

Bevilgningen dekker den andelen av kontingenter til internasjonale organisasjoner som Norge er medlem av som kan rapporteres som offisiell utviklingshjelp (ODA). I henhold til vedtak i OECDs utviklingskomité (DAC) kan en bestemt andel av de enkelte lands bidrag til organisasjonenes virksomhet registreres som ODA. ODA-andelene vurderes jevnlig og kan bli endret av OECDs utviklingskomité i løpet av budsjettåret. For Verdens helseorganisasjon (WHO) dekker bevilgningen hele det pliktige bidraget, inkludert andelen som ikke kan rapporteres som offisiell utviklingshjelp.

Anslagene er usikre av flere grunner. De fleste bidragene betales i utenlandske valutaer og vil derfor være avhengig av valuta kursen ved utbetaling. Budsjett for 2027, og dermed fordelingen av de pliktige bidragene mellom medlemslandene, er heller ikke vedtatt for flere av organisasjonene.

(i 1 000 kr)

Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
FN – regulært bidrag	131 942	116 800	100 705
FNs fredsbevarende operasjoner	54 152	48 000	46 764
Verdens helseorganisasjon (WHO)	41 023	49 400	43 201
Europarådet	28 389	29 300	27 165
FNs organisasjon for ernæring og landbruk (FAO)	29 417	29 500	25 968
Organisasjon for sikkerhet og samarbeid i Europa (OSSE)	24 544	24 900	19 706
Den internasjonale arbeidslivsorganisasjon (ILO)	19 718	19 400	17 490
Det internasjonale atomenergibyrå (IAEA), inkl. Fondet for teknisk samarbeid i IAEA	18 635	18 600	16 588
FNs organisasjon for industriell utvikling (UNIDO)	10 535	11 000	10 687
Den internasjonale organisasjonen for migrasjon (IOM)	7 905	7 400	8 746
Det internasjonale byrået for fornybar energi (IRENA)[1]	0	0	887
Humanitær nedrustning	284	570	606
Forørkningskonvensjonen (UNCCD)	642	640	574
Mellomstatlig konsultasjonsforum om migrasjon, asyl og flyktninger (IGC)[2]	0	1 480	0
Refusjon av bidrag som forvaltes av andre departementer			
FNs miljøprogram (UNEP) – Klima- og miljø-departementet	33 893	30 239	27 791
FNs organisasjon for utdanning, vitenskap, kultur og kommunikasjon (UNESCO) – Kunnskapsdepartementet	14 858	14 959	13 587
Den internasjonale kreftunionen (IARC) – Kunnskaps-departementet	4 555	4 424	4 886
Den internasjonale teleunion (ITU) – Kommunal- og distriktsdepartementet	3 562	3 528	3 618
Verdensunionen for bevaring av naturens mangfold (IUCN) – Klima- og miljødepartementet	2 946	3 053	2 927
FNs rammekonvensjon om klimaendringer (UNFCCC) – Klima- og miljødepartementet	2 585	1 796	1 885
Den europeiske post- og teleorganisasjon (UPU) – Samferdselsdepartementet	845	868	837

(i 1 000 kr)

Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
FNs klimasekretariat (IPCC) – Klima- og miljø-departementet	500	500	500
Konvensjonen om internasjonal handel med truede arter (CITES) – Klima- og miljødepartementet	495	438	403
Montrealprotokollen – Klima- og miljødepartementet	373	443	384
Verdensorganisasjonen for åndsverkrett (WIPO) – Justis- og beredskapsdepartementet	171	148	162
Sum post 74	431 972	417 386	376 067

[1] Ifølge OECD DAC kan 66 pst. av Norges pliktige bidrag til IRENA telles som ODA-godkjent bistand, og flyttes derfor til denne posten fra kap. 116, post 70 i 2027

[2] Flyttet til kap. 116, post 70 i 2027

ODA-andelen for de ulike organisasjonene som ikke er 100 pst. ODA som Utenriksdepartementet har ansvar for er som følger:

- FN, regulært bidrag 52 pst.
- FNs fredsbevarende operasjoner 15 pst. (anslag, avhenger av type operasjoner)
- Den internasjonale arbeidslivsorganisasjon (ILO) 60 pst.
- FNs organisasjon for ernæring og landbruk (FAO) 83 pst.
- Verdens helseorganisasjon (WHO) 76 pst.
- Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europa (OSSE) 74 pst.
- Europarådet 40 pst.
- Det internasjonale atomenergibyrå (IAEA) 33 pst.
- Det internasjonale byrået for fornybar energi (IRENA) 66 pst.

Den øvrige delen av disse bidragene som Utenriksdepartementet har ansvaret for, bortsett fra WHO, bevilges under kap. 116 *Internasjonale organisasjoner*, post 70 *Pliktige bidrag*.

Bevilgningen dekker også ODA-godkjent andel av kontingenter til organisasjoner forvaltet av andre departementer, jf. oversikt i tabellen over. Pliktige bidrag til disse organisasjonene utbetales fra de ansvarlige departementene. ODA-andelen refunderes deretter fra Utenriksdepartementet fra denne bevilgningen.

Mål 2027

Bevilgningen skal bidra til å nå følgende mål:

- Det multilaterale systemet er effektivt, relevant, samordnet og resultatorientert.

Rapport 2025

De pliktige bidragene for 2025 til internasjonale organisasjoner Norge er medlem av, ble utbetalt i henhold til fordelingen mellom medlemslandene. Se også omtale under kap. 116 *Internasjonale organisasjoner*, post 70 *Pliktige bidrag* og de relevante fagproposisjonene for 2026 for de pliktige bidragene som forvaltes av andre departementer.

Budsjett 2027

Det foreslås bevilget 376,1 mill. kroner i 2027. Det er en reduksjon på 41,3 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett for 2026. Mindrebehovet skyldes i hovedsak endringer i valutakurser.

For å ta høyde for endringer i kronekurs og organisasjonenes varierende budsjetterminer foreslås det for 2027 en fullmakt til å overskride bevilgningen under kap. 151 *Fred, sikkerhet og globalt samarbeid,* post 70 *Pliktige bidrag til FN-organisasjoner mv.* med inntil 5 mill. kroner dersom dette er nødvendig for å oppfylle norske forpliktelser som dekkes av bevilgningen på posten.

Kap. 152 Menneskerettigheter

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
70	Menneskerettigheter, *kan overføres*	728 837	683 993	683 993
71	FNs høykommissær for menneskerettigheter (OHCHR)	197 000	197 000	197 000
	Sum kap. 152	925 837	880 993	880 993

I regjeringens nasjonale sikkerhetsstrategi for Norge heter det: «Norge skal være en prinsipiell forsvarer av demokratiet, rettsstaten og menneskerettighetene. Det er grunnleggende for å skape likestilte samfunn, og redusere potensialet for krig og konflikt.» Styrket etterlevelse og respekt for menneskerettighetene er et sentralt mål for regjeringens utenriks- og utviklingspolitikk. Det er et integrert hensyn i all norsk utviklingspolitikk, inkludert innsats for fred og sikkerhet, klimamålene og arbeid for å sikre norske økonomiske interesser.

Angrepene mot menneskerettighetene fortsetter med full styrke globalt, nasjonalt og lokalt. Autokratier og anti-demokratiske krefter går systematisk løs på etablerte menneskerettigheter. Særlig de sivile og politiske rettighetene som gir individet og borgeren innenfor en stat rettigheter som ytrings- og forsamlingsfrihet er utsatt. Uavhengige redaktørstyrte medier, menneskerettighetsforsvarere (MR-forsvarere) og sivilt samfunn utfordrer maktutøvelse offentlig, stiller viktige kritiske spørsmål og er en avgjørende motvekt til autokratiske tendenser.

I flere land blir menneskerettighetsforsvarere og journalister angrepet fysisk, truet til stillhet eller fengslet fordi de avslører bl.a. maktmisbruk, korrupsjon, diskriminering eller lovbrudd. Ytringsfriheten knebles for å beskytte maktposisjoner. Kontinuerlig arbeid for å fremme og beskytte menneskerettighetene, demokratiet og rettstaten på globalt, nasjonalt og lokalt nivå er derfor viktigere enn noensinne.

Rettighetene beskyttes ved å styrke og opprettholde staters institusjoner som skal verne om menneskerettighetene. Uavhengige domstoler, politi og ombudsmenn spiller en sentral rolle i dette. Årvåkenhet kreves når institusjoner som disse svekkes, underlegges politisk kontroll eller brukes til å fremme særskilte politiske interesser. Demokratiske institusjoner forvitrer når presse- og mediefriheten innskrenkes. Det er derfor helt avgjørende at et fritt og uavhengig sivilt samfunn, journalister og MR-forsvarere kan drive maktkritikk i trygghet. Det er også i norsk egeninteresse at disse rettighetene forsvares, da det bidrar til å forsvare den norske ytringsfriheten og demokratiet.

Rettighetene må vernes og beskyttes hver dag. Det skjer gjennom å støtte FNs menneskerettighetssystem og organisasjoner i sivilt samfunn. Dette er kjernen i Norges internasjonale menneskerettighetspolitikk

Post 70 Menneskerettigheter, kan overføres

Bevilgningen dekker tiltak for å fremme og forsvare menneskerettigheter og demokrati i utviklingsland og gjennom globale tiltak.

Ytringsfriheten er under betydelig press globalt. Systematisk og politisk desinformasjon spres raskere. Ny teknologi gir både muligheter og utfordringer. FN og flere uavhengige rapporter viser til et betydelig tilbakeslag for ytringsfriheten. Tiltak for å styrke og beskytte MR-forsvarere, ytringsfriheten og pressefrihet er en prioritet for regjeringen.

Innsatsen skal styrke både rettighetshaveres mulighet til å ivareta egne rettigheter og myndighetenes ansvar for å respektere, beskytte og oppfylle disse. Rettighetsbaseringen skal ivareta prinsipper som ikke-diskriminering, inkludering og deltakelse.

Aktører som støttes over posten er norske, internasjonale og lokale sivilsamfunnsorganisasjoner, presseorganisasjoner og mellomstatlige organisasjoner. Norske menneskerettighetsorganisasjoner og -forkjempere har høy kompetanse og er sentrale partnere i gjennomføringen av Norges internasjonale menneskerettighetspolitikk. Regjeringen vil gjennom støtten på posten bidra til et sterkt norsk MR-miljø. Det kan også gis støtte til

nasjonale myndigheter og institusjoner i samarbeidsland, samt enkelte forsknings- og analysemiljøer. Norske utenriksstasjoner vil spille en viktig rolle i samarbeid med lokale menneskerettighetsorganisasjoner og -forkjempere.

Denne posten må ses i sammenheng med kap. 118 *Utenrikspolitiske satsinger*, post 74 *Forskning, dialog og menneskerettigheter mv.* og post 76 *Russland,* kap. 159 *Regionbevilgninger*, kap. 164 *Likestilling* og kap. 151 *Fred, sikkerhet og globalt samarbeid*, post 70 *Fred og konfliktløsning.*

Mål 2027

Bevilgningen skal bidra til å nå følgende mål:
- Internasjonale systemer for å fremme og beskytte menneskerettigheter, demokrati og rettsstat er relevante, representative og effektive.
- Etterlevelse av internasjonale menneskerettighetsforpliktelser er dokumentert og forbedret.
- Demokratier i utviklingsland er styrket gjennom uavhengige domstoler, frie redaktørstyrte medier, menneskerettighetsforsvarere og fagforeninger som kan arbeide trygt.

Prioriteringer 2027

Strategisk og langsiktig arbeid på følgende områder prioriteres:
- Styrke ytringsfrihet, pressefrihet og redaktørstyrte mediers rammevilkår, bekjempe desinformasjon, fremme kulturelle rettigheter og kunstnerisk frihet i tråd med *Strategi for ytringsfrihet i utenriks- og utviklingspolitikken* (2021).
- Sikre deltakelse, beskyttelse og trygge rammebetingelser for menneskerettighetsforsvarere lokalt og styrke deres deltakelse i multilaterale og nasjonale beslutningsarenaer.
- Ikke-diskriminering basert på kjønn og seksualitet i tråd med regjeringens handlingsplan for kjønns- og seksualitetsmangfold.
- Støtte uavhengige rettsvesen, arbeid mot tortur og dødsstraff, nasjonale menneskerettighetsinstitusjoner, deltagelse i demokratiske prosesser, fagforeninger og frie og rettferdige valg.
- Fremme av kvinners rettigheter i tråd med handlingsplanen for kvinners rettigheter og kjønnslikestilling og handlingsplanen for kvinner, fred og sikkerhet. Støtte til kvinnelige menneskerettighetsforsvarere er en sentral del av dette arbeidet.
- Fremme av tros- og livssynsfrihet i tråd med utenrikstjenestens veileder for arbeid med tros- og livssynsfrihet.
- Inkludering av rettigheter til personer med nedsatt funksjonsevne i tråd med strategien *Likestilling for alle. Styrket innsats for inkludering av personer med nedsatt funksjonsevne i utviklingspolitikken.*
- Fremme av arbeidstakerrettigheter gjennom trepartssamarbeid og gjennomføring av internasjonale arbeidsstandarder.

Rapport 2025

Arbeidet med å beskytte og fremme menneskerettighetene skjer ofte i kontekster preget av politisk motstand. Den globale utviklingen i 2025 ga grunn til bekymring. Angrep på demokratiske institusjoner, innsnevring av ytringsfriheten og autoritær utvikling i flere land skapte krevende rammevilkår for innsatsen.

Positive samfunnsendringer kan like fullt oppstå som følge av enkelthendelser eller utvikles over tid i samspill med lokale og globale forhold. Også i en krevende internasjonal situasjon finnes det handlingsrom for påvirkning. Målrettet innsats på landnivå og gjennom internasjonale systemer kan bidra til å styrke kompetanse og kapasitet, samt gi økt beskyttelse til aktører involvert i menneskerettighetsarbeid.

Internasjonale systemer for å fremme og beskytte menneskerettigheter, demokrati og rettsstat er relevante, representative og effektive

I 2025 brukte mange internasjonale aktører kunnskapen og møteplassene til det internasjonale instituttet for demokrati og valgstøtte, IDEA, til å styrke samarbeidet om demokrati og rettsstat, blant annet gjennom globale og regionale dialoger. Myndigheter, fagmiljøer og sivilsamfunn analyserte den økende demokratiske tilbakegangen og foreslo tiltak for å styrke institusjoner og rettigheter. Dette bidro til at multilaterale organisasjoner og regionale nettverk kunne arbeide mer kunnskapsbasert og samordnet, selv om IDEAs analyser viste at det internasjonale systemet for demokrati og rettsstat var under økende press.

I samarbeid med internasjonale politifaglige og operative miljøer, har Norsk senter for menneskerettigheter ved Universitetet i Oslo i flere år bidratt til å utvikle FN-manualen for undersøkende og menneskerettighetsvennlig avhørsteknikk. Arbeidet har gradvis endret politiets møte med mistenkte og vitner i et økende antall land.

Ved utgangen av 2025 hadde 110 instruktører lært opp rundt 15 000 tjenestepersoner, og minst sju stater hadde vedtatt manualen som nasjonal standard. Dette styrket rettssikkerheten og vernet mot tortur og falske tilståelser. I Brasil og Thailand førte samarbeidet til institusjonelle reformer og oppbygging av ny lokal instruktørkapasitet.

I 2025 var Norge den nest største giveren til FN-fondet Women's Peace and Humanitarian Fund, som støtter kvinners lederskap i fredsbygging, humanitær innsats og krisehåndtering. 20,4 mill. USD ble fordelt i 2025, og førte blant annet til at 370 kvinnelige menneskerettighetsforsvarere og deres familier mottok støtte for å komme seg ut av situasjoner hvor de ble truet på grunn av sin aktivisme. I tillegg støttet fondet 144 sivilsamfunnsorganisasjoner, deriblant lokale kvinneorganisasjoner og uavhengige sosiale bevegelser. Disse bidro til å beskytte kvinners og jenters menneskerettigheter i 15 land. Dette førte til at over 72 700 kvinner fikk tilgang til tjenester innen blant annet psykisk helse og juridisk bistand. Finansiering gjennom fondet gjorde også at kvinnelige fredsbyggere kunne delta i fredsprosesser og konfliktforebyggende tiltak. Deltakelsen fra mer enn 16 000 kvinner resulterte i at rundt 992 000 konflikter på samfunns- og individnivå ble forebygget, løst eller henvist til lokale, regionale eller nasjonale mekanismer.

Etterlevelse av internasjonale menneskerettighetsforpliktelser er dokumentert og forbedret i utviklingsland

I 2025 styrket Norge den globale innsatsen for skeives rettigheter. Regjeringen prioriterte en tilleggsbevilgning til dette i revidert nasjonalbudsjett, i en tid med økt diskriminering, vold og press mot skeive, der finansieringskutt også svekket mange organisasjoners handlingsrom. Gjennom aktører som Outright International bidro støtten til at lokale organisasjoner i 16 land kunne opprettholde sentrale funksjoner og styrke sikkerhet, beredskap og evne til langsiktig arbeid. Det ble også gitt målrettede beskyttelses- og sikkerhetstilskudd til organisasjoner i land som Burkina Faso, Colombia, Indonesia, Kasakhstan, Libanon og Ukraina. Gjennom organisasjonen Synergía gikk støtte til aktører som arbeider for varige strukturelle endringer og til tiltak som møtte akutte behov i krise- og endringssituasjoner. Støtten til den tyrkiske LHBT+-organisasjonen KAOS GL bidro til økt kunnskap om LHBT+-rettigheter blant fagpersoner som arbeider med sosiale og samfunnsmessige spørsmål i en utfordrende kontekst. Prosjektet bidro til å styrke faglig kompetanse og kapasitet til å levere ikke-diskriminerende og støttende tjenester til LHBT+-personer. 30 psykologer, 40 rådgivere, 16 advokater og elleve sosialarbeidere fikk opplæring for å styrke sin kompetanse og sensitivitet for inkluderende og rettighetsbaserte praksiser for LHBT+-personer i 2025.

Norge har gjennom et samarbeid mellom FNs utviklingsprogram (UNDP), FNs høykommissær for menneskerettigheter (OHCHR) og den globale alliansen for nasjonale menneskerettighetsinstitusjoner bidratt til å styrke nasjonale institusjoner i flere land. I 2025 støttet innsatsen 15 institusjoner og deres kapasitet til å fremme og beskytte menneskerettighetene. Videre ble 48 institusjoner støttet til å delta i dialog om politikk og regelverk. Resultatene omfattet blant annet reformarbeid i Nigeria knyttet til kjønnsbasert vold og ansvarliggjøring av politi og andre rettshåndhevende myndigheter. I Georgia inneholdt en rapport til parlamentet om retten til vann en rekke anbefalinger for grupper i sårbare situasjoner. I Timor-Leste bidro oppfølging av elleve statlige institusjoner til å inkludere personer med nedsatt funksjonsevne. Dette omfattet blant annet departementene for justis, helse, utdanning, høyere utdanning, sosial solidaritet og inkludering, transport og kommunikasjon.

Norsk støtte til Menneskerettighetsfondet bidro til at 40 menneskerettighetsorganisasjoner og -nettverk kunne arbeide for politiske endringer. 24 av disse var kvinneledede. Innsatsen medvirket til endringer i lovverk og politikk. I Thailand spilte en lokal partner en nøkkelrolle i å fremme en lov for vern av etniske minoriteter og deres rettigheter, som anslagsvis vil komme om lag fire millioner mennesker til gode. I Sri Lanka bidro politiske endringer til å øke oppslutningen om arbeidet for ansvarliggjøring, åpenhet og respekt for rettsstatsprinsipper. Menneskerettighetsfondets partnere jobbet også med 72 saker der juridiske prosesser førte fram, blant annet i form av oppreisning eller kompensasjon etter menneskerettighetsbrudd. Innsatsen bidro også til å styrke sikkerheten og bedre arbeidsvilkårene for 2 104 menneskerettighetsforsvarere. Dette inkluderte minst 1 200 kvinner, 633 menn og 16 LHBT+-personer. Støtten omfattet blant annet juridisk bistand, krisehjelp, psykososial oppfølging og opplæring i beskyttelse. Resultatene viser at det er mulig å få til positiv endring på enkelte områder, til tross for en negativ utvikling for demokrati og menneskerettigheter flere steder i verden.

Demokratier i utviklingsland er styrket gjennom uavhengige domstoler, frie medier, menneskerettighetsforsvarere og fagforeninger som kan arbeide trygt

Norsk PEN, sammen med ICORN, bidro i 2025 til å beskytte menneskerettighetsforsvarere gjennom fribyordningen i Norge. Fire forfattere og journalister fikk beskyttelse i Norge gjennom fribyordningen i 2025. Norsk PEN samarbeidet også med Internasjonale PENs krisefond for forfulgte ytrere, og støttet forfulgte journalister og forfattere i eksil fra Afghanistan, Belarus, Eritrea, og Tyrkia. I Afghanistan bidro støtten blant annet til å opprettholde Litteraturhuset i Kabul som et trygt sted for forfattere. I Tyrkia dokumenterte Norsk PEN systematiske brudd på rettssikkerheten for tyrkiske journalister gjennom observasjon av rettssaker og publisering av rapporter med juridiske analyser av rettighetsbrudd i tiltalebeslutninger.

International Media Support og 236 medie- og sivilsamfunnspartnere støttet rammevilkårene for frie medier og tilgangen til faktabasert informasjon. Innsatsen fant sted i Afrika, Asia, Midtøsten og Nord-Afrika-regionen, og i Øst-Europa med særlig vekt på kvinner, unge og religiøse minoriteter. Arbeidet sørget for at over 60 millioner mennesker i vanskelig tilgjengelige områder fikk tilgang til pålitelig informasjon, blant annet gjennom miljø- og klimajournalistikk i Indonesia og Somalia. Innsatsen bidro til å styrke undersøkende journalistikk og å opprettholde lokal nyhetsdekning i Afghanistan og Gaza.

FNs organisasjon for utdanning, vitenskap, kultur og kommunikasjon (UNESCO) styrket arbeidet for journalisters sikkerhet og pålitelig informasjon, særlig i utsatte områder som Ukraina og Palestina. Over 1 600 journalister, hvorav mer enn 930 kvinner, fikk støtte til å bedre sikkerheten, beskytte seg mot angrep og styrke overvåkingsmekanismer. Medieaktører styrket sin evne til å motvirke hatefulle ytringer og desinformasjon, og lokalsamfunn ble bedre rustet til å vurdere informasjon kritisk. 67 medieorganisasjoner, hovedsakelig i Afrika og små utviklingsøystater, forbedret beredskapen mot klimarelaterte kriser.

UNESCOs Heritage Emergency Fund (HEF) beskyttet kulturarv i konflikt- og krisesituasjoner, og sikret blant annet at palestinske myndigheter kunne oppdatere sitt nasjonale register over kulturarv. HEF og UNESCOs Aschberg Program for kunstnere og kulturarbeidere sikret at kunstnerisk virksomhet og kulturliv i Ukraina kunne opprettholdes og at lokalt kulturarbeid ved risikoutsatte verdensarvsteder i Libanon kunne styrkes.

Norge var den femte største giveren av frivillig kjernestøtte til utviklingsformål til den internasjonale arbeidsorganisasjonen (ILO) i 2024–2025. I tillegg ga Norge øremerket støtte for at ILO kunne styrke afrikanske fagforeningers innsats for rapporteringsordninger om arbeidsstandarder. Fagforeninger i elleve av 16 programland sendte inn kommentarer til ILOs ekspertkomité (CEACR). For seks av landene var dette første gang. Slike aktiviteter bidro til å sikre koblinger mellom landerfaringer og det normative arbeidet for å styrke arbeidstakerrettigheter. Programmet styrket også fagforeningenes arbeid for likestilling i arbeidslivet. I seks land trappet fagforeninger opp innsatsen for at landene skal ratifisere relevante ILO-konvensjoner. I Malawi førte økt kunnskap til at bestemmelser om likestilling og vern mot kjønnsbasert vold og trakassering ble tatt inn i seks tariffavtaler.

Filmfondet Sørfond, som støtter filmskapere i utviklingsland, bidro til at filmer fra Bhutan, Colombia, Indonesia, Jemen, Myanmar, Rwanda og Palestina om menneskerettighetsbrudd ble skapt og vist for et stort internasjonalt publikum. Filmene vant en rekke priser. Filmen *Palestine 36* ble kortlistet for en Oscar-pris.

Støtten til Pakistans uavhengige menneskerettighetskommisjon bidro til å styrke arbeidet med dokumentasjon, fremmet rettighetene til utsatte grupper og bidro til ansvarliggjøring i et mer krevende klima for sivilsamfunnsaktører.

Budsjett 2027

Det foreslås bevilget 684 mill. kroner i 2027.

Post 71 FNs høykommissær for menneskerettigheter (OHCHR)

FNs høykommissær for menneskerettigheter (OHCHR) er FNs hovedorganisasjon for menneskerettighetsarbeid og Norges viktigste partner i det internasjonale arbeidet for menneskerettigheter.

Menneskerettighetene utgjør én av FNs tre pilarer og er nødvendige for å oppnå bærekraftige resultater innenfor de to øvrige, fred og sikkerhet, og utvikling. OHCHR leder og koordinerer FNs menneskerettighetsarbeid og er en pådriver både overfor stater og øvrige deler av FN. OHCHR spiller også en viktig rolle på landnivå ved å støtte statene i oppfølgingen av deres internasjonale menneskerettighetsforpliktelser. Høykommissærens

arbeid er forankret i de internasjonale menneskerettighetskonvensjonene. Arbeidet er også forankret i bærekraftsmålene og bidrar aktivt til at disse kan nås gjennom innsats for å fremme en rettighetsbasert tilnærming til utvikling.

Bevilgningen dekker kjernestøtte til gjennomføring av OHCHRs strategiske plan for 2024–2027 og prioriteringer angitt i organisasjonens årlige appell. Bevilgningen dekker også norske bidrag til OHCHRs frivillige fond for henholdsvis urfolk, torturofre, landgjennomganger (UPR) og deltakelse av små utviklingsøystater (SIDS) og minst utviklende land (MUL). I henhold til regelverket fra OECDs utviklingskomité (DAC) anerkjennes 88 pst. av kjernestøtten til OHCHR som offisiell bistand.

Mål 2027

Bevilgningen skal bidra til at OHCHR når sitt overordnede mål om å fremme og beskytte menneskerettighetene og å gjøre det mulig for alle mennesker å realisere disse, med følgende delmål:

- styrke nasjonale beskyttelsessystemer.
- styrke internasjonale beskyttelsessystemer.
- styrke involvering og deltagelse av sivilt samfunn og andre aktører.

Målene er understøttet av seks tematiske pilarer som strukturerer OHCHRs innsats: fred og sikkerhet, ikke-diskriminering, bærekraftig utvikling, menneskerettighetsmekanismer, ansvarlighet og deltakelse.

Prioriteringer 2027

Norge skal bidra til at OHCHR kan levere effektivt og fleksibelt i henhold til hele bredden av sitt mandat. I tråd med norske forpliktelser om hvordan FN kan finansieres bedre («Funding Compact»), vil regjeringen opprettholde det høye nivået på kjernestøtten. Samtidig vil Norge i dialogen med OHCHR rette særlig oppmerksomhet mot utvalgte tema og geografiske områder i samsvar med norske prioriteringer.

Tematiske prioriteringer inkluderer innsats for demokratisk handlingsrom, sivilt samfunn og beskyttelse av menneskerettighetsforsvarere, innsats for ytringsfrihet og tros- og livssynsfrihet, kvinners rettigheter, inkludert seksuell og reproduktiv helse og rettigheter (SRHR), og grupper som ofte er utsatt for marginalisering, som LHBT+-personer, personer med nedsatt funksjonsevne og urfolk. Regjeringen vil også prioritere økt dialog omkring organisasjonens arbeid med det digitale rom og menneskerettighetsaspektene ved kunstig intelligens. Arbeid knyttet til menneskerettigheter og ansvarlig næringsliv hører naturlig til denne dialogen. Kontakt om OHCHRs forebyggingsarbeid videreføres, med vekt på tidlig varsling av, og respons på, alvorlige og systematiske menneskerettighetsutfordringer.

Det er risiko for at organisasjonen ikke når planlagte mål grunnet betydelig reduksjon i finansiell støtte. Politisk motstand i mange land mot organisasjonens mandat og arbeid kan også begrense deres evne til å nå planlagte mål.

Rapport 2025

FNs høykommissær for menneskerettigheter (OHCHR) er avhengig av frivillige bidrag fra medlemslandene. I 2025 utgjorde slike bidrag 57,4 pst. av budsjettet, en nedgang på 3 pst. sammenlignet med 2024. Den resterende delen ble finansiert over FNs regulære budsjett. Norge var blant organisasjonens største bidragsytere og ga fleksibel kjernestøtte.

Årsrapporten pekte på økende ulikhet i verden og en offentlig debatt preget av populistisk retorikk, rasisme, kvinnefiendtlighet og hatefulle ytringer, hvilket svekker oppmerksomheten om langsiktige utfordringer som klimakrisen og utvikling av ny teknologi uten tilstrekkelig regulering.

Rapporten viste videre at den samlede finansieringen i 2025 var preget av usikkerhet. Dette gjorde planlegging, bemanning og håndtering av akutte behov mer krevende, selv om kritiske oppgaver i hovedsak ble opprettholdt. Betydelige budsjettkutt har medført strengere prioriteringer og redusert kapasitet. Samtidig understreket den at investeringer i menneskerettigheter gir høy avkastning i form av fred, sikkerhet og bærekraftig utvikling. Rapporten viste til resultater innen alle de seks tematiske pilarene: menneskerettighetsmekanismer, deltakelse, ikke-diskriminering, ansvarliggjøring, bærekraftig utvikling og bidrag til fred og sikkerhet.

I 2025 gjennomførte organisasjonen mer enn 5 000 monitoreringsbesøk og observerte over 1 300 rettssaker. OHCHR dokumenterte titusenvis av menneskerettighetsbrudd og satte søkelyset på diskriminering i mer enn 100 land. På global basis bidro organisasjonen til at over 4 000 vilkårlig fengslede personer ble løslatt. I væpnede konflikter verden over bidro OHCHR til å dokumentere sivile tap og menneskerettighetsbrudd, styrke informasjonsgrunnlaget for humanitær inn-

sats og samle dokumentasjon for ansvarliggjøring og rettsforfølgelse.

Styrke nasjonale beskyttelsesmekanismer

OHCHR arbeidet gjennom sine landkontorer for å styrke nasjonal menneskerettighetskapasitet verden over.

I Kirgisistan bidro OHCHR med dialog og faglige innspill i behandlingen av et lovforslag om å gjeninnføre dødsstraff. Grunnlovsdomstolen fastslo at forslaget var i strid med landets internasjonale traktatforpliktelser og derfor grunnlovsstridig. Etter avgjørelsen bekreftet kirgisiske myndigheter sitt engasjement for rettsstaten.

I Papua Ny-Guinea bidro OHCHR til at en ny lov om tjenester for personer med nedsatt funksjonsevne ble utformet i tråd med konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne. Gjennom teknisk støtte og påvirkningsarbeid fra OHCHR, ble det i Rwanda vedtatt en ny lov om helsetjenester som styrker likeverdig tilgang og vernet av grupper i sårbare situasjoner.

I Haiti bidro OHCHR til styrket koordinering av beskyttelsesarbeidet og integrering av menneskerettigheter i den humanitære responsen. I Brasil spilte OHCHR en viktig rolle i arbeidet for at over 300 familier kunne vende tilbake til sine landområder etter mer enn ti års fordrivelse som følge av et damprosjekt.

OHCHR samarbeidet med mer enn 35 regjeringer om en menneskerettighetsøkonomi, med formål om å bidra til at økonomisk politikk kommer hele befolkningen til gode. Organisasjonen ga sentrale menneskerettighetsfaglige vurderinger til FNs landteam i arbeidet med bærekraftig utvikling.

OHCHR ga direkte støtte til over 56 000 personer utsatt for tortur i 93 land og over 10 000 personer utsatt for moderne former for slaveri i 33 land.

Styrke internasjonale beskyttelsesmekanismer

OHCHR deltok aktivt i prosessen frem mot den fjerde internasjonale konferansen om finansiering for utvikling og bidro til at sluttdokumentet bekreftet staters plikt til å respektere, beskytte og fremme menneskerettighetene uten diskriminering.

OHCHR bistod i forbindelse med vedtak av 139 resolusjoner og beslutninger i FNs menneskerettighetsråd, samt 50 landbesøk av rådets ulike spesialprosedyrer til 40 ulike land. Den universelle periodiske gjennomgangen bidro til at 41 nasjonale rapporter ble innlevert og vurdert.

FNs traktatorganer for menneskerettigheter meldte om elleve nye ratifikasjoner og tiltredelser. De gjennomførte over 170 kapasitetsbyggingsaktiviteter med over 4 900 deltakere, hvorav 2 200 var kvinner. Hensikten var å støtte samarbeid med traktatorganene, traktatratifisering, oppfølging av anbefalinger og styrking av nasjonale mekanismer for gjennomføring, rapportering og oppfølging.

Styrke involvering og deltagelse av sivilt samfunn og andre aktører

OHCHR la til rette for sivilsamfunnsdeltakelse i FNs menneskerettsråd, med mer enn 3 000 innlegg fra sivilsamfunnsaktører. Videre samarbeidet OHCHR mer enn 7 000 kvinneorganisasjoner, ungdomsledede organisasjoner og organisasjoner for personer med nedsatt funksjonsevne. Organisasjonen samarbeidet også med over 30 000 menneskerettighetsforsvarere.

Nesten 1 000 personer fra 78 land deltok på det attende forumet for minoritetsspørsmål, og over 800 deltakere fra 90 land deltok på det fjerde permanente forumet for mennesker av afrikansk avstamning.

Budsjett 2027

Det foreslås bevilget 197 mill. kroner i 2027.

Kap. 153 Flyktninger, fordrevne og vertssamfunn

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
70	Flyktninger og internt fordrevne, *kan overføres*	994 000		
71	FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR)	630 000		
72	Bærekraftige løsninger og vertssamfunn, *kan overføres*	448 378		
	Sum kap. 153	2 072 378		

Regjeringens satsing for å bidra til bærekraftige løsninger for flyktninger, fordrevne og vertssamfunn, («solidaritetspotten»), ble lansert i Prop. 1 S Tillegg 1 (2021–2022). Bevilgningene som utgjør kjernen i denne satsingen, ble i 2023 samlet under kap. 153 *Flyktninger, fordrevne og vertssamfunn.*

Målet var å bidra til varige løsninger for flyktninger og migranter, enten i form av tilbakevending til hjemsted, gjenbosetting i tredjeland eller integrering i vertssamfunn. Støtte har også blitt gitt for å bidra til at vertssamfunn blir bedre i stand til å ivareta store grupper mennesker over tid. Å bistå vertssamfunn er viktig for å redusere sosiale og politiske spenninger i og mellom fordrevet befolkning og ofte sårbar lokal befolkning.

Innsats rettet mot flyktninger og fordrevne som følge av Russlands angrepskrig mot Ukraina dekkes av den humanitære delen av Nansen-programmet for Ukraina over kap. 159 *Regionbevilgninger*, post 73 *Ukraina og naboland.* FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) er en av Norges viktigste humanitære partnere i Ukraina og for flyktningrespons i naboland. Andre bevilgninger i budsjettet har også, i mindre grad, bidratt til målene for satsingen, bl.a. under kap. 150 *Humanitær bistand.*

Til sammen utgjør den norske innsatsen for flyktninger, fordrevne og vertssamfunn gjennom humanitær innsats og langsiktig bistand langt mer enn regjeringens mål fra 2021 om 5 mrd. kroner til dette formålet.

Fra og med 2026 ble innsatsen avviklet som eget kapittel. For å bidra til en mest mulig effektiv og helhetlig forvaltning er postenes mål innarbeidet under kap. 150 *Humanitær bistand* og kap. 159 *Regionbevilgninger.*

Post 70 Flyktninger og internt fordrevne

Posten er avviklet. Tiltak som tidligere ble finansiert under denne posten finansieres fra og med 2026 under kap. 150 *Humanitær bistand*, post 70 *Humanitær bistand.*

Rapport 2025

Mennesker som er drevet på flukt, og lokalsamfunn som er vertskap for flyktninger og fordrevne, mottar beskyttelse og assistanse

Ved utgangen av juni 2025 var 129,4 millioner mennesker i verden enten på flukt, fordrevne i eget land, statsløse eller hadde behov for internasjonal beskyttelse. Det er en økning på i overkant av10 pst. sammenliknet med 2024. Norge bidro med livsviktig støtte til mennesker på flukt gjennom bl.a. bidrag til Flyktninghjelpen, FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR), Den internasjonale organisasjonen for migrasjon (IOM) og FNs humanitære landfond. Norsk støtte bidro arbeid mot seksuell og kjønnsbasert vold, beskyttelse av barn, helsetjenester og rettshjelp for mennesker på flukt.

I Palestina bidro norsk støtte til FNs hjelpeorganisasjon for palestinske flyktninger (UNRWA) blant annet til 2,7 millioner helsekonsultasjoner og rent drikkevann til 1,4 millioner mennesker i Gaza. Til tross for ødelagte skoler, mangel på drivstoff og et utdanningssystem i ruiner, klarte FNs hjelpeorganisasjon for palestinske flyktninger med norsk støtte i 2025 å få over 60 000 barn tilbake på skolebenken og å gi fjernundervisning til ytterligere 280 000 barn. Om lag 520 000 barn mottok psykososial støtte og traumebehandling. 100 000 familier mottok hygieneutstyr, tepper, madrasser og telt. På Vestbredden, inkludert i Øst-Jerusalem, sørget UNRWA for å møte grunnleggende behov for om lag 920 000 palestinske

flyktninger i form av blant annet kontanter og mat. UNRWA bisto også flyktninger i Jordan, Libanon og Syria og leverte kontantstøtte, husly, helsetjenester, utdanning, beskyttelse, matsikkerhet samt vann-, sanitær- og hygienetjenester.

Norsk støtte bidro til å håndtere en av verdens største fordrivelseskriser i Sudan og nabolandene. Norsk støtte til UNHCR bidro til at UNHCR kunne beskytte internt fordrevne gjennom registrering, juridisk bistand og tiltak mot vold og overgrep, samt tilby nødhjelp som husly, kontantstøtte og basisvarer til befolkningen i Sudan. Samtidig ble innsatsen i naboland som Egypt, Etiopia, Sør-Sudan og Tsjad styrket for å sikre beskyttelse langs fluktrutene. Dette inkluderer mottak og registrering av flyktninger og tilgang til grunnleggende tjenester. Med norsk støtte leverte FNs barnefond (UNICEF) og deres partnere humanitær innsats i alle Sudans 18 delstater. Over 6,5 millioner mennesker fikk tilgang til primærhelsetjenester og akutt helsehjelp, over 612 000 barn ble behandlet for akutt underernæring og mer enn 14 millioner mennesker fikk tilgang til trygt drikkevann. I tillegg ble om lag 3,2 millioner barn nådd med utdanningstiltak som gjenåpning av skoler, midlertidige læringsrom og digitale løsninger. Over 3 millioner barn og kvinner fikk tilgang til psykososial støtte og tiltak mot seksuell og kjønnsbasert vold.

I 2025 returnerte nærmere 2,9 millioner flyktninger og migranter til Afghanistan fra Iran og Pakistan. Norge bidro med blant annet kontantstøtte og rettshjelp til jenter og kvinner som returnerte. Organisasjonen samarbeidet tett med lokalsamfunnsledere om holdningsskapende arbeid rettet mot både menn og kvinner. Formålet var bl.a. å forhindre vold mot kvinner og fremme likere tilgang til tjenester for kvinner og menn fra lokalsamfunnets side. Begrensninger på kvinners bevegelsesfrihet og mulighet til å ta utdanning og arbeide var utfordrende. Med norsk støtte til Røde Kors-bevegelsen fikk 50 600 personer med fysiske funksjonsnedsettelser tilgang til rehabilitering, hjelpemidler og sosial inkludering.

Norsk finansiering bidro til juridisk beskyttelse og rettighetsarbeid for flyktninger. Om lag én million personer på flukt fikk i 2025 rettshjelp fra Flyktninghjelpen, særlig knyttet til sivil dokumentasjon og juridisk identitet. Dette er avgjørende for at mennesker på flukt skal få tilgang til tjenester som humanitær bistand, kontantoverføringer og utdanning, samt sikre bevegelsesfrihet og beskyttelse mot arrestasjon eller internering. I tillegg arbeidet Flyktninghjelpen for å løse konflikter og sikre familiers rettigheter, slik at de ikke skulle bli kastet ut av sine hjem eller forvist fra sine landområder. I 2025 bidro Flyktninghjelpens overvåkingssystem til å forhindre mer enn 26 000 slike tilfeller i Somalia.

Den globale og FN-ledede innsatsen for flyktninger og internt fordrevne er godt koordinert, og møtes med rask og effektiv respons

Den internasjonale organisasjonen for migrasjon (IOM) bistod 17,8 millioner mennesker i 170 land og territorier i 2025, bl.a. med nødhjelp, beskyttelse og støtte til fordrevne familier og lokalsamfunn.

I Afghanistan fikk 10 353 returnerte migranter umiddelbar bistand ved grensen, og det ble gjennomført 13 593 konsultasjoner med primærhelsetjenesten. I Jemen fikk 160 sårbare migranter støtte til trygg og verdig frivillig retur, inkludert medisinsk oppfølging. I flyktningleirene i Cox's Bazar bidro norsk støtte til mer effektiv humanitær bistand og styrket beredskap mot naturkriser for rohingya-flyktninger. Gjennom bedre leirledelse og koordinering fikk om lag 220 000 personer her tilgang til grunnleggende tjenester. Hele 98 pst. oppga at de var fornøyde med bistanden.

Norsk støtte til den globale plattformen for bærekraftig energi i områder med fordrivelse (GPA) bidro til å styrke tilgangen til bærekraftig energi for fordrevne mennesker, vertssamfunn og humanitære aktører. I 2025 publiserte GPA, i samarbeid med Innovasjon Norge, rapporten *Course Corrections: Improving Effectiveness and Efficiency in Humanitarian Energy*. Rapporten belyser hvorfor energiprosjekter i humanitære situasjoner ofte ikke lykkes, og peker samtidig på konkrete tiltak som kan gjøre innsatsen mer effektiv. Arbeidet viser betydningen av å investere i kunnskapsutvikling, felles læringssystemer og større åpenhet om feil og utfordringer. Dette styrker evnen til kontinuerlig læring og forbedring i humanitært arbeid – både på systemnivå og i enkeltprosjekter.

Helhetlig tilnærming med styrket samspill mellom fredsbygging, humanitær innsats og langsiktig utvikling bidrar til varige løsninger for flyktninger og fordrevne

Norsk støtte til fondet for varige løsninger for internt fordrevne (IDSF) bidro til at myndigheter i berørte land styrket politikk, koordinering og kunnskapsbasert planlegging for varige løsninger for flyktninger og internt fordrevne. Med relativt begrensede midler hadde innsatsen en tydelig

katalytisk effekt ved å utløse både nasjonale og internasjonale investeringer. I flere land bidro støtten til økt utviklingsfinansiering, sterkere nasjonale forpliktelser og bedre tilrettelegging for integrering av internt fordrevne. Blant resultatene var store langsiktige investeringer i Colombia, økte budsjettbevilgninger til varige løsninger i delstater i Nigeria og at myndigheter i bl.a. Den sentralafrikanske republikk, Colombia og Somalia satte av land til integrering av internt fordrevne. Innsatsen bidro også til å mobilisere betydelig finansiering fra Verdensbanken og regionale utviklingsbanker i flere land.

Post 71 FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR)

Posten er avviklet. Tiltak som tidligere ble finansiert under denne posten finansieres fra og med 2026 under kap. 150 *Humanitær bistand*, post 72 *FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR)*.

Rapport 2025

2025 var preget av fortsatt store gap mellom humanitære behov og tilgjengelig finansiering, og antallet mennesker på flukt fortsatte å øke globalt. UNHCRs budsjett for 2025 utgjorde 10,6 mrd. USD, men ved utgangen av året var budsjettet bare 37 pst. finansiert. Finansieringskrisen førte til omfattende nedskalering av organisasjonens operasjonelle tilstedeværelse, inkludert nedstengning og reduksjon av operasjoner i mange land samt betydelige kutt i bemanning. Dette svekket også deler av beskyttelsesarbeidet, blant annet innen arbeid mot kjønnsbasert vold og beskyttelse av barn.

Norge var også i 2025 blant UNHCRs største givere og en av de viktigste bidragsyterne av fleksible og uøremerkede midler. Den norske støtten bidro til at UNHCR kunne prioritere innsatsen der behovene var størst og respondere raskt på nye og eskalerende kriser. Samtidig videreførte Norge tydelige forventninger til kvalitet, resultater sog effektiv ressursbruk i organisasjonen.

Mennesker som er tvunget på flukt mottar beskyttelse og assistanse

Om lag 129 millioner mennesker var omfattet av UNHCRs mandat i 2025. De største humanitære behovene var knyttet til langvarige og komplekse konflikter, særlig i Afghanistan, Midtøsten, Myanmar, Sudan og Ukraina. Sudan var fortsatt den mest alvorlige flyktningkrisen i 2025. Totalt var rundt 13 millioner mennesker fordrevet som følge av konflikten der, som startet i april 2023. Krigen i Ukraina fortsatte å være høyt prioritert med omfattende humanitær bistand og beskyttelse til internt fordrevne og flyktninger. I tillegg responderte UNHCR og partnere på nye, eskalerende og vedvarende humanitære kriser, og leverte sammen med partnere, beskyttelse, nødhjelp og andre humanitære tjenester til millioner av flyktninger, internt fordrevne og statsløse. UNHCR prioriterte særlig livsviktig bistand, beskyttelse av kvinner og barn, samt støtte til mennesker i langvarige fordrivelsessituasjoner. Samtidig videreførte UNHCR arbeidet for å øke andelen fleksible midler, øke støtten til responsplaner for utvalgte land og øke innsatsen for å utvide giverbasen. Dessuten fortsatte arbeidet for å styrke organisasjonens systemer for risikostyring, som er i kontinuerlig forbedring.

Den globale og FN-ledede flyktningresponsen er godt koordinert og møtes med rask og effektiv respons som legger til rette for varige løsninger og trygg, verdig og frivillig retur, gjenbosetting og integrering

UNHCR leder koordineringen av beskyttelse i den globale humanitære responsen. Sammen med IOM leder organisasjonen også den humanitære klyngen for koordinering og ledelse av flyktningleirer, samt den internasjonale innsatsen for midlertidig husly.

I 2025 utarbeidet og koordinerte UNHCR regionale og landbaserte responsplaner for de største flyktningkrisene, i tett samarbeid med partnere og øvrige aktører. UNHCR styrket samarbeidet med nasjonale og lokale organisasjoner betydelig, som del av sin strategi for å levere mer effektiv og bærekraftig beskyttelse og bistand. Inkludering av flyktninger og fordrevne i planlegging og gjennomføring av programmer ble fortsatt prioritert. UNHCR bidro også til varige løsninger for mennesker på flukt. I 2025 returnerte 14,7 millioner mennesker til sine hjemsteder, inkludert 4,4 millioner flyktninger og 10,3 millioner internt fordrevne. Mange av returene skjedde imidlertid under vanskelige forhold og til områder hvor behovet for beskyttelse og bistand fortsatt var betydelig. Støtte til gjenbosetting er en annen av UNHCRs kjerneoppgaver. I 2025 ble 82 000 flyktninger gjenbosatt. Antallet var betydelig lavere enn året før som følge av reduserte kvoter og færre tilgjengelige plasser globalt.

Post 72 Bærekraftige løsninger og vertssamfunn

Posten er avviklet. Tiltak som tidligere ble finansiert under denne posten og som fortsatt mottar støtte, finansieres fra og med 2026 fra kap. 159 *Regionbevilgninger* og kap. 150 *Humanitær bistand,* post 70 *Humanitær bistand.*

Rapport 2025

Løsninger for mennesker på flukt er bærekraftige

Vertssamfunn har fått bistand til å håndtere flyktningsituasjoner og flyktninger er inkludert i lokale utdanningssystemer, arbeidsmarked og sosiale sikkerhetsordninger

Det største enkeltbidraget fra posten i 2025 var kjernestøtten til FNs organisasjon for palestinske flyktninger (UNRWA). I en tid med stor sårbarhet, usikkerhet, manglende finansiering og mange hindringer klarte UNRWA fortsatt å levere grunnleggende tjenester til palestinske flyktninger. Gjennom sine 123 fungerende helsesentre og en arbeidsstyrke på over 2 900 helsepersonell, leverte UNRWA forebyggende, kurative og helsefremmende tjenester som del av sin integrerte familiehelseteam-tilnærming. På tvers av landene i regionen betjente UNRWA over 3,25 millioner pasienter gjennom nesten 8,5 millioner medisinske konsultasjoner. UNRWA prioriterer også beskyttelse, sosialt arbeid, tiltak mot kjønnsbasert vold og bisto blant annet 13 674 palestinske flyktninger med rettshjelp. Til tross for presset mot organisasjonen, klarte UNRWA å gi fysisk undervisning til 240 006 barn i studieåret 2024/25 fordelt på 422 skoler i Jordan, Libanon, Syria og Vestbredden. Frafallsraten økte noe, men gjennom undervisningskvalitet, elevstøtte og tiltak på skolenivå klarte UNRWA å forhindre at elever droppet ut, og 91 pst. fullførte grunnskole. 3 759 elever med funksjonsnedsettelser fikk undervisning. I Gaza, hvor konvensjonell skolegang fortsatt var umulig, opprettholdt UNRWA tilgang til utdanning gjennom uformelle lærings- og fritidsaktiviteter. UNRWA bidro også med yrkesopplæring, mikrofinansiering til småbedrifter og kontantbistand til sårbare grupper for å sikre livsopphold.

Norge støttet flere tiltak med en områdebasert tilnærming i Syria for å legge til rette for retur av internt fordrevne og flyktninger. Formålet var også å styrke lokal motstandskraft og støtte vertssamfunn preget av fattigdom og dårlig tjenestetilbud. I nordøstlige og nordvestlige deler av landet bidro et Care-ledet konsortium til å styrke livsgrunnlaget til 28 968 personer, inkludert kvinner og personer med funksjonsnedsettelser. Programmet bidro til rehabilitering av landbruk og lokale markeder og økte andelen av befolkningen med tilgang til jordbruksvann og drikkevann. Over 5 000 mennesker fikk økt kunnskap om likestilling gjennom informasjons- og holdningsendrende aktiviteter.

Norsk støtte gjennom Syria Community Consortium finansierte juridisk bistand til identitetsdokumentasjon og for bolig-, land- og eiendomsrettigheter (HLP). Dette er avgjørende for vertssamfunn og for tilbakevending av flyktninger og internt fordrevne. Prosjektet resulterte i at deltagerne fikk bedre grunnlag for å kunne hevde sine rettigheter og til å registrere livshendelser. Det ble også gjennomført opplæring i konfliktanalyse og mekling som bidro til å fremme fredsbygging på lokalsamfunnsnivå.

FNs fellesprogram i Aleppo for de seks FN-organisasjonene, FNs organisasjon for ernæring og landbruk (FAO), FNs utviklingsprogram (UNDP), FNs befolkningsfond (UNFPA), FNs bosettingsprogram (UN Habitat), UNICEF og Verdens matvareprogram (WFP), har som hovedmålsetting å sikre befolkningen bedre tilgang til grunnleggende tjenester som elektrisitet, vann, utdanning og helsetjenester til å skaffe seg et levebrød. Programmet skal også styrke tillit, samhørighet og samarbeid på tvers av skillelinjer mellom lokalsamfunn. Etter flere forsinkelser startet fase 2 i andre kvartal 2025, og innen utgangen av 2025 var de fleste av tiltakene i gang. For støtte til Norwac sin helseinnsats i Syria, se omtale under kap. 150, post 70 *Humanitær bistand.*

I Libanon bidro norsk støtte til å skaffe levebrød og styrke ferdigheter og økonomisk motstandskraft blant libanesiske vertssamfunn og palestinske flyktninger i Bekaa og Sør-Libanon. Innsatsen la til rette for etablering og forbedring av markedsplasser og yrkesopplæringssentre for ungdom. Dette ga flere unge bedre muligheter for utdanning og ferdigheter som kan gjøre dem bedre rustet til yrkesaktivitet. Et viktig resultat var også etablering av et stipendprogram for ungdom. Ordningen bidro til at 393 libanesiske og palestinske ungdommer ble tatt opp ved 13 partnerinstitusjoner, noe som oversteg de opprinnelige målene. Det ble oppnådd kjønnsbalanse, og midlene ble fordelt jevnt på tvers av geografiske områder og nasjonaliteter. Organisasjonen Nashet fikk støtte til et prosjekt for å etablere infrastruktur for avfallshåndtering i Ein El Helweh-leiren som en bærekraftig og grønn løsning. Norsk støtte til Lebanon Palestine Dialogue Committee

(LPDC) skal munne ut i en nasjonal plan for administrasjon av flyktningleirene. Norsk støtte til UNICEF bidro til at barn i palestinske leirer (3-5 år) fikk tilgang til førskoleopplæring i sertifiserte sentre drevet av godkjente lokale organisasjoner, ettersom UNRWAs utdanningsprogram ikke dekker tilbudet for denne aldersgruppen. Støtten bidro til at disse barna fikk et tryggere oppvekstmiljø og bedre beskyttelse.

Norge fortsatte å støtte Jordan i deres målsetning om å sørge for et utdanningstilbud til alle barn i landet (Jordan Compact 2016) gjennom flergiverfondet Accelerated Access Initaitive (AAI). Fondet dekker myndighetenes merutgifter ved å inkludere flyktninger, i hovedsak syriske elever, i det offentlige jordanske skolesystemet. For skoleåret 2024–25 sikret fondet lik og inkluderende skolegang for 152 853 syriske elever, mens antallet hadde sunket til 110 435 innrullerte elever for skoleåret 2025–26, et resultat av returer til Syria etter Assads fall i desember 2024. Fondet gav også mulighet til 4 932 elever med nedsatt funksjonsevne å starte skolegang i 2025. Antall skoler som aksepterte elever med nedsatt funksjonsevne økte med 100 skoler, til 1300. Norge bidro også til kapasitetsbygging i det jordanske utdanningsdepartementet gjennom NORCAP, som sekonderte fem utdanningseksperter til et program i regi av FNs organisasjon for utdanning, vitenskap, kultur og kommunikasjon (UNESCO).

Et prosjekt for bærekraftig og klimasmart landbruk der FAO og landbruksdepartementet samarbeidet, ble ferdigstilt i juli 2025. Prosjektet bidro til å øke matsikkerhet for utsatte grupper og flyktninger med 27pst., og økt bærekraftighet og produktivitet for småskalajordbrukere, gjennom blant annet eierskap til produksjonsmidlene. I 2025 avsluttet sivilsamfunnsorganisasjonen Al Hayat et prosjekt som hadde bidratt til å øke sosialt samhold mellom jordanske og syriske kvinner og styrket flyktningekvinners økonomiske og sosiale motstandskraft gjennom blant annet kapasitetsbygging av lokale grasrotorganisasjoner og opplæring i prosjektarbeid, revisjon, markedsføring med mer.

Gjennom subsidiering av sårbare arbeidstakeres innmelding i trygdesystemet i en overgangsperiode, bidro fondet Estidama++ til økt formalisering av økonomien og trygghet for de enkelte arbeidstakere, som også omfattet flyktninger. I løpet av 2025 ble 41 000 registrert i trygdesystemet. Gjennom dette fikk de tilgang til ytelser som svangerskapspermisjon, ulykkesforsikring og lignende. Andelen av jordanske kvinner i arbeidslivet er blant de laveste i verden. Norge bidro i samarbeid med ILO og to lokale partnere til å forsterke lovbeskyttelsen av gravide arbeidstakere og konsoliderte den tidligere utvidelsen av mødrepermisjonen i offentlig og privat sektor fra 70 til 90 dager. Prosjektet samarbeidet for å styrke rettighetene til kvinnelige lærere på privatskoler, en lavt lønnet gruppe, blant annet gjennom kollektive arbeidskontrakter.

Norges flerårige prosjekt med IOM bidro til å sikre bærekraftige løsninger for internt fordrevne mennesker i Irak. I løpet av 2025 bidro norske midler til å gi utsatte for kjønnsbasert vold tilgang til nødvendige tjenester, inkludert psykososial støtte. Støtten gikk også til beskyttelsesmekanismer for internt fordrevne og styrking av mekanismer for reintegrering i samfunnet gjennom yrkesfaglig opplæring og gjenoppbygging av husvære.

Fire FN-organisasjoner bidro med norsk støtte til programmet SAFE+II til LPG-distribusjon med 99 pst. dekningsgrad for Rohingya-flyktningene i Cox's Bazar i Bangladesh. Risikoreduserende tiltak mot jordskred og flom ble iverksatt gjennom naturbasert skråningsstabilisering i høyrisikoområder. Det ble også utarbeidet lokalsamfunnsbaserte planverk for nedbørsfeltforvaltning i Bharuakhali og Palongkhali. For å bidra til livsgrunnlag og motstandskraft støttet prosjektet 5 000 bangladeshiske bønder organisert i 250 grupper, med tiltak for matsikkerhet og klimasmart landbruk for både verts- og Rohingya-befolkning. I Myanmar oppnådde Flyktninghjelpens (NRC) program for beskyttelse, sikkerhet og rettigheter for konflikt- og fordrivelsesrammede i Rakhine gode resultater til tross for vedvarende konflikt, stort omfang av internt fordrevne og betydelige tilgangs- og sikkerhetsutfordringer. Gjennom informasjon, rådgivning og juridisk bistand bidro innsatsen til økt rettighetsforståelse og bedre beskyttelse for sårbare grupper, særlig gjennom omfattende bistand knyttet til juridiske identitetsdokumenter, som er nødvendig for tilgang til tjenester og personlig sikkerhet. Det ble ikke gjennomført tiltak knyttet til bolig, land og eiendom i 2025 som følge av koordinasjonsutfordringer og forsinket oppstart med lokal partner. På utdanningsområdet bidro NRC til å opprettholde et grunnleggende læringstilbud for barn og unge i leire for internt fordrevne og andre konfliktrammede områder. Om lag 1 300 elever fikk tilgang til ikke-formell undervisning, og over 700 barn og unge deltok i psykososiale og rekreasjonsbaserte læringstiltak. UNDPs program for internt fordrevne og sårbare lokalsamfunn ga direkte støtte til 571 901 personer i 29 distrikter gjennom integrerte områdebaserte tiltak. Innsatsen nådde 860 landsbyer. Prosjektet leverte

tydelige resultater innen lokalt styresett, levebrød og inkludering. Levebrødsstøtte og kontant-forarbeid ga inntekt og midlertidig sysselsetting til over 170 000 personer, hvorav flertallet var kvinner. I tillegg bidro støtte til kvinnegrupper til økt økonomisk selvstendighet for over 3 300 kvinner og kvinneledede husholdninger.

I Kenya fremmet Norges støtte til bærekraftige løsninger i Shirika-planen initiativer for å inkludere både flyktninger og vertssamfunn i forvaltningen av knappe naturressurser på en rettferdig måte. Ved å integrere fredsbygging med klimarobusthet, adresserte programmet spenninger knyttet til land, vann og beiteområder, samtidig som det styrket sosial samhørighet.

Kapasitet til lokal migrasjonshåndtering er styrket, irregulær migrasjon er motvirket og returnerte migranter er reintegrerte

Norsk støtte til Flyktninghjelpens regionale arbeid for afghanske fordrevne bidro i 2025 til bedre kunnskapsgrunnlag og mer samordnet migrasjonshåndtering i regionen. En tverrnasjonal studie av grensekryssende fordrivelse, med særlig vekt på likestilling og rettigheter til bolig, land og eiendom i afghanske «township»-ordninger, førte til funn som ble tatt i bruk i programutforming og politikkutvikling. Funnene styrket særlig analysen av beskyttelsesrisiko og muligheter for varige løsninger ved retur fra Iran og Pakistan, og la grunnlag for mer målrettet innretning av tiltak for reintegrering.

Kjernestøtte til Den internasjonale organisasjonen for migrasjon (IOM) bidro til hjelp for de mest sårbare migrantene, herunder ofre for menneskehandel og barn som reiser alene. IOM styrket blant annet rammeverket sitt for etikk og forebygging av seksuell utnyttelse, misbruk og trakassering, med bred global dekning, økt opplæring og etablering av et fond for bistand til ofre. Dette kan styrke kvinnelige migranters rettigheter og trygghet ved å redusere risikoen for seksuell utnyttelse, misbruk og trakassering, samtidig som det gir bedre tilgang til varsling, oppfølging og støtte for dem som utsettes for overgrep. I Nord-Afrika bidro organisasjonen til at sårbare og strandede migranter kunne returnere frivillig og trygt til sine opprinnelsesland og få støtte til reintegrering. I 2025 fikk om lag 35 825 migranter hjelp til retur, og 1 308 migranter fikk reintegreringsstøtte gjennom dette programmet. Norsk støtte bidro også til å styrke mottakerlandenes kapasitet til å håndtere migrasjon på en trygg og koordinert måte. I Etiopia bidro samarbeidet med IOM i 2025 til å støtte 20 000 migranter som returnerte til Etiopia og å styrke nasjonale systemer ved å forbedre responssentre, koordinering og henvisningsveier samt nasjonale beskyttelsesrammeverk. Disse tiltakene støtter en gradvis overgang til statlig lederskap av migrantbeskyttelsestjenester i tråd med nasjonale prioriteringer. Mot slutten av året ble det inngått avtale for støtte til IOMs respons på økende migrasjon gjennom Djibouti ved å styrke tilgang til beskyttelsestjenester for overlevende fra kjønnsbasert vold.

I Sør-Sudan hjalp norsk støtte til IOMs Wau Town Project 1000 fordrevne husholdninger som bodde i leire rundt Wau til å returnere til opphavsstedene sine, og 800 vertsfamilier fikk støtte gjennom prosjektet. Flyktninghjelpens Durable Solutions-prosjekt nådde 28 000 personer i Wau. Med en helhetlig tilnærming i lokalsamfunnet bidro prosjektet med norsk støtte til økte skoleregistreringsrater, tilgang til trygt drikkevann og kjønnsdelte latriner på skolene. Personer som dro nytte av juridisk identitet og eiendomsdokumenter for land, fikk juridisk anerkjennelse og trygghet for eiendomsretten sin. Tiltakene forbedret levekårene og selvhjulpenheten betydelig gjennom forbedrede økonomiske muligheter, motstandskraft og sosial samhørighet i fordrevne samfunn.

Libya forblir et stort transitt- og mottakerland for migranter og flyktninger. Gjennom UNICEF bidro norsk støtte til å styrke nasjonale barnevernssystemer, bedre sonings- og straffeforholdene til barn, samt sikre en helhetlig og robust saksoppfølging for sårbare migrant- og flyktningbarn. Innsatsen har medvirket til en større etterlevelse av internasjonale standarder hos libysk barnevern. Det tette samarbeidet med myndighetene bidrar til økt eierskap og institusjonell kontinuitet.

Flyktninghjelpens Human Mobility Hub (HMH) er et pilotprosjekt som fikk støtte for å utvikle og teste en helhetlig, lokalsamfunnsdrevet bymodell for leveranse av nødvendige tjenester. Bedret beskyttelse, sosial samhørighet og motstandsdyktighet er sentrale målsetninger, som særlig retter seg mot sårbare grupper i marginaliserte byområder i Egypt. Gjennom deltaker- og områdebaserte behovsvurderinger, samt tett samarbeid med lokale sivilsamfunnsaktører, leverte prosjektet lokalsamfunnsbaserte tjenester som juridisk bistand, tiltak for økonomisk inkludering og sosial integrering, samt kapasitetsbygging hos lokale organisasjoner, blant annet for flyktninger og migranter. Pilotprosjektets suksess har bidratt til at Flyktninghjelpen vurderer hvordan det kan skaleres og benyttes i andre urbane kontekster.

Kap. 159 Regionbevilgninger

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
70	Midtøsten og Nord-Afrika, *kan overføres*	1 115 726	1 038 815	1 038 815
71	Europa og Sentral-Asia, *kan overføres*	419 921	343 817	313 817
72	Afghanistan, *kan overføres*	350 864	316 241	316 241
73	Ukraina og naboland, *kan overføres*	12 153 855	14 413 100	14 135 800
75	Afrika, *kan overføres*	2 160 269	1 859 022	1 484 022
76	Asia, *kan overføres*	443 185	421 503	376 503
77	Latin-Amerika og Karibia, *kan overføres*	162 437	143 432	98 432
	Sum kap. 159	16 806 257	18 535 930	17 763 630

Regionbevilgningene dekker støtte til Ukraina og naboland over Nansen-programmet og langsiktig bilateral bistand til land i Midtøsten, Afrika, Asia, Latin-Amerika og Karibia, på Vest-Balkan, i Øst-Europa og Sentral-Asia. Bevilgningene skal fremme demokratisk utvikling, menneskerettigheter, rettsstat og likestilling og bidra til stabilitet og sikkerhet. Bevilgningene skal gjennom langsiktig og helhetlig innsats bidra til å motvirke grunnleggende årsaker til sosial ulikhet og fattigdom i utvalgte land og regioner. Utsatte og marginaliserte er prioriterte målgrupper.

Norges sikkerhet, velstand og handlefrihet er tuftet på respekt for folkeretten i en regelstyrt verden. Derfor er Ukrainas forsvarskamp mot Russland sentral for norske interesser og Norges sikkerhet. Målet med den norske støtten er et fritt og selvstendig Ukraina som kan bestemme over sin egen fremtid. Nansen-programmet for Ukraina er det største støtteprogrammet i Norges historie, og den sivile støtten dekker både humanitær innsats og gjenoppbygging.

Bilateral bistand fra regionbevilgningene er et sentralt virkemiddel i norsk utviklings- og utenrikspolitikk og forvaltes hovedsakelig av utenriksstasjonene, med unntak av Nansen-programmet. Denne bistanden er lokal, målrettet innsats som utfyller annen norsk bistand for å bidra til utvikling og fattigdomsreduksjon. Den må derfor ses i sammenheng med tildelinger til tiltak under andre budsjettposter.

Bevilgningene støtter regjeringens prioriterte tematiske områder, herunder klimatilpasningstiltak, menneskerettigheter og tiltak som fremmer seksuell og reproduktiv helse og rettigheter (SRHR). Den bidrar også til å styrke Norges politiske og strategiske rolle i enkeltland. Dette er viktig for å bygge tillit og håndtere utviklingspolitiske prioriteringer og for å støtte risikoutsatte aktører.

Støtte til land i krise og konflikt skal bidra til helhetlig tilnærming som ser humanitær bistand, fredsbygging og utvikling i sammenheng. Tiltakene skal bidra til å styrke lokalsamfunns motstandskraft og responsevne. Det gis også støtte til vertssamfunn og bærekraftige løsninger for flyktninger i langvarige flyktningsituasjoner i land og regioner som huser et stort antall fordrevne og migranter. I land og situasjoner der forholdene endres raskt og drastisk som følge av krise eller konflikt, kan bevilgningene unntaksvis benyttes til humanitær innsats eller tidlige gjenoppbyggingstiltak.

Bistanden tar som regel utgangspunkt i nasjonale utviklingsplaner. I konfliktområder eller i tilfeller der samarbeid med de sentrale myndighetene ikke er mulig eller ønskelig, kan det være aktuelt å forankre bistanden i lokalsamfunns eller lokale organisasjoners prioriteringer. Støtten kanaliseres gjennom sivilsamfunn, myndigheter, multilaterale organisasjoner og internasjonale aktører i samarbeidslandene, og kan være nasjonal eller regional.

Post 70 Midtøsten og Nord-Afrika, kan overføres

Bevilgningen dekker støtte til regionale tiltak og enkeltland i Nord-Afrika og Midtøsten fra Marokko til og med Iran. Kjernestøtte til FNs organisasjon for palestinske flyktninger (UNRWA) dekkes også under denne posten. Regionen preges av flere områder med høyt konfliktnivå og krigshandlinger, ustabilitet, et stort antall fordrevne og en sårbar situasjon relatert til matsikkerhet og klimaendringer. Støtten under posten må ses i sammenheng med humanitær innsats under kap. 150 *Humanitær bistand* som vil bli gitt til flere land i regionen.

Mål 2027

Bevilgningen skal bidra til å nå følgende mål i regionen:

- Sikkerhet og stabilitet er økt.
- Styresett er forbedret.
- Økonomisk og sosial utvikling er styrket.
- Løsninger for mennesker på flukt er bærekraftige, og vertssamfunn har fått bistand til å håndtere flyktningsituasjoner.

Målet med norsk støtte til Palestina er å bidra til en varig tostatsløsning, der Israel og Palestina lever side om side i fred og sikkerhet innenfor gjensidig anerkjente grenser.

Prioriteringer 2027

Støtte til Palestina er en hovedprioritering under posten. Situasjonen i Palestina er svært kritisk. Israels vedvarende okkupasjon og ulovlige tilstedeværelse i Palestina begrenser palestinernes rett til selvbestemmelse. Våpenhvilen i Gaza har bedret situasjonen noe. Likevel er det stort behov for humanitær bistand og betydelige sanitære utfordringer. Skadeomfanget av krigen, og dermed gjenoppbyggingsbehovet, er enormt. Norge vil bidra til gjenoppbygging i tråd med FNs sikkerhetsresolusjon 2803 og 20-punktsplanen for Gaza.

Også på Vestbredden får omfattende militæraksjoner, bosettingsaktivitet og konfiskering av eiendom store konsekvenser for den palestinske befolkningen. Arbeidsledighet, inflasjon, manglende tilgang til land og naturressurser, samt Israels tilbakeholdelse av palestinske toll- og avgiftsinntekter, har skapt den største økonomiske nedgangen for Palestina noensinne, og gitt palestinske myndigheter store finansielle utfordringer. Internasjonale og norske organisasjoner, inkludert mange som mottar norsk støtte opplever tilgangsbegrensninger og administrative hindringer som forhindrer gjennomføring av arbeidet. Dette gjelder også FN.

Stabile samfunnsinstitusjoner er en forutsetning for en tostatsløsning. Støtte til institusjonsbygging er derfor en prioritet. Det vil fortsatt være behov for budsjettstøtte til palestinske myndigheter for å stabilisere økonomien og utbetale lønninger til helsearbeider og lærere. Støtte til viktige sektorer planlegges videreført med særlig vekt på energisektoren. Dialogen med Verdensbanken og palestinske myndigheter om budsjettreform, vekstfremmende tiltak og bedre finansiell styring vil være en prioritet også i 2027. Andre prioriteringer vil være bekjempelse av korrupsjon og bidrag til å styrke palestinsk forhandlingskompetanse. Støtte til sivilt samfunn, menneskerettigheter og likestilling er også sentrale prioriteringer for norsk støtte. Norge deltar i flere internasjonale initiativ som arbeider for å legge grunnlaget for gjenoppbygging av Palestina, inkludert som leder av den internasjonale giverlandsgruppen for Palestina Ad Hoc Liaison Committee (AHLC).

FNs organisasjon for palestinske flyktninger (UNRWA) opplever særlige utfordringer og hindringer i arbeidet med å oppfylle sitt FN-mandat, men er fortsatt viktig for den hardt rammede befolkningen i Gaza. Organisasjonen bidrar til å dekke de grunnleggende behovene og rettighetene til palestinere på Vestbredden, Jordan, Libanon og Syria i fraværet av en politisk løsning på deres situasjon. UNRWAs arbeid bidrar også til stabilitet i regionen gjennom ivaretakelsen av palestinernes levekår.

Syria står overfor en rekke utfordringer og har enorme behov for humanitær bistand, gjenoppbygging og investeringer. Lettelser i sanksjoner gir utsikter til en bedret økonomisk utvikling. Norge vil i 2027 særlig legge vekt på støtte til helse, energi og stabiliseringstiltak i lokalsamfunn, inkludert jobbskaping og rehabilitering av lokal infrastruktur. Støtte til Libanon, som er hardt rammet av krigshandlinger, vil også bli prioritert.

Øvrige prioriteringer i regionen, inkludert i Nord-Afrika, er støtte til bærekraftige løsninger for flyktninger, fordrevne og vertssamfunn og tiltak rettet mot migranter. Det vil også bli gitt støtte til klima- og miljøtiltak, innsats for seksuell og reproduktiv helse og rettigheter og fred- og konfliktløsning i regionen.

Bekjempelse av diskriminering, hatefulle ytringer og antisemittisme er viktige prinsipper for innretningen av det norske engasjementet i regionen.

Rapport 2025

Sikkerhet og stabilitet er økt. Økonomisk og sosial utvikling er styrket.

For rapport om støtte til flyktninger og vertssamfunn i Midtøsten og Nord-Afrika se kap. 153 *Flyktninger og fordrevne,* post 72 *Bærekraftige løsninger og vertssamfunn.*

I Palestina må resultatene vurderes i lys av en situasjon der det å hindre ytterligere forverring i seg selv er et viktig resultat. Palestinske myndigheters finansielle situasjon ble ytterligere forverret i 2025. Langsiktige utviklingstiltak i Gaza kunne i stor grad ikke gjennomføres som planlagt. Norsk støtte bidro under svært krevende forhold til å opprettholde et minimum av grunnleggende tjenester, støtte sentrale institusjoner og nå sårbare grupper, særlig innen helse- og utdanningssektoren. Norge bidro også til å mobilisere internasjonal støtte gjennom sitt lederskap i Ad Hoc Liaison Committee (AHLC).

Gjennom Verdensbankens ASPIRE-program i energisektoren bidro Norge til oppgradering og videreutvikling av strømnett, utbygging av solenergi i offentlige bygg, økt kapasitet for privat kraftproduksjon samt styrket institusjonell kapasitet. Budsjettstøtten bidro til å dempe de negative konsekvensene av palestinske myndigheters finansielle situasjon ved å muliggjøre lønnsutbetalinger i utdanningssektoren. Norsk støtte bidro til institusjonell kontinuitet og forbedret kvalitet i utdanningen, herunder oppgradering av infrastruktur og økt tilgang til yrkesfaglige og fritidsbaserte tilbud. Støtte til utdanningstilbudet i Øst-Jerusalem var særlig prioritert. Innenfor energi- og utdanningssektoren førte adgangsrestriksjoner, sikkerhetssituasjonen og utfordringer med tillatelser til forsinkelser. Prosjektgjennomføring var særlig utfordrende i Gaza, hvor aktiviteter i stor grad ble stanset helt.

Støtte til helsesektoren styrket primærhelsetjenester, inkludert mor- og barnehelse, ernæring og forebyggende tjenester. Samarbeid med FNs barnefond (UNICEF) økte kapasiteten i primærhelsetjenesten, blant annet gjennom opplæring av helsepersonell, oppdatering av behandlingsprotokoller og utvidet tilgang til mobile klinikker for om lag 50 000 mennesker. Helseinfrastruktur, utstyr og kompetanse ble forbedret ved klinikker som betjener rundt 300 000 personer. Verdens helseorganisasjon (WHO) bidro til utvikling av helseinfrastruktur og helseinformasjonsystemer samt styrking av faglig kapasitet, som forbedret tjenestetilbudet til over 100 000 mennesker. Et spesialistprogram utdannet og utplasserte 29 leger, som bidro til behandling av over 100 000 pasienter og styrket sykehuskapasiteten. Psykiske helsetjenester var en sentral prioritet, særlig i Gaza, og samarbeidet med Gaza Community Mental Health Programme ble derfor videreført. Støtte til utsatte lokalsamfunn, blant annet i Jordandalen, bidro også til bedre tilgang til helsetjenester og styrket lokal kapasitet. Samarbeidet med flere partnere innenfor seksuell og reproduktiv helse og rettigheter ble videreført, herunder støtten til The Palestinian Family Planning and Protection Association.

Oppryddingstiltak støttet av Norge gjennom FNs utviklingsprogram (UNDP) fjernet 13 306 tonn bygningsrester fra 50 ulike lokasjoner, inkludert veier og offentlig infrastruktur i Gaza. Dette kom om lag 250 000 mennesker til gode gjennom gjenopprettet tilgang til tjenester og økt sikkerhet. UNDPs «kontanter for arbeid»-program støttet 2 283 deltakere og genererte om lag 4,5 mill. USD i lønnsutbetalinger. Programmet bidro samtidig til å opprettholde grunnleggende tjenester ved 22 sykehus, 35 kommunale enheter og 31 midlertidige læringsarenaer.

I Jordan bidro norsk støtte til økt jobbskapning gjennom flergiverfondet for økonomisk vekst (Multidonor Trust Fund for Economic Growth, MDTF). Fondet støtter Jordans økonomiske reformprogram, og bidro i 2025 bl.a. til utvikling av ny statistikklov, ny konkurranselovgivning og utvikling av et system på nett for offentlige anskaffelser.

Norsk støtte til Sahara Forest Projects' pilotprosjekt som kombinerer ny teknologi for ressurseffektivt jordbruk i ørkenområder, ble avsluttet i 2025 med mål om at videre drift skal skje på kommersielt grunnlag. Norge støttet et nytt samarbeid mellom UNDP og Havforskningsinstituttet i Bergen om lokal kapasitetsbygging for havforskning. Prosjektet bygger på tidligere støtte til etableringen av et marinreservat i Aqaba, Rødehavet. I 2025 ble samarbeidet mellom institusjonene konsolidert og et flerårig prosjekt planlagt.

Før borgerkrigen brøt ut var Syria eksportør av strøm til naboland. Som følge av omfattende ødeleggelser fra krigen var det i februar 2025 kun strøm to timer daglig i gjennomsnitt. Elektrisitet var en prioritert sektor for norsk støtte til Syria etter dialog med myndighetene. Mot slutten av 2025 inngikk Norge en avtale for å gjenopprette pålitelig strømproduksjon ved Deir Ali kraftverk. Med støtten vil energieffektiviteten øke, og tilgangen til grunnleggende tjenester som helse, vann og utdanning for sårbare befolkningsgrupper bedres. Etter diskusjoner med lokale helse-

myndigheter ble norsk støtte til videre utrulling av det norskutviklede helseinformasjonssystemet District Health Information System-2 (DHIS-2) i landet startet opp mot slutten av 2025. Parallelt ble et partnerskap med WHO inngått for å styrke det nasjonale helseinformasjonssystemet (NHIS), blant annet gjennom oppgradering av IKT-infrastruktur og kapasitetsbygging i Helsedepartementet. Støtten til UNICEF bidro til økt sosial stabilitet og bedre levekår for barn og unge i interneringsleirer i nordøst-Syria. Tiltakene styrket unges ferdigheter og muligheter for deltakelse i samfunns- og arbeidsliv, og reduserte sårbarhet for marginalisering og radikalisering. De psykososiale tiltakene bidro til bedre mental helse og økt mestring.

Styresett er forbedret

I Libanon var norsk støtte innrettet mot å styrke nasjonale institusjoner. Støtte gjennom UNDP til økosystemet rundt den libanesiske hæren (LAF) bidro til bedre levekår for tjenestemedlemmer og deres familier, gjennom støtte til livsopphold og tilgang til utdanning for sårbare familier. Norge bidro også med teknisk støtte, utstyr for å overvåke narkotikatrender og styrke institusjonelle kapasitet til Libanesiske myndigheters arbeid med narkotikakontroll. Bærekraftig forvaltning av fiskeriressurser og klimamotstandskraft i Libanon ble støttet gjennom FNs organisasjon for ernæring og landbruk (FAO). Prosjektet resulterte i forbedret kunnskap og bevissthet blant mottakerne, inkludert ansatte i landbruksdepartementet, om bærekraftige, effektive mekanismer og verktøy for klimatilpasning og utslippsreduksjon.

Budsjett 2027

Det foreslås bevilget 1 038,8 mill. kroner i 2027.

Post 71 Europa og Sentral-Asia, kan overføres

Det viktigste formålet med bevilgningen er å bidra til fred og stabilitet i Norges og Europas nærområder. Innsatsen er en integrert del av norsk europapolitikk.

Bevilgningen dekker tiltak på Vest-Balkan (Albania, Bosnia-Hercegovina, Kosovo, Montenegro, Nord-Makedonia og Serbia) og i Øst-Europa og Sentral-Asia (Armenia, Aserbajdsjan, Belarus, Georgia, Kasakhstan, Kirgisistan, Tadsjikistan, Turkmenistan og Usbekistan). Støtte til Ukraina og Moldova finansieres under post 73 *Ukraina og naboland,* men Moldova og Ukraina omfattes også av enkelte regionale tiltak under denne posten.

Posten dekker også støtte til prosjekter og programmer i regi av Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europa (OSSE) og Europarådet som kan regnes som offisiell utviklingsbistand (ODA) i henhold til regelverket fra utviklingskomiteen (DAC) i Organisasjonen for økonomisk samarbeid og utvikling (OECD). Den europeiske banken for gjenoppbygging og utvikling (EBRD) er med sitt særskilte mandat for regionen en spesielt viktig samarbeidspartner og en betydelig kanal for norsk bistand til landene i Øst- og Sørøst-Europa og Sentral-Asia.

Mål 2027

Bevilgningen skal bidra til å nå følgende mål i regionen:
- Sikkerhet og stabilitet er økt.
- Styresett er forbedret.
- Økonomisk og sosial utvikling er styrket.

Prioriteringer 2027

Europa befinner seg i en ny geopolitisk tid etter Russlands fullskalainvasjon av Ukraina. Presset mot statene i Europas østlige og sørøstlige randsoner har økt. Disse landene er i varierende grad sårbare for uvennlig utenlandsk påvirkning og er preget av svake demokratiske institusjoner og underliggende regionale konflikter. Flere av landene ønsker å knytte seg nærmere til europeisk og transatlantisk samarbeid. Norge har sammen med våre allierte og partnere både et ansvar for og en egeninteresse av å bidra til å motvirke sårbarhet og støtte landene i deres europeiske og euroatlantiske målsettinger. Dette gjelder både på kort og på lang sikt.

Regjeringen vil i 2027 fortsatt bidra til en mest mulig stabil og bærekraftig utvikling i land med relativ geografisk nærhet til Norge. Demokrati og menneskerettigheter er under press i store deler av regionen, og støtte til menneskerettighetsforsvarere, sivilsamfunn og frie media vil prioriteres.

Støtten skal innrettes slik at den bidrar til og styrker europeisk og euroatlantisk samarbeid for stabilitet og utvikling. Dette inkluderer tiltak som reduserer landenes sårbarhet for destabiliserende russisk politikk.

Hovedprioriteringen for 2027 vil fortsatt være å bidra til å styrke motstandskraften i regionen og motvirke destabilisering som følge av Russlands aggresjon. Dette omfatter bl.a. energikriser, press

mot demokratiske institusjoner, rettsstat og sivilsamfunn, og migrasjon. I 2027 vil Norge fortsette å støtte OSSEs institusjoner og landkontorer, også gjennom sekondering av norsk personell. Videre vil regjeringen støtte Europarådets handlingsplaner i Armenia, Bosnia-Hercegovina og Kosovo.

Norsk bistand til Vest-Balkan vil også i 2027 fortsatt reduseres noe i omfang. Bistanden skal fortsatt rettes inn mot europeisk og euroatlantisk integrasjon og skal motvirke geopolitisk sårbarhet. Støtte til europeiske integrasjonsprosesser, demokrati- og rettstatsutvikling og tiltak for å motvirke desinformasjon er viktige prioriteringer.

I Sentral-Asia og Øst-Europa forblir menneskerettigheter, demokrati og rettsstatsprinsipper sentralt, og vil bli prioritert ved siden av tiltak som støtter opp under stabilitet i områder som har vært rammet av konflikt. Norge vil støtte tiltak som styrker regional integrasjon som en nøkkel til motstandskraft. I Armenia, Belarus og Georgia vil støtte til sivilsamfunn og uavhengige medier bli prioritert. I Armenia prioriteres også støtte til samarbeid om reformtiltak i tråd med landets internasjonale forpliktelser.

For å ivareta strålevern og atomsikkerhet, samt bidra til kontroll med nukleært og annet radioaktivt materiale, er det viktig å videreføre og styrke støtte til myndigheter og aktører i regionen rundt Ukraina og i Sentral-Asia.

Rapport 2025

Sikkerhet og stabilitet er økt

Norge støttet Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europa (OSSE) sitt arbeid for fred og sikkerhet gjennom bidrag til OSSEs utviklingsprosjekter. Det norske bidraget styrket OSSEs arbeid for sikkerhet, stabilitet, menneskerettigheter og utvikling av rettsstat og demokrati i hele regionen. Norge sluttet seg i 2025 til Helsinki+50-fondet, et initiativ fra det finske OSSE-formannskapet, for å bedre koordineringen mellom givere og gi OSSE forutsigbar, langsiktig støtte. Norge sekonderte også en rekke nordmenn til stillinger i OSSE og EU via avtalen med Flyktninghjelpen om Norsk ressursbank for demokrati og menneskerettigheter (Nordem). For OSSE var dette et viktig bidrag til å sikre organisasjonens operasjonelle kapasitet i en tid med press på organisasjonens budsjett.

Styresett er forbedret

Norsk bistand til Vest-Balkan i 2025 støttet opp om europeiske og euroatlantiske integrasjonsprosesser og demokrati- og rettstatsutvikling. Samarbeid mellom landene i regionen og energisikkerhet forble viktige prioriteringer. Den norske domstoladministrasjonens program i Vest-Balkan bidro til mer effektiv saksbehandling, bedre styring av domstolene og kortere behandlingstid i pilotdomstoler i Bosnia-Hercegovina.

Støtten til sivilsamfunnet i regionen gjennom programmet «Smart Balkans» bidro til å styrke demokrati og menneskerettigheter, og styrket forutsetningene for mangfoldige og inkluderende samfunn. Det ga tydelige resultater for kvinners rettigheter og likestilling i flere land.

Støtte til Europarådets handlingsplaner og aktiviteter i Armenia, Bosnia-Hercegovina og Kosovo bidro til å bringe landene nærmere europeiske standarder innen menneskerettigheter, rettsstat og demokrati.

Norge støttet lokalt sivilsamfunn og frie medier under sterkt press i Georgia, og bidro til lokal observasjon av kommunevalgene. I Armenia bidro Norge til bredere norsk engasjement i sivilsamfunnssektoren, samt til styrket dialog mellom georgisk og armensk sivilsamfunn. Under svært vanskelige forhold i Belarus, fortsatte Norge å støtte uavhengig journalistikk, sivilsamfunnsorganisasjoner og menneskerettighetsarbeid.

Økonomisk og sosial utvikling er styrket

I deler av regionen var det økt forfølgelse av menneskerettighetsaktører nasjonalt og regionalt. Nye lover som kriminaliserer et uavhengig sivilsamfunn, økt digital overvåkning og represalier mot dissidenter ble innført. Denne utviklingen medførte økt behov for beskyttelse, ressurser og mer fleksible løsninger for å opprettholde sivilsamfunnets motstandskraft.

Norges støtte til Human Rights House Foundation og Den norske Helsingforskomité bidro til å styrke lokale sivilsamfunnsorganisasjoners kompetanse, synlighet og deltakelse i internasjonalt menneskerettighetsarbeid, inkludert politikkutforming. Blant resultatene var fornyet mandat til FNs spesialrapportører for Russland og Belarus, samt styrket dokumentasjon av menneskerettighetsbrudd og angrep på sivilsamfunnet i flere av landene i regionen. Midlene styrket også beskyttelsen av risikoutsatte menneskerettighetsforsvarere og deres familier, blant annet gjennom det internasjonale humanitære fondet for politiske fanger i Belarus.

Siden 2022 har Norge bidratt til FNs utviklingsprograms (UNDP) menneskerettighetsarbeid i Georgia. Økt inkludering og beskyttelse

av særlig utsatte grupper har vært det viktigste målet. Gjennom støtte til en rekke lokale sivilsamfunnsorganisasjoner nådde programmet Supporting Leadership, Equality, Advocacy and Democracy in Georgia mer enn 17 400 personer, hovedsakelig LHBT+-personer, ungdom samt etniske og religiøse minoriteter. Gjennom juridisk, økonomisk og psykososial bistand og informasjonskampanjer bidro prosjektet til å opprettholde et, etter forholdene, inkluderende sivilsamfunn.

Gjennom støtte til Verdensbanken bidro Norge til å styrke Armenias evne til å ta imot og integrere flyktninger fra Nagorno-Karabakh. Gjennom ordningen fikk Armenia tilgang til finansiering på mer gunstige vilkår enn det mellominntektsland normalt får. Dette resulterte i flere skoleplasser for både flyktninger og vertsbefolkning, og til at skoler ble gjort mer motstandsdyktige mot jordskjelv. Norge støttet også flyktninger fra Nagorno-Karabakh og deres vertssamfunn gjennom UNDP i Armenia.

I Sentral-Asia støttet Norge gjennom Den internasjonale organisasjonen for migrasjon (IOM) beskyttelsen og motstandskraften til sårbare migranter, særlig kvinner. Informasjonskampanjer nådde over 455 000 personer og bidro til mer støttende holdninger og mindre fordommer mot migranter. Programmet styrket også nasjonale systemer og ga direkte støtte til ofre for menneskehandel og andre sårbare migranter.

Videre styrket Norge strålevernsmyndighetene i Sentral-Asia gjennom regelverksutvikling og krav til håndtering av radioaktivt avfall i henhold til internasjonale standarder, med særlig vekt på Kasakhstan. Norge bidro til å hindre at radioaktivt materiale kom på avveier gjennom samarbeidsprosjekter med henholdsvis det amerikanske energidepartementet og FNs interregionale institutt for kriminalitets- og justisforskning (UNICRI).

Gjennom EUs investeringsrammeverk for Vest-Balkan (WBIF), forvaltet av EBRD, bidro Norge som en av flere givere til finansiering av større infrastrukturprosjekter i regionen. Disse investeringene bidro til jobbskaping, økonomisk utvikling og økt stabilitet i en region med betydelige økonomiske og demografiske utfordringer. Et av prosjektene bidro blant annet til å forbedre grunnskoleopplæringen i Montenegro.

Budsjett 2027

Det foreslås bevilget 313,8 mill. kroner i 2027. Det er en reduksjon på 30 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett for 2026. Reduksjonen skyldes i hovedsak regjeringens prioritering av økte bevilgninger til Norfund for å mobilisere mer privat kapital, bidra til jobbskaping og styrke norsk klimafinansiering.

Post 72 Afghanistan, kan overføres

Bevilgningen dekker langsiktig bistand til Afghanistan for å redusere den humanitære krisen og motvirke kollaps i økonomiske og samfunnsmessige strukturer. En slik utvikling vil kunne få betydelige konsekvenser både nasjonalt, regionalt og globalt. Afghanistan er blant verdens fattigste land, og i underkant av halvparten av befolkningen har behov for humanitær hjelp. De politiske, økonomiske og humanitære utfordringene er ytterligere forverret etter Talibans maktovertakelse i august 2021. Situasjonen for journalister, menneskerettighetsforkjempere og særlig kvinner og jenter har blitt stadig mer krevende. Kvinner og jenter er underlagt omfattende og systematiske restriksjoner. De stenges ute fra offentlig utdanning etter 6. klasse og møter økende begrensninger når det gjelder yrkesdeltakelse og bevegelsesfrihet. Norsk støtte gis derfor under klare forutsetninger om likeverdig tilgang til tjenester for kvinner og menn. Det gis ikke støtte til utdanningstilbud der jenter ikke har tilgang. Samtidig har maktovertakelsen medført grunnleggende endringer i forutsetningene for bistand. Det gis ikke direkte støtte til *de facto* myndighetene, og innsatsen kanaliseres gjennom multilaterale- og ikke-statlige organisasjoner og sivilsamfunnsaktører med lang erfaring fra landet og solide systemer for forvaltning og kontroll. Hvordan støtten best kan innrettes, vurderes fortløpende.

Mål 2027

Bevilgningen skal bidra til å nå følgende mål:
- Sikkerhet og stabilitet er økt.
- Styresett er forbedret.
- Økonomisk og sosial utvikling er styrket.

Prioriteringer 2027

Regjeringen vil i 2027 fortsatt vektlegge en helhetlig, konfliktsensitiv og menneskerettighetsbasert innsats som bidrar til stabilitet og styrker afghanske lokalsamfunns evne til selvberging og motstandskraft. I en situasjon preget av omfattende retur av flyktninger og migranter fra naboland, samt en vedvarende og kompleks humanitær

krise, er det sentralt å fremme varige og bærekraftige løsninger. Rundt 70 pst. av befolkningen bor på landsbygda og er sysselsatt i landbruket. Tiltak som styrker matsikkerhet, klimatilpasning og bærekraftige levebrød vil derfor være viktige for å dempe presset på sårbare lokalsamfunn.

Innsatsen skal bidra til beskyttelse av menneskerettigheter og støtte til inkluderende lokale strukturer, som kan motvirke ustabilitet og konflikt. Tilgang til grunnleggende tjenester som helse og utdanning, særlig for kvinner og jenter, vil prioriteres, inkludert seksuell og reproduktiv helse og rettigheter (SRHR).

Norge vil videreføre støtten til inkluderende styresett som ivaretar demokrati og kvinners rettigheter. Siden direkte støtte til *de facto* myndighetene ikke er aktuelt, kanaliseres støtten gjennom multilaterale- og ikke-statlige organisasjoner, inkludert sivilt samfunn som arbeider for menneskerettigheter og kvinners deltakelse i samfunnet. Disse bidrar til å opprettholde samfunnsfunksjoner og redusere risikoen for ytterligere destabilisering, med potensielle ringvirkninger i regionen og for europeisk sikkerhet.

Rapport 2025

Sikkerhet og stabilitet er økt

Norge støttet ikke direkte tiltak for økt sikkerhet og stabilitet i Afghanistan i 2025. Samtidig bidro den norske støtten til sivilsamfunn og organisasjoner – omtalt under målet om styrket økonomisk og sosial utvikling – indirekte til å styrke samfunnets stabilitet. Slik innsats var viktig blant annet for å forebygge økt handlingsrom for internasjonale terrororganisasjoner i Afghanistan.

Styresett er forbedret

Norge ga ikke direkte støtte til *de facto* myndighetene i Afghanistan, men arbeidet gjennom dialog for å fremme betydningen av et inkluderende styresett som respekterer menneskerettighetene, særlig for kvinner, jenter og minoriteter. Norsk støtte bidro til å styrke lokalt sivilsamfunn og kvinners deltakelse i arbeidet med kvinner, fred og sikkerhet, særlig på landsbygda, og til at flere fikk reell tilgang til rettssystemet og mulighet til å fremme saker nasjonalt og internasjonalt. Den brede støtten til bevisstgjøring og rettighetsarbeid styrket kunnskapen om grunnleggende rettigheter, særlig blant kvinner. Innsatsen medvirket også til etableringen av en uavhengig etterforskningsmekanisme i 2025 for å dokumentere alvorlige menneskerettighetsbrudd.

Gjennom støtte til FNs organisasjon for kvinners rettigheter og likestilling (UN Women) bidro Norge til å styrke kvinners rettigheter, økonomiske deltakelse og integrering av kjønnsperspektivet i humanitær innsats. Over 13 000 kvinner og jenter fikk tilgang til trygge møteplasser med lese- og skriveopplæring, yrkesopplæring, beskyttelse, psykososial støtte og kontantstøtte. Norsk støtte bidro også til å styrke kvinnelige menneskerettighetsforkjempere og øke finansieringen til kvinneledede organisasjoner, samt til bedre rammevilkår for kvinnelige entreprenører.

Norge støttet også FNs spesialrapportør for menneskerettigheter i Afghanistan gjennom Raoul Wallenberg-instituttets Afghanistan-program, som styrket dokumentasjonen av menneskerettighetsbrudd og kunnskapsgrunnlaget for å holde *de facto* myndighetene ansvarlige. I 2025 bidro programmet til økt samhandling mellom menneskerettighets- og humanitære aktører, samt bedre kunnskap om kvinners og jenters tilgang til beskyttelse og rettssystemet. I tillegg ble det lagt vekt på å styrke forståelsen av rollen til uavhengig og eksilbasert journalistikk i dokumentasjon av menneskerettighetsbrudd og i arbeidet med ansvarlighetsmekanismer.

Norge støttet også økt åpenhet, ansvarlighet og antikorrupsjonsarbeid gjennom Integrity Watch Afghanistan. Organisasjonen støttet lokale sivilsamfunnsgruppers evne til å føre tilsyn med kvalitet og tilgang til offentlige tjenester. I 2025 gjaldt dette 54 skoler og 59 helseklinikker, noe som bidro til bedre utdannings- og helsetjenester.

Den økonomiske og sosiale utviklingen er styrket

I 2025 videreførte Norge støtten til Verdensbankens flergiverfond Afghanistan Resilience Trust Fund (ARTF) og FNs Special Trust Fund for Afghanistan (STFA) for å dempe den humanitære krisen og hindre samfunnsmessig og økonomisk kollaps. I 2025 nådde ARTF 10,6 millioner afghanere med grunnleggende tjenester, inkludert helsetilbud for mødre og barn og støtte til egen matproduksjon, og 14 millioner mennesker fikk helse- og ernæringstjenester blant annet gjennom betydelig økt vaksinasjonsdekning. Små og mellomstore bedrifter er viktige for sysselsetting og økonomisk aktivitet, og 4 000 bedrifter mottok derfor støtte til å opprettholde drift. FNs fellesfond (STFA) samler 15 FN-organisasjoner i en landsdekkende, områdetilpasset innsats for å opprettholde grunnleggende tjenester, styrke økonomiske muligheter og levekår, samt fremme inkludering, likestilling, menneskerettigheter og retts-

stat. Gjennom STFA fikk 1,1 millioner afghanere bedre tilgang til grunnleggende tjenester, hovedsakelig kvinner og jenter. Om lag 58 000 husholdninger og 3 400 små og mellomstore bedrifter fikk styrkede levekår og økonomiske muligheter, herunder flere kvinneledede virksomheter. Nær 350 000 mennesker fikk økt motstandskraft mot klima- og naturrelaterte sjokk, og over 27 000 mennesker, i all hovedsak kvinner, deltok i aktiviteter som fremmet inkludering og lokalt eierskap. STFA utfyller ARTF gjennom støtte til klimatilpasning og varige løsninger for returnerte og internt fordrevne. Menneskerettigheter og likestilling står sentralt i begge fondenes innsats.

Klimatilpasning ble også støttet gjennom FNs utviklingsprogram (UNDP), som la til rette for dialog mellom *de facto* myndighetene og nasjonale og internasjonale aktører. Med norsk støtte i 2025 lanserte UNDP i mai 2026 landets første helhetlige State of Environment-vurdering på over ti år. Vurderingen bidrar til en felles forståelse av utfordringer og nødvendige tiltak basert på kvalitetssikrede data.

Utdanning var en sentral del av norsk bistand til Afghanistan også i 2025. Til tross for strenge restriksjoner gjorde støtten til Afghanistankomiteen det mulig for flere jenter og kvinner å starte eller fortsette skolegang og yrkesopplæring, blant annet gjennom lokalt samarbeid og lærerrekruttering. I 2025 fikk 13 237 barn, inkludert 657 med nedsatt funksjonsevne, begynne på skolen. Blant 1 397 nyutdannede innen yrkesopplæring (727 kvinner) oppga 74,3 pst. at de forventet å få arbeid eller å starte egen virksomhet. Gjennom støtte til Danish Assistance to Afghan Rehabilitation and Technical Training (DAARTT) ble det i perioden 2021–2025 bygget 41 skoler i Faryab, med plass til 13 901 elever. Antallet jenter som startet på skolen økte med 63,7 pst. fra 2024 til 2025, og antallet gutter med 54,1 pst.

Støtten til integrert landsbygdutvikling gjennom bl.a. Agency for Technical Cooperation and Development (ACTED), Danish Committee for Aid to Afghan Refugees (DACAAR) og Afghanistankomiteen tok utgangspunkt i lokale behov og forutsetninger. Dette styrket matsikkerhet gjennom effektivt og klimatilpasset landbruk, vanntilgang, næringsutvikling i småskala og jobbskaping. Tiltak for vannforsyning, gjennom blant annet DACAAR, ga om lag 300 000 personer bedre tilgang til rent drikkevann og styrket grunnlaget for matproduksjon. Afghanistankomiteens arbeid med matsikkerhet og naturforvaltning bidro til økt motstandsdyktighet mot naturkatastrofer og klimaendringer, og økt bruk av klimasmarte landbruksmetoder. Blant husholdninger som mottok støtte, økte andelen med akseptabel matsikkerhet fra 31,5 pst. i 2023 til 66,3 pst. i 2025. Gjennom ACTED ble over 1,5 millioner husdyr vaksinert i 2025, og rundt 32 000 gjetere fikk opplæring i dyrehelse. Dette styrket sykdomsforebygging, økte produktiviteten og forbedret bønders inntektsmuligheter. Støtte til lokale sivilsamfunnsorganisasjoner forbedret tilgangen til grunnleggende tjenester og styrket inntektsgrunnlaget for om lag 34 000 mennesker, halvparten kvinner. Afghanistankomiteen bidro også til opplæring av helsepersonell i 2025, med 25 menn i lærlingløp innen farmasøytisk teknologi og 39 kvinner innen helsefag.

Norsk støtte til Flyktninghjelpen bidro til økt motstandskraft og varige løsninger for internt fordrevne og returnerte, gjennom lokalt forankrede tiltak innen beskyttelse, utdanning og sysselsetting. Til tross for krevende rammebetingelser ble et betydelig antall mennesker nådd gjennom informasjon, oppfølging, henvisninger og kapasitetsbygging. Lokale komiteer fremmet deltakelse og mer inkluderende beslutningsprosesser, med særlig vekt på kvinner og jenters deltakelse. På regionalt nivå ble arbeidet med varige løsninger styrket gjennom kunnskapsutvikling om kjønnsanalyse og land- og eiendomsrettigheter.

Afghanistan er blant landene med høyest mødredødelighet og svært begrensede helsetjenester for kvinner. Under Taliban ble tilgangen til seksuell og reproduktiv helse og rettigheter ytterligere begrenset i 2025, noe som rammer jenter og kvinner særlig hardt. Norsk støtte til International Planned Parenthood Federation (IPPF) og Afghan Family Guidance Association (AFGA) sikret tilgang til livsviktige helsetjenester og forebygget sykdom og uønskede svangerskap. I 2025 utvidet AFGA tilbudet til 32 familiehelsehus og økte antall mobile helseteam fra to til elleve. Samlet nådde organisasjonen over 230 000 kvinner med mer enn 570 000 helsetjenester, inkludert trygge fødsler i marginaliserte samfunn. Norske midler bidro også til at over 4 300 kvinner og jenter fikk behandling etter kjønnsbasert vold.

Lange og krevende prosesser for å få nødvendige tillatelser fra *de facto* myndighetene, kombinert med strenge restriksjoner på kvinners deltakelse, bevegelsesfrihet og utdanning, førte til forsinkelser og påvirket til dels måloppnåelsen hos flere partnere. Betydelige tilpasninger var nødvendig for å sikre trygge arbeidsforhold for kvinnelige ansatte og trygg deltakelse for kvinner og jenter. Koordinering og dialog med lokale myndigheter og lokalsamfunn fortsetter å være avgjø-

rende for å sikre tilgang, handlingsrom og fortsatt innsats rettet mot kvinner og jenter, blant annet innen yrkesfaglig opplæring.

Budsjett 2027

Det foreslås bevilget 316,2 mill. kroner i 2027.

Post 73 Ukraina og naboland, kan overføres

Et samlet Storting står bak Nansen-programmet for Ukraina. Den tverrpolitiske støtten til Ukraina gjenspeiler at Russlands ulovlige angrepskrig er en trussel mot Norges sikkerhet og et brudd på prinsipper som er avgjørende for nasjonale interesser. Nansen-programmet er unikt i norsk sammenheng i størrelse og langsiktighet, og ved at det kombinerer sivil og militær støtte. Den sivile støtten inkluderer humanitær bistand og kan også brukes i Moldova.

På grunn av Russlands brutale krigføring har Ukraina enorme militære, sivile og humanitære behov. For 2027 foreslår regjeringen derfor å videreføre den sterke støtten til Ukraina under Nansen-programmet på 85 mrd. kroner. Støtten i 2027 foreslås, på samme måte som i 2026, fordelt med 15 mrd. kroner i sivil og humanitær støtte og 70 mrd. kroner i militær støtte til Ukraina.

Siden Nansen-programmet ble opprettet i mars 2023 har det blitt både utvidet og forlenget. Med regjeringens budsjettforslag for 2027 vil programmet bli ytterligere utvidet til 344,5 mrd. kroner for perioden 2023–2030. Se Forsvarsdepartementets Prop. 1 S (2026–2027) for omtale av den militære støtten under Nansen-programmet.

Bevilgningen på denne posten dekker størsteparten av Utenriksdepartementets del av Nansen-programmet, som i hovedsak skal gå til energisikkerhet, gjenoppbygging og driftsstøtte til ukrainske myndigheter, humanitær bistand og støtte til privat sektor, samt sivil støtte til Moldova. I tillegg forvalter Norfund investeringsmidler til Ukrainafondet, jf. omtale under kap. 165 *Norfund*.

Regjeringen vil styrke støtten til ukrainsk sivilsamfunn gjennom eksisterende partnere og etablerte samarbeid. På denne måten økes støtten til ukrainsk sivilsamfunn samtidig som behovet for kontroll, resultater og ansvarlig forvaltning ivaretas.

Den sivile støtten skal i utgangspunktet gis som tilskudd, ikke lån. Støtten skal være ubunden og uten krav til kjøp av norske varer og tjenester. God koordinering med ukrainske myndigheter og internasjonale partnere om innretningen av støtten er viktig for å sikre at midlene brukes i tråd med Ukrainas behov og bygger opp under demokratiske institusjoner, rettsstaten og et sterkt sivilsamfunn i Ukraina. De humanitære prinsippene skal ligge til grunn for all humanitær innsats. Den humanitære bistanden skal være komplementær til ukrainske myndigheters arbeid og bidra til å styrke lokal respons.

Ukraina og Moldova kvalifiserer for å ta imot utviklingsbistand iht. OECDs regelverk for offisiell utviklingsbistand (ODA). Det er likevel ikke all støtte som kan rapporteres som ODA. For å sikre nødvendig fleksibilitet åpnes det for at den foreslåtte bevilgningen unntaksvis også kan gå til annen sivil bistand.

Risikohåndtering

Riksrevisjonens to undersøkelser av den sivile delen av Nansen-programmet, som ble lagt fram i mai 2026, viser at midlene forvaltes i tråd med Ukrainas behov, men påpeker bl.a. mangelfulle vurderinger av risiko for korrupsjon i noen av avtalene som ble undersøkt. Regjeringen har nulltoleranse for økonomiske misligheter. Risikostyring er derfor en helt sentral del i forvaltningen av Norges støtte til Ukraina. Riksrevisjonens anbefalinger blir fulgt opp.

Det gjennomføres løpende og jevnlige risikovurderinger av partneres kontrollsystemer. Et eget risikoteam og risikoregister for kartlegging av korrupsjonsrisiko er etablert. Alle varslede saker følges opp med adekvate tiltak og ev. rettsforfølging.

Håndtering av risiko er nærmere beskrevet i Prop. 44 S (2022–2023*) Endringer i statsbudsjettet 2023 under Utenriksdepartementet og Forsvarsdepartementet (nytt Nansen-program for Ukraina og ettårig ekstrabevilgning til utviklingsland som er særlig rammet av krigens ringvirkninger)*, Meld. St. 8 (2023–2024) *Nansen-programmet for Ukraina*, Prop. 107 S (2024–2025), *Endringer i statsbudsjettet 2025 under Utenriksdepartementet og Forsvarsdepartementet (økt militær støtte til Ukraina)* og Prop. 146 S (2024–2025) *Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2025*. I lys av behovet for å gi Ukraina nødvendig og rask støtte har Stortinget akseptert en høyere risiko enn normalt i norsk bistand, noe Riksrevisjonen også legger til grunn. For å redusere risikoen kanaliseres støtten som hovedregel gjennom etablerte organisasjoner med dokumentert leveringsevne, god kapasitet og grundige kontrollsystemer.

Korrupsjonsrisiko er utfordrende for både norsk og internasjonal støtte til Ukraina. Utover

risiko for korrupsjon er det også risiko for feilinvesteringer, risiko forbundet med at støtte kan misbrukes eller komme på avveie, makroøkonomisk risiko og risiko for at humanitær innsats politiseres. Regjeringen vurderer at Norge vil løpe en enda større risiko ved å *ikke* støtte Ukraina i landets forsvarskamp mot Russlands aggresjon.

Mål 2027

Bevilgningen skal bidra til å nå følgende mål:
- Ukraina kan selv bestemme over egen framtid.
- Statsfinansiell stabilitet og kritiske samfunnsfunksjoner er opprettholdt.
- Styresett er forbedret, i tråd med kravene fra EU til kandidatland.
- Liv er reddet, nød er lindret og menneskelig verdighet er ivaretatt.
- Mennesker i nød har fått nødvendig beskyttelse og assistanse i tråd med de humanitære prinsippene.

Prioriteringer 2027

Det overordnede målet er at Ukraina skal kunne bestemme over sin egen fremtid. Ukraina står fortsatt i en fullskalakrig på liv og død. For at den ukrainske befolkningen fortsatt skal evne å stå imot Russlands krigføring er det avgjørende at landets myndigheter holder hjulene i gang og at kritiske samfunnsfunksjoner blir opprettholdt. Dersom den ukrainske staten skulle kollapse økonomisk eller forsvarsstyrkene ikke lenger kunne understøttes av sivilsamfunnet, ville også de militære evnene svekkes.

Ukraina søker medlemskap i EU. EU-integrasjonen forankrer Ukraina i et system som bygger på demokrati, rettsstat og ansvarlige institusjoner. Prosessen krever omfattende reformer, særlig i justissektoren, offentlig forvaltning og antikorrupsjonsarbeidet. Et reformert og integrert Ukraina vil bidra til å styrke Europas posisjon og motstandskraft på lengre sikt. Det vil bidra til å styrke stabilitet og sikkerhet i hele Europa og er derfor også i Norges interesse. Støtte som bidrar til å styrke Ukrainas europeiske integrasjon vil prioriteres.

Norge og Ukraina har nå inngått et strategisk partnerskap. Søylene i partnerskapet er forsvar, energi og totalberedskap, men det vil også omfatte andre temaer. Det strategiske partnerskapet skal være langsiktig og til gjensidig nytte. Etableringen av partnerskapet illustrerer styrkingen av Norges samarbeid med Ukraina etter Russlands fullskalainvasjon.

Gjennom det strategiske partnerskapet får Norge systematisk tilgang til operativ erfaring og kunnskap fra Ukraina, som benyttes til å styrke norsk forsvar og sivil beredskap, bl.a. innen energisikkerhet og helsetjenester. For Ukraina innebærer partnerskapet ikke bare finansiering, men også forutsigbarhet, faglig samarbeid og styrket tilknytning til europeiske standarder og nettverk, som understøtter reformer, integrasjon og gjenoppbygging.

Norge ønsker også å støtte Moldovas selvstendighet, territorielle integritet og europeiske integrasjon. Et politisk stabilt, sikkert og velstående Moldova er i norsk og europeisk interesse.

Norsk støtte vil i hovedsak kanaliseres gjennom etablerte kanaler, som EU, Verdensbanken, Den europeiske banken for gjenoppbygging og utvikling (EBRD), det europeiske energifellesskapet for å utvide det indre energimarkedet i EU til tredjeland som Ukraina (Energy Community), FN, Røde Kors-bevegelsen og norske og andre internasjonale humanitære partnere under Nansen-programmet.

Likestilling er et viktig premiss for demokratiske og frie samfunn. Likestilling er derfor et integrert mål på tvers. Norge vil støtte tiltak som styrker jenters og kvinners rettigheter, deltakelse og posisjon i arbeidslivet og samfunnet. Tiltak som styrker deres tilgang til seksuell og reproduktiv helse og rettigheter og som bekjemper kjønnsbasert vold vil prioriteres.

Ukrainas behov skal alltid ligge til grunn for Norges støtte. Innsatsen vil derfor tilpasses løpende som følge av krigens utvikling.

Driftsstøtte, sikker energiforsyning og gjenoppbygging av sivil infrastruktur

Driftsstøtte til ukrainske myndigheter er avgjørende for å opprettholde statens evne til å gjennomføre reformer og levere tjenester som en stabil energi- og vannforsyning. Dette er avgjørende for å styrke motstandskraften i befolkningen.

Norge vil gi driftsstøtte gjennom tre hovedmekanismer. Den ene er rammen for EUs sivile støtte til Ukraina for perioden 2024–2027, Ukraine Facility, hvor støtte til det ukrainske statsbudsjettet er betinget av reformfremdrift. De to andre kanalene for driftsstøtte går gjennom Verdensbanken. Flergiverfondet Ukraine Relief, Recovery, Reconstruction and Reform Trust Fund (URTF) støtter ukrainske myndigheters sektorprogrammer og investeringer i gjenoppbygging. Krisemekanismen i Det internasjonale utviklingsfondet (IDA) under Verdensbanken, IDA Crisis

Facility, med Special Program for Ukraine (IDA SPUR 2.0) trekker på IDAs evne til å låne i internasjonale kapitalmarkeder, slik at hver krone i gavebidrag utløser tre kroner i lån til Ukraina. Mekanismen er fleksibel og kan bidra til både ren driftsstøtte, programmer for kriserespons og gjenoppbygging, og tiltak for å legge til rette for private investeringer.

Norge vil videreføre den omfattende støtten til Ukrainas energisikkerhet gjennom målrettede tiltak for å sikre stabil tilgang til strøm og varme for befolkningen. Innsatsen vil omfatte finansiering av gasskjøp, reparasjon og gjenoppbygging av kritisk energiinfrastruktur, samt levering av nødvendig utstyr for å opprettholde energiforsyningen. Norge vil samtidig bidra til utviklingen av et mer robust og mindre sårbart energisystem gjennom satsing på desentralisert energiproduksjon, fornybar energi og energieffektivisering. Støtten vil i hovedsak kanaliseres gjennom etablerte multilaterale partnere for å sikre effektiv koordinering med ukrainske myndigheter og andre givere.

Russlands fullskalainvasjon har økt risikoen for radioaktive utslipp og for at radioaktivt materiale kan komme på avveie. Samarbeidet med ukrainske myndigheter om regelverksutvikling, økt sikkerhet og sikring av kjernekraftverk og øvrige atomanlegg, kartlegging og kontroll av strålekilder og tiltak mot smugling videreføres. Testing av varslingsprosedyrer for atomhendelser vil også videreføres. Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet (DSA) har ansvar for oppfølging av atomhandlingsplanen og forvaltning av midlene til atomsikkerhet i Ukraina under Nansen-programmet. Se også omtale under kap. 118 *Utenrikspolitiske satsinger*, post 72 *Sikkerhetspolitikk og nedrustning* og kap. 159 *Regionbevilgninger*, post 71 *Europa og Sentral-Asia*.

Humanitær innsats

De humanitære behovene i Ukraina er fortsatt store og komplekse. Betydningen av fleksibel og forutsigbar humanitær støtte forsterkes av redusert internasjonal finansiering. Norge vil i 2027 fortsatt være blant de ledende humanitære giverne i Ukraina.

Norsk humanitær støtte videreføres gjennom FNs nødhjelpsappeller for Ukraina, FNs humanitære landfond for Ukraina, den internasjonale Røde Kors-bevegelsen og internasjonale og norske humanitære organisasjoner. Norge vil samtidig jobbe for styrket samarbeid med ukrainske aktører. Det gis prioritet til livreddende humanitær assistanse og akutt nødhjelp til de mest sårbare langs frontlinjene og i de mest krigsutsatte lokalsamfunnene. Beskyttelse av sivile, inkludert barn, prioriteres. Støtten omfatter bistand til internt fordrevne og andre sårbare grupper med husly, mat, vann og sanitærtjenester, utdanning, helse og psykososial støtte, tiltak mot seksualisert vold, samt humanitær minerydding, nødstrøm og reparasjoner av mindre strøm- og vannforsyninger.

Norge legger vekt på effektiv koordinering av den humanitære innsatsen, inkludert samhandling med ukrainske myndigheter og langsiktige gjenoppbyggingsaktører. Gjennom humanitært diplomati vil Norge fortsette å kreve at folkeretten, herunder internasjonale menneskerettigheter og humanitærretten, respekteres. Norge vil også bidra med humanitære midler til den regionale flyktningresponsen, primært i Moldova.

Norge vil i 2027 fortsette å gi medisinsk utstyr, legemidler og annet beredskapsmateriell ukrainske myndigheter etterspør gjennom Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskaps (DSB) samarbeid med EUs sivile beredskapsmekanisme (UCPM). Dette inkluderer samarbeid med EU og Ukraina om medisinsk evakuering (medevac). Norge er det eneste landet som tilbyr faste ukentlige medevac-flyvninger til europeiske sykehus. Norges bidrag til transportkapasitet gir mer effektiv utnyttelse av europeisk behandlingskapasitet og avlaster det ukrainske helsevesenet. Samarbeid om sivil beredskap er en pilar i det strategiske partnerskapet mellom Norge og Ukraina.

Næringslivets deltakelse i gjenoppbygging av Ukraina

Både offentlig og privat kapital er nødvendig for å finansiere gjenoppbygging, opprettholde økonomisk aktivitet under krigen og legge grunnlaget for langsiktig vekst og integrasjon i europeiske markeder. Den høye risikoen knyttet til investeringer i Ukraina begrenser privat kapitaltilgang, og det er derfor behov for offentlige risikoreduserende tiltak for å mobilisere investeringer så lenge krigen pågår. Tiltak for å utløse mer risikovillig kapital og styrke tilgangen til finansiering, særlig for små og mellomstore bedrifter, vil bli prioritert.

Regjeringen foreslår å øke kapitaltilførselen til Norfunds Ukraina-fond med 750 mill. kroner i 2027 for å bidra til sysselsetting og utvikling av et bærekraftig næringsliv. Fondet ble etablert i desember 2024 og retter seg mot investeringer som ellers ikke ville ha blitt gjennomført, bl.a. innen fornybar energi, finansiell inkludering og bærekraftige verdikjeder. Se nærmere omtale under kap. 165 *Norfund*, post 77 *Norfund* –

Ukraina risikokapital og post 97 *Norfund – Ukraina kapitalinnskudd*. Det legges også vekt på støtte til næringslivet i Ukraina gjennom bedriftsstøtteordningen for selskap som vil investere i Ukraina. Ordningen bidrar til å fremme ansvarlig næringsutvikling. Mottakere skal vurdere risiko knyttet til økonomiske misligheter og ivareta tverrgående hensyn som menneskerettigheter, likestilling, klima, miljø og antikorrupsjon. Oppfølging og kontroll skal bidra til forsvarlig risikostyring hos samarbeidspartnere.

Innovasjon Norge og Norsk-ukrainsk handelskammer er til stede i Kyiv, noe som bidrar til å styrke næringslivssamarbeidet mellom Norge og Ukraina.

Demokrati, menneskerettigheter og godt styresett, ansvarliggjøring av Russland

Verden står i en global verdikamp der Ukraina er førstelinjen i forsvaret for folkeretten og demokratiske verdier. Regjeringen vil derfor prioritere støtte til menneskerettigheter og demokrati i Ukraina. Dette vil omfatte støtte til justissektorreform og internasjonal ansvarliggjøring av Russlands brudd på folkeretten, samt støtte til sivilsamfunnsaktørers virksomhet.

Sosial bærekraft

Regjeringen foreslår å styrke arbeidet i 2027 for sosial bærekraft i Ukraina. Den sosiale dimensjonen utgjør en viktig del av bærekraftig utvikling. Sosial bærekraft er et vidt begrep som favner flere faktorer, som helse og livskvalitet, lik tilgang til ressurser og goder, inkludering, medvirkning, kultur, identitet, tilhørighet og samhold. Det er avgjørende at sosialt samhold opprettholdes for å sikre befolkningens motstandskraft mot den russiske aggresjonen. Innsats for sosial bærekraft skal bidra til å opprettholde fellesskapet og styrke samfunnsveven. Det handler om å bidra til bedre levekår, støtte landets gjenoppbygging og fremme langsiktig utvikling. Støtten skal bidra til et mer inkluderende samfunn, sikre sosialt samhold og øke befolkningens motstandsdyktighet i et samfunn under ekstrem belastning. Dette vil inkludere støtte til kultur og vern av kulturarv.

Kunnskap og kompetanse

Regjeringen vil spisse programmet for Ukrainakompetanse (UA-KOMP), som forvaltes av Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir), mot områder der Norge kan lære av Ukraina, særlig innenfor forsvar og beredskap. Samtidig videreføres institusjonssamarbeidet om høyere utdanning (Nansen EDU), som skal bidra til god og relevant høyere utdanning og tilgang på kvalifisert arbeidskraft i Ukraina.

Rapport 2025

Se også del III *Spesielle tema*, kap. 11 *Nansen-programmet for Ukraina og naboland.*

Ukraina kan selv bestemme over egen framtid

Russlands fullskalainvasjon av Ukraina er et åpenbart brudd på folkeretten og FN-pakten. Ukraina har rett til å forsvare seg mot angrepet, og internasjonal støtte er avgjørende for landets evne til å utøve selvforsvar, beskytte befolkningen og gjenvinne kontroll over eget territorium.

I 2025 støttet Nansen-programmet Ukraina i en situasjon preget av vedvarende russisk krigføring og fortsatt høyt angrepstempo. Angrep på sivil infrastruktur, inkludert energisektoren, fortsatte å skape store humanitære behov og å hemme det akutte gjenoppbyggingsarbeidet. Den sivile støtten må ses i denne sammenhengen. Ved at Norge bidro til å opprettholde statsfinansiell stabilitet og kritiske samfunnsfunksjoner, sivil infrastruktur og grunnleggende tjenester, ble Ukrainas evne til å motstå krigens konsekvenser og bestemme over egen framtid styrket.

Ukraina mottok i 2025 om lag like mye bistand fra internasjonale partnere som tidligere år, selv om amerikansk støtte ble kraftig redusert. Europa økte innsatsen og kompenserte i stor grad for bortfallet, slik at den samlede støtten til Ukraina ble holdt relativt stabil til tross for USAs tilbaketrekning.

Statsfinansiell stabilitet og kritiske samfunnsfunksjoner er opprettholdt

Statsfinansiell stabilitet og opprettholdelse av kritiske samfunnsfunksjoner i Ukraina avhenger av samspill mellom sikker energitilgang, finansiering av statens kjerneoppgaver, velfungerende institusjoner og forbedrede rammevilkår for privat sektor. Dette er avgjørende for å sikre videre levering av grunnleggende tjenester og opprettholde økonomisk aktivitet og sysselsetting under krigen.

Angrep på energiinfrastruktur i 2025 førte til betydelige bortfall i gassproduksjonen, noe som gjorde Ukraina avhengig av import for å sikre strøm- og varmeforsyning. Gjennom støtten via Den europeiske bank for gjenoppbygging og

utvikling (EBRD) og EUs Ukraine Investment Framework, finansierte Norge i 2025 et gassvolum tilsvarende minst 7 pst. av husholdningenes behov og 13 pst. av importbehovet for gass. Støtten var derfor viktig for at Ukraina klarte å opprettholde forsyningene av gass til befolkningen gjennom 2025.

Samtidig var energibehovene fortsatt store, og det tok tid å reparere og bygge ut kapasitet som følge av vedvarende angrep og begrenset lokal gjennomføringsevne. Reduksjon av energiforbruk og styrket energieffektivitet var derfor en sentral del av arbeidet med energisikkerhet, gjenoppbygging og EU-integrasjon. Norsk støtte gjennom bl.a. EBRD og Den nordiske grønne banken (NEFCO) bidro til konkrete energieffektiviseringstiltak i kommunale bygg og lokal infrastruktur med betydelige årlige energibesparelser og bred befolkningseffekt.

Gjennom samarbeid med andre givere ble det gitt støtte til lokale myndigheter i frontnære og sårbare områder for å opprettholde grunnleggende tjenester etter russiske angrep. Dette innebar bl.a. leveranser av generatorer til kritiske anlegg, transportmidler og spesialutstyr til nødetatene, samt støtte til reparasjon av kritisk infrastruktur som sykehus.

Parallelt bidro norsk støtte via Verdensbanken til å styrke offentlige finanser og sikre levering av grunnleggende tjenester til store deler av befolkningen, som utbetaling av sosiale ytelser og lønninger til lærere og helsepersonell. Verdensbanken og EBRD støttet samtidig reformarbeidet for bl.a. bedre offentlig finansforvaltning, økt skatteinngang, anti-korrupsjonsarbeid, styrking av lokale myndigheter og bedre systemer for gjenoppbygging og offentlige anskaffelser. Støtten bidro dermed både til kortsiktig stabilitet og langsiktig kapasitet.

Små og mellomstore bedrifter spiller en viktig rolle for sysselsetting og økonomisk aktivitet. Tiltak for sysselsetting av krigsveteraner, internt fordrevne og ukrainske flyktninger i regionen ble støttet gjennom EBRD. Norsk støtte til energitiltak og finansiering bidro til å opprettholde drift i virksomheter rammet av strømbrudd, samtidig som Verdensbankens innsats forbedret rammevilkår og tilgang til finansiering. Dette reduserte sårbarhet og opprettholdt økonomisk aktivitet. Erfaringene viser samtidig at det tar tid å utløse bredere private investeringer gjennom garantiordninger, særlig i energisektoren.

Krigsrelatert risiko var fortsatt en betydelig barriere for privat sektor. Gjennom støtte til EBRDs garantiordninger bidro Norge til å redusere risiko og mobilisere privat kapital, bl.a. ved å muliggjøre forsikring av eiendeler. Ordningen gjorde det mulig å gjenoppta investeringer, handel og finansiering i deler av økonomien der mangel på forsikringsdekning ellers ville vært en vesentlig hindring.

Landbrukssektoren er sentral for økonomi og gjenoppbygging. Norsk støtte til bønder bidro til å opprettholde produksjon og til at krigsrammede arealer kunne tas tilbake i bruk, samt til å mobilisere privat kapital.

Norsk støtte bidro til sikring av Ukrainas kjernekraftverk, og utbedring av strømforsyning for sikker drift. Norge bidro til å styrke ukrainske myndigheters kapasitet til å avdekke smugling av radioaktivt materiale, gjeninnføre strålevernskontroll og rehabilitere anlegg berørt av krigshandlinger, samt styrke atomberedskap og miljøovervåking. Norsk støtte bidro også til at inspektører fra Det internasjonale atomenergibyrået (IAEA) var til stede på alle de ukrainske kjernekraftverkene og til anskaffelse av teknisk utstyr for å øke atomsikkerheten.

Norge bidro også til kriserespons gjennom Verdensbankens ordninger for Ukraina og Moldova, med prosjekter innen bl.a. helse, utdanning, infrastruktur og gjenoppbygging.

Norges bidrag til kapitalpåfyllingene av EBRD og Europarådets utviklingsbank (CEB), som ble besluttet i 2022, finansieres over Nansen-programmet. I Ukraina var EBRD største institusjonelle investor i 2025, med betydelig støtte til energi, transport og privat sektor. Samtidig bidro EBRD til strukturelle reformer og EU-tilnærming gjennom tett policydialog og arbeid for å styrke økonomisk styring, åpenhet og antikorrupsjon, herunder i statseide selskaper. Reforminnsatsen ble støttet av en omfattende tilstedeværelse i landet, med over 300 eksperter som bistod ukrainske myndigheter i det daglige. Banken støttet også sysselsetting og inkludering, som tiltak rettet mot veteraner, flyktninger og andre sårbare grupper.

I Moldova økte EBRD engasjementet betydelig med særlig innsats rettet mot energisikkerhet, infrastruktur og støtte til privat sektor. Banken kombinerte finansiering med teknisk bistand for å styrke økonomisk motstandskraft og la til rette for videre integrasjon med europeiske markeder.

CEB er den eneste utviklingsbanken med et rent sosialt mandat, spesielt rettet mot sårbare grupper som flyktninger, internt fordrevne, rom og mennesker med funksjonsnedsettelser. Bankens portefølje i Ukraina var i 2025 konsentrert om helseinfrastruktur, boliger, støtte til fordrevne personer og mikrofinans. I Moldova var nye pro-

sjekter i 2025 primært knyttet til renovering og modernisering av skoler, inkludert energieffektivisering.

Norsk støtte til Moldova var særlig rettet mot å bøte på landets energikrise og beskytte sårbare husholdninger gjennom dekning av oppvarmingskostnader. Norge støttet også energieffektiviseringstiltak, i både husholdninger og offentlig sektor som kollektivtransport. Dette inkluderte økt bruk av fornybar energi. Gjennom støtte via Verdensbanken til Moldovas statsbudsjett bidro Norge videre til gjennomføring av reformer for å styrke konkurranseevnen i privat sektor, særlig innen digitalisering, konkurslovgivning og investeringsregulering.

Styresett er forbedret, i tråd med kravene fra EU til kandidatland

I 2025 ble styresettet i Ukraina og Moldova styrket i tråd med kravene til EU-kandidatland. Fremgangen fortsatte i reformarbeidet, særlig innen rettsstat, menneskerettigheter, demokrati og antikorrupsjon.

Norge videreførte sammen med andre givere støtten til Europarådets arbeid med å tilpasse ukrainsk lovverk og rettspraksis til europeiske standarder. Innsatsen rettet seg særlig mot å fremme et uavhengig, effektivt og tillitvekkende rettssystem, inkludert påtalemyndighetens institusjoner. Europarådet bidro samtidig til utvikling av politikk og tiltak for integrering og reintegrering, bl.a. for internt fordrevne og tilbakevendte.

Gjennom OECDs landprogram ble Ukrainas EU-tilnærming ytterligere støttet, bl.a. gjennom analyser og anbefalinger innen økonomisk politikk, utdanning og antikorrupsjon. Programmet bidro også til utvikling av nasjonale strategier og reformkapasitet.

Parallelt støttet Norge arbeidet med å styrke uavhengige medier, gravejournalister og sivilsamfunnsaktører. Dette økte kapasiteten til undersøkende journalistikk, bidro til avdekking av korrupsjon og nådde et bredt publikum. Flere saker førte til etterforskning og konkrete tiltak som budsjettendringer og stans av ulovlige prosjekter.

Norsk støtte til Den internasjonale kommisjonen for savnede personer (ICMP) styrket Ukrainas kapasitet til å håndtere data om savnede personer, bl.a. gjennom etablering av systemer for registrering og analyse av rettsmedisinske data. Dette forbedret grunnlaget for etterforskning og identifisering, og bidro samtidig til økt involvering fra sivilsamfunnet.

Videre bidro støtte til Norsk senter for menneskerettigheter ved Universitetet i Oslo til kapasitetsbygging og utvikling av standarder for etterforskningsintervjuer i tråd med menneskerettighetene. Innsatsen omfattet opplæring, forbedrede evalueringsrutiner og utvikling av nasjonale standarder, og styrket den institusjonelle forankringen av metodene.

Samarbeidet mellom de norske og ukrainske statistikkbyråene bidro til modernisering og tilpasning til EUs statistikkstandarder. Dette inkluderte IT-systemer, forbedret organisering og statistikkproduksjon, særlig innen arbeidsmarked, kjønn og inflasjon.

I Moldova bidro Norge, gjennom samarbeid med Verdensbanken og Europarådet, til reformer knyttet til EU-tilslutning for å styrke konkurranseevnen i privat sektor, gjøre høyere utdanning mer yrkesrelevant for å få unge i arbeid, samt fremme energisikkerhet og klimasmart landbruk. Støtten bidro også til å styrke det rettslige rammeverket for bekjempelse av korrupsjon, tilpasning til europeiske standarder for sosiale og arbeidslivsrettigheter, samt økt kapasitet til å forebygge og bekjempe vold i nære relasjoner.

Til tross for omfattende russiske påvirkningsoperasjoner gjennomførte Moldova i 2025 parlamentsvalg som ble vurdert som legitimt av internasjonale observatører. Norge bidro gjennom FNs utviklingsprogram (UNDP) til å styrke valgintegriteten gjennom forbedret lovverk, økt åpenhet om politisk finansiering, styrket kapasitet i valginstitusjonene og bedre motstandskraft mot cyberangrep. Dessuten ble kompetanse i å avdekke valgfusk og stemmekjøp styrket. Samtidig bidro støtte til uavhengige medier og sivilsamfunn til å motvirke desinformasjon, dokumentere påvirkningsoperasjoner og sikre tilgang til faktabasert informasjon.

Norge støttet videre Moldovas utdanningsreform i samarbeid med UNDP, bl.a. gjennom utvikling av læreplaner, styrking av datagrunnlaget for politikkutforming og gjennomføring av nasjonale undersøkelser. I tillegg mottok myndighetene støtte til reform av lokal offentlig administrasjon. Samlet bidro dette til styrket institusjonskapasitet og bedre forutsetninger for videre reformer.

Liv er reddet, nød er lindret og menneskelig verdighet er ivaretatt. Mennesker i nød har fått nødvendig beskyttelse og assistanse i tråd med de humanitære prinsippene

Omtalen under rapporterer om begge mål pga. nær sammenheng i måloppnåelse.

Norge var ifølge FNs oversikt den nest største humanitære giveren til Ukraina i 2025. Norge ga humanitær bistand til Ukraina og flyktningeresponsen i naboland gjennom FN, Røde Korsbevegelsen og internasjonale og norske humanitære partnere. Norge fortsatte det strategiske samarbeidet med Caritas Norge, Flyktninghjelpen, Kirkens Nødhjelp, Norges Røde Kors, Norsk Folkehjelp, Redd Barna og SOS Barnebyer. En stor del av midlene ble gitt uten øremerking til internasjonale organisasjoners humanitære appeller, og mange av de oppnådde resultatene må tilskrives Norge og andre givere i fellesskap.

Den globale humanitære responsen til Ukraina i 2025 sikret livsviktig bistand til 5 millioner mennesker, hvorav 4 millioner fikk tilgang til vann-, sanitær- og hygienetjenester, 2,3 millioner mottok helsehjelp, 2,1 millioner fikk mat, og 1,2 millioner internt fordrevne personer mottok ulike former for humanitær støtte. Sårbare grupper som kvinner, barn, eldre, marginaliserte grupper og mennesker med nedsatt funksjonsevne ble gitt prioritet. Gjentatte angrep mot sivil infrastruktur gjorde reparasjon av energianlegg, vannforsyning, nødstrøm, oppvarming og husly til sentrale deler av vinterresponsen. FN, Røde Kors-bevegelsen, nasjonale, internasjonale og norske humanitære organisasjoner var avgjørende i dette arbeidet.

Resultatene må ses i lys av reduksjon i internasjonal støtte i 2025. Kun 54 pst. av de humanitære behovene identifisert i FN-appellen ble finansiert i 2025. Tilgangen til de russisk-okkuperte områdene forble vanskelig. Innsatsen ble underlagt en streng prioritering, og tiltakene ble i større grad geografisk rettet mot menneskene med mest akutte behov i øst og sør. I øvrige deler av Ukraina ble det lagt vekt på styrking av grunnleggende tjenester, rehabilitering av skoler og tilfluktsrom, lokal beredskap og tidlig gjenoppbygging.

Beskyttelse av sivile er sentralt i norsk humanitær bistand. Røde Kors-bevegelsen og FN-organisasjoner var viktige partnere i dette arbeidet. FNs høykommissær for flykninger (UNHCR) bidro bl.a. med beskyttelse til internt fordrevne og krigsrammede familier i Ukraina gjennom tjenester som juridisk hjelp, husly, kontantstøtte og livsnødvendig bistand. Gjennom Den internasjonale Røde Kors-komiteens (ICRC) beskyttelsesarbeid bidro Norge til oppsporing av savnede og familiegjenforening. ICRC avklarte bl.a. skjebnen eller oppholdsstedet til 5 593 savnede personer og la til rette for trygg grensepassering for om lag 500 sårbare sivile. ICRC bidro også til kontakt mellom krigsfanger og deres familier, samt styrket rettsmedisinske kapasiteter og støttet 16 repatrieringsoperasjoner av omkomne mellom Russland og Ukraina.

Gjennom Flyktninghjelpen og Caritas bidro Norge bl.a. til frivillige evakueringer og akutt bistand til internt fordrevede i midlertidige mottakssentre.

FNs barnefond (UNICEF) er en viktig aktør i arbeidet med beskyttelse og støtte til barn og unge. De bidro til rehabilitering av tilfluktsrom på skoler og gjenopprettet dermed skoletilgang til over 20 000 barn. Norge bidro til at UNICEF videreførte støtten til ukrainske myndigheter med retur og reintegrering av barn som har vært tvangsdeportert i Russland. I 2025 fikk 822 barn UNICEFs hjelp til reintegrering i Ukraina, etter evakuering fra institusjoner i utlandet eller retur fra Russland og okkuperte områder.

FNs befolkningsfond (UNFPA), Kirkens Nødhjelp, Norsk Folkehjelp, Redd Barna og SOS-barnebyer var viktige i arbeidet med beskyttelse mot seksualisert og kjønnsbasert vold gjennom kontantstøtte, mobile team, psykososial bistand og trygge sentre for kvinner og barn.

Styrket partnerskap med lokale aktører er en viktig målsetting i den humanitære innsatsen i Ukraina. FNs humanitære landfond, *Ukraine Humanitarian Fund,* bidro til en mer lokalt forankret respons. I 2025 gikk 70 pst. av støtten gjennom fondet til nasjonale og lokale organisasjoner. Dette var en økning fra 33 pst. i 2023. Dette styrket lokale aktørers rolle i responsen ved å utnytte deres kapasitet og tilgang til frontnære områder. Norge var tredje største giver til fondet i 2025.

Helsetjenester er sentralt i den humanitære innsatsen. Norges Røde Kors, Den internasjonale Røde Kors-komiteen (ICRC), Det internasjonale forbundet av Røde Kors (IFRC) og Verdens helseorganisasjon (WHO) styrket og supplerte det ukrainske helsesystemet gjennom akuttmedisinsk utstyr, mobile helsetjenester, psykisk helseinnsats, helsefasiliteter ved frontlinjen og bedre sykdomsovervåking.

En stor del av norsk støtte til matsikkerhet gikk gjennom Verdens matvareprogram (WFP). WFP dekket akutte mat- og ernæringsbehov for 1,1 millioner mennesker, inkludert personer med funksjonsnedsettelser. Mennesker langs frontlinjen og internt fordrevne i midlertidige mottaks-

senter var særlig prioritert for matvarebistand og kontantstøtteordninger. FNs organisasjon for ernæring og landbruk (FAO) bidro til å opprettholde matproduksjon og levebrød i konfliktrammede områder.

Humanitær minerydding er en tydelig prioritering i den norske innsatsen. Gjennom Norsk Folkehjelp, The HALO Trust Fund, WFP og FAO bidro Norge til å gjøre store områder trygge for miner, noe som muliggjorde gjenopptakelse av jordbruksaktivitet og bosetting. UNDP bidro til styrket koordinering av mineryddingsinnsatsen, og gradvis overføring av koordineringsansvaret til ukrainske myndigheter.

Norge videreførte leveranser av medisinsk utstyr, legemidler, ambulanser, materiell og annet utstyr som ukrainske myndigheter etterspør gjennom EUs sivile beredskapsmekanisme, UCPM. Norge har siden 2022 donert over 2 700 tonn med utstyr til Ukraina gjennom denne ordningen. Det norske lufttransportbidraget er beskrevet av EU-kommisjonen som en bærebjelke i den europeiske medevac-støtten til Ukraina. 521 pasienter ble fraktet til Norge og andre europeiske land ved hjelp av norsk lufttransport i 2025. Av disse ble 64 ukrainske pasienter behandlet på norske sykehus. Siden starten på fullskalainvasjonen i 2022 er over 500 medevac-pasienter behandlet i Norge.

Evalueringer av den samlede humanitære responsen viser at den var rask og omfattende, men at den internasjonale innsatsen kunne vært bedre samkjørt med ukrainske myndigheter, institusjoner og sivilsamfunn. Både humanitære aktører og givere jobbet bevisst for å styrke samarbeidet og partnerskapet med ukrainske aktører.

Internasjonal humanitær støtte til flyktningrespons i Ukrainas naboland ble gradvis redusert. Norge var den største humanitære giveren til Moldova i 2025. Støtten bidro til å sikre grunnleggende beskyttelse og livsnødvendige tjenester for ukrainske flyktninger og utsatte vertssamfunn. Gjennom FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) fikk et betydelig antall mennesker tilgang til beskyttelse, husly og grunnleggende tjenester, som bidro til økt trygghet og stabilitet i en situasjon preget av vedvarende press.

WFP bidro til å dekke akutte behov gjennom matvarehjelp og kontantoverføringer til særlig sårbare grupper. FNs befolkningsfond (UNFPA) styrket innsatsen mot kjønnsbasert vold og bidro til bedre beskyttelse for kvinner og jenter. Caritas, Flyktninghjelpen, Kirkens Nødhjelp og Norges Røde Kors hjalp flyktninger med psykososial oppfølging, juridisk rådgivning, boligrehabilitering og innsats mot kjønnsbasert vold. FN bidro til å styrke Moldovas nasjonale systemer og legge grunnlag for bærekraftige løsninger for ukrainske flyktninger, blant annet gjennom tilrettelegging i utdanningssektoren.

Samlet bidro innsatsen til å opprettholde grunnleggende tjenester, styrke beskyttelsen av sårbare grupper og avlaste vertssamfunn i Moldova.

Budsjett 2027

Nivået på den sivile delen av Nansen-programmet reflekterer Norges sterke støtte til Ukraina og foreslås videreført i 2027 med totalt 15 mrd. kroner. Av den totale sivile støtten under Nansen-programmet for Ukraina foreslås det bevilget 14 135,8 mill. kroner for 2027 under denne posten. Det er en reduksjon på 277,3 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett for 2026 som i hovedsak skyldes at det flyttes midler til økt overføring til Norfunds Ukraina-fond og økte driftsutgifter.

Regjeringen foreslår at 750 mill. kroner av Nansen-programmet legges under kap. 165 *Norfund*, fordelt med 375 mill. kroner på post 72 *Risikokapital Ukraina-fondet* og 375 mill. kroner på post 92 *Kapitalpåfylling Ukraina-fondet* til investeringer i Ukraina. Dette er en økning på 250 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett for 2026.

I 2026 er den humanitære bistanden til Ukraina og flyktningrespons i naboland på om lag 3,5 mrd. kroner. For 2027 er det foreløpig planlagt å videreføre den humanitære innsatsen innenfor Nansen-programmet på dette nivået.

Driftsmidler til styring og forvaltning av Nansen-programmet ligger under kap. 100 og 140 *Utenriksdepartementet* og kap. 141 *Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad)*. For 2027 foreslås det å videreføre styrkingen av forvaltning og oppfølging av Nansen-programmet fra revidert nasjonalbudsjett for 2026. Det er også behov for en styrking av sikkerhetsoppsettet ved Norges ambassade i Kyiv, og det foreslås derfor å flytte ytterligere 15,3 mill. kroner til kap. 100 *Utenriksdepartementet*, post 01 *Driftsutgifter* og 5 mill. kroner til kap. 100, post 45 *Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold*. I tillegg økes driftsmidler til Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) med 4 mill. kroner og Direktoratet for strålevern og atomberedskap (DSA) med 3 mill. kroner. Med dette vil det til sammen være satt av 114,2 mill. kroner til forvaltning og styring av Nansen-programmet i 2027.

Det vises til romertall XV om fullmakt for hele Nansen-programmet for Ukraina og forslag til vedtak under romertall XI om deltakelse i kapitaløkninger og fondspåfyllinger i internasjonal banker og fond for Den europeiske banken for gjenoppbygging og utvikling (EBRD). Usikkerhet rundt endringer i valutakurser ved kapitaløkninger håndteres ved en fullmakt til overskridelse, jf. forslag til vedtak under romertall III for EBRD.

Det vises også til romertall X om utbetaling av tilskudd, punkt 11, hvor det foreslås at tiltak under denne posten kan utbetales til avsetning for tap ved utlåns-, egenkapital- eller garantiinstrumenter hos tilskuddsmottaker, og punkt 13 hvor det foreslås at tiltak under denne posten kan foretas i henhold til avtale eller regelverk for den enkelte donasjon, fond eller finansieringsmekanisme.

Post 75 Afrika, kan overføres

Fattigdom og store ulikheter fortsetter å påvirke livet i mange afrikanske land. 32 av verdens 44 minst utviklede land er i Afrika. Bevilgningen skal bidra til samfunnsendring og til å bygge lokale, nasjonale og regionale institusjoner som kan ivareta befolkningens behov.

Sikkerhet og stabilitet er en utfordring på store deler av kontinentet. Flere land preges av væpnet konflikt, ustabilitet og voldelig ekstremisme. Det er fortsatt krig i Sudan, og Sahel-landene (Burkina Faso, Mali og Niger) har vedvarende ustabilitet og terrorangrep. Sør-Sudan befinner seg i en lavintensiv borgerkrig, og Etiopia er sårbar for ny konflikt. Konflikten øst i Den demokratiske republikken Kongo (DR Kongo) preger regionen.

Det forventes at den økonomiske utviklingen for mange afrikanske land vil fortsette i positiv retning. Samtidig er det en utfordring å sikre en bærekraftig og inkluderende vekst, som bidrar til jobbskaping og kommer hele befolkningen til gode. Manglende tilgang på finansiering, inflasjon og høye lånekostnader forblir utfordrende.

Mål 2027

Bevilgningen skal bidra til å nå følgende mål i regionen:

- Sikkerhet og stabilitet er økt.
- Styresett er forbedret.
- Økonomisk og sosial utvikling er styrket.

I planlegging og gjennomføring av tiltak på land- og regionnivå, f.eks. av støtte til matsikkerhet og utdanning, skal også målformuleringene på de tematiske postene hensyntas.

Prioriteringer 2027

Norsk innsats i 2027 skal videreføre arbeidet for sikkerhet og stabilitet, godt styresett, sosioøkonomisk utvikling og bekjempe ulikhet. Tiltakene skal støtte opp under kvinners rettigheter og likestilling.

I store deler av Afrika hindres utvikling og fattigdomsreduksjon av vold og politisk ustabilitet. Regjeringen ønsker å bidra til en helhetlig tilnærming som styrker sammenhengen mellom humanitær assistanse, akutt nødhjelp og utviklingssamarbeid. Bevilgningen skal avbøte langsiktige effekter av ulike kriser på landnivå på en måte som er inkluderende, bærekraftig og som bidrar til at landene selv kan håndtere disse og framtidige utfordringer.

Regjeringen vil fortsette å støtte regionale organisasjoner og institusjoner i Afrika. Den afrikanske union (AU) er en sentral samarbeidspartner for å bevare en regelbasert verdensorden i freds- og sikkerhetssammenheng samt i arbeidet med en bærekraftig utvikling.

Støtten til klima og klimatilpasning er sentrale prioriteringer. Store deler av Afrika er blant de mest sårbare områdene i verden for klimaendringer, med omfattende tørke, flom, og sand- og støvstormer. Ekstremvær påvirker arbeidet for matsikkerhet, bl.a. ved at flom og oversvømmelser forårsaker ødeleggelser av avlinger, veier og annen infrastruktur. Det pågående ebola-utbruddet med episenter i Øst-Kongo og risiko for ytterligere spredning forventes å få store negative konsekvenser for regionen.

Innsatsen for seksuell og reproduktiv helse og rettigheter er sentral. Posten skal gi prioritet til land der Norge har et langsiktig og bredt utviklingssamarbeid slik som DR Kongo, Etiopia, Ghana, Mosambik, Nigeria, Sahel-landene, Somalia, Sudan, Sør-Sudan og Tanzania. Enkelte andre land mottar også støtte.

Rapport 2025

Sikkerhet og stabilitet er økt

Norges strategiske partnerskap med Den afrikanske union (AU) bidro til å videreutvikle unionens normative rammeverk og arbeid med konfliktforebygging, deriblant til operasjonalisering av det afrikanske nettverket av kvinnelige fredsmeklere, AU FemWise, og kontoret til AUs spesialutsending for kvinner, fred og sikkerhet. Ved å sekon-

dere afrikanske eksperter til AU gjennom Flyktninghjelpens beredskapsstyrke NORCAP, bidro Norge til å heve AUs kapasitet og kompetanse innen områder som blå økonomi (havbasert næringsaktivitet) og innen sivile bidrag til fredsinnsats.

Støtten til Intergovernmental Authority for Development (IGAD) bidro til at IGAD kunne opprettholde sitt engasjement i dialog- og forsoningsprosesser på Afrikas Horn, spesielt i Somalia og Sør-Sudan. IGADs medlemsstater styrket blant annet sin kunnskap og kapasitet for responser mot cyberkriminalitet og voldelig ekstremisme.

I DR Kongo bidro den norske støtten til FNs organisasjon for kvinners rettigheter og likestilling (UN Women) til at kvinnegrupper i økende grad organiserte seg, samordnet sin innsats og posisjonerte seg for å kunne delta mer aktivt i fredsprosesser. Til tross for disse fremskrittene, forble kvinners reelle deltakelse i formelle fredsforhandlinger fortsatt svært begrenset. Kvinneledede organisasjoner opplevde betydelige utfordringer, særlig knyttet til sikkerhetssituasjon, begrenset tilgang og risiko for rettighetsforkjempere.

I Etiopia bidro Norge til å øke sikkerheten og stabiliteten i post-konfliktsituasjoner gjennom det nasjonale programmet for å demobilisere og reintegrere tidligere soldater. Videre ble arbeidet med forsoning og nasjonal dialog som følge av konfliktene i landet ytterligere aktualisert i 2025. Norge bidro, gjennom FNs utviklingsprogram UNDP, til den nasjonale dialogkommisjonen. Dialogprosessen skulle etter planen ha vært avsluttet i 2025 med et nasjonalt forum, men ble forsinket på grunn av politiske hindringer.

I Ghana bidro norsk støtte til å videreføre og styrke engasjementet for økt regional sikkerhet og stabilitet. Norsk kjernestøtte til Kofi Annan International Peacekeeping Training Centre (KAIPTC) og prosjektstøtte til programmene UNDP Atlantic Corridor og Resilience for Peace bidro til forebygging av konflikt og voldelig ekstremisme, og lokalsamfunns motstandsdyktighet. Lokalsamfunns evne til å identifisere og håndtere tidlige tegn på konflikt og ekstremisme ble forbedret.

I Mali bidro Norge gjennom støtte til FNs kontor for narkotika og kriminalitet (UNODC), Den internasjonale organisasjonen for migrasjon (IOM) og UNDP til å styrke tilgang til rettsvesenet, lokal sikkerhet og lokal gjenoppbygging i områdene som var hardest rammet av den politiske og sikkerhetsmessige krisen i landet. På tross av en ustabil sikkerhetssituasjon ble visse oppstartsaktiviteter gjennomført, inkludert signering av partnerskapsavtaler samt opplæring av relevante aktører i rettsvesenet.

I Mosambik bidro norsk støtte, blant annet gjennom UNODC og lokale partnere, til styrket kapasitet i sikkerhets- og rettssektoren i Cabo Delgado, inkludert bedre håndtering av terrortrusler, avvikling av menneskehandelsnettverk og store narkotikabeslag. Norsk støtte til lokale dialogprosesser og fredskomiteer i Mosambik styrket også konfliktforebygging, tvisteløsning og sosial samhørighet mellom fordrevne og vertssamfunn.

I Nigeria bidro støtte via FNs organisasjon for kvinners rettigheter og likestilling (UN Women) til å styrke kvinner, fred og sikkerhets-agendaen. Dette ble gjort gjennom kapasitetsbygging av myndigheter, sikkerhetsaktører og sivilsamfunn. Samarbeidet bidro til politisk forankring med særlig vekt på lanseringen av Nigerias tredje nasjonale handlingsplan for kvinner, fred og sikkerhet.

I Sahel (Burkina Faso, Mali og Niger) bidro norsk innsats gjennom Fondation Hirondelle til at lokalbefolkningen fikk styrket tilgang til informasjon i en kontekst preget av begrenset mediefrihet og utbredt desinformasjon. Norsk støtte bidro til lokal kringkasting av programmer knyttet til styresett, sikkerhet, sosial samhørighet og kvinners rettigheter på alle offisielle språk i disse landene. Videre ble flere radiostasjoner utstyrt med solenergisystemer for å sikre kontinuerlig kringkasting i områder med begrenset tilgang til elektrisitet.

I Somalia utgjør Al-Shabaab og andre ekstreme grupperinger fortsatt en betydelig kilde til ustabilitet. Viktig offentlig infrastruktur, som hovedkvarteret til det føderale innenriksdepartementet i Mogadishu og hovedkvarteret til Jubalands innenriksdepartement i Kismayo, ble restaurert gjennom samarbeidet med Nordic International Support Foundation (NIS). Dette styrket statens administrative kapasitet.

Gjennom Chr. Michelsens Institutt (CMI) bidro samarbeid med sudanske universiteter til opprettholdelse av forskning, akademiske publikasjoner og undervisning, til tross for delvis stengte universitet og at ansatte ble fordrevet, både internt i landet og i regionen. Gjennom politisk relevant og kontekstsensitiv forskning om krig, fordrivelse, kjønn, livsgrunnlag og fredsbygging bidro prosjektet med relevant kunnskap. Dette førte til økt deltagelse og synlighet av sudanske forskere i internasjonale debatter og politiske dialoger.

Norge videreførte samarbeidet med Sør-Afrikas utenriksdepartementet om opplæring i fredsmegling på det afrikanske kontinentet, med særlig vekt på kvinnelige meglere. Gjennom flere opplæringsprogrammer fikk over 100 deltakere fra Sør-Afrika og øvrige afrikanske land styrket kompetanse i mekling og forhandling, med vekt på folkeretten. Partnerskapet la til rette for erfaringsutveksling på tvers av landegrenser og etablering av nettverk for meglere. Støtte til sørafrikanske tenketanker som er spesialisert på fred, forsoning og sikkerhet bidro til opplæring, faglig støtte, analyser og kunnskap om konflikter på det afrikanske kontinentet.

I Sør-Sudan bidro norsk støtte til FNs fredsbevarende operasjon i Sør-Sudan (UNMISS) til at straffeforfølgningen etter alvorlige seksuelle overgrep økte. Operasjonen styrket støtten til såkalte mobile domstoler. UNMISS arbeidet tett med lokalt politi, påtale- og domstolsapparat for både en økning i antallet domfellelser og bedring av det kvalitative nivået på etterforskning, rettergang og domfellelser. Prosjektet ga innbyggere som ikke hadde hatt tilgang til formelt rettsvesen på mange år, på nytt tilgang til dette.

Styresett er forbedret

Innsatsen knyttet til dette målet omfatter støtte til stats- og institusjonsbygging, demokratisering, deltakelse, likestilling og utjevning av forskjeller, inkludert støtte til gjennomføring av valg og til å styrke sivilt samfunn gjennom strategisk samarbeid med utvalgte lokale organisasjoner.

I Malawi bidro norsk støtte, blant annet gjennom Den internasjonale arbeidsorganisasjonen (ILO) og UNDP, til styrkede institusjoner, rettighetsarbeid og demokratisk deltakelse. Arbeidsforhold i tobakkssektoren ble bedre dokumentert, arbeidstakerorganisering styrket og nær 1 000 barn tatt ut av barnearbeid, samtidig som jordbrukssamvirker fikk støtte til alternative inntektskilder.

Gjennom støtte til Malawis digitale omstilling, i samarbeid med UNDP, EU og Irland, bidro Norge til at 97 pst. av befolkningen fikk nasjonal ID, og til etableringen av et nasjonalt sosialt register som styrker grunnlaget for mer målrettet tjenestelevering. Støtten bidro også til økt menneskerettighetsbeskyttelse og politisk deltakelse, særlig blant ungdom og kvinner. Norsk støtte til UNDPs fellesfond for valg bidro videre til en fredelig og velorganisert gjennomføring av valget i 2025.

I Mosambik bidro norsk støtte bl.a. til styrket rettsstat, offentlig forvaltning og ansvarlighet, f.eks. gjennom sivile registreringstjenester som ga over 25 000 personer juridisk identitet. Støtten bidro også til økt transparens i forvaltningen av offentlige ressurser, styrket antikorrupsjonsarbeid og kapasitetsbygging i finansforvaltning og sentralbank i samarbeid med Norges Bank.

I Nigeria bidro støtte til Centre for Journalism Innovation and Development (CJID) til å styrke demokratisk motstandskraft og beskyttelse av menneskerettigheter, bl.a. ved å støtte 35 redaksjoner med sanntidsdata og ressurser for rapportering. Det anslås at fem millioner mennesker ble nådd gjennom valgrelevant rapportering og formidling av informasjon. Totalt 30 ungdomsobservatører ble utplassert i 21 lokale myndighetsområder, noe som styrket ungdomsdeltakelse i demokratiske prosesser.

I Somalia bidro Norge til Verdensbankens flergiverfond som sikret at 92 pst. av de statsansatte i sentraladministrasjonen fikk utbetalt lønninger. Dette overgikk det årlige målet på 90 pst. Budsjettstøtteoverføringer til alle føderale medlemsstater ble gjennomført på en god måte.

I Tanzania bidro støtte til organisasjonen Tanzania Media Women's Association (TAMWA) til å styrke kvinners demokratiske deltakelse under valgåret 2025 på Zanzibar. Rundt 2 000 personer fikk opplæring knyttet til samfunnsdeltakelse og kvinners ledelse, noe som bl.a. bidro til nominasjonen av 324 kvinner til både nasjonale og lokale lederverv. I tillegg ble det gitt støtte til lokale grupper som bistod uregistrerte borgere med å få ID og fødselsattest, slik at de fikk mulighet til å utøve sine sivile rettigheter ved å få stemmerett. Gjennom støtte til Verdensbankprogrammet Tanzania Productive Social Safety Net i perioden 2018–2025 ble 1,3 millioner sårbare mennesker nådd. Deltakerne i programmet økte sine inntekter med opp til 37 pst. gjennom en kombinasjon av kontantoverføringer, bedre offentlige tjenester og inntektsgenerende aktiviteter.

Norge samarbeidet også med FNs kapitalutviklingsfond (UNCDF) og deres program LoCAL om støtte til arbeidet med klimafinansiering på lokalt nivå. Programmet bistod lokale myndigheter i arbeidet med lokal klimatilpasning med vekt på klimasmart landbruk. Prosjektet ble kraftig forsinket, bl.a. på grunn av problemer med å få på plass nødvendige avtaler mellom sentrale aktører, samt at flere av distriktene som skulle stå for gjennomføringen ikke oppfylte kravene for å ta imot finansiering.

Den økonomiske og sosiale utviklingen er styrket

I Angola bidro norsk støtte gjennom FNs befolkningsfond (UNFPA) til styrket seksuell og reproduktiv helse og rettigheter (SRHR). Over 200 helseansatte mottok opplæring for å redusere mødredødelighet, og to sentre ble opprettet for oppfølging av ofre for vold i nære relasjoner. Dette bidro samlet til en kapasitets- og kvalitetsheving av helsesystemet samt styrket håndteringen av kvinners helse og rettigheter.

I DR Kongo ga samarbeid med Verdens matvareprogram (WFP), FNs organisasjon for ernæring og landbruk (FAO) og FNs barnefond (UNICEF) økt matproduksjon, styrking av lokale verdikjeder, og økt kunnskap om ernæring. I Ubangiprovinsen ble over 429 hektar dyrket, noe som genererte betydelige avlinger og salg av landbruksprodukter. Programmet fremmet også klima- og ernæringssensitive praksiser og styrket kvinners stilling gjennom opplæring i å lese og skrive og sparegrupper. Gjennom støtten til UNFPAs Female Leadership Academy fikk 1 500 kvinner opplæring innen lederskap og forebygging av kjønnsbasert vold. Innsatsen bidro til økt engasjement fra foreldre, skoler og lokalsamfunn, og til positive endringer i lokale normer.

I Egypt ga norsk støtte gjennom FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) 400 000 sudanske flyktninger tilgang til ulike beskyttelsestjenester. Støtten bidro til å opprettholde registrering av flyktninger, bistand til personer utsatt for kjønnsbasert vold, barnevernstjenester, kontantstøtte i nødsituasjoner, samt henvisning til nødvendige helsetjenester.

I Etiopia fortsatte Norge å støtte myndighetenes arbeid med reform av utdanningssektoren med vekt på kvalitet og tilgang, samt på utdanning i krise og konflikt. Norsk støtte bidro til betydelige fremskritt i utdanningssektoren, særlig gjennom utvikling og gjennomføring av ny læreplan for grunnskolen og i videregående opplæring.

Norsk støtte til landbrukssektoren i Etiopia ser støtte til matsikkerhet og klimatilpasning i sammenheng, og bidro til å videreutvikle bærekraftige landbruksteknikker med vekt på jordhelse og klimatilpasning. En vedvarende utfordring var manglende utvidelse til større produksjonsområder. Norsk støtte bidro til rehabilitering av store landareal i Etiopia, en forutsetning for økt landbruksproduksjon og styrket matsikkerhet.

Gjennom fellesprogrammet med UNICEF og UNFPA bidro Norge til å fremme helserettigheter for risikoutsatte unge i Etiopia. Innsatsen bidro særlig til økt beskyttelse mot skadelige skikker og kjønnslemlestelse, og til bedre tilgang til tjenester og informasjon om seksuell og reproduktiv helse og rettigheter. Støtten bidro blant annet til å styrke nasjonale barnevernssystemer og tjenesteleveringssystemer.

I Ghana ble lokalsamfunns bærekraftige utvikling forbedret gjennom FNs bosettingsprogram (UN Habitat). Innsatsen var forankret i Ghanas frivillige nasjonale rapport om innsatsen for bærekraftsmålene, som inkluderer anbefalinger for lokalt nivå. Ti prioriterte byer fikk datagrunnlag og metoder for å kunne planlegge for og rapportere om oppnåelse av bærekraftsmålene.

På Madagaskar bidro WFP og FAO med norsk støtte til økt matsikkerhet og bedre ernæring i syklonutsatte og sårbare områder, blant annet gjennom opplæring i klimatilpasset landbruk og styrket tilgang til sanitær- og hygienetjenester. Ekstremvær påvirket samtidig måloppnåelsen negativt, men innsatsen bidro til økt bruk av klimasmarte dyrkingsmetoder, mer robuste vekster og bedre tilgang til såkorn.

I Malawi bidro norsk støtte gjennom Health Sector Joint Fund (HSJF) til økt tilgang til helsetjenester, høy vaksinasjonsdekning og økt bruk av prevensjon, samtidig som helsesystemets kapasitet og styring ble styrket. Gjennom samarbeid med FNs organisasjon for utdanning, vitenskap, kultur og kommunikasjon (UNESCO) og UNICEF bidro norsk støtte i Malawi til økt skoledeltakelse, særlig blant jenter, men med begrenset effekt på læringsutbytte.

Innen landbruk førte norsk støtte, bl.a. gjennom Kirkens Nødhjelp, til økt produktivitet, inntekter og matsikkerhet, samt styrket motstandsdyktighet mot klimaendringer. Resultatene i Malawi varierte og ble påvirket av klima, fattigdom og begrensninger i datagrunnlaget.

I Mali bidro norsk støtte til Flyktninghjelpen og partneren AMSODE til å bedre levekårene for internt fordrevne og vertssamfunn i sårbare grenseområder. Andelen husholdninger som selv ble satt i stand til å dekke grunnleggende behov økte fra 18 pst. til 65 pst., mens andelen husholdninger med et akseptabelt minimumsnivå av matkonsum økte fra 25 pst. til 72 pst. Innsats rettet mot dialog resulterte videre i tolv handlingsplaner for fredelig forvaltning av naturressurser. Dette bidro til økonomisk aktivitet, inntektsgenerering og fredelig sameksistens for fordrevne og vertssamfunn, blant annet gjennom uformelle markeder etablert av kvinnegrupper.

I Mosambik bidro norsk støtte til økt tilgang til helsetjenester og styrkede SRHR-systemer, herunder bedre integrerte tjenester og økt kapasitet i

helsesektoren. Videre bidro norsk støtte til økt matsikkerhet og inntekter gjennom klimasmart landbruk, styrkede verdikjeder og sysselsetting, samt bedre ernæring og skoleoppmøte gjennom skolematordninger. Innen energi og klima bidro norsk støtte til økt elektrifisering, styrket energiregulering (NVE) og klimarobust infrastruktur. Resultatene i Mosambik ble samtidig påvirket av konflikt, klimaendringer og kapasitetsutfordringer.

Gjennom å anvende FNs flergiverfond som en finansieringskanal i Somalia, bidro Norge til å styrke samarbeidet mellom FN og somaliske myndigheter og ga FN en styrket posisjon og relevans i koordinering og oppfølging av utviklingsstøtte i landet. Under FNs flergiverfond fikk over 118 000 borgere, inkludert internt fordrevne, identitetsdokumenter. 9 349 husholdninger blant internt fordrevne i Baidoa og Bossaso fikk utstedt eiendomsskjøter som ble registrert i kvinners navn for å beskytte mot fratakelse. Lovgivning mot kjønnslemlestelse ble vedtatt i alle føderale medlemsstater, med offentlige kampanjer mot skadelig praksis som nådde 2,1 millioner mennesker. Somalias første nasjonale hjelpelinje for barn registrerte 5 450 henvendelser. 974 barn forlot væpnede grupper og mottok reintegreringsstøtte. Somalias første nasjonale menneskerettighetskommisjon ble etablert.

I Sudan bidro UNFPA til at over 48 000 kvinner fikk tilgang til essensielle og livreddende tjenester innen SRHR. Mobile helseteam ble utplassert i spesielt sårbare områder og bidro med integrerte helsetjenester til over 12 600 kvinner. Støtten førte også til økt beskyttelse av kvinner gjennom etablering av krisesentre og trygge møteplasser for kvinner utsatt for konfliktbasert seksuell vold.

Til tross for treg oppstart i Sudan av Verdensbankens flergiverfond, Sudan Transition and Recovery Support Multi-Donor Trust Fund (STARS TF), ble vannforsyningsanlegg som betjener 187 000 mennesker rehabilitert og tilgang til rent vann for om lag 861 000 mennesker ble forbedret. Støtten resulterte i produksjon av 73 000 tonn hvete, tilsvarende 18 pst. av den nasjonale hveteproduksjonen i vintersesongen 2024/25, som hadde stor betydning for matsikkerheten i landet.

Støtte til International Fertilizer Development Center (IFDC) gjennom Sustain Sudan-initiativet bidro til tilførsel av 48 500 tonn gjødsel og 5 200 sertifiserte frø for vintersesongen 2025/2026. Dette utgjorde 86 pst. av den totale importen av gjødsel for vintersesongen. Med en markedsbasert tilnærming nådde innsatsen ut til over 101 000 bønder og var et viktig initiativ for å oppskalere matproduksjon i Sudan.

Støtte til den lokale organisasjonen SOS Sahel bidro til at konfliktrammede lokalsamfunn i Sør-Kordofan fikk bedret matsikkerhet og livsgrunnlag, samt styrket sosial samhørighet. Lokale bønder fikk økt produktiviteten ved å forbedre jordbrukspraksisen. Rehabilitering av vannkilder økte tilgangen til trygt drikkevann med 97 pst. Videre bidro støtte til opprettelse av småskalabedrifter og lånemekanismer til at kvinner og ungdom fikk økt inntektsgrunnlaget.

I Sør-Afrika bidro norsk støtte til fondet Sustainable Seas Trust (SST) til å redusere marin forsøpling og styrke avfallssystemer, samt økt kompetanse om bærekraftig avfallshåndtering. Med norsk støtte styrket også FishFORCE-akademiet i Sør-Afrika regional kapasitet til å forebygge og bekjempe fiskerikriminalitet gjennom opplæring, juridisk kompetanse og samarbeid med internasjonale og regionale aktører.

I Sør-Sudan bidro Norge, gjennom UN Women-programmet Transformational Leadership Skills Building, til økt deltakelse av flere kvalifiserte kvinner i fredsarbeid. Videre ble etableringen av kvinneforeninger i alle delstater støttet, samt utviklingen av Sør-Sudans kvinnecharter, som skal spille en rolle i utformingen av landets grunnlov.

Gjennom FAO bidro Norge til forbedret matsikkerhet i Sør-Sudan gjennom å øke bønders evne til å håndtere ekstremvær. Planting av vekster som tåler tørke eller oversvømmelse bedre har vært blant tiltakene. Dette gjorde bønder mindre utsatt for klimarisiko og bedret produktiviteten i landbruket.

I Uganda bidro Norge til en mer forutsigbar og stabil kraftforsyning gjennom opplæring av ansatte i et statlig selskap i å drifte og vedlikeholde to store vannkraftverk som er sentrale i landets strømproduksjon. Institusjonssamarbeidet mellom Norges vassdrag- og energidirektorat og deres ugandiske motpart bidro til at myndighetene var bedre i stand til å fastsette vilkår og strømtariffer som ga riktige insentiver til private investeringer i fornybarsektoren.

Budsjett 2027

Det foreslås bevilget 1 484 mill. kroner i 2027. Det er en reduksjon på 375 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett for 2026. Reduksjonen skyldes bl.a. regjeringens prioritering av økte bevilgninger til Norfund for å mobilisere mer privat

kapital, bidra til jobbskaping og styrke norsk klimafinansiering.

Post 76 Asia, kan overføres

Bevilgningen dekker bistand til land i Asia og Oseania med hovedvekt på langsiktig utviklingssamarbeid, spesielt i Nepal og Myanmar.

Støtte over posten vil også gis til strategiske og tematiske prioriteringer, herunder globale fellesgoder som klimatilpasning og miljø, samt seksuell og reproduktiv helse og rettigheter (SRHR).

I tillegg til bistand i enkeltland, gis regional støtte gjennom klimaorganisasjonen International Centre for Integrated Mountain Development (ICIMOD), Sammenslutningen av sørøst-asiatiske nasjoner (ASEAN) og Pacific Islands Forum og via Asia-Europe Foundation (ASEF).

Mål 2027

Bevilgningen skal bidra til å nå følgende mål i regionen:

- Sikkerhet og stabilitet er økt.
- Styresett er forbedret.
- Økonomisk og sosial utvikling er styrket.

Prioriteringer 2027

Tross fremgang flere steder i regionen er fattigdommen og relaterte utfordringer i flere asiatiske land fortsatt store. Mange av landene er svært sårbare for klimaendringer og miljøutfordringer, som også hemmer forsøkene på bærekraftig utvikling. Omkring 60 pst. av verdens befolkning bor i Asia, og regionen er således også viktig for å nå målsettinger for globale fellesgoder, som klima og helseberedskap. Strategiske, langsiktige og forutsigbare bidrag i disse landene utgjør en stor forskjell på felt som er prioritert og viktig for Norge, særlig i en verden med nedadgående total bistand.

Regjeringen vil fortsatt prioritere det langsiktige samarbeidet med Nepal innenfor fornybar energi, klima, inkluderende og velfungerende styresett, offentlig kvalitetsutdanning og likestilling. Høyt prioritert er også tiltak for seksuell og reproduktiv helse og rettigheter (SRHR) og mot kjønnsbasert vold.

I Myanmar vil regjeringen fortsette å styrke kapasiteten og handlingsrommet blant aktører som arbeider for fred, inkluderende demokrati og menneskerettigheter, herunder innsats for å fremme kvinners og unges deltagelse i dialog og beslutningsprosesser. I tillegg prioriteres tiltak som styrker grunnleggende primærtjenester og utdanning, samt bedrer matsikkerhet og levebrød gjennom jobbskaping. Sammenhengen mellom utviklings-, humanitær- og fredsbyggingsinnsats, samt styrking av lokale organisasjoner, strukturer og sivilt samfunn vil vektlegges.

Bevilgningen vil videre gå til prioriterte innsatser i et utvalg strategisk viktige land. India, Indonesia og Kina prioriteres for å lykkes med det grønne skiftet og for å nå bærekraftsmålene globalt. I India prioriteres norsk faglig bistand og partnerskap til støtte for å nå klima- og miljømål, samt SRHR. I Indonesia prioriteres støtte til bærekraftig havforvaltning og tiltak mot marin forsøpling. Den gradvise utfasingen av bistanden til Kina fortsetter. Regjeringen vil fortsette å fremme grønn omstilling i Indonesia og Vietnam, samt støtte til Pakistan, Sri Lanka og Bangladesh.

Regjeringen videreføre det strategiske samarbeidet med ASEAN innenfor sektorer som er viktige for å nå bærekraftsmålene. Det gjelder klima og miljø, fornybar energi, bærekraftig havforvaltning og blå økonomi, handel og næringsutvikling, fred og konfliktløsning, menneskerettigheter samt utdanning. Regjeringen vil fortsatt støtte opp om klima- og utviklingssamarbeidet mellom de åtte medlemslandene i ICIMOD.

Rapport 2025

Sikkerhet og stabilitet er økt

I Myanmar bidro Norge gjennom flergiverfondet Joint Peace Fund (JPF) og direkte støtte til lokale organisasjoner, til å opprettholde arenaer for dialog og koordinering mellom sentrale etniske grupper, sivilsamfunnsaktører og organisasjoner som arbeider med politiske dialogspor. Videre bidro Norge til utviklingen av lokale styringsstrukturer. Støtte til lokale kvinneorganisasjoner bidro til at kvinner ble inkludert i dialog og innsatser. Dette som viktige forberedelser til ev. framtidige lokale, nasjonale og regionale politiske prosesser.

Styresett er forbedret

Norsk støtte bidro til styrket styresett, institusjonell kapasitet og demokratisk deltagelse i flere land i Asia.

I Bangladesh bidro samarbeidet med UNDP og Norges Geotekniske Institutt (NGI) til bedre evne hos myndighetene til å håndtere naturfare gjennom etablering av målesystemer og opplæring av både nasjonale og lokale aktører. Samtidig bidro norsk støtte til arbeidet med valgforberedelser frem mot parlamentsvalget i 2026, inkludert

gjennom analyser, kapasitetsbygging og opplærings- og informasjonsarbeid. Norsk støtte, via Den internasjonale sjøfartsorganisasjonen (IMO), har også bidratt til fremdrift i regelverksutvikling og styrket etterlevelse av internasjonale standarder i tråd med Hongkong-konvensjonen (HKK).

I Sri Lanka bidro støtten til organisasjonen People's Action for Free and Fair Elections (PAFFREL) til gjennomføring av omfattende valgobservasjon under lokalvalget i 2025. Organisasjonen mobiliserte om lag 2 050 valgobservatører og etablerte en operativ klagemekanisme, noe som styrket transparens og tillit til valgprosessen. Lokalvalget ble gjennomført med færre voldshendelser og mindre uregelmessigheter sammenlignet med tidligere lokalvalg. PAFFRELs analyse av sammenhengen mellom statsbudsjettet og politiske valgprogrammer bidro til økt ansvarliggjøring av myndighetene og la grunnlag for styrket dialog mellom myndigheter og sivilsamfunn.

I Nepal bidro norsk støtte til forbedringer i offentlig forvaltning gjennom reformer, digitalisering og bedre økonomistyring. Kapasitetsbygging styrket kompetansen hos offentlige ansatte og folkevalgte, og arbeidet bidro til økt åpenhet, ansvarlighet og tillit til myndighetene. Parlamentets rolle i kontroll og lovoppfølging ble styrket, og publikums deltakelse økte.

I Myanmar bidro Norge gjennom flergiverfond og lokale partnere til å styrke sivilsamfunn og øke motstandskraft i lokalsamfunn. Ved å arbeide opp mot framvoksende styringsstrukturer i konfliktområder bidro programmene til å styrke lokalt styresett. Støtte til organisasjoner som jobber med media og ytringsfrihet bidro til å sikre bedre tilgang til informasjon. Dette var ikke minst viktig i tilknytning til jordskjelvet våren 2025. Deltagelse fra lokalsamfunn og sivilt samfunn, inkl. kvinner, i politikkutforming økte.

Norge påvirket Kinas politikk i en mer klima- og miljøvennlig retning gjennom støtte til bl.a. China Council for International Cooperation on Environment and Development. Videre bidro prosjekter med Miljødirektoratet som norsk partner til utviklingen og etableringen av et nasjonalt karbonmarked, økt kompetanse om plastforsøpling og effekter på marint miljø i Kina, samt forbedret utslippsregnskapet for metan og foreslått tiltak for utslippsreduksjon. Norges støtte bidro også til forbedret kunnskapsgrunnlag om bærekraftig akvakultur gjennom et samarbeid mellom Havforskningsinstituttet og deres kinesiske partner og til klimasmart og -robust landbruk gjennom Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO).

Den økonomiske og sosiale utviklingen er styrket

Norsk faglig bistand til India bidro til styrket bærekraftig utvikling og ivaretakelse av globale fellesgoder, særlig innen klima, miljø og energi. Et SINTEF-prosjekt la grunnlag for styrket nasjonal politikk for overgang til bærekraftige kjøleteknologier. NGI bidro inn i et pilotprosjekt for geotermisk energi i nordøst-India. Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) utviklet klimasmarte landbruksteknologier, som ble oppskalert. SINTEF bidro gjennom et prosjekt for bærekraftig håndtering av bygg- og rivningsavfall til nye regler med strengere resirkuleringsmål. Miljødirektoratet, Havforskningsinstituttet og Norsk institutt for vannforskning bidro med kunnskap om marin arealplanlegging.

Norsk støtte bidro til å styrke seksuell og reproduktiv helse og rettigheter (SRHR) gjennom samarbeid med UN Women, UNFPA og sivilsamfunnsorganisasjonen Center for Catalyzing Change. Innsatsen bidro til tilgang til prevensjonsmidler, forbedret seksualundervisning, opplæring av jordmødre og forebygging av mødredødsfall.

Mor-barn helseprogrammet Norway-India Partnership Initiative (NIPI) vil bli avsluttet i 2026. Programmet har i 20 år bidratt med strategisk og teknisk støtte til indiske helsemyndigheter. NIPI har etablert innovasjonssentre i fem delstater og testet nye digitale verktøy. Et sentralt resultat i 2025 var en kartlegging av kapasiteten til landets 210 000 offentlige helseinstitusjoner med digitalt verktøy utviklet av NIPI.

I Sri Lanka bidro støtten til Den internasjonale arbeidsorganisasjonen (ILO) til å fremme inkluderende, klimaresistente og bærekraftige inntektsmuligheter for marginaliserte grupper nord i landet, særlig rettet mot kvinner, ungdom og personer med nedsatt funksjonsevne. Prosjektets første fase ble avsluttet i 2025, og bidro til økte inntekter for 2 746 personer gjennom opplæring og støtte til matproduksjon. Norsk støtte til organisasjonen Sri Lanka Association for Software and Services Companies (SLASSCOM) bidro til kompetanseutvikling, entreprenørskap og økt sysselsetting for kvinner og ungdom i IKT-sektoren. I 2025 mottok 51 akademikere, ni selskaper, 398 skoleelever og 660 universitetsstudenter opplæring innen IKT. Gjennom støtten til Women's Development Centre (WDC) bidro Norge til styrket sosial inkludering og tilgang til tjenester for sårbare grupper. I 2025 mottok 292 kvinner og jenter utsatt for kjønnsbasert vold beskyttelse gjennom krisesentre, mens 296 barn og unge med

funksjonsnedsettelse fikk tilgang til rehabiliteringstjenester.

Prosjektet for bærekraftig plastbruk i Bangladesh bidro til bedre avfallshåndtering, økt kapasitet i industrien og reduserte utslipp gjennom utvikling av regelverk og opplæring av virksomheter.

Gjennom støtte til FNs barnefonds (UNICEF) prosjekt i Pakistan, bidro Norge til inkluderende utdanning for 5 301 barn (65 pst. jenter), på grunn- og mellomskolenivå. I 2025 videreførte Norge støtten med vekt på provinsen Balutsjistan. Den pakistanske sivilsamfunnsorganisasjonen Aahung nådde, med bl.a. norsk støtte, over 24 138 unge i Sindh-provinsen gjennom direkte opplæring innen seksuell og reproduktiv helse og rettigheter. Gjennom kvinneorganisasjonen PODA har Norge bidratt til å øke jenters kunnskap om rettigheter i ekteskapet – med overordnet målsetting om å øke den juridiske ekteskapsalderen for jenter i Punjab fra 16 til 18 år. Støtte til UN Women bidro til å styrke kvinners økonomiske rettigheter og deltakelse, med særlig vekt på marginaliserte grupper som transpersoner og personer med nedsatt funksjonsevne. I 2025 mottok 3 470 kvinner og entreprenører opplæring og 3 332 kvinner og menn mottok opplæring i økonomiske rettigheter, kjønnsbasert vold og sosial beskyttelse.

Bistanden i Nepal har bidratt til fremgang i økonomisk og sosial utvikling, bl.a. gjennom satsing på energi, landbruk og sosiale tjenester. Utbygging av kraftinfrastruktur har forbedret energiforsyningen, økt tilgang til strøm og lagt til rette for lokal næringsutvikling og fremtidig krafteksport. Programmene for fornybar energi og innovasjon har styrket forskning, teknologiutvikling og etablering av nye virksomheter. Elektrifiseringstiltak har også forbedret matsikkerhet gjennom økt irrigasjon og landbruksproduksjon, samtidig som de har redusert arbeidsbelastningen i husholdninger og styrket inkludering av kvinner og marginaliserte grupper.

Videre har innsatsen for menneskerettigheter og likestilling i Nepal styrket kvinners økonomiske deltakelse og tilgang til helse- og rettighetstjenester, inkludert seksuell og reproduktiv helse. Tiltak i utdanningssektoren har gitt bedre tilgang til skole, økt gjennomføring og styrket systemer, selv om utfordringer knyttet til læringsutbytte og inkludering består. Samlet sett har tiltakene bidratt til økt sosial inkludering, bedre levekår og styrket økonomisk utvikling.

I Vietnam har Norge en sentral plass i samarbeidet mellom internasjonale aktører og Vietnams myndigheter om å legge til rette for bærekraftig havforvaltning, hvor norsk faglig støtte i 2025 bidro til at Vietnams nye nasjonale rammeverk for marin arealplanlegging ble tatt i bruk. Arealplaner er godkjent på provinsnivå, inkludert etablering av soner for marine verneområder. Prosjektet er del av det norske bidraget til Just Energy Transition (JETP) i Vietnam. Tiltakene har styrket institusjonelle og tekniske forutsetninger for mer helhetlig og bærekraftig forvaltning av Vietnams hav- og kystområder, og det har gitt nasjonale og lokale myndigheter bedre grunnlag for å balansere miljøhensyn og næringsinteresser. Videre har norsk støtte via UNDP bidratt til regelverksutvikling og tilrettelegging for nye løsninger innen avfallshåndtering og sirkulær økonomi, herunder bedre grunnlag for å ta i bruk husholdningsavfall som erstatning for kull i sementproduksjon. Det er også igangsatt en større pilot for innføring av et pantesystem.

I Myanmar bidro Norge, gjennom støtte til flergiverfondet Access to Health, forvaltet av FNs kontor for prosjekttjenester (UNOPS), til å styrke tilgangen til og øke kvaliteten på primærhelsetjenester lokalt, inkludert i konfliktområder. Tjenester inkluderte familieplanlegging, SRHR og vaksiner. Gjennom flergiverfondet LIFT bidro Norge til matsikkerhet og klimasmart landbruk, ernæring og anstendig arbeid for sårbare grupper, inkludert internt fordrevne, kvinner og unge.

I Kina økte kunnskapen om likestilling i arbeidslivet, arbeidstakerrettigheter og læring om grønn omstilling gjennom støtte til prosjektsamarbeid mellom Landsorganisasjonen i Norge (LO), Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO) og deres kinesiske søsterorganisasjoner.

I Indonesia bidro Norge til å styrke myndighetenes arbeid med bærekraftig havforvaltning, deltagelse i FNs havpanel og bekjempelse av marin forsøpling.

Gjennom samarbeid med ASEANs energisenter om prosjektet ASEAN Climate Change and Energy Project II, styrket Norge institusjonens og medlemslandenes arbeid med grønn omstilling av energisektoren. Innsatsen bidro også til videreutvikling av energipolitikken i ASEAN, bl.a. ved å etablere en tydeligere kobling mellom energi og klima i en ny regional energiplan.

Norsk støtte til et universitetssamarbeid mellom Universitetet i Agder, ASEAN University Network i Bangkok, og Gadjah Mada University i Indonesia resulterte i at 40 studenter fra ASEANs medlemsland fullførte masterstudier i bærekraftig ledelse. Kandidatene ble sysselsatt i relevante stillinger knyttet til grønn omstilling. Gjennom prosjektet ASEAN Norway Capacity Building Project

for Reducing Plastic Pollution (ASEANO II) styrket norsk støtte kunnskapsgrunnlaget for å redusere plastforurensing i elveområder i ASEAN. Prosjektet understøttet Norges arbeid med plastforurensning i regionen. Klima- og miljødepartementet og Det Norske Veritas (DNV) samarbeider med ASEAN om et pilotprosjekt for å identifisere potensielle grønne skipsfartskorridorer i regionen, med sikte på å legge til rette for økt satsing på grønn skipsfart

Videre bidro norsk støtte, gjennom Statistisk sentralbyrå, til kapasitetsbygging av ASEANs statistikkenhet.

Budsjett 2027

Det foreslås bevilget 376,5 mill. kroner i 2027. Det er en reduksjon på 45 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett for 2026. Reduksjonen skyldes bl.a. regjeringens prioritering av økte bevilgninger til Norfund for å mobilisere mer privat kapital, bidra til jobbskaping og styrke norsk klimafinansiering.

Post 77 Latin-Amerika og Karibia, kan overføres

Bevilgningen dekker bistand til Latin-Amerika og Karibia med særlig vekt på tiltak av langsiktig karakter i Colombia. I tillegg støtter bevilgningen enkelte regionale satsinger i Karibia innen miljø, klima og marin forsøpling, samt noen tiltak i Haiti, Guatemala, Brasil, Venezuela og på Cuba.

Mål 2027

Bevilgningen skal i hovedsak bidra til å nå følgende mål i regionen:
- Sikkerhet og stabilitet er økt.
- Styresett er forbedret.
- Økonomisk og sosial utvikling er styrket.

Prioriteringer 2027

Bevilgningen skal bidra til at land i Latin-Amerika og Karibia blir tryggere og grønnere gjennom tiltak som fremmer fred, godt styresett, klimatilpasning- og forebygging, og likestilling.

Latin-Amerika og Karibia er en region hvor demokratiske institusjoner, rettsstatsprinsipper og respekten for menneskerettighetene utfordres i flere land. Regionen preges av stor økonomisk og sosial ulikhet. I Colombia er følgene av intern væpnet konflikt gjennom mange tiår tydelige. Landene i regionen er i tillegg sårbare for konsekvenser av klimaendringer som tørke, flom, og skogbranner. Ekstremvær ødelegger avlinger, veier og annen infrastruktur.

Regjeringen vil fortsette samarbeidet med Colombia. Norge har en helhetlig tilnærming der fred, klima- og skogsatsing, menneskerettighetsarbeid, likestilling og seksuell og reproduktiv helse og rettigheter ses i sammenheng. Tiltak for gjennomføringen av fredsavtalen fra 2016, som Norge var tilrettelegger for, og støtte til lokale organisasjoner i konfliktrammede områder vil prioriteres for å bidra til økt trygghet, mer rettferdighet og mindre ulikhet. FN og sivilsamfunnsorganisasjoner vil fortsette å være sentrale samarbeidspartnere og kanaler.

Marin forsøpling, bærekraftig havforvalting, forebygging av naturkatastrofer, klima og miljø er viktige for samarbeidet med en rekke land i regionen. I Karibia vil samarbeidet med regionale organisasjoner og FN om katastrofeforebygging, bærekraftig forvaltning av det felles maritime økosystemet, sirkulærøkonomi og marin forsøpling videreføres.

Haiti er i dyp krise, og i 2027 vil regjeringen prioritere å bedre sikkerheten og den sosiale og økonomiske situasjonen i landet. Støtten til Guatemala vil videreføres med tiltak for å styrke rettsstaten, samt kvinners og urfolks stilling og politiske deltagelse. På Cuba vil samarbeidet innen akvakultur, seksuell og reproduktiv helse og rettigheter og prosjekter som støtter den økonomiske utviklingen fortsette. I tillegg vil tiltak for demokratisering i Cuba og Venezuela kunne støttes, dersom forholdene ligger til rette for det.

Rapport 2025

Sikkerhet og stabilitet er økt

Norsk støtte til Colombia bidro til å styrke beskyttelsen av utsatte grupper og legge grunnlag for mer effektiv bekjempelse av organisert kriminalitet i en krevende sikkerhetssituasjon. Gjennom FNs flergiverfond for bærekraftig fred styrket innsatsen myndighetenes kunnskap om kriminelle strukturer og deres virkemåte, inkludert kjønnsdimensjoner, og ga et bedre grunnlag for målrettede tiltak. Innsatsen bidro videre til konkrete forbedringer i sikkerhet og levekår gjennom humanitær minerydding og reintegrering av tidligere stridende. Rydding av landminer reduserte risikoen for sivilbefolkningen og forbedret livsgrunnlaget i berørte områder, samtidig som tidligere stridende deltok aktivt i opplæring, kartlegging og datainnsamling. I 2025 deltok 197 tidligere stridende i opplærings- og kartleggingsaktiviteter, inkludert

tre toppledere. Dette var første gang i Colombias fredsprosess at denne gruppen deltok i en konkret handling for å gjøre opp for overgrep begått under konflikten. Innsatsen førte til utvikling av det nasjonale verktøyet for å registrere og dele informasjon om hvor miner og andre eksplosiver kan befinne seg. Støtten bidro også til økt statlig tilstedeværelse i sårbare områder og til en mer inkluderende sikkerhetspolitikk i Colombia. Støtten til Det norske menneskerettighetsfondet styrket lokale colombianske organisasjoners evne til å beskytte menneskerettighetsforsvarere og kvinnelige ledere, og bidro til økt deltakelse i utsatte områder.

I Haiti forverret sikkerhetssituasjonen seg betydelig, noe som påvirket gjennomføringen av norskstøttede tiltak. Til tross for forsinkelser bidro støtten, særlig gjennom FNs utviklingsprogram (UNDP), til å styrke justissektoren gjennom opplæring, sertifisering og støtte til reform av lovverk og rettslig infrastruktur. Samarbeidet styrket også samordningen mellom nasjonale myndigheter og internasjonale aktører. Norsk støtte til FNs høykommissær for menneskerettigheter bidro dessuten til at den multinasjonale politistyrken fikk økt kompetanse i å ivareta menneskerettighetene i sitt arbeid

Styresett er forbedret

Norsk støtte til Colombia bidro til fremdrift i gjennomføringen av fredsavtalen med FARC og til en mer rettferdig fordeling av jord. Gjennom FNs flergiverfond bidro innsatsen til en betydelig økning i identifisering av savnede, noe som ga familier reell tilgang til sannhet og grunnlag for sorg- og reparasjonsprosesser. Støtten bidro også til fremdrift i lovarbeid om kvinners rolle i søk etter savnede og selskapers ansvar, samt til styrket dialog mellom sivilsamfunn og myndigheter. Videre sikret støtten bærekraften i Colombias system for minerydding i en periode preget av redusert internasjonal finansiering.

På Cuba bidro norsk støtte til styrket samarbeid med myndigheter og akademia, og åpnet for økt dialog mellom offentlige aktører, akademiske miljøer og privat sektor. Innsatsen styrket kapasiteten til å fremme seksuelle og reproduktive rettigheter og økte samhandlingen mellom myndigheter, FN-systemet, lokale myndigheter og sivilsamfunnet. Økt kunnskap om familieloven fra 2023 bidro til styrket rettssikkerhet og bedre vern av rettigheter for LHBTI+-personer, og dialog mellom utdanningsinstitusjoner og juridiske instanser styrket rettighetene til sårbare grupper.

I Guatemala bidro norsk støtte gjennom FN-prosjekter til å styrke rettsstaten, bekjempe korrupsjon og fremme likestilling og urfolks rettigheter. Innsatsen styrket offentlig institusjoners evne til å følge menneskerettighetsstandarder og økte sivilsamfunnets kapasitet til å beskytte menneskerettighetsforkjempere og rettsvesenet. Opplæring og nettverksbygging styrket deltakelsen til kvinner og urfolk i politiske prosesser og bidro til økt stabilitet i en krevende politisk situasjon. 718 kvinner, hvorav 52 pst. var urfolkskvinner, deltok på ledertrening, og to nettverk av kvinnelige urfolksledere ble opprettet.

I Karibia bidro samarbeidet med den regionale organisasjonen for krisehåndtering Caribbean Disaster Emergency Management Agency (CDEMA) til styrket regional beredskap og motstandskraft mot naturkatastrofer gjennom utvidet tidlig varsling og bedre krisehåndtering.

I Brasil bidro støtten til Transparency International til å styrke regelverk og praksis for åpenhet og integritet. Innsatsen styrket den offentlige debatten om miljøkriminalitet, forvaltning av offentlige midler og ansvarlig næringsliv, og bidro til utvikling av lovforslag og økt oppmerksomhet om god styring.

Økonomisk og sosial utvikling er styrket

Fredsavtalen i Colombia er et samfunnsutviklingsprosjekt, der det å styrke den økonomiske og sosiale utviklingen er sentralt. Gjennom FN fikk myndighetene støtte til en ordning som gjør det mulig for private selskaper å kanalisere inntil 50 pst. av selskapsskatten til infrastrukturprosjekter i konfliktområdene. Ordningen bidro til å styrke privat sektors bidrag til lokal utvikling og økt gjennomføringsevnen i konfliktberørte områder. I tillegg bidro Norge til økonomisk inkludering og delt ansvar i fredsbyggingen blant offentlige og private aktører.

Gjennom støtte til organisasjonen Orientame sin målrettede innsats overfor helsepersonell og institusjoner, samt kvinner i rurale områder i Colombia, bidro Norge til bedre seksuelle og reproduktive helsetjenester, særlig trygg tilgang til frivillig abort.

På Cuba bidro norsk støtte gjennom FNs utviklingsprogram (UNDP) til økt matproduksjon og styrket samarbeid mellom lokale myndigheter og private aktører, selv om fremdriften ble påvirket av drivstoffmangel. Samtidig økte Norge kontakten mellom cubanske myndigheter og privat sektor, og Fisk for utvikling-prosjektet etablerte et privat oppdrettsanlegg.

I Karibia bidro norsk støtte til økonomisk og sosial utvikling gjennom styrket klimatilpasning og bærekraftig forvaltning av havressurser. Samarbeidet med regionale organisasjoner reduserte marin forsøpling ved å forbedre avfallssystemer og styrket landenes motstandskraft mot naturkatastrofer. Samarbeidet med FNs miljøprogram om Caribbean Biological Corridor bidro til økt kunnskapsgrunnlag om havressurser og til utvikling av en felles marin handlingsplan som alle landene godkjente, noe som styrket beskyttelsen av marine økosystemer.

I Haiti bidro samarbeidet med Den internasjonale arbeidsorganisasjonen (ILO) og FNs organisasjon for kvinners rettigheter og likestilling (UN Women) til økt matproduksjon, jobbskaping og bedre levekår. Støtten styrket økonomisk aktivitet og inntektsmuligheter, særlig for kvinner og i lokalsamfunn med mange internt fordrevne. Samarbeidet med FNs matvareprogram (WFP) bidro til økt matsikkerhet gjennom skolemåltider basert på lokalprodusert mat, og programmet opprettholdt tilbudet til internt fordrevne til tross for en krevende sikkerhetssituasjon.

I Guatemala bidro norsk støtte til FNs matvareprogram (WFP) til styrket matsikkerhet og ernæring gjennom investeringer i vanningsinfrastruktur og kapasitetsbygging. Innsatsen ga lokalsamfunn bedre forutsetninger for egen matproduksjon og økte inntektsmuligheter.

Budsjett 2027

Det foreslås bevilget 98,4 mill. kroner i 2027. Det er en reduksjon på 45 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett for 2026. Reduksjonen skyldes bl.a. regjeringens prioritering av økte bevilgninger til Norfund for å mobilisere mer privat kapital, bidra til jobbskaping og styrke norsk klimafinansiering.

Kap. 160 Helse

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
70	Helse, *kan overføres*	3 615 842	3 598 381	3 598 381
71	Verdens helseorganisasjon (WHO)	235 500	255 000	255 000
	Sum kap. 160	3 851 342	3 853 381	3 853 381

Regjeringen fører en helhetlig og aktiv politikk for global helse. Gjennom politisk lederskap, diplomati og økonomisk støtte skal Norge arbeide for et rettferdig globalt samarbeid om pandemihåndtering og helseberedskap, inkludert fellesgoder. Det er avgjørende at utviklingslands evne til å forebygge, oppdage og respondere på ulike helseutfordringer styrkes.

Regjeringen vil bidra til finansiering, utvikling og likeverdig fordeling av vaksiner og annen helseteknologi som markedet alene ikke leverer. Styrket internasjonalt samarbeid er nødvendig for å sikre global helseberedskap og redusere ulikhet i tilgang til livsviktig helsehjelp, slik at verden kan forebygge, tidlig oppdage og raskt respondere på nye og vedvarende helsetrusler. Med bevilgningene under dette kapittelet vil regjeringen videreutvikle støtten til fellesgoder for helseberedskap.

Støtten skal i hovedsak rettes mot styrking av helsesystemer og global helsesikkerhet, samt forebygging av smittsomme sykdommer, reduksjon av barne- og mødredødelighet, og styrket seksuell og reproduktiv helse og rettigheter (SRHR).

Endrede prioriteringer hos sentrale givere og en bredere nedgang i global bistand påvirker rammebetingelsene for global helse. Dette synliggjør behovet for mer effektiv ressursbruk, bedre samordning mellom ulike helseaktører og -initiativer og sterkere oppmerksomhet om fellesgoder. Regjeringen vil derfor bidra til reform av den globale helsearkitekturen, med sikte på enklere strukturer, bedre samspill mellom aktører og økt landforankring, i tråd med pågående prosesser for reform av FN-systemet.

Post 70 Helse, kan overføres

Bevilgningen dekker støtte til tiltak som skal redusere sykdomsbyrde og dødelighet i utviklingsland. Spesielt viktig er bekjempelse av smittsomme sykdommer, SRHR, forskning, pro-

duktutvikling og innovasjon. Videre støttes faglig bistand til å bidra til universell helsedekning gjennom helsesystemer som er i stand til å håndtere en økning i klimarelaterte sykdommer. Det legges vekt på innsats i Afrika sør for Sahara og i de minst utviklede landene.

Mål 2027

Bevilgningen skal bidra til å nå følgende mål:
- Sykdomsbyrden og dødeligheten, særlig blant sårbare og marginaliserte grupper, er redusert.
- Vaksinasjonsgraden i utviklingsland er økt.
- Antallet nye tilfeller av hiv, tuberkulose og malaria er begrenset.
- Utviklingsland bruker mer av sine egne ressurser på helseformål.
- Tilgangen på gode helserelaterte produkter er økt.
- Seksuell og reproduktiv helse og rettigheter er bedret.
- Helsesystemene i utviklingsland er mer bærekraftige, og universell helsedekning er oppnådd.
- Beredskapen for pandemibekjempelse er forbedret.

Prioriteringer 2027

Tilskudd til Vaksinealliansen Gavi, Vaksinekoalisjonen CEPI og Det globale fondet for bekjempelse av aids, tuberkulose og malaria vil utgjøre det meste av bevilgningen på posten i 2027. Regjeringen foreslår 1 mrd. kroner i støtte til CEPI for ny periode 2027–2031, se tilsagnsfullmakt under romertall VI.

Styrking av nasjonale helsesystemer, universell helsetilgang og en bedre primærhelsetjeneste i stand til å håndtere en økning i klimarelaterte sykdommer, er sentrale prioriteringer i 2027. Helsesystemer må tilpasses endringer i forekomst og utbredelse av smittsomme og ikke-smittsomme sykdommer og antimikrobiell resistens. Arbeidet skjer gjennom politisk engasjement og etablerte kanaler for støtte. Regjeringen arbeider for fremme av bærekraftig lokal, nasjonal og regional system- og kapasitetsutvikling, inkludert produksjon av legemidler.

Innsatsen for å fremme SRHR fortsetter i 2027, inkludert tilgang til prevensjon og reproduktive helseprodukter. Innsatsen for SRHR er viktig i møte med økt motstand mot likestilling og rettigheter i mange land. Sammen med en rekke land, i stadig bredere allianser, vil Norge arbeide for å motvirke at internasjonale forpliktelser og etablerte rettigheter på dette feltet svekkes.

Rapport 2025

Sykdomsbyrden og dødeligheten, særlig blant sårbare og marginaliserte grupper, er redusert

Norges støtte til Verdensbankens globale finansieringsmekanisme for kvinners, barns og ungdoms helse (GFF), bidrar til å styrke helsetjenester i lav- og mellominntektsland. I 2025 hadde 35 av 36 land som mottar GFF-støtte inkludert seksuell og reproduktiv helse og rettigheter i sine programmer, opp fra 29 land i 2021. Etterspørselen etter familieplanlegging i landene som får støtte fra GFF økte i gjennomsnitt med 5 pst.

I Tanzania førte nasjonal utrulling av organisasjonen Lærdal Global Health sin helhetlige omsorgspakke for trygge fødsler til 75 pst. færre mødredødsfall og 40 pst. færre nyfødtdødsfall. I tillegg er det dokumentert økt kompetanse hos helsearbeidere og bedre kapasitet for trygg fødsel og nyfødtomsorg gjennom løpende opplæring. Metoden er utviklet i samarbeid med Haydom sykehus i Tanzania, Kirkens Nødhjelp, GFF og nasjonale helsemyndigheter.

Vaksinasjonsgraden i utviklingsland er økt

Siden 2000 har mer enn 1,3 milliarder barn fått rutinevaksiner med støtte fra Gavi. I 2025 ble 73 millioner barn vaksinert med Gavi-støtte i 79 land. Dette omfatter 57 land som kvalifiserer for Gavi-støtte, samt mellominntektsland som mottar smalere målrettet støtte.

Under covid-19-pandemien økte antallet uvaksinerte og undervaksinerte barn globalt. Antall barn som ikke har fått første dose av vaksine mot difteri, kikhoste og stivkrampe (DTP1), brukes som indikator på antall uvaksinerte barn. I 2025 var det 640 000 færre uvaksinerte barn i de 57 Gavi-støttede landene enn året før. Antallet er dermed nær nivået før pandemien (9,1 millioner uvaksinerte barn i 2019 mot 9,5 millioner uvaksinerte barn i 2025).

Dekningen for tredje dose av DTP-vaksinen (DTP3) brukes ofte som en indikator for å måle et lands evne til å nå ut til barn med viktige vaksiner på en jevnlig basis. I 2025 opprettholdt eller forbedret tre firedeler av de Gavi-støttede landene dekningen for DTP3. Dette er den høyeste andelen på over 20 år. To tredeler av landene hadde en DTP3-dekning på 80 pst. eller høyere. I 12 sårbare og konfliktrammede land økte DTP3-dekningen med 5 prosentpoeng til 66 pst. i 2025. Dette er en bety-

delig framgang i noen av verdens mest krevende kontekster.

De siste årene har Gavi-alliansen styrket innsatsen mot meslinger og nådd millioner av barn gjennom rutinevaksinasjon, forebyggende kampanjer og vaksinasjon ved utbrudd. Utviklingen i 2025 var likevel sammensatt. Dekningen for første dose meslingvaksine (MCV1) var stabil på 80 pst., mens dekningen for andre dose (MCV2) økte fra 70 pst. til 72 pst. Det er fortsatt stor bekymring for immunitetsgap, fordi vaksinasjonsdekningen i mange land fortsatt er for lav til å forebygge utbrudd. I Gavi-støttede land manglet 15,6 millioner barn MCV1 i 2025.

Med støtte fra Gavi har 25 afrikanske land, som står for mer enn 70 pst. av den globale malariabyrden, innført malariavaksiner i sine rutinevaksinasjonsprogrammer. Siden 2023 er mer enn 59 millioner doser levert i noen av verdens mest malariautsatte og operasjonelt krevende områder.

Gavi støttet vaksinering av 95 millioner jenter mot HPV og overgikk dermed målet i HPV-revitaliseringsinitiativet om å nå 86 millioner jenter innen utgangen av 2025.

Alle land oppfylte sin medfinansieringsforpliktelse i 2025, med unntak av seks land der forpliktelsen frafalt som følge av humanitær krise. Gavi-støttede land bidro samlet med nær 301 mill. USD til egne vaksinasjonsprogrammer i 2025, en økning på 18 pst. fra 2024. Av den samlede medfinansieringen kom om lag 80 pst. fra nasjonale kilder, 0,2 pst. fra offisiell utviklingsbistand (ODA), og resten fra konsesjonslån fra Verdensbanken. Antallet vaksineprogrammer som opprinnelig ble støttet av Gavi, og som nå er fullt egenfinansiert, økte til 54 i 2025, sammenlignet med ett program i 2014.

Antallet nye tilfeller av hiv, tuberkulose og malaria er begrenset

2025 var preget av betydelige kutt i finansieringen av global helse. Det globale fondet omprioriterte i samarbeid med landene ressurser for å opprettholde livsviktige tjenester og sikre tilgang til diagnostikk, behandling og forebygging for hiv, tuberkulose og malaria så langt det var mulig.

Det er anslått at fondet har bidratt til å redde 72 millioner liv siden 2002. I samme periode er dødeligheten av hiv, tuberkulose og malaria i fondets mottakerland redusert med 65 pst.

I 2025 utbetalte fondet 3,9 mrd. USD til over 100 land, med vekt på de fattigste og mest sårbare landene.

I 2025 bidro fondet til at:

- 26,9 millioner mennesker fikk hivbehandling, opp fra 25,6 millioner i 2024. Antallet som ble nådd med hivforebyggende tjenester, gikk ned fra 12,3 millioner til 10 millioner.
- 7,4 millioner personer mottok behandling for tuberkulose, på nivå med 2024. Antallet som mottok forebyggende behandling etter eksponering for tuberkulosesmitte, økte fra 3,4 millioner til 3,5 millioner. Antallet med tilgang til behandling for multiresistent tuberkulose gikk ned fra 120 000 til 115 000.
- 196 millioner myggnett ble delt ut, opp fra 162 millioner i 2024. Antallet mennesker som fikk malariabehandling, gikk ned fra 173 millioner til 167 millioner.

Fondet bidro til økt tilgang til nye løsninger og behandling. Zambia og Eswatini mottok i november 2025 de første leveransene av det langtidsvirkende forebyggende hiv medikamentet lenakapavir, som de første afrikanske landene samme år som legemidlet ble tilgjengelig i høyinntektsland. AI-støttede digitale røntgenløsninger for tuberkulose ble utvidet til over 22 land, og det ble lagt til rette for innføring av nye pasientnære diagnostiske tester i 13 land med høy sykdomsbyrde. Ved utgangen av 2025 hadde 53 land anskaffet dolutegravir, den foretrukne hivbehandlingen for barn. I land støttet av fondet mottok 90 pst. av gravide kvinner som lever med hiv, antiretroviral behandling, opp fra 50 pst. i 2010.

Integrert tjenestelevering, herunder seksuell og reproduktiv helse og rettigheter, fikk økt oppmerksomhet i 2025. Tilgangen til kombinerte hurtigtester for hiv og syfilis økte fra 13,6 millioner i 2024 til 29 millioner i 2025.

Ved den åttende påfyllingen i 2025 ble det mobilisert 12,68 mrd. USD for perioden 2026–2028. Selv om målet på 18 mrd. USD ikke ble nådd, vurderes resultatet som godt i lys av det krevende finansielle klimaet.

UNAIDS bidro til mer bærekraftig finansiering av hivresponsen. Ved utgangen av 2025 hadde 32 land og to regionale programmer tatt i bruk Rapid AIDS Response Financing Tool for å identifisere finansieringsgap og styrke prioritering av ressurser. Nigeria vedtok blant annet et nytt føderalt budsjett for hiv-legemidler, som bidro til å opprettholde behandlingstilbudet til tross for kutt, mens Etiopia innførte en ny lønnsskatt for å finansiere hiv- og andre helsetjenester.

UNAIDS bidro til at flere fikk tilgang til nye metoder for å forebygge hiv. Programmet støttet bl.a. land i arbeidet med å lage regelverk og pla-

ner for å ta i bruk lenakapavir, et langtidsvirkende hiv-legemiddel som brukes til forebygging av hiv-smitte, etter at det ble inngått en avtale som gjorde billigere generiske produkter tilgjengelige. Ved slutten av 2025 hadde 10 land godkjent legemiddelet. Når det brukes hivforebyggende, gir lenakapavir svært høy beskyttelse mot hiv-smitte. Eswatini og Zambia hadde også begynt å ta medisinen i bruk.

I det sørlige Afrika samarbeidet UNAIDS med SADC og AIDS and Rights Alliance for Southern Africa (ARASA) for å utvikle og få godkjent en forbedret regional strategi for hivforebygging og seksuell og reproduktiv helse og rettigheter (SRHR) for utsatte grupper, inkludert menn som har sex med menn, transpersoner, personer som selger sex og personer som bruker narkotika. Strategien styrker regional samordning rundt kunnskapsbaserte og rettighetsbaserte tiltak og gir et praktisk rammeverk for 16 land.

Ressursbruken på helseformål i utviklingsland, inkludert fra innenlandske kilder, er økt

Global helsebistand falt fra om lag 80 mrd. USD til 38 mrd. USD mellom 2021 og 2025. Dette har særlig rammet lav- og mellominntektsland. Utviklingen i den innenlandske offentlige finansieringen av helse i lav- og lavere mellominntektsland har i hovedsak vært flat de siste årene, og ligger fortsatt langt under det nivået som kreves for å oppnå universell helsedekning. Offentlig finansiering har ikke økt raskt nok til å holde tritt med behov, befolkningsvekst og økende kostnader, mens husholdningenes egenbetaling fortsatt utgjør en stor del av finansieringen.

Tilgangen på gode helserelaterte produkter er økt

Den internasjonale ordningen for økt tilgang til legemidler, Unitaid, og partnere bidro til å gjøre livsviktig helseteknologi mer tilgjengelig i lav- og mellominntektsland. For eksempel er prisen på en bærbar, batteridrevet røntgenmaskin med innebygd kunstig intelligens redusert med 60 pst. siden mai 2025. Dette gjør det mulig å tilby tuberkulose-screening nærmere lokalsamfunn i 138 land, blant annet Vietnam, Kenya og Sør-Afrika. Videre bidro Unitaid til en avtale som gir tilgang til en ny hivforebyggende medisin. DNDi-programmet for sovesyke har blitt støttet av Norge etter TV-aksjonen i 2022. Samarbeid mellom DNDi og legemiddelselskapet Sanofi har resultert i en ny enkeltdosebehandling for den vanligste formen for sovesyke, med 96 pst. effekt, noe som representerer et stort gjennombrudd på veien mot å utrydde sykdommen.

Seksuell og reproduktiv helse og rettigheter er bedret

I 2025 bidro Norge til å styrke tilgangen til grunnleggende tjenester innen seksuell og reproduktiv helse. Samarbeidet med FNs befolkningsfonds Supplies Partnership, FNs største program for innkjøp og distribusjon av prevensjonsmidler bidro til at 23,3 millioner kvinner fikk tilgang til reproduktive helseprodukter, 10 millioner uønskede graviditeter ble avverget og over 200 000 mødre- og nyfødtdødsfall ble avverget i de 54 landene partnerskapet arbeider.

Andre norske partnerorganisasjoner, som Det globale fondet for bekjempelse av aids, tuberkulose og malaria og GFF, har bidratt til bedre tilgang til SRHR-tjenester. 26 pst. av finansieringen til GFF går til seksuell og reproduktiv helse og rettigheter (SRHR). Tilgang til SRHR-tjenester for marginaliserte grupper har særlig blitt fremmet gjennom partnere som UNAIDS og Robert Carr-fondet. Verdens helseorganisasjons forskningsprogram om SRHR, «Human Reproduction Program», har bidratt med utarbeidelse og distribusjon av normative retningslinjer for SRHR-helsetjenester. I tillegg har partnere som Gavi og Unitaid fremmet tilgang til vaksiner mot livmorhalskreft for unge jenter. I 2025 bidro fleksibel kjernestøtte fra Robert Carr Fondet til at 72 globale og regionale nettverk kunne opprettholde drift og styrke den organisatoriske kapasiteten i en periode preget av betydelige finansieringskutt og økt press mot sivilsamfunnsaktører.

Støtten muliggjorde blant annet at Women in Response to HIV/AIDS and Drug Addiction (WRADA) kunne bidra til at et lovforslag om skadereduksjon ble fremmet til første behandling i det kenyanske parlamentet.

I Vest- og Sentral-Afrika benyttet Alliance Globale des Communautés pour la santé et les droits (AGCS PLUS) dokumentasjon om barrierer i helsetjenesten og manglende psykososial støtte til LHBT+ personer i sitt påvirkningsarbeid overfor Den afrikanske kommisjon for menneskerettigheter og folkerettigheter. Dette arbeidet har bidratt til økt synliggjøring av LHBT+ personers rettigheter på regionalt nivå.

Helsesystemene i utviklingsland er mer bærekraftige, og universell helsedekning er økt

Norge, i samarbeid med en rekke andre aktører, videreførte i 2025 innsatsen for at de globale hel-

sefondene skal bidra bedre til å støtte opp om lands nasjonale prioriteringer og planer, inkludert for helsesystemstyrking (Lusaka-agendaen). Innsatsen inkluderte målrettet innsats i styrer, komiteer og faglig dialog i Vaksinealliansen Gavi, Det globale fondet for bekjempelse av aids, tuberkulose og malaria og GFF. Dette har bidratt til at fondene i større grad innretter innsatsen mot å styrke lands helsesystem, bl.a. gjennom å støtte opp om lands egne prioriteringer. Samtidig arbeides det globalt med å avklare ansvarsdeling, roller og hvilke mandater den enkelte aktør bør ha framover.

GFF er et viktig eksempel på hvordan multilaterale organisasjoner og fond, i dette tilfellet flergiverfond i Verdensbanken, bidrar til helsesystemstyrking. Innsatsen i de 36 landene er koblet til lån fra Det internasjonale utviklingsfondet (IDA) under Verdensbanken. For hver krone fra GFF benytter landene syv kroner av IDA-lån til tilsvarende formål. Dette innebar ikke bare at mer ressurser gikk til styrking av helsesystemer, men også at Verdensbankens øvrige kapasitet ble mobilisert og tilgangen til grunnleggende helsetjenester økte. Bruk av prevensjonsmidler økte med gjennomsnittlig 5 pst. siden før land mottok GFF-støtte. GFF har dessuten bidratt til mer koordinert innsats blant partnere, noe som har gjort den innenlandske helsefinansieringen mer effektiv.

Folkehelseinstituttet (FHI), Universitetet i Oslo og Universitetet i Bergen har faglige samarbeid med lav- og mellominntektsland for å styrke kjernefunksjoner i deres nasjonale helsesystem. Det har økt landenes kompetanse innen folkehelse, innsamling og bruk av digital helseinformasjon, og prioritering innen finansiering av helse. På lang sikt vil det også øke landenes kapasitet til å styre og finansiere egne helsesystemer, og dermed nasjonal helsesuverenitet og bærekraft.

Gjennom FHIs samarbeid med Etiopias folkehelseinstitutt ble landets første landsdekkende undersøkelse om luftkvalitet gjennomført. Denne gir et godt kunnskapsgrunnlag for å vurdere helseeffekter av luftforurensning. FHI støttet også det malawiske folkehelseinstituttet med å utvikle standardiserte sykdomsdefinisjoner for sykdommer som skal rapporteres ukentlig. Dette bidrar til mer presis diagnostisering. Det styrker også kvaliteten på rapportering og den nasjonale sykdomsovervåkingen. Programmet støttet den afrikanske unions helsebyrå Africa Center for Disease Control (CDC) i arbeidet med fire kunnskapsoppsummeringer om diagnostikk, vaksinasjon, behandling og helseøkonomi under det pågående utbruddet av m-kopper i 2025. Samarbeidet mellom FHI og folkehelseinstitusjoner i Asia og Afrika er et eksempel på hvordan Norge bidrar til å utvikle sterkere global beredskap i et folkehelseperspektiv.

Universitetet i Oslo, ved Health Information Systems Program-senteret (HISP), har utviklet verdens mest brukte digitale helseinformasjonssystem DHIS2. Et globalt nettverk av eksperter støtter de mer enn 77 landene som bruker dette digitale fellesgodet som nasjonalt helseinformasjonssystem. I 2025 bidro HISP med rask tilpasning av DHIS2 for å stanse utbrudd av smittsomme sykdommer i fire afrikanske land. I 2024–2025 utviklet og testet HISP en digital løsning for å integrere klima- og værdata med helsedata i ti land. Løsningen gjør det mulig å planlegge for de negative helseeffektene av klimaendringene. 2025 viste at DHIS2 er mer bærekraftig enn mange andre systemer i møte med store bistandskutt, blant annet på grunn av langsiktig arbeid med kapasitetsbygging og nasjonalt eierskap.

Universitetet i Bergen, ved Bergen Center for Ethics and Priority Setting (BCEPS), har over fire år samarbeidet med helsedepartementer og universiteter om utdanning og økt kompetanse til å kostnadsberegne og prioritere ulike helsetiltak. Samarbeidet har funnet sted i fem land (Etiopia, Ghana, Nepal, Tanzania og Zanzibar). BCEPS har utviklet et digitalt analyseverktøy – Fair Choices – som kombinerer data om nasjonal sykdomsbyrde, kostnader og effekter av ulike behandlingspakker. Det lar landene vurdere ulike scenarioer og prioritere innenfor sine finansielle muligheter.

Beredskapen for pandemibekjempelse er forbedret

Med særlig vekt på sykdommer som i stor grad rammer lav- og mellominntektsland, bidro CEPI i 2025 til videre klinisk utvikling av vaksinekandidater mot bl.a. Rift Valley-feber, Nipah, MERS, Lassafeber, m-kopper og filovirus. CEPI bidro også til at en vaksine mot chikungunya ble godkjent i flere markeder, og støttet utbruddsrespons ved Marburg i Etiopia og Rift Valley-feber i Vest-Afrika gjennom rask oppstart av vaksineutprøving og oppskalering av produksjonsberedskap. Samlet sett viser resultatene at CEPI i 2025 bidro til å styrke den globale operative beredskapen for raskere utvikling og utprøving av vaksiner ved utbrudd. Flere vaksinekandidater er fortsatt i klinisk utvikling, og viktige milepæler gjenstår før utløpet av gjeldende strategiske femårsperiode (CEPI 2.0) i 2026.

Siden 2022 har Pandemifondet investert 1,4 mrd. USD i 128 land, og mobilisert 10,1 mrd. USD i nasjonal og internasjonal medfinansiering. Dette har gitt større investeringer i pandemiberedskap. 44 pst. av tilskuddene gikk til land i Afrika sør for Sahara. 71 pst. av prosjektene rapporterte forbedret kapasitet og hastighet til raskt å kunne påvise, rapportere og analysere dyre- og menneskesykdommer.

Budsjett 2027

Det foreslås bevilget 3 598,4 mill. kroner i 2027. Det vises også til tilsagnsfullmakter under romertall VI for Vaksinekoalisjonen CEPI, Vaksinealliansen Gavi og Det globale fondet for bekjempelse av aids, tuberkulose og malaria.

Post 71 Verdens helseorganisasjon (WHO)

Bevilgningen dekker Norges frivillige bidrag til Verdens helseorganisasjon (WHO) og består av kjernestøtte og mykt øremerket støtte til WHOs strategiske plan for 2025–2028.

WHO leder og koordinerer det globale helsearbeidet og er en nøkkelaktør i innsatsen for internasjonal respons på helsekriser. Organisasjonen leder også den globale innsatsen for universell helsedekning og bedre folkehelse verden over i et livsløpsperspektiv, og har ansvar for global standardsetting og normativt arbeid på helsefeltet.

WHOs faglige arbeid er avgjørende for norske prioriteringer, herunder forebygging av, beredskap for og respons på pandemier. Innsatsen for å styrke global beredskap og respons på helsekriser er trappet betydelig opp de senere årene og utgjør ett av WHOs tre hovedmål.

På Verdens helseforsamling i mai 2022 ble det enighet om at halvparten av kjernebudsjettet skal finansieres av pliktige bidrag innen 2031 gjennom en gradvis økning. Norges pliktige bidrag til WHO dekkes under kap. 151 *Fred, sikkerhet og globalt samarbeid*, post 74 *Pliktige bidrag til FN-organisasjoner mv.*

WHO har også en sentral rolle for oppnåelse av flere bærekraftsmål, inkludert god helse og livskvalitet, fattigdomsreduksjon, matsikkerhet, klima, vann og sanitær og redusert ulikhet. Organisasjonens arbeid er samtidig fundamentalt for andre globale helseinitiativer som Norge investerer i, som Vaksinealliansen Gavi, hvor WHO er en alliansepartner, Vaksinekoalisjonen CEPI, Det globale fondet for bekjempelse av aids, tuberkulose og malaria og Den globale finansieringsfasiliteten for kvinners, barns og ungdoms helse (GFF).

Mål 2027

Bevilgningen skal bidra til at WHO når sine strategiske mål for perioden 2025–2028:

- Én milliard flere mennesker drar nytte av universell helsedekning
- Én milliard flere mennesker er beskyttet mot helsekriser
- Én milliard flere mennesker opplever bedre helse og velvære

WHO skal arbeide med de viktigste faktorene som påvirker folks helse, inkludert klimaendringer og miljøfaktorer, fremme universell helsedekning gjennom styrking av primærhelsetjenesten og helsesystemer, bidra til å redusere ulikhet i tilgang til helsetjenester og kjønnsulikheter, samt forebygge og respondere effektivt på helsekriser.

Prioriteringer 2027

WHOs innsats for helsesikkerhet og beskyttelse av helse vil stå sentralt i organisasjonens arbeid og i norsk politikk overfor WHO i 2027. Dette omfatter forebygging og håndtering av utbrudd av smittsomme sykdommer med epidemisk og/eller pandemisk potensial, samt respons på helsekriser. Erfaringene fra covid-19-pandemien har ført til styrking av det internasjonale helsereglementet, vedtatt under Verdens helseforsamling i mai 2024, og tilslutning til en pandemiavtale i mai 2025. Avtalen vil imidlertid ikke kunne tre i kraft før forhandlingene om et tillegg til avtalen er sluttført. Norge vil arbeide for å bidra til dette. Pandemiavtalen vil styrke verdens evne til å forebygge og håndtere framtidige pandemier.

De fleste lav- og mellominntektsland står samtidig overfor en økende samlet sykdomsbyrde, også fra ikke-smittsomme sykdommer. En sterk primærhelsetjeneste er avgjørende for å møte disse utfordringene. Norge vil derfor arbeide for universell helsedekning og styrking av helsesystemer, med særlig vekt på primærhelsetjenester. Kvinners, barns og ungdoms helse, inkludert seksuell og reproduktiv helse og rettigheter (SRHR), vil vektlegges, og Norge vil arbeide for at integrering av likestilling i WHOs planer og programvirksomhet videreføres og forsterkes.

Sammenhengen mellom helse, miljø og klima tillegges økende betydning. Luftforurensing forårsaker årlig flere millioner dødsfall, og konsekvenser av klimaendringer vil både forsterke eksisterende og bidra til nye helseutfordringer.

USAs utmelding har medført et bortfall av om lag 20 pst. av organisasjonens finansiering. Dette

reduserer kapasiteten til håndtering av helsekriser, smittevern og vaksinearbeid, områder der WHO har et mandat og en rolle som ikke kan eller bør erstattes av andre aktører.

For å bidra til et fortsatt sterkt og effektivt WHO, vil Norge arbeide for videre reformer, med vekt bl.a. på å styrke organisasjonens innsats på landnivå, sikre åpenhet, etterrettelighet og gode systemer for håndtering av misligheter og av seksuelt misbruk, trakassering og utnyttelse. Norge vil også fortsette å jobbe for en bærekraftig finansiering av organisasjonen.

Videre vil Norge arbeide for at WHO bidrar til et mer samordnet og resultatorientert FN, i tråd med generalsekretærens UN80-initiativ, inkludert pågående prosesser for reform og tilpasning av det humanitære arbeidet i organisasjonen.

Rapport 2025

Bevilgningen bidro til Verdens helseorganisasjon sine mål i det globale handlingsprogrammet *General Programme of Work (GPW) 13* (2019–2025).

2025 var preget av økonomiske nedskjæringer og stramme prioriteringsprosesser i organisasjonen. Det har vært en reell fremgang i global helse i perioden, men med store ulikheter mellom befolkningsgrupper. Bærekraftsmålet for helse vil ikke bli nådd innen 2030 med dagens innsats. 50,4 pst. av aktivitetsindikatorene i GPW 13 ble nådd, men med store forskjeller innen program og land.

Én milliard flere mennesker drar nytte av universell helsetilgang

Det var betydelig framgang på dette området i 2025, der 567 millioner flere mennesker fikk tilgang til grunnleggende helsetjenester til en rimelig kostnad. Den viktigste årsaken til framgangen var bedre tilgang til behandling for tuberkulose og HIV, samt forebygging av smittsomme sykdommer.

Manglende finansiering, svake helseinformasjonsystemer, manglende helsepersonell, høy gjennomtrekk av ansatte og effekter av covid-19 forble utfordrende. Små øystater og land rammet av konflikt hadde generelt begrenset framgang.

Én milliard flere mennesker er beskyttet mot helsekriser

Pandemiavtalen ble vedtatt under helseforsamlingen 2025. Avtalen vil tre i kraft når det er oppnådd enighet om detaljene i mekanismen som skal sikre en mer rettferdig tilgang til vaksiner og legemidler. Manglende finansiering medførte begrenset mulighet for nødhjelprespons, humanitær koordinering og sykdomsovervåkning. Grunnleggende helsetjenester, inkludert traumebehandling, mødrehelse, immunisering og behandling av kroniske sykdommer, ble videreført under svært vanskelige humanitære forhold. Humanitære partnere i helsesektoren nådde totalt 113 millioner mennesker i 24 krisesituasjoner. Finansiering gjennom Verdens helseorganisasjons krisefond sikret rask respons i 45 akutte kriser i 51 land og ved tre globale sykdomsutbrudd.

Én milliard flere mennesker opplever bedre helse og velvære

Nedgang i tobakk- og alkoholforbruk, bedre luftkvalitet, ren energi og bedre tilgang til vann og sanitære forhold fortsatte å bidra til at mennesker fikk bedre helse i 2025. WHO vedtok et oppdatert globalt veikart for luftforurensing og helse samt en politisk erklæring om ikke-smittsomme sykdommer og psykisk helse under helseforsamlingen i 2025.

Tilgang til behandling for ikke-smittsomme sykdommer har økt, og 1,7 millioner personer i India, Etiopia, Ghana, Nepal og Myanmar fikk behandling for høyt blodtrykk og diabetes gjennom programmet for ikke-smittsomme sykdommer som Norge støtter. Forskningsprogrammet på seksuell og reproduktiv helse og rettigheter (SRHR) «Human Reproduction Program» (HRP) bidro til oppdaterte standarder og retningslinjer for bl.a. fødsel, prevensjon, vold mot kvinner og ungdomsgraviditet. HRP styrket også kunnskapsgrunnlaget for trygg abort. HRP støttet land i å innlemme seksuell og reproduktiv helse i primærhelsetjenesten og i systemer for universell helsedekning. HRP bisto også i å styrke SRHR-responsen i sårbare og konfliktpregede områder. HRPs forskning var avgjørende for at de første internasjonale retningslinjene innen infertilitet kunne utarbeides og lanseres. Norge hadde i 2025 lederskapet i HRPs styrende organ.

Budsjett 2027

Det foreslås bevilget 255 mill. kroner i 2027.

Kap. 161 Utdanning, forskning og offentlige institusjoner

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
70	Utdanning, *kan overføres*	784 499	646 798	546 798
71	Forskning, *kan overføres*	58 694	67 196	67 876
73	Styresett og offentlige institusjoner, *kan overføres*	531 937	628 363	628 363
74	Norges forskningsråd – utviklingsområdet, *kan overføres*	124 996	182 300	198 200
	Sum kap. 161	1 500 126	1 524 657	1 441 237

Utdanning er et sentralt innsatsområde for Norge. Det norske utdanningssamarbeidet skal bidra til å nå bærekraftsmål 4 om utdanning av god kvalitet. Kapittelet dekker hele utdanningsløpet fra grunnskolen til høyere utdanning.

Regjeringens innsats for å styrke offentlige institusjoners kompetanse og kapasitet til å mobilisere og forvalte ressurser for bærekraftig utvikling vektlegger omfordeling gjennom økte skatteinntekter, ansvarlighet og åpenhet, med mål om å sette utviklingsland bedre i stand til å levere grunnleggende tjenester til sin befolkning. Bekjempelse av korrupsjon og organisert kriminalitet inngår i denne innsatsen.

Bevilgningene under dette kapittelet støtter forskning på utviklingsrelaterte tema, utdanningstiltak og styrking av forskningskapasitet i utviklingsland. Dessuten støttes faglig samarbeid for å styrke offentlige institusjoners kompetanse og kapasitet til å mobilisere og forvalte ressurser for bærekraftig utvikling.

Regjeringens innsats for å nå bærekraftsmålene er basert på forskningsbasert kunnskap. Det er viktig at Norge har forskningsmiljøer med høy kompetanse på prioriterte områder i utenriks- og utviklingspolitikken og at det legges til rette for samarbeid med sterke forskningsmiljøer i andre land, inkludert utviklingsland.

Post 70 Utdanning, kan overføres

Bevilgningen dekker bidrag til kvalitetsutdanning for alle. God og relevant utdanning er avgjørende for å bekjempe fattigdom, oppnå bærekraftig utvikling og motvirke sosial ulikhet. Utdanning er også en forutsetning for å lykkes på andre områder, som bedre helse, likestilling, inkludering, sysselsetting og økt skatteinngang.

Mål 2027

Bevilgningen skal bidra til å nå følgende mål:
- Barn begynner på og fullfører grunnskole.
- Barn og unge har lært grunnleggende ferdigheter og rustes for livet.
- Barn og unge i krise- og konfliktsituasjoner får tilgang til god utdanning.
- Jenter og gutter har lik tilgang til utdanning, og alle tilbys seksualitetsundervisning.
- Kvaliteten i, og tilgangen til, høyere utdanning og forskning i utviklingsland er forbedret.

Prioriteringer 2027

Utdanning er en menneskerettighet, og Norges støtte skal bidra til å bekjempe sosial skjevhet og fremme likestilling. I utdanningssamarbeidet vil regjeringen derfor vektlegge et godt offentlig utdanningstilbud som gir like muligheter for alle.

Regjeringen vil prioritere utdanning i krise- og konfliktsituasjoner. God koordinering mellom humanitær innsats og langsiktig utvikling vil være sentralt for å bidra til at barn og unge som er rammet av konflikt, naturkatastrofer, klimarelaterte og andre kriser får tilgang til utdanning. Norsk innsats skal styrke nasjonale utdanningssystemer og bygge kapasitet som setter utviklingsland bedre i stand til å levere kvalitetsutdanning til sin befolkning. Økt kapasitet og kompetanse på landnivå og i lokalsamfunn bidrar til bærekraft og kan redusere konsekvenser av kriser.

Utdanning har en positiv effekt for å nå de andre bærekraftsmålene. Norge vil støtte tiltak som gir jenter og gutter mulighet til å fullføre gratis og likeverdig grunnskole og videregående opplæring av god kvalitet. Utdanning er det viktigste tiltaket for å oppnå likestilling. Ett ekstra år med

utdanning for jenter øker inntekten deres med 20 pst. Jenters utdanning reduserer mødredødelighet og risikoen for tidlig graviditet, og er den mest effektive metoden for å bekjempe barneekteskap. I tillegg bidrar utdanning av jenter til økonomisk utvikling, mer bærekraftige lokalsamfunn og redusert ulikhet Regjeringen vil fortsatt vektlegge støtte til seksualitetsundervisning i skolen som et ledd i å styrke innsatsen for seksuell og reproduktiv helse og rettigheter, for å beskytte jenter bedre og for å bidra til økt likestilling. Dette skal følges opp i dialogen med etablerte multilaterale partnere.

Innsats for kapasitetsutvikling innen høyere utdanning og forskning i utviklingsland vil bli videreført i 2027. Samarbeid mellom akademiske institusjoner i utviklingsland, fremfor alt i Afrika sør for Sahara, samt deres samarbeid med norsk akademia står sentralt. Regjeringen vil bidra til at kvinner og underrepresenterte grupper får bedre tilgang til høyere utdanning. Støtte til kapasitetsutvikling av institusjoner i sør prioriteres. Det lyses derfor ikke ut nye stipender under stipendordningen NORSTIP, som ble etablert i 2024 for internasjonale studenter fra utviklingsland for å ta helgradsstudier i Norge. NORSTIP avvikles når studentene som allerede er tatt opp i stipendprogrammet har fullført studiet i 2027.

Rapport 2025

Barn begynner på og fullfører grunnskole. Barn og unge har lært grunnleggende ferdigheter og rustes for livet.

Norsk innsats bidro til å bygge opp og styrke utdanningssystemer på landnivå og økte myndighetenes evne til å innfri retten til utdanning i mange land.

I perioden 2024–2025 bidro FNs organisasjon for utdanning, vitenskap, kultur og kommunikasjon (UNESCO) til å styrke utdanningssystemer i en lang rekke medlemsland. Organisasjonens normative mandat og rollen som kapasitetsbygger ble tydelig gjenspeilet i arbeidet på landnivå. 94 medlemsland fikk støtte til bedre å ivareta barns rett til utdanning. 56 av disse landene forbedret sin utdanningspolitikk, lovgivning, eller monitoreringssystemer. UNESCO bisto 58 land, hvorav 28 i Afrika, i å utvikle helhetlig lærerpolitikk. 533 lærerutdanningsinstitusjoner, hvorav 274 i Afrika, styrket sin kapasitet, og til sammen 672 000 lærere og annet utdanningspersonell fikk opplæring. Samtidig understreker UNESCO at bærekraft på landnivå, i form av oppfølging av gode utdanningsstrategier, planer eller lignende, forble en utfordring på grunn av lav kapasitet hos utdanningsmyndighetene, reduserte offentlige investeringer og fallende giverstøtte til utdanning.

I 2025 bidro UNICEF til å styrke utdanningssektoren i 147 land gjennom målrettede programmer og tiltak. Norsk støtte til UNICEF bidro til at 27,8 millioner barn som ikke gikk på skolen fikk tilgang til utdanning, inkludert 9,1 millioner barn i humanitære situasjoner. Videre bidro UNICEF til at 24,5 millioner barn fikk tilgang på læremateriell i 2025. UNICEF arbeidet målrettet med å sikre deltakelse for barn med funksjonsnedsettelse. I 2025 fikk mer enn 640 000 barn med funksjonsnedsettelse tiltak som la til rette for deres skoledeltakelse og læring.

Det globale partnerskapet for utdanning støttet 94 partnerlands arbeid for å bygge bedre og mer inkluderende utdanningssystemer. Fondet bidro i perioden 2021–2025 til å sikre utdanning for 372 millioner barn. De fleste, over 70 pst, bor i land preget av sårbarhet og konflikt. Nå fullfører nesten tre av fire barn i partnerland barneskolen. Partnerlandene distribuerte 272 millioner skolebøker, lærte opp over 4,7 millioner lærere og bygde eller renoverte over 92 000 klasserom i perioden 2021–2025. Alle tilskuddene som ble godkjent fra 2022 inneholder konkrete og målrettede tiltak for å styrke likestilling. 68 pst. av aktivitetene (målt i finansieringsvolum) hadde likestilling som et spesifikt mål i løpet av GPE 2025 perioden. 51 pst. av tilskuddsmidlene som ble godkjent i perioden 2021–2025 gikk til lavinntektsland. GPE var i 2025 inne i avslutningen av strategiperioden 2021–2025 og i arbeidet for å forberede ny strategi for 2026–2030 samt legge til rette for påfylling av fondet.

Barn og unge i krise- og konfliktsituasjoner får tilgang til god utdanning

I 2025 bidro fondet for utdanning i krise- og konfliktsituasjoner, Education Cannot Wait, med utdanningstiltak for vel 5,7 millioner barn og unge i krise- og konfliktsituasjoner, herunder flyktninger og internt fordrevne i 31 land. ECW bidro også til opplæring av rundt 116 000 lærere, distribusjon av undervisningsmateriell til vel 2 millioner elever og sørget for tilgang til skolemat for rundt 191 000 barn og unge. Av barna som mottok støtte fra fondet i 2025 var andelen jenter 52 pst, og barn med nedsatt funksjonsevne 3 pst. Se også omtale under kap.150 *Humanitær bistand*, post 70 *Nødhjelp og humanitær bistand.*

I tillegg bidro flere andre partnere med støtte til utdanning i krise- og konfliktsituasjoner inklu-

dert UNICEF, GPE og UNESCO. UNICEF har bidratt med utdanning for 9,1 millioner barn og unge i krise- og konfliktsituasjoner.

Jenter og gutter har lik tilgang til utdanning, og alle tilbys seksualitetsundervisning

Jenters utdanning var en prioritering i den norske utdanningsbistanden i 2025. Likestilling var en hovedpilar i alle programmene som fikk støtte fra norsk side, og en prioritering for Norges samarbeidspartnerne. UNESCO ga 18 medlemsland målrettet hjelp til å utvikle lover, politikk og planer som sikret at utdanning fremmer likestilling. Gjennom deres samarbeidsprogrammer fikk 38 millioner elever opplæring med et sterkere likestillingsperspektiv. Dette inkluderte 32,6 millioner elever som fikk tilgang til seksualitetsundervisning. I Afrika alene fikk 310 000 lærere opplæring i seksualitetsundervisning.

Ungdom har ferdigheter som sikrer overgang til arbeidslivet

Den internasjonale arbeidsorganisasjonen (ILO) bidro gjennom brede partnerskap med myndigheter, arbeidsgivere og arbeidstakerorganisasjoner til at seks land i Afrika utviklet bedre og mer fleksible yrkesopplæringssystemer. Organisasjonen støttet landene i å utvikle og få vedtatt ny politikk og bedre styring av sektoren. Systemet for realkompetansevurdering ble styrket i tre av landene (Etiopia, Malawi og Tanzania), hvor det ble åpnet opp for å få dokumentert kunnskap og kompetanse oppnådd gjennom praktisk erfaring i 16 yrker. I Ghana, Mali, Senegal og Tanzania støttet ILO trepartssamarbeid om lærlingereformer i tråd med ILOs anbefaling 208. Det anslås at ILO gjennom de ulike innsatsene med norsk støtte i 2025 bidro til at 1,4 millioner personer fikk yrkesrettet opplæring. Over 8 200 personer fikk opplæring eller fikk sin realkompetanse vurdert og anerkjent i programmer med direkte støtte fra ILO. Med norsk støtte bidro ILO også til etablering av regionale rammeverk for yrkesopplæring i Afrika og sør-sør-læring mellom afrikanske land.

Et flergiverprogram for sysselsetting av kvinner i det grønne skiftet i Afrika bidro til at nesten 3 000 ungdommer fullførte yrkesopplæringstiltak. Programmet kombinerte praktisk yrkesopplæring, arbeidsmarkedstiltak og partnerskap med bedrifter, slik at ungdom ikke bare lærte ferdigheter, men også lettere kunne bruke dem til å få jobb. Over 2 000 ungdom fikk arbeid i selskaper som driver grønn omstilling i 2025.

Kvaliteten i, og tilgangen til, høyere utdanning og forskning i utviklingsland er forbedret

Norges program for kapasitetsutvikling innen høyere utdanning og forskning (NORHED II, 2021–2026) bidro i 2025 til bedre kvalitet og tilgang til høyere utdanning i 30 land i det globale sør. Ved utgangen av 2025 var 389 nye eller reviderte studieprogrammer utviklet, 1 157 fagfellevurderte artikler publisert og 560 doktorgradsstipender tildelt, hvorav 46 pst. til kvinner. Særlig viktig var støtten til yngre forskere, som er framtidige forelesere, veiledere, forskere og formidlere, og dermed sentrale for å styrke sektoren over tid.

Økt kompetanse blant akademisk ansatte for å styrke bærekraftig kapasitetsbygging og universitetenes eget fagtilbud er et hovedmål i NORHED. Stipendene går i hovedsak til ansatte ved partneruniversitetene, og de fleste gradene gjennomføres i det globale sør. Ved utgangen av 2025 hadde 805 ansatte, hvorav 56 pst. kvinner, ved høyere utdanningsinstitusjoner i utviklingsland styrket sin forskerkompetanse, hvilket igjen bidrar til økt kvalitet i undervisningen.

Økt deltakelse av kvinner i akademia er også en sentral del av programmet. NORHED bidro gjennom 1 910 stipender som var målrettet til kvinner, barseltilrettelegging, fysisk tilrettelegging, likestillingsretningslinjer og karriereveiledning. Dette styrket arbeidet for en mer inkluderende høyere utdanningssektor ved partneruniversitetene.

De 60 NORHED-prosjektene viste god framdrift i 2025. I Nepal ga landets første masterprogram i ingeniørgeologi og tunnelbygging etterspurt kompetanse, og alle kandidatene var i arbeid ved utgangen av året. Prosjektet bidro også til utvikling av kraftturbiner tilpasset geologiske forhold i Himalaya. Ved Universitetet i Rwanda ble landets første lokale mastergrad i medier og kommunikasjon etablert for yrkesaktive journalister og kommunikasjonsfagfolk. Studiet styrket kompetansen til fagpersoner som fremmer demokratisk dialog og holder offentligheten informert og myndigheter ansvarlige. I Malawi og Zambia ble et utdanningsprogram innen helseledelse etablert ved Kamuzu University of Health Sciences og University of Zambia. Programmet koblet forskning til praktisk ledelse i helsesystemer med knappe ressurser og styrket ledelseskapasiteten i offentlige helsetjenester.

Høsten 2025 ble det tatt opp totalt 169 nye NORSTIP-studenter. Inkludert de 56 studentene som ble tatt opp i 2024, var det totalt 225 NORSTIP-studenter i Norge i 2025.

Budsjett 2027

Det foreslås bevilget 546,8 mill. kroner i 2027. Det er en reduksjon på 100 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett for 2026. Reduksjonen skyldes bl.a. regjeringens prioritering av økte bevilgninger til Norfund for å mobilisere mer privat kapital, bidra til jobbskaping og styrke norsk klimafinansiering.

Reduksjonen innebærer at det ikke gis tilskudd til Det globale partnerskapet for utdanning i 2027 og at støtten til NORSTIP avvikles når studentene som allerede er tatt opp i stipendprogrammet har fullført studiet i 2027.

Post 71 Forskning, kan overføres

Bevilgningen dekker i hovedsak bidrag til å styrke forskningskapasitet, -produksjon og forskningssystemer i Afrika sør for Sahara. Dette er i tråd med bærekraftsmål 9.5 om å styrke vitenskapelig forskning i utviklingsland, inkludert å øke antall forskere per million innbyggere og øke bevilgningene til forskning og utvikling. Bevilgningen dekker også tildeling til Chr. Michelsens Institutt (CMI), i tråd med departementenes bidrag til grunnfinansiering av instituttsektoren.

Mål 2027

Bevilgningen skal bidra til å oppnå følgende mål:
- Forskningssystemer og forskningskapasitet i Afrika sør for Sahara er styrket.
- Afrikanskledet forskning av høy kvalitet er økt.

Prioriteringer 2027

Bevilgningen skal brukes til å støtte forskningsråd, forskningsinstitutter og andre nøkkelaktører i forskningsøkosystemet i Afrika sør for Sahara. I 2027 skal bevilgningen bidra til styrket kvalitet på afrikanskledet forskning og publisering samt innsats for akademisk frihet og unge forskere. Direkte støtte til forskningsinstitusjoner i samarbeidsland prioriteres.

Grunnbevilgningen til Chr. Michelsens Institutt skal prioriteres.

Rapport 2025

Forskningssystemer og forskningskapasitet i Afrika sør for Sahara er styrket

Fase to av initiativet for styrking av forskningsråd, Science Granting Councils Initiative, ble avsluttet i 2025. Dette programmet bidro til å styrke forskningssystemer i 17 land i Afrika sør for Sahara gjennom støtte til nasjonale forskningsråd. Med norske bidrag ble det opprettet nye selvstendige forskningsråd i Etiopia, Ghana og Sierra Leona, samtidig som flere andre land arbeidet med etablering av egne forskningsråd. Innsatsen førte til at forskningsrådene gikk fra å ha begrenset mandat og innflytelse til å kunne spille en mer aktiv rolle i utforming og gjennomføring av Den afrikanske unions forskningsstrategi. Tolv land innførte nye eller oppdaterte nasjonale forskningsstrategier og flere sikret forskningsfinansiering fra egne myndigheter, eksempelvis Elfenbenskysten, Kenya, Rwanda og Senegal.

Initiativet bidro også til tettere samarbeid mellom forskningsråd gjennom etableringen av et regionalt nettverk med felles utlysninger og læringsutveksling. Elleve forskningsråd fikk på plass digitale forskningsforvaltningssystemer med teknisk støtte fra det ugandiske forskningsrådet. Dette resulterte i økt effektivitet med å organisere utlysninger og følge opp prosjekter. Som del av klimapartnerskapet mellom Norge og Tanzania muliggjorde styrkede systemer ved Tanzanias forskningsråd utviklingen av et omfattende klimaforskningsprogram, som styrket nasjonal kapasitet til å håndtere klimakrisen.

Tre nye avtaler hadde oppstart i 2025. Disse bidro til å styrke afrikansk forskningspublisering (African Journals Online), unge forskeres kompetanse (International Network for Advancing Science and Policy) og akademisk frihet (Council for the Development of Social Science Research in Africa).

Akademisk frihet er under sterkt press i Afrika. I april arrangerte rådet for utvikling av forskning på samfunnsfag i Afrika, Council for the Development of Social Science Research in Africa, en panafrikansk konferanse ved Universitetet i Dar es Salaam i Tanzania for å styrke arbeidet med akademisk frihet på kontinentet. Konferansen resulterte i en oppdatert versjon av Kampalaerklæringen fra 1990, tilpasset dagens utfordringer knyttet til likestilling, generasjonskløfter og digital teknologi. Organisasjonen utviklet også et system for å overvåke og rapportere brudd på akademisk frihet i Afrika, noe som tidligere bare var blitt gjort av aktører i det globale nord.

Gjennom digital undervisning i regi av det internasjonale nettverket for fremme av vitenskap og politikk, International Network for Advancing Science and Policy, fikk over 1 500 unge forskere ved afrikanske NORHED-institusjoner, hvorav 35 pst. var kvinner, styrket sin forskningskompetanse, hovedsakelig innen akademisk skriving,

søknadsutvikling og samarbeid med andre aktører. Parallelt jobbet organisasjonen målrettet med tre institusjonelle partnerskap i Etiopia (Mekelle og Jimma University) og Tanzania (University of Dodoma) for å få på plass varige strukturer for kapasitetsutvikling. Universitetsansatte ble opplært som kursholdere og videreførte og utvidet kompetansen internt.

Afrikanskledet forskning av høy kvalitet er økt

Norsk støtte bidro til å styrke lokalt ledet forskning og innovasjon i Afrika gjennom finansiering av forskningsprosjekter utlyst av nasjonale forskningsråd. Ettersom forskningsagendaen fastsettes av de afrikanske forskningsrådene og prosjektene ledes av afrikanske forskere, bidro denne støtten til lokalt ledet utvikling. Prosjektene bidro til forbedrede levekår, økte inntektsmuligheter og mer bærekraftig ressursforvaltning, blant annet gjennom utvikling av nye landbruksmetoder, vanningsløsninger, næringsrike matvarer og fornybare energiløsninger. Innovasjoner som videreutvikling av bananfiber i Uganda bidro til nye miljøvennlige produkter og skapte nye inntektskilder for bønder.

I 2025 fikk tre afrikanske tidsskrifter for første gang den høyeste kvalitetsrangeringen på den afrikanske forskningspubliseringsplattformen African Journals Online (AJOL) etter flere år med veiledning og støtte. En annen viktig milepæl ble nådd da over 900 afrikanske tidsskrifter ble inkludert på plattformen, hvorav 47 pst. var åpent tilgjengelige.

Budsjett 2027

Det foreslås bevilget 67,9 mill. kroner i 2027.

Post 73 Styresett og offentlige institusjoner, kan overføres

Bevilgningen dekker tiltak for å styrke offentlige institusjoners kompetanse og kapasitet til å mobilisere og forvalte ressurser for bærekraftig utvikling, inkludert bekjempelse av korrupsjon.

Ulikhet er en grunnleggende og økende utviklingsutfordring. Ulikhet svekker tillit, politisk stabilitet og demokrati, og undergraver langsiktig vekst og fattigdomsreduksjon. I en tid hvor tradisjonelt store bistandsgivere reduserer sine budsjetter, er det enda viktigere å styrke utviklingslands evne til å finansiere egen utvikling. Dette inkluderer arbeidet med gjeldsbærekraft. Posten bidrar til systemiske endringer som styrker lavinntektslands evne til å mobilisere egne ressurser og omsette disse i offentlige investeringer og tjenester til beste for befolkningen.

Innsatsen innrettes særlig for å øke skatteinntekter og forebygge og bekjempe skatteunndragelser, korrupsjon og ulovlig kapitalflyt, som svekker offentlige inntekter og undergraver tilliten til institusjoner. Posten støtter tiltak innen finansforvaltning, inkludert ansvarlig gjeld, data og statistikk, digitalisering og likestilling. Dette er områder som er relevante på tvers av sektorer i offentlig forvaltning. Videre dekkes forebygging og bekjempelse av organisert kriminalitet og hvitvasking. Langsiktighet og forutsigbarhet er viktig for å sikre resultater.

Norske statlige institusjoner i Kunnskapsbanken er sentrale for faglig samarbeid under posten. Multilaterale organisasjoner, sivilt samfunn, forskningsmiljøer og gravejournalister er også viktige samarbeidspartnere. Posten omfatter *Digitalisering for utvikling, Likestilling for utvikling og Skatt for utvikling,* samt *Statistikk- og registersamarbeid*. Posten dekker også programmet *Antikorrupsjon og godt styresett.*

Mål 2027

Bevilgningen skal bidra til å nå følgende mål:

- Ulikhet og fattigdom er redusert gjennom økt nasjonal ressursmobilisering, styrket offentlig forvaltning og kriminalitetsbekjempelse på landnivå, i samarbeidsland med vekt på åpenhet, ansvarlighet, integritet, likestilling og inkludering.
- Internasjonale normer, standarder og kunnskapsgrunnlag er styrket på måter som bidrar til redusert ulikhet og til å styrke nasjonal ressursmobilisering og offentlige institusjoner i utviklingsland.

Prioriteringer 2027

Oppfølging av Sevilla-erklæringen om finansiering for utvikling er en sentral prioritet for denne budsjettposten. Erklæringen fra 2025 fornyet det globale rammeverket for finansiering av bærekraftig utvikling og slo fast at verden må mobilisere langt mer kapital, fra både offentlige og private kilder. Landene ble særlig enige om behovet for systemreformer for å styrke nasjonal ressursmobilisering, håndtere gjeldsproblemer, mobilisere private investeringer og reformere den internasjonale finansarkitekturen for å gjøre kapital mer tilgjengelig og rimelig for utviklingsland. I tillegg vektla erklæringen godt styresett, antikorrupsjon

og sterke institusjoner som forutsetninger for å utløse både nasjonal og privat finansiering.

Programmet Skatt for utvikling er en hovedprioritet innen utviklingssamarbeidet for nasjonal ressursmobilisering. En helhetlig tilnærming til offentlig finans vil være avgjørende for å sikre omfordeling, redusere ulikhet og styrke tillit mellom skatteytere og myndigheter. Programmet skal bidra til å forbedre skatteadministrasjon og -systemer i utviklingsland, samt øke inntektene for å fremme bærekraftig utvikling. Programmet skal også styrke utviklingslands rolle i utvikling av det internasjonale skattesamarbeidet.

Tiltak mot korrupsjon, organisert kriminalitet, hvitvasking og ulovlig kapitalflyt er avgjørende for godt styresett og nasjonal ressursmobilisering. Antikorrupsjon er en hovedprioritet, og omfatter særlig støtte til faglig samarbeid for å følge opp forpliktelser under FN-konvensjonen mot korrupsjon. Innsatsen skal særlig vektlegge oppfølging av resolusjonen om økt åpenhet om politisk finansiering, vedtatt på siste statspartsmøte under Norges ledelse, samt arbeid for å fremme etablering av åpne registre over reelle rettighetshavere, økt åpenhet i offentlige innkjøp og beskyttelse av varslere. Innsats mot organisert kriminalitet og hvitvasking omfatter støtte til FNs kontor for narkotika og kriminalitet (UNODC) og gjennomføring av FNs konvensjon mot organisert kriminalitet og standardene utviklet av Financial Action Task Force.

Sevilla-erklæringen framhever data og statistikk som en katalysator for utviklingsfinansiering. Statistikk- og registersamarbeid vil fortsette som eget program.

Likestilling for utvikling videreføres som eget program. For å sikre størst mulig utviklingseffekt skal programmet også bidra til å integrere likestilling i øvrige kunnskapsprogram.

Digitale fellesgoder skal bidra til mer effektive og inkluderende tjenester og økt innovasjon. Norges støtte til digital offentlig infrastruktur vil fortsatt prioriteres i programmet Digitalisering for utvikling.

Tiltak for å styrke kunnskapsgrunnlaget og å videreutvikle normer, standarder og operative tiltak innenfor temaene på posten vil også støttes. Nasjonal innsats og internasjonalt samarbeid må virke sammen for å styrke offentlige kjernefunksjoner for inntekt og omfordeling og for styrket nasjonal og internasjonal ressursmobilisering for bærekraftig utvikling.

Innsats for å etablere en FN-ledet rammekonvensjon om skatt, samt styrke gjennomføringen av eksisterende forpliktelser og standarder innen skatt, antikorrupsjon og ulovlig kapitalflyt fortsetter i 2027. Støtte går også til sivilt samfunn for tiltak som bidrar til åpenhet, ansvarlighet og integritet hos myndighetene og driver frem innovasjon.

Rapport 2025

Økt nasjonal ressursmobilisering og styrket offentlig forvaltning i samarbeidsland med vekt på åpenhet, ansvarlighet, integritet, likestilling og inkludering.

Norsk støtte og partnerskap med multilaterale aktører, nasjonale myndigheter, norske institusjoner, uavhengige kunnskapsmiljøer og sivilt samfunn bidro til styrket offentlig forvaltning i utviklingsland. Innsatsen for skatt, digitalisering, antikorrupsjon, likestilling, riksrevisjoner og statistikk bidro til økte inntekter og større effektivitet i forvaltningen av offentlige midler. Norsk bistand var ett av flere bidrag til disse resultatene, og resultatene må ses i sammenheng med innsatsen fra lokale myndigheter og andre utviklingspartnere.

Under programmet Skatt for utvikling bidro Skatteetatens samarbeid til bedre etterlevelse av innbetaling av økte skatteinntekter. Siden samarbeidet på Zanzibar startet i 2022 har merverdiinntektene økt med 150 pst., mens samlede skatteinntekter økte med 51 pst. I samarbeidsperioden økte skatteinntektene på fastlands-Tanzania med 16 pst. årlig. Skattemyndighetene i Rwanda rapporterte om økt frivillig etterlevelse på 15 pst. i prosjektperioden, som følge av digitalisering og bedre brukervennlighet, noe Skatteetaten bidro til.

Norges støtte til Verdensbankens skatteprogram styrket skattesystemer og finanspolitikk i utviklingsland. Programmet, som utføres i samarbeid med Det internasjonale pengefondet (IMF) og andre, har siden oppstarten i 2018 nådd om lag 70 land, med Afrika som viktigste region. Programmet øker tilgang til Verdensbankens långivning, særlig subsidierte lån til skattereformer i de fattigste landene. I 2025 var programmet involvert i rådgivning i 14 av Verdensbankens nye lån til utviklingsland. Måling av langsiktige resultater er en utfordring, og et samarbeid mellom Verdensbanken, IMF, Organisasjonen for økonomisk samarbeid og utvikling (OECD) og FNs utviklingsprogram (UNDP) ble satt i gang for å videreutvikle metoder for resultatmåling.

Norsk støtte til IMFs globale partnerskap for offentlig finansforvaltning bidro til styrket kapasitet og systemer i samarbeidsland innenfor skatt,

budsjettprosesser, makroøkonomiske analyser og digitalisering. Fondet hadde innsats i 59 land i 2025.

Norge støttet OECDs arbeid om bruk av nye regler for internasjonal skattlegging i utviklingsland og utveksling av skattedata mellom land. Det ble identifisert om lag 4 mrd. euro i økte inntekter for utviklingsland i ett enkelt år. Programmet bidro til å styrke kapasiteten i partnerland og bedret tilpassing til hvert land. Programmet Skatteinspektører uten grenser, et norskstøttet samarbeidsprogram mellom OECD og UNDP, bidro siden 2012 og fram til slutten av 2025 til over 2,5 mrd. USD i skatteinntekter i 70 ulike land, majoriteten i det sørlige Afrika. Norge støttet også OECDs arbeid for å styrke skattesystemet i Ukraina, som bl.a. har resultert i 638 mill. USD i ekstra inntekter i årene 2022–2025.

Norges støtte til den regionale organisasjonen for afrikanske skatteadministrasjoner, African Tax Administration Forum (ATAF), bidro til styrket kapasitet og fagkompetanse i skattemyndigheter i 45 land. Siden 2016 bidro støtten til å modernisere skattesystemer, utvikle afrikanske posisjoner i FN og OECD og til økte skatteinntekter på samlet 2,8 mrd. USD. 650 mill. USD av disse var i 2025.

I Mosambik bidro norsk støtte til at et nytt lovgrunnlag og nødvendige forskrifter for forvaltning av naturgassinntekter ble vedtatt i 2025. Ved utgangen av 2025 ble de første midlene innbetalt til et stabiliserings- og sparefond i sentralbanken.

I 2025 bidro Statistisk sentralbyrå (SSB) bl.a. til mer pålitelige nasjonalregnskap, økonomisk statistikk og bedre analysekapasitet i flere partnerland. I Ghana, Malawi og Namibia ga dette et mer solid grunnlag for utforming av skatte- og avgiftssystemer. I Malawi er det utviklet en ny makroøkonomisk modell som bl.a. har gitt nytt finanspolitisk rammeverk. I Etiopia har statistikkmyndigheten forbedret kvaliteten på sentral statistikk og tilgjengelighet gjennom en ny nettside. SSB bidro i 2025 til at flere land tok i bruk nye metoder og datakilder i oppfølgingen av Bærekraftsmålene, i arbeid med registerbaserte folketellinger og i migrasjons- og flyktningstatistikken.

Gjennom Digitalisering for utvikling støttet Norge videreutvikling og forvaltning av digitale fellesgoder og digital identitet, registre og løsninger for utbetalinger fra det offentlige. Norge støttet Verdensbankens arbeid med digital offentlig infrastruktur i mer enn 60 land. Den åpne digitale identitetsløsningen Modular Open Source Identity Platform ble tatt i bruk eller var under utrulling i 30 land. Globalt er det siden 2020 utstedt over 170 millioner digitale identiteter. Norge bidro også til videreutvikling av åpne og gjenbrukbare digitale løsninger som danner grunnlag for mer effektiv, sikker og inkluderende offentlig tjenesteleveranse. Innsatsen reflekterte økende etterspørsel i lav- og mellominntektsland.

I 2025 bidro programmet Likestilling for utvikling til å styrke nasjonale myndigheters kapasitet til å integrere likestilling i politikk og forvaltning. I Uganda startet arbeidet med en nasjonal forskningsagenda for likestilling, som skal styrke kunnskapsgrunnlaget for politikkutforming. Programmet bidro også med kunnskap til utformingen av en nasjonal standard for barnehager i Uganda.

Norsk støtte til FNs kontor for narkotika og kriminalitet (UNODC) bidro i 2025 til å styrke medlemslandenes evne til å forebygge, oppdage, etterforske og straffeforfølge korrupsjon og økonomisk kriminalitet, inkludert hvitvasking og terrorfinansiering. Det globale programmet omfattet 136 land og bidro til styrket kompetanse om, lovgivning for og reguleringer av bl.a. offentlige innkjøp, integritet, åpenhet om reelt eierskap, varslerbeskyttelse, klimaendringer og tilbakeføring av stjålne eiendeler.

Gjennom UNODC støttet Norge gjennomføringen av FNs konvensjon mot korrupsjon på landnivå med omfattende faglig bistand. 158 av de 181 medlemsstatene rapporterte minst et gjennomført tiltak etter gjennomført landgjennomgang under konvensjonens evalueringsmekanisme, herunder knyttet til lovendringer, institusjonelle reformer og internasjonalt samarbeid. Det gjenstår likevel mye for å sikre at land etterlever lovverk, særlig når det gjelder rettsforfølgelse.

Norsk støtte til initiativet for å tilbakeføre stjålne midler, Stolen Asset Recovery Initiative, bidro til at elleve land fikk økt kapasitet til å spore, fryse, konfiskere og tilbakeføre verdier knyttet til korrupsjon og økonomisk kriminalitet. Som et resultat ble verdier for til sammen 267,3 mill. USD beslaglagt, konfiskert eller returnert til Algerie, Honduras, Nigeria, Sør-Afrika, Ukraina og Zambia.

Med støtte fra blant annet Norge, bistod det internasjonale senteret for tilbakeføring av stjålne midler, International Centre for Asset Recovery, partnerland med å spore og returnere over 117 mill. USD i stjålne offentlige midler i 2024 og 2025. Støtten bidro til at myndighetene kunne ta i bruk mer effektive verktøy for inndrivelse og bekjempelse av storskalakorrupsjon og økonomisk kriminalitet, for eksempel i Malawi og Zambia.

Norsk støtte til sivilsamfunnsorganisasjonene Transparency International og Global Civil Society Coalition for the UNCAC (tidligere UNCAC Coaliton) bidro til økt påtrykk for reformer, styrket ansvarliggjøring og bedre inkludering av sivilt samfunn i nasjonale og internasjonale antikorrupsjonsprosesser.

Internasjonale normer, standarder og kunnskapsgrunnlag er forbedret på måter som bidrar til å styrke offentlige institusjoner i utviklingsland

I 2025 ble den fjerde konferansen om Finansiering for utvikling avholdt i Sevilla, Spania. Slutterklæringen er det første mellomstatlige rammeverket for utviklingsfinansiering siden 2015 og inneholder politiske forpliktelser for å fremme reform av den internasjonale finansarkitekturen og tette finansieringsgapet for bærekraftsmålene. Norge spilte en sentral rolle som tilrettelegger for de krevende forhandlingene om slutterklæringen. I arbeidet med å realisere forpliktelsene i slutterklæringen har Norge tatt lederskap i initiativer for å styrke skattesystemer og data- og statistikksystemer i utviklingsland, og følger også opp initiativer om blant annet velferdsøkonomi og likestilling.

2025 markerte et viktig år i arbeidet med FNs skattekonvensjon, der forhandlingene kom i gang for alvor. Norge sitter som et av 25 medlemsland i byrået for prosessen, og bidrar aktivt i alle de tre arbeidsstrømmene i forhandlingene. Norge jobber også med dialog på tvers av landgrupper. Norge bidrar med brorparten av den frivillige finansiering av prosessens sekretariat.

I 2025 vedtok statspartskonferansen for FNs konvensjon mot korrupsjon en norskledet resolusjon om åpenhet i finansieringen av politiske partier, kandidater og valgkampanjer. Resolusjonen styrker en svak del i det globale rammeverket for antikorrupsjon og vil være et viktig bidrag til å motvirke uønsket utenlandsk påvirkning, begrense korrupte nettverks innflytelse over politiske prosesser og forebygge kapring av staten, som undergraver demokratiske institusjoner. Det ble i slutterklæringen fra Sevilla også for første gang oppnådd enighet om at antikorrupsjon er et tverrgående hensyn i utviklingsfinansiering.

Norge var en viktig giver og hadde en sentral lederrolle i Alliansen for digitale fellesgoder. I 2025 fikk alliansen åtte nye medlemmer og endte året med 51 medlemmer. Standarden og registeret for digitale fellesgoder fikk også økt internasjonal anerkjennelse.

Pulitzer-senteret for undersøkende journalistikk bidro i 2025 til at miljøskadelig praksis og korrupsjon ble avslørt og rapportert, noe som førte til politikk- og lovendringer, politiske debatter og rettsprosesser.

Budsjett 2027

Det foreslås bevilget 628,4 mill. kroner i 2027.

Post 74 Norges forskningsråd – utviklingsområdet, kan overføres

Bevilgningen dekker overføringer til Norges forskningsråd på utviklingsområdet. Den skal styrke forskning som skal bidra til bærekraftige løsninger i utviklingsland knyttet til den globale innsatsen for å nå bærekraftsmålene. Bevilgningen skal støtte tre av Forskningsrådets overordnede mål:

- økt vitenskapelig kvalitet
- møte store samfunnsutfordringer
- god rådgivning

Mål 2027

Bevilgningen skal bidra til å nå følgende mål:

- Forskningsbasert kunnskap av høy kvalitet om de viktigste prioriteringene i utviklingspolitikken er produsert og formidlet.
- Norske forskningsmiljøer har høy kompetanse på utviklingsfeltet og samarbeider med ledende internasjonale forskere og partnere i utviklingsland.

Prioriteringer 2027

Global helse og bilateralt forskningssamarbeid med India skal fortsatt prioriteres. Utviklingsforskning skal fortsatt skape kunnskap om menneskerettigheter og demokratiutvikling, årsaker til migrasjon, konfliktløsning, politisk, økonomisk og sosial utvikling i det globale sør, likestilling samt utfordringer knyttet til klimaendringer.

Rapport 2025

Forskningsbasert kunnskap av høy kvalitet om de viktigste prioriteringene i utviklingspolitikken produseres og formidles.

Støtten bidro til å styrke kunnskapsgrunnlaget for internasjonal økonomi og utviklingspolitikk gjennom tildelingen av støtte til etableringen av Senter for internasjonal økonomi (NORCIE) ledet av Økonomisk institutt ved Universitetet i Oslo i

samarbeid med Senter for europaforskning (ARENA), Chr. Michelsens Institutt (CMI) og Institutt for fredsforskning (PRIO).

Innen utviklingsforskning og global helse bidro støtten til bred og relevant forskning med høy faglig kvalitet og omfattende internasjonalt samarbeid, særlig med partnere i Afrika. Forskningen dekket sentrale temaer som matsikkerhet, klima og konflikt, demokratiutvikling og migrasjon samt helseutfordringer i sårbare land. Innsatsen styrket kompetanse og samarbeid i det globale sør og bidro til å opprettholde sterke fagmiljøer innen sentrale helseområder, herunder forplantning, fødsel, mødre- og barnehelse og smittsomme sykdommer, samtidig som interessen for mental helse økte.

Forskningen bidro til kunnskapsbasert politikkutforming og informert offentlig debatt både i Norge og i samarbeidsland. Resultater fra enkeltprosjekter viste konkrete bidrag til bedre helsetjenester og mer effektiv behandling, bl.a. gjennom utvikling av nye diagnostiske metoder. Andre prosjekter styrket forståelsen av økonomisk styring i sårbare stater og av sammenhengen mellom konflikt, styresett og statlig kapasitet, og dokumenterte hvordan sannhetskommisjoner håndterte konfliktrelatert vold og bidro til etablering av nye globale kunnskapsdatabaser.

Samarbeid med India bidro til styrket kunnskap og partnerskap innen helse og bærekraftig ressursforvaltning.

FRAGTAX-prosjektet undersøkte hvordan man kan bidra til å styrke finansieringen av sårbare stater. Gjennom landstudier i Liberia, Mali og Tanzania kartla prosjektet hvordan stater har utøvd politisk myndighet over fiskal autoritet. Denne forskningen undersøkte hvorfor noen stater lykkes med å bygge funksjonelle skatteregimer og andre ikke. Prosjektet viste blant annet at erfaringene fra kolonitiden, sammen med intern væpnet konflikt og autoritært styresett, fortsatt former statenes fiskale kapasitet.

Forskningsrådet startet i 2025 opp arbeidet med en stor fellesutlysning for 2026 om demokrati som styresett.

Norske forskningsmiljøer har høy kompetanse på utviklingsfeltet og samarbeider med ledende internasjonale forskere og partnere i utviklingsland

Norsk støtte til utviklings- og global helseforskning bidro til høy faglig kvalitet og bred tematisk dekning, med omfattende internasjonalt samarbeid, særlig med partnere i Afrika. Krav om samarbeid med land definert som minst utviklede land, lavinntektsland og lavere mellominntektsland, samt vekt på likeverdige partnerskap, lokal rekruttering og brukermedvirkning, styrket relevans og lokalt eierskap i prosjektene. Samarbeidet omfattet et stort antall partnerland, med særlig tyngde i Øst-Afrika, og bidro til å bygge sterke forskningsnettverk og institusjonelle samarbeid.

Innsatsen bidro også til kapasitetsbygging i forskningsmiljøene gjennom aktiv bruk av stipendiater. Flertallet av stipendiatene kom fra samarbeidspartnerlandene i det globale sør, noe som styrket lokal forskerkompetanse og langsiktig institusjonsutvikling. Rekrutteringen bidro samtidig til økt deltakelse av kvinner i forskningen. Samlet sett styrket innsatsen både forskningskvalitet, internasjonalt samarbeid og lokal kompetanse i utviklings- og global helseforskning.

Budsjett 2027

Det foreslås bevilget 198,2 mill. kroner i 2027. Det er en økning på 15,9 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett for 2026. Økningen skyldes oppdaterte anslag fra Forskningsrådet for forventet utbetaling til prosjekter i 2027. I tillegg foreslås det en tilsagnsfullmakt på 812,3 mill. kroner knyttet til denne posten, jf. forslag til romertallsvedtak VI.

Kap. 162 Næringsutvikling, matsystemer og fornybar energi

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
70	Bærekraftig jobbskaping, næringsutvikling og handel, *kan overføres*	134 767	124 536	154 536
71	Matsikkerhet, fisk og landbruk, *kan overføres*	1 977 855	1 427 966	1 377 966
72	Fornybar energi, *kan overføres*	1 019 357	1 019 358	969 358
75	Norfund – risikokapital	438 288		
76	Norfund klimainvesteringsfond – risikokapital	750 000		
77	Norfund – Ukraina risikokapital	125 000		
95	Norfund – grunnfondskapital ved investeringer i utviklingsland	1 239 864		
96	Norfund klimainvesteringsfond – kapitalinnskudd	2 250 000		
97	Norfund – Ukraina kapitalinnskudd	125 000		
	Sum kap. 162	8 060 131	2 571 860	2 501 860

Bærekraftig økonomisk vekst, jobbskaping, et velorganisert arbeidsliv og rettferdig fordeling er avgjørende for fattigdomsreduksjon. En lønnsom og ansvarlig privat sektor som bidrar til sysselsetting og skatteinntekter er nøkkelen til dette. Et anstendig arbeidsliv er et mål i seg selv. Privat sektor må legge til rette for ansvarlig, inkluderende og bærekraftig sysselsetting som ivaretar arbeidstakernes rettigheter.

Behovet for å mobilisere flere finansieringskilder for bærekraftsmålene har fått en ny aktualitet i dagens virkelighet med reduserte utviklingsbudsjetter. Det er derfor viktig å utvikle virkemidler som bidrar til å mobilisere privat kapital og skape bedre synergi- og katalysatoreffekt av bistandsbudsjettet. Garantiordningen for fornybar energi i utviklingsland er et eksempel på dette. Tiltak for bærekraftig jobbskaping dreies i økende grad mot kapitalmobilisering. Regjeringen vektlegger innovativ finansiering, og hvordan kapital fra næringslivet, stiftelser og pensjonsfond kan utløses.

Jobbskaping er viktig for økonomisk vekst og utvikling, men det er også krevende å etablere bærekraftige arbeidsplasser i utviklingsland. Landbruk er i mange utviklingsland en av sektorene med størst potensial for jobbskaping. En gjennomgang av Norads bedriftsstøtteordning viser både at det er en relativ høy kostnad per etablerte arbeidsplass og at det er utfordrende for små aktører, inkludert norske, å lykkes i komplekse markeder. Samtidig skapes positive effekter utover jobbskaping ved at disse aktørene er til stede i markedene. Dette måles bl.a. gjennom økt bruk av effektive digitale applikasjoner og bruk av bedre verktøy innen landbruk og finans.

Tilgang til moderne energitjenester og reduserte utslipp av klimagasser er også sentrale forutsetninger for bærekraftig utvikling. Stabil og rimelig strøm bidrar til industrialisering og vekst, så vel som velferd og helse og tilgang til rene brensler og teknologier for ren matlagning har store utviklingsmessige konsekvenser.

Mens over 92 pst. av verdens befolkning har tilgang til strøm, er det store regionale forskjeller. I Afrika sør for Sahara har 563 millioner mennesker ikke tilgang til strøm ifølge Det internasjonale energibyrået, og omtrent en milliard mennesker mangler tilgang til moderne energi for matlaging. Til tross for et betydelig potensial for utvikling av både vann-, vind- og solkraft, går mindre enn 2 pst. av de globale investeringene i ren energi til denne regionen, ifølge beregninger fra Det internasjonale energibyrået. Andelen fornybar energi i den globale energimiksen har ikke endret seg mye de siste årene. En kraftig oppskalering av innsatsen for fornybar energi i utviklingsland, og særlig i Afrika Sør for Sahara, er avgjørende for å kunne nå bærekraftsmål 7 om ren energi til alle.

De statlige overføringene til Norfund ble tidligere bevilget under dette kapittelet, men ble flyttet til et eget kap. 165 *Norfund* fra 2026. Rapportering for Norfunds midler i 2025 er omtalt under kap. 165.

Post 70 Bærekraftig jobbskaping, næringsutvikling og handel, kan overføres

Bevilgningen dekker støtte til næringsutvikling i utviklingsland, jobbskaping og handelsrettet utviklingssamarbeid. Den følger opp regjeringens utviklingspolitiske prioritering om bekjempelse av ulikhet gjennom bærekraftig økonomisk vekst, jobbskaping, et velorganisert arbeidsliv og rettferdig fordeling. Bevilgningen skal bidra katalytisk til å forbedre rammevilkår og for å øke investeringer fra privat sektor i utviklingsland. En lønnsom og ansvarlig privat sektor er avgjørende for å skape bærekraftig økonomisk vekst, anstendige arbeidsplasser og varig fattigdomsreduksjon.

Økt andel kvinner i arbeidslivet bidrar til å redusere fattigdom og ulikhet samt å fremme likestilling. Arbeid med kvinner i arbeidslivet vil kobles til oppfølging av handlingsplanen *En rettferdig verden er en likestilt verden* fra 2023.

For å nå bærekraftsmålene må samarbeid med, og utvikling av, privat sektor foregå på en ansvarlig, inkluderende og anstendig måte. Et ansvarlig næringsliv bidrar til bærekraftig utvikling gjennom å kartlegge og håndtere risiko for menneskerettighetsbrudd, barnearbeid, klima og miljø. Dette er i tråd med FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter, den norske åpenhetsloven, retningslinjene til Organisasjonen for økonomisk samarbeid og utviklings (OECD) og prinsipper for blandet finansiering vedtatt av OECDs utviklingskomité og internasjonale utviklingsfinansieringsinstitusjoner.

Mål 2027

Bevilgningen skal bidra til å nå følgende mål:
- Jobbskaping i utviklingsland har økt.
- Næringslivet har bedre rammevilkår og private aktørers investeringer har økt.
- Eksporten av varer og tjenester fra fattige land har økt.

Prioriteringer 2027

Bevilgningen brukes til å skape arbeidsplasser, forbedre rammevilkårene for privat sektor, og til å redusere risikoen ved investeringer i utviklingsland. Tiltak skal forbedre tilgangen på kapital for bærekraftige prosjekter, sektorer og aktører som i dag ikke har tilstrekkelig tilgang på finansiering, f.eks. matprodusenter, entreprenører og små og mellomstore bedrifter.

Bevilgningen skal brukes strategisk og katalytisk, for å bøte på markedssvikt og for å skape varige endringer. Samtidig er det viktig at norske virkemidler sees i sammenheng. Tilrettelegging for mer digitalisering i utviklingsland kan bidra til raskere utvikling, større effektivitet i næringslivet og tilgang til nye markeder både lokalt og internasjonalt.

Investeringer i lavinntektsland er ofte forbundet med høy kommersiell og politisk risiko. Regjeringen vil trappe opp tiltak som forbedrer investeringsklimaet og reduserer investeringsrisiko i utviklingsland. Videre vil bevilgningen benyttes på tiltak rettet mot finansiell inkludering, særlig av kvinner, og styrking av institusjoner. Det arbeides med å se virkemidler innen næringsutvikling og næringsfremme i sammenheng.

Nye bistandsfinansielle instrumenter for utløsing av privat kapital skal fortsatt testes og videreutvikles. Dette er bl.a. en oppfølging av FNs fjerde internasjonale finansiering for utviklingskonferanse som fant sted i 2025. Regjeringen vil styrke arbeidet med jobbskaping, verdikjeder og mobilisering av privat kapital gjennom partnerskap som involverer norske kunnskaps- og næringsaktører, som det kritiske mineralpartnerskapet i Zambia. Regjeringen vil også styrke strategiske partnerskap med nordiske land og Storbritannia om utvikling av kapitalmarkeder og mobilisering av privat kapital, som for eksempel Mobilist, samt samarbeidet med Afrikabanken om statlige investeringsfond.

Bevilgningen skal videre brukes til å spre kunnskap om handelsregelverk og eksportmuligheter, forenkling av grense- og tollprosedyrer og tiltak for kvalitetssikring og heving av standarder. Gode rammebetingelser for bedriftsetableringer og handel er en forutsetning for utvikling av et dynamisk, ansvarlig og bærekraftig lokalt næringsliv. Lokale og regionale verdikjeder skal styrkes for å øke verdiskaping på egne ressurser.

Rapport 2025

Jobbskapingen i utviklingsland er økt

Norge bidro i 2025 til å styrke grunnlaget for jobbskaping i utviklingsland gjennom tiltak som bedret tilgangen til kapital, reduserte risiko for investeringer og styrket rammevilkårene for privat sektor. Innsatsen var særlig rettet inn mot små

og mellomstore bedrifter, samt mobilisere privat kapital til bærekraftige prosjekter og verdikjeder.

Norge bidro til økt kredittilgang for grupper som tradisjonelt har blitt møtt med barrierer gjennom å etablere mekanismer til å dekke en andel av tap på utlån (førstetapsmidler) med finansinstitusjoner, bl.a. via African Guarantee Fund. Ordningen bruker førstetapsmidler for å redusere risikoen for banker som låner ut til små og mellomstore bedrifter i Ghana, Kenya, Malawi, Mosambik og Tanzania. Ved utgangen av 2025 hadde 19 regionale banker gitt lån til 440 nye bedrifter gjennom ordningen med African Guarantee Fund, med et foreløpig samlet utlånsvolum på 233 mill. kroner. Av bedriftene som mottok lån, var 280 eid av ungdom og 132 eid av kvinner. Ved utgangen av 2025 hadde bedriftene som mottok finansiering gjennom ordningen skapt 2 170 nye arbeidsplasser. Norge har støttet ordningen med totalt 100 mill. kroner siden 2024. Det var ingen ytterligere utbetalinger i 2025.

Norge har også en liknende ordning sammen med Equity Bank i Kenya, der det er stilt førstetapsmidler for utlån til bedrifter innen blå økonomi og fornybar energi. I perioden 2024–2025 har dette ført til 1 359 nye lån på til sammen 73 mill. kroner til små og mellomstore bedrifter i Kenya og Tanzania. Garantibeløpet fra Norge på 35 mill. kroner står omtrent uberørt fordi tap har vært dekket av garantipremier. Garantibeløpet kan derfor brukes til nye utlån, og slik brukes katalytisk til å mobilisere mer privat kapital over tid.

Norge støttet også flere inkubatorer og akseleratorer i Afrika som bidrar med kapital og kompetanse til lovende lokale entreprenører og gründere. Antler Afrika er en global oppstartsgenerator og et tidligfase-investeringsselskap (venture capital) med hovedkontor i Nairobi, Kenya. Selskapet Antler Afrika har som mål å tiltrekke seg talenter og gründere til teknologibaserte oppstartsbedrifter. Satsingen i Afrika har blitt utvidet fra Kenya til Nigeria i løpet av 2025. Antler har gjennom dette prosjektet bygget et investeringsfond på over 250 mill. kroner og investert i over 35 porteføljeselskaper i Afrika. Disse nye selskapene har hentet inn mer enn 490 mill. kroner i kapital fra investorer og finansinstitusjoner og skapt anslagsvis 400 direkte jobber og bidratt indirekte til 8 000 arbeidsplasser. Antler beregner at det norskstøttede initiativet totalt har mobilisert 14 ganger så mye kapital som støtten fra Norge, noe som understreker det katalytiske potensialet i denne type innovative prosjekter.

Forretningsakseleratoren Innovate Now/ Assistive Technologies for Disability Trust er et program under Global Disability Innovation Hub, som har fått støtte til å bygge Afrikas første dedikerte akselerator for hjelpemidler og teknologi for mennesker med nedsatt funksjonsevne. Samlet mobiliserte virksomheten 37,1 mill. kroner til 47 virksomheter i 11 land, med 33 partnere og 504 investorer. Hver krone fra Norge har utløst fire kroner i tilleggskapital, og mer enn 238 000 mennesker har hatt nytte av innovasjonene i prosjektet. Resultatene viser at katalytisk bistand også kan utløse privatkapital i markeder for hjelpemidler til personer med nedsatt funksjonsevne med begrenset kjøpekraft.

I løpet av 2025 ble bedriftsstøtteordningen evaluert. Ordningen har siden 2016 gitt tilskudd til forundersøkelser for norske og lokale bedrifter i utviklingsland. Evalueringen viste at resultatene var begrensede og at ordningen ga lav effekt sett opp mot bistandsmidlene som ble brukt. Til tross for støtte på 57 mill. kroner ble det skapt færre enn 300 arbeidsplasser. Mange prosjekter hadde svake resultater som følge av utfordrende rammevilkår og manglende finansiering til videre gjennomføring. På bakgrunn av dette ble det besluttet å ikke videreføre ordningen i sin nåværende form. Unntak ble gjort for fornybarenergiprosjekter, der resultatene har vært sterkere og bedre i tråd med intensjonene for støtten.

Næringslivet i utviklingsland har bedre rammevilkår

I 2025 støttet Norge flere tiltak for å bedre rammevilkårene for privat sektor i utviklingsland, særlig gjennom innovativ finansiering og mobilisering av privat kapital. Det ble inngått fem nye samfinansierte avtaler under en felles utlysning over kap. 162 *Næringsutvikling, matsystemer og fornybar energi,* post 70 *Bærekraftig jobbskaping, næringsutvikling og handel* og kap. 163 *Klima, miljø og hav,* post 70 *Miljø og klima.* To av avtalene ble inngått i samarbeid med Norfund. Bl.a. bidro organisasjonen Technoserve med faglig assistanse for å styrke lokale bønders leveringsevne til Norfunds investering i matoljeprodusenten Samanu i Etiopia, noe som er ventet å komme 5 000 småbønder innen oljefrø til gode. Verdens naturfond (WWF) etablerte også en ordning for å utvikle investeringsklare naturprosjekter for Norfund og andre utviklingsfinansieringsinstitusjoner.

Norge inngikk i 2025 også avtaler med utviklingsorganisasjonen Financial Sector Deepening Africa for å mobilisere mer privat kapital til klimatiltak og Systemiq for å gi investorer bedre tilgang til data om prosjektrisiko, særlig i Afrika sør for Sahara. Norge støttet dessuten Norwegian-Afri-

can Business Association (NABA) i utviklingen av en finansieringsmodell for bærekraftige investeringer i kritiske mineraler i Zambia.

I det utvidede samarbeidet mellom Norge og Storbritannia om utvikling av kapitalmarkeder for utviklingsfinansiering ble Mobilist-avtalen i 2025 forlenget med 40 mill. kroner over tre år. Programmet har i perioden 2023–2025 bidratt med over 1,2 mrd. kroner som katalytisk ankerinvestor i ni børsnoteringer, noe som har åpnet for at institusjonelle investorer kan investere i utviklingsland. En av transaksjonene frigjorde også kapital fra Det internasjonale finansieringsinstituttet (IFC) i Verdensbanken, da lånepapirer for mer enn 3 mrd. kroner ble solgt til institusjonelle investorer slik at midlene kunne brukes til nye investeringer.

Gjennom Den internasjonale arbeidsorganisasjonen (ILO) sitt program Productivity Ecosystems for Decent Work bidro Norge i 2025 til styrket sosial dialog, bedre arbeidslivsinstitusjoner og mer forutsigbare rammevilkår for privat sektor. Programmet støttet 451 små og mellomstore bedrifter i Ghana, Sør-Afrika og Vietnam, og bidro til bedre arbeidsvilkår for over 18 500 arbeidstakere, særlig i arbeidsintensive og kvinnedominerte sektorer. Støtten til NHOs internasjonale samarbeidsprogram bidro også til bedre HMS-standarder, økt bruk av kollektive avtaler og sterkere arbeidsgiverorganisasjoner i bl.a. Etiopia, Ghana og Tanzania.

Utviklingslands evne til å forhandle gode handelsbetingelser har økt

Norges innsats gjennom flergiverfond rettet mot handelsrettet utviklingssamarbeid har bidratt til kompetanse- og kapasitetsbygging i utviklingsland, slik at disse står bedre rustet til å ivareta egne handelsinteresser og utnytte handel som en drivkraft for utvikling.

For dette formål bidro Norge blant annet med støtte til *Advisory Centre on WTO Law (ACWL),* som gir utviklingsland gratis eller rabattert juridisk rådgivning og opplæring i regelverket til Verdens handelsorganisasjon (WTO). Senteret bidrar til bedre forståelse av lands rettigheter og forpliktelser og styrker utviklingslands evne til å ivareta egne interesser i tvisteløsningsprosesser. ACWL mottar støtte gjennom en flerårig avtale.

Norge videreførte også støtten støtte til *Det integrerte rammeverket for handelsrelatert faglig bistand til de minst utviklede landene (EIF)*. EIFs kunnskapsbaserte handelsbistand til nasjonale myndigheter i utviklingsland har styrket forståelsen av handelsregler og mulighetene landene har for økt handel.

Videre støttet Norge det nyopprettede *WTO Fisheries Funding Mechanism Trust Fund*, som er opprettet for å bistå utviklingsland i implementeringen av WTOs avtale om regulering av fiskerisubsidier.

Budsjett 2027

Det foreslås bevilget 154,5 mill. kroner i 2027. Det er en økning på 30 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett for 2026 som skal gå til å styrke arbeidet med jobbskaping og mobilisering av privat kapital, samt utvikle strategiske partnerskap på dette feltet.

Post 71 Matsikkerhet, fisk og landbruk, kan overføres

Bevilgningen dekker tiltak som styrker lokal og nasjonal matproduksjon, bygger lokale verdikjeder og markeder og bidrar til økt klimarobusthet i matproduksjonen. Regjeringens strategi for matsikkerhet i utviklingspolitikken *Kraftsamling mot svolt – ein politikk for auka sjølvforsyning* fra 2022 ligger til grunn for innsatsen.

Mål 2027

Bevilgningen skal bidra til å nå følgende mål:
- Lokal klimarobust matproduksjon er økt.
- Lokal verdiskaping og økt inntekt for matprodusenter er oppnådd.
- Feil- og underernæring er redusert.
- Omfanget av matrelaterte kriser er redusert.

Prioriteringer 2027

Hovedprioriteringen for 2027 er å bidra til motstandsdyktige samfunn som kan unngå matmangel og sultkatastrofer. Matsikkerhetsinnsatsen skal legge vekt på klima, klimatilpasning, hav og blå økonomi, sikkerhetspolitikk og humanitær innsats.

Bevilgningen skal bidra til økt lokal og klimarobust matproduksjon gjennom bedret produktivitet og velfungerende verdikjeder.

Akvatisk mat er viktig for matsikkerhet. Bevilgningen skal støtte forbedret utnyttelse av havet som matfat gjennom kunnskapsbasert og bærekraftig fiskeriforvaltning og havbruk, bl.a. gjennom programmet Fisk for utvikling og en økosystembasert tilnærming i fiskeriforvaltnin-

gen gjennom EAF-Nansen-programmet med forskningsfartøyet Dr. Fridtjof Nansen.

Rapport 2025

FN beregnet at om lag 2,1 milliarder mennesker var utsatt for matusikkerhet i 2025. Globalt var dette en forbedring fra foregående år. Men i Afrika sør for Sahara vedvarer den alvorlige situasjonen, og om lag 20 pst. av befolkningen opplevde sult i 2025.

Lokal klimarobust matproduksjon er økt

Viktige forutsetninger for økt klimarobust matproduksjon er tilgang til egnede innsatsfaktorer og oppdatert kunnskap. Norsk langsiktig støtte til Det globale nettverket for landbruksforskning (CGIAR), FNs organisasjon for ernæring og landbruk (FAO) og stiftelsen som arbeider for bevaring av verdens avlingsmangfold, Crop Trust, har bidratt til bedre forvaltning av genressurser for planter og frø, styrking av nasjonale og lokale frøsorter, utvikling av såfrø med høy ernæringsverdi og økt robusthet mot klimaendringer. Ifølge forskning fra Fuglie og Echeverría (2024) bidrar CGIAR-relaterte planteinnovasjoner samlet med om lag 47 mrd. USD i årlige økonomiske gevinster globalt gjennom økt produktivitet, styrket matsikkerhet og redusert sårbarhet for klimarelaterte sjokk. Crop Trust har siden 2021 bidratt til at sikkerhetskopier av 34 881 frøsorter fra 30 utviklingsland oppbevares i Svalbards globale frøhvelv. Dette styrker grunnlaget for framtidig klimatilpasning ved å sikre langsiktig tilgang til plantegenetiske ressurser.

Forringelse av jordhelse, kombinert med mangel på eller feil bruk av innsatsfaktorer som gjødsel, er en av årsakene til lav produktivitet i landbruket i Afrika sør for Sahara. Økonomiske analyser anslår at land- og jordforringelse i Afrika sør for Sahara medfører årlige samfunnsøkonomiske tap i størrelsesorden 60-70 mrd. USD per år som følge av lavere produktivitet i jord- og beiteland samt tap av økosystemtjenester. Gjennom Den afrikanske unions utviklingsorganisasjon støttet Norge oppfølging av den fellesafrikanske strategien for nasjonale matsystemer, med stort fokus på forbedring av jordhelse. Et privat-offentlig samarbeid er blitt etablert mellom Det internasjonale skogforskningsinstituttet CIFOR-ICRAF og Varda, en stiftelse etablert av Yara. Med norsk støtte har de sammen med nasjonale landbruksforskningsinstitusjoner i Kenya, Malawi og Tanzania utviklet en åpen digital plattform, SoilHive, for innsamling og distribusjon av data på jordhelse. Plattformen styrker samarbeid og datadeling mellom fagmiljøer innen privat og offentlig sektor, samt multilaterale organisasjoner, med mål om en bærekraftig jordforvaltning.

Internasjonale normer, rammeverk og standarder er avgjørende for bærekraftige matsystemer. FAO leverer viktige globale goder innen bevaring av plantegenetiske ressurser, mattrygghet, antimikrobiell resistens og systemer mot grenseoverskridende dyresykdommer. Norge støttet FAO med fleksible, ikke-øremerkede midler via Flexible Voluntary Contributions (FVC) i 2018–2025. Midlene styrket verdikjeder, digitalisering og klimarobuste dyrkingssystemer i over 60 land, med fokus på kvinner, ungdom, urfolk og småskala matprodusenter. FAO støttet også klimatilpasning, tidlig varsling, biomangfold, bioøkonomi og antimikrobiell resistens i over 20 land. Dette har ført til nasjonale lovendringer i bl.a. Eswatini, Lesotho og Zimbabwe. I 2025 viste det seg at midlene i FVC ikke ble brukt tilstrekkelig strategisk. Sammen med bistandskutt fra flere givere førte dette til at FAOs råd ikke videreførte fondet. FAO gav teknisk assistanse for å ta i bruk mer klimaresistente og varierte vekster for å fremme biologisk mangfold og redusere negative effekter av klimaendringer i Kapp Verde, Malawi, Marokko og Sør-Sudan, og gjennomførte restaurering av degradert natur i urfolks matproduksjonsområder i Costa Rica, Nepal og Peru.

Bærekraftig fiskeriforvaltning er en forutsetning for matsikkerhet i mange utviklingsland og gir samtidig store økonomiske muligheter. Norge bidro i 2025 betydelig til styrking av fiskeriforvaltning i flere samarbeidsland gjennom Fisk for utvikling, EAF-Nansen-programmet og målrettet innsats mot ulovlig, urapportert og uregulert fiske (UUU-fiske).

I Ghana står fisk for om lag 60 pst. av inntaket av animalsk protein, og fiskerisektoren gir levebrød til over to millioner mennesker. Verdensbanken anslår at det samfunnsøkonomiske potensialet for effektiv fiskeriforvaltning i landet er minst 1 mrd. kroner årlig. Gjennom Fisk for utvikling-programmet har Norge bidratt til en ny fiskeri- og havbrukslov som ble vedtatt i 2025. Denne styrker vernet av småskalaflåten, skjerper elektronisk overvåkning av industrielle fartøy og bedrer grunnlaget for bærekraftig forvaltning. Sluttevalueringen av Fisk for utvikling-samarbeidet med Ghana for 2019–2025 viser også styrket bestandsvurdering, bedre teknisk kontrollkompetanse og mer ansvarlig akvakulturforvaltning. Evaluerin-

gen peker samtidig på behov for sterkere koordinering, finansiering og institusjonell forankring.

I 2025 markerte EAF-Nansen-programmet 50 år. Programmet gjennomføres av FAO i samarbeid Havforskningsinstituttet og de 33 partnerlandene, samt de respektive regionale fiskerorganisasjonene som er tilknyttet programmet. Programmet har styrket det faglige grunnlaget for økosystembasert fiskeriforvaltning ved å bl.a. støtte utvikling av forvaltningsplaner i om lag 25 land. I 2025 gjennomførte forskningsfartøyet Dr. Fridtjof Nansen 238 toktdøgn i sørøstre Afrika og Indiahavet, med 196 forskere fra partnerlandene ombord. Programmets mål om varig institusjonell kapasitet og kjønnsbalanse ble delvis nådd. Økte driftskostnader førte i 2025 til at Norge og FAO utviklet et utleiepartnerskap med Oman for å spare kostnader i programmet.

Ulovlig fiske er et stort problem i Vest-Afrika og svekker både statlige inntekter, fiskebestander og livsgrunnlaget til kystsamfunn. Seks vest-afrikanske land taper anslagsvis minst 2,3 mrd. USD årlig ifølge en studie publisert i Frontiers in Marine Science, og opptil 40 pst. av fangsten kan være ulovlig eller urapportert. Fra 2023 til 2025 har Norge gitt 81 mill. kroner, herav 65 mill. kroner fra kap. 162, post 71 *Matsikkerhet, fisk og landbruk*, til Trygg Mat Tracking (TMT) og FNs kontor for narkotika og kriminalitet (UNODC) for å styrke arbeidet mot ulovlig, urapportert og uregulert fiske. TMT er en norsk, uavhengig ideell stiftelse som leverer etterretning, analyser og faglige råd for å bekjempe ulovlig, urapportert og uregulert fiske (UUU-fiske). TMT har bedret bruk av fartøydata og risikovurderinger i Vest-Afrika, mens UNODC har styrket kapasiteten hos havneoffiserer og myndigheter gjennom bedre inspeksjon, etterforskning og tiltak mot korrupsjon. Mellom 2021 og 2025 støttet Norge åtte sivilsamsamfunnsorganisasjoner som arbeider for bærekraftige sjømatsystemer, jobbskaping og klimatilpasning i kystsonen. Prosjektene bidro til mer kunnskapsbasert og inkluderende forvaltning av småskalafiske i Colombia, Ghana, Indonesia, Kenya, Mosambik og Tanzania. Evalueringer viste økt etterlevelse av reguleringer og bedring i fiskebestander. I Kenya bidro Blue Ventures til 37 pst. mindre ulovlig fiske i sine innsatsområder. Blue Ventures er en ideell organisasjon og sosial entreprenør som jobber med marint naturvern. Organisasjonen setter lokalsamfunn i sentrum for å gjenoppbygge fiskerier og beskytte livet i havet.

Ved utgangen av 2025 støttet Blue Action Fund 39 prosjekter i 24 land. Prosjektene nådde rundt en million mennesker og bidro til å beskytte om lag 521 300 km² hav gjennom marine verneområder, en økning på 75 000 km² fra 2024. Dette er et viktig bidrag for å nå målet om vern av 30 pst. av marine områder. I Tanzania ble det i 2025 opprettet to nye marine verneområder på over 1 300 km² med viktige naturtyper som korallrev, sjøgressenger og mangroveskog. Dette bidrar til mer stabile fiskebestander og et tryggere grunnlag for lokal matproduksjon.

Akvakultur er den raskest voksende matproduksjonssektoren globalt, men Afrika står fortsatt for bare om lag 2 pst. av produksjonen. I 2025 støttet Norge utviklingen av bærekraftig akvakultur i Afrika, med vekt på bærekraftig fôr og opplæring. Mange fôrprodusenter er avhengige av importerte fôrråstoffer og derfor sårbare for handelsbarrierer og valutasvingninger. Norge ga 19,2 mill. kroner til WorldFish, som utviklet rimeligere og mer bærekraftige fôrløsninger for småskalaprodusenter i Kenya, Nigeria og Zambia. WordFish er en internasjonal, ideell forskningsorganisasjon som arbeider for å redusere sult, feilernæring og fattigdom. Samaki Poa er et prosjekt som styrker akvakulturnæringen i Kenya, Rwanda og Uganda gjennom praktisk og digital opplæring og bedre tilgang til kunnskap og innsatsvarer, med et fokus på små og mellomstore fiskeoppdrettere. Målet er å bidra til økt fiskeproduksjon, matsikkerhet, bærekraftige arbeidsplasser og en mer robust verdikjede i Øst-Afrika. Siden 2022 har prosjektet bidratt til om lag 750 nye fulltidsjobber, som er nær målet om 800 jobber for denne tidsperioden. Gjennom FAO bidro Norge til at over 4 500 småskala fiskere og fiskeforedlere fikk økt sine inntekter og redusert svinn og tap. Av disse var 76 pst. kvinner. I Madagaskar rapporterte kvinner som fikk tilgang til isblokkmaskin, kjølebokser og annet utstyr for konservering og lagring inntektsøkninger på mellom 10 og 100 pst., samtidig som tiltakene bidro til mindre svinn.

Lokal verdiskaping og økt inntekt for matprodusenter er oppnådd

Det internasjonale fondet for jordbruksutvikling (IFAD) mottar årlig 324 mill. kroner i kjernestøtte fra Norge i perioden 2025–2027. Resultater fra IFADs årlige rapport fra 2025 viste at dette bidro til å nå rundt 92 millioner mennesker på landsbygda gjennom investeringer, politisk støtte og partnerskap, med fokus på småskalabønder, kvinner, ungdom og urfolk. I gjennomsnitt har inntekten til mottakerne økt med 34 pst. Husholdninger i IFAD-programmer fikk høyere inntekter og

bedre evne til å håndtere kriser, gjennom økt landbruksproduksjon, bedre tilgang til innsatsfaktorer, opplæring, finansiering og markeder.

Tilgang til kapital er avgjørende for lokal verdiskaping og økte inntekter til småprodusenter. Aceli Africa og African Guarantee Fund er sentrale partnere for å mobilisere mer privat kapital til små og mellomstore bedrifter. African Guarantee Fund beregner at for hver krone Norge gir, utløses syv kroner i finansiering. Deres garantiprodukter ga betydelig vekst og jobbskaping i små og mellomstore bedrifter i landbrukssektoren i Afrika sør for Sahara. Av 2 070 jobber som ble støttet og skapt i 2025 var 820 innen landbruk. Aceli reduserer risikoen for banker og långivere som vil finansiere landbruksbedrifter og tilbyr insentiver og støtteordninger som gjør det mer attraktivt å gi lån. De mobiliserte 157 mill. USD i privat kapital i 2025, hvorav Norges bidrag bidro til å mobilisere 237,5 mill. kroner. I 2025 nådde de ut til om lag en million småbønder. Små og mellomstore bedrifter eid av kvinner innen landbruk representerer både en tydelig samfunnsøkonomisk effekt og et solid forretningsmessig potensial. Ved å redusere minstegrensen for kvalifiserende lånebeløp har andelen utlån til kvinnelig eide virksomheter i Acelis portefølje økt fra 8 pst. i 2022 til 26 pst. i 2025.

Norge støtter små og mellomstore bedrifter i Etiopia og Nigeria gjennom en treårig avtale med den nederlandske organisasjonen IDH som har som formål å gjøre verdikjeder mer bærekraftige og rettferdige. Støtten på 60 mill. kroner til IDH har ført til 1 100 nye faste arbeidsplasser og utløst 80 mill. kroner i banklån. Små og mellomstore bedrifter har selv bidratt med 60 mill. kroner i samfinansiering til egen kapasitetsbygging, tilsvarende 2,5 ganger støtten fra IDH. Kapasitetsbyggingen har videre ført til at 59 000 bønder har tatt i bruk minst én klimasmart metode, på 43 000 hektar, med bedre jordhelse som resultat.

Feil- og underernæring er redusert

I 2025 var over 309 millioner mennesker i Afrika underernærte ifølge FNs årlige rapport om matsikkerhet og ernæring (SOFI 2026), en økning fra 307 millioner året før.

Ernæringsinnsats framholdes av Verdensbanken som en av investeringene innen bistand med størst utviklingseffekt, med 23 USD i samfunnsmessig gevinst per investerte USD. Det skyldes at innsats for bedre kosthold og ernæring, særlig de første 1 000 dagene i et barns liv, bidrar til bedre helse, økt læring, sterkere humankapital og mer produktive samfunn, med gevinster over livsløpet og på tvers av sektorer. Tiltakene har ofte en lav kostnad.

Norsk bistand til landbruk, matsystemer og matsikkerhet bidrar til bedre ernæring. Landbruksinnsatsen fokuserer f.eks. på variert produksjon av sunn mat. Verdikjedeinnsatsen setter søkelys på ernæringsmessig riktige råvarer. For å bedre ernæringen blant sårbare grupper må økt produksjon og tilgang til sunn mat kombineres med målrettede tiltak. Gjennom fleksibel finansiering til FNs barnefond (UNICEF) sitt flergiverfond for ernæring, har Norge bidratt til å styrke slike tiltak i Ghana, Kenya, Malawi, Tanzania og Uganda. Tiltakene omfatter bla. ernæringsråd i skole og helsetjenester, rådgivning til gravide og ammende kvinner og distribusjon av kosttilskudd. I Ghana fikk 1,7 millioner unge kvinner ukentlig tilskudd av jern og folsyre. I 2025 bidro UNICEFs tematiske ernæringsfond til at 423 millioner barn og omsorgspersoner i 89 land fikk tilgang til tjenester for å forebygge feilernæring i tidlig barndom. Det ble også utviklet et rammeverk for bedre data og overvåking av ernæringsstatus blant skolebarn og ungdom.

Gjennom støtte til Verdens matvareprogram (WFP) sitt program for lokal produksjon av skolemat fikk 279 650 barn i Etiopia, Malawi og Niger daglig skolemat 73 pst. av skoledagene i 2025. Programmet har styrket ernæring, skoledeltakelse og lokal landbruksøkonomi. I Malawi hadde måltidene bedre ernæringsmessig sammensetning enn planlagt, og blant 1 000 elever som fikk skolemat gjennom grunnskolen, var det 360 færre tilfeller av jernmangelanemi enn i en sammenlignbar kontrollgruppe. Skolemat gir også bedre skolegang. En kostnadseffektivitetsstudie gjennomført i 2024 viser tydelig verdien av skolematinnsats. Studien, som baserer seg på analyse av skolematinnsats over to tiår, viser at i Etiopia gikk barn som fikk skolemat 2,3 år lenger på skole enn barn som ikke fikk skolemat. I Malawi så man samme positive trend, men svakere. Der gikk barna som mottok skolemat i snitt seks måneder lengre på skole. Lokalt oppkjøp av mat gir også økonomiske gevinster, beregnet til 1,1 mill. USD årlig i Malawi og 50 mill. USD i Etiopia. I Malawi kan hver USD investert i skolemat gi opptil 8 USD i langsiktige økonomiske gevinster, mot 4 USD i Etiopia.

Samarbeid gjennom Scaling Up Nutrition (SUN) har løftet ernæring på den internasjonale dagsordenen og bidratt til bedre ernæringspolitikk i sine 67 medlemsland, hvorav mange er sårbare stater. Målrettede kjønnsanalyser har vært

sentralt i dette arbeidet. I 2025 spilte SUN en sentral rolle i ernæringstoppmøtet Nutrition for Growth, som mobiliserte over 27 mrd. USD i forpliktelser. Organisasjonen bidro til at ernæring ble tydelig integrert i Den afrikanske unions rammeverk for å transformere Afrikas matsystemer, den såkalte Kampala-erklæringen.

FN-fellesprogrammet Rural Women's Economic Empowerment viste i 2025 til bedre matsikkerhet og mer variert kosthold blant målgruppene i Nepal, Niger, Tanzania og Tunisia. Resultatene varierer likevel mellom landene. Erfaringene fra Tanzania viser at økt produksjon ikke nødvendigvis gir et sunnere kosthold. Prosjektet NOURISH, gjennomført av den nederlandske organisasjonen SNV (Stichting Nederlandse Vrijwilligers) i Tanzania, viser derimot at kvinnelige deltakere fikk et mer variert kosthold. Samtidig fikk barn for få måltider per dag, og videre innsats må styrke kunnskapen om god ernæring for småbarn.

Mangel på data er et grunnleggende problem for en rekke land i Afrika sør for Sahara. Gjennom FAO og WFP støttet Norge globale analyser og overvåkning av verdens matsikkerhetssituasjon, samt statistikk på ernæring og landbruk. Videre bidrar Statistisk sentralbyrå gjennom kunnskapsprogrammet Landbruk for utvikling med å styrke innsamling og bruk av husholdningsdata og kapasitetsbygging i nasjonale statistikkbyråer i Kenya, Mauritius, Malawi, Somalia, Tanzania, Uganda og Zimbabwe.

Omfanget av matrelaterte kriser er redusert

Akutt matusikkerhet i Afrika var i 2025 hovedsakelig drevet av konflikt, ekstreme værhendelser og økonomiske sjokk. 167 millioner mennesker opplevde akutt matusikkerhet ifølge Africa Center for Strategic Studies.

Norges langsiktige innsats fokuserer på å bygge robusthet, spesielt mot klimaendringer. Klimarobusthet tar tid å bygge opp. Forbedrede landbruksteknikker, sparing og småskala bedrifter har vært mest effektivt i å forebygge negative konsekvenser av tørke, mens forbedrede landbruksteknikker er hovedårsaken til bedre beskyttelse mot plantesykdommer som kan ødelegge avlinger. Utviklingsfondet samarbeidet med lokalsamfunn i Etiopia, Guatemala, Nepal, Malawi og Somalia for å styrke klimatilpasning hos småbrukere. Prosjektet oppnådde i 2025 sitt mål om at 30 pst. av målgruppene skulle være bedre forberedt på å beskytte seg mot klima- og værhendelser enn de var tidligere.

WFP dokumenterte gode resultater fra den norskstøttede varslingsbaserte innsatsen i Burkina Faso, Madagaskar, Malawi, Mosambik, Niger, Tanzania og Zimbabwe. Dette innebærer at tiltak kan settes inn basert på klima- og værdata før en krise inntreffer. I spesielt Madagaskar, Mosambik og Niger har innsatsen bidratt til styrking av myndighetenes egen beredskap og økt matsikkerhet i forbindelse med flom og tørke i 2025. Takket være distribusjon av innsatsfaktorer som tørketolerante såfrø i Zimbabwe, opplevde halvparten av nær 5 000 deltakende hushold å få akseptabel tilgang på mat i 2024–2025. Den norske støtten til WFPs varslingsbaserte innsats har pågått siden 2019 og har gitt viktig katalytisk effekt og tiltrukket økt giverfinansiering.

WFP og det globale nettverket for landbruksforskning (CGIAR) inngikk i 2023 et norskstøttet samarbeid for å fremme mer kunnskapsbasert beredskap før kriser. En studie av kostnadseffektiviteten ved WFPs forebyggende tiltak i Lesotho, Madagaskar og Mosambik viste at hver USD brukt på forebyggende tiltak tilsvarer 1,2–1,3 USD i respons etter sjokket for å oppnå samme mengde nytte. Studien brukte en konservativ metode for å beregne kost/nytte og supplerer andre evalueringer som viser et betydelig høyere kost/nytte-forhold.

Gjennom norsk støtte har CGIAR utviklet og skalert tørke- og varmetolerante sorter av mais, sorghum og hvete som nå er utbredt i områder rammet av gjentatte tørker. I Etiopia, Uganda og Zambia viste overvåkingsdata at bønder som brukte CGIAR-utviklede sorter hadde 20-40 pst. høyere avlinger under tørkeperiodene i 2022–2023 sammenlignet med lokale sorter. Det har ført til redusert behov for matassistanse og bidratt til raskere gjenoppbygging etter klimasjokk. CGIAR-systemets uavhengige ekspertpanel for effektvurdering beregner at investeringer i CGIAR-utviklede, tørketolerante avlinger gir høy samfunnsøkonomisk avkastning. For tørketolerant mais i Etiopia anslås det at 1 USD investert gir 4,3-7,6 USD i gevinst.

Budsjett 2027

Det foreslås bevilget 1 378 mill. kroner i 2027. Det er en reduksjon på 50 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett for 2026. Reduksjonen skyldes bl.a. regjeringens prioritering av økte bevilgninger til Norfund for å mobilisere mer privat kapital, bidra til jobbskaping og styrke norsk klimafinansiering. Bevilgningen dekker også bidraget til Det internasjonale fondet for jordbruksut-

vikling (IFAD-13) i perioden 2025–2027 og deler av bidraget til Verdensbankens fond for de fattigste landene (IDA21), jf. romertallsvedtak XI.

Post 72 Fornybar energi, kan overføres

Bevilgningen dekker tiltak som skal øke tilgang til bærekraftig energi og redusere fremtidige klimagassutslipp i utviklingsland. Bevilgingen er særlig rettet mot land med stor energifattigdom i Afrika sør for Sahara. Bevilgningen dekker også eventuelle subsidier til risikopremier i forbindelse med garantiordningen for fornybar energi i utviklingsland. Tapsavsetningen for garantiordningen som ble dekket under denne posten i 2025 og 2026 utgår fra 2027. Det gir noe økt handlingsrom innenfor bevilgningen i 2027. Innsatsen som støttes under denne posten ses i sammenheng med Norfunds investeringer i fornybar energi under kap. 165 *Norfund* og med tiltak for fornybar energi under kap. 159 *Regionbevilgninger*. Det vises også til støtten til de multilaterale utviklingsbankene under kap. 172 *Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette*. Denne posten er viktig for å innfri Norges bidrag til det globale klimafinansieringsmålet som skal nås innen 2035, slik det ble enighet om på FNs klimakonferanse i Baku i 2024, COP29.

Mål 2027

Bevilgningen skal bidra til å nå følgende mål:
- Tilgangen til pålitelig, bærekraftig og moderne energi til en overkommelig pris er økt.
- Fremtidige klimagassutslipp fra energisektoren reduseres.
- Offentlig forvaltning innenfor energisektoren i samarbeidsland er styrket.

Prioriteringer 2027

Tilgang til rimelig og pålitelig energi er av grunnleggende betydning for jobbskaping, industrialisering, økonomisk utvikling og fattigdomsbekjempelse. Norge skal være en pådriver for internasjonalt samarbeid som kan bidra til økt innsats for produksjon av og tilgang til fornybar energi i utviklingsland. Forbedret energitilgang i Afrika sør for Sahara, som også kan danne grunnlag for jobbskaping og industrialisering, skal fortsatt gis prioritet. Norge skal støtte tiltak som bidrar til gjennomføringen av Mission 300, et initiativ i regi av Verdensbanken og Den afrikanske utviklingsbanken for å sikre 300 millioner mennesker i Afrika sør for Sahara tilgang til elektrisitet innen 2030. Norge vil arbeide for at tiltak knyttet til bedre tilgang til brensler og teknologier for ren matlagning som en del av Mission 300, styrkes. Det skal legges særlig vekt på tiltak som kan bidra til økt samarbeid med privat sektor og mobilisering av privat kapital. Dette gjelder både tiltak rettet direkte mot private aktører som Bedriftsstøtteordningen for fornybar energi, og tiltak rettet mot innovasjon og utvikling av kunnskapsbaserte satsinger globalt, regionalt og i utviklingsland.

Samarbeid med internasjonale energiorganisasjoner som vektlegger politikk, kunnskapsproduksjon og -overføring skal videreføres. Støtte til ren matlaging skal fortsatt gis prioritet, i tråd med ambisjonen for den norske forpliktelsen lansert i 2024 under toppmøtet om dette i Paris. Kunnskapsprogrammet Energi for utvikling (Efu) skal videreføres. Hovedvekten av innsatsen skal rettes mot fornybar energi, men målrettet innsats innenfor arbeid med utslippsreduksjoner kan også støttes i enkelte samarbeidsland. Det kan også gis støtte til andre målrettede tiltak for å bidra til utvikling av nasjonal kapasitet innen energiutvikling og forvaltning av energiressurser, der dette er etterspurt og der Norge har særlig forutsetning for å bidra med kompetanse og egne erfaringer.

Tiltak som bidrar til den norske klimafinansieringsforpliktelsen for 2027–2035 skal gjennomgående gis prioritet.

Statlig garantiordning for fornybar energi i utviklingsland

Regjeringen foreslo i Prop. 1 S (2023–2024) å etablere en ny statlig garantiordning for fornybar energi i utviklingsland, og Stortinget vedtok dette i tråd med Innst. 7 S (2023–2024). I forbindelse med forslag til garantifullmakt for 2025 foreslo regjeringen i Prop. 1 S (2024–2025) enkelte unntak, justeringer og presiseringer av ordningens innretning. Stortinget sluttet seg ved behandlingen av Innst. 7 S (2024–2025) til forslagene. Slik det er omtalt i disse vedtakene skal ordningen være garantipremiefinansiert, men ikke fullt ut være selvfinansierende, da det bevilges driftsmidler i oppstartsfasen og det er anledning til å subsidiere søkerne.

Det foreslås å opprette en inntektspost for gebyrinntektene, jf. kap. 3141 *Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad)*, post 02 *Garantiordningen* for fornybar energi i utviklingsland. Erfaringene så langt tilsier at gebyrinntektene ikke vil kunne dekke administrasjonen av ordningen i pilotperioden. For at ordningen skal kunne være tilstrekkelig addisjonell, er det behov for at kravet

om selvfinansiering avvikes også på sikt. Det foreslås at midler til administrasjon av ordningen overføres Norads driftsbudsjett slik at den kan administreres mest mulig effektivt, jf. 140 *Utenriksdepartementet*, post 21 *Spesielle driftsutgifter* og Norads driftsbudsjett på kap. 141 *Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad),* post 01 *Driftsutgifter*. Norad vil rapportere på utgiftene til administrasjon av ordningen. Norfunds utgifter til risikovurderinger vil fortsatt dekkes over 140 *Utenriksdepartementet,* post 21 *Spesielle driftsutgifter*.

I tilfeller der mottaker ikke har mulighet til å betale hele eller deler av risikopremien kan Norad subsidiere premien med midler fra kap. 162 *Næringsutvikling, matsystemer og fornybar energi,* post 72 *Fornybar energi*. Sammenlagt skal subsidiebeløpet og risikopremien tilsvare forventet tap i transaksjonen og innbetales til tapsavsetningskontoen til garantiordningen. Garantiavtaler som inngås under garantiordningen vil normalt ha en løpetid på 10-20 år. Garantimottager skal betale inn en risikopremie beregnet som en årlig premie betalbar etter nærmere avtale, typisk kvartalsvis/halvårig. Ved subsidiering av risikopremier vil Norad overføre det subsidierte beløpet til tapsavsetningen på samme tidspunkt som garantimottaker innbetaler risikopremien. I enkelte tilfeller vil det trolig være en forutsetning for inngåelse av en garantiavtale at det samtidig etableres en avtale om subsidiering av risikopremier gjennom hele avtaleperioden. Dette innebærer at staten vil måtte påta seg flerårige betalingsforpliktelser knyttet til subsidiering av risikopremier med varighet som tilsvarer løpetiden til den underliggende garantiavtalen. Det er dermed behov for godkjennelse fra Stortinget til å inngå flerårige forpliktelser, jf. forslag til romertallsvedtak VI.

Rapport 2025

Tilgang til pålitelig, bærekraftig og moderne energi til en overkommelig pris er økt, og fremtidige klimautslipp fra energisektoren reduseres

Basert på siste tilgjengelige tall fra Det internasjonale energibyrået mangler over 655 millioner mennesker fortsatt tilgang til strøm, mens omtrent 2 milliarder mennesker mangler tilgang til rene matlagingsløsninger. Innsatsen for å fremme bærekraftsmål 7 om tilgang til strøm og mulighet for ren matlaging er i hovedsak rettet mot Afrika sør for Sahara, der energifattigdommen er størst.

Støtte til Verdensbankens Energy Sector Management Programme (ESMAP) bidro til at 21 millioner mennesker fikk tilgang til strøm og 1,1 millioner mennesker fikk tilgang til nye eller forbedrede matlagingsløsninger i 2025. Fondet støtter hele Verdensbankens energiarbeid, med et særlig fokus på Afrika sør for Sahara og Mission 300. I 2025 bidro ESMAP bl.a. til utvikling av nasjonale planer for gjennomføring av Mission 300 i 29 land, og har også bidratt til utvikling av programmet Accelerating Sustainable and Clean Energy Access Transformation (ASCENT) som skal gi 100 millioner mennesker i østlige og sørlige Afrika tilgang til strøm, og 20 millioner mennesker tilgang til ren matlaging innen 2030.

Mission 300 støttes også gjennom Den afrikanske utviklingsbankens Sustainable Energy Fund for Africa, som i perioden 2020–2025 bidro til at 1,7 millioner husholdninger, institusjoner og bedrifter fikk tilgang til strøm, og at tre millioner mennesker fikk tilgang til renere matlaging. I samme periode rapporterte fondet om mobilisert kapital til investeringer i fornybar energi på 1,2 mrd. USD, 21 400 nye arbeidsplasser og akkumulerte utslippsreduksjoner på om lag 2,6 millioner tonn CO_2-ekvivalenter.

Den statlige garantiordningen for fornybar energi i utviklingsland startet pilotperioden på fem år i 2025. Den første garantiavtalen ble inngått i desember 2025 i samarbeid med Sverige og Danmark. Garantien går til Den interamerikanske utviklingsbankens satsing på fornybar energi i Amazonas (60 pst.) og Sentral-Amerika (40 pst.), der behovet for utvikling og tilgang til energi er stort. Garantifasiliteten øker bankens utlånskapasitet med en faktor på 3,9. Det betyr at en statsgaranti på 50 mill. USD muliggjør 195 mill. USD i nye investeringer.

Som en del av regjeringens garantisatsing for fornybar energi på 1,5 mrd. kroner innen 2027 lansert i 2022, støttet Norge Verdensbankens garantiinstitusjon MIGA gjennom flergiverfondet The Renewable Catalyst Trust Fund. Siden oppstarten er det gitt garantier til ti prosjekter for fornybar energi, hvorav seks i 2025. Garantiene er forventet å mobilisere over 180 mill. USD i privat kapital, 318 MW installert kapasitet, og nesten seks millioner mennesker tilkoblet fornybar energi. De årlige unngåtte utslippene er estimert til om lag 300 000 tonn CO_2-ekvivalenter.

Støtte til African Trade and Investment Development Insurance (ATIDI) inngår også i denne satsingen. Ved utgangen av 2025 var garantiutstedelser for ti prosjekter godkjent. Norge støttet fem av disse, som er forventet å mobilisere om lag 261 mill. USD i investeringer og med en samlet installert kapasitet på 108 MW.

Garantisatsingen har hatt en lavere utbetalingstakt enn forutsatt ved oppstarten i 2022. Få investeringsklare fornybar energiprosjekter i Afrika sør for Sahara har gitt lavere etterspørsel etter garantiprodukter enn antatt. Krevende økonomiske rammebetingelser har forverret situasjonen ytterligere. Satsingen forlenges derfor fra 2027 til 2030. Det åpnes også for at satsingen kan gjennomføres gjennom bruk av den statlige garantiordningen, og at premiesubsidier knyttet til den statlige garantiordningen kan telles inn i måltallet for denne satsingen. Hensikten er å bidra til mest mulig effektiv bruk av både statlige garantier og tilskuddsmidler.

Bedriftsstøtteordningen for fornybar energi støtter kommersielle bedrifter, både norske og internasjonale, som utvikler fornybarprosjekter i utviklingsland. Ordningen hadde ved utgangen av 2025 aktive avtaleforpliktelser på 557 mill. kroner til risikoavlastning og prosjektutvikling for fornybarprosjekter på mer enn 6 GW. En gjennomgang av perioden 2010–2020, viste at 188 mill. kroner i støtte fra bedriftsstøtteordningen bidro til å mobilisere 6,4 mrd. kroner til investeringer i fornybarprosjekter i utviklingsland. I 2025 bidro ordningen til at selskapene Release Solar AS, Empower New Energy AS, Tinfos AS og Serengeti Energi Ltd foretok investeringsbeslutninger for 13 fornybarprosjekter på til sammen 119 MW. Prosjektene skal bidra til økt tilgang på fornybar energi i Ghana, Indonesia, Kamerun, Kenya, Marokko, Nigeria, Tsjad, Tunisia og Zambia.

Gjennom den nordiske grønne bankens (Nefco) finansieringsmekanisme for frittstående solenergi Beyond the Grid Fund for Africa, har Norge gjennom private selskap bidratt til å fremme bærekraftig energitilgang utenfor tett befolkede områder og for underpriviligerte grupper. Programmet nådde i perioden 2022–2025 om lag 4,3 millioner mennesker i Burkina Faso, Den demokratiske republikken Kongo, Liberia, Uganda og Zambia. Om lag 7 500 bedrifter og over 100 offentlige institusjoner fikk tilgang til strøm.

Norge støttet også Nefcos program Modern Cooking Facility for Africa (MCFA). Programmet er rettet mot private selskaper som leverer moderne og rene kokeløsninger for matlaging i Den demokratiske republikken Kongo, Kenya, Malawi, Mosambik, Tanzania, Zambia og Zimbabwe. I 2025 bidro MCFA til at 103 306 mennesker fikk tilgang til rene kokeløsninger. Etter oppstart i 2022 har programmet kun oppnådd litt over 3 pst. av gjeldende sluttmål og ligger vesentlig bak gjeldende målsettinger. Framdrift på resultater følges opp tett, og det vurderes om deler av støtten skal omfordeles til andre partnere som arbeider med ren matlaging.

Støtte til Energizing Development Programme forvaltet av det tyske utviklingsdirektoratet GIZ, bidro i 2025 til at om lag 2,5 millioner mennesker og rundt 1 000 institusjoner som skoler og klinikker fikk tilgang til moderne kokeovner, samt at 300 000 mennesker fikk tilgang til strøm. Rundt 1,4 millioner av de som fikk tilgang var kvinner og jenter, og over en million representerte sårbare grupper inkludert mennesker rammet av krise og konflikt. Dette bidro til 3,2 millioner tonn i unngåtte utslipp av CO_2-ekvivalenter, i all hovedsak gjennom tilgang til renere løsninger for matlaging.

Det ble også gitt støtte til humanitære kontekster gjennom NORCAP, som er en del av Flyktninghjelpen. I 2025 leverte programmet teknisk støtte til 14 partnerorganisasjoner i 31 afrikanske land. Dette bidro til at om lag 1,1 millioner mennesker fikk tilgang til moderne energiløsninger, hvorav over 500 000 fikk tilgang til elektrisitet gjennom solenergi og ca. 550 000 fikk tilgang til rene løsninger for matlaging. Om lag 80 pst. av dem som ble nådd var kvinner og jenter.

Satsingen på fornybar energi fremmer en inkluderende energiomstilling gjennom å bruke kjønnsdisaggregerte data i styring og beslutninger, styrke kvinners deltakelse og økonomiske myndiggjøring, samt utvikle og innføre retningslinjer og systemer for å forebygge og håndtere seksuell utnytting, seksuelt misbruk og seksuell trakassering.

Offentlig forvaltning innenfor energisektoren i samarbeidsland er styrket

Forutsigbare rammevilkår og en velfungerende offentlig forvaltning er viktige forutsetninger for private investeringer.

Kunnskapsprogrammet Energi for utvikling skal styrke offentlige institusjoner og sektorforvaltning av fornybar energi og miljø i Malawi, Mosambik, Nepal og Uganda. Programmet er i en tidlig fase. I 2025 ble programmet i Nepal formalisert gjennom langsiktige avtaler om institusjonssamarbeid mellom Norges vassdrags- og energidirektorat, Statnett og Miljødirektoratet, og deres nepalske motparter. I Uganda har hydrologisamarbeid styrket vannkraftforvaltning, inkludert flomvarsling og klimatilpasning. Energi for utvikling omfatter også faglig samarbeid for å redusere fakling og metanutslipp i Nigeria og Tanzania.

Norge støttet også kapasitetsbygging gjennom andre kanaler. I Uganda har for eksempel programmet GET FiT bidratt til standardiserte kraftkjøps- og gjennomføringsavtaler. Sammen med et mer forutsigbart regelverk har dette bedret investeringsklimaet og gjort det lettere for investorer å få lån.

Gjennom støtte til internasjonale energiorganisasjoner har Norge bidratt til å styrke kunnskaps- og politikkgrunnlaget for økt satsing på oppnåelse av bærekraftsmål 7 for tilgang til energi. Støtten til Det internasjonale byrået for fornybar energi (IRENA) bidro til økt utbygging av fornybar energi i små øystater, støtten til Det internasjonale energibyrået (IEA) bidro til mobilisering av økte midler til tiltak for ren matlaging og støtten til FNs organisasjon for sosiale og økonomiske forhold (UNDESA) bidro til utvikling av policyanbefalinger og måling og rapportering av status for bærekraftsmål 7.

Budsjett 2027

Det foreslås bevilget 969,4 mill. kroner i 2027. Det er en reduksjon på 50 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett for 2026. Reduksjonen skyldes bl.a. regjeringens prioritering av økte bevilgninger til Norfund for å mobilisere mer privat kapital, bidra til jobbskaping og styrke norsk klimafinansiering.

Se også romertall VI om tilsagnsfullmakter, romertall X om utbetaling av tilskudd og romertall XIV om garantifullmakter.

Kap. 163 Klima, miljø og hav

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
70	Miljø og klima, *kan overføres*	1 894 157	1 543 811	1 243 811
71	Bærekraftige hav og tiltak mot marin forsøpling, *kan overføres*	287 528	232 100	232 100
	Sum kap. 163	2 181 685	1 775 911	1 475 911

Klimaendringene er en av de største truslene mot menneskeheten, med ødeleggende konsekvenser for mennesker, miljø og utvikling. Klimarelaterte ekstremværhendelser truer levebrødet til millioner av mennesker og forsterker sårbarhet i lokalsamfunn over hele verden. De negative konsekvensene av global oppvarming rammer særlig de fattigste landene og utsatte grupper, som kvinner og urfolk. Natur og klima henger tett sammen med sikkerhet. Klimaendringene er en driver av konflikt og kan forsterke kriser og sikkerhetsutfordringer, uten at de er en direkte årsak til konflikt. Det er et stadig økende gap mellom det som gjøres og det som er nødvendig for å sikre framtiden til klimasårbare land. Utviklingsland ønsker økt støtte til klimatilpasning og håndtering av tap og skade knyttet til klimaendringene.

Tap av biologisk mangfold, forringede økosystemer og forurensing har i seg selv alvorlige negative konsekvenser for utvikling og miljø, men de forsterker også de negative følgene av klimaendringene. Naturødeleggelser og forurensing truer også økonomisk utvikling, fordi naturen leverer tjenester som mat, klimaregulering og rent vann. I utviklingsland er 80 pst. av befolkningen eksponert for luftforurensning og landdegradering og mangler tilgang til rent drikkevann ifølge Verdensbanken. Norge jobber derfor for å støtte internasjonalt miljøsamarbeid og oppfølgingen av det globale Kunming-Montreal rammeverket for naturmangfold fra 2022, ofte omtalt som Naturavtalen.

Norsk klimafinansiering til utviklingsland skal innrettes slik at den bidrar til at utviklingslandene når målene sine under Parisavtalen. For 2025 er Norges klimafinansiering beregnet til 30,3 mrd. kroner.

Om lag to tredeler av klimafinansieringen i 2025 gikk gjennom Norfunds utviklingsmandat og Klimainvesteringsfondet. Klimaspesifikke investeringer og mobilisering av privat kapital varierer fra år til år.

Under klimaforhandlingene i Glasgow i 2021 annonserte Norge en dobling av norsk klimafinansiering til 14 mrd. kroner årlig senest innen 2026, inkludert mobilisering av privat kapital. Innenfor

dette målet skal støtten til klimatilpasning minst tredobles til tre mrd. kroner årlig. Nivået på doblingsmålet er nådd for fjerde år på rad, og målet anses som innfridd. Det tas forbehold om at det kan komme oppdateringer eller justering av tallene. Norsk klimafinansiering til utviklingsland er sammensatt av offentlig klimafinansiering og privat klimafinansiering mobilisert av offentlige midler. Klimafinansieringen beregnes etterskuddsvis. Totaltallet for norsk klimafinansiering kan derfor ikke leses direkte ut av forslaget til statsbudsjett.

Norsk klimafinansiering til klimatilpasning er beregnet til 3,03 mrd. kroner i 2025. Tredoblingsmålet fra Glasgow anses derfor også som innfridd. Riksrevisjonen publiserte i 2025 en forvaltningsgjennomgang av bistand til klimatilpasning. Riksrevisjonen anbefalte bl.a. at Utenriksdepartementet sikrer riktig informasjon om størrelsen på klimatilpasningsbistanden, og styrker arbeidet med å få oversikt over resultater. Utenriksdepartementet og Norad har begynt arbeidet med å følge opp Riksrevisjonens anbefalinger.

Konsekvensene av klimaendringer, forurensing og overfiske på havet skaper store utfordringer for lokalsamfunn og for livet i havet. Som leder for det internasjonale Høynivåpanelet for en bærekraftig havøkonomi sammen med Palau, arbeider Norge for økt forståelse for at havet også kan bidra med mange av løsningene på globale utfordringer, som tilgang på fornybar energi, naturbaserte klimaløsninger, økt matsikkerhet og verdiskaping. I arbeidet for bærekraftige verdenshav vil regjeringen gjøre bruk av norsk kompetanse og ressurser, og slik bidra til gode løsninger som skaper aktivitet og arbeidsplasser, men også tar hensyn til miljø.

Marin forsøpling er et av de raskest voksende miljøproblemene verden står overfor. Regjeringen vil fortsette å lede an i innsatsen for å stanse plastforurensing i havet, bl.a. gjennom forhandlingene om en rettslig bindende global avtale mot plastforurensing og marin forsøpling. Bistandsprogrammet mot plastforurensing og marin forsøpling varer til 2028 og bidrar med konkrete løsninger for hvordan plastforurensing kan håndteres i utviklingsland.

Post 70 Miljø og klima, kan overføres

Bevilgningen dekker støtte til klima- og miljøinnsatser. Dette inkluderer tiltak som bidrar til gjennomføring av Parisavtalen, bærekraftsmålene, internasjonale miljøavtaler og prosesser, inkludert den globale Naturavtalen og Sendai-rammeverket for forebygging av klima- og naturkatastrofer.

Mål 2027

Bevilgningen skal bidra til å nå følgende mål:
- Miljøet er bedre beskyttet.
- Utslippene av klimagasser er begrenset.
- Tilpasningen til konsekvensene av klimaendringer er forbedret.
- Motstandsdyktighet mot klimarelaterte naturkatastrofer er styrket.

Prioriteringer 2027

Norsk innsats skal hovedsakelig gå til finansiering av en klimarobust utvikling gjennom tiltak for klimatilpasning, forebygging av klimarelaterte katastrofer og utslippsreduksjoner i utviklingsland. Gitt store behov for finansiering til klima- og naturformål skal det legges særlig vekt på tiltak som kan bidra til å mobilisere privat kapital.

Regjeringen vil støtte internasjonalt miljøsamarbeid, inkludert gjennomføring av internasjonale miljøavtaler og Det globale rammeverket for naturmangfold. I lys av føringene fra FNs klimakonferanse i 2024 i Baku, COP29, vil støtte til Klimakonvensjonens finansielle mekanismer prioriteres fra norsk side.

Norge vil arbeide for effektivisering av fondene og styrking av resultater, tiltak som kan mobilisere privat kapital, samt gi utviklingsland lettere tilgang til fondenes midler.

Bevilgningen skal bidra til målene for klimatilpasning og forebygging, og til kunnskap om sammenhenger mellom klimaendringer, sårbarhet og sikkerhet. Dette inkluderer støtte til å håndtere tap og skade som følger av klimaendringene. Klimatilpasning har videre koblinger til matsikkerhet, se omtale under kap. 162 *Næringsutvikling, matsystemer og fornybar energi,* post 71 *Matsikkerhet, fisk og landbruk.*

Rapport 2025

Miljøet er bedre beskyttet

Om lag 533 mill. kroner bidro til at miljøet er bedre beskyttet, enten gjennom bevaring av natur, redusert forurensing eller bidrag til flere miljømål samtidig. Sammen med andre givere hadde Norge fram til midten av 2025 bidratt til økt beskyttelse eller mer bærekraftig bruk av over 739 mill. hektar land- og havområder (19 ganger Norges landareal) siden 2022.

Norsk bistand støtter utviklingsland med å følge opp Naturavtalen. I 2025 bidro støtten til bedre samarbeid om naturmangfold i Brasil, DR Kongo, Indonesia, Namibia og Peru. Norge har

også støttet forhandlinger som skal sikre rettferdig fordeling av de økonomiske fordelene ved bruk av digital sekvensinformasjon fra genetisk biologisk materiale. Inntekter fra private selskaper skal brukes til å beskytte natur i de landene som trenger det mest, og skal særlig tilgodese urfolk og lokalsamfunn. Arbeidet har stort potensial til å mobilisere bidrag fra private selskaper.

Med norsk støtte bidro FNs utviklingsprograms BIOFIN-program til å mobilisere over 3,3 mrd. USD til naturbevaring og fattigdomsreduksjon i utviklingsland i perioden 2019–2025. Dette er omtrent en tredjedel av BIOFINs mål om å mobilisere 10 mrd. USD innen utgangen av 2030. Et kapasitetsutviklingsprosjekt støttet sammen med Tyskland bidro i 2022–2025 til økte inntekter fra biologiske ressurser i Benin, Elfenbenskysten, Kenya og Sør-Afrika. Norsk støtte til Den globale miljøfasiliteten (GEF) i perioden 2022–2025 bidro til at 8 millioner mennesker som bor i og nær bedre beskyttede naturområder fikk styrket livsgrunnlag, blant annet gjennom mer bærekraftige næringer.

Norges partnere FNs miljøprogram (UNEP) og GEF bidro i 2025 til å eliminere 724 kubikktonn skadelige kjemikalier.

Det multilaterale fondet for implementering av Montrealprotokollen hadde ved utgangen av 2025 støttet 128 land i å utarbeide oversikter og handlingsplaner for innsamling, transport og sluttbehandling av kjølemidler som ødelegger ozonlaget. Det har medvirket til at ozonhullet over Antarktis i 2025 var det femte minste siden 1992.

Utslippene av klimagasser er begrenset

Om lag 550 mill. kroner bidro til unngåtte eller reduserte utslipp av klimagasser. Globale klimagassutslipp øker fortsatt. Bistand til lavutslippsutvikling i utviklingsland er viktig for å holde utslippene nede over tid. Av den grunn støtter klimabistand på posten i hovedsak lavutslippsutvikling og klimatilpasning. Ulike rapporteringsmetodikker gjør det krevende å beregne samlede utslippsresultater. Norge deltar i internasjonalt arbeid, bl.a. gjennom OECD, for å utvikle felles retningslinjer for rapportering.

Det grønne klimafondet (GCF) oppga at fondets modne prosjekter samlet har bidratt til 145 mill. tonn CO_2-ekvivalenter unngåtte eller reduserte utslipp siden 2015 og fram til utgangen av 2025. Det tilsvarer mer enn tre ganger Norges totale klimagassutslipp i 2025. Tiltakskostnaden er beregnet til 23 USD per tonn CO_2-ekvivalenter. Over tid forventes porteføljen av prosjekter med støtte fra GCF å unngå samlede utslipp på 3 200 mill. tonn CO_2-ekvivalenter. I privatsektorprosjektene til GCF vil det i gjennomsnitt bli mobilisert 5,5 amerikanske dollar i privat kapital til klimaformål for hver dollar fra det grønne klimafondet.

Den globale miljøfasiliteten (GEF) beregner at porteføljen deres for perioden 2022–2026 vil bidra til reduserte utslipp på om lag 1 850 mill. tonn CO_2-ekvivalenter, tilsvarende om lag 40 ganger Norges årlige utslipp over hele investeringenes livsløp (3-6 år). Den norske støtten bidro også til å mobilisere ytterligere finansiering til klima og fattigdomsreduksjon. Andre norskstøttede partnerskap bidro også til unngåtte eller reduserte utslipp, bl.a. gjennom naturbaserte løsninger. Montrealprotokollens multilaterale fond, som arbeider for å bevare ozonlaget, bidro til utslippsreduksjoner, fordi gasser som ødelegger ozonlaget også er potente klimagasser.

Norge bidro til partnerskapet for nasjonalt fastsatte klimamål under Parisavtalen, Nationally Determined Contributions Partnership (NDC P). Partnerskapet støtter land i å gjennomføre og oppdatere sine klimamål (NDC), samt i å utvikle og gjennomføre sine tilpasningsplaner og lavutslippsplaner, som også er forankret i FNs klimakonvensjon og Parisavtalen. Partnerskapets rapportering fra sitt 5-årige arbeidsprogram ble avsluttet i 2025, og viste god fremgang både mht. implementering, tilgang til finansiering og ambisjonsnivået på klimamålene. Videre fikk 84 pst. av utviklingslandene i partnerskapet også en mer helhetlig samfunnstilnærming i sine planer. Samtidig hadde NDC P utfordringer med å mobilisere tilstrekkelig kapital til de klimatiltakene utviklingslandene identifiserte.

Klimapartnerskapet Norge og Tanzania inngikk i 2023 hadde ved utgangen av 2025 bidratt til utvikling og gjennomføring av Tanzanias klimamål, etablering av en institusjon for dokumentasjon av klimatiltak og utslippsrapportering, og et forskningsprogram på klima. Norge støttet Tanzania, andre utviklingsland og små øystater slik at de effektivt kunne delta i klimaforhandlingene i 2025. Dette er viktig for å sikre at sentrale partnerland og land som blir særlig hardt rammet av klimaendringer kan påvirke internasjonale beslutninger om klimahandling.

Tilpasning til konsekvensene av klimaendringene er forbedret

Klimaendringene rammer særlig de fattigste og mest sårbare landene og befolkningsgruppene. FNs miljøprogram anslår at klimatilpasning i utviklingsland vil koste om lag 310–365 mrd. USD årlig i 2035, mens internasjonal offentlig finansiering var 26 mrd. USD i 2023.

Over 700 mill. kroner på denne posten bidro til klimatilpasning i 2025. Norges innsats fulgte prioriteringene i strategien *Klima, sult og sårbarhet* fra 2021. Andre poster bidro også til oppfølging av strategien, særlig innsats for skog, mat og hav.

Infrastrukturen i mange utviklingsland tåler ikke effektene av klimaendringene. Ved utgangen av 2025 hadde 65 land utviklet mer klimarobust infrastruktur med støtte fra Det grønne klimafondet (GCF). Norsk støtte til GCF har bidratt til at over 250 millioner mennesker har blitt beskyttet mot virkningene av klimaendringer siden 2015.

Gjennom flergiverfondet Systematic Observations Financing Facility finansierte Norge målestasjoner og kapasitetsbygging for værobservasjoner i 18 land. Dette ga mer treffsikre værvarsler og prognoser. Dette er særlig viktig for de fattigste landene, som er mest sårbare for naturkatastrofer og mest avhengige av varslingssystemer, samtidig som de har minst kapasitet til drift og investeringer i værobservasjoner.

I Etiopia, Kenya og Malawi fikk nesten 30 millioner mennesker bedre tilgang til vær- og klimainformasjon. Om lag 56 000 personer (45 pst. kvinner) mottok i tillegg jordbruksstøtte for å styrke motstandskraften mot klimaendringer. Til tross for uro og ineffektivt byråkrati i flere samarbeidsland var antallet varsler om ekstreme værhendelser åtte ganger høyere enn i 2023.

Motstandsdyktigheten mot klimarelaterte naturkatastrofer er styrket

Om lag 170 mill. kroner bidro til å styrke motstandsdyktigheten mot klimarelaterte naturkatastrofer. Antall mennesker som rammes av slike katastrofer har økt med 75 pst. det siste tiåret. Samtidig har dødeligheten ved naturkatastrofer i fattige land gått ned i samme periode fra omkring 22 000 til 9 800 dødsfall årlig bl.a. som følge av bedre varsling, bedre evakueringsrutiner og mer robust infrastruktur og helsetjenester. Risikoen for dødsfall ved naturkatastrofer er likevel nær tre ganger høyere i de minst utviklede landene enn globalt.

Norge støttet varslingssystemer, forebygging, bedre nasjonal planlegging, lovgivning, utvikling av klimarobust infrastruktur og innovative finansieringsordninger i 2025. Antall land med varslingssystemer har mer enn doblet seg fra 56 i 2015 til 125 per oktober 2025. Gjennom flergiverfondet Climate Risk and Early Warning Systems bidro Norge til at 397,6 millioner mennesker fikk tilgang til værprognoser og tidlig varsling av ekstremvær. Siden 2015 har prosjekter finansiert av Det grønne klimafondet bidratt til at mer enn 10 millioner mennesker er dekket av klimarelaterte varslingstjenester, og at over en halv million liv er beskyttet mot klimarelaterte naturkatastrofer. Økonomiske tap på over 15 mill. USD er unngått og mer enn 2 millioner mennesker har tatt i bruk verktøy for å beskytte seg mot slike katastrofer.

Med bl.a. norsk støtte bisto FNs kontor for katastrofeforebygging i 2025 77 land med å utvikle systemer for tidlig varsling, 43 land med å bruke oppdatert risikoinformasjon i planprosesser og syv land med å gjøre infrastruktur mer robust. Nesten 10 000 personer fikk opplæring i katastrofeforebygging.

Verdensbankens fasilitet for katastrofeforebygging og gjenoppbygging bidro i perioden 2023–2025 til at 11 land styrket sitt regelverk for å gjøre bygg mer klimarobuste, grønne og inkluderende. De støttet også utvikling av planer og strategier for å håndtere naturkatastrofer i mer enn 30 land.

Norge bidro til at 5 mill. USD i subsidierte forsikringspremier ble gitt gjennom Africa Disaster Risk Financing-programmet. Dette utløste 10,5 mill. USD i utbetalinger til lokalsamfunn rammet av tørke og tropiske sykloner i Madagaskar, Mosambik og Somalia, bl.a. til kontantstøtte, mat og gjenoppbygging. I Mosambik ble innsatsen svekket av uro og opptøyer. Et matlager ble ranet, og fordi langt flere enn ventet møtte opp til utdeling, ble rasjonene for små. Det gjorde at de hardest rammede fikk mindre hjelp enn behovet tilsa.

Likestilling og inkludering av personer med nedsatt funksjonsevne og andre sårbare grupper var integrert i tiltakene, men gjennomføringen i prosjektene var ikke alltid god nok. Det grønne klimafondet pekte særlig på svak oppfølging av likestillingsplaner og behov for bedre rapportering om resultater for urfolk.

Budsjett 2027

Det foreslås bevilget 1 243,8 mill. kroner i 2027. Det er en reduksjon på 300 mill. kroner sammen-

lignet med saldert budsjett for 2026. Reduksjonen skyldes bl.a. regjeringens prioritering av økte bevilgninger til Norfund for å mobilisere mer privat kapital, bidra til jobbskaping og styrke norsk klimafinansiering.

Bevilgningen dekker også bidraget til Den globale miljøfasiliteten (GEF) i perioden 2026–2030, jf. romertallsvedtak XI og bidraget til Det grønne klimafondet (GCF) i perioden 2024–2027, jf. romertallsvedtak VI.

Post 71 Bærekraftige hav og tiltak mot marin forsøpling, kan overføres

Bevilgningen dekker tiltak for bærekraftige verdenshav, innsats mot internasjonal fiskerikriminalitet, grønn skipsfart og innsats for å forhindre og redusere plastforurensing og marin forsøpling. Tiltak under posten skal fremme en kunnskapsbasert havforvaltning og styrke sammenhengen mellom bærekraftig bruk og beskyttelse av havet. Posten dekker også deler av det norske bidraget til det internasjonale Høynivåpanelet for en bærekraftig havøkonomi (Havpanelet). Den norske statsministeren har siden 2018 ledet Havpanelet sammen med presidenten i øystaten Palau.

Havinnsatsen støtter en rekke av bærekraftsmålene og finansieres under flere poster fra bistandsbudsjettet, bl.a. kap. 159 *Regionbevilgninger* og kap. 162 *Næringsutvikling, matsystemer og fornybar energi.* Bistandsprogrammet mot plastforurensing og marin forsøpling bidrar til å finne løsninger på plastforurensing i utviklingsland. Kunnskapsprogrammet Hav for utvikling utgjør en viktig del av innsatsen for bærekraftige hav. Utveksling av kompetanse og erfaring mellom offentlige institusjoner i partnerland og Norge er kjernen i det faglige samarbeidet. Partnerskap med multilaterale organisasjoner, akademia, bedrifter og sivilsamfunnsorganisasjoner spiller også viktige roller i det faglige samarbeidet og regionalt samarbeid er sentralt.

Mål 2027

Bevilgningen skal bidra til å nå følgende mål:

- Havets ressurser er bærekraftig forvaltet og marine økosystemer er beskyttet.
- Plastforurensing og marin forsøpling i utviklingsland er redusert.
- Havrelaterte tiltak har bidratt til reduserte klimagassutslipp.
- Offentlig forvaltning innenfor relevante sektorer i samarbeidsland er styrket.

Prioriteringer 2027

Regjeringen vil sørge for at Norge leder an i det internasjonale klimaarbeidet på områder hvor vi har fortrinn og kan bidra til aktivitet og arbeidsplasser, som i innsatsen for bærekraftige verdenshav. Regjeringen vil fortsatt prioritere støtte til utviklingen av en bærekraftig havøkonomi i utviklingsland og arbeidet i det internasjonale Havpanelet.

Regjeringen vil fortsette støtten til kunnskapsprogrammet Hav for utvikling (Hfu). Hfu er et sentralt bidrag til oppfølging av hovedanbefalingen fra Havpanelet om å utvikle planer for bærekraftige hav for nasjonale havområder innen 2025 for de opprinnelige 14 medlemslandene av panelet og innen 2030 for øvrige kyststater.

Bistandsprogrammet mot marin forsøpling og plastforurensing varer til 2028. Programmet arbeider for å redusere plastforurensning og marin forsøpling i utviklingsland for å beskytte helse og miljø. Støtte til bedre avfallshåndtering og opprydning av plastavfall i samarbeidsland er sentralt i programmet, og det arbeides for å involvere privat sektor sterkere i innsatsen. Programmet støtter opp om Norges rolle i forbindelse med den globale avtalen mot plastforurensing.

Innsats for reduserte klimautslipp fra havsektorer, herunder utvikling av grønn skipsfart i utviklingsland, vil videreføres. Det vil også arbeidet mot internasjonal fiskerikriminalitet, bl.a. gjennom initiativet Blue Justice som forvaltes av Nærings- og fiskeridepartementet. Initiativet bidrar til å redusere omfanget av grenseoverskridende organisert kriminalitet og ulovlig handel i fiskerisektoren, bl.a. ved å styrke myndigheters evne til å bekjempe organisert kriminalitet i denne sektoren.

Regjeringen vil fortsatt legge til rette for økt samarbeid med privat sektor ved å åpne for risikoreduserende tiltak som skal bidra til å utløse privat kapital for bærekraftsmålene og til bedre resultater. I tillegg skal posten bidra til næringsutvikling og jobbskaping som et hensyn på tvers av posten. Entreprenørskap og innovasjon er spesielt relevante tema.

Rapport 2025

Havets ressurser er bærekraftig forvaltet og marine økosystem er beskyttet

Norsk støtte bidro i 2025 til bedre beskyttelse og mer bærekraftig bruk av hav- og kystressurser, redusert marin forsøpling og styrket grunnlag for en bærekraftig blå økonomi i utviklingsland.

Siden 2024 har Norge støttet entreprenørskap og innovasjon hos oppstartsbedrifter og små- og mellomstore bedrifter innenfor blå økonomi og bekjempelse av marin forsøpling i Afrika sør for Sahara. Gjennom Katapult, MTI, Renew Ltd og Village Capital har 47 mill. kroner i norsk støtte mellom 2023–2025 gitt 381 selskaper tilgang til inkubasjons- og akselerasjonsprogrammer, og selskapene har i tillegg mobilisert 73,3 mill. kroner i kapital fra andre kilder.

Norsk støtte på 40 mill. kroner til førstetapsfasiliteten ved øst-afrikanske Equity Bank har bidratt til økt tilgang til kreditt for små- og mellomstore bedrifter innen blå økonomi og marin forsøpling i Kenya og Tanzania. Dette betyr at Norge dekker en andel av tapet fra utlån for å redusere risiko for banken. Siden oppstarten i 2024 har støtten utløst 782 lån (totalt 26,7 mill. kroner) til små- og mellomstore bedrifter i blå økonomi, bl.a. til investeringer i fiskerisektoren i teknologi og utstyr som øker produksjonen, styrker verdikjeder og forbedrer håndtering etter fangst. Equity Bank har i tillegg utstedt 338 lån (totalt 26,3 mill. kroner) til små- og mellomstore bedrifter innen avfallshåndtering og sirkulær økonomi.

Norge bidro i 2025 til bedre beskyttelse og forvaltning av hav- og kystressurser. Samarbeidet i Tanzania og Mosambik i regi av Verdens naturfond (WWF) resulterte i at over 17 000 mennesker styrket tilgang til, bruk av og kontroll over mangrover. I Tanzania ble seks mangroveområder satt under forbedret, lokalt ledet forvaltning. Flere planlagte resultater ble likevel ikke oppnådd i prosjektperioden. Særlig gjaldt dette utviklingen av småbedrifter og restaureringsaktiviteter, der tiltakene ga begrenset effekt og ikke realiserte de mest ambisiøse målene.

Norge har bidratt med 476 mill. kroner til PROBLUE i perioden 2018–2025 (også finansiert over andre budsjettposter). Programmet har vært med på å utforme Verdensbank-tiltak med en samlet verdi på 32 mrd. USD i perioden 2019–2025. Disse operasjonene gir konkrete reformer på landnivå innen bærekraftig fiskeriforvaltning, marin forsøpling, vern av kyst- og havområder og forbedret livsgrunnlag for kystbefolkningen.

Norsk støtte til Pulitzer Center bidro i 2025 til at undersøkende miljøjournalistikk påvirket politikk og institusjoner. I Sri Lanka bidro dekningen av skipskatastrofen X-Press Pearl, verdens største registrerte plastutslipp til havs, til økt ansvarliggjøring av aktørene, og høyesterett påla rederiet og lokale agenter å betale 1 mrd. USD i midlertidig erstatning.

Norsk støtte til FNs havforskningskommisjon (IOC-UNESCO) har styrket deltakelsen fra unge havfagfolk og aktører i utviklingsland i FNs havforskningstiår. Støtten bidrar også til Tsunami Ready-programmet, som hjelper utsatte kystsamfunn i over 40 land med å bli bedre forberedt på tsunamier. Hittil er rundt 100 kystsamfunn sertifisert.

Politisk støtte til Københaverklæringen og Blue Justice-initiativet vedvarte i 2025. Videre ble kunnskapsarbeidet styrket gjennom samarbeid med NMBU, UNDP og Økokrim, inkludert nye analyser av fiskerikriminalitet. Kapasitetsbygging økte med mer opplæring. Digitale verktøy og koordinering ble videreutviklet, med vekst i plattformbruk, bedre datadeling og styrket samhandling på tvers av etater og land. Samarbeidet mellom land ble utvidet gjennom Blue Justice Caribbean Hub og planlegging av nye regionale initiativer som Mid-Atlantic Hub.

Marin forsøpling og plastforurensing i utviklingsland er redusert

I 2025 bidro Norge til bedre avfallshåndtering og mindre plastforsøpling gjennom flere prosjekter. I Kenya ga WWF-prosjektet No Plastic in Nature flere tusen avfallsarbeidere tryggere og mer forutsigbare inntekter, mens Sirk Norge bidro til at lokale rammeverk i Indonesia og India nå dekker 6,3 millioner innbyggere. I prosjektperioden ble 33 455 tonn husholdningsavfall samlet inn, 19 527 tonn gjenvunnet, og 23 000 nye husholdninger fikk formell avfallsinnsamling.

I Sørøst-Asia har norsk støtte til FNs kontor for narkotika og kriminalitet styrket myndighetenes arbeid med å identifisere og bekjempe import av ulovlig og farlig avfall (inkludert plastavfall), som er et stort problem i regionen. Siden prosjektstart i 2020 har myndighetene i partnerlandene beslaglagt mer enn 132 075 tonn farlig avfall.

I august 2025 ble det gjennomført et nytt forhandlingsmøte for den globale plastavtalen i Genève, med FNs miljøprogram som sekretariat. Norge har i perioden 2022 til 2025 gitt 120 mill. kroner til deres arbeid mot forurensing, og vært den største giveren til de globale plastforhandlingene. Forhandlingene førte ikke fram til en avtale i 2025, og prosessen videreføres. Norskstøttet innsats har likevel styrket utviklingsland og berørte gruppers faglige og forhandlingstekniske kapasitet, og bidratt til å etablere et bredt kunnskapsgrunnlag og koalisjoner for en ambisiøs avtale.

I Vest-Afrika har Verdens naturvernunion (IUCN) gjennom AFRIPAC-prosjektet styrket flere lands kapasitet til å delta i forhandlingene om

en global plastavtale. Prosjektet nådde derimot ikke målet om nye eller forbedrede nasjonale handlingsplaner bl.a. på grunn av forsinkelser, kort gjennomføringstid og ambisiøse mål.

I 2025 bidro Norge med 20 mill. kroner til Korallrevfondet, som mobiliserer offentlig og privat kapital til sirkulære løsninger, plastreduksjon og bedre avfallshåndtering. Fondet rapporterer at over 100 mill. USD er forpliktet, investert eller utløst til miljøvennlige løsninger i utviklingsland. Et eksempel er investeringer i integrerte systemer for plastgjenvinning og plastfrie alternativer i landbrukssektoren i Indonesia, som både reduserte plastforurensning og styrket lokale verdikjeder i områder som er viktige for korallrev.

Havrelaterte tiltak har bidratt til reduserte klimagassutslipp

Internasjonal skipsfart står for om lag 3 pst. av globale klimagassutslipp. GreenVoyage-programmet styrket energieffektiviteten og bidro til utslippsreduksjoner i internasjonal skipsfart i 2025. Over 30 000 sjøfolk gjennomførte kurs i tiltak for redusert drivstofforbruk. Veiledningen for «Just-in-Time»-systemer for skipstrafikk ble testet i praksis i havnen i Tema i Ghana. Programmet bidro samtidig til at flere land videreutviklet nasjonale handlingsplaner og pilotprosjekter for grønnere skipsfart. Gjennom PROBLUE bidro Norge til analyser av grønne drivstoff og karbonprising i shipping samt til politikk- og investeringsplaner som legger grunnlag for varige og skalerbare utslippskutt fra sjøtransport.

Offentlig forvaltning innenfor relevante sektorer i samarbeidsland er styrket

Programmet Hav for utvikling styrker offentlig forvaltning av havsektorene i utvalgte samarbeidsland, og bygger på lang norsk erfaring med kunnskapsbasert havforvaltning. Programmet retter seg mot grunnleggende forutsetninger for en bærekraftig blå økonomi: institusjoner, data, planverktøy og tverrsektoriell koordinering. Dette er funksjoner som er avgjørende for at havet skal kunne bidra til matsikkerhet, sysselsetting og økonomisk utvikling.

I Indonesia bidro Norge i 2025 til å styrke havregnskap som forvaltningsverktøy. Et anslag fra havregnskapsarbeidet viser at forringelse av Indonesias marine økosystemer fra «god» til «skadet» tilstand kan innebære årlige verditap på inntil 170 mrd. USD. I 2025 ble «Indonesia Ocean Account Task Force» formelt etablert ved ministervedtak, med 77 medlemmer fra ni offentlige institusjoner – et tydelig institusjonelt rammeverk for tverrsektoriell koordinering. Det indonesiske finansdepartementet og tilknyttede etater fikk styrket kapasitet i verdsetting av naturressurser, og det ble utviklet bedre systemer for datainnsamling og digitale styringsverktøy.

Hav for utvikling-samarbeidet i Kenya bidro i 2025 til landets marine arealplanleggingsprosess. Programmet har også styrket kompetanse og kunnskap om akutt forurensning til havs. Dette medvirket til at Kenyas nasjonale plan for akutt forurensning ble lansert i 2025. Akutt forurensning er en betydelig trussel mot et sunt og rent marint økosystem og mot kystbefolkningens matsikkerhet.

I Mosambik styrket Hav for utvikling-programmet i 2025 myndighetenes kapasitet og kompetanse innen marin arealplanlegging, med vekt på miljødata og geografiske informasjonssystemer. Programmet bidro også til styrket beredskap mot akutt forurensning gjennom arbeid med lokale beredskapsplaner og regionale og lokale øvelser. Det er innledet erfaringsutveksling med naboland med sikte på et mulig trepartssamarbeid mellom Kenya, Mosambik og Tanzania for gjensidig bistand ved store eller grenseoverskridende hendelser. Programmet har også styrket kompetanse for havbasert matproduksjon, med kapasitetsbygging på tare- og skjelldyrking, arealvalg for akvakultur og sjømattrygghet. Samtidig har samarbeidet vært preget av flere utfordringer, inkludert mangel på respons og oppfølging fra mosambikiske myndigheter. Dette må sees i sammenheng med en utfordrende landkontekst og omfattende omorganisering i myndighetsapparatet etter innsettelsen av ny president.

Budsjett 2027

Det foreslås bevilget 232,1 mill. kroner i 2027.

Kap. 164 Likestilling

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
70	Likestilling, *kan overføres*	283 319	273 319	273 319
71	FNs organisasjon for kvinners rettigheter og likestilling (UN Women)	100 300	140 300	140 300
72	FNs befolkningsfond (UNFPA)	626 100	589 600	589 600
	Sum kap. 164	1 009 719	1 003 219	1 003 219

Kvinners rettigheter og kjønnslikestilling er avgjørende for økonomisk og sosial utvikling og for å nå bærekraftsmålene. Internasjonalt ser vi at kvinners rettigheter og likestilling utfordres politisk og nedprioriteres finansielt. Kjønnslikestilling, inkludering og mangfold motarbeides aktivt av flere land i internasjonale forhandlinger. Multilaterale organisasjoner, sivilt samfunn, akademia og privat næringslivs innsats for likestilling og menneskerettigheter til lesbiske, homofile, bifile og transpersoner (LHBT+) medfører reaksjoner og sanksjoner. Tilgang til prevensjon og trygge aborter har blitt drastisk redusert som følge av målrettet og ønsket politikk fra flere land.

Det gjør det nødvendig å videreføre Norges viktige politiske og finansielle innsats for kjønnslikestilling, med særlig vekt på seksuell og reproduktiv helse og rettigheter (SRHR). Motstanden kan også medføre risiko for at samarbeidspartnerne ikke når sine mål.

Norges arbeid med likestilling følger en tverrsektoriell tilnærming. Denne tilnærmingen bygger på forståelsen av at kvinners politiske rettigheter henger tett sammen med innsats innen SRHR, bekjempelse av vold og økonomisk selvstendighet. Når disse elementene ses i sammenheng gir det mer effektive og bærekraftige resultater. Det systematiske og langsiktige arbeidet for å fremme og beskytte kvinners politiske og økonomiske rettigheter og deltagelse i samfunnslivet videreføres. Norge legger et inkluderende kjønnsbegrep til grunn, og skal være en konsistent bidragsyter i kampen mot alle former for diskriminering på grunnlag av kjønn, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk.

Regjeringens handlingsplan *En rettferdig verden er en likestilt verden: Handlingsplan for kvinners rettigheter og kjønnslikestilling i Norges utenriks- og utviklingspolitikk (2023–2030)* danner grunnlaget for Norges innsats.

Rammene for arbeidet med likestilling er forpliktelsene nedfelt i FNs kvinnekonvensjon, handlingsplanene fra FNs kvinnekonferanse i Beijing (1995) og befolknings- og utviklingskonferansen i Kairo (1994), sikkerhetsrådsresolusjonene om kvinner, fred og sikkerhet og FNs bærekraftsmål.

Post 70 Likestilling, kan overføres

Bevilgningen dekker målrettede tiltak for å fremme jenters og kvinners rettigheter, deltakelse og posisjon i samfunnet. Aktører som støttes over denne posten er lokale, norske og internasjonale sivilsamfunnsorganisasjoner, nasjonale myndigheter og multilaterale organisasjoner.

Posten må også sees i sammenheng med øvrige tematiske og geografiske kapitler, gitt føringer om å inkludere kvinners rettigheter og likestilling på tvers av budsjettposter.

Mål 2027

Bevilgningen skal bidra til å nå følgende mål:
- Alle har rett og mulighet til å bestemme over egen kropp.
- Alle skal kunne leve sine liv uten vold og skadelige skikker.
- Alle har like økonomiske rettigheter og muligheter til å delta i arbeidslivet.
- Alle har like politiske rettigheter og muligheter til å delta i det offentlige liv.

Mål fem i handlingsplanen for kvinners rettigheter og kjønnslikestilling om at alle har rett og mulighet til å delta i arbeidet for klima, energi og matsikkerhet støttes under kap. 159 *Regionbevilgninger,* kap. 162 *Næringsutvikling, matsystemer og fornybar energi* og kap. 163 *Klima, miljø og hav.*

Prioriteringer 2027

SRHR er avgjørende for å realisere kvinners rettigheter. Bevilgningen skal brukes for å styrke arbeidet med disse rettighetene, med vekt på kunnskap om og tilgang til prevensjon og trygg abort. Ungdom står sentralt i dette arbeidet. Arbeid mot kjønnsbasert vold, inkludert skadelige skikker, videreføres. Bevilgningen skal også bidra til å fremme kvinners politiske og økonomiske deltakelse og rettigheter. Støtte til lokale organisasjoner som sentrale aktører i å fremme kvinners rettigheter og likestilling skal vektlegges.

Rapport 2025

Alle har rett og mulighet til å bestemme over egen kropp

I 2025 nådde Norge målet om å bidra med 9,6 mrd. kroner i arbeidet med SRHR i perioden 2020–2025. Samtidig førte store kutt i internasjonal finansiering i 2025 til svakere helse- og datasystemer. Kuttene reduserte også tilgangen til seksuelle og reproduktive helsetjenester, og seksualitetsundervisning.

Norges partnere bidro med SRHR-tjenester og med å påvirke lover og praksis. Dette har fremmet trygg abort, god seksualitetsundervisning og tilgang til familieplanlegging. I 2025 nådde International Planned Parenthood Federation (IPPF) 63,8 millioner mennesker i 150 land. Norsk støtte til den internasjonale ikke-statlige organisasjonen MSI Reproductive Choices (MSI) bidro til å sikre tilgang til seksuelle og reproduktive helsetjenester for 27,8 millioner mennesker i 36 programland. Dette skjedde gjennom samarbeid med nasjonale myndigheter og lokale aktører. I Afghanistan har MSI og IPPF styrket kvinners tilgang til seksuelle og reproduktive helsetjenester. De har gjort dette i samarbeid med myndigheter, internasjonale organisasjoner og lokale aktører. Organisasjonen Ipas bidro med livreddende helsetjenester til om lag 2,5 millioner mennesker i 24 land.

Arbeidet med å liberalisere abortlover ga blandede resultater i 2025. I Malawi fastslo landets domstol at mindreårige automatisk har rett til abort når graviditeten er et resultat av seksuell vold. Norske partnere som IPPF, MSI og Ipas var involvert i dette arbeidet. En føderal høyesterett i Abuja i Nigeria fastslo at uplanlagte graviditeter som følge av voldtekt, incest og andre former for seksuell vold er et brudd på kvinners og jenters rettigheter. Samtidig er det et snevrere handlingsrom for sivilsamfunnet, antirettighetsbevegelser vokser fram og finansiering kuttes. IPPF i Etiopia mistet 50 pst. av sin totale finansiering i 2025. Dette bidrar til at færre får tilgang til trygg abort.

FNs befolkningsfond (UNFPA) sitt arbeid med seksualitetsundervisning utenfor skolen ble gjennomført i en mer krevende kontekst. Handlingsrommet ble mindre, og motstanden mot likestilling, SRHR og rettighetene til LHBT+-personer økte. Til tross for dette, nådde programmet 62 000 sårbare unge i 12 land. Dette inkluderte mer enn 4 300 tenåringsjenter som fikk både seksualitetsundervisning, og seksuelle og reproduktive helsetjenester.

SRHR-innsats ble også finansiert under andre poster i 2025, se omtale under kap. 159 *Regionbevilgninger*, kap. 160 *Helse*, post 70 *Helse*, kap. 161 *Utdanning, forskning og offentlige institusjoner*, post 70 *Utdanning*, og kap. 170 *Sivilt samfunn*, post 70 *Sivilt samfunn*.

Alle skal kunne leve sine liv uten vold og skadelige skikker

Forekomsten av barneekteskap og kjønnslemlestelse har gått ned det siste tiåret. Samtidig gjør sterk befolkningsvekst i områder der dette forekommer at antallet utsatte jenter og kvinner fortsatt er høyt. Utdanning er et av de mest effektive virkemidlene i arbeidet mot barneekteskap. I 2025 støttet FNs globale program mot barneekteskap mer enn 9,7 millioner tenåringsjenter til å begynne på, vende tilbake til eller fortsette i skolen. I tillegg har 3,3 millioner (ned fra 3,5 i 2024) ungdomsjenter fått tilgang til tiltak for å bedre økonomiske muligheter og redusere fattigdom, en viktig driver for barneekteskap.

Gjennom støtte fra FNs fellesprogram mot kjønnslemlestelse deltok mer enn 1,7 millioner jenter og unge kvinner aktivt i programmer for atferdsendring. Burkina Faso, Egypt, Etiopia og Kenya rapporterte om betydelig nedgang i antall tilfeller av kjønnslemlestelse. I Eritrea er praksisen redusert fra historisk høye nivåer til at landet ligger an til å nå bærekraftsmålet om å eliminere praksisen. I land som Guinea-Bissau, Mali, Senegal og Somalia er det derimot ikke rapportert framgang. I 2025 fokuserte programmet på systemendring. Dette førte til en dobling i antall medisinske og paramedisinske utdanningsinstitusjoner som har kunnskap om kjønnslemlestelse i sine læreplaner.

Arbeidet med lokale organisasjoner er avgjørende for å bekjempe kjønnsbasert vold. Støtte til disse organisasjonene ble i hovedsak kanalisert

gjennom FNs fond for bekjempelse av vold mot kvinner og jenter. I 2025 rapporterte 44 pst. av organisasjonene at støtten fra fondet hadde resultert i ytterligere finansiering fra andre kilder.

Alle har like økonomiske rettigheter og muligheter til å delta i arbeidslivet

Et samarbeid mellom FNs utviklingsprogram og tenketanken The Brookings Institution styrket i perioden 2024–2025 kunnskapsgrunnlaget og politisk forankring for å integrere likestilling mer i offentlig global finanspolitikk. Prosjektet bidro til å løfte likestillingsperspektiver i skatte- og utgiftspolitikk, samt budsjettering. Investeringer i omsorgsøkonomi ble tydeligere reflektert i forberedelsene og utfallet av FNs fjerde konferanse om finansiering for utvikling i Sevilla i 2025, bl.a. i Sevilla-sluttdokumentet.

For å styrke den regionale innsatsen for jenters og kvinners økonomiske rettigheter i Afrika inngikk Norge i slutten av 2024 et strategisk partnerskap med Verdensbanken under Think Africa-partnerskapet. Samarbeidet fremmer økonomiske rettigheter gjennom to av bankens initiativer: Africa Gender Innovation Lab (GIL) for kunnskapsutvikling og Women, Business and the Law (WBL) for juridisk reform. En viktig del av strategien er å bygge lokal kompetanse og sikre at politiske beslutninger bygger på lokal og nasjonal kunnskap. Kunnskap generert av GIL Afrika påvirket bl.a. nasjonal budsjettildeling i Zambias nasjonale program for kvinners økonomiske muligheter. Siden 2024 har WBL-data påvirket 19 av bankens nylig godkjente utlånsoperasjoner.

Alle har like politiske rettigheter og muligheter til å delta i det offentlige liv

Norge bidro gjennom FNs organisasjon for kvinners rettigheter og likestilling (UN Women) til lov- og politikkutvikling som styrker kjønnslikestilling og fremmer inkluderende politiske prosesser og institusjoner.

Norge støttet FNs nettverk av medlemslandenes spesialrepresentanter for kvinner, fred og sikkerhet. Norge og Japan ledet 25-årsjubileet for Sikkerhetsrådets resolusjon 1325 som fant sted i Oslo med 127 deltakere fra 73 land. Resultatet ble en felles FN-uttalelse som bekreftet medlemmenes felles forpliktelse til å fremme gjennomføringen av agendaen for kvinner, fred og sikkerhet.

Det har imidlertid i liten grad vært målrettede aktiviteter under denne budsjettposten som retter seg direkte mot kvinners politiske deltakelse. Innsatsen på dette området omtales derfor primært under andre relevante budsjettposter som kap. 151 *Fred, sikkerhet og globalt samarbeid,* post 70 *Fred og konfliktløsing,* kap. 159 *Regionbevilgninger,* kap. 161 *Utdanning, forskning og offentlige institusjoner,* post *73 Styresett og offentlige institusjoner,* og kap. 170 *Sivilt samfunn,* post 70 *Sivilt samfunn.*

Budsjett 2027

Det foreslås bevilget 273,3 mill. kroner i 2027.

Post 71 FNs organisasjon for kvinners rettigheter og likestilling (UN Women)

Bevilgningen dekker kjernestøtten til FNs organisasjon for kvinners rettigheter og likestilling (UN Women). UN Women har en sentral rolle i å gjennomføre bærekraftsmål 5 om å oppnå likestilling mellom kjønnene og styrke jenters og kvinners stilling. Gjennom sitt tredelte mandat arbeider organisasjonen normativt, koordinerende og operasjonelt med likestillingsspørsmål i hele FN-systemet og i FNs medlemsland. UN Women er sekretariat for FNs kvinnekommisjon og ledende i FNs arbeid med kvinner, fred og sikkerhet.

Mål 2027

Bevilgningen skal bidra til at UN Women når sine strategiske mål for perioden 2026–2029:

- Kvinners ledelse og beslutningstaking: Kvinner og jenter deltar likt og fullt ut i ledelse og avgjørelser, inkludert i utforming av lover, politikk og institusjoner.
- Kvinners økonomiske selvstendighet: Kvinner har anstendig arbeid og økonomisk uavhengighet. Kvinner har tilgang på omsorgstjenester som muliggjør arbeidslivsdeltakelse.
- Alle kvinner og jenter lever et liv fritt fra alle former for vold.
- Kvinner, fred og sikkerhet, og humanitær innsats: Kvinner og jenter skal ha større innflytelse i å skape bærekraftig fred og motstandsdyktige samfunn. De skal ha likt utbytte fra forebygging av naturkatastrofer og konflikt, og av humanitær innsats.

Prioriteringer 2027

Regjeringen vil bidra til at UN Women fortsetter å være den ledende globale aktøren for arbeidet med kvinners rettigheter og likestilling. I tråd med norske forpliktelser om hvordan FN kan finansieres bedre («Funding Compact») og regje-

ringens vektlegging av kvinners rettigheter og likestilling, vil regjeringen foreslå å videreføre kjernestøtten i 2027. Dette er også viktig i lys av store finansielle kutt fra andre stater. Sentralt i arbeidet er støtte til å gjennomføre likestillingsforpliktelser på landnivå og koordinering av FN-systemets innsats for kvinners rettigheter og likestilling. Norge vil også bidra til at UN Women arbeider rettighetsbasert og følger opp prinsippet om at ingen skal utelates, inkludert at de mest sårbare og marginaliserte kvinnene og jentene skal prioriteres.

Det er risiko for at organisasjonen ikke når planlagte mål grunnet betydelig reduksjon i finansiell støtte. Politisk motstand i mange land mot organisasjonens mandat og arbeid kan også begrense dens evne til å nå planlagte mål.

Rapport 2025

UN Womens arbeid i 2025 var preget av en verden med eskalerende kriser, multilateralisme under press og økende motstand mot likestilling og kvinners rettigheter. Samtidig skapte trettiårsjubileet for Beijing-erklæringen og tjuefemårsjubileet for FNs sikkerhetsråds resolusjon 1325 om kvinner, fred og sikkerhet en global omslutning rundt viktigheten av arbeidet for likestilling og kvinners rettigheter.

Styresett og offentlig deltakelse

I 2025 stod kvinners representasjon i parlamentene stille på 27,2 pst. Kun 28 land ble ledet av kvinner i 2025, og andelen kvinner i regjeringsposisjoner var kun på 22,9 pst. På den positive siden, var kvinners representasjon i lokalpolitikken på 35,6 pst.

I perioden 2022–2025 støttet UN Women 46 land i å adressere diskriminerende lovgivning. Totalt ble 69 reformer gjennomført bare i 2025, bl.a. gjennom Gender Justice Platform, et partnerskap med FNs utviklingsprogram (UNDP). UN Women støttet over 40 land i utvikling og gjennomføring av mer enn 192 tiltak (73 i 2025) for å bekjempe vold mot kvinner i politikken. Dette resulterte i lov- og politikkutvikling samt tryggere rammer for kvinners politiske deltakelse.

Slutt på vold mot kvinner

Vold mot kvinner vedvarer på et bekymringsfullt høyt nivå. Teknologi legger til rette for nye former for vold og 1,8 milliarder kvinner og jenter mangler juridisk beskyttelse mot slik vold. I 2025 støttet UN Women implementering av juridiske rammeverk for å stoppe vold mot kvinner, inkludert 32 lover og 98 strategier og handlingsplaner. I perioden 2022–2025 vedtok 34 land for første gang strategier for å forebygge vold mot kvinner, noe som styrket beskyttelsen av nesten 1,3 milliarder kvinner og jenter.

Økonomisk selvstendighet og motstandsdyktighet

Kvinners deltakelse i arbeidsstyrken globalt er 47 pst., sammenlignet med 72 pst. for menn, og de utfører fortsatt mer enn to og en halv gang så mye ubetalt omsorgsarbeid som menn.

I 2025 støttet UN Women utvikling av 66 lover, politikktiltak og tverrsektorielle strategier som styrket kvinners økonomiske rettigheter og utvidet deres tilgang til anstendig arbeid, inntektsmuligheter, klimarobust landbruk og omsorgstjenester.

Over 600 000 kvinner fikk i 2025 tilgang til tjenester, varer, ressurser og/eller informasjon som er avgjørende for økonomisk selvstendighet gjennom UN Womens programmer. Dette ga kvinner bedre arbeidsrettigheter, økt tilgang til formelle markeder, og muligheter for entreprenørskap.

UN Women bidro til å styrke det normative rammeverk for omsorgssystemer, noe som er sentralt for kvinners økonomiske deltakelse. Dette arbeidet dannet et fundament for vedtaket av FNs generalforsamlings første resolusjon om omsorgsøkonomi i 2025.

Fred, sikkerhet, humanitær innsats og naturkatastroferisiko

Midt i et økende antall væpnede konflikter og kriser, forsterket av strukturelle kjønnsulikheter, er kvinner fortsatt underrepresentert i fredsprosesser, humanitær respons og gjenoppbyggingsarbeid. I 2024 utgjorde kvinner bare 14 pst. av meglere, 7 pst. av forhandlere og 20 pst. av underskrivere i større fredsprosesser, og de representerte 8 pst. av militære kontingenter i fredsoperasjoner. Humanitære behov nådde rekordnivå i 2025 grunnet både krig og naturkatastrofer, samtidig som finansieringen falt. Når finansieringen reduseres, settes hundrevis av kvinneorganisasjoner i humanitære og kriserammede områder i fare for betydelig nedskalering eller nedleggelse.

Med denne bakgrunnen, oppskalerte UN Women sitt arbeid med fred, sikkerhet og humanitær respons. Totalt 117 land og territorier har nå nasjonale handlingsplaner for kvinner, fred og sikkerhet. Arbeidet har stor betydning for lokalsam-

funn, hvor inkluderende innsats forebygger konflikter, bygger bærekraftig fred og reduserer de ødeleggende konsekvensene av vold.

UN Women styrket kjønnsanalyser i FN-systemet og bidro til at kjønnsperspektiver ble inkludert i 57 pst. av Sikkerhetsrådets beslutninger (2022–2025). 73 pst. av humanitære planer integrerte likestillingstiltak i 2025, opp fra 54 pst. i 2021.

UN Women styrket deltakelsen til kvinneorganisasjoner i humanitær innsats og finansiering. Over 285,2 mill. USD ble utbetalt (2022–2025) til sivilsamfunnsorganisasjoner og kvinnenettverk, noe som la til rette for trygg og meningsfull deltakelse i beslutningsprosesser.

I tillegg til kjernestøtte over denne bevilgningen har Norge gitt tematisk og geografisk støtte til UN Women sine prioriterte områder under kap. 159 *Regionbevilgninger*.

Budsjett 2027

Det foreslås bevilget 140,3 mill. kroner i 2027.

Post 72 FNs befolkningsfond (UNFPA)

Bevilgningen dekker kjernestøtte til FNs befolkningsfond (UNFPA). Seksuell og reproduktiv helse og rettigheter (SRHR) utgjør en vesentlig del av UNFPAs mandat. Organisasjonens arbeid er viktig for at jenter, kvinner og LHBT+-personer skal ha fullverdige liv. Dette innebærer å levere tjenester som helsetilbud i forbindelse med svangerskap og fødsel, familieplanlegging, seksualitetsundervisning, innsats mot seksuell og kjønnsbasert vold, inkludert kjønnslemlestelse og barne- og tvangsekteskap. UNFPAs arbeid, normative rolle og rettighetsbaserte tilnærming er kontroversiell i mange land og møter derfor mye motstand.

Mål 2027

Bevilgningen skal bidra til at UNFPA når sine strategiske mål for perioden 2026–2029 med særlig vekt på at:

- Innsatsen for familieplanlegging er økt.
- Antall dødsfall relatert til fødsel og graviditet er redusert.
- Kjønnsbasert vold og skadelige skikker, herunder kjønnslemlestelse og barneekteskap, tidlig ekteskap og tvangsekteskap er redusert.

Prioriteringer 2027

I tråd med FNs finansieringresolusjon (UN Funding Compact) og etablerte prinsipper om kjernefinansiering, foreslår regjeringen å videreføre kjernestøtten i 2027 på et høyt nivå. UNFPA har som mål å nå de svakeste i samfunnet. Regjeringen vil støtte organisasjonens arbeid med å følge opp handlingsplanen fra FNs befolknings- og utviklingskonferanse i Kairo i 1994, senere befolkningskonferanser og UNFPAs strategiske plan. Regjeringen vil bidra til at UNFPA arbeider rettighetsbasert og følger opp prinsippet om at ingen skal utelates, inkludert prioritering av de mest sårbare og marginaliserte kvinnene og jentene.

Regjeringen vil gjennom styrearbeidet i UNFPAs styre bidra til at UNFPA fortsetter å være ledende i arbeidet med SRHR, og sikre at mandatene på dette området blir ivaretatt i FN-systemet. Investeringer i SRHR er en viktig katalysator for god folkehelse, likestilling og bærekraftig utvikling. Retten til å bestemme over egen kropp står sentralt i kampen mot svekkelse av demokrati og likestilling verden over.

Tilgang til god seksualitetsundervisning, familieplanlegging, prevensjon og trygge aborter er prioriterte innsatser. Likeledes forblir innsats for å bekjempe seksuell og kjønnsbasert vold, inklusive barne- og tvangsekteskap og kjønnslemlestelse viktig. Regjeringen vil støtte opp under UNFPAs mandat knyttet til analyse og rådgivning innen demografiske endringer, basert på en rettighetstilnærming, samt fortsette å støtte UNFPAs viktige rolle i humanitære situasjoner. UNFPA er også en helt sentral aktør i FN systemet for å sikre ivaretakelse av LHBT+ personers rettigheter. Det er en viktig del av organisasjonens strategiske plan.

UNFPAs budsjett for inneværende planleggingsperioden (2026–2029) er på totalt 5,6 mrd. USD. Det er en bekymring at kjernebidragene har en fallende trend. Dagens kjernefinansiering utgjør 23 pst. av totalbudsjettet. Norge var største bidragsyter av kjernebidrag til UNFPA i 2025.

UNFPA viser så langt evne til å mobilisere betydelige ressurser selv i et krevende internasjonalt klima. Mobilisering av nasjonale ressurser står sentralt. Innsatsen fra utviklingsbankene og bidrag fra privat sektor er også et viktig bidrag. Det foreligger likevel en risiko for at organisasjonen ikke vil nå planlagte mål grunnet mangel på finansiering. Politisk motstand i mange land mot UNFPAs mandat og arbeid kan også begrense fondets evne til å nå planlagte mål.

Rapport 2025

Kjernebidraget til UNFPA bidro til at organisasjonen kan utføre sitt ledende normative oppdrag på SRHR-området. Gjennom kjernebidrag og fellesfinansiering motvirker Norge fragmentering og bidrar til effektivitet og måloppnåelse basert på resultatstyring. Avgjørende for fremdrift er mottakerlandenes politikk og prioritering av SRHR. I forrige planperiode (2022–2025) bidro de norske kjernebidragene til UNFPA til betydelige resultater. UNFPA har programsamarbeid med myndighetene i over 150 land. 83 pst. av disse landene har integrert SRHR i sitt universelle helsetilbud. 65 pst. har lover og regelverk som støtter universell tilgang til SRHR.

Få slutt på udekket behov for familieplanlegging

UNFPA er verdens største leverandør av reproduktive helseprodukter og rapporterer om stagnasjon angående dekning av behov knyttet til familieplanlegging. Dette tilskrives bl.a. at antall kvinner og jenter i reproduktiv alder øker mer enn tilgjengelige ressurser, antall humanitære kriser øker og at motstanden mot SRHR øker. I enkelte land er det likevel fremgang. Det gjelder bl.a. Zambia der nasjonale ressurser økte til dette formålet og Malawi der UNFPA økte tilbudet av prevensjonsmidler til ugifte kvinner.

I løpet av forrige planperiode gikk UNFPA til innkjøp av reproduktive helseprodukter for over 2 mrd. USD. Mer enn 66 millioner uønskede graviditeter ble forhindret. Over 28 millioner kvinner og personer med funksjonsnedsettelse fikk tilgang til seksuelle og reproduktive helsetjenester, og 28 millioner jenter fikk tilgang til seksualitetsundervisning.

Få slutt på mødredødsfall som kan forhindres

I arbeidet med å redusere antall dødsfall relatert til fødsel og graviditet er det avgjørende at jenter og kvinner har adgang til prevensjonsmidler og trygge aborter. Dette arbeidet ga gode resultater utover 2000-tallet, men reduksjon i antall dødsfall har stagnert de siste årene. Over 90 pst. av forebyggbare dødsfall relatert til fødsel og graviditet finner sted i lavinntektsland. Det er særlig høy risiko for slike dødsfall i konfliktområder. I enkelte land, som Guatemala og Usbekistan, rapporteres det om god fremdrift i dette arbeidet. Til tross for pågående konflikt i rapporteringsperioden forgikk over 90 pst. av fødslene i Gaza på helseklinikker.

UNFPA rapporterer at anslagsvis 142 000 dødsfall relatert til fødsel og graviditet ble forhindret i perioden 2022–2025.

Få slutt på kjønnsbasert vold og skadelige skikker, herunder kjønnslemlestelse og barneekteskap, tidlig ekteskap og tvangsekteskap

UNFPAs rapport fra 2025 viser både fremgang og store begrensninger når det gjelder kjønnsbasert vold og skadelige skikker. Globalt går nedgangen i partnervold svært sakte, med en årlig reduksjon på kun 0,2 pst. over de siste to tiårene, til tross for økt innsats. Nær 79 pst. av landene i 2025 hadde juridiske rammeverk mot vold mot kvinner, selv om gjennomføringen ofte er svak.

Utviklingen for skadelige skikker er mer positiv. Nedgangen i kjønnslemlestelse har akselerert i flere regioner, men er fortsatt ujevn globalt sett. Både kjønnslemlestelse og barneekteskap rammer fortsatt svært mange jenter. Over 230 millioner jenter og kvinner har vært utsatt for kjønnslemlestelse globalt, men UNFPA–UNICEF-programmet mot kjønnslemlestelse har siden 2008 bidratt til å beskytte mer enn 1,4 millioner jenter i alderen 0–14 år.

Samtidig falt antall barneekteskap globalt med 11,4 pst. i perioden 2019–2024. Gjennom UNFPA–UNICEF-programmet mot barneekteskap har over 28 millioner jenter fått støtte gjennom livsferdigheter og helhetlig seksualitetsundervisning. Begge disse fellesprogrammene er støttet av Norge.

Globalt er fortsatt rundt 19 pst. av unge kvinner gift før fylte 18 år, og uten raskere fremgang kan over 150 millioner flere jenter bli giftet bort innen 2030. UNFPAs analyse synliggjør derfor at normendring, lovverk, tjenester og utdanning må ses i sammenheng.

Budsjett 2027

Det foreslås bevilget 589,6 mill. kroner i 2027.

Kap. 165 Norfund

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
70	Risikokapital utviklingsmandatet		413 288	779 955
71	Risikokapital Klimainvesteringsfondet		250 000	416 667
72	Risikokapital Ukraina-fondet		250 000	375 000
73	Bedriftsstøtte og selskapsutvikling		35 000	35 000
90	Grunnfondskapital utviklingsmandatet		1 239 864	2 339 864
91	Kapitalpåfylling Klimainvesteringsfondet		750 000	1 250 000
92	Kapitalpåfylling Ukraina-fondet		250 000	375 000
	Sum kap. 165		3 188 152	5 571 486

Å ha en jobb å gå til og en inntekt å leve av er veien ut av fattigdom for de fleste, og arbeid til alle er derfor jobb nummer én også i utviklingspolitikken. En lønnsom og ansvarlig privat sektor bidrar både til å skape gode og anstendige jobber og til å betale skatteinntektene som trengs for å finansiere grunnleggende velferdstilbud. Tilgang til risikovillig finansiering, for å investere i egen virksomhet og stabil tilgang til ren energi, er forutsetninger for et bærekraftig privat næringsliv.

Statens investeringsfond for næringsvirksomhet i utviklingsland (Norfund) er Norges viktigste verktøy for utvikling av privat sektor i utviklingsland, gjennom å tilby risikovillig kapital til direkte investeringer, og gjennom banker og finansinstitusjoner som tilbyr lån til mindre bedrifter. Norfund er også et av Norges viktigste instrument for å bidra til økt produksjon og tilgang på fornybar energi.

Kapittelet dekker også risikokapital og kapitalinnskudd til Klimainvesteringsfondet, som forvaltes av Norfund. Fondet skal bidra til å redusere eller unngå klimagassutslipp ved å investere i fornybar energi i utviklingsland med store utslipp fra kullkraft og annen fossil kraftproduksjon.

Klimainvesteringsfondet ble opprettet i 2022 og er Norges mest kostnadseffektive virkemiddel for klimafinansiering. Regjeringen har derfor besluttet å forlenge Norfunds klimamandat, Klimainvesteringsfondet, fram til 2035. Dette samsvarer med perioden for det nye norske klimafinansieringsmålet og det nye globale klimafinansieringsmålet fra FNs klimakonferanse i Baku i 2024.

Kapittelet dekker også risikokapital og kapitalinnskudd til Norfunds Ukraina-fond. Dette fondet skal bidra til bærekraftig næringsliv og arbeidsplasser i Ukraina, og er en del av Nansenprogrammet for Ukraina. Dette er langsiktige investeringer som ellers ikke ville blitt gjennomført på grunn av den høye risikoen i Ukraina. Fondet investerer i fornybar energi, finansiell inkludering, vekstkraftige virksomheter og grønn infrastruktur.

Det er viktig at næringsutvikling bidrar til en klimarobust lavutslippsutvikling og klimatilpasning. I praksis betyr dette mindre utslipp av klimagasser, mindre forbruk av ikke-fornybare ressurser, mindre avfall og forurensing og økt bruk av fornybare energikilder.

Et anstendig arbeidsliv er både et mål i seg selv og et sentralt premiss for bærekraftig utvikling. Privat sektor må legge til rette for ansvarlig, inkluderende og bærekraftig sysselsetting som ivaretar arbeidstakernes rettigheter. Norfunds investeringer skal bidra til at alle har mulighet til å delta i arbeidslivet og motvirke sosial ulikhet. I mange mellom- og lavinntektsland er kvinner oftere sysselsatt i uformelle jobber, uten arbeidskontrakter og med svake rettigheter. Å få flere kvinner inn i arbeidslivet og å gi dem tilgang til finansielle tjenester, som kreditt, lån og sparing, bidrar til å redusere fattigdom og ulikhet og til å fremme likestilling, helse og matsikkerhet.

Post 70 Risikokapital utviklingsmandatet

Bevilgningen dekker risikokapital for den årlige tilførselen av investeringskapital til Norfunds utviklingsmandat som utgjør 25 pst. av total kapitaltilførsel.

For mål, prioriteringer og bevilgningsforslag for 2027 samt rapport for 2025, vises det til samlet omtale under post 90 *Grunnfondskapital utviklingsmandatet.*

Post 71 Risikokapital Klimainvesteringsfondet

Bevilgningen dekker risikokapital for Klimainvesteringsfondet som utgjør 25 pst. av total kapitaltilførsel til Klimainvesteringsfondet.

For mål, prioriteringer og bevilgningsforslag for 2027 samt rapport for 2025, vises det til omtale under post 91 *Kapitalpåfylling Klimainvesteringsfondet.*

Post 72 Risikokapital Ukraina-fondet

Bevilgningen dekker risikokapital for Ukraina-fondet som utgjør 50 pst. av total kapitaltilførsel til fondet.

For mål, prioriteringer og bevilgningsforslag for 2027 samt rapport for 2025, vises det til omtale under post 92 *Kapitalpåfylling Ukraina-fondet.*

Post 73 Bedriftsstøtte og selskapsutvikling

Bevilgningen dekker to tilskuddsordninger som forvaltes av Norfund. Tilskuddsordningen «Business Support Facility» skal styrke utviklingseffekter av Norfunds investeringer. Ordningen baserer seg i hovedsak på et prinsipp om samfinansiering hvor bedriften som søker er forventet å bidra med tilsvarende beløp. Ordningen har over tid vist seg å være et effektivt verktøy for å mobilisere lokal privat kapital. Den direkte målgruppen for tilskuddsordningen vil være virksomheter, selskaper og fond, inkludert eventuelle underselskaper av disse, som Norfund har investert i eller vurderer å investere i. I enkelte tilfeller vil tilskuddsmottaker kunne være institusjoner eller organisasjoner i lokalsamfunn nær investeringsobjektene.

Den andre ordningen, «Frontier Facility», skal ta høyere risiko enn ellers i Norfunds porteføljeinvesteringer og bidra til etablering av arbeidsplasser og investeringer i minst utviklede land og sårbare stater. Ordningen gjør det mulig for private investorer å få tilgang til investeringsmuligheter som ellers ville ligget utenfor deres risikovilje og avkastningskrav. Avkastningskravet for fasiliteten er lavere enn ved Norfunds øvrige mandater, og tap vil måtte forventes.

Det åpnes for at Norfund kan øke finansieringen av ordningene ved å benytte deler av overskudd og risikokapital knyttet til utviklingsmandatet.

Mål 2027

Bevilgningen skal bidra til å nå følgende mål:

- Utviklingseffektene av Norfunds investeringer er styrket.
- Tilgang til risikokapital i de minst utviklede landene for prosjekter i tidlige faser har økt.
- Kommersielle investorer som investerer i Norfund-finansierte prosjekter har fått risikoavlastning.

Prioriteringer 2027

Norfunds innsats under begge tilskuddsordningene skal være langsiktig, i tråd med Norfunds vedtekter og gjeldende strategi.

«Business Support Facility» skal forsterke utviklingseffekter fra Norfunds investeringer med særlig vekt på likestilling, klima og miljø og god forretningsstyring.

«Frontier Facility» skal vektlegge å utvikle prosjekter og avlaste risiko innenfor forretningsområdene fornybar energi, finansiell inkludering, vekstkraftige virksomheter og grønn infrastruktur, i tråd med Norfunds strategi. Dette skal gjøres i umodne kapitalmarkeder, minst utviklede land og sårbare stater.

Rapport 2025

Gjennom «Frontier Facility» ble det i 2025 gjennomført to nye investeringer og én tilleggsinvestering. Investeringene gjaldt prosjektutvikling i krevende markeder på det afrikanske kontinentet. Samlet i 2025 utgjorde nye forpliktelser rundt 49 mill. kroner, og bidro til tilgjengeliggjøring av ren energi i noen av verdens minst elektrifiserte land.

Investeringene bidro til å styrke Norfunds investeringsaktivitet i krevende markeder, blant annet gjennom utvikling og gjennomføring av prosjekter som ellers vanskelig ville blitt investert i. 52 pst. av porteføljen var satt av til sårbare stater, og 34 pst. i minst utviklede land. Samlet har «Frontier Facility» en portefølje bestående av tolv prosjekter med en samlet forpliktelse på rundt 226 mill. kroner ved utgangen av 2025.

Gjennom «Business Support Facility» ble 20 nye prosjekter godkjent i 2025. Gjennom Business Support porteføljen har Norfund i løpet av 2025 nådd over en fjerdedel av Norfunds direkte investeringer, og en betydelig andel indirekte investe-

ringer. Ordningen har blant annet bidratt til å styrke selskaper innenfor klima, med å støtte prosjekter både rettet mot klimatilpasning og for å redusere klimautslipp fra selskaper i Norfunds portefølje. Gjennom opplæring bidro de til å redusere risiko i selskapene med tanke på kjønnsbasert vold og trakassering, og å støtte opp under muligheter for mer likestilte arbeidsplasser. Dette medførte at selskaper i Norfunds portefølje er bedre rustet til å håndtere temaer som er viktige for porteføljeselskaper, lokalsamfunnene de opererer i, og for Norfund.

Budsjett 2027

Det foreslås bevilget 35 mill. kroner i 2027.

Post 90 Grunnfondskapital utviklingsmandatet

Bevilgningen dekker grunnfondskapital for den årlige tilførselen av ny investeringskapital til utviklingsmandatet til Norfund. Norfund bidrar til utvikling av lønnsomme virksomheter innenfor sektorene fornybar energi, finansiell inkludering, vekstkraftige virksomheter i utviklingsland med særlig vekt på Afrika og grønn infrastruktur.

Mål 2027

Bevilgningen skal bidra til å nå følgende mål:
- Bærekraftige næringsvirksomheter er lønnsomme, og det er skapt anstendige arbeidsplasser i utviklingsland.
- Det er investert i land med umodne kapitalmarkeder og privat kapital er mobilisert.

Prioriteringer 2027

Norfunds prioriteringer er langsiktige, definert i fondsvedtektene og presisert i Norfunds strategi. Norfund skal under utviklingsmandatet prioritere investeringer som gir høy utviklingseffekt i Afrika sør for Sahara og de minst utviklede landene. Investeringene skal bidra til jobbskaping, skatteinntekter og bærekraftig økonomisk utvikling. Norfund er på vei inn i en ny strategiperiode fra 2027, men forventes å videreføre investeringer innenfor de fire forretningsområdene fornybar energi, finansiell inkludering, vekstkraftige virksomheter og grønn infrastruktur.

Flere av landene Norfund investerer i har utfordringer knyttet til høyt rentenivå og økt gjeldsbyrde, med negative konsekvenser for valutakurser og bedrifters tilgang til valuta, i tillegg til at store bistandskutt rammer flere utviklingsland. Krigen i Iran og stengingen av Hormuz-stredet har store konsekvenser for flere av Norfunds markeder. Knapphet på tilgang til drivstoff har ført til at bedrifter må stanse produksjon og at arbeidere ikke kommer seg på jobb, mens knapphet på mineralgjødsel kan få dramatiske konsekvenser for matproduksjon og landbrukets verdikjede. Norfund har en særlig viktig rolle i å bidra motsyklisk ved å også investere i krevende perioder og bidra med risikokapital som trekker andre investorer med seg.

Rapport 2025

Det er skapt økonomisk utvikling og bærekraftige arbeidsplasser i fattige land gjennom bevaring og utvikling av lønnsomme bedrifter

Norfunds investeringer bidro direkte til oppnåelse av FNs bærekraftsmål gjennom sysselsetting, energitilgang og finansiell inkludering. Ved utgangen av 2025 var den totale investerte porteføljen for utviklingsmandatet på 38,3 mrd. kroner, hvorav 64,9 pst. var investert i Afrika sør for Sahara og 34,8 pst. i minst utviklede land. Totalt var 788 000 personer sysselsatt i Norfunds porteføljeselskaper. 65 pst. av disse var i Afrika og 21 pst. var i de minst utviklede landene. Kvinner utgjorde 40 pst. av de sysselsatte og unge under 25 år utgjorde 21 pst. Netto ble det skapt 29 100 nye jobber i selskapene i Norfunds portefølje som rapporterte tall for både 2024 og 2025. Av disse var 57 pst. i Afrika og 34 pst. i minst utviklede land. Selskapene i porteføljen betalte til sammen 41 mrd. kroner i skatter og avgifter, hvorav 31,1 mrd. kroner ble betalt i Afrika. Samlet viser resultatene at Norfunds investeringer har bidratt til økonomisk utvikling gjennom å blant annet skape arbeidsplasser og styrke skattegrunnlaget i landene der fondet investerer.

Tilgang til stabil elektrisitet er en viktig forutsetning for næringsutvikling, lønnsomme bedrifter og bærekraftige arbeidsplasser. Gjennom Norfunds utviklingsmandat fikk om lag 1,6 millioner nye husholdninger tilgang til strøm fra selskaper i Norfunds portefølje i 2025. Norfund bidro samtidig til å finansiere 1 722 MW ny kraftproduksjonskapasitet. Resultatene viser at investeringene har bidratt til å styrke energigrunnlaget for økonomisk aktivitet og videre næringsutvikling i landene der Norfund investerer.

Finansinstitusjonene i Norfunds portefølje innenfor finansiell inkludering kunne for 2025 vise til en økning på 12,7 millioner kunder (10 pst.) og en økning i utlån på 87,3 mrd. (11 pst.). Samlet til-

bød selskapene i Norfunds portefølje finansielle tjenester til 158 millioner kunder i 2025, hvorav 67 pst. var i Afrika.

I 2025 førte Norfunds direkteinvesteringer innen landbruk og industrisektoren til netto 5 500 nye arbeidsplasser, mens selskaper i fondsporteføljen skapte netto 16 300 arbeidsplasser.

Alle tallene for utviklingseffekter viser totaleffekten av Norfunds porteføljeselskaper og tar ikke hensyn til størrelsen på Norfunds eierandel.

I 2025 leverte Norfunds utviklingsmandat en beregnet avkastning målt ved internrente (IRR) på 7,2 pst. i investeringsvaluta. Siden oppstarten i 1997 har porteføljen hatt en gjennomsnittlig avkastning på 5,2 pst. målt i investeringsvaluta og 7,7 pst. målt i norske kroner. Avkastning i norske kroner er vesentlig påvirket av utviklingen i norske kroner mot fondets investeringsvalutaer. Avkastningen er en indikator på bærekraft i resultatene fra bedriftene Norfund bidrar til å utvikle, og lønnsomme bedrifter skaper flere nye jobber. Å kunne vise til god avkastning er også avgjørende for å tiltrekke mer privat kapital til å investere i utviklingsland, både med Norfund og inspirert av Norfund. I 2025 ble nye investeringer til en verdi av om lag 5,7 mrd. kroner avtalefestet.

Det er investert i land med umodne kapitalmarkeder

Norfund prioriterer investeringer i land med begrenset tilgang på kapital, og det gjelder særlig de minst utviklede land (MUL) og land i Afrika sør for Sahara. Investeringer i MUL utgjorde 34,8 pst. av porteføljen ved utgangen av 2025, mens investeringer i Afrika sør for Sahara utgjorde 64,9 pst. av porteføljen. Norfund prioriterte investeringer i egenkapital, som anses som vanskeligst å tiltrekke for selskaper i utviklingsland, og disse utgjorde 74,1 pst. av porteføljen ved utgangen av 2025.

Budsjett 2027

Det foreslås bevilget 3 119,8 mill. kroner i 2027. Det er en økning på 1 466,7 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett for 2026 for å mobilisere mer privat kapital, bidra til jobbskaping og styrke norsk klimafinansiering.

Bevilgningen foreslås fordelt med 780 mill. kroner (25 pst.) på post 70 *Risikokapital utviklingsmandatet* og 2 339,9 mill. kroner (75 pst.) på post 90 *Grunnfondskapital utviklingsmandatet.*

Post 91 Kapitalpåfylling Klimainvesteringsfondet

Bevilgningen dekker den årlige tilførselen av ny investeringskapital til Klimainvesteringsfondet.

Klimainvesteringsfondet skal bidra til å redusere eller unngå klimagassutslipp ved å finansiere utbygging av fornybar energi i utviklingsland som har store utslipp fra fossil kraftproduksjon, særlig kullkraft. Fondet skal utløse investeringer som ellers ikke ville blitt realisert og yte risikoavlastende kapital. Fondet benytter egnede finansielle virkemidler som egenkapital, lån og garantier mv. for å nå dette formålet. Investeringene foretas på kommersielt grunnlag innenfor de rammer som følger av mandatet og instruksen for forvaltningen av fondet.

Klimainvesteringsfondet er et viktig bidrag til Norges forpliktelse fra Parisavtalen om å bidra, sammen med andre industriland, til å mobilisere 100 mrd. USD årlig til klimatiltak i utviklingsland. I 2024 vedtok FNs klimakonferanse i Baku et nytt globalt mål om å mobilisere 300 mrd. USD årlig frem mot 2035 i klimafinansiering til utviklingsland. Klimainvesteringsfondet vil være et viktig verktøy i norsk oppfølging av dette målet.

Regjeringen har besluttet å forlenge Norfunds klimamandat, Klimainvesteringsfondet, fram til 2035. Dette samsvarer med perioden for det nye norske klimafinansieringsmålet og det nye globale klimafinansieringsmålet fra FNs klimakonferanse i Baku i 2024.

Mål 2027

Bevilgningen skal bidra til å nå følgende mål:

- Klimagassutslipp fra energisektoren i utviklingsland er redusert eller unngått gjennom investeringer i fornybar energi.
- Økonomisk utvikling i utviklingsland er i enda større grad basert på fornybar energi.
- Økt installasjon av fornybar energiproduksjon i utviklingsland.

Prioriteringer 2027

Klimainvesteringsfondets investeringer skal gjøres i fornybar energi, samt utvalgte tilknyttede teknologier som lagring og transmisjon. For å oppfylle fondets mandat, skal Norfund utnytte viktige synergier med sitt ordinære utviklingsmandat, som den investerings- og markedskompetansen Norfund over tid har opparbeidet innen fornybar energi. I tråd med mandatet for Klimainvesteringsfondet skal Norfund øke investeringene i for-

nybar energi i utviklingsland som bruker mye kullkraft.

Rapport 2025

I 2025 inngikk KIF avtaler om nye investeringer på om lag 2,3 mrd. kroner. Samlet avtalefestet portefølje siden opprettelsen av fondet var ved utgangen av året på om lag 6,8 mrd. kroner.

I 2025 leverte fondet en beregnet avkastning målt ved internrente (IRR) på 11,4 pst. i investeringsvaluta og -0,1 pst. i kroner. Siden oppstart har porteføljen hatt en avkastning på 13,3 pst. målt i investeringsvaluta og 9,7 pst. målt i kroner.

Fondet har i 2025 oppdatert sin landstrategi og åpnet opp for investeringer i utvalgte land i Nord-Afrika, Sentral Asia og Sørøst-Asia. Bakgrunnen er at det har tatt lengre tid enn ventet å utvikle prosjekter i markeder som Vietnam, Filippinene og Indonesia, og det har derfor vært ønskelig å utvide det geografiske investeringsområdet noe for å sikre en diversifisert landportefølje.

Klimagassutslipp fra energisektoren i utviklingsland er redusert eller unngått

Gjennom investeringer foretatt i 2025 bidro Klimainvesteringsfondet til finansiering av 10 579 MW fornybar energi som vil gi forhåndsestimerte unngåtte klimagassutslipp på 22,7 millioner tonn CO2-ekvivalenter årlig. Samlet anslås det at Klimainvesteringsfondets investeringer siden oppstart i 2022 vil bidra til å unngå 40,3 millioner tonn CO2-ekvivalenter årlig. Det tilsvarer over 90 pst. av Norges årlige utslipp, og overoppfyller ambisjonene for strategiperioden (2022–2026) om å bidra til 14 millioner tonn unngåtte klimagassutslipp årlig. Om man tar Norfunds finansierte andel av investeringene er tallet 5 millioner tonn unngåtte utslipp. Produksjon av fornybar energi fra kraftverkene i porteføljen unngikk 3,2 millioner tonn CO2-ekvivalenter i 2025.

Tilgangen til pålitelig, bærekraftig og moderne fornybar energi i utviklingsland til en overkommelig pris er økt

I 2025 produserte kraftverkene i porteføljen 3 249 GWh fornybar energi. Ved utgangen av 2025 har Klimainvesteringsfondet bidratt til å finansiere omtrent 18,5 GW ny fornybar produksjonskapasitet siden 2022. Kraften selges på markedsmessige vilkår, enten direkte til kunde, eller gjennom langsiktige kraftkjøpsavtaler med nettselskaper.

Økonomisk utvikling i fattige land er i enda større grad basert på fornybar energi

Landene i Klimainvesteringsfondets portefølje kjennetegnes ved at de har udekte energibehov og en høy andel fossil energi. Investeringene til Klimainvesteringsfondet bidrar til at en større andel av landenes voksende energibehov møtes av fornybar energi. Ved utgangen av 2025 hadde Klimainvesteringsfondet investert direkte i selskaper og prosjekter som bygger ut fornybar energi og kraftnett i Egypt, India, Indonesia, Sri Lanka og Sør-Afrika, samt indirekte i Filippinene og Vietnam gjennom en fondsinvestering.

Budsjett 2027

Det foreslås bevilget 1 666,7 mill. kroner i 2027. Det er en økning på 666,7 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett for 2026 for å styrke norsk klimafinansiering og mobilisere mer privat kapital.

Bevilgningen foreslås fordelt med 416,7 mill. kroner (25 pst.) på post *71 Risikokapital Klimainvesteringsfondet* og 1 250 mill. kroner (75 pst.) på post 91 *Kapitalpåfylling Klimainvesteringsfondet.*

Post 92 Kapitalpåfylling Ukraina-fondet

Bevilgningen dekker tilførsel av investeringskapital til Ukraina-fondet, som ble opprettet i 2024. Ukraina-fondet er en del av Nansen-programmet for Ukraina, jf. omtale under kap. 159 *Regionbevilgninger*, post 73 *Ukraina og naboland*. Ukraina har behov for investeringer for å bygge opp igjen det russiske angrep har ødelagt og for å bygge opp samfunnet i et fritt og selvstendig Ukraina. Fondet skal bidra til investeringer som ellers ikke ville blitt gjennomført som følge av den høye investeringsrisikoen i Ukraina. Fondet skal benytte virkemidler som egenkapital, lån og garantier for å nå dette formålet. Ukraina-fondet skal bidra til mobilisering av privat kapital ved at private investorer investerer sammen med eller inspirert av fondet. Risikokapital på 50 pst. er satt med utgangspunkt i vurdert risiko for investeringer i Ukraina.

Mål 2027

Bevilgningen skal bidra til å nå følgende mål:

- Det er skapt bærekraftig næringsvirksomhet i Ukraina.
- Det er skapt jobber i Ukraina.

Prioriteringer 2027

Norfunds investeringer i Ukraina skal være langsiktige, basert på Norfund-loven og egen instruks for dette investeringsmandatet.

Fondet skal investere med utgangspunkt i Norfunds prioriterte forretningsområder fornybar energi, finansiell inkludering, vekstkraftige virksomheter og grønn infrastruktur.

Rapport 2025

Norfund fikk tildelt oppdraget med å forvalte det nye Ukraina-fondet i desember 2024. I 2025 styrket Norfund organisasjonen for å utvikle prosjekter. Fondet avtalefestet sine tre første investeringer mot slutten av året, og hadde ved årsslutt en portefølje på 431 mill. kroner bundet opp i inngåtte investeringsavtaler. Investeringene vil styrke kapitaltilgangen til små og mellomstore bedrifter, og bidra til oppbyggingen av et transittknytepunkt for import og eksport av varer og utbygging av fornybar energi.

Budsjett 2027

Det foreslås bevilget 750 mill. kroner i 2027. Det er en økning på 250 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett for 2026 til økte investeringer for bærekraftig næringsvirksomhet og jobbskaping i Ukraina.

Bevilgningen foreslås fordelt med 375 mill. kroner (50 pst.) på post 72 *Risikokapital Ukraina-fondet* og 375 mill. kroner (50 pst.) på post 92 *Kapitalpåfylling Ukraina-fondet.*

Regjeringen tar sikte på en opptrappingsplan for Ukraina-fondet frem til 2030, med en årlig bevilgning på 1 mrd. kroner for årene 2028, 2029 og 2030.

Kap. 170 Sivilt samfunn

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
70	Sivilt samfunn, *kan overføres*	2 572 857	2 570 665	2 570 665
	Sum kap. 170	2 572 857	2 570 665	2 570 665

Post 70 Sivilt samfunn, kan overføres

Bevilgningen dekker tiltak som skal styrke sivilt samfunn i utviklingsland. Posten omfatter den viktigste tilskuddsordningen for langsiktig bistand via norsk sivilsamfunn. Støtten til norske sivilsamfunnsorganisasjoner gis i hovedsak gjennom flerårige og fleksible avtaler. Det er en post med en bred geografisk og tematisk portefølje. Posten dekker også støtte til sivilsamfunnets opplysningsarbeid om globale miljø- og utviklingsspørsmål i Norge og støtte til kunnskapsarbeid for sivilt samfunn.

Demokratisk tilbakegang og innskrenket sivilt handlingsrom øker presset mot sivilt samfunn globalt. Støtten til sivilt samfunn skal bidra til å skape varige samfunnsendringer basert på menneskerettigheter og demokratiske rettsstatsprinsipper. Et sterkt sivilt samfunn har kapasitet og handlingsrom til å fremme bred samfunnsdeltakelse, inkludert for grupper som er underrepresentert eller i sårbare situasjoner, og ansvarliggjøring av beslutningstakere.

Et mangfoldig og dynamisk sivilt samfunn bidrar til å korrigere myndighetsutøvelse på sentrale områder, og er viktig for å realisere menneskerettighetene, fremme demokrati og deltakelse, bekjempe korrupsjon, fattigdom og ulikhet og støtte opp om kampen mot klimaendringene.

Det er behov for i større grad å spisse formålet med ordningen mot å styrke demokratisk utvikling med et underliggende mål om et sterkt lokalt sivilsamfunn som har evne til å bidra til endring og fremme samfunnsdeltakelse og ansvarliggjøring av beslutningstakere.

Det gis hovedsakelig støtte til norske organisasjoner, men også til internasjonale og lokale sivilsamfunnsorganisasjoner. De norske og internasjonale organisasjonene samarbeider nært med nasjonale og lokale partnere i utviklingsland. Samarbeidet tar sikte på å nå fram med støtten der behovet er størst, og å styrke de lokale sivilsamfunnsorganisasjonenes evne og kapasitet til å fremme utvikling i eget land.

Mål 2027

Bevilgningen skal bidra til å nå følgende mål:

- Sivilt samfunn i utviklingsland har bedre evne og kapasitet til å fremme demokratisk deltakelse, beskyttelse av menneskerettighetene og ansvarliggjøre beslutningstakere.
- Kunnskap, engasjement og debatt omkring globale miljø- og utviklingsspørsmål er økt blant ungdom og unge voksne.

Prioriteringer 2027

Støtten til sivilt samfunn har stor betydning i arbeidet mot innskrenkning av folkestyret og for å styrke menneskerettigheter og demokrati. Dette er spesielt viktig i en verden hvor autoritære regimer er på fremmarsj og organisasjoner og menneskerettighetsforkjempere opplever innskrenket handlingsrom, forfølgelse og vold. Sivilsamfunnsorganisasjonenes lokale nettverk er sentrale for endringer basert på folkelig støtte og for å bygge robuste lokalsamfunn. Støtte til lokalt sivilsamfunn skal bidra til lokalt ledet utvikling gjennom langsiktige og likeverdige partnerskap.

Ordningen støtter tiltak som fremmer grunnleggende rettigheter, og som gjør det mulig for sivilsamfunnsaktører å organisere seg, representere sine grupper, mobilisere og drive påvirkningsarbeid og gi tilgang til tjenester. Slike tiltak bidrar til å fylle kjernefunksjoner for demokratisk utvikling. Tjenesteleveranser kan også i mange sammenhenger være avgjørende for at sivilsamfunnsaktører får adgang til å arbeide. En bred rettighetstilnærming bidrar til utvidelse av demokratiet.

Bevilgningen skal bidra til å bekjempe diskriminering og styrke likestilling. Innsatsen skal sees i sammenheng med øvrig norsk bistand. Geografiske områder med størst behov, inkludert høy fattigdom, ulikhet og sårbarhet, bør prioriteres.

Arbeidet skal være kunnskapsbasert, resultatorientert og kostnadseffektivt. Ordningen støtter arbeid for økt kunnskap, engasjement og debatt om globale miljø- og utviklingsspørsmål, særlig blant ungdom og unge voksne. Sivilsamfunnsorganisasjoners strategiske kunnskapsforvaltning prioriteres, blant annet gjennom etableringen av et kunnskapssenter for utviklingssamarbeid, ledet av Chr. Michelsen Institutt. Tilskudd til demokratifremme gjennom samarbeidsprosjekter mellom politiske partier videreføres.

Rapport 2025

Sivilt samfunn i utviklingsland har bedre evne og kapasitet til å fremme menneskerettigheter, demokrati, likestilling, matsikkerhet, landbruk, miljø, klima og inkluderende vekst.

Norsk støtte til sivilsamfunn i det globale sør bidro til positive politiske og sosiale endringer, særlig innen menneskerettigheter, likestilling og inkludering, rettsstat og klimatilpasning. 2025 var preget av en krevende internasjonal kontekst med demokratisk tilbakegang, mer restriktive lover for sivilsamfunn og kutt i langsiktig finansiering fra flere givere. Samtidig ble den norske støtten opprettholdt og bidro til at sentrale sivilsamfunnsaktører kunne videreføre og justere virksomheten snarere enn å avvikle den.

Støtten finansierte 53 organisasjoner, hvorav 34 norske, som samarbeider med lokale sivilsamfunnsaktører i det globale sør. Innsatsen hadde et bredt geografisk nedslagsfelt, med fokus på Afrika sør for Sahara. Etiopia, Mali, Sør-Sudan, Tanzania og Uganda var de største innsatslandene. De største innsatssektorene var påvirkningsarbeid og styrking av sivilt samfunn (33 pst.), utdanning (22 pst.), helse (12 pst.), beskyttelse av miljø (9 pst.) og landbruk (6 pst.).

Likestilling og inkludering var gjennomgående prioriteringer. Om lag tre firedeler av tiltakene hadde likestilling som hovedmål eller delmål, mens om lag en tredel hadde inkludering av personer med funksjonsnedsettelse som hovedmål eller delmål.

Ifølge CIVICUS, et globalt nettverk av sivilsamfunnsorganisasjoner, lever bare om lag 7 pst. av verdens befolkning i land med åpent eller delvis åpent sivilt handlingsrom. Flere sivilsamfunnspartnere rapporterte om økt risiko for represalier, strengere registreringskrav og mer overvåkning. Det medførte at aktiviteter ble endret, nedskalert eller flyttet til tryggere arenaer i 2025.

I enkelte land måtte planlagte informasjonskampanjer og større mobiliseringer avlyses eller omformes til mindre, lukkede møter, etter at myndighetene innførte nye begrensninger på demonstrasjoner og organisasjonsfrihet.

Planlagt påvirkningsarbeid ble tonet ned, og ressursene dreid mot kapasitetsbygging, sikkerhetstiltak og dokumentasjon, for å redusere risiko for partnere og målgrupper. I autoritære kontekster har enkelte nettverk valgt å avslutte synlige kampanjer og heller styrke lokale allianser og kunnskapsproduksjon.

Selv med slike begrensninger rapporterte partnerne om resultater som på lengre sikt styr-

ker det sivile handlingsrommet og sivilsamfunnsaktørers demokratibyggende rolle. I Indonesia gjorde samarbeidet med organisasjonen Hivos det mulig å gjennomføre den første nasjonale kartleggingen av situasjonen for studentjournalister. Kartleggingen dokumenterte omfattende bruk av vold, trusler, sensur, digitale angrep eller kriminalisering og viste at universitetene i liten grad har systemer som beskytter studentmedier.

I Nepal støttet International Centre for Not-for-Profit-Law sivilsamfunnspartnere med å gjennomføre dialogmøter mellom sivilsamfunnsorganisasjoner og myndighetene. Møtene tok opp ytringsfrihet, digitale rettigheter og sivilt handlingsrom, og ledet til innspill til lovforslag om informasjonsteknologi, cybersikkerhet og etterretning. Norsk Folkehjelp og deres partnere bidro til å utvikle ungdomspolitikk i Sør-Sudan, strategi for rettsstatsutvikling i Irak, og til å anerkjenne nye jordbruksområder for småbønder i Colombia.

Arbeid mot korrupsjon, økonomisk kriminalitet og mangelfull skatteforvaltning er sentralt for å redusere ulikhet og fremme bærekraftig vekst. I 2025 avdekket norskstøttede sivilsamfunnsorganisasjoner misbruk av offentlige midler, og styrket skattesystemer og åpenhet. Samtidig måtte flere partnere nedjustere eller utsette planlagte kampanjer og forskningsprosjekter som følge av sikkerhetsrisiko, politisk motstand og dårligere økonomiske rammebetingelser.

Asian Peoples' Movement on Debt and Development medvirket sammen med andre organisasjoner i arbeidet for endrede skattesystemer og bidro til at Pakistans føderale konstitusjonelle domstol opprettholdt en skatt for høytlønnede enkeltpersoner og store selskaper. Kjennelsen sikret tilleggsinntekter til statskassen.

Global Witness dokumenterte risiko for tvangsforflytning av om lag 6 500 mennesker langs Lobito-korridoren i Den demokratiske republikken Kongo. Arbeidet deres med EUs regelverk for bærekraftig næringsliv bidro til at hensynet til lokalsamfunn og miljø i større grad ble tatt inn i internasjonale standarder.

Kirkens Nødhjelps partnere styrket lokalsamfunns mulighet til å holde myndigheter og selskaper ansvarlige. I Angola overvåket sivilsamfunn offentlige prosjekter, og satte søkelys på ressursbruken og hvordan prosjektene ble gjennomført. Det ble gjennomført opplæring i samfunns- og demokratikunnskap foran president- og parlamentsvalgene, henholdsvis i Malawi i september og Tanzania i oktober. I Malawi deltok sivilsamfunnsaktører også i valgobservasjon. Videre fikk sivilsamfunns- og trosaktører fra seks afrikanske land støtte til deltakelse i forhandlingene om FNs skatteavtale i Nairobi.

Innsatsen under ordningen bidro til å bekjempe diskriminering og styrke likestilling, særlig gjennom tiltak for kvinners seksuelle og reproduktive helse og rettigheter, kvinners økonomiske selvstendighet og beskyttelse mot kjønnsbasert vold. Flere rapporterte samtidig om tilbakeslag som mer restriktive abortlover, økt motstand mot seksualitetsundervisning og lokale religiøse og politiske ledere som innskrenker rettigheter. Økonomisk usikkerhet og valutautfordringer førte til at planlagte tjenesteleveranser flere steder ble mindre omfattende enn planlagt.

CARE Norge rapporterte for perioden 2022–2025 om økt kvinnelig deltakelse i økonomiske beslutninger i husholdningene, flere kvinner i lederroller og økt tilgang til finansielle tjenester.

FORUT og deres partnere styrket sivilt samfunn gjennom arbeid med psykososial støtte til overlevende etter kjønnsbasert vold i seks land. Rundt 220 organisasjoner tok i bruk faglige veiledere og rapporterer om mer systematisk oppfølging av overlevende. Safe Abortion Action Fund ga i perioden 2022–2025 om lag 600 000 kvinner tilgang til trygge aborttilbud, der én av fire mottok kliniske tjenester og øvrige fikk støtte gjennom veiledning, henvisninger, telemedisin og tilgang til medisinsk abort.

Plan Norge og deres partnere bidro til nedgang i barneekteskap i utvalgte distrikter i Bangladesh, Malawi, Nepal, Niger, Tanzania og Uganda, ved å kombinere arbeid mot barneekteskap med utdanning og økonomisk styrking.

International Planned Parenthood Federation (IPPF) leverte om lag 226 millioner seksuelle og reproduktive helsetjenester til nær 64 millioner personer, ga 35,6 millioner unge seksualitetsundervisning og bidro til 123 lovendringer som styrket seksuell og reproduktiv helse og rettigheter.

Den norske støtten bidro til at kvinner og jenter, personer med funksjonsnedsettelse og andre marginaliserte grupper deltok i demokratiske prosesser, fikk tilgang til grunnleggende tjenester og kunne kreve sine rettigheter. I Vietnam styrket FRI og seks lokale organisasjoner kapasiteten til LHBT+-organisasjoner og unge aktivister til å drive rettighetsarbeid.

Atlas-alliansen styrket kapasiteten til 71 sivilsamfunnsorganisasjoner i 14 land i Afrika og Asia, hovedsakelig organisasjoner av personer med nedsatt funksjonsevne. Partnerne rapporterte om bedre kapasitet innen organisasjonsstyring, påvirkningsarbeid og tjenestetilbud. Flere av organisasjonene utviklet strategier for å inkludere barn og

unge med funksjonsnedsettelser i utdanning og arbeidsliv, og fikk gjennomslag for tilpasninger i skoler og lokale myndighetsplaner.

Digni bidro gjennom partnere til å styrke kapasiteten og handlingsrommet for over 2 300 religiøse ledere, lærere, ungdomsaktører og sivilsamfunnsrepresentanter i Midtøsten og Nord-Afrika til å fremme tros- og livssynsfrihet, inkludering og fredelig sameksistens.

Right to Play styrket en palestinsk organisasjons evne til å fremme menneskerettigheter, likestilling og demokratisk deltakelse gjennom partnerskapet med Tamer Institute for Community Education på Vestbredden og i Gaza, og ga barn og unge i konfliktutsatte områder bedre tilgang til trygge lærings- og fritidsarenaer.

Støtten bidro til å styrke fagforeninger og andre sivilsamfunnsaktører som jobber for tryggere og mer rettferdige arbeidsvilkår. LO og partnere medvirket til en historisk arbeidslivsreform i Colombia. Fairtrade styrket i samarbeid med partnere vern og innflytelse for arbeidere og småprodusenter i landbruket.

Arbeidet for klimatilpasning, økt matsikkerhet og bærekraftig forvaltning av naturressurser ga i 2025 resultater for lokalt sivilt samfunn, til tross for klimakrisen og økonomisk usikkerhet.

Norges Vels partnere i Madagaskar, Mosambik og Tanzania bistod sivilt samfunn gjennom organisasjonsutvikling, kapasitetsbygging og bedre tilgang til finansielle tjenester. I Mosambik ble en nasjonal paraplyorganisasjon for samvirker med om lag 50 medlemslag og fem organisasjoner som arbeider med matsikkerhet, styrket. I Tanzania bidro Rice Council of Tanzania til 10 pst. budsjettøkning til irrigasjonsmyndighetene og til formell anerkjennelse av irrigasjonsgrupper, som dermed kan få tilgang til kreditt.

Utviklingsfondet og partnere i Etiopia, Guatemala, Malawi og Nepal styrket 655 lokalsamfunnsorganisasjoner. Landsbykomitéer for klimatilpasning sørget for dialog med myndigheter, og bidro til at et stort flertall av søknadene om støtte til å gjennomføre klimatilpasningstiltak ble innvilget. I Nepal innvilget myndighetene i perioden 2021–2025 om lag 2,4 mill. kroner til slike planer. 44 lokale frøbanker med 500 typer korn, bønner og grønnsaker ble støttet. Dette ga lokalsamfunn bedre mulighet til å påvirke matsikkerhetspolitikk og bidro til å deponere frø på Svalbard for å sikre genetiske ressurser for framtiden.

Økt kunnskap, engasjement og debatt omkring globale miljø- og utviklingsspørsmål i den norske befolkningen

Under ordningen for informasjons- og opplysningsarbeid mottok 32 norske organisasjoner støtte til tiltak for å opplyse den norske offentligheten om globale miljø- og utviklingsspørsmål.

Gjennom informasjons- og påvirkningsarbeid økte Framtiden i våre hender kunnskapen i Norge om hvordan vårt forbruk og vår politikk påvirker utslipp, ressursbruk og levekår i utviklingsland. Organisasjonen løftet fram forbruksbaserte klimautslipp, bidro til arbeidet med det første offisielle norske forbruksbaserte klimaregnskapet og til Stortingets vedtak om å utrede et klimamål for forbruk.

Redd Barna bidro til økt kunnskap og engasjement om barns rettigheter og demokrati blant barn og unge i Norge gjennom digitale undervisningsressurser. Samlet hadde disse nettsidene over 300 000 besøk i 2025.

Gjennom seminarer og foredrag med deltakelse fra over 20 bedrifter økte Tax Justice Norge kunnskapen om hvordan skatteparadis, kapitalflukt og næringslivets skattepraksis påvirker utvikling. Organisasjonens analyser og forslag ble også brukt i andre organisasjoners politikkutvikling.

Demokratitiltak gjennom norske partier

Kristelig Folkeparti gjennomførte demokratiprosjekter i Øst-Europa og Etiopia, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkepartis Ungdom i Libanon, AUF i Palestina og Unge Venstre i Argentina, Colombia og Peru. Kristelig Folkeparti jobbet sammen med Fellesrådet for etiopiske politiske partier (EPPJC), som fikk en nasjonal nøkkelrolle i å håndtere flere politiske konflikter. I Palestina samarbeidet AUF med Fatah Youth Movement (FYM) for å fremme demokratiske og inkluderende politiske prosesser. I Libanon koordinerte Kristelig Folkepartis ungdom et prosjekt med flere ungdomspartier for å styrke tverrpolitisk samarbeid.

Budsjett 2027

Det foreslås bevilget 2 570,7 mill. kroner i 2027.

Kap. 171 FNs utviklingsarbeid

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
70	FNs utviklingsprogram (UNDP)	454 400	354 400	354 400
71	FNs barnefond (UNICEF)	480 600	380 600	380 600
73	FN og multilateralt samarbeid, *kan overføres*	11 023	11 200	11 200
	Sum kap. 171	946 023	746 200	746 200

Under dette kapittelet dekkes kjernestøtte til FNs utviklingsprogram (UNDP) og FNs barnefond (UNICEF). Annen støtte til UNDP og UNICEF dekkes under regionale og tematiske kapitler og poster. Kjernestøtte til andre FN-organisasjoner dekkes under egne og/eller tematiske poster.

FNs utviklingssystem er betegnelsen på et trettitalls fond, programmer og særorganisasjoner i FN som støtter land i gjennomføringen av bærekraftsmålene. De utfører operasjonelt utviklingsarbeid i om lag 160 land. Dette systemet er under press som følge av at flere store giverland har kuttet i bistanden og fordi FNs innsats er blitt fragmentert over tid. Ordningen for FNs stedlige koordinatorer står sentralt i pågående reformer i FNs utviklingssystem og støttes under kap. 151 *Fred, sikkerhet og globalt samarbeid*, post 73 *FNs innsats for reform og fredsbygging.*

En stor andel øremerking av støtte svekker FN-organisasjonenes evne til å planlegge innsatsen effektivt og til å raskt tilpasse seg endringer og behov i partnerlandene. Norge støtter forpliktelsene inngått i avtalen «Funding Compact» mellom FN-systemet og medlemslandene. Denne skal bidra til å vri finansieringen av FNs utviklingssystem over fra øremerkede midler med prosjektfokus til kjernestøtte og fellesfond. Dette skal fremme samhandling og strategisk støtte til landene. «Funding Compact» pålegger FN på sin side bedre resultatrapportering og synlighet for giverne.

Norge arbeider, bl.a. i styrene til organisasjonene, for at FN skal innføre sterkere insentiver og virkemidler for å oppnå mer samordning og effektivitet på landnivå. Dette innebærer at den enkelte FN-organisasjon mobiliserer midler og utleder sine aktiviteter fra den felles overordnende landavtalen FN har med programlandene. Dette vil bidra til at innsatsen er mer i tråd med landenes egne prioriteringer. Norge følger FNs generalsekretær reforminitiativ (UN80) tett for å kunne støtte tiltak som gir et utviklingssystem som er solid og tilpasset dagens finansieringsutfordringer.

Post 70 FNs utviklingsprogram (UNDP)

Bevilgningen dekker kjernestøtten til FNs utviklingsprogram (UNDP). UNDP jobber med helhetlig innsats, i både humanitære, utviklings- og fredskontekster. Bevilgningen dekker også programsamarbeid med UNDP Global Policy Centre for Governance i Oslo.

Mål 2027

Bevilgningen skal bidra til at UNDP når sine mål for den strategiske perioden 2026–2029, som samsvarer med sentrale prioriteringer for Norge:
- Velstand for alle
- Effektivt styresett
- Motstandsdyktighet mot kriser
- En sunn planet

Prioriteringer 2027

Kjernestøtten skal bidra til at UNDP kan levere på sin strategiske plan (2026–2029). Norge er en av de største givere av kjernestøtte til UNDP. Regjeringen vil bidra til at UNDP fortsetter å være en ledende utviklingsaktør i arbeidet for fattigdomsbekjempelse og demokratisk styresett. Det er viktig at UNDP fortsetter å fremme samordning på landnivå mellom humanitær hjelp, utviklingsbistand og fredsbygging, og bidrar til samling og styrking av FNs utviklingssystem som helhet, i tråd med FN80-reformene. Norge vil også arbeide for at UNDP videreføre arbeidet med å styrke institusjoner i sårbare stater gjennom kapasitetsbygging, og fremmer demokratisk styresett, menneskerettigheter og likestilling.

Norge vil fortsette å delta aktivt i styret til UNDP, som er felles med FNs befolkningsfond (UNFPA) og FNs kontor for prosjekttjenester (UNOPS), og følge opp organisasjonenes arbeid med tilsyn og internkontroll. Sentralt i styrearbeidet vil være å bidra til en vellykket FN80-reformprosess, for mer effektiv drift og større effekt på bakken, blant annet gjennom generalsekretærens foreslåtte sammenslåing av UNDP og UNOPS.

Rapport 2025

Bevilgningen for 2025 skulle bidra til at UNDP nådde sine tre strategiske mål for perioden 2022–2025.

Den norske støtten i 2025 bidro til resultater på tvers av fattigdomsbekjempelse, styresett, klima og krisehåndtering. Organisasjonen oppnådde resultater i stor skala, blant annet ved at:

- 572 millioner mennesker fikk økte inntektsmuligheter og bedre levekår.
- Arbeidsplasser for 2,6 millioner mennesker ble sikret i krise- og konfliktområder.
- Digitale løsninger for å gi bedre tilgang til informasjon og offentlige tjenester nådde 49 millioner mennesker i 39 land.

UNDPs brede tilstedeværelse i 170 land og territorier gjorde det mulig å støtte langsiktig utvikling både i land og i sårbare og konfliktpregede situasjoner. I 2025 gikk 52 pst. av organisasjonens samlede utgifter til innsats i sårbare og kriserammede kontekster. UNDP bidro blant annet til å gjenopprette energiforsyning, rydde infrastruktur og styrke lokaleinstitusjoner og tjenester i kriserammede områder. UNDP leverte også resultater innen klima, natur og energiomstilling. I perioden 2022–2025 fikk 76,5 millioner mennesker direkte nytte av prosjekter for ren energi.

Videre bidro UNDP i 2025 også til å styrke styresett, offentlige institusjoner og demokratisk deltakelse i over 120 land. Organisasjonen rapporterte at 452 millioner mennesker fikk bedre styresett og tilgang til offentlige tjenester, og at innsatsen blant annet omfattet støtte til valg, konfliktforebygging, rettsstatsutvikling og mer inkluderende offentlige institusjoner. UNDP bidro også til å styrke kvinners deltakelse og rettigheter gjennom støtte til reformer i offentlige institusjoner og likestillingsarbeid i flere land. Samtidig viste resultatene at arbeid med styresett ofte krever langsiktig oppfølging og lokal forankring for å gi varige resultater, særlig i sårbare og konfliktpregede kontekster.

En evaluering gjennomført av FNs uavhengige evalueringskontor (Independent Evaluation Office) av UNDPs strategiske plan 2022–2025 viste særlig organisasjonens styrke innen styresett. UNDP var en viktig partner for myndigheter i arbeidet med komplekse utviklingsutfordringer. Evalueringen pekte samtidig på at mange prioriteringer og økt avhengighet av øremerkede midler gjorde UNDPs strategiske retning mindre tydelig, og kunne svekke handlingsrommet for langsiktig og helhetlig innsats. En ny vurdering av UNDP fra nettverket for gjennomganger av multilaterale organisasjoner, MOPAN, pekte på at organisasjonen fortsatt ikke har kommet langt nok innen områder som operasjonalisering av porteføljetilnærmingen, rapportering av resultater på samfunnsnivå og bedre koordinering med humanitære aktører i tidlig gjenoppbygging.

Budsjett 2027

Det foreslås bevilget 354,4 mill. kroner i 2027.

Post 71 FNs barnefond (UNICEF)

Bevilgningen dekker kjernestøtte til FNs barnefond (UNICEF). UNICEF har et globalt mandat til å sikre barns rettigheter i henhold til FNs barnekonvensjon og er en av FNs største aktører for utvikling og humanitær innsats. Organisasjonen samarbeider med myndigheter, sivilt samfunn, privat sektor og andre multilaterale partnere, både globalt og på landnivå. UNICEF er en av Norges sentrale samarbeidspartnere i arbeidet med langsiktig innsats for barns rett til helse, utdanning, vann, sanitærtjenester, beskyttelse og inkludering. UNICEF arbeider også med å se langsiktig utvikling, humanitær innsats og fredsbygging i sammenheng.

Mål 2027

Bevilgningen skal bidra til at UNICEF når sine strategiske mål for perioden 2026–2029. UNICEF har et tredelt mandat, da organisasjonen arbeider med både humanitær nødhjelp, langsiktig utvikling og normativt arbeid. Sistnevnte er særlig knyttet til FNs barnekonvensjon, som skal brukes som retningsgivende overbygning for hele organisasjonens arbeid. Den strategiske planen inneholder fem hovedmål, som samsvarer med sentrale prioriteringer for Norge:

- 10 millioner barneliv er reddet og minst 500 millioner barn er friske, godt ernært og utviklingsmessig på rett spor.

- 350 millioner flere barn og unge har fått opplæring og mulighet til å tilegne seg ferdigheter.
- 100 millioner færre barn lever i multidimensjonal fattigdom.
- 350 millioner barn er beskyttet mot vold.
- 500 millioner barn er bedre beskyttet mot naturkatastrofer og klima- og miljørisiko.

Prioriteringer 2027

Kjernestøtten skal bidra til at UNICEF leverer i henhold til sin strategiske plan for 2026–2029. Kjernestøtte er avgjørende for å sikre forutsigbarhet i organisasjonens arbeid og for å gi fleksibilitet og effektivitet i virksomheten, særlig i krisesituasjoner. Kjernestøtte muliggjør også samarbeid på tvers av organisasjoner.

Norge vil fortsette å delta aktivt i styret til UNICEF og følge opp organisasjonens arbeid med tilsyn og internkontroll. Sentralt i styrearbeidet vil være å bidra til en vellykket FN80-reformprosess, for mer effektiv drift og større effekt på landnivå.

Rapport 2025

2025 var et krevende år for barn over hele verden med økende konflikt, klimaendringer og bistandskutt som påvirker barns hverdag. 2025 markerte det siste året for UNICEFs strategiske plan for perioden 2022–2025. Norsk kjernestøtte har gitt UNICEF muligheten til å arbeide tverrsektorielt med å systematisk styrke barns rettigheter og levekår i samarbeid med myndighetene i tråd med strategisk plan. Kjernestøtte til UNICEF har muliggjort rask innsats i situasjoner preget av krise og konflikt, men også innsats med langsiktig perspektiv for å bedre barns liv.

UNICEF arbeidet for å sikre barns helse. I 2025 ble 3,2 milliarder vaksinedoser gitt til barn i 103 land. 423 millioner barn under fem år i 81 land ble undersøkt og fikk oppfølging for underernæring i 2025. En viktig prioritering for UNICEF var å styrke utdanningssystemene i 147 land. UNICEF bidro til at 57 prosent av landene i 2025 hadde utdanningssystemer som var inkluderende og bidro til likestilling, opp fra 47 prosent i 2022. Fremgangen bygget særlig på innsats for tidlig læring og inkludering av barn med funksjonsnedsettelser.

UNICEF bidro i 2025 til at over 894 000 jenter og kvinner i 19 land fikk tilgang til tjenester for forebygging og beskyttelse mot kvinnelig kjønnslemlestelse (FGM), en dobling siden 2022. Nesten 10,4 millioner jenter i 50 land fikk nytte av tiltak for å forhindre barneekteskap. UNICEF bidro til at 17 millioner mennesker fikk tilgang til grunnleggende sanitærtjenester, og 34 millioner fikk tilgang til trygt vann. Over 5 500 skoler og 2 750 helseinstitusjoner fikk tilgang til grunnleggende vann og sanitærtjenester. 559 mill. USD i kontantstøtte nådde sårbare husholdninger og frontlinjearbeidere i humanitære settinger.

Arbeidet med mangfold og inkludering av barn med nedsatt funksjonsevne var en sentral del av organisasjonens virksomhet i 2025, både gjennom målrettede tiltak og gjennom integreringen i annen innsats. 139 land igangsatte tiltak som skulle styrke deltakelse og inkludering av mennesker med funksjonsnedsettelser. UNICEF nådde 6,5 millioner barn som lever med funksjonsnedsettelser, opp fra 4,5 millioner i 2022.

Budsjett 2027

Det foreslås bevilget 380,6 mill. kroner i 2027.

Post 73 FN og multilateralt samarbeid, kan overføres

Bevilgningen dekker Norges bidrag til nettverket for gjennomganger av multilaterale organisasjoner (MOPAN), Norges frivillige bidrag til arbeidet i OECDs utviklingskomité (DAC) og Norges frivillige bidrag til Internasjonalt forum for total offisiell støtte til bærekraftig utvikling (Total Official Support for Sustainable Development, TOSSD).

Mål 2027

Bevilgningen skal bidra til å nå følgende mål:
- Multilateralt samarbeid for å oppnå bærekraftsmålene er styrket.

Prioriteringer 2027

Gjennom deltakelse i MOPAN skal Norge bidra til at bistanden gjennom multilaterale organisasjoner er mest mulig effektiv og gir best mulige resultater. Frivillige bidrag til OECDs utviklingskomité (DAC) skal støtte utvikling av data, samt læring og kunnskapsbasert samarbeid for fastsettelse av standarder i bistand og utviklingspolitikk. Bidrag til Internasjonalt forum for total offisiell støtte til bærekraftig utvikling (TOSSD), som har sekretariat i OECD, prioriteres også som et verktøy for å måle de samlede pengestrømmene for bærekraftig utvikling i utviklingsland.

Rapport 2025

Multilateralt samarbeid for å oppnå bærekraftsmålene er styrket

MOPAN leverte fem gjennomganger i 2025:
- Den asiatiske utviklingsbanken
- Det globale miljøfondet
- FNs befolkningsfond
- FNs organisasjon for utdanning, vitenskap, kultur og kommunikasjon
- FNs organisasjon for kvinners rettigheter og likestilling.

Alle gjennomgangene dokumenterte gode resultater innen organisasjonenes kjerneområder, men identifiserte samtidig forbedringsområder innen blant annet resultatstyring, finansiering og lokal tilpasning.

Norges bidrag til OECD DAC støttet særlig arbeid med utvikling av kunnskapsbasert samarbeid mellom givere. Norge deltok aktivt som medlem i utviklingskomiteen og bidro i 2025 særlig i diskusjoner rundt anti-korrupsjon, likestilling, klima og miljø og statistikk og data.

Norge var vertskap for den første generalforsamlingen til TOSSD i 2024. I 2025 har rapporteringen økt. Dette gjelder både antall land som rapporterer og type kapital og områder som det rapporteres på. Dette tyder på at TOSSD ansees som et relevant supplement til bistandsstatistikken (Offical Development Assistance – ODA).

Budsjett 2027

Det foreslås bevilget 11,2 mill. kroner i 2027.

Kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
70	Verdensbanken, *kan overføres*	1 410 347	1 271 109	1 270 980
71	Regionale banker og fond, *kan overføres*	1 108 278	1 143 100	1 127 000
72	Strategisk samarbeid, *kan overføres*	43 400		
73	Gjeldslette, *kan overføres*	407 043	482 730	492 030
	Sum kap. 172	2 969 068	2 896 939	2 890 010

Kapittelet dekker norsk kjernestøtte til Verdensbankgruppen og de regionale utviklingsbankene. Kjernestøtte er kjøp av eierandeler gjennom kapitalinnskudd, samt gavebidrag til fondene for de fattigste landene. Kapittelet dekker også norske forpliktelser til ordninger for sletting av fattige lands gjeld knyttet til Verdensbanken (IDA, fondet for de fattigste landene) og Afrikabanken (Afrikafondet). Vedlegg 6 viser en oversikt over utviklingsbankene, norske bidrag og annen nøkkelinformasjon.

De multilaterale utviklingsbankene er sentrale aktører i det internasjonale finansieringslandskapet for utvikling og klima, og stabile og legitime arenaer for dialog og mellomstatlig samarbeid. Samarbeid med bankene er og vil være avgjørende for felles løsninger på globale utfordringer. De er spesielt effektive kanaler for kanalisering av knappe ressurser, med særlig vekt på målene om å redusere fattigdom og ulikhet, og redusere risiko for globale kriser.

De multilaterale utviklingsbankene bygger på en modell hvor giverlandenes kjernestøtte gir en flerdobling av beløpene som lånes ut til lav- og mellominntektsland. Bankenes høye kredittverdighet gir dem mulighet til å låne kapital i markedet på gunstige vilkår, for så å låne ut til mottakerland. Ved å samle ressurser i kjernestøttemekanismene bidrar Norge også til mindre fragmentering, ved å kanalisere finansiering gjennom mottakerlandenes nasjonale systemer til investeringer og reformer i tråd med deres prioriteringer. I tråd med Norges strategi for samarbeid med Verdensbanken vil kjernestøtte til bankenes fond for de fattigste landene prioriteres fremover og vurderes systematisk som alternativ kanal for støtte også til tematiske prioriteringer.

Post 70 Verdensbanken, kan overføres

Verdensbankgruppens finansieringsinstitusjoner består av Den internasjonale bank for gjenoppbygging og utvikling (IBRD), Det internasjonale utviklingsfondet (IDA), Det internasjonale finansieringsinstituttet (IFC), og Verdensbankens garantiinstitutt (MIGA). Verdensbanken er den største kilden til multilateral utviklings- og klimafinansiering, ikke minst til lavinntektsland gjennom IDA. Den 21. påfyllingsperioden av IDA (IDA21) ble ferdigforhandlet i desember 2024 og har budsjettvirkning i perioden 2026 til 2028. Giverlandspåfyllingen for IDA21 har et totalvolum på inntil 100 mrd. USD, det høyeste noensinne, hvor giverbidragene samlet sett utgjør 23-24 mrd. USD. Resten av finansieringen til IDA21 kommer fra tilbakebetalte lån, overføring fra IBRDs overskudd, samt innhenting av midler fra kapitalmarkedene. Norsk bidrag til IDA21 ble vedtatt av Stortinget ved behandlingen av Revidert nasjonalbudsjett for 2025. Norges forpliktelser i kapitalpåfyllingene til IBRD og IFC i inneværende periode er fullført og avsluttet, og er derfor ikke en del av bevilgningsforslaget for 2027.

Verdensbankens visjon er «å skape en verden fri for fattigdom på en levelig planet». Dette innebærer et formelt mandat til å bekjempe globale utfordringer som klimaendringer og pandemier, parallelt med målene om å utrydde fattigdom og ulikhet. Innenfor dette mandatet er jobbskaping Verdensbankens øverste prioritering. Verdensbanken spiller en viktig rolle i partnerland ved å bygge kapasitet og støtte styresettreformer som bidrar til å styrke finans- og gjeldsforvaltning, nasjonal ressursmobilisering og legge til rette for private investeringer. Mot et bakteppe av store endringer i det internasjonale finansieringslandskapet, med betydelig kutt i global bistand, vil Verdensbanken spille en avgjørende rolle for utviklingsfinansieringen fremover. Verdensbanken jobber i samspill med Det internasjonale pengefondet (IMF), regionale utviklingsbanker, FN, Organisasjonen for økonomisk samarbeid og utvikling (OECD) og andre aktører, og har som FN og IMF et tilnærmet globalt medlemskap.

Verdensbanken mobiliserte raskt etter Russlands fullskalainvasjon av Ukraina og har bidratt med betydelig finansiering til ukrainske myndigheter for å holde statsapparat og kritisk infrastruktur i gang. Ved utgangen av 2025 hadde Verdensbanken mobilisert 89 mrd. USD i støtte til Ukraina. Norsk øremerket støtte til Ukraina gjennom Verdensbanken er omtalt under kap. 159 *Regionbevilgninger*, post 73 *Ukraina og naboland.*

Verdensbanken er en sentral rådgiver for låntakerlandene, ikke minst for sårbare og konfliktberørte land, hvor innsatsen over de siste årene har blitt trappet opp. Banken er en vesentlig kilde til erfaringsbasert kunnskap om klima- og utviklingsspørsmål, har et bredt tematisk engasjement, og samarbeider direkte med finansdepartementene på landnivå. Banken skårer høyt på evalueringer av bistandseffektivitet og utviklingseffekt, har klare retningslinjer for risikovurdering og gode sosiale og miljømessige sikringsmekanismer. IDA er en avgjørende kanal for finansiering til de fattigste landene med en finansieringsmodell hvor 1 amerikansk dollar i IDA-bidrag fra medlemslandene gir om lag 3,5 dollar i finansiering til utviklingsland for å skape vekst og bekjempe fattigdom.

Mobilisering av privat kapital står høyt på agendaen i Verdensbanken. IFC er Verdensbankens privatsektorarm og den største globale utviklingsinstitusjonen rettet mot privatsektorutvikling. Verdensbankens garantiinstitutt (MIGA) trapper opp sin garantivirksomhet for å mobilisere privat kapital til utvikling. IFC og MIGA er viktige finansielle samarbeidspartnere for norske bedrifter i utviklingsland.

Norge har innflytelse på Verdensbankens beslutninger og prioriteringer gjennom deltakelse i bankens styre. Styrevervet roterer mellom de nordiske og baltiske landene. I inneværende periode har styrekontoret svensk lederskap, med norsk nestleder. Hyppig høynivådialog og bilaterale konsultasjoner mellom Verdensbankens ledelse og Norge gir mulighet til å påvirke banken. Det samme gjør deltakelse i styret for IDA, og i tematiske fond.

Mål 2027

Bevilgningen skal bidra til å nå følgende mål:

- Ekstrem fattigdom og økonomisk ulikhet er redusert.
- Inkluderende og bærekraftig økonomisk vekst er oppnådd.
- Klimagassutslipp er redusert og klimatilpasning styrket.
- Langsiktig og bærekraftig finansiering for utvikling er mobilisert.

Prioriteringer 2027

- Norge vil gjennom alle deler av Verdensbankens arbeid fremme sentrale norske utviklings-, utenriks- og klimapolitiske prioriteringer.

Norges strategi for samarbeid med Verdensbanken (2026–2030) ligger til grunn for prioriteringene i 2027. En hovedanbefaling i strategien er å fremme multilateralt samarbeid for felles løsninger på globale utfordringer ved å styrke Verdensbankens sentrale rolle som utviklings- og klimaaktør. Fortsatte reformer i Verdensbanken for å sikre effektivitet og resultatoppnåelse, langsiktig finansiell bærekraft og styrke institusjonens legitimitet, representativitet og effektivitet vektlegges. Partnerskap med låntakerlands myndigheter og med andre utviklingsaktører, inkludert FN, er avgjørende.

Norsk kjernestøtte til IDA støtter bekjempelse av fattigdom og ulikhet i lavinntektsland. I 2027 vil oppfølging av IDA21 vektlegges.

Innsatsområdene i IDA21 omfatter helse og utdanning, klima og matsikkerhet, nasjonal ressursmobilisering, bekjempelse av ulikhet, bærekraftig gjeldsforvaltning, godt styresett, energitilgang, fornybar energi, infrastruktur, digitalisering, jobbskaping, kvinner og likestilling og private investeringer. Norge vil fortsette å arbeide for å utvide giverbasen til IDA. Giverpåfyllingsforhandlinger for IDA for perioden 2029–2031 (IDA22) vil pågå gjennom 2027, med forventning om annonsering av norsk tilsagn i løpet av høsten 2027, med budsjettimplikasjoner fra 2029. I forhandlingene vil Norge lytte til mottakerlandenes behov, samt arbeide for gjennomslag for norske prioriteringer.

IDA er en sentral leverandør i Verdensbankens og Afrikabankens «Mission 300», der formålet er tilgang til elektrisitet for 300 millioner mennesker i Afrika innen 2030. Støtte til Mission 300 er høyt prioritert fra norsk side, også gjennom bidrag til fond i Verdensbanken. IDA er også en nøkkelspiller for å nå Verdensbankens mål om å finansiere kvalitetstjenester innenfor helse og ernæring til 1,5 milliarder mennesker innen 2030. Tilsvarende gjelder Verdensbankens mål om å sikre tilgang til sosiale sikkerhetsnett for 500 millioner mennesker, også det innen 2030. Det norske bidraget til IDA i 2027 inkluderer 200 mill. kroner fra kap. 162 *Næringsutvikling, matsystemer og fornybar energi*, post 71 *Matsikkerhet, fisk og landbruk*. Gjennom 2027 følges matsikkerhet opp som prioritering for IDA.

Fattigdom er i økende grad konsentrert i sårbare og konfliktberørte kontekster. Partnerskap, inkludert med FN, er særlig viktig i denne typen land. Gjennom 2027 vil Norge videreføre støtte til Verdensbankens arbeid i sårbare og konfliktberørte land, og støtte gjennomføringen av bankens oppdaterte strategi for sårbarhet, konflikt og vold. Dette inkluderer å jobbe for støtte til Palestina. Støtten til Ukraina gjennom Verdensbanken, med vekt på reformer knyttet til EU-medlemskap, langsiktig gjenoppbygging og støtte til privat sektor, er høyt prioritert.

Arbeidet for å sikre gjennomslag for norske prioriteringer innen likestilling, klima, natur, fornybar energi og matsikkerhet videreføres i 2027, i tråd med norsk strategi. Norge vil arbeide for ivaretakelse av likestilling, mangfold og inkludering, i tråd med Verdensbankens likestillingsstrategi for 2024–2030, som vektlegger å øke kvinners økonomiske muligheter og deltakelse, fremme kvinner som ledere, bekjempe kjønnsbasert vold samt å fremme kvinners seksuelle og reproduktive helse og rettigheter. Verdensbankens likestillingsstrategi ligger til grunn for satsingsområdet likestilling under IDA21.

Det ble i 2026 besluttet å forlenge Verdensbankens klimahandlingsplan på ubestemt tid. Samtidig ble målet om at 45 pst. av Verdensbankens finansiering skal gå til klimarelaterte formål skrinlagt. I 2027 vil Norge være en sterk pådriver for at Verdensbanken opprettholder sine klimaforpliktelser, i tråd med sitt mandat, gjeldende klimahandlingsplan og etterspørsel fra partnerland.

Jobbskaping står øverst på Verdensbankens prioriteringsliste. Dette sammenfaller godt med låntakerlandenes prioritering. Norge støtter prioriteringen av økonomisk utvikling og jobbskaping, med vektlegging av bekjempelse av ulikhet, anstendig arbeid, likestilling og grønn omstilling.

Norge vil bidra til å styrke Verdensbankens arbeid med nasjonal ressursmobilisering, ansvarlig og bærekraftig gjeldsforvaltning og mobilisering av privat kapital for utvikling. Verdensbankens arbeid med mobilisering av privat kapital støttes, med vektlegging av utviklingseffekt. Arbeidet trappes opp, med tiltak for å bedre rammevilkår for investeringer, tiltrekke institusjonelle investorer, redusere valutarisiko og øke garantier og egenkapitalinvesteringer. Et viktig instrument for mobilisering av privat kapital er privatsektorvinduet i IDA, som bidrar til å avlaste risikoen i IFCs og MIGAs investeringer i de fattigste og mest sårbare landene. I 2027 vil Norge fortsette å følge opp operasjonaliseringen av IFCs strategi mot 2030, og stille krav til målrettede tiltak for innsats for å styrke privatsektorutvikling, særlig i de mest krevende markedene. Garantisamarbeidet med MIGA fortsetter.

Rapport 2025

Ekstrem fattigdom og økonomisk ulikhet er redusert. Inkluderende og bærekraftig økonomisk vekst er oppnådd.

Takten i global fattigdomsreduksjon har avtatt betydelig det siste tiåret. Om lag 10 pst. av verdens befolkning lever fortsatt i ekstrem fattigdom. Svak økonomisk vekst og økt konflikt har bidratt til denne utviklingen.

I finansåret 2025 (juli 2024-juni 2025) utgjorde Verdensbankens totale finansiering til klima- og utviklingsformål 118,5 mrd. USD. Flerårige prosjekter som var aktive i 2025 bidro over tid bl.a. til at:

- 244 millioner mennesker, hvorav 111 millioner kvinner, var dekket av sosiale sikkerhetsnett.
- 209 millioner mennesker fikk bedret matsikkerhet.
- 76 millioner mennesker fikk tilgang til forbedrede vannkilder og/eller sanitæranlegg.
- 379 millioner mennesker mottok vaksiner samt helse- og ernæringstjenester.
- 325 millioner elever og studenter fikk bedre utdanning.
- 215 millioner mennesker fikk tilgang til elektrisitet
- 217 millioner mennesker fikk tilgang til bredbånd
- 142 millioner mennesker og virksomheter fikk tilgang til finansielle tjenester.

Banken framhevet særlig innsats innen energi, landbruk, helse, turisme og industri som sentrale områder for lokal jobbskaping og økonomisk utvikling. Verdensbanken styrket grunnlaget for inkluderende og bærekraftig økonomisk vekst i lavinntektsland gjennom investeringer i infrastruktur, helse, digitalisering og privatsektorutvikling. Av utfordringer for gjennomføringen av aktiviteter fremhever Verdensbanken bl.a. begrenset lokal kapasitet, svak ressursmobilisering i landene og for lite bruk av politisk dialog for å få gjennomført bredere reformer.

IDA bidrar til å redusere risikoen for private investeringer i de fattigste og mest sårbare landene. 36 prosjekter, med en samlet verdi på 1 080 mill. USD, ble godkjent for støtte fra IDA20s privatsektorvindu i finansåret 2025. Dette er en økning på nær 50 pst. fra 2024.

Verdensbanken bidro også til å styrke institusjoner og rammevilkår for bærekraftig finansiering. Banken la i 2025 vekt på reformer som skulle gi bedre og mer forutsigbare vilkår. Dette arbeidet resulterte bl.a. i at 60 pst. av land med gjeldsproblemer eller med høy risiko for gjeldsproblemer gjennomførte reformer for å oppnå en mer bærekraftig gjeldsbyrde. Verdensbankens innsats for å styrke nasjonal ressursmobilisering førte til økt skatteinngang i 20 land.

Klimagassutslipp er redusert og klimatilpasning styrket

Verdensbanken sto for den største andelen av multilateral klimafinansiering med 50,8 mrd. USD i finansåret 2025. Dette utgjorde 48 pst. av den totale finansieringen fra Verdensbankgruppen dette året.

Verdensbankens mål om lik fordeling av finansiering til utslippsreduksjon og klimatilpasning ble imidlertid ikke innfridd. I 2025 utgjorde klimatilpasning 42 pst. av klimafinansieringen fra IBRD og IDA, opp fra 33 pst. i 2024. Verdensbankens satsing på elektrisitet i Afrika gir høyere uttelling for utslippsreduksjon enn for klimatilpasning, og kan være en forklarende faktor for hvorfor 50/50-målet er vanskelig å oppnå. Finansieringen har bl.a. bidratt til at 136 millioner mennesker fikk styrket motstandskraft mot klimaendringer i 2025.

Verdensbankgruppens forpliktelse om at alle nye finansieringsoperasjoner skulle være i samsvar med målene i Parisavtalen innen 1. juli 2025 ble innfridd.

Langsiktig og bærekraftig finansiering for utvikling er mobilisert

Verdensbanken er verdens største kilde til multilateral utviklings- og klimafinansiering, ikke minst til lavinntektsland gjennom IDA. I 2025 har Norge bidratt med tilskudd til IDA og IFC, samt styrket utlånskapasiteten til Den internasjonale banken for gjenoppbygging og utvikling (IBRD), gjennom kjøp av hybridkapital. I 2025 mobiliserte Verdensbanken 68,9 mrd. USD i privat kapital og hentet inn 79 mrd. USD gjennom obligasjoner.

Budsjett 2027

Det foreslås bevilget 1 271 mill. kroner i 2027. Bevilgningen vil i sin helhet gå til å dekke Norges forpliktelse i den 21. giverlandspåfyllingen av Verdensbankens utviklingsfond (IDA21) i 2027. I tillegg dekkes 200 mill. kroner årlig til IDA21 under kap. 162, post 72 *Matsikkerhet, fisk og landbruk* og samlet bidrag til IDA21 i 2027 blir dermed 1 471 mill. kroner. Det vises for øvrig til romertallsvedtak XI.

Post 71 Regionale banker og fond, kan overføres

Bevilgningen dekker Norges kjernestøtte til kjøp av eierandeler i de regionale utviklingsbankene og gavebidrag til deres fond for de fattigste landene:

- Den afrikanske utviklingsbanken og Afrikafondet
- Den asiatiske utviklingsbanken og Asiafondet
- Den asiatiske investeringsbanken for infrastruktur
- Den interamerikanske utviklingsbanken og IDB Invest
- Det nordiske utviklingsfondet (NDF)

De regionale utviklingsbankene er viktige kilder til utviklingsfinansiering og rådgivning til relevante låntagerland. Bankenes mål sammenfaller med norske utviklingsprioriteringer og skårer høyt på uavhengige evalueringer av resultater og effektivitet. De har gode systemer for risikovurdering og sosiale og miljømessige sikringsmekanismer. Norge følger opp arbeidet i de regionale utviklingsbankene i tett samarbeid med de andre nordiske landene, noe som gir økt innflytelse.

Det nordiske utviklingsfondet har over tid utviklet seg til å bli en viktig klimafinansieringsaktør og har etablert godt samarbeid med Verdensbanken og de regionale utviklingsbankene. Fondets mål sammenfaller med norske utviklings- og klimaprioriteringer.

Mål 2027

Bevilgningen skal bidra til at de regionale utviklingsbankene og fondene kan nå sine strategiske mål:

- Ekstrem fattigdom og økonomisk ulikhet er redusert.
- Klimagassutslipp er redusert og klimatilpasning styrket.
- Langsiktig og bærekraftig finansiering for utvikling er mobilisert.
- Inkluderende og bærekraftig økonomisk vekst er oppnådd.

Prioriteringer 2027

Den afrikanske utviklingsbanken (AfDB) og Afrikafondet (AfDF)

Ny president tiltrådte 1. september 2025. I tråd med sine valgløfter til afrikanske land satte presidenten i gang reformer for bl.a. å løfte fire hovedspor i bankens virksomhet: mobilisere kapital for Afrika, reformere finanssystemet i Afrika, satse på potensialet i den unge befolkningen, inkludert jobbskaping, og bygge robust infrastruktur for verdikjedeutvikling og handel. Afrikabankens 10-årsstrategi for 2024–2033 legger fortsatt føringer for bankens prioriteringer. Prioriterte innsatsområder er energi, transport, landbruk, bærekraftige matsystemer, industriell utvikling og regional integrasjon. Strategien legger vekt på tverrgående temaer som kvinner og likestilling, klima, sårbarhet og konfliktforebygging, styresett, privatsektorutvikling og sysselsetting.

Afrikafondet (AfDF) tilbyr rådgivning og finansiering i form av sterkt subsidierte lån og gavebidrag for utviklingsformål til de 37 fattigste landene i Afrika. Prioriteringene for perioden 2026–2028 (AfDF17) ble ferdigforhandlet i desember 2025, samtidig som giverne ble enige om ny påfylling for perioden. Giverbasen ble utvidet med flere afrikanske land, som er en velkommen utvikling. Prioriteringene reflekterer bankens ti-års strategi, og fremhever særlig: 1) infrastruktur, med vekt på transport, fornybar energi, landbruk og vann og sanitær og 2) styresett, med vekt på ansvarlig låntaking og kapasitetsbygging for mer inkluderende vekst. Tverrgående temaer skal inkluderes i prosjekter, programmer og landstrategier: kvinner og likestilling, klima, økonomisk styresett og privatsektorutvikling. Sårbare landsituasjoner i Sahel, Lake Chad-regionen og Afrikas Horn prioriteres med tilpasset engasjement, med økt vekt på partnerskap. AfDF17 blir et viktig instrument i Afrikabankens satsing for økt tilgang til elektrifisering i Afrika (Mission 300).

AfDFs prioriteringer er forankret i landenes etterspørsel og behov og tar utgangspunkt i bankens komparative fortrinn. Det skal legges økt vekt på rammebetingelser for næringsutvikling og på AfDFs risikoavbøtende garanti-instrumenter, som bidrar til å mobilisere finansiering fra andre kilder, inkl. private. Det er godt samsvar mellom AfDF17-prioriteringene og norske klima- og utviklingsprioriteringer.

Norges bidrag til AfDF17 er forankret i romertallsvedtak XI. I tillegg kommer rabatt som følge av Norges omlegging fra gjeldsbrev til kontantbidrag fra og med AfDF17. Rabattbeløpet innebærer en økning i det norske kjernebidraget, «på toppen» av budsjettbidraget. Rabattens størrelse avklares primo februar 2028, etter siste årlige utbetaling. Norsk giverandel og stemmevekt i ADF17 justeres da tilsvarende, medregnet rabattbeløpet.

Norges prioriteringer i 2027 er å støtte bankens evne til å gjennomføre sitt vedtatte arbeids-

program og AfDF17-forpliktelser, for effektivt å kunne støtte de fattigste afrikanske landene med rådgivning og finansiering. Norge vil arbeide for at bankens ti-års strategi følges opp, gjennom å vektlegge tydelig fattigdoms- og klimafokus, og at mer av bankens utlån til privat virksomhet rettes mot lavinntektsland og sårbare landsituasjoner, med nødvendig risiko-styring. Norge støtter pågående arbeid for å legge til rette for at AfDF kan låne i markedet, etter planen fra 2027, for å øke sin finansielle slagkraft i lavinntektsland, slik IDA har gjort siden 2018. Bankens finansielle posisjon og bærekraft, særlig dens trippel-A kredittverdighet, må sikres.

Norge vil vektlegge bankens langsiktige arbeid med økonomisk styresett og nasjonal ressursmobilisering, som rådgivning og kapasitetsbygging om god finansforvaltning, gjeldsbærekraft, skattereformer og bekjempelse av korrupsjon og ulovlig kapitalflyt. Norge vil, sammen med likesinnede land, være pådriver for at bankens kvinne- og likestillingsstrategi og strategi for å møte klima- og miljøutfordringer følges opp i tråd med planer. Norge vil arbeide for at banken styrker arbeidet med matsikkerhet, landbruk og fornybar energi, med vekt på jobbskaping og mobilisering av private investeringer. Evalueringer og gjennomganger viser at det er rom for å ta tydeligere hensyn til kvinners, ungdommers og sårbare gruppers behov i bankens portefølje. Norge vil fortsette å følge opp dette.

Norge vil følge opp støtten til klimavinduet (Climate Action Window – CAW) i AfDF, hvor årlig norsk støtte på 50 mill. kroner i perioden 2026–2028 er en del av klimasatsingen for Afrika. Fokus er på klimatilpasning i de 37 fattigste landene i Afrika.

Norge vil videreføre arbeidet med å sikre fremdrift i interne reformer, med vekt på en mer spisset kjernevirksomhet og styrket resultatorientering. Det er rom for forbedringer når det gjelder prosjektforberedelse og mer systematisk oppfølging, inkludert av anbefalinger fra gjennomganger, evalueringer og revisjonsrapporter. Norge følger opp bankens arbeid med en etterspurt handlingsplan for dette. Banken skal arbeide gjennom gode partnerskap, med tydelig arbeidsdeling.

Norge vil bidra til en fortsatt godt koordinert og samstemt valgkrets, med tett oppfølging av styresaker innen prioriterte områder.

Den asiatiske utviklingsbanken (ADB) og Asiafondet (ADF)

Den asiatiske utviklingsbanken (ADB) er en av de mest innflytelsesrike multilaterale institusjonene i Asia og Stillehavsområdet, med en sentral rolle i finansiering av utviklingstiltak og klimainnsats, samt i rådgivning til medlemslandene. ADB har også siden sin etablering i 1966 fungert som tilrettelegger for regionalt samarbeid og som en sentral arena for multilateralt samarbeid. De største aksjonærene i ADB er Japan og USA.

I 2027 vil Norge fortsette å utøve et aktivt eierskap i ADB ved å fremme sentrale utviklings-, utenriks- og klimapolitiske prioriteringer. Bankens overordnede styringsdokument, *Strategi 2030*, er godt i tråd med norske målsettinger og ble oppdatert i 2024 etter en midtveisgjennomgang. Den reviderte strategien slår fast at ADB skal bidra til velstand, inkludering, robusthet og bærekraft i Asia og Stillehavsregionen, samtidig som arbeidet med å utrydde ekstrem fattigdom videreføres. For å nå disse målene fram mot 2030 vil Norge støtte opp under ADBs fem hovedprioriteringer:

- klimatiltak
- privatsektorutvikling
- regionalt samarbeid og leveranse av fellesgoder
- digital transformasjon
- motstandskraft og myndiggjøring, inkludert likestilling

Norge vil også prioritere fortsatt støtte til Asiafondet (ADF). ADF gir rådgivning og finansiering til de fattigste og mest sårbare landene i regionen, hovedsakelig i form av sterkt subsidierte lån og gavebidrag. Prioriteringene for perioden 2025–2028 (ADF14) ble vedtatt i mai 2024. Disse legger særlig vekt på klima, ren energi, likestilling, matsikkerhet, regionalt samarbeid og fellesgoder, reduksjon av ulikhet og styrket nasjonal ressursmobilisering. Fra forrige periode, økes støtten til klimatiltak og små utviklingsøystater (SIDS), og det er etablert et eget finansieringsvindu for å støtte befolkningene i Afghanistan og Myanmar gjennom FN-organisasjoner og sivilsamfunnet.

Under påfyllingsforhandlingene for ADF14 forpliktet Norge seg til å bidra med totalt 262,2 mill. kroner for perioden 2025–2028. Som følge av overgang fra gjeldsbrev til kontantinnbetaling oppnås en rabatt på 13,5 mill. kroner som kommer til fratrekk, slik at det samlede norske bidraget utgjør 248,7 mill. kroner.

I lys av økt internasjonalt press mot arbeid med klima, likestilling og mangfold, vil Norge også i 2027 særlig arbeide for at ADB videreføre og styrker innsatsen på disse områdene i tråd med den reviderte strategien og tilhørende resultatrammeverk. Norge vil også jobbe for opprettholdelse av godt styresett i banken og budsjettdisiplin, samt bidra til en godt koordinert og samstemt valgkrets, og følge opp styresaker innenfor prioriterte områder.

Gjennom dette søker Norge å bidra til at ADB forblir en effektiv og relevant utviklingsaktør i regionen, samt sentral arena for multilateralt samarbeid.

Den asiatiske investeringsbanken for infrastruktur (AIIB)

Den asiatiske investeringsbanken for infrastruktur (AIIB) har siden etableringen i 2016, og med sine 111 godkjente medlemmer, blitt en betydelig finansieringskilde til økonomisk utvikling og en sentral arena for multilateralt samarbeid. Kina er bankens største eier og huser hovedkontoret. AIIB har som mål å fremme økonomisk utvikling og redusere fattigdom ved å finansiere utbygging av infrastruktur gjennom lån, garantier og egenkapital. Banken har som ambisjon å være en effektiv og grønn institusjon som opererer i tråd med anerkjente internasjonale standarder. Den legger særlig vekt på investeringer i grønn og teknologibasert infrastruktur, styrking av regionalt samarbeid og mobilisering av privat kapital.

AIIB samarbeider i stor grad med andre multilaterale utviklingsbanker, da særlig med Verdensbanken og Den asiatiske utviklingsbanken (ADB). Slike partnerskap gir viktig erfaringsutveksling og bidrar til å utnytte bankens betydelige finansielle ressurser på en effektiv måte.

Norge vil i 2027 fortsette å utøve aktivt og strategisk eierskap ved å arbeide for å videreutvikle AIIBs systemer for styring og kontroll, samt prosjektstandarden. Dette er særlig viktig ettersom banken ikke har et fast, heltidsansatt styre ved hovedkontoret i Beijing, og presidenten har videre fullmakter til å godkjenne prosjekter enn i andre utviklingsbanker.

I 2027 vil Norge også fortsette arbeidet for at AIIB ytterligere styrker sin innsats på klima og øker klimafinansieringen, samt intensiverer arbeidet med likestilling både internt og i prosjektene. I tillegg vil Norge legge vekt på at banken prioriterer infrastrukturinvesteringer i tråd med sitt mandat, og at virksomheten fortsatt konsentreres om Asia.

Videre vil Norge bidra til å opprettholde en godt koordinert og samstemt valgkrets, og aktivt følge opp styresaker innen prioriterte områder. Norge støtter også bankens ambisjon om å være en slank og effektiv organisasjon, og vil fortsatt jobbe for budsjettdisiplin. Samtidig vil vi fremme betydningen av tilstrekkelig bemanning, velfungerende systemer og høye standarder for å sikre at kapitalen brukes til prosjekter med tydelige utviklingseffekter.

Den interamerikanske utviklingsbanken (IDB)

Tilgangen til langsiktig, forutsigbar og bærekraftig finansiering er også under press i Latin-Amerika og Karibia. Hovedprioriteringen videreføres i 2027 med å støtte opp om IDBs posisjon som den viktigste regionale utviklingsbanken i regionen.

Norge støtter opp om reformprosessen som følge av kapitaløkningen i 2024 i IDB Invest (IDBs privatsektorarm) og IDB Lab (IDBs innovative arm) og gjennomføringen av IDBs strategi fra 2024. Det er viktig at IDB opprettholder et sterkt fokus på fattigdomsbekjempelse, ulikhet og seksuell og reproduktiv helse og rettigheter (SRHR) i regionen. Banken vektlegger godt styresett, klima, likestilling og mangfold. IDB ønsker å være en privat sektor-ledet utviklingsbank. Banken legger større vekt på privat sektors bidrag til utvikling og økonomisk vekst, innovasjon og bærekraft i regionen. Den har lansert en egen plattform for dette, «LAC Crece», som bygger på IDBs landstrategier og følger hvert enkelt lands egne prioriteringer. Finansiering, reguleringer og privat kapital koordineres som ett integrert program. Jobbskaping og tilgang til høyere levestandard vil også bidra til å redusere ulikhet.

Landene i Latin-Amerika og Karibia er sårbare for konsekvenser av klimaendringer som tørke, flom og skogbranner. Ekstremvær kan ødelegge avlinger, veier og annen infrastruktur. Høy andel til klimafinansiering forblir en prioritet. Målet er 50 pst. i grønn og klimafinansiering innen 2030 i IDB og 60 pst. i IDB Invest. For å kunne oppnå ambisiøse mål på klimafinansiering må banken lykkes i å mobilisere ytterligere privat kapital.

I 2027 vil IDBs reformagenda med særlig vekt på økt utlånskapasitet, sterkere utviklingseffekt og bedre resultater være en prioritet. Det legges vekt på arbeidet med mer helhetlige landstrategier, videreutvikling av bankens finansielle virkemidler og styrking av regionale løsninger på grenseoverskridende utfordringer, inkludert pro-

grammet for økt motstandskraft mot naturkatastrofer i Latin-Amerika og Karibia.

Kritiske mineraler er også en prioritet i IDB, og nylig ble det lansert et eget initiativ for dette. Målet er å omdanne regionens store potensiale innenfor kritiske mineraler til investeringer, arbeid og verdiskapende produksjon og ikke minst økonomisk vekst. Regionen har store andeler av verdens kritiske mineraler. Eksempelvis produserer Chile, Mexico og Peru nær 40 pst. av all kobber i verden. Det kreves en koordinert innsats for en bærekraftig og miljømessig utvinning, foredling og for bedre lokal verdiskapning. IDB ønsker å posisjonere seg selv som en bro mellom regionen og globale partnere. Banken har også styrket anskaffelsesrammeverket. Formålet er å redusere risiko, forbedre gjennomføring og sette banken i stand til å finansiere flere operasjoner og levere bedre resultater på utvikling.

Norge vil arbeide for at IDB styrker nasjonal ressursmobilisering, særlig skatt, for å løfte ressursgrunnlaget i landene ytterligere.

Norge deltar i kapitaløkningen for IDB Invest med totalt 19,5 mill. USD i perioden 2025–2031. IDB-gruppens totale utlån vil som følge av kapitaløkningen gradvis øke til 19 mrd. USD i 2030.

Det nordiske prosjektutviklingsfondet (NDF)

Prosjektporteføljen for NDF forventes i 2027 å øke med omtrent 70 mill. euro iht. målene for kapitalpåfyllingen som ble godkjent i 2020. Norge deltar i kapitaløkningen med totalt 97,3 mill. euro i perioden 2022–2031. NDF utarbeidet en ny strategi i 2026 for perioden 2026–2030. Hovedinnsatsen vil bli rettet inn mot klimatilpasning, særlig i det sørlige Afrika. NDF er en liten utviklingsfinansieringsinstitusjon, men evalueringer viser at fondet opererer effektivt, er innovativt og spiller en reell katalytisk rolle. NDF har styrket sitt samarbeid med Verdensbanken og de regionale utviklingsbankene. Framover vil det bli lagt større vekt på samarbeid med nordiske utviklingsaktører. Fondet vil også tydeliggjøre framover hva den nordiske dimensjonen skal være, samt fondets merverdi.

Rapport 2025

Den afrikanske utviklingsbanken (AfDB) og Afrikafondet (AfDF)

Afrikabanken (AfDB) godkjente 11 mrd. USD i lån og gavebidrag i 2025, hvorav 2 mrd. USD fra Afrikafondet (AfDF). AfDBs lån var i hovedsak til offentlige myndigheter, AfDBs lån til privat sektor utgjorde 2,8 mrd. USD i 2025, en økning på 27 pst. i forhold til 2024.

Bankens resultatrapportering viser at 74 pst. av prosjekter som ble avsluttet i 2025, gjennomført av statlige myndigheter, har oppnådd sine resultatmål. Bankens mål er 80 pst. innen 2028. Videre ble 30 pst. av bankens prosjekter forsinket i 2025 sammenlignet med forventet gjennomføringsplan, mot 31 pst i 2024. Banken viser til at forsinkelsene ofte er knyttet til oppstartsfase og utfordrende situasjoner i flere land preget av sårbarhet og konflikt. Styret har bedt om at det utarbeides en handlingsplan med framdriftsrapportering om hvordan banken tar tak i forbedringspunkter som evalueringer og gjennomganger peker på. Planen er forsinket og forventes å foreligge høsten 2026.

Banken har utarbeidet et oppdatert resultatrammeverk og sammen med andre tiltak forventes styrket resultatrapportering. Gjennom styrearbeidet og policydialog med banken følger Norge, sammen med andre land, opp fremdrift i bankens rapportering. I arbeid i sårbare landsituasjoner legger banken større vekt på tiltak og programmer med regional forankring og strategiske partnerskap, også med humanitære aktører. Utlån til regional integrasjon har stått sentralt (24 pst. i 2025 mot 35 pst. i 2024). Dette er etterspurte, men også krevende, innsatser for å fremme bærekraftig fred og stabilisering, i tråd med norske prioriteringer.

I 2025 bidro banken med kapasitetsbygging for å styrke makroøkonomisk styring, offentlig finansforvaltning, finansiell åpenhet og nasjonal ressursmobilisering i afrikanske land. For flere av landene som mottok slik bistand, registrerte banken forbedringer i økonomisk styresett. Samtlige 12 land som mottok styresett-støtte kunne dokumentere bedringer i rammebetingelsene for næringsutvikling. Åtte av ni land støttet av banken har bedret indikatorer for styresett. Seks av syv land har oppnådd bedret makroøkonomisk styring. Banken har også styrket åpenhet og innsyn i offentlig tjenesteleveranser.

Fra Afrikabankens årlige resultatrapport kan følgende resultater framheves, basert på prosjekter avsluttet i 2025:

- 1,5 millioner mennesker ble koblet til energinettet, hvorav vel 770 000 kvinner.
- Mer enn 2100 megawatt ny energi ble produsert, hvorav 860 megawatt er fornybar energi.
- 1,5 millioner mennesker fikk bedre tilgang til helsetjenester, hvorav 760 000 kvinner.
- 5,4 millioner mennesker fikk ny eller bedre tilgang til vann, hvorav 2,8 millioner kvinner.

- 18,4 millioner mennesker oppnådde bedre matsikkerhet gjennom bankens operasjoner, hvorav 8,3 millioner kvinner.
- 6,9 millioner bønder fikk forbedret tilgang til klimatilpasset teknologi, hvorav 2,1 millioner kvinner.
- 8 millioner mennesker fikk bedre tilgang til transporttjenester, hvorav 4 millioner kvinner. Nær 2000 km. vei ble bygget.
- 6 millioner mennesker fikk tilgang på basis IKT-tjenester, hvorav 2,5 millioner kvinner.

99 pst. av alle godkjente utlån til offentlig sektor i 2025 ble gjennomgått og kategorisert når det gjelder forventet effekt for kvinner og likestilling, mot 95 pst. i 2024. Bankens klimafinansiering i pst. av godkjente prosjekter i 2025 var på 54. Dette var en økning fra 49 pst. i 2024 (målet var 40 pst.). Tiltak for å redusere utslipp utgjorde 42 pst. og tiltak for klimatilpasning, som er høyt etterspurt, utgjorde 58 pst. Målet er en 50/50-fordeling.

Climate Action Window (CAW) i AfDF, som Norge har støttet siden 2025, har vist god fremgang. Etterspørsel fra afrikanske lavinntektsland etter prosjektmidler og faglig rådgivning fra CAW er stor. 13 klimatilpasningsprosjekter i 18 land ble godkjent av styret i 2025 og midler er allokert til 18 planlagte utslippsreduserende prosjekter i 17 land. Det er foreløpig for tidlig å vise til oppnådde resultater på landnivå. CAW har vist fremgang når det gjelder å mobilisere klimamidler til Afrikas fattigste land fra andre, eksisterende mekanismer.

Den asiatiske utviklingsbanken (ADB) og Asiafondet (ADF)

Den asiatiske utviklingsbanken (ADB) økte sin samlede finansiering til 29,3 mrd. USD i godkjente operasjoner i 2025, en vekst på 20 pst. sammenlignet med året før. Av dette ble 13,5 mrd. USD, tilsvarende 51 pst., godkjent til klimatiltak som støtter lavutslippsutvikling, styrker klimatilpasning og øker motstandsdyktighet mot naturkatastrofer.

Bankens samlede finansiering består i hovedsak av lån, men omfatter også egenkapitalinvesteringer, garantier, teknisk bistand og gavebidrag.

Av ADBs totale godkjente finansiering i 2025, utgjorde Asiafondets (ADF) gavebidrag til de fattigste og mest sårbare landene 1,3 mrd. USD. Av dette gikk 64 pst. til land i sårbare og konfliktutsatte situasjoner og 21 pst. til små øystater.

I prosjektene som ble avsluttet i 2025, oppnådde ADB betydelige utviklingsresultater. Blant nøkkelresultatene er:

- 104,5 millioner mennesker fikk bedre tilgang til infrastruktur, finansielle tjenester og økonomiske tjenester.
- 64,7 millioner mennesker fikk bedre tilgang til helse, utdanning og sosial beskyttelse.
- 77,4 millioner fattige og sårbare mennesker fikk forbedrede levekår.
- 1,5 millioner jobber ble skapt.
- 164,5 mrd. USD i handel og investeringer ble tilrettelagt.
- 12,9 millioner tonn CO_2-utslipp ble redusert årlig og 1 500 MW ny fornybar energikapasitet ble installert.
- 114 000 kvinner og jenter dro nytte av økt kjønnslikestilling
- 33,2 millioner mennesker fikk styrket motstandskraft mot klimaendringer og naturkatastrofer.

Under Asiafondet oppnådde ferdigstilte prosjekter også konkrete resultater, bl.a. ved å gi 7,1 millioner mennesker bedre tilgang til infrastruktur, finansielle og økonomiske tjenester, styrke 410 institusjoner og legge til rette for 7,4 mrd. USD i handel og investeringer. I Afghanistan bidro Asiafondet med støtte gjennom FN og sivilsamfunnsorganisasjoner til å opprettholde helsetjenester, gi nødhjelp i form av mat og styrke landbruket, samtidig som lokale tiltak bidro til økt motstandskraft mot kriser.

Samtidig som ADB oppnår betydelige utviklingsresultater, er kvaliteten på gjennomføringen av operasjoner fortsatt en utfordring, særlig knyttet til bærekraft og institusjonell kapasitet. Om lag 69 pst. av statlige prosjekter og 56 pst. av ikke-statlige prosjekter ble vurdert som vellykkede i perioden 2023–2025. Utfordringene er størst i sårbare og konfliktrammede land, samt små øystater, der begrenset kapasitet og hyppige kriser påvirker gjennomføringen.

For å møte disse utfordringene videreførte ADB i 2025 arbeidet med organisatoriske reformer og økt desentralisering for å styrke oppfølgingen av prosjekter. Flere ansatte ble flyttet nærmere landkontorene, og det ble iverksatt tiltak for bedre prosjektforberedelse, kapasitetsbygging og risikohåndtering. Hensikten er å redusere forsinkelser, styrke gjennomføringsevnen og sikre mer varige utviklingsresultater.

Den asiatiske investeringsbanken for infrastruktur (AIIB)

AIIB godkjente 57 prosjekter i 2025 med et samlet finansieringsvolum på 10,6 mrd. USD. Av dette

ble 71 pst. klassifisert som klimafinansiering, hvor hoveddelen gikk til tiltak for utslippsreduksjon, mens om lag en fjerdedel gikk til klimatilpasning. Banken mobiliserte samtidig 4,5 mrd. USD i privat kapital. Ifølge AIIB inkluderte 91 pst. av prosjektene kjønnsanalyser, mens 84 pst. hadde konkrete tiltak for å fremme likestilling.

AIIBs rapportering gir detaljert oversikt over nye investeringer i 2025 og forventede resultater av disse innen energi, transport, vann og helse. Investeringene skal blant annet bidra til 24 346 MW ny fornybar energikapasitet, redusere utslipp med 35,1 mill. tonn CO_2, gi over 25 millioner mennesker bedre tilgang til drikkevann og 20 millioner bedre sanitærtjenester, samt forbedre helsetjenester for 274 millioner mennesker. Videre forventes prosjektene å bygge, oppgradere eller vedlikeholde over 52 800 km transportinfrastruktur og styrke bruken av digitale løsninger på tvers av sektorer.

Rapporteringen om oppnådde resultater er derimot mer begrenset og omfatter hovedsakelig et mindre antall prosjekter som ble avsluttet i 2025. Rapportene gir lite informasjon om prosjekter som ikke har nådd sine mål eller har møtt vesentlige utfordringer. Et eksempel som AIIB trekker frem er støtte til Indonesias nasjonale program for oppgradering av slumområder. Programmet ga 8,66 millioner mennesker tilgang til bedre infrastruktur, mot et opprinnelig mål på 7 millioner. Nær én million mennesker fikk forbedret vannforsyning, over 938 000 fikk bedre sanitærtjenester, og 5,1 millioner mennesker fikk tilgang til helårsveier. Samtidig ble 11 382 hektar slumområder oppgradert, betydelig over målsettingen. Også et irrigasjonsprosjekt i Indonesia leverte bedre resultater enn forventet, med forbedrede vanningstjenester til nær 900 000 jordbrukshusholdninger og oppgradering av mer enn 274 000 hektar jordbruksareal.

AIIBs rapportering vurderes som god når det gjelder finansielle og operasjonelle resultater, men gir ikke et systematisk og helhetlig bilde av bankens utviklingseffekt og måloppnåelse. Det er positivt at banken i 2025 gjennomførte flere forbedringer i sitt institusjonelle rammeverk, inkludert innen resultatoppfølging. Norge vil fortsette å arbeide for styrket monitorering, evaluering og rapportering i AIIB.

Den Interamerikanske utviklingsbanken (IDB)

IDB hadde et rekordår i 2025 og oversteg 33 mrd. USD i finansiering for hele gruppen fordelt på om lag 20 mrd. for IDB og 13 mrd. for IDB Invest, privat sektor-armen til banken. Gjennomføring av de vedtatte kapitaløkningene både i IDB Invest og IDB Lab (innovasjon og entreprenørskap) ble igangsatt, samt den nye strategien for IDB-gruppen. IDBs finansielle situasjon er svært god, og banken opprettholder sin trippel A-kredittverdighet. Det gjør at banken styrker sin lånekapasitet og den har en solid kapitalbase.

Regionen preges av stor økonomisk og sosial ulikhet. Antatt økonomisk vekst i 2026 er på 2,1 pst. ifølge Verdensbanken, og det er stort behov for økonomiske strategier for bl.a. å øke investeringene, redusere den høye gjeldsbyrden, investere i digital infrastruktur, øke produktiviteten og skape flere og bedre jobber.

I 2025 oppnådde 63 pst. av de ferdigstilte IDB-prosjektene og 68 pst. av de ferdigstilte IDB Invest-prosjektene en samlet positiv resultatvurdering. Regionale programmer som «Amazonia Forever», «ONE Caribbean» og «América en el Centro» skaper nye muligheter. Av IDBs 17 reformprogram nevnt over, er de aller fleste programmene igangsatt og følger tidslinjen. Program som gjelder sårbarhet og subsidiert finansiering samt og program om budsjettstøtte er forsinket. Dette er viktige reformer som Norge vil følge tett.

Fra IDBs årsrapport kan følgende trekkes frem:

- 34 millioner mennesker har mottatt helse- og ernæringsbistand
- 2,6 millioner mennesker har fått tilgang til bredbånd
- 3,3 millioner mikro, små og mellomstore bedrifter har mottatt støtte
- 900 000 bønder har mottatt bistand i jordbruk
- 1,2 millioner mennesker i Panama fikk tilgang til sosial- og helsetjenester gjennom et nytt registreringssystem.

Under den norske garantiordningen for fornybar energi, har Norge sammen med Sverige og Danmark inngått en avtale med IDB om garantier til en verdi av 200 mill. USD. Avtalen ble signert i desember 2025, som den første avtalen under den norske garantiordningen. Dette vil kunne utløse investeringer for 800 mill. USD i prosjekter i fornybar energi i regionen. Banken har fremhevet avtalen som svært viktig for sitt arbeid. Dette er ett av få direkte norske samarbeid med banken.

Det nordiske utviklingsfondet (NDF)

I 2025 godkjente NDF prosjekter til en samlet verdi av 68,2 mill. euro. Disse investeringene retter seg mot katalytisk finansiering i tidlig fase som

adresserer akutte globale utfordringer og støtter skalerbare løsninger. Prosjektene omfatter både klimatilpasning og utslippsreduksjon, med en prioritering av Afrika sør for Sahara. NDF har ved utgangen av 2025 en aktiv prosjektportefølje på 410,3 mill. euro, derav 63 pst. i det sørlige Afrika.

NDFs resultatrapport for 2020–2025 viser at 228 millioner mennesker, hvorav 50 pst. kvinner, har hatt nytte av tiltak for reduksjon av katastroferisiko og klimatilpasning gjennom NDFs samfinansiering. 159 millioner mennesker har fått tilgang til ren energi og 25,7 millioner tonn CO_2-ekvivalenter utslipp er unngått. NDFs investeringer har også bidratt til å skape nesten 60 000 arbeidsplasser årlig, hvor rundt 30 pst. for kvinner. Samlet har NDF mobilisert 10,5 mrd. euro i klimafinansiering. 67 pst. av prosjektene omfatter klimatilpasning (målet er 50 pst.) og 68 pst. av støtten har gått til prosjekter i det sørlige Afrika (målet er minst 60 pst.).

Budsjett 2027

Det foreslås bevilget 1 127 mill. kroner for 2027. Det er en reduksjon på 16,1 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett for 2026 grunnet valutaendringer. Tentativ fordeling av bevilgningen i 2027 anslås å bli som følger:

- Det afrikanske utviklingsfondet (AfDF): 792,4 mill. kroner
- Climate Action Window (CAW) i AfDF: 50 mill. kroner
- Den afrikanske utviklingsbanken (AfDB) kapitaløkning: 90 mill. kroner
- Asiafondet (AsDF): 62,2 mill. kroner
- Den interamerikanske utviklingsbanken (IDB Invest): 27 mill. kroner
- Nordisk utviklingsfond (NDF): 105,4 mill. kroner

Det vises også til forslag om vedtak under romertall XI om deltakelse i kapitaløkninger og fondspåfyllinger i internasjonale banker og fond. Flere av bidragene utbetales i utenlandsk valuta og beløpet i norske kroner avhenger av valutakurs på utbetalingstidspunktet. Usikkerhet rundt endringer i valutakurser håndteres ved en fullmakt til overskridelse, jf. forslag til vedtak under romertall III.

Post 72 Strategisk samarbeid, kan overføres

Bevilgningen har dekket bidrag til de multilaterale utviklingsbankenes innsats på områder med høy politisk prioritet der det er ønskelig å styrke bankenes arbeid. Dette skal være katalytisk finansiering som supplerer kjernestøtten og som bidrar til at de multilaterale bankenes innsats for effektiv fattigdomsbekjempelse og levering av fellesgoder styrkes, i tillegg til en inkluderende og bærekraftig økonomisk vekst.

For 2023–2025 har bevilgningen dekket Norges bidrag til Det internasjonale pengefondets (IMF) spesielle låneordninger for lavinntektsland, Poverty Reduction and Growth Trust (PRGT). Det ble ikke bevilget midler for 2026 på denne posten, og det foreslås heller ikke for 2027.

Rapport 2025

Norge bidro i 2025 med 43,4 mill. kroner i subsidiemidler til Det internasjonale pengefondet (IMF) sin særskilte låneordning for lavinntektsland. Utlån fra IMF sikrer midlertidig finansiering til land med betalingsvansker, slik at de får tid til å omstille økonomien og unngår tiltak med svært negative konsekvenser. Bl.a. har IMFs kriselån gjort at landene kan fortsette å importere nødvendige varer og unngå bråstopp i økonomien. I 2025 var etterspørselen etter kriselån lavere enn forventet. Sju utlån ble innvilget, hvorav et lån til Den demokratiske republikken Kongo alene utgjorde over halvparten av volumet. IMF vurderer at nedgangen i etterspørselen er midlertidig. Som ett av flere tiltak for å dempe behovet for subsidier til låneordningene under den særskilte låneordningen for lavinntektsland, vedtok IMF i 2025 at utlån uten rentebelastning skal begrenses til de aller fattigste lavinntektslandene.

Post 73 Gjeldslette, kan overføres

Bevilgningen dekker Norges forpliktelser under de multilaterale gjeldsletteinitiativene «Heavily Indebted Poor Countries Initiative» (HIPC) fra 1996, og «Multilateral Debt Relief Initiative» (MDRI) fra 2005. Formålet til initiativene er sletting av fattige lands gjeldsforpliktelser overfor Verdensbankens fond for de fattigste landene (IDA) og Afrikabankens tilsvarende kjernebidragsfond (Afrikafondet, AfDF) fram til 2044 og 2054. Norges bindende forpliktelser utvides hvert tredje år i forbindelse med giverlandspåfyllingene i IDA og AfDF, og ble i 2026 utvidet til hhv. 2036 og 2038.

Bevilgningen kan ved behov brukes til inndekning av bilateral gjeldslette overfor land med statsgjeld til Norge som ikke er omfattet av «Handlingsplanen for gjeldslette for utvikling» fra 2004, som hjemler gjeldslette uten bevilgning over bistandsbudsjettet, jf. romertallsfullmakt IX. Av de

land som kan få slettet statsgjeld til Norge uten bevilgning gjenstår kun Sudan, forutsatt at landet re-kvalifiserer seg for HIPC. Stortinget har tidligere besluttet at sletting av Sudans statsgjeld ikke skal belastes gjeldsplanens ramme.

De fattige landenes gjeldsproblemer har samlet sett stabilisert seg de siste to årene, men gjeldsforpliktelsene er så høye at mange land bruker mer midler på renter og avdrag enn på helse og utdanning. Gjeldsutfordringene forventes å være alvorlige også i 2027.

Norge deltar aktivt i Parisklubben, som består av kreditorlandene i OECD. Norge støtter også Global Sovereign Debt Roundtable (GSDR) for forbedringer i G20 og Parisklubbens Common Framework for restrukturering av gjeld, herunder gjennom gjestelandsrolle i G20. En sentral oppgave er å få flere land som trenger gjeldslette til faktisk å be om gjeldsforhandlinger før problemene forverrer seg.

Det er økende internasjonal oppmerksomhet om gjeldsbytter («swaps»), slik at land får ettergitt gjeld i bytte mot at de selv gjennomfører f.eks. klima- eller utviklingstiltak. Norge har ingen gjenværende stat-til-stat fordringer som ev. kunne byttes. Norge støtter økt bruk av klausuler i låneavtaler som gjør at land som rammes av ekstremvær eller naturkatastrofer med store nasjonaløkonomiske konsekvenser kan få frosset nedbetaling eller gjeldslette.

Norge fikk i sluttdokumentet fra den fjerde konferansen om Finansiering for utvikling i Sevilla i juli 2025 gjennomslag for vårt mangeårige forslag om at det utarbeides et sett av globale prinsipper for ansvarlig låntaking og långivning. Dette vil være et viktig bidrag for å forebygge forverring av dagens gjeldsproblemer og nye gjeldskriser. Arbeidet er et samarbeid mellom Verdensbanken, IMF og FN.

Mål 2027

Bevilgningen skal bidra til å nå følgende mål:

- Norge oppfyller sine juridisk bindende forpliktelser til tidligere vedtatte multilaterale gjeldsletteinitiativer (HIPC og MDRI).

Prioriteringer 2027

Norge vil delta aktivt i arbeidet for å følge opp vedtak fra Sevilla-konferansen knyttet til bærekraftig gjeldsforvalning. Dette inkluderer utarbeidelse av globale prinsipper for ansvarlig låntaking og långivning.

Norge vil videreføre arbeidet for forbedring av G20 og Parisklubbens Common Framework, med økt transparens, klare tidslinjer, milepæler for forhandlinger, inkludering av private aktører på et tidlig tidspunkt og moratorier på betaling av renter og avdrag mens forhandlingene pågår.

Norge vil engasjere seg i arbeid som bidrar til gjeldsbærekraft, herunder Verdensbankens og IMFs rammeverk for gjeldsbærekraft, som sluttføres i 2026, særlig siden dette i større grad tar opp i seg klimarisiko og innenlandsgjeld.

Norge vil oppfylle sine forpliktelser under gjeldsletteinitiativene MDRI og HIPC i Verdensbanken (IDA) og Afrikabanken.

Rapport 2025

Norge oppfylte sine forpliktelser under gjeldsletteinitiativene MDRI og HIPC i Verdensbanken (IDA) og Afrikabanken i 2025. I vedtatt ny påfylling av Afrikafondet (AfDF17) for 2026–2028 vektlegges det at AfDF skal støtte kapasitetsbygging for bærekraftig og ansvarlig gjeldspolitikk i Afrikas lavinntektsland

Norge deltok aktivt i arbeidet i G20 og GSDR, for forbedringer i den internasjonale gjeldsarkitekturen, herunder tiltak for å forhindre at likviditetsutfordringer resulterer i gjeldskriser.

Som med-fasilitator for den fjerde konferansen for finansiering for utvikling sommeren 2025, markerte Norge seg som aktiv bidragsyter.

Budsjett 2027

Det foreslås bevilget 492 mill. kroner for 2027 for å innfri Norges juridisk bindende multilaterale gjeldsforpliktelser. Det er en økning på 9,3 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett for 2026, i samsvar med tidligere inngåtte forpliktelser.

Bevilgningen foreslås fordelt som følger:

- International Development Association IDA21 MDRI: 263,1 mill. kroner
- IDA 21 HIPC: 24,2 mill. kroner
- Afrikafondet – MDRI: 134,4 mill. kroner
- Afrikafondet – HIPC: 70,3 mill. kroner

Det vises ellers til forslag til vedtak under romertall IX om ettergivelse av fordringer, XI om deltakelse i kapitaløkninger og fondspåfyllinger i internasjonale banker og fond og XII om deltakelse i Det multilaterale gjeldsletteinitiativet (Multilateral Debt Relief Initiative, MDRI).

Kap. 179 Flyktningtiltak i Norge

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2025	Saldert budsjett 2026	Forslag 2027
21	Spesielle driftsutgifter	3 003 169	2 703 135	2 580 868
	Sum kap. 179	3 003 169	2 703 135	2 580 868

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Bevilgningen dekker visse utgifter til flyktninger og asylsøkeres opphold i løpet av det første året i Norge, som etter OECDs utviklingskomité (DAC) sine retningslinjer kan klassifiseres som offisiell utviklingsbistand (ODA). Ansvaret for tiltak for flyktninger og asylsøkere i Norge ligger under Arbeids- og inkluderingsdepartementet, Barne- og familiedepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet og Kunnskapsdepartementet, jf. omtale i de respektive departementers fagproposisjoner. Det legges også til grunn at helseforetakenes ekstraordinære utgifter til medevac-pasienter som evakueres fra Ukraina, som Helse- og omsorgsdepartementet har ansvaret for, kan klassifiseres som bistand. ODA-andelen av tiltakene budsjetteres som internasjonal bistand på denne posten, og avregnes mot utgifter til dette formålet under de nevnte departementene.

Rapport 2025

I 2025 søkte 17 073 personer om beskyttelse i Norge. 13 445 av disse søknadene var om midlertidig kollektiv beskyttelse etter Russlands fullskalainvasjon av Ukraina. 2 628 var fra søkere fra andre land og ukrainere med individuelle asylsaker. Fra 2024 til 2025 var det en nedgang på nesten 37 pst. i søknader om midlertidig kollektiv beskyttelse. Det ble utbetalt 2 731 mill. kroner fra posten til Arbeids- og inkluderingsdepartementet, Barne- og familiedepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet og Kunnskapsdepartementet. I tillegg ble det utbetalt 272,2 mill. kroner til Helse- og omsorgsdepartementet for helseforetakenes ekstraordinære utgifter til medevac-pasienter. Se nærmere omtale i de respektive departementers fagproposisjoner for bruken av midlene i 2025.

Budsjett 2027

Det foreslås bevilget 2 580,9 mill. kroner for 2027. Det er en reduksjon på 122,3 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett for 2026.

Ifølge prognosene som ligger til grunn for budsjettet forventes det ankomst av om lag 12 000 asylsøkere i 2027, hvorav 7 400 fordrevne fra krigen i Ukraina under ordningen om midlertidig kollektiv beskyttelse. Det er stor usikkerhet knyttet til prognosene og budsjettanslagene. Det skyldes bl.a. den usikre utviklingen av krigen mot Ukraina, krig og konfliktnivå i andre land, den humanitære situasjonen globalt, utviklingen i migrasjonsstrømmer og hvordan ev. endringer i ordningen for midlertidig kollektiv beskyttelse kan påvirke ankomstene.

Del III
Spesielle tema

8 Sektorovergripende miljø- og klimapolitikk

Regjeringens klima- og miljøpolitikk bygger på at alle samfunnssektorer har et selvstendig ansvar for å legge miljøhensyn til grunn for aktivitetene sine og for å medvirke til at de nasjonale klima- og miljømålene kan nås. For en omtale av regjeringens samlede klima- og miljørelevante saker, se Klima- og miljødepartementets fagproposisjon.

Beskrivelse av miljøområde, miljømål og miljøutfordringer

Klimatilpasning

Klimatilpasning er en grunnleggende forutsetning for å nå bærekraftsmålene og et prioritert innsatsområde i regjeringens utviklingspolitikk. Verden må legge om til en klimarobust utvikling, og utviklingslandene må få støtte i dette arbeidet.

Fornybar energi

Globalt manglet omtrent 655 millioner mennesker tilgang til strøm i 2024 ifølge Det internasjonale energibyrået (IEA). Omtrent 2 milliarder mennesker mangler tilgang til moderne energi til matlaging. Størstedelen av disse bor i Afrika sør for Sahara. Om lag tre fjerdedeler av de globale klimagassutslippene kommer fra produksjon og bruk av energi. Kull er den største enkeltkilden til utslipp globalt og det er et stort behov for å bygge ut fornybar energiproduksjon for å dekke energietterspørselen etter kraft på en bærekraftig måte. Selv om utbyggingen av fornybar energi har økt kraftig, har andelen fornybar energi i den globale energimiksen endret seg lite siste årene, mens framgangen i energieffektivisering har avtatt. Framdriften mot å nå bærekraftsmål 7 om å sikre tilgang til pålitelig, bærekraftig og moderne energi til en overkommelig pris er utilstrekkelig, med vedvarende betydelige mangler i tilgang til elektrisitet og rene og helsefremmende energiløsninger for matlaging, spesielt i Afrika sør for Sahara.

Matsikkerhet

Gjennom regjeringens strategi for matsikkerhet fra 2022 – *Kraftsamling mot svolt – ein politikk for auka sjølvforsyning* – samordnes tiltak for klima, klimatilpasning og økt matproduksjon. Klimaendringer rammer bønder og fiskere hardt. Samtidig må verdens matsystem legges om for å nå bærekraftsmålene og målene i Parisavtalen. Til det trengs investeringer i klimatilpasningstiltak.

Hav

Havretten vektlegger alle staters plikt til å bevare det marine miljøet og rett til å utnytte egne ressurser. Dette ligger til grunn for norsk havpolitikk – både hjemme og ute. Klimaendringene, forurensing og overfiske har ført til et økende press på havmiljøet og marine ressurser over hele verden. I arbeidet for bærekraftige verdenshav vil regjeringen bruke norsk kompetanse og ressurser, og slik bidra til gode havbaserte løsninger som vekt legger miljø- og klimahensyn og bidrar til aktivitet og arbeidsplasser.

Plastforurensing og marin forsøpling

Plastforurensing og marin forsøpling er det raskest voksende miljøproblemet verden står over for. Med havstrømmene blir avfall spredd til kyst og strender i nærheten av avfallskilden, men også til områder langt unna. Regjeringen vil lede an i innsatsen for å stanse plastforurensning og marin forsøpling og fortsette å være aktive i forhandlingene om en ambisiøs rettslig bindende global avtale mot plastforurensning.

Miljø

Tap av biologisk mangfold, forringede økosystemer og forurensing har i seg selv alvorlige negative konsekvenser for utvikling og miljø. De forsterker i tillegg de negative følgene av klimaendringene. Årsakene til klimaendringer, tap av biologisk mangfold og forurensning, også omtalt som «den triple planetære krisen», henger tett

sammen, og tiltak for å løse krisen bør sees i sammenheng. Regjeringen vil jobbe for å støtte opp om Naturavtalen (Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework) under FN-konvensjonen om biologisk mangfold, inkludert gjennom støtte til tiltak i utviklingsland for gjennomføring av Naturavtalen og andre globale avtaler på miljøområdet.

EØS-finansieringsordningene

Mange europeiske klima- og miljøutfordringer er grenseoverskridende og krever samarbeid på tvers av landegrenser. EØS-finansieringsordningene er Norges frivillige bidrag til sosial og økonomisk utvikling i de 15 landene i EU som har en brutto nasjonalinntekt per innbygger som er 90 pst. eller lavere enn gjennomsnittet i EU. I tillegg skal midlene bidra til å styrke samarbeidet mellom Norge og mottakerlandene. Bidraget for finansieringsperioden 2014–2021 var på totalt 2,8 mrd. euro fra Norge, Island og Liechtenstein og ble avsluttet i 2025. Klima, miljø og ren energi inngikk som en sentral del av den totale innsatsen. Innsats rettet mot grønn omstilling er ytterligere styrket i avtalen om ny periode med EØS-midler (2021–2028).

Rapport for 2025

Klimatilpasning

Norsk støtte til klimatilpasning er beregnet til 3,03 mrd. kroner i 2025. Tredoblingsmålet fra FNs klimakonferanse i Glasgow i 2021 anses derfor som innfridd. Innsatsen fulgte prioriteringene i strategien Klima, sult og sårbarhet fra 2021. Riksrevisjonen publiserte i 2025 en forvaltningsgjennomgang av bistand til klimatilpasning. Riksrevisjonen anbefalte bl.a. at Utenriksdepartementet sikrer riktig informasjon om størrelsen på klimatilpasningsbistanden, og styrker arbeidet med å få oversikt over resultater. Regjeringen vil følge opp Riksrevisjonens anbefalinger.

Fornybar energi

Regjeringen videreførte satsingen på fornybar energi gjennom bilaterale satsinger, støtte til multilaterale utviklingsbanker, frivillige organisasjoner og ordninger rettet direkte mot privat sektor. Norge støttet Mission 300, et initiativ lansert av Den afrikanske utviklingsbanken og Verdensbanken for å sikre tilgang til strøm for 300 millioner mennesker i Afrika sør for Sahara innen 2030. I 2025 ble det utviklet konkrete oppfølgingsplaner i 29 land, som også inkluderer nasjonale mål for tilgang til rene løsninger for matlaging.

Innsatsen for mobilisering av privat kapital ble styrket ved at den statlige garantiordningen for fornybar energi ble operasjonell. Samtidig var fremgangen på garantisatsingen for private aktørers investeringer i fornybar energi som ble lansert i 2022 moderat. Det har tatt lenger tid enn antatt å identifisere investeringsklare garantiprodukter i Afrika sør for Sahara, grunnet bl.a. covid-19, samt økte kostnader for kapital og innsatsvarer.

Klimainvesteringsfondet ble opprettet i 2022 og forvaltes av Norfund. Målet er å redusere eller unngå klimagassutslipp i utviklingsland som i dag har store utslipp fra fossilkraftproduksjon, særlig kullkraft. For 2025 bidro Klimainvesteringsfondet til finansiering av 10,6 GW fornybar energi som vil gi forhåndsestimerte unngåtte klimagassutslipp på 22,7 millioner tonn årlig. Samlet siden oppstarten anslås det at Klimainvesteringsfondets investeringer vil bidra til å unngå 40,3 millioner tonn CO_2 årlig. Ser vi bare på Norfunds andel av investeringene er tallet 5 millioner tonn unngåtte utslipp. Norfunds investeringer i fornybar energi under utviklingsmandatet har mål knyttet til å øke antall nye husholdninger som får tilgang til elektrisitet gjennom løsninger utenfor kraftnettet, og for ny kapasitet for kraftproduksjon knyttet til nett og bedrifter. I 2025 bidro Norfunds investeringer under utviklingsmandatet til tilgang på strøm for 1,6 millioner nye husholdninger og 1,7 GW ny kapasitet.

Tilgang til fornybar energi og ren matlaging inngikk i de norske prioriteringene i arbeidet med G20 ledet av Sør-Afrika der Norge var gjesteland i 2025, og spesielt i deltagelsen i arbeidsgruppen for energiomstilling. Norge bidro også aktivt til å løfte dette i FNs 2. komité for økonomiske og finansielle spørsmål, og på FNs klimakonferanse COP30 i Belém.

Matsikkerhet

Norsk bistand i 2025 har i stor grad bidratt til å styrke klimatilpasning, bærekraftig naturforvaltning og robuste matsystemer i utviklingsland, særlig i Afrika sør for Sahara, der klimaendringer fortsatt er en viktig årsak til matusikkerhet og fattigdom.

Et sentralt innsatsområde er utvikling av klimarobust landbruk. Støtten til landbruksutvikling har bidratt til at titusenvis av bønder har tatt i bruk klimasmarte dyrkingsmetoder som forbedrer jordhelse og produksjonsevne. Det inter-

nasjonale nettverket for landbruksforskning (CGIAR), FNs organisasjon for landbruk og ernæring (FAO) og stiftelsen som arbeider for bevaring av verdens avlingsmangfold (Crop Trust) har med støtte fra Norge bidratt til bevaring av plantegenetiske ressurser, utvikling av mer resistente frøsorter og styrking av lokale såfrøsystemer. Dette har økt motstandskraften mot tørke, varme og andre klimaendringer. Sikkerhetslagring av frø i Svalbard globale frøhvelv sikrer samtidig genetisk mangfold som er nødvendig for framtidig klimatilpasning. CGIARs forskning viser betydelige gevinster i form av økt produktivitet, bedre matsikkerhet og redusert sårbarhet for klimarelaterte sjokk. CGIAR har for eksempel utviklet tørke- og varmetolerante plantesorter som har gitt 20–40 pst. høyere avlinger under tørkeperioder.

Det internasjonale fondet for landbruksutvikling (IFAD) er en av Norges største partnere og legger svært stor vekt på klimatilpasning i landbruket. I 2024 inneholdt 94 pst. av programmene og prosjektene integrerte tiltak som styrker mottakernes tilpasning til klimaendringer.

Jordforringelse og dårlig jordhelse reduserer avlinger og fører til store økonomiske og miljømessige tap. Norsk bistand har bidratt til utviklingen av den digitale plattformen SoilHive, som styrker kunnskapsgrunnlaget for bærekraftig forvaltning av jordressurser i flere afrikanske land.

Naturmangfold og økosystemer står også sentralt. FAO har, med norsk støtte, fremmet klimaresistente og mer varierte vekster, restaurert degradert natur og styrket arbeidet med biologisk mangfold på land og i havet.

Norsk utviklingspolitikk har bidratt til økosystembasert fiskeriforvaltning gjennom EAF Nansenprogrammet (Ecosystems Approach to Fisheries), som kartlegger marine ressurser i utviklingsland. Norge har også redusert ulovlig fiske og støttet etableringen av marine verneområder. For eksempel har norsk støtte til Blue Action Fund ført til at over 521 000 km² havområder ble beskyttet i 2025, inkludert viktige korallrev, mangroveskoger og sjøgressenger som binder karbon, verner kystområder og ivaretar biologisk mangfold.

Klimatilpasning og beredskap er et innsatsområde som gis prioritet. Norsk støtte til WFPs varslingsbaserte innsats har gjort det mulig å sette inn forebyggende tiltak før tørke og flom utvikler seg til humanitære kriser.

Hav

Sammen med Palau leder Norge Høynivåpanelet for en bærekraftig havøkonomi (Havpanelet) og fremmer betydningen av havets miljøtilstand for bærekraftig utvikling. Panelet har som ambisjon at alle kyst- og havstater skal sikre 100 pst. bærekraftig havforvaltning gjennom Planer for bærekraftige hav innen 2030.

EAF Nansen-programmet bistår land med å utvikle en ansvarlig og bærekraftig fiskeriforvaltning som ivaretar hensynet til marine ressurser og økosystemer. Programmet Hav for utvikling styrker offentlig forvaltning av havsektorene i utvalgte samarbeidsland, og bygger på lang norsk erfaring med kunnskapsbasert havforvaltning. Programmet retter seg mot grunnleggende forutsetninger for en bærekraftig blå økonomi: institusjoner, data, planverktøy og tverrsektoriell koordinering – funksjoner som er avgjørende for at havet skal kunne bidra til matsikkerhet, sysselsetting og økonomisk utvikling.

Norge ratifiserte den nye internasjonale havmiljøavtalen (BBNJ) i juni 2025. Avtalen har regler om beskyttelse og bærekraftig bruk av verdenshavene, som ligger utenfor nasjonal jurisdiksjon.

Plastforurensing og marin forsøpling

Norge er en viktig pådriver i forhandlingene om en rettslig bindende global avtale mot plastforurensning. Norge og Rwanda leder høyambisjonskoalisjonen for forhandlingene, som omfatter 76 land. Det lyktes ikke å komme i mål med forhandlingene under møtet i Genève i august 2025, men det forventes at de formelle forhandlingene fortsetter våren 2027. Bistandsprogrammet mot plastforurensing og marin forsøpling finansierer tiltak for å redusere plastforurensing i utviklingsland, og bidrar til Norges høye profil i forhandlingene.

Miljø

Regjeringen støttet tiltak i utviklingsland og globale avtaler på miljøområdet. Noen hovedkanaler for dette var Den globale miljøfasiliteten (GEF) og FNs miljøprogram (UNEP). GEF bidrar til integrerte løsninger på klima- og miljøkrisen, og til gjennomføring av utviklingslands innsats for å nå målene i internasjonale miljøavtaler. Fondet har stor bredde i innsatsen både tematisk og geografisk, og oppnår gode resultater. Norge har bidratt med 150 mill. kroner til fondet for det globale rammeverket for biologisk mangfold (GBFF) under

GEF, som bidrar til utviklingslands oppfølging av Naturavtalen. Naturavtalen tar sikte på å reversere tapet av naturmangfold og gjenopprette alle økosystemer innen 2050 ved bl.a. bevaring eller bærekraftig forvaltning av minst 30 pst. av alt land og hav på jorden.

Norsk fleksibel finansiering av UNEP bidrar til hele bredden av UNEPs arbeid med gjennomføringen av miljødimensjonen av bærekraftsmålene, og med å redusere negativ påvirkning på miljø i utviklingsland og land i konflikt.

EØS-finansieringsordningene

Hovedfokus for 2025 var å avslutte finansieringsperioden 2014–2021. Totalt ble det i perioden gjennomført 763 prosjekter på totalt 1 mrd. euro (37 pst. av totalt budsjett) under fanen «et grønt Europa». Tiltak inkluderte støtte til klima, fornybar energi, ressurseffektivitet og beskyttelse av økosystemer. Gjennomganger viser bl.a. at støtte til energieffektivitet, geotermiske, sol- og biomasseløsninger, samt kapasitetsbygging og samarbeid med giverland bidro positivt til å redusere avhengighet av fossilt brensel. Utslipp av CO_2 ble redusert med rundt 524 tonn pr. år samtidig som det er etablert en kapasitet på 77,22 MW for produksjon av ren energi. Restaurering av naturområder og innsats for bærekraftig forvaltning bidro til beskyttelse av biologisk mangfold og bevaring av habitater, samt også bedre flomregulering og redusert sårbarhet for tørke og ras. Støtte ble også gitt til fremme av sirkulærøkonomi, avfallsreduksjon og resirkulering.

Plan for videre arbeid 2027

Klimatilpasning

Arbeidet skal bidra til å redusere klimasårbarhet i utviklingsland, ved at landenes evne til å tilpasse seg klimaendringene og forebygge og håndtere klimarelatert risiko blir styrket. Norge vil delta aktivt i arbeidet med klimatilpasning under sekretariatet for FNs klimakonvensjon (UNFCCC), herunder utvikling av indikatorer og resultatoppfølging for klimatilpasning. Norges strategi for klimatilpasning, forebygging av klimarelaterte katastrofer og sultbekjempelse gir retning til arbeidet.

Fornybar energi

Tilgang til moderne energi og reduserte utslipp av klimagasser er sentrale forutsetninger for å nå bærekraftsmålene for fattigdomsbekjempelse og målene i Parisavtalen. Manglende tilgang og for lav andel fornybar energi i den globale energimiksen krever fortsatt satsing. Regjeringen vil støtte tiltak for økt tilgang til bærekraftig energi og redusere fremtidige utslipp i utviklingsland. Dette omfatter både tiltak rettet mot tilgang til strøm og til løsninger for ren matlaging. Kunnskapsprogrammet «Energi for utvikling» videreføres. Det vil legges særlig vekt på å innrette den norske satsingen slik at den bidrar til gjennomføring av bærekraftsmål 7 i Afrika sør for Sahara og initiativet Mission 300. Arbeidet for å involvere privat sektor sterkere i innsatsen videreføres, særlig gjennom støtte til Norfunds utviklingsmandat, Klimainvesteringsfondet og den statlige garantiordningen på 5 mrd. kroner etablert i 2024. Regjeringens garantisatsing for fornybar energi på 1,5 mrd. kroner lansert i 2022, forlenges fra 2027 til 2030. Det åpnes for at satsingen kan gjennomføres gjennom bruk av den statlige garantiordningen, og at premiesubsidier knyttet til den statlige garantiordningen kan telles inn i måltallet for denne satsingen. Hensikten er å bidra til mest mulig effektiv bruk av både statlige garantier og tilskuddsmidler.

Matsikkerhet

Hovedprioriteringen for 2027 er å fremme og integrere matsikkerhet som en del av arbeidet innen klima, klimatilpasning, hav og blå økonomi, sikkerhetspolitikk og humanitær innsats.

Hav

Regjeringen vil fortsatt støtte utviklingen av en bærekraftig havøkonomi i utviklingsland og videreføre støtten til det internasjonale Havpanelet. Regjeringen vil fortsette støtten til kunnskapsprogrammene Hav for utvikling (Hfu) og Fisk for utvikling (Ffu). Innsats for reduserte klimautslipp fra havsektorer, herunder utvikling av grønn skipsfart i utviklingsland, vil videreføres. Arbeidet mot internasjonal fiskerikriminalitet, bl.a. gjennom Blue Justice-initiativet som forvaltes av Nærings- og fiskeridepartementet, videreføres. Regjeringen vil fortsette å fremme og støtte FNs havforskningstiår. Tiåret skal fremme ny, vitenskapelig kunnskap som kan brukes til å styrke forvaltningen av hav- og kystområder i hele verden.

Plastforurensing og marin forsøpling

Bistandsprogrammet mot marin forsøpling og plastforurensing varer til 2028. Programmet arbei-

der for å redusere plastforurensning og marin forsøpling i utviklingsland for å beskytte helse og miljø. Støtte til bedre avfallshåndtering og opprydning av plastavfall i samarbeidsland er sentralt i programmet. Det vil jobbes målrettet for sterkere involvering av privat sektor. Bistandsprogrammet vil bli en sentral del av Norges oppfølging av en fremtidig global avtale mot plastforurensning.

Miljø

Regjeringen vil videreføre innsatsen for integrerte løsninger på klima- og miljøkrisen, gjennom bl.a. at Norge har forpliktet 780 mill. kroner i perioden 2026–2029 til Den globale miljøfasiliteten (GEF), og videreført støtte til FNs miljøprogram (UNEP). Regjeringen vil være en pådriver for høyt ambisjonsnivå i multilaterale miljøprosesser, og vektlegge miljø hensyn sterkere i våre relasjoner med andre land.

EØS-finansieringsordningene

Avtale om ny periode med EØS-midler (2021–2028) ble undertegnet høsten 2024. Totalt budsjett er 3,268 mrd. euro. Grønn omstilling er ett av tre tematiske satsingsområder og inkluderer innsats rettet mot klima, biodiversitet og økosystemer, bærekraftig naturressursforvaltning, energi sikkerhet, sirkulærøkonomi, bærekraftig hav, havforvaltning, og blå vekst i tillegg til grønn innovasjon og næringsutvikling. Midlene skal bidra til at landene skal kunne oppfylle sine forpliktelser, inkludert EU regelverk. De øvrige satsingsområdene er demokrati, rettsstat og menneskerettigheter, samt sosial inkludering og samfunnsmessig robusthet.

9 Oppfølging av bærekraftsmålene

Verden ligger ikke an til å nå bærekraftsmålene innen 2030. Fremgangen er meget ujevn. Det er positive resultater innen helse, sosial beskyttelse, energi, digitalisering og tilgang til vann, men framdriften er altfor langsom på sentrale områder som fattigdom, sult, ulikhet, klima og biologisk mangfold.

Ser man på delmålene i 2030-agendaen globalt er kun 36 pst. i dag i rute eller har moderat fremgang. For rundt halvparten av delmålene er det kun marginal eller stagnert fremgang. For atter 15 pst. av delmålene går utviklingen feil vei. Behovet for å reversere disse trendene er, ifølge FNs framdriftsrapport om bærekraftsmålene, maktpåliggende.[1]

Årsakene til den ujevne framgangen er mange. Økende konflikter og geopolitisk fragmentering har reversert tidligere positiv utvikling og skapt store humanitære kriser i deler av verden. Klimaendringer og miljøforringelse øker i omfang, og svekker matsikkerheten. Dette rammer sårbare grupper hardest. Pandemien har etterlatt varige spor, gjennom tapte utviklingsgevinster og tregere forbedringer i fattigdoms- og sysselsettingsindikatorer. Strukturelle utfordringer som ulikhet, svak institusjonskapasitet, kraftig fall i bistand, økende gjeld og lavere investeringer reduserer handlingsrommet i utviklingsland. Dette gjør det igjen vanskelig å omsette politiske mål til konkrete resultater.

En viktig støttespiller som FN befinner seg i en finansiell og organisatorisk krise. Særlig USA, men også andre store givere, har redusert støtten til FNs organisasjoner og aktiviteter. Enkelte land motarbeider til og med bærekraftsagendaen som organiserende prinsipp for samarbeid om utvikling. FNs generalsekretær har igangsatt en reformprosess, kalt UN80, som respons på situasjonen. Det må omfattende endringer til i arbeidsprosesser, oppgaver og organisering for å tilpasse FN til et nytt finansielt landskap og kunne bidra til at bærekraftsmålene nås. Norge er aktivt støttende til denne prosessen og jobber tverr-regionalt for å oppnå enighet om reformer.

Bistand er imidlertid bare en liten del av innsatsfaktorene som skal til for å lykkes med bærekraftsmålene. Landenes egen offentlige finansering og nasjonale ressursmobilisering er mest sentral.

Selv om vi erkjenner at det i dag skal godt gjøres at verden kommer så langt på vei som det ble planlagt for i 2015 da målene ble vedtatt, vil regjeringen likevel gjøre sitt for at verden oppnår mest mulig fremgang før utgangen av 2030, i partnerskap med flere.

Bærekraftsagendaen er å regne som et veikart for at ulike partnere, fra nasjonale myndigheter til kommuner, sivilt samfunn, fagforeninger, forskning, privat sektor, internasjonale partnere og enkeltindivider skal ha en rettesnor for bærekraftig utvikling. 2030-agendaen er i sin natur en desentralisert agenda der mange bidrar.

Derfor har Norge, som andre land i verden, strukturert vår utviklingspolitikk, men også mye av innenriks- og utenrikspolitikken, rundt 2030-agendaen. Norske kommuner og fylkeskommuner legger 2030-agendaen til grunn for sine planverk og strategier. Store deler av det norske næringslivet tar utgangspunkt i bærekraft og spesifikt 2030-agendaen som instrument. Også de fleste store fondsinvestorer som Statens pensjonsfond utland (SPU) og KLPs pensjonsfond gjør det. Sivilsamfunnet, akademia og arbeidslivets parter bruker bærekraftsmålene i sin virksomhetsstyring. Norske skolebarns opplæringsplaner gjennomsyres av bærekraft som et konsept.

Regjeringen la sommeren 2025 frem stortingsmeldingen om status på Norges arbeid med bærekraftsmålene.[2] Meldingen vektlegger de områdene der Norge har et forbedringspotensial. I 2026 presenterte Norge den tredje norske frivillige nasjonale gjennomgangen av status for gjennomføringen av bærekraftsmålene i Norge under Høynivåforumet for bærekraftig utvikling i regi av FNs økonomiske og sosiale råd, ECOSOC[3]. Den

[1] Progress towards the Sustainable Development Goals Report of the Secretary-General 2026.

[2] Meld. St. 35 (2024–2025) *Norges arbeid med bærekraftsmålene – Status, utfordringer og veien videre.*

viser at for Norges del har en i stor grad lykkes med god fremgang på de aller fleste målområder, og bidrar aktivt til at andre land kan gjøre det samme.

Mål 1: Utrydde alle former for fattigdom i hele verden

Fremgang på bærekraftsmål 1 har gått svært langsomt de siste årene og uten vesentlig opptrapping av innsatsen vil målet ikke bli nådd i 2030.

Pandemi, natur- og klimakrise, krig og konflikt, gjeldskrise og levekostnadskrise har bremset den store fremgangen man så frem til 2015. Det er nå anslått at 10 pst. av verdens befolkning lever i ekstrem fattigdom, målt etter den reviderte internasjonale fattigdomsgrensen. Flesteparten av disse er i Afrika sør for Sahara, og i konfliktrammede land og regioner.

Risikoen for å havne i, eller tilbake i, fattigdom forblir høy, ifølge FNs framdriftsrapport. I 2026 anslås Verdensbanken at over 800 millioner mennesker fortsatt lever i ekstrem fattigdom. Verdensbanken anslår samtidig at 400 millioner av verdens aller fattigste vil bo i sårbare land i løpet av de neste ti årene.

For første gang mottok over halvparten av verdens befolkning minst én form for trygde- eller velferdsytelse i 2025. Til tross for denne milepælen står fortsatt 3,8 milliarder mennesker uten dekning. Det er også positivt at myndigheter bruker mer på utdanning, helse og sosial beskyttelse, men fremvoksende markeder og utviklingsøkonomier ligger fortsatt bak avanserte økonomier når det gjelder tildeling av ressurser til disse grunnleggende tjenestene.

Norsk utviklingspolitikk har som mål å bidra til samfunnsendring gjennom å bekjempe ulikhet og fattigdom, og å fremme økonomisk utvikling og velferd i utviklingsland. Hovedveien ut av fattigdom går gjennom bærekraftig økonomisk vekst, jobbskaping, et velorganisert arbeidsliv og rettferdig fordeling. Den offisielle utviklingsbistanden (ODA) fra Norge i 2025 var 58,9 mrd. kroner. Dette utgjorde 1,03 pst. av bruttonasjonalinntekt (BNI).

Støtte gjennom Verdensbanken er et sentralt virkemiddel i kampen mot fattigdom og ulikhet. Verdensbanken fremhever særlig innsats innen energi, landbruk, helse, turisme og industri som sentrale områder for lokal jobbskaping og økonomisk utvikling. I finansåret 2025 (juli 2024-juni 2025) utgjorde Verdensbankens totale finansiering til klima- og utviklingsformål 118,5 mrd. USD. Mobilisering av privat kapital står sentralt i Verdensbankens arbeid.

FNs generalforsamling har vedtatt et mål om at 0,7 pst. av BNI skal gå til ODA. I 2025 var det bare fire medlemsland av Organisasjonen for økonomisk samarbeid og utvikling (OECDs) utviklingskomité som nådde dette målet: Norge, Luxembourg, Sverige og Danmark. Foreløpige ODA-tall for 2025 viser et historisk fall i bistanden fra medlemslandene av OECDs utviklingskomité. Samlet ODA var på 174,3 mrd. USD, tilsvarende 0,26 pst. av samlet BNI, og falt med 23,1 pst. reelt fra 2024.

Mål 2: Utrydde sult, oppnå matsikkerhet og bedre ernæring, og fremme bærekraftig landbruk

Utviklingen for bærekraftsmål 2 er utilstrekkelig, ifølge FNs framdriftsrapport. Det har skjedd noe forbedring i kampen mot veksthemming og avmagring blant barn, og en beskjeden økning i kostholdsvariasjon blant små barn. Etter at sult og matusikkerhet økte i tiden etter 2017, og spesielt i kjølvannet av pandemien, ser man nå en nedgang i sulttallene.

Likevel, mellom 638 og 720 millioner mennesker opplevde sult i 2024, og anslagsvis 2,3 milliarder mennesker var rammet av moderat eller alvorlig matusikkerhet. Selv om dette utgjør en positiv utvikling globalt, øker fortsatt sult i Afrika og Vest-Asia.[4] Klimaendringer, krig, konflikter og fattigdom er hovedårsakene til økende sult. Periodevis rekordhøye priser på mat, energi og kunstgjødsel rammer de fattigste hardest. Som et resultat av denne utviklingen har sultbekjempelse blitt en større del av Norges humanitære innsats, og er en av hovedprioriteringene i Norges humanitære strategi som ble lansert i mai 2024.[5]

Regjeringen videreføre*r* *Strategi for klimatilpasning, forebygging av klimarelaterte katastrofer og sultbekjempelse* og strategien *Kraftsamling mot svolt – ein politikk for auka sjølvforsyning.* Den har som hovedmål å bidra til økt lokal og nasjonal matsikkerhet gjennom satsing på klimarobust småskala matproduksjon og småbønders og fiskeres deltakelse i lokale og regionale matverdikjeder. Matsystemene forårsaker en tredel av driv-

[3] https://hlpf.un.org/countries/norway/voluntary-national-reviews-2026

[4] FAO, The State of Food Security and Nutrition in the World 2025

[5] Utenriksdepartementet, Strategi for norsk humanitær politikk 2024–2029.

husgassene, bruker 70 pst. av vannressursene og står for 80 pst. av tap av biologisk mangfold. Matstrategien skal også bidra til å oppnå Norges klimafinansieringsmål, med fokus på tiltak for klimatilpasning. Norge prioriterer sammenhengen mellom plantehelse, dyrehelse, folkehelse og miljø (ofte omtalt som «én helse»).

Et viktig tiltak for genetisk mangfold og matsikkerhet er Svalbard globale frøhvelv, driftet i samarbeid mellom Landbruks- og matdepartementet, Nordisk Genressurssenter og Global Crop Diversity Trust. Dette sikrer langtidsbevaring av frø fra over 6 000 plantearter.

Norge har sterke kompetansemiljøer innen sjømat og klimatilpasset landbruk med utstrakt faglig samarbeid i en rekke utviklingsland.

Støtte til kunnskapsbasert landbruksutvikling gjennom bl.a. Det globale nettverket for landbruksforskning (CGIAR) gir gode resultater. Støtten bidrar til bl.a. værvarslingstjenester og mer klimahardføre frøsorter.

Mål 3: Sikre god helse og fremme livskvalitet for alle, uansett alder

Framdriften mot bærekraftsmål 3 er i dag utilstrekkelig. Selv om utviklingen på enkelte områder går i riktig retning, skjer den i et tempo som langt fra er nok til å nå målene innen 2030, og ulikhetene – både mellom og innad i land – forblir store og vedvarende.

De siste tiårene har gitt viktige fremskritt, særlig i reduksjon av barnedødelighet og økt tilgang til grunnleggende helsetjenester. Samtidig har utviklingen stagnert, og på enkelte områder gått tilbake etter covid-19-pandemien. Mødredødeligheten reduseres ikke raskt nok, og universell helsedekning er fortsatt langt unna: over halvparten av verdens befolkning mangler tilgang til nødvendige helsetjenester, ofte med store økonomiske konsekvenser.

Samtidig øker sykdomsbyrden fra hjerte-karsykdommer, kreft, diabetes, luftveissykdommer, psykiske lidelser og andre ikke-smittsomme sykdommer raskt og dominerer nå globalt. Denne utviklingen forsterkes av klimaendringer og miljøfaktorer som luftforurensning, og skjer parallelt med vedvarende smittsomme sykdommer og økende antimikrobiell resistens. Resultatet er et mer komplekst og krevende sykdomsbilde.

Skal bærekraftsmål 3 nås, kreves en betydelig opptrapping av innsatsen: sterkere og mer integrerte helsesystemer, særlig med vekt på primærhelsetjenesten, samt en tydelig dreining mot forebygging. Uten en slik omstilling vil målet om god helse for alle forbli uoppnåelig.

Global helse er en hovedprioritering i norsk utviklingspolitikk. Norge bidrar til universell helsedekning, helsefremmende arbeid og helsesikkerhet i de fattigste landene, styrking av seksuell og reproduktiv helse og rettigheter, fremme av mødre- og barnehelse og globalt samarbeid om pandemiberedskap, -forebygging og -respons. Norsk bistand inkluderer institusjonssamarbeid for å styrke landenes primærhelsetjenester og folkehelsefunksjoner, som et ledd i arbeidet med å sikre universell helsedekning. Det legges vekt på kampen mot smittsomme sykdommer, og da særlig gjennom de store globale helseinitiativene.

Norge har vært ledende i prosessen som etablerte *Lusaka-agendaen*. Denne har som mål bl.a. å få de globale helseinitiativene (f.eks. Vaksinealliansen Gavi, Det globale fondet for bekjemping av aids, tuberkulose og malaria, *Global Financing Facility* m.fl.) til å jobbe bedre sammen, slik at de effektivt kan bidra til å styrke helsesystemene i landene de jobber i.

Mål 4: Sikre inkluderende, rettferdig og god utdanning og fremme muligheter for livslang læring for alle

Fremgangen er for sakte og for ujevn for bærekraftsmål 4. God og relevant utdanning er avgjørende for å nå de andre bærekraftsmålene. Det gjelder bl.a. høy sysselsetting, bærekraftig økonomisk vekst, sosial utjevning og fattigdomsbekjempelse. De fleste av verdens barn får grunnutdanning, også i fattige land, men det er likevel om lag en kvart milliard barn og unge i verden som ikke går på skole.

Kvaliteten på utdanningen er lav i mange land, og antall barn og unge med lavt kunnskapsnivå har økt. Det er estimert at 70 pst. av 10-åringer i lav- og mellominntektsland ikke kan forstå en enkel tekst, mens tallet før pandemien var 57 pst.

FNs organisasjon for utdanning, vitenskap, kultur og kommunikasjon (UNESCO) sin vurdering er at bærekraftsmål 4 om kvalitetsutdanning ikke vil nås. Over halvparten av alle barn som ikke går på skole i dag bor i land preget av krise og konflikt. Jenter er fortsatt underrepresentert i utdanning i utviklingsland. Utdanning av jenter reduserer risikoen for barneekteskap og tidlig graviditet.

Utdanning er et viktig innsatsområde i utviklingspolitikken. Det blir særlig lagt vekt på utdanning i kriser og konflikt, jenters utdanning og seksualitetsundervisning. Samarbeid om høyere

utdanning mellom læresteder i Norge og i samarbeidsland i sør, samt mellom institusjonene i sør, styrker kapasitet og læreutbytte og høyner kvaliteten på utdanningstilbudet, institusjonenes evne til å uteksaminere høykvalifisert arbeidskraft, samt til å gjennomføre et høyt volum av forskning med god standard.

En stor del av utdanningsbistanden kanaliseres gjennom multilaterale organisasjoner og fond som FNs barnefond (UNICEF), UNESCO, Det globale partnerskapet for utdanning og *Education Cannot Wait*. Arbeid for å sikre bedre beskyttelse av utdanningsinstitusjoner, bl.a. gjennom oppfølging av den internasjonale erklæringen om trygge skoler, inngår som en del av den humanitære innsatsen.

Norske og lokale sivilsamfunnsorganisasjoner og myndigheter i partnerland er også viktige kanaler for norsk støtte til utdanning.

Mål 5: Oppnå likestilling og styrke jenters og kvinners stilling

Norge er en tydelig forsvarer av kvinners og jenters rettigheter i en verden der motstanden er stadig økende. Det er fremgang på bærekraftsmål 5, men det går for sakte er ujevn og sakte. Antall barneekteskap er på vei nedover, men fortsatt var en av fem kvinner i alderen 20-24 år gift før de fylte 18. Bare 56 pst. av kvinner i alderen 15-49 år som er gift eller samboere, kan gjøre selvstendige valg om seksualitet og svangerskap. I de 78 landene man har data for, har nesten 2/3 utilstrekkelig lovverk for å beskytte kvinners rett til arv og jordrettigheter.[6] I Handlingsplan for kvinners rettigheter og kjønnslikestilling i Norges utenriks- og utviklingspolitikk (2023–2030) prioriteres særlig støtte til seksuell og reproduktiv helse og rettigheter, inkludert familieplanlegging, prevensjon og trygge aborter. Å motvirke vold mot kvinner, å styrke deres økonomiske og politiske deltakelse og å styrke rollen til kvinner i arbeidet med klima, energi og matsikkerhet er andre prioriterte innsatser i planen.

Regjeringen viderefører målet om at minst 50 pst. av all bilateral bistand skal ha kjønnslikestilling som hoved- eller delmål. For 2025 var andelen 42 pst.

FNs organisasjon for kvinners rettigheter og likestilling (UN Women), FNs befolkningsfond (UNFPA) og sivilsamfunnsaktører er sentrale samarbeidspartnere i arbeidet for kjønnslikestilling.

Kjønnsperspektivet ligger til grunn for norsk humanitær innsats. Kvinners deltakelse i planlegging og gjennomføring av humanitær innsats er prioritert. Norge har videreført internasjonalt lederskap i bekjempelse av seksualisert og kjønnsbasert vold (SGBV) og i å bedre tilgangen til seksuelle og reproduktive helsetjenester i humanitære kriser. Gjennom FN, Røde Kors-bevegelsen og norske sivilsamfunnsorganisasjoner har Norge bidratt til beskyttelse mot SGBV og styrket den operative responsen til overlevende. Jenter og kvinner er særlig utsatt for SGBV, men gutter og menn rammes også, og Norge har jobbet for økt bevissthet om dette. Norge har lederskapet for den globale plattformen *Call to Action on Protection from Gender-Based Violence in Emergencies* i perioden 2025–2026. Norge arbeider målrettet for å sikre at FN og andre humanitære partnere integrerer kjønnsperspektivet i all sin innsats, blant annet gjennom vårt arbeid i styrene og i forhandlinger om resolusjoner som gir humanitære FN-organisasjoner sine mandat.

Gjennom FN og internasjonale sivilsamfunnsorganisasjoner støttes arbeid for å bekjempe barneekteskap og kjønnslemlestelse.

Norges gjennomføring av Sikkerhetsrådsresolusjon 1325 og tilhørende resolusjoner er styrket gjennom regjeringens femte handlingsplan for kvinner, fred og sikkerhet. Tre departementer utarbeider egne oppfølgingsplaner av handlingsplanen; Justis- og beredskapsdepartementet, Forsvarsdepartementet og Utenriksdepartementet. I lys av sikkerhetssituasjonen i Europa, er det lagt større vekt på nasjonale målsettinger og samspill mellom nasjonal og internasjonal innsats, samt at klima, fred og sikkerhet er inkludert. Norges prioritering av inkludering av kvinner i alt freds- og sikkerhetsarbeid gjennom sikkerhetsrådsperioden er videreført.

Mål 6: Sikre bærekraftig vannforvaltning og tilgang til vann og gode sanitærforhold for alle

Ifølge FNs framdriftsrapport så har det vært for sakte framgang på bærekraftsmål 6. Dette målet er det, i tillegg til klima (SDG 13) som ligger lengst unna å bli nådd. I 2024 manglet 2,1 milliarder mennesker tilgang til trygt drikkevann, 3,4 milliarder hadde ikke tilgang til gode sanitærløsninger, og 1,7 milliarder manglet grunnleggende hygienetjenester hjemme.

Befolkningsvekst og klimaendringer fører til økt vannmangel mange steder og setter naturres-

[6] Progress towards the Sustainable Development Goals Report of the Secretary-General 2026

sursene under press. Dette påvirker mat- og vannsikkerheten, menneskers helse og livsgrunnlag, infrastruktur og økosystemers tilstand. Omtrent 10 pst. av verdens befolkning lever i land som har mangel på vann. Skal bærekraftsmålene for vann og sanitærforhold nås, må innsatsen fem- til seksdobles.

Norge har ikke prioritert innsats for bærekraftsmål 6 gjennom utviklingssamarbeidet. Det er beskjeden innsats gjennom humanitær bistand, helse, utdanning og utvikling på landsbygda. Kirkens Nødhjelp er den største samarbeidspartneren for regjeringen innen vann, sanitær og hygiene (WASH).

Mål 7: Sikre tilgang til pålitelig, bærekraftig og moderne energi til en overkommelig pris

Det er tydelig fremgang på bærekraftsmål 7, men man er ikke i rute. I 2024 hadde 92 pst. av verdens befolkning tilgang til elektrisitet. Fortsatt mangler 655 millioner mennesker tilgang til elektrisitet, og det er et stort skille mellom byer og landlige strøk. Omtrent en-fjerdedel av verdens befolkning, 2 milliarder mennesker, bruker ineffektive og forurensende kokeovner. Situasjonen er særlig utfordrende i Afrika sør for Sahara, der om lag 563 millioner mennesker mangler tilgang til elektrisitet. Ifølge FN vil over 640 millioner mennesker fortsatt være uten tilgang til elektrisitet og omtrent 1,7 milliarder uten tilgang til rene brensler og teknologi for ren matlaging i 2030 med dagens politikk og investeringer.

Andelen fornybar energi i den globale energimiksen øker svakt, og investeringene dreies i økende grad mot fornybar energi. Globale investeringer i sol- og vindkraft øker raskt, men det er regionale forskjeller. Størsteparten av investeringene skjer i Kina, EU og USA mens mindre enn 2 pst. av investeringene skjer i Afrika. Forbedring i energieffektiviteten skjer ikke raskt nok og det er betydelig behov for å oppskalere innsatsen.

For å nå klima- og bærekraftsmålene må den globale innsatsen styrkes vesentlig, og investeringene må minst firedobles fram mot 2030. Den norske innsatsen for fornybar energi vektlegger tiltak som støtter lokale strømløsninger, bidrar til ren matlaging, utbygging av fornybar energi, forbedring av investeringsklimaet og energiforvaltningen i samarbeidslandene, og utbygging av strømnettet. Innsatsen er særlig rettet mot land i Afrika. Kunnskapsprogrammet Energi for utvikling ble lansert i 2022 og aktiviteter er igangsatt eller planlagt i Malawi, Mosambik, Nepal, Nigeria, Tanzania og Uganda. Norge er partner til større internasjonale program ledet av G7-landene for rettferdig omstilling av energisektoren og utfasing av kullkraftverk i Indonesia og Vietnam. Statsminister Støre leder Den globale energialliansen (Global Energy Alliance for People and Planet – GEAPP). Alliansen bidrar til å mobilisere privat og offentlig kapital til fornybar energi i utviklingsland.

Norfund er Norges hovedinstrument for utbygging av fornybar energi i utviklingsland. I 2025 bidro Norfunds investeringer til at 1 650 000 husholdninger i utviklingsland fikk tilgang til strøm. Norfund forvalter også Klimainvesteringsfondet som bidrar til å unngå klimagassutslipp ved å investere i fornybar energi i utviklingsland. Se mål 13 for en bredere omtale. Norge har etablert en statlig garantiordning som bidrar til økte investeringer i fornybar energi i utviklingsland fra privat sektor og undertegnet den første garantiavtalen med den Inter-amerikanske utviklingsbanken i 2025.

Mål 8: Fremme varig, inkluderende og bærekraftig økonomisk vekst, full sysselsetting og anstendig arbeid for alle

Det er blandet fremgang på bærekraftsmål 8. Verdensbanken estimerer at global vekst vil reduseres til 1,9 pst. i 2026, ned fra 2,5 pst. i 2025, som en konsekvens av konflikten i Midtøsten og økte energipriser. Økonomisk vekst i fremvoksende økonomier og utviklingsland er på det laveste nivået siden pandemien.

I 2025 arbeidet 58 pst. av verdens sysselsatte i uformell sektor. Stadig er få land i overenstemmelse med vedtatte arbeidstakerrettigheter. Å skape anstendige arbeidsplasser fram mot 2030 er en økende utfordring for alle land. I 2025 økte den globale sysselsettingen i takt med en voksende arbeidsstyrke, noe som holdt den globale arbeidsledighetsraten stabil på 4,9 pst, omtrent på samme nivå som i 2023 og 2024[7].

En lønnsom og ansvarlig privat sektor som bidrar til jobbskaping og skatteinntekter er nøkkelen til bærekraftig vekst og fattigdomsreduksjon. Tilgang til markeder og finansiering, bedre rammevilkår og tilgang til ren energi er viktige forutsetninger for at næringslivet i utviklingsland kan få inntekter og skape arbeidsplasser.

Norfund er det viktigste norske verktøyet for å fremme bærekraftig næringsutvikling i utviklingsland. Gjennom investeringer, lån og garantier bidrar Norfund til å utvikle levedyktig, lønnsom

[7] https://unstats.un.org/sdgs/report/2026/The-Sustainable-Development-Goals-Report-2026.pdf

virksomhet som ellers ikke ville blitt satt i gang på grunn av høy risiko. Ved utgangen av 2025 var det totalt 788 000 arbeidsplasser i selskapene Norfund er investert i. I 2025 betalte selskapene i utviklingsmandatets portefølje totalt 41 mrd. kroner i skatter og avgifter, hvorav 31 mrd. kroner i Afrika. Videre ble det utbetalt 64 mrd. kroner i lønn i bedriftene Norfund er investert i, også dette hovedsakelig i Afrika.

Verdensbank-gruppen er den største enkeltmottakere av norsk bistand og har jobbskaping som sin øverste prioritering, med vektlegging av investeringer i infrastruktur, styrking av det regulatoriske rammevilkår for privat sektor, og mobilisering av privat kapital. I Norges dialog med Verdensbanken om jobbskaping vektlegges ikke bare flere, men også bedre jobber, i tråd med anstendig arbeid agendaen. Norge støtter en rekke bistandsprogrammer i regi av Den internasjonale arbeidsorganisasjonen (ILO), der hovedmålet er å skape bærekraftige, anstendige arbeidsplasser og fremme arbeidstakernes rettigheter.

En økning i handel kan ha stor effekt på inntekter og er en helt sentral komponent i finansiering for utvikling. Handelsrettet utviklingsarbeid skal bidra til at utviklingsland er bedre rustet til å dra nytte av internasjonal handel. Norge bidrar til flere multilaterale fond opprettet for dette formålet, bl.a. som en av de viktigste bidragsyterne til Enhanced Integrated Framework (EIF), et program som eksplisitt nevnes under bærekraftsmål 8. EIF har bidratt til å styrke handel og nødvendig kapasitet ved institusjonene i de minst utviklede landene og gikk inn i sin tredje fase i 2025. Et annet eksempel er Norges støtte til at utviklingslandene kan oppfylle krav til mattrygghet og produktsikkerhet gjennom tilskudd til arbeidet i *WTOs Standards and Trade Development Facility (STDF)*.

Regjeringen har en målsetting om å øke norsk eksport, bortsett fra olje og gass, med 50 pst. innen 2030. Dette legger føringer også for Utenriksdepartementets arbeid med næringsfremme. Potensialet er stort i fremvoksende markeder, noe som stiller økte krav til bedrifters aktsomhetsvurderinger av menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold, både i egen virksomhet og i leverandørkjedene. Norge har klare forventninger til norske selskaper om at de opptrer ansvarlig og følger prinsippene. Denne forventningen er gjort juridisk bindende gjennom åpenhetsloven. Sammen med de tydelige forventingene i eierskapsmeldingen og de etiske retningslinjene til Statens pensjonsfond utland, har Norge et godt rammeverk for at norske selskaper skal opptre ansvarlig og bidra til anstendige arbeidsforhold. Norges utenriksstasjoner legger også til rette for dette gjennom informasjon og dialog med relevante bedrifter.

Mål 9: Bygge robust infrastruktur, fremme inkluderende og bærekraftig industrialisering og bidra til innovasjon

Det er noe fremgang på bærekraftsmål 9, men fremgangen er for liten med store regionale forskjeller. I et bærekraftig og velfungerende samfunn er effektiv og god infrastruktur, inkludert digital offentlig infrastruktur, avgjørende. Eksempler er skoler og helseinstitusjoner, fysisk infrastruktur for transport og energi, og informasjons- og kommunikasjonsteknologi. I mange utviklingsland er dette en betydelig utfordring, spesielt utenfor byene. Globalt har det vært store framskritt, særlig innen mobiltelefoni og mobiltjenester, og om lag 95 pst. av verdens befolkning bor i områder med mobil bredbåndsdekning. Likevel har mellom 2 og 3 milliarder mennesker fortsatt ikke tilgang til meningsfull bruk av digitale løsninger eller internett, og det digitale gapet har vært særlig synlig gjennom pandemien. Det digitale gapet forsterker ulikheter. Tilgang hindres av bl.a. kostnader for bruk og innkjøp av mobile enheter, språkbarrierer, manglende digitale ferdigheter og kulturelle/religiøse barrierer. I deler av verden er det også et skille mellom kvinner og menn, der kvinner i større grad mangler tilgang.

Digitalisering er en integrert del av Norges utviklingspolitikk. Satsingen på digitalisering i utviklingspolitikken har gitt Norge en ledende rolle i arbeidet med å fremme globale digitale fellesgoder og åpen kildekode, åpne data og åpne modeller for kunstig intelligens som fundament for bærekraftig utvikling. Digital offentlig infrastruktur er en satsing i mange utviklingsland og en prioritet for Norge innenfor Alliansen for digitale fellesgoder. Tilnærmingen med å gjøre fritt tilgjengelig havdata, skogdata, værdata, helseinformasjonsystemer og ID-systemer mv., har gitt utviklingsland umiddelbar tilgang til tidligere svært kostbar digital infrastruktur og ressurser.

Norge støtter forskning, innovasjon og digitalisering i utviklingsland. Gjennom programmet Visjon 2030 samarbeider næringsliv, forskning og sivilsamfunn om å fremme fattigdomsreduksjon i land som mottar norsk bistand. Norge har konkrete innsatser inn mot bl.a. økte digitale ferdigheter hos unge, støtte til inkubatorer og innovasjonsknutepunkt for unge entreprenører, inklu-

dert personer med funksjonsnedsettelser. Norge har bidratt til økt mobilisering av finansiering og teknologier fra partnere for grunnleggende digital infrastruktur gjennom lederskapet i Alliansen for digitale fellesgoder.

Norge støttet flere inkubatorer og akseleratorer i Afrika som bidrar med kapital og kompetanse til lovende lokale entreprenører og gründere. Antler i Afrika har som mål å tiltrekke seg talenter og gründere til teknologibaserte oppstartsbedrifter. Satsingen i Afrika ble utvidet fra Kenya til Nigeria i løpet av 2025. Antler har gjennom prosjektet reist investeringsfond på over 250 mill. kroner og investert i over 35 porteføljeselskaper i Afrika. Disse nye selskapene har hentet inn mer enn 490 mill. kroner i kapital fra investorer og finansinstitusjoner og skapt anslagsvis 400 direkte jobber og bidratt til 8000 indirekte arbeidsplasser. Antler beregner at det Norge-støttede initiativet totalt har mobilisert 14 ganger så mye kapital som støtten fra Norge, noe som understreker det katalytiske potensialet i denne type innovative prosjekter.

Innovate Now/Assistive Technologies for Disability Trust har fått støtte til å bygge Afrikas første dedikerte akselerator for hjelpemidler og teknologi for mennesker med nedsatt funksjonsevne. Samlet mobiliserte virksomheten 37,1 mill. kroner til 47 virksomheter i 11 land, med 33 partnere og 504 investorer. Hver krone fra Norge har utløst fire kroner i tilleggskapital, og mer enn 238 000 mennesker har hatt nytte av innovasjonene i prosjektet. Resultatene viser at katalytisk bistand også kan utløse privatkapital i markeder for hjelpemidler til personer med nedsatt funksjonsevne med begrenset kjøpekraft.

Mål 10: Redusere ulikhet i og mellom land

Det er blandet fremgang på bærekraftsmål 10. Verdensbankens tall viser imidlertid at fremgangen i inkluderende økonomisk vekst har stagnert etter pandemiens utbrudd.

Vedvarende økonomisk vekst siden årtusenskiftet bidro til at forskjellene mellom land minket og antallet lavinntektsland ble redusert. Den sterke økonomiske veksten i Asia siden 1980 har gitt det største bidraget til økonomisk utjevning mellom land. Forskjellene innad i land har imidlertid blitt større. Covid-19 bidro til å øke ulikheten også mellom land. Den negative utviklingen skyldes økonomisk krise, forsterket av økt konflikt og klimaendringer. Den siste *World Inequality Report* fra 2026 viser at de 10 pst. rikeste av verdens befolkning mottar en stadig større andel av den globale inntekten og den fattigste halvparten får en stadig mindre andel av totalen.

Stor økonomisk ulikhet kan gi sosial uro, svekke tillit mellom mennesker og forverre økonomiske og andre kriser. Innsats mot ulikhet er høyt prioritert i regjeringens utviklingspolitikk, bl.a. gjennom fremme av nasjonal ressursmobilisering. Norge spilte en sentral rolle som tilrettelegger for erklæringen fra FNs fjerde konferanse om finansiering for utvikling, som ble vedtatt i Sevilla i juni 2025. *Compromiso de Sevilla* legger særlig vekt på betydningen av nasjonal ressursmobilisering som en bærekraftig kilde til utviklingsfinansiering.

Norge har gjennom mange år arbeidet mot ulovlig kapitalflyt og korrupsjon og for mer inkluderende globale systemer. Norge jobber med kapasitetsbygging av blant annet lands skatteadministrasjoner. Norge deltar i og støtter aktivt prosessen om å få på plass en FN-konvensjon om internasjonalt skattesamarbeid. Nasjonale og globale prosesser må virke sammen om man skal lykkes i å oppnå redusert ulikhet mellom land og innad i land.

Verdensbanken har satt inkluderende vekst for de 40 pst. fattigste i verden som et overordnet mål, på linje med å utrydde ekstrem fattigdom. Norge og de andre nordiske landene har vært pådrivere for at Verdensbanken og de regionale utviklingsbankene har styrket sitt utviklingssamarbeid for progressive skattesystemer, bekjempelse av ulovlig kapitalflyt og kamp mot korrupsjon.

Norge gir preferanse til de minst utviklede landene i utenrikshandelen. I tillegg arbeider Norge for bekjempelse av ulikhet gjennom deltakelse i ILO og støtte til de multilaterale utviklingsbankene, spesielt Det internasjonale utviklingsfondet (IDA) og Afrikafondet.

Videre støtter Norge menneskerettighetsbaserte tilnærminger til ulikhet og støtter opp om internasjonale konvensjoner og gjennomføringsmekanismer mot diskriminering av kvinner, urfolk, personer med nedsatt funksjonsevne, LHBT+-personer, religiøse minoriteter og marginaliserte grupper.

Mål 11: Gjøre byer og samfunn inkluderende, trygge, motstandsdyktige og bærekraftige

Utviklingen på bærekraftsmål 11 er blandet og med begrenset framgang. Klimaendringer og konflikter har ofte uforholdsmessig stor innvirkning på byer. I mange utviklingsland har slumbeboere

økt i antall, og dette truer målet om tilstrekkelig bolig for alle innen 2030.

Norge bidrar til å bekjempe luftforurensning i byer gjennom Verdens helseorganisasjon (WHO), Verdensbanken og Koalisjonen for klima og ren luft. Gjennom FN og Verdensbanken har Norge bidratt til at risikoreduksjon og katastrofeberedskap ble integrert i byutvikling og planlegging for å bygge motstandsdyktige byer. Norge støtter arbeidet for robuste og bærekraftige byer bl.a. gjennom de multilaterale utviklingsbankene og FNs bosettingsprogram. Disse har bidratt til styresmaktenes arbeid med regulering av arealbruk, byplanlegging, bygging av boliger og infrastruktur, skattlegging og samfunnssikkerhet. Som oppfølging av prioriteringene i UNESCOs verdensarvkomité har Norge hatt særlig fokus på å sikre de universelle verdiene til natur- og kulturarven. Norge støtter også Den globale miljøfasiliteten, som har et eget integrert program for bærekraftige byer, som bidrar til å oppnå en mer bærekraftig, naturpositiv og klimarobust utvikling gjennom integrert byplanlegging og investering i bærekraftige løsninger.

Samarbeidet med EU gir gevinster for byer både i Norge og EU-landene, bl.a. gjennom EØS-midlene (se egen omtale under). Norske byer deltar i en rekke EU-program, bl.a. er Oslo, Trondheim og Stavanger valgt ut til å være tre av 112 europeiske byer som skal bli klimanøytrale innen 2030 gjennom EUs samfunnsoppdrag om klimanøytrale og smarte byer.

Mål 12: Sikre bærekraftige forbruks- og produksjonsmønstre

Det er begrenset framgang på bærekraftsmål 12. Fremgang på politikkutformingen, men implementering er for svak.

Arbeidet for å oppnå målet skjer innenfor rammene av innsats mot samtlige hovedutfordringer for det globale miljøet, klima, biomangfold og forurensning. Avskogingsfrie verdikjeder er et satsingsområde hvor vi ser en viss fremgang. EUs grønne giv er en motor i konkrete tiltak for bærekraftig produksjon og forbruk der tiltakene ofte har effekter gjennom markedet langt utenfor EU. Det er imidlertid langt igjen til målet om å halvere matsvinn innen 2030. Om vi skal oppnå mål 12, er det behov for å frakople økonomisk vekst fra økt ressursbruk. Energieffektivisering og sirkulær økonomi er avgjørende for å fremme denne agendaen. Privat sektor har tredoblet rapporteringen på bærekraft siden 2015, men det er fortsatt behov for økt innsats fra privat sektor.

Utenriksdepartementet bidrar til regjeringens arbeid for en ambisiøs global avtale om plastforurensning. Opprinnelig skulle arbeidet avsluttes innen utgangen av 2024, men landene kom ikke til enighet i 2025. Det forventes at forhandlingene gjenopptas i 2027. Norge leder en koalisjon sammen med Rwanda for å øke ambisjonsnivået i forhandlingene. Norge arbeider bl.a. for rettslig bindende forpliktelser rettet mot hele plastens livssyklus og prioriterer tiltak så langt oppe i produksjonskjeden som mulig.

Bistandsprogrammet mot marin forsøpling har som målsetting å styrke avfallshåndtering i utviklingsland og fremme mer bærekraftig bruk av plastprodukter. Programmet bidrar til den høye profilen Norge har i plastforhandlingene.

Mål 13: Handle umiddelbart for å bekjempe klimaendringene og konsekvensene av dem

Det er tilbakegang på bærekraftsmål 13, og den globale oppvarmingen skjer nå raskere enn tidligere. Klimaendringene er en global utfordring, og verden er ikke i rute med å nå målene i Parisavtalen.

Klima og klimatilpasning er prioriterte områder i norsk utenriks- og utviklingspolitikk, jf. omtale under kap. 163 *Klima, miljø og hav*. Støtten til klimatilpasning skal bidra til å styrke utviklingslands evne til å tilpasse seg klimaendringene og forebygge og håndtere klimarelaterte farer og naturkatastrofer. Norge støtter viktige vær- og klimatjenester i dette arbeidet.

Norge gir betydelig støtte gjennom klimakonvensjonens finansielle mekanismer, inkludert til fondet for tap og skade. Det grønne klimafondet (GCF) er en hovedkanal for norsk multilateral klimafinansiering. Norge vil bidra med inntil 3,2 mrd. kroner til fondet i perioden 2024–2027. Utviklingsbankene er en sentral samarbeidspartner for Norge gitt at disse er de største finansielle bidragsyterne av klimatiltak og at en vesentlig andel av deres midler går til klimatiltak. Det gis også støtte gjennom FN-systemet. Dette stimulerer langsiktig og forutsigbar finansiering av både utslippsreduserende tiltak, klimatilpasning og forebygging av klimarelaterte katastrofer i utviklingsland. I tillegg støtter Norge klimatiltak gjennom det bilaterale samarbeidet på landnivå. Klima- og skoginitiativet er Norges største internasjonale enkeltsatsing på klimafeltet.

Gjennom *Green Voyage 2050*-prosjektet bidrar regjeringen til å styrke utvalgte utviklingslands evne til å oppfylle Den internasjonale sjøfartsorga-

nisasjonens (IMOs) krav og mål om utslippsreduksjon av klimagasser fra skipsfart.

Norge skal bidra til å fremskynde finansieringen og utbyggingen av fornybar energi og klimateknologi i utviklingsland og fremvoksende økonomier. Klimainvesteringsfondet, som forvaltes av Norfund, ble operativt i 2022. Klimainvesteringsfondet bidrar til å redusere eller unngå klimagassutslipp ved å finansiere utbygging av fornybar energi i utviklingsland med store utslipp fra fossil kraftproduksjon, særlig kullkraft. Fondet har allerede overoppfylt ambisjonene som ble satt for fondets første strategiperiode (2022–2026) om 9 GW fornybar energi finansiert og 14 millioner tonn unngåtte klimagassutslipp årlig. Ved utgangen av 2025 har fondet siden oppstart bidratt til å finansiere 18,5 GW fornybar kapasitet som er forventet å bidra til å unngå 40,3 millioner tonn CO_2 årlig. Ser vi bare på Norfunds andel av investeringene er tallet 5 millioner tonn unngåtte utslipp.

Mål 14: Bevare og bruke havet og de marine ressursene på en måte som fremmer bærekraftig utvikling

Det er framgang på deler av bærekraftsmål 14, men tilbakegang på andre. Havet fortsetter å være truet av overfiske, forurensing og klimaendringer. Økende utslipp av CO_2 fører til forsuring og skade på marine økosystemer. Selv om det har vært noe fremgang i bekjempelse av ulovlig, uregulert og urapportert fiske og land som arbeider med planer for marin arealforvaltning, er det behov for å styrke arbeidet med helhetlig havforvaltning.

Norge er en pådriver for at alle kyst- og havstater skal ha en helhetlig, økosystembasert forvaltning av nasjonale havområder. Statsminister Støre leder, sammen med Palaus president, Høynivåpanelet for en bærekraftig havøkonomi (Havpanelet), som i dag består av 18 stats- og regjeringssjefer. Landene i panelet har forpliktet seg til en ambisiøs agenda, inkludert etablering av planmessig, bærekraftig forvaltning av sine hav- og kystområder innen 2025 (innen fem år for nye medlemmer), forankret i Planer for bærekraftig hav. Havpanelet jobber også for å skape bred, global oppslutning om denne agendaen og overbevise alle andre kyst- og havstater om å utarbeide Planer for bærekraftig hav innen 2030.

Norge er en av de største bidragsyterne til FNs havforskningskommisjon (IOC-UNESCO). Støtten går hovedsakelig til kapasitetsbygging i samarbeidsland og gjennomføring av havforskningstiåret 2021–2030. Statsminister Støre er høy beskytter i Havtiårsalliansen.

Programmet Hav for utvikling styrker offentlig forvaltning av havsektorene i utvalgte samarbeidsland, og bygger på lang norsk erfaring med kunnskapsbasert havforvaltning. Programmet retter seg mot grunnleggende forutsetninger for en bærekraftig blå økonomi: institusjoner, data, planverktøy og tverrsektoriell koordinering – funksjoner som er avgjørende for at havet skal kunne bidra til matsikkerhet, sysselsetting og økonomisk utvikling. Programmet har aktiviteter i Indonesia, Kenya og Mosambik.

Eksempelvis under Hav for utvikling-programmet i Mosambik har Kystverket gjennom sitt institusjonssamarbeid styrket nasjonal beredskap betydelig. Dette er gjort gjennom øvelser, workshops og økt samarbeid mellom lokale og nasjonale myndigheter.

Arbeidet som blir gjort innenfor Fisk for utvikling-programmet (Ffu) er viktig med tanke på matsikkerhet, ernæring og sysselsetting. EAF Nansen-programmet er en sentral del av Ffu og bistår 33 kystland i Afrika og Bengalbukta med å utvikle en kunnskapsbasert og bærekraftig fiskeriforvaltning. En ny 5-årig fase (2024–2028) for programmet ble igangsatt i 2024.

Resultater fra Fisk for utvikling-programmet i eksempelvis Ghana (2021–2025) viser at nytt lovforslag om fiskeri og akvakultur er vedtatt i parlamentet, og det er utviklet og tatt i bruk nye modeller for bestandsvurdering. Ghanas myndigheter har fått bedre overvåkingskapasitet, og det er etablert retningslinjer for fiskehelse og biosikkerhet, samt en ny nasjonal utviklingsplan for akvakultur.

Arbeidet gjennom *Blue Justice-initiativet* blir videreført. Initiativet er en oppfølging av den internasjonale erklæringen mot grensekryssende organisert kriminalitet i den globale fiskeindustrien (Københavnerklæringen), som nå har blitt signert av 60 stater.

De siste årene har det vært flere møteplasser for å styrke det nordiske samarbeidet om bærekraftig havforvaltning. Den felles statsministererklæringen om bærekraftig hav og grønn omstilling (2022) følges opp.

Avtale under FNs havrettskonvensjon om bevaring og bærekraftig bruk av marin biodiversitet i havområder utenfor nasjonal jurisdiksjon ble vedtatt i juni 2023 og undertegnet av Norges statsminister i september samme år. Norge ratifiserte avtalen i mai 2025.

Norge støtter internasjonale initiativ for å fjerne subsidier som fører til overkapasitet, overfiske og ulovlig, urapportert og uregulert fiske. Norge var en viktig bidragsyter til at WTO fikk på

plass en avtale om reduksjon av skadelige fiskerisubsidier i 2022, som trådte i kraft i september 2025. Forhandlingene om de uløste problemstillinger knyttet til overkapasitet og overfiske, for å sikre at en mer fullstendig WTO-avtale kommer på plass, starter opp igjen høsten 2026.

Regjeringen arbeider for en ambisiøs global avtale mot plastforurensning og finansierer tiltak mot plastforurensning gjennom et eget bistandsprogram. Se nærmere omtale under bærekraftsmål 12.

FNs tredje havkonferanse ble holdt i Nice, Frankrike, i juni 2025 og bidro til å øke engasjementet for den brede havagendaen.

Mål 15: Beskytte, gjenopprette og fremme bærekraftig bruk av økosystemer, sikre bærekraftig skogforvaltning, bekjempe ørkenspredning, stanse og reversere landforringelse samt stanse tap av artsmangfold

Det er et blandet bilde av fremgangen på mål 15, med mange nye politiske forpliktelser, men likevel tilbakegang for verdens økosystemer.

Menneskelig aktivitet har endret naturen betydelig over hele kloden. Store deler av verdens våtmarksområder og skoger har gått tapt. Flere arter er truet av utryddelse. Globalt er endret bruk av arealer det som påvirker naturen mest, både på land og i ferskvann, tett fulgt av overhøsting, klimaendringer, forurensning og fremmede arter. Trenden med skogtap, landforringelse og utryddelse av arter er blitt verre og utgjør en alvorlig trussel mot planetens helse og mennesker.

Et rent og sunt miljø er en forutsetning for å nå bærekraftsmålene. Regjeringen støtter opp om Naturavtalen som fastsetter at minst 30 pst. av land og hav innen 2030 skal bevares og forvaltes på en bærekraftig måte.

Norsk bistand støtter utviklingslands gjennomføring av globale avtaler på miljøområdet. Viktige samarbeidsaktører er FNs miljøprogram (UNEP) og Den globale miljøfasiliteten (GEF), inkludert fondet for det globale rammeverket for biodiversitet (GBFF), som støtter opp om utviklingslands gjennomføring av Naturavtalen. Klima- og skoginitiativet er Norges største enkeltsatsing internasjonalt for å bidra til at verden når bærekraftsmål 15.

Kunnskapen og forståelsen av hvordan miljøeffekter ett sted henger sammen med adferd et helt annet sted er viktig å få fram. Regjeringen vil derfor bidra til kunnskap om konsekvensene av norsk politikk, adferd og verdiskaping i inn- og utland.

Mål 16: Fremme fredelige og inkluderende samfunn for bærekraftig utvikling, sørge for tilgang til rettsvern for alle og bygge velfungerende, ansvarlige og inkluderende institusjoner på alle nivåer

Det er generelt en tilbakegang på bærekraftsmål 16. Fremveksten av anti-demokratiske strømninger og autoritære regimer er bekymringsfull. Presset mot demokrati, menneskerettigheter, rettskjeden, opposisjon, sivilt samfunn og media har økt.

En positiv trend er likevel at antall land som har etablert nasjonale menneskerettighetsinstitusjoner og fått på plass lover om informasjonstilgang for innbyggerne, har økt.

Norge er en pådriver i internasjonalt arbeid for å fremme menneskerettighetene, grunnleggende friheter og rettsstatsprinsipper. Norge har en rettighetstilnærming i nasjonal og internasjonal oppfølging av bærekraftsmålene.

Norge har inntatt en ledende rolle i arbeidet med å styrke internasjonale normer, standarder og operative tiltak for å forebygge og bekjempe korrupsjon, bestikkelser, skatteunndragelser, hvitvasking og ulovlig kapitalflyt. Arbeidet foregår i første rekke i FN, OECD, Financial Action Task Force (FATF), Globalt Forum for åpenhet og utveksling av informasjon for skatteformål og utviklingsbankene, men også i Europarådet, Organisasjonen for sikkerhet og samarbeid i Europa (OSSE) og G20. I 2025 vedtok statspartskonferansen for FNs konvensjon mot korrupsjon en norskledet resolusjon om åpenhet i finansieringen av politiske partier, kandidater og valgkampanjer, som styrker det globale rammeverket for å forebygge korrupsjon og beskytte demokratiske institusjoner.

Det pågående arbeidet med å etablere en internasjonal konvensjon om internasjonalt skattesamarbeid i FN er et steg i retning av målet om å sikre inkluderende prosesser og institusjoner. Slutterklæringen fra FNs fjerde konferanse om finansiering for utvikling sendte også et viktig signal ved å understreke betydningen av sterke institusjoner og nasjonal ressursmobilisering, som er sentrale for å fremme åpenhet og ansvarlighet og dermed bærekraftig utvikling.

Kunnskapsbanken og kunnskapsprogrammer omfatter faglig samarbeid mellom norske statlige institusjoner og offentlige institusjoner i samarbeidsland innenfor skatt, anti-korrupsjon, statistikk, digitalisering, likestilling og naturressursforvaltning. Dette utgjør viktige byggesteiner i den langsiktige utviklingsinnsatsen for godt styre-

sett og ressursmobilisering, -forvaltning og -fordeling.

Norsk støtte gjennom partnerskap med myndigheter, multilaterale organisasjoner og fagmiljøer har bidratt til styrket offentlig forvaltning i en rekke utviklingsland, særlig innen skatt, digitalisering og antikorrupsjon. Dette har blant annet ført til økte skatteinntekter, bedre ressursforvaltning og styrket institusjonell kapasitet, samtidig som resultatene må ses i sammenheng med innsats fra nasjonale myndigheter og andre partnere.

Norge er en partner i konfliktforebygging, konfliktløsning og fredsbygging, og bistår utviklingsland i arbeidet med å forebygge og bekjempe globale sikkerhetsutfordringer som terrorisme og organisert kriminalitet. I dialog- og fredsprosesser der Norge har en rolle, fremmes kvinners og sivilt samfunns deltakelse i tråd med handlingsplanen for kvinner, fred og sikkerhet (jf. også punkt om bærekraft og sikkerhetspolitikk under). Norge har ledet an som med-formann i multilaterale plattformer som *Compact for Women, Peace and Security – Humanitarian Action* og *WPS Focal Points Network* i arbeidet med å rapportere på prioriteringer og resultater, samt bygge nettverk på tvers av land, regioner og kontinenter. *Focal Points Network* har hatt en økning på antall medlemsland fra 93 i 2024 til 100 medlemsland i 2026, i tillegg til 10 regionale organisasjoner. 117 land har definert sine målsettinger for kvinners deltagelse i fred og sikkerhetsarbeid i nasjonale handlingsplaner.

Mål 17: Styrke virkemidlene som trengs for å gjennomføre arbeidet og fornye globale partnerskap for bærekraftig utvikling

Det er noe fremgang, men også klare tilbakeslag på bærekraftsmål 17. Digital tilkobling, handel og statistikk-kapasitet i utviklingsland er bedret. Likevel eksisterer det klare strukturelle hinder for en positiv fremgang. De siste årene har vi sett et stort fall i offisiell utviklingsbistand på verdensbasis, på om lag 25 prosent. Pengeoverføringer har økt, men er ikke nok til å kompensere svikten i bistanden. Gjeldsbelastningen har økt kraftig. Internasjonalt samarbeid er vanskeligere. FN går gjennom en smertefull reformprosess. Tilliten mellom og innad i land er under press. Sammenvevde kriser setter lands økonomi på prøve.

Voksende ulikhet, klimaendringer, økende finansieringsproblemer, Russlands angrepskrig mot Ukraina, krigen i Gaza og andre kriser bidrar til at behovet for bistand fremdeles er stort, spesielt i de fattigste og mest sårbare landene. Målet om et norsk utviklingsbudsjett på 1 pst. av BNI er opprettholdt i flere år og har bred politisk og offentlig støtte. Bistand alene er imidlertid ikke nok. Mobilisering av andre ressurser for bærekraftig utvikling har et betydelig potensial, og vektlegges. For å bidra til å sikre mer finansiering til internasjonal bærekraftig utvikling og fra flere kilder, bidro Norge som med-tilrettelegger av forhandlingene om en erklæring som ble vedtatt på FNs fjerde finansiering for utviklingskonferanse i 2025.

Norge er en aktiv deltaker i globalt samarbeid og en sterk tilhenger av det multilaterale systemet. Både Norges nasjonale og internasjonale politikk tar utgangspunkt i 2030-agendaen, Addis Abeba-handlingsplanen, Parisavtalen og menneskerettighetene. Norge er en betydelig bidragsyter i utviklingssamarbeidet. Mange av FNs medlemsland har forpliktet seg til et mål om at 0,7 pst. av BNI skal gå til offisielt godkjent bistand (ODA). Dette målet gjenspeiles i bærekraftsmål 17.2. I 2025 var det kun Norge og tre andre land som nådde dette målet.

Ved siden av bistanden, vil regjeringen i denne krisetiden opprettholde et aktivt norsk diplomati globalt og spille en brobyggerrolle over hindrene for effektivt samarbeid om bærekraftsmålene. Samtidig må verdenssamfunnet også stimulere mellominntektsland til å være med på å løse globale utfordringer, som klimakrisen og beredskap mot pandemier.

Samarbeid for bærekraftig utvikling i egen region er viktig for Norge. Det har skjedd en nyorientering mot samarbeid nord i Norden etter at Russland trakk seg fra det Arktiske rådet; særlig samarbeid om miljø og helse, urfolk og ungdom. Det er etablert et nytt samarbeidsprogram om helse, og samarbeidet om miljø er videreutviklet. Nasjonalt bidrar Topplederforum for bærekraftig utvikling til en mer helhetlig og samstemt politikk.

Fra norsk side gis arbeid med systemiske løsninger gjennom internasjonalt samarbeid prioritet. Faglig samarbeid, bl.a. gjennom Kunnskapsbanken, legger til rette for god ressursforvaltning og økt mobilisering av nasjonale ressurser for bærekraftig utvikling. Kunnskapsbanken er kompetansebasen som utgjøres av norske statlige institusjoner som er engasjert i faglig samarbeid med offentlige institusjoner i samarbeidsland. Målet er å styrke kompetanse og kapasitet i offentlige institusjoner i samarbeidsland på områder der Norge har relevant og etterspurt kompetanse. Disse samarbeidene er ofte del av bredere kunnskapsprogram, hvor multilaterale partnere,

akademia, privat sektor og sivilt samfunn supplerer innsatsen.

Velfungerende markeder og et rettferdig handelssystem er også grunnleggende for å skape arbeidsplasser og økonomisk vekst, og dessuten for å redusere fattigdom. Økt økonomisk åpenhet er videre avgjørende for fattigdomsreduksjon og velstandsvekst. Det felles regelverket til verdenssamfunnet for internasjonal handel har vært under press de siste årene. Norge arbeider for å styrke multilaterale regelverk for handel og investeringer, slik at de bidrar til bærekraftig utvikling.

Statistisk sentralbyrå bidrar aktivt i det internasjonale samarbeidet for å utvikle offisiell statistikk av høy kvalitet som faktagrunnlag for politikkutforming, evaluering og debatt. De samarbeider samtidig med en rekke land for å bidra til en styrking av deres nasjonale statistikksystem. Norge investerer også betydelig i utviklingsforskning, gjennom norske forskningsmiljøer og forskningsinstitutter i sør og i samarbeid med internasjonale partnere.

Norec er en viktig kanal for norsk utviklingspolitikk og et verktøy for å styrke globale partnerskap gjennom utveksling. Over 200 partnere fra næringslivet, offentlig sektor og sivilsamfunn deltar fra hele verden.

Bærekraftsmålene og menneskerettighetene

Norge arbeider bredt for styrket respekt for menneskerettighetene, demokrati og rettsstatlige prinsipper gjennom samarbeid med nasjonale, regionale og globale partnere og norsk medlemskap i regionale og globale organisasjoner. Overholdelse av menneskerettighetene, og et kompetent, upartisk og uavhengig rettsvesen, er forutsetninger for å sikre at ingen utelates fra en bærekraftig utvikling. Dette inkluderer at menneskerettighetene til ulike minoriteter, og personer i særlig sårbare situasjoner, ivaretas på lik linje med majoritetsbefolkningen, slik at ingen utelates.

Norges innsats for bærekraft i våre nærområder

EU

Norge samarbeider nært med EU gjennom EØS-avtalen, Schengen-avtalen og en rekke andre avtaler. EØS-avtalen knytter Norge til det indre marked, og gir samtidig mulighet til samarbeid på en rekke områder som forskning, utdanning, helse, miljø og kultur. Norge samarbeider tett med EU på klima- og miljøområdet gjennom EØS-avtalen, og har inngått en klimaavtale med EU for å nå klimamålet for 2030. EUs grønne vekststrategi, Europas grønne giv, som de siste årene har staket ut kursen for å nå EU-målet om klimanøytralitet i 2050 og redusere netto utslipp av klimagasser med minst 55 pst. innen 2030, er også viktig for Norges grønne omstilling. Våren 2023 inngikk Norge og EU en grønn allianse. Avtalen har gitt regjeringen et politisk rammeverk for å videreutvikle samarbeidet med EU innenfor klima, miljø, energi, industri og grønn omstilling.

EØS-midlene – et viktig bidrag til å nå bærekraftsmålene

EØS-midlene er Norge, Island og Liechtensteins frivillige bidrag til økonomisk og sosial utjevning i 15 EU-medlemsland. Midlene skal i tillegg bidra til å styrke de bilaterale relasjonene mellom Norge og mottakerlandene. For finansieringsperioden 2014–2021 som ble avsluttet i 2025 var det totale budsjettet 2,8 mrd. euro. Norges andel utgjorde om lag 97 pst. Innsatsen var konsentrert om tre tematiske områder: et grønt, inkluderende og konkurransedyktig Europa. EØS-midlene er et viktig virkemiddel for å bidra til å nå bærekraftsmålene i Europa, og hele 12 av målene ble støttet eksplisitt i finansieringsperioden. Dette inkluderte bl.a. effektiv og bærekraftig bruk av naturressurser, energieffektivisering, utviklingen av kunnskapsbaserte økonomier og konkurransedyktige arbeidsmarkeder, forskning, kvinner og likestilling, samt sosial inkludering og lik tilgang til utdanning, helsetjenester, og ansvarlige offentlige institusjoner.

Avtale om ny periode med EØS-midler (2021–2028) ble undertegnet høsten 2024. Gjennom avtalen bidrar giverlandene med 3,268 mrd. euro til de samme 15 mottakerlandene i EU. Det norske bidraget er på rundt 97 pst. Innsatsen vil være konsentrert om grønn omstilling, demokrati, rettsstat og menneskerettigheter, samt sosial inkludering og samfunnets motstandskraft. Kjønnslikestilling og digitalisering vil integreres på tvers og utgjøre en del av alle relevante programmer. Innsats rettet mot sivilt samfunn er styrket. Som for forrige finansieringsperiode, er det godt samsvar mellom de ulike programområdene som støttes og bærekraftsmålene. Per juni 2026 er det inngått avtale med 14 av totalt 15 mottakerland. Det forhandles fortsatt med Ungarn. De første prosjektene ventes igangsatt mot slutten av 2026/begynnelsen av 2027. Samarbeidet med norske partnerinstitusjoner vil fortsatt spille en sentral rolle i gjennomføringen av finansieringsperioden.

Nordisk samarbeid

De nordiske landene samarbeider tett i oppfølgingen av bærekraftsmålene. I 2019 vedtok de nordiske statsministerne «Visjon 2030» om at Norden skal være verdens mest bærekraftige og integrerte region. Visjonen er førende for all aktivitet i Nordisk ministerråd. Den følges opp gjennom 14 sektorpolitiske programmer for perioden 2025–2030. Ett av programmene gjelder bærekraftig ressursforvaltning med felles fokus, tydelige prioriteringer og målrettede innsatser for det nordiske samarbeidet. Bærekraftig utvikling er et tverrgående og integrert perspektiv i alt arbeid i Nordisk ministerråd. Norge har formannskapet i Nordisk ministerråd i 2027.

Østersjørådet

Norge deltar i Østersjørådet der et av rådets tre prioriteringer er en «bærekraftig og velstående region», som for en stor del er basert på 2030-agendaen og bærekraftsmålene, med særlig vekt på grønn omstilling. Rådets prosjektmidler brukes til bl.a. klimatilpasning, grønn omstilling i maritim sektor, bærekraftig turisme og vern av biologisk mangfold. Østersjørådets fremtidige virkeområde er nå til vurdering.

Arktisk råd

Arktisk råd er det ledende mellomstatlige forumet for samarbeid mellom de arktiske statene og arktiske urfolk. Arbeidet i Arktisk råd utføres primært i seks arbeidsgrupper og ekspertgruppen for svart karbon og metan, som alle arbeider for å fremme 2030-agendaen. Arbeidet omfatter klimaendringer i Arktis, reduksjon av utslipp av kortlevde klimadrivere, miljøovervåking, reduksjon av forurensning og vern av det arktiske miljøet, bevaring av naturmangfold, forebygging og beredskap ved ulykker, bærekraftig økonomisk vekst og fremme av blå bioøkonomi. Rådet leverer vitenskapelig kunnskapsgrunnlag til FNs klimapanel og andre internasjonale organisasjoner om globale tiltak for å begrense utslipp av drivhusgasser og kortlevde klimadrivere. Norge hadde lederskapet i Arktisk råd frem til 12. mai 2025, og hadde lederskapsperioden (2023–2025) som mål å videreføre rådets viktige arbeid og gjennom dette bidra til innsatsen med bærekraftsmålene. Norge har støttet dette arbeidet under Kongeriket Danmarks nåværende lederskap i rådet. Det krevende sikkerhetspolitiske situasjonen fortsetter å prege rådets arbeid. De seks faglige arbeidsgruppene møtes digitalt og produserer viktig kunnskap.

Bærekraft og sikkerhetspolitikk

Bærekraft er også relevant for sikkerhetspolitikken. Norge har arbeidet aktivt for at NATO skal sette klima høyere på dagsorden. NATOs nye strategiske konsept fra 2022 omtaler klimaendringer som en definerende utfordring for vår tid, og som en krise- og trusselmultiplikator som forsterker underliggende konflikter og geopolitisk konkurranse. NATO tar mål av seg å bli den ledende internasjonale organisasjonen for klima og sikkerhet, og organisasjonen har også mål om å kutte egne klimagassutslipp med 45 pst. innen 2030. Langsiktig arbeid med å fremme godt styresett og sterke institusjoner er også et bidrag til økt sikkerhet, jf. bærekraftsmål 16. Siden 2007 har Norge vært en pådriver for å styrke NATOs arbeid med integritetsbygging og anti-korrupsjon i forsvars- og sikkerhetssektoren. Dette bidrar til å styrke institusjoner både hos allierte og i partnerland slik at de lettere kan oppnå bærekraftsmålene. I tillegg bidrar arbeidet med Ikkespredningsavtalens (NPT) tredje pilar, som fremmer fredelig bruk av kjernefysisk teknologi, til bærekraftsmålene ved å støtte utvikling innen helse, energi, landbruk og miljøovervåking, blant annet i tråd med mål 3, 7 og 9.

Bærekraft og handelspolitikk

Norsk velferd og evne til å skape verdier er uløselig knyttet til handel og økonomisk samarbeid med andre land. Etter flere tiår med globalisering og liberalisering ser man nå at verdenshandelen i økende grad fragmenteres og brukes som virkemiddel i geopolitiske og økonomiske rivaliseringer. Hensynet til økonomisk sikkerhet og kontroll over kritiske verdikjeder vektlegges sterkere. Dette kan utfordre det internasjonale samarbeidets evne til å levere løsninger på felles utfordringer, inkludert overgang til en bærekraftig økonomi.

Norges viktigste handelspolitiske interesse er forutsigbare rammebetingelser basert på omforente spilleregler for internasjonal handel. Norges handelsavtaler skal både bidra til at norsk næringsliv har gode og forutsigbare betingelser for eksport av varer og tjenester, og til det overordnede målet om bærekraftig utvikling for Norge og verden, herunder ivareta og fremme hensyn til klima, miljø og sikkerhet.

Det multilaterale regelbaserte handelssystemet i WTO er grunnplanken i norsk handelspolitikk. Det multilaterale rammeverket styrker utenlandske investeringer, næringsutvikling og konkurransekraft. Norge må jobbe for at bærekraftig utvikling får en sentral plass i WTO og inkluderes i fremtidige reformdiskusjoner.

For Norge er EØS-avtalen den viktigste handelsavtalen. Et harmonisert regelverk i EUs indre marked reduserer utfordringer norske bedrifter kan møte som følge av forskjellige krav i ulike markeder til produksjon, eier- og verdikjeder av hensyn til bærekraft og sikkerhet. Gjennom EØS-avtalen deltar Norge i EUs arbeid for en mer sirkulær økonomi. Lov om bærekraftige produkter og verdikjeder gjennomfører EU-regelverk om dette. Det gir gode muligheter for bedrifter som produserer for det indre marked og som kan holde høy bærekraftstandard. Det gir også næringslivet lettere tilgang på bærekraftige produkter og råvarer, og bedre og mer tilgjengelig produktinformasjon. Dette harmoniserte regelverket er den viktigste rammebetingelsen for å sikre konkurranseevne og grønn omstilling i norsk næringsliv. Norge har besluttet å innføre EUs karbongrensejusteringsmekanisme (CBAM) på lik linje med EU. CBAM skal hindre «karbonlekkasje» ved å prise utslipp av klimagasser fra produksjonen av bestemte varer som importeres til det indre markedet fra land utenfor EØS-området. Prisen tilsvarer kvoteprisen i EUs klimakvotesystem (EU ETS) som produsenter i EØS-området må betale for utslipp fra produksjonen av tilsvarende varer. Dette sikrer at norsk industri som har investert i ren produksjon, møter mer like konkurransevilkår når de konkurrerer med import, samtidig som tiltaket støtter globale klimamål. Det er pågående dialog med Kommisjonen og de andre EØS/EFTA-statene om innlemmelse i EØS-avtalen.

I tillegg har Norge bilaterale handelsavtaler med land utenfor EU. Betydningen av bilaterale eller regionale handelsavtaler tiltar i en tid hvor det multilaterale handelssystemet er under press. Norge forhandler frihandelsavtaler hovedsakelig gjennom Det europeiske frihandelsforbundet (*EFTA – European Free Trade Association*). I alle nåværende og fremtidige frihandelsavtaler tilstrebes det å inkludere omfattende kapitler om handel og bærekraftig utvikling for å støtte opp om bærekraftig handel. Disse inneholder forpliktelser om miljø, klima, arbeidstakerrettigheter og likestilling. Vi vil jobbe for å styrke disse forpliktelsene.

Overordnet om bærekraft i bilateralt bistandssamarbeid

Bilateral bistand er et viktig virkemiddel for å bidra til at fattige land skal kunne nå bærekraftsmålene. Klimaendringer forsterker sårbarheten i utviklingsland og truer bærekraftig utvikling. Bistand må bidra til å redusere denne sårbarheten.

Innenfor bilateral bistand prioriteres bl.a. tiltak for klimasmart landbruk, fornybar energi og klimatilpasning. Godt styresett og sterke institusjoner er avgjørende for at land selv skal kunne drive utviklingen videre. Derfor er støtte til kapasitetsbygging og institusjonsutvikling viktige områder for bilateral bistand.

Bærekraft i Utenriksdepartementets virksomhet

En tydelig klima- og miljøprofil i tråd med våre nasjonale og internasjonale forpliktelser er viktig for hvordan Norge framstår både ved utenriksstasjonene og hjemme. Etter flyttingen til det nye regjeringskvartalet inngår Utenriksdepartementet i departementsfellesskapets miljøstrategi for 2025–2030.

I tillegg arbeider Utenriksdepartementet for å redusere miljø- og klimaavtrykk i egen drift. I tråd med regjeringens klimastrategi for utenrikstjenesten skal departementet etablere et rammeverk som bistår norske utenriksstasjoner med å utarbeide egne planer og målsetninger for reduserte klimautslipp. Rammeverket vil knyttes til utenriksstasjonenes virksomhetsplaner mht. rapportering og måloppnåelse på klimautslipp fra bl.a. reiser, avfall og energibruk.

10 Rapport om norsk utviklingssamarbeid 2025

Nedenfor rapporteres det om samlet volum og fordeling av Norges offisielle bistand (ODA) i 2025 basert på bistand innrapportert til Organisasjonen for økonomisk samarbeid og utvikling (OECD), iht. regelverket til OECDs utviklingskomité DAC. Dette omfatter bistand under Utenriksdepartementet, Klima- og miljødepartementet, Finansdepartementet, Kunnskapsdepartementet og Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet. Flyktningutgifter i Norge som kan klassifiseres som ODA-bistand forvaltes av flere departementer og er også inkludert i statistikken.

For 2025 utgjør norsk offisiell bistand 58,9 mrd. kroner som tilsvarer 1,03 pst. av Norges bruttonasjonalinntekt (BNI) dette året. Det er en økning på 3,2 mrd. kroner fra 2024 (hvor nivået var 55,7 mrd. kroner). Det vises til vedlegg 1–6 for mer detaljerte oversikter.

Tabell 10.1 Samlet ODA-godkjent bistand fordelt på bistandstype, 2022–2025 (i mill. kroner og pst.)

Bistandstype	2022		2023		2024		2025	
Øremerket bistand[1]	37 117	75 %	45 300	77 %	41 897	75 %	44 277	75 %
Kjernestøtte til multilaterale organisasjoner[2]	10 122	20 %	10 777	18 %	11 136	20 %	11 741	20 %
Administrasjon	2 361	5 %	2 496	4 %	2 635	5 %	2 886	5 %
Totalt	49 600	100 %	58 572	100 %	55 668	100 %	58 904	100 %

[1] Inkluderer bilateral bistand, multi-bilateral bistand og triangulært samarbeid
[2] Tilsvarer multilateral bistand

Økningen i norsk bistand fra 2024 til 2025 skyldes bl.a. en økning på 2 mrd. kroner til Norfunds Klimainvesteringsfond og 750 mill. kroner til bistand til Palestina og Gaza som kom i tillegg til bistandsbudsjettet på 1 pst. av BNI i nysalderingen for 2025. I finansieringsavtalen *Funding Compact* har FNs medlemsland forpliktet seg til mer fleksibel og forutsigbar finansiering gjennom større andel kjernestøtte og økt bruk av fellesfond. Realiteten er imidlertid fortsatt svært høy andel øremerking. I 2024 hadde FN en nedgang i finansiering på 17 pst. Kjernestøtten utgjorde kun 18 pst. av totale bidrag og kun 12 pst. av alle frivillige bidrag, godt under målet om 30 pst. kjernestøtte. Kjernestøtten opprettholder FN-organisasjonenes tilstedeværelse, politiske ekspertise, normative funksjoner og evne til å bringe aktører sammen, som er FNs viktigste merverdi.

For Norge var andelen øremerket bistand 75 pst. i 2025, samme nivå som i 2024. Andelen kjernestøtte, 20 pst. i 2025, var også uendret fra året før.

Tabell 10.2 Samlet bistand fordelt på sektor, 2022–2025 (i mill. kroner og pst.)

Sektor	2022		2023		2024		2025	
Miljø og energi	7 817	16 %	8 064	14 %	9 443	17 %	14 597	25 %
Multilateral kjernestøtte	10 122	20 %	10 777	18 %	11 136	20 %	11 741	20 %
Nødhjelp	6 321	13 %	10 000	17 %	8 048	14 %	7 896	13 %
Kostnader i Norge og uspesifisert	7 433	15 %	7 118	12 %	6 729	12 %	5 938	10 %
Styresett, sivilt samfunn og konfliktforebygging	5 101	10 %	5 329	9 %	5 080	9 %	5 459	9 %
Multisektor og annet	2 960	6 %	6 341	11 %	5 535	10 %	4 347	7 %
Helse og sosiale tjenester	3 418	7 %	3 472	6 %	3 186	6 %	2 960	5 %
Økonomisk utvikling og tjenester	1 868	4 %	2 131	4 %	2 127	4 %	2 093	4 %
Utdanning	2 339	5 %	2 117	4 %	2 140	4 %	1 952	3 %
Produksjon og handel	2 221	4 %	3 224	6 %	2 244	4 %	1 922	3 %
Totalt	49 600	100 %	58 572	100 %	55 668	100 %	58 904	100 %

1 Inkluderer administrasjon.

Miljø og energi var i 2025 største sektor foran multilateral kjernestøtte, som følge av økt bistand til Ukraina der energisikkerhet er en viktig del av støtten. Andelen som går til humanitær innsats har normalt ligget på 13-14 pst. I 2023 var andelen til humanitær innsats svært høy grunnet ekstrabevilgningen til utviklingsland som var særlig rammet av ringvirkninger av krigen mot Ukraina og nødhjelpsrespons til Gaza. Også i løpet av 2024 og 2025 ble det gitt økt støtte til humanitær innsats i Palestina og Gaza.

Det høye nivået på kostnader i Norge skyldes i hovedsak ODA-godkjente flyktningutgifter knyttet til ankomster av ukrainere som følge av Russlands angrepskrig mot Ukraina og Utenriksdepartementet og underliggende etaters administrasjonskostnader.

Tabell 10.3 Samlet øremerket bistand[1] fordelt på hovedregion, 2022–2025 (i mill. kroner og pst.)

Hovedregion	2022		2023		2024		2025	
Europa	5 889	16 %	9 136	20 %	10 058	24 %	12 411	28 %
Afrika	7 752	21 %	10 223	23 %	8 361	20 %	8 238	19 %
Midtøsten	2 727	7 %	3 755	8 %	3 212	8 %	3 213	7 %
Asia og Oseania	3 067	8 %	3 235	7 %	2 985	7 %	2 544	6 %
Latin-Amerika og Karibia	1 473	4 %	1 432	3 %	1 908	5 %	2 130	5 %
Geografisk uspesifisert	16 209	44 %	17 519	39 %	15 374	37 %	15 741	36 %
Totalt	37 117	100 %	45 300	100 %	41 897	100 %	44 277	100 %

1 Inkluderer bilateral bistand, multi-bilateral bistand og triangulært samarbeid.

Europa er den regionen som mottar mest øremerket bistand. Det skyldes sivil og humanitær støtte til Ukraina og naboland gjennom Nansenprogrammet. Kategorien «geografisk uspesifisert» omfatter en stor andel støtte til Afrika sør for Sahara.

Tabell 10.4 Landfordelt[1] bistand fordelt på inntektskategori, i perioden 2022–2025 (i mill. kroner)

Inntektskategori	2022	2023	2024	2025
Minst utviklede land	7 411	8 516	6 722	6 744
Andre lavinntektsland	835	1 048	562	531
Andre lavere mellominntektsland	7 808	11 078	10 908	12 980
Høyere mellominntektsland[2]	2 693	3 258	5 061	5 046
Total landfordelt bistand	18 748	23 900	23 254	25 302
Andel landfordelt bistand til minst utviklede land og andre lavinntektsland[1]	44 %	40 %	31 %	29 %

[1] Landfordelt bistand omfatter bistand gitt til enkeltland. Det inkluderer ikke bistand til landene kodet som regionale og globale programmer/prosjekter eller bistand kodet som multilateral bistand (ikke-øremerkede bidrag til multilaterale bistandsaktører).
[2] Til og med 2023 er Indonesia og Palestina kategorisert som lavere mellominntektsland. Fra og med 2024 er disse kategorisert som høyere mellominntektsland, noe som er med på å forklare økningen i denne kategorien.

Reduksjonen i andelen av norsk bistand til minst utviklede land (MUL) de senere årene skyldes i stor grad økt bistand til Ukraina, som er et lavere mellominntektsland. I 2024 og 2025 ble Palestina fortsatt kategorisert som høyere mellominntektsland til tross for situasjonen i Gaza, noe som er med på å forklare økningen i denne kategorien.

Tabell 10.5 De ti største mottakerlandene av norsk landfordel bistand[1] i perioden 2022–2025 (i mill. kroner)

Land/områder	2022	2023	2024	2025
Ukraina	5 298	7 946	9 252	11 718
Palestina	668	1 212	1 336	1 746
Brasil	293	320	925	1 136
Sør-Sudan	676	826	618	705
Etiopia	869	847	673	681
Sudan	259	521	562	608
Afghanistan	728	841	576	600
Indonesia	785	733	1 031	585
Syria	831	1 048	569	531
Malawi	483	547	483	503

[1] Inkluderer landfordelt bilateral bistand, multi-bilateral bistand og triangulært samarbeid. Landfordelt bistand omfatter bistand gitt til enkeltland. Det inkluderer ikke bistand til landene kodet som regionale og globale programmer/prosjekter eller bistand kodet som multilateral bistand (ikke-øremerkede bidrag til multilaterale bistandsaktører).

Norges sivile støtte til Ukraina fortsatte å øke i 2025. Totalt ga Norge 12,5 mrd. kroner i sivil bistand til Ukraina og naboland gjennom Nansenprogrammet. Diskrepansen skyldes i hovedsak at bistanden til Moldova ikke er med i denne tabellen.

Den samlede bistanden til Palestina og palestinske flyktninger i regionen, inkludert støtte gjennom FNs organisasjon for palestinske flyktninger (UNRWA), kom opp i 2,16 mrd. kroner i 2025.

Tabell 10.6 Multilaterale organisasjoner: De største mottakerne av norsk bistand 2022–2025 (i mill. kroner)

	2022	2023	2024	2025
Verdensbankgruppen	4 608	7 369	6 570	5 190
Regionale utviklingsbanker	3 326	3 209	2 006	3 467
UNDP – FNs utviklingsprogram	1 058	1 062	2 296	2 731
WFP – Verdens matvareprogram	1 560	2 442	1 702	1 555
EC – Europakommisjonen	0,1			1 500
UNICEF – FNs barnefond	1 514	1 729	1 633	1 476
UNHCR – FNs høykommissær for flyktninger	1 044	1 299	1 366	1 371
GAVI – Vaksinealliansen	1 179	1 070	1 404	1 191
UNFPA – FNs befolkningsfond	1 129	1 213	1 106	1 189
MPTFO – FNs fondskontor[1]	1 126	1 171	609	1 016
10 største, totalt	*16 545*	*20 564*	*18 692*	*20 684*
Andre FN-organisasjoner	5 454	7 222	6 114	5 327
Andre multilaterale organisasjoner	3 491	3 961	4 261	4 709
Totalt	25 491	31 746	29 068	30 720

[1] FNs fondskontor administrerer felles giverfond og -finansieringsmekanismer i en rekke fattige land og land i krise og/eller konflikt.

De største multilaterale bidragene fra Norge kanaliseres gjennom Verdensbankgruppen, dernest de regionale utviklingsbankene, FNs utviklingsprogram (UNDP), Verdens matvareprogram (WFP), Europakommisjonen og FNs barnefond (UNICEF). Europakommisjonen er femte største mottaker. Dette gjelder en utbetaling på 1 500 mill. kroner under kap. 159 *Regionbevilgninger,* post 73 *Ukraina og naboland*, kanalisert gjennom EUs Ukraine Investment Framework, som skal mobilisere offentlige og private investeringer for å gjenoppbygge Ukraina etter ødeleggelsene av Russlands angrepskrig.

Tabell 10.7 Norske frivillige organisasjoner: De seks største mottakerne av norsk bistand i 2022–2025 (i mill. kroner)

	2022	2023	2024	2025
Norges Røde Kors	1 510	2 332	1 607	1 819
Flyktninghjelpen	1 506	2 054	1 752	1 770
Kirkens Nødhjelp	751	1 036	660	939
Norsk Folkehjelp	581	777	550	784
Redd Barna Norge	403	522	593	363
Regnskogfondet	229	208	248	207
Andre	2 242	2 238	2 252	2 061
Totalt	7 223	9 168	7 663	7 943

De fem største organisasjonene mottok om lag 71 pst. av støtten til norske frivillige organisasjoner i 2025.

Flyktninghjelpen inkludert beredskapsstyrken NORCAP, Norges Røde Kors, Kirkens Nødhjelp, Norsk Folkehjelp, Redd Barna Norge og Caritas Norge var blant organisasjonene som Utenriksdepartementet hadde inngått flerårige partnerskapsavtaler med under kap. 150 *Humanitær bistand*, post 70 *Nødhjelp og humanitær bistand*. Norsk innsats gjennom sivilt samfunn ble støttet fra flere kapitler i henhold til formål, hvorav kap. 150 *Humanitær bistand*, kap. 170 *Sivilt samfunn* og kap. 159 *Regionbevilgninger*, står for de største andelene.

En mer detaljert oversikt på kapittel og post framgår av vedlegg 2 Bistand gjennom norske frivillige organisasjoner og stiftelser.

Tabell 10.8 Bistand fordelt på type avtalepartner (inkludert administrasjonskostnader), 2022–2025 (i mill. kroner og pst.).

	2022		2023		2024		2025	
Offentlige aktører	10 846	22 %	10 387	18 %	11 129	20 %	12 163	21 %
Norske offentlige aktører	8 539	17 %	8 512	15 %	8 394	15 %	9 894	17 %
Offentlige aktører i andre giverland	765	2 %	656	1 %	443	1 %	433	1 %
Offentlige aktører i utviklingsland	1 542	3 %	1 219	2 %	2 292	4 %	1 836	3 %
Frivillige organisasjoner/ stiftelser	10 263	21 %	13 137	22 %	11 762	21 %	12 247	21 %
Norske	7 223	15 %	9 168	16 %	7 663	14 %	7 943	13 %
Internasjonale	1 489	3 %	1 736	3 %	1 890	3 %	1 897	3 %
Andre donorland	725	1 %	1 236	2 %	1 317	2 %	1 448	2 %
Lokale	826	2 %	998	2 %	893	2 %	958	2 %
Privat sektor	253	1 %	369	1 %	415	1 %	330	1 %
Norsk privat sektor	205	0 %	194	0 %	233	0 %	167	0 %
Privat sektor i andre giverland	15	0 %	44	0 %	84	0 %	99	0 %
Privat sektor i utviklingsland	34	0 %	131	0 %	97	0 %	64	0 %
Multilaterale organisasjoner	25 491	51 %	31 746	54 %	29 068	52 %	30 720	52 %
Offentlig-privat samarbeid	238	0 %	346	1 %	559	1 %	438	1 %
Nettverk og uspesifisert	149	0 %	90	0 %	100	0 %	121	0 %
Administrasjonskostnader	2 361	5 %	2 496	4 %	2 635	5 %	2 886	5 %
Totalt	49 600	100 %	58 572	100 %	55 668	100 %	58 904	100 %

52 pst. av total norsk bistand ble kanalisert gjennom multilaterale organisasjoner i 2025, det samme som i 2024. Støtten gjennom norske frivillige organisasjoner utgjorde 13 pst. i 2025 mot 14 pst. i 2024.

11 Nansen-programmet for Ukraina og naboland: energisikkerhet, demokratisk motstandskraft og vinterrespons

Dette kapittelet utdyper tre satsingsområder i den sivile støtten gjennom Nansen-programmet i perioden fra fullskalainvasjonen til og med 2025: energisikkerhet, demokratisk motstandskraft og vinterrespons. Rapporten dekker ikke hele bredden i Nansen-programmet. For samlet rapportering om den sivile innsatsen i 2025, vises det til del II.

Resultater fra utvalgte satsingsområder i den sivile støtten til Ukraina

Siden Russlands fullskalainvasjon i februar 2022 har Ukraina stått imot en krig som i økende grad også er rettet mot samfunnets evne til å fungere. Likevel har Ukraina fortsatt å fungere som stat og samfunn. Offentlige tjenester er opprettholdt, økonomien og finanssystemet har fortsatt å virke. Ødelagt infrastruktur er reparert, ofte flere ganger, og Ukraina har videreført reformer og tilnærmingen til EU.

Ukrainerne har selv båret denne innsatsen. Myndigheter, kommuner, offentlige ansatte, bedrifter, sivilsamfunn, lokalsamfunn og husholdninger har holdt tjenester og produksjon i gang, reparert infrastruktur, mobilisert egne ressurser og utviklet nye arbeidsmåter. Samtidig har omfattende internasjonal støtte fra mange land gitt staten og samfunnet større handlingsrom til å møte belastningene. Norge er ett av dem.

Gjennom Nansen-programmet, etablert av Stortinget i 2023, gir Norge både militær og sivil støtte. Med regjeringens budsjettforslag for 2027 vil programmet bli utvidet til 344,5 mrd. kroner for perioden 2023–2030. Siden starten av fullskalakrigen og fram til desember 2025 har Norge bidratt med 37,3 mrd. kroner i sivile midler til Ukraina og Moldova.

Norsk støtte skal bidra til at Ukraina selv kan bestemme over egen fremtid. Ukrainas behov skal ligge til grunn for innsatsen. Norsk støtte skal være etterspurt, effektiv og fleksibel. Den flerårige innretningen av Nansen-programmet gir Ukraina og samarbeidspartnerne forutsigbarhet. Samtidig er programmet bevisst fleksibelt: Midler kan omprioriteres når krigens utvikling eller nye angrep skaper akutte behov. Denne kombinasjonen av langsiktighet og fleksibilitet er en viktig forutsetning for at støtten skal være relevant i en situasjon preget av stor usikkerhet.

For forvaltningen av norsk støtte gjennom Nansen-programmet er en endringsteori om at Ukraina selv skal kunne bestemme over egen fremtid lagt til grunn. Rammeverket til endringsteorien viser hvordan ulike deler av den sivile støtten, gjennom resultater på flere nivåer, samlet skal bidra til dette målet. Det knytter konkrete tiltak til bredere resultater: at kritiske samfunnsfunksjoner opprettholdes, styresettet forbedres i tråd med kravene til EU-kandidatland og at liv reddes, nød lindres og menneskelig verdighet ivaretas. Støtte til statsfinansiell stabilitet, energi og offentlige institusjoner bidrar til at staten og grunnleggende tjenester kan fungere. Humanitær innsats, minerydding, rettshjelp og støtte til sivilsamfunn og næringsliv bidrar samtidig til beskyttelse av sivile, reformer og økonomisk aktivitet. Sammenhengene bygger på tilgjengelig kunnskap, erfaringer fra gjennomføring og løpende vurderinger av utviklingen og behovene i Ukraina. Når disse innsatsene trekker i samme retning, styrkes Ukrainas evne til å holde samfunnet i gang, bygge motstandskraft og selv bestemme over egen framtid.

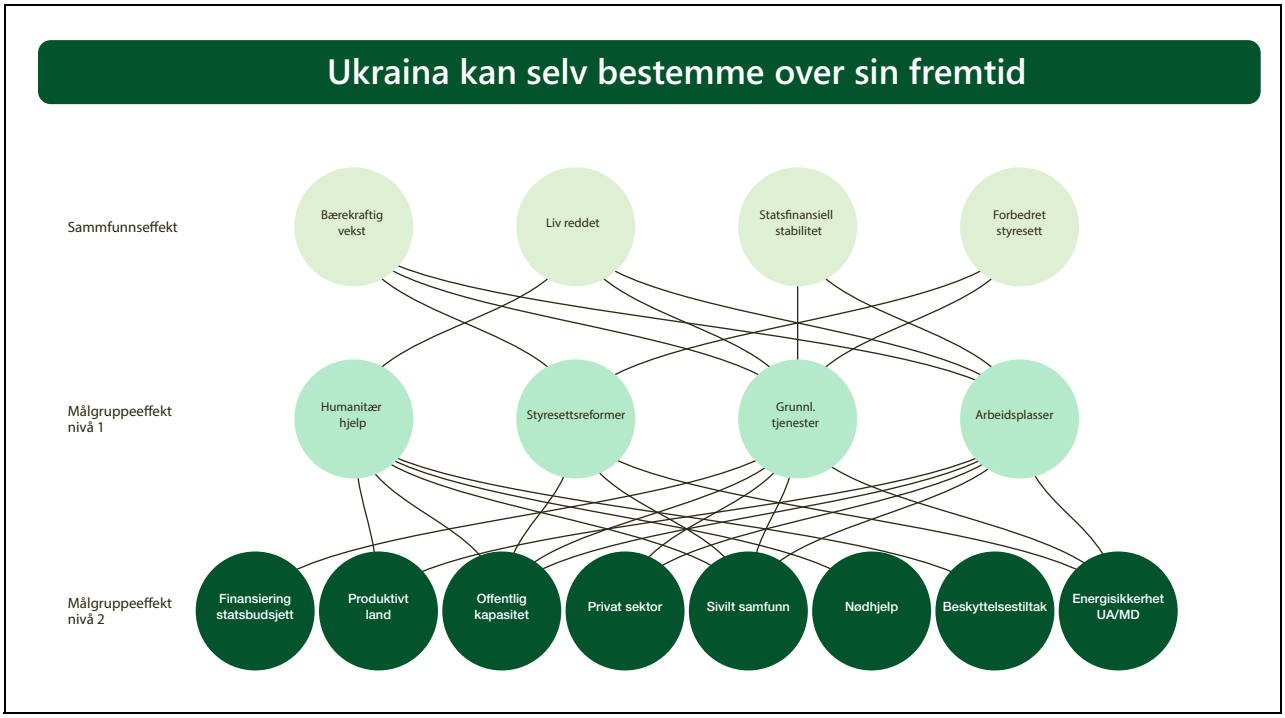

Figur 11.1 Endringsteori for forvaltningen av Nansen-programmet, Norad 2026

Nansen-programmet omfatter et bredt spekter av partnere og tiltak. Dette dypdykket belyser energiforsyning og energieffektivisering, antikorrupsjon, mediefrihet og valgintegritet, samt vinterrespons. Fremstillingen legger særlig vekt på sammenhenger, utfordringer, risiko og lærdommer som supplerer resultatrapporteringen under kapitel 159, *Regionbevilgninger*, post 73 *Ukraina og naboland*, i del II.

Samlet viser disse områdene hvordan norsk støtte, forankret i lokale behov og prioriteringer og gjennomført i samarbeid med ukrainske og internasjonale partnere, bidrar både til umiddelbar respons og til mer langsiktig motstandskraft.

Flere tiltak er fortsatt i tidlige faser og vil først gi fulle resultater i 2026–2027. Gjennomføringstiden påvirkes av krigskonteksten, komplekse anskaffelsesprosesser – spesielt i energisektoren – begrenset lokal kapasitet og mangel på kvalifisert arbeidskraft.

Regjeringen understreket i Meld. St. 8 (2023–2024) *Nansen-programmet for Ukraina* at støtte til Ukraina kan innebære høyere risiko enn normalt i norsk bistand. I lys av behovet for å gi Ukraina nødvendig og rask støtte har Stortinget akseptert dette, noe Riksrevisjonen også legger til grunn. Risikoen håndteres langs tre linjer: støtte til Ukrainas antikorrupsjonsarbeid og reformer, styrket kapasitet i forvaltning rundt kontroll og risikostyring samt et etablert varslingssystem der støtte kan fryses, kreves tilbake eller omprioriteres ved mislighold.

Energiforsyning og energieffektivisering understøtter kritiske samfunnsfunksjoner i Ukraina og Moldova

Energistøtten må ses i sammenheng med både akutt beredskap og behovet for et mer effektivt, desentralisert og mindre sårbart energisystem. Dette innebærer løpende avveininger mellom tiltak som gir rask virkning og investeringer som styrker langsiktig robusthet, energieffektivitet og tilpasning til europeiske klima- og energikrav.

Innsatsen har hatt som formål å sikre fortsatt drift av samfunnskritiske funksjoner som oppvarming, vannforsyning, avløp og andre grunnleggende kommunale tjenester i områder rammet av langvarige strømbrudd og gjentatte angrep på energiinfrastruktur.

Samtidig illustrerer innsatsen noen tydelige dilemmaer. Gjennomføringen skjer i en situasjon der nye angrep skaper nye skader og endrer prioriteringene på bakken. Det innebærer at utstyr som er anskaffet ikke alltid kan tas i bruk så raskt som planlagt, blant annet fordi tilknyttet infrastruktur er skadet, det må gjøres nye tekniske vurderinger, sikkerhetshensyn må ivaretas og lokal kapasitet til installasjon og igangsettelse kan være begrenset.

Videre viser erfaringene hvor krevende det er å installere energiutstyr i et land som Ukraina, der det er kritisk mangel på kvalifisert arbeidskraft og utenlandsk personell i liten grad er tilgjengelig. Avansert energiutstyr krever teknisk kompetanse til prosjektering, installasjon, drift og vedlikehold, noe som kan føre til forsinkelser.

Akutt energiberedskap og opprettholdelse av kritiske tjenester

Russiske angrep på energisystemet rammer produksjon, transmisjon, distribusjon, gassinstallasjoner og stadig mindre enheter som transformatorstasjoner. Dette skaper akutte behov for gassimport, reparasjonsutstyr, reservekapasitet, strømimport og fysisk sikring. Norsk støtte bidrar til å holde kritiske samfunnsfunksjoner i drift og redusere sårbarheten gjennom de ulike sesongene.

Etter flere krevende vintre var angrepene vinteren 2025/2026 de mest omfattende mot gassinfrastruktur siden fullskalakrigen startet i 2022. Dette kom midt i en situasjon der over halvparten av Ukrainas energisystem allerede var helt eller delvis ødelagt. Det rammet både landets forsvarsevne og hverdagen til millioner av sivile.

Gjennom støtte kanalisert via Den europeiske bank for gjenoppbygging og utvikling (EBRD) har Norge bidratt til å finansiere gass. Kraftproduksjonen og energitilgangen ville vært langt lavere uten støtten. Det er et samlet og vesentlig resultat av energibistanden til Moldova og Ukraina.

Den norske støtten til energisektoren har bidratt til akutt energiberedskap og opprettholdelse av kritiske tjenester. Dette omfatter støtte til reservekraft, distribuert kraftproduksjon og utstyr som styrker robustheten i gassforsyningen. Sammen med andre givere, bidro norsk støtte gjennom FNs utviklingsprogram (UNDP) til å opprettholde og gjenopprette energiforsyning. Leveranser av kritisk utstyr, blant annet kraftvarmeanlegg og transformatorer, styrket energisystemets robusthet og reduserte konsekvensene av omfattende skader på energiinfrastrukturen. Gjennom et program i Verdensbankens flergiverfond Ukraine Relief, Recovery, Reconstruction and Reform Trust Fund (URTF), ble det, med støtte fra Norge, levert nødutstyr til Ukrainas strømnett over hele landet.

Desentralisert og lokal energimotstandskraft

Norsk støtte bidrar til å styrke Ukrainas energisikkerhet og gjøre energiforsyningen mindre sårbar gjennom småskala kraftproduksjon, batterier og desentraliserte energiløsninger for kritiske samfunnsfunksjoner. Dette gjelder særlig sykehus, skoler, vannforsyning, varme og andre kommunale tjenester, der lokale løsninger kan bidra til å opprettholde tjenester selv når sentrale systemer rammes. Dette er særlig viktig i et energisystem preget av høy energiintensitet, lav effektivitet og sårbar sentral infrastruktur.

Gjennom UNDP og Den nordiske grønne banken (NEFCO) støttes småskala energiproduksjon, batterilagring og energieffektivisering i skoler, sykehus, vannforsyning og andre kommunale tjenester. Dette bidrar til å sikre kontinuitet for kritiske tjenester ved strømbrudd, samtidig som lokal beredskap og energimotstandskraft styrkes. Dessuten støttes Ukraina samtidig i overgangen mot et mer energieffektivt og motstandsdyktig system i tråd med EUs krav.

Gjennom støtte til UNDP ble det installert solcelleanlegg med batterilagring for kritiske funksjoner, samt igangsatt hybride energiløsninger ved sykehus og skoler med betydelig samlet produksjons- og lagringskapasitet. Selv om dette gir begrenset kapasitet i nasjonal energisammenheng, illustrerer tiltaket betydningen av å kombinere større systemtiltak med mindre, lokalt målrettede løsninger. Et batteri kan gi viktig reservekapasitet til kritiske funksjoner. Samlet skal disse tiltakene styrke evnen til å opprettholde helse-, oppvarmings- og vannforsyningstjenester under strømbrudd. Dette illustrerer også en viktig lærdom: Små tiltak kan ha stor verdi når de er målrettet mot kritiske funksjoner. I en krigskontekst kan verdien av et begrenset anlegg være høy dersom det opprettholder drift i et sykehus, en skole eller en vannforsyning under avbrudd.

Grønn gjenoppbygging og energieffektivisering

Gjenoppbyggingen handler ikke bare om å erstatte ødelagt infrastruktur, men også om å redusere framtidig sårbarhet gjennom lavere energiforbruk, høyere effektivitet, renere teknologier og mindre importavhengighet. Både Ukraina og Moldova har høy energiintensitet, der Ukraina ligger om lag 2-3 ganger, og Moldova om lag 1,5-2 ganger, over EU-gjennomsnittet. Dette skyldes blant annet ineffektiv bygningsmasse, utdatert infrastruktur og høyt energitap i systemene.

Gjennom støtte til NEFCO, UNDP, Det tyske bistandsdirektoratet (GIZ), EBRD-fondet Eastern Europe Energy Efficiency and Environment Partnership Fund (E5P) og Verdensbanken bidrar Norge til rehabilitering og modernisering av kri-

tisk infrastruktur som bygg, vann- og avløpssystemer, kollektivtransport og andre grønne investeringer. Dette gjør norsk støtte relevant både for gjenoppretting av kritiske tjenester, en mer bærekraftig og robust energiframtid, og for landenes EU-integrasjon og oppfyllelse av europeiske klima- og energikrav.

I Ukraina er det oppnådd konkrete resultater gjennom lokale investeringer i grønn energi og effektivisering, som solkraftanlegg ved kommunale vann- og avløpsanlegg. Dette er tiltak som har styrket kontinuiteten i kritiske tjenester og redusert sårbarheten for strømbrudd.

Norsk støtte gjennom GIZ styrket energimotstandskraften i ukrainsk næringsliv. Støtten gjorde det mulig for mikro- og småbedrifter å investere i lokal energiproduksjon og energilagring. Bedriftene får opprettholdt sin virksomhet, samtidig som energiforstyrrelser i arbeidstiden reduseres.

Norsk støtte til energisektoren i Moldova har bidratt til økt energisikkerhet og til å redusere sårbarheten i en periode preget av vedvarende energikrise. Samtidig som en betydelig del av landets gassbehov ble dekket, ble støtten gradvis dreid mot tiltak som styrket husholdningenes energisikkerhet og fremmet energieffektivisering og lokal produksjon av fornybar energi.

Den norske støtten bidro også til å dempe de sosiale konsekvensene av høye energipriser og økende levekostnader. Gjennom UNDP fikk husholdninger støtte til oppvarming via Moldovas energisårbarhetsfond. Innsatsen bidro til redusert energifattigdom og styrket motstandskraften blant sårbare husholdninger i en situasjon preget av høye energi- og matpriser.

Norsk støtte har bidratt til mer varige forbedringer i energisikkerhet og energieffektivitet i Moldova og Ukraina. Gjennom GIZ har husholdninger i Moldova fått tilgang til energieffektive apparater, som reduserte strømutgiftene deres. Gjennom E5P-fondet bidro Norge til betydelige energieffektiviseringstiltak i begge land. Støtten styrket energieffektiviteten i offentlige bygg og boliger, reduserte energiforbruket og naturgassavhengigheten, og forbedret tjenestetilbudet for et stort antall innbyggere. Norge har støttet fondet siden før Russlands fullskalainvasjon av Ukraina, som del av et langsiktig engasjement for energieffektivisering og grønn omstilling i regionen.

Norge bidro også til å styrke de institusjonelle rammene for energieffektivisering og lokal energiproduksjon. Gjennom Verdensbankens flergiverfond M-GROW ble rammeverket for energieffektivisering av offentlige bygg videreutviklet i Moldova. Støtten gjennom UNDP bidro samtidig til etablering av lokale løsninger basert på fornybar energi, som la grunnlag for en mer desentralisert og bærekraftig energisektor.

Samlet sett viser resultatene at norsk støtte bidrar til både gjenoppbygging og modernisering av energisystemene i Ukraina og Moldova, med effekter for energieffektivitet, utslipp og forsyningssikkerhet.

Styring, reform og integritet i energisektoren

Energisikkerhet er også et spørsmål om styring. Korrupsjonsskandaler og svak selskapsstyring i statseide energiselskaper kan undergrave tillit, forsinke investeringer og svekke giverstøtte. Norsk støtte og dialog bidrar derfor også til bedre selskapsstyring, sterkere kontrollmekanismer, større åpenhet og reformer som styrker sektoren over tid. Dette er særlig viktig i lys av Ukrainas EU-tilnærming, behovet for investortillit og reformer i statseide selskaper som Naftogaz, Energoatom og Ukrenergo.

Ukrainas parlament vedtok i januar 2025 lov nr. 9381, som skal styrke det regulatoriske rammeverket for investeringer i desentralisert og bærekraftig energi. Loven ble utarbeidet med faglig støtte fra UNDP, finansiert blant annet av Norge. Loven skal forenkle konsesjons- og tilknytningsprosesser, redusere administrative barrierer og legge bedre til rette for investeringer i distribuert kraftproduksjon, herunder fornybar energi. Dette kan bidra til raskere utbygging av energiløsninger som styrker Ukrainas energisikkerhet og motstandsdyktighet.

Resultatene viser at norsk støtte bidrar til å opprettholde kritiske energitjenester og styrke lokal energimotstandskraft, men gjennomføringen preges samtidig av betydelige utfordringer. Prosjektene gjennomføres i en krigskontekst og under pressede administrative rammevilkår, som gir lange og uforutsigbare anskaffelsesprosesser, kapasitetsbegrensninger i kommuner og behov for ekstern prosjektbistand. Mangel på kvalifisert arbeidskraft og svak lokal implementeringskapasitet bidrar til forsinkelser og økte kostnader.

Innsats i energisektoren innebærer samtidig forhøyet korrupsjonsrisiko, gitt sektorens sårbarhet og de alvorlige korrupsjonssakene som har preget sektoren. Enkelte tiltak blir utsatt eller omprioritert som følge av finansieringsbegrensninger og sikkerhetssituasjonen, og det er i flere tilfeller begrenset tilgang på fullstendige effektdata. Dette innebærer at resultater i stor grad rea-

liseres gradvis, og at gjennomføringsrisikoen fortsatt er høy.

Samlet sett viser resultatene at norsk støtte både bidrar til å opprettholde kritiske energitjenester på kort sikt og til å støtte en gradvis modernisering av energisystemene i Moldova og Ukraina. Samtidig er dette et område der resultater ikke følger en lineær utvikling. Innsatsen skjer i et spenn mellom akutt krisehåndtering, vinterberedskap, gjenoppbygging, reform og grønn omstilling, der nye angrep og skiftende behov fortløpende påvirker prioriteringene. Erfaringene viser at det ofte må tas valg mellom løsninger som gir rask effekt, og løsninger som i større grad bygger framtidig robusthet, effektivitet og bærekraft. I praksis er utfordringen derfor ikke å velge mellom kortsiktig respons og langsiktig transformasjon, men å koble dem best mulig. Verdien av innsatsen må også vurderes i lys av alternativet: ytterligere systemsvikt, større humanitære konsekvenser og svekket nasjonal motstandskraft.

Antikorrupsjon, mediefrihet og valgintegritet styrker demokratisk motstandskraft

Moldova og Ukraina har de siste årene hatt fremgang i reformarbeidet innen menneskerettigheter, demokrati, ansvarliggjøring, antikorrupsjon og rettsstat. Reformene er viktige for landenes samfunnsutvikling og demokratiske motstandskraft, og inngår samtidig i arbeidet med å møte kravene til EU-kandidatland. Det har også vært tilbakeslag og vedvarende utfordringer, blant annet innen korrupsjonsbekjempelse, institusjonell uavhengighet og gjennomføring av vedtatte reformer.

I en kontekst preget av krig, høy korrupsjonsrisiko, desinformasjon og eksterne påvirkningsoperasjoner er demokratisk motstandskraft tett knyttet til evnen til å gjennomføre legitime reformprosesser. Når sivilsamfunnsaktører og uavhengige medier kan overvåke myndigheter, avdekke korrupsjon, formidle faktabasert informasjon og mobilisere til offentlig deltakelse, styrkes grunnlaget for ansvarlig styring og bredere samfunnstillit.

Nansen-programmets støtte til sivilt samfunn, uavhengige og redaktørstyrte medier og demokratisk deltakelse bidrar til å styrke forutsetningene for legitime reformprosesser, bedre offentlig kontroll og økt tillit mellom myndigheter og befolkning.

I 2024 ble det etablert en støtteordning for ukrainsk sivilsamfunn. Ved utgangen av 2025 har Nansen-programmet støttet rundt 300 ukrainske sivilsamfunnsorganisasjoner i deres arbeid med demokratisk deltakelse, menneskerettigheter, antikorrupsjon, undersøkende journalistikk og kvinners deltakelse i gjenoppbyggingen. Støtten til uavhengige medier og sivilsamfunn hadde særlig stor rekkevidde, også i frontnære områder, og bidrar blant annet til å styrke lokal kontroll med offentlige midler, avdekke korrupsjonsrisiko og motvirke desinformasjon. Målsetting for denne bistanden må være langsiktig. Støtten sender likevel umiddelbart viktige signaler om, og gir forutsetninger for, maktbalansen i det fremtidige ukrainske samfunnet.

For eksempel bidro nettverket av vaktbikkjeorganisasjoner og medier gjennom Institute of War and Peace Reporting (IWPR) til rapporterte tilfeller av økt myndighetsrespons, inkludert endringer i offentlige anskaffelser, rettslige prosesser og ansvarliggjøring av offentlige tjenestepersoner. Arbeidet bidro samtidig til rapporterte besparelser og til at kontrakter ble satt under gransking.

Støtten til sivilsamfunn og antikorrupsjonsarbeid bidro også til økt offentlig ansvarliggjøring og motstandskraft mot demokratisk tilbakegang. Partnere som Automaidan mobiliserte sommeren 2025 mot lovforslag som truet uavhengigheten til Ukrainas antikorrupsjonsinstitusjoner, samtidig som systematisk overvåking av antikorrupsjonsdomstolen styrket offentlig kontroll og innsyn. Undersøkende medier som Bihus.Info nådde over 25 millioner visninger med reportasjer og forklarende innhold om korrupsjon og ansvarliggjøring.

Uavhengige medier ble samtidig styrket som en del av den demokratiske infrastrukturen. Gjennom medieorganisasjoner som World Association of News Publishers (WAN-IFRA) og partnere ble lokale og regionale medier styrket gjennom organisasjonsutvikling, mentorordninger og støtte til undersøkende journalistikk. Programmet bidro til styrket likestilling og lederskap, blant annet gjennom lederutvikling for kvinnelige medieledere og tiltak for tryggere og mer inkluderende arbeids- og redaksjonsmiljøer.

Norge har støttet Europarådets arbeid i Ukraina i flere år. Sammen med flere andre givere, støtter Norge Europarådets arbeid for å bistå ukrainske myndigheter i å tilpasse lovgivning og rettspraksis til europeiske standarder gjennom Europarådets handlingsplan for Ukraina (2023–2026). Arbeidet så langt vektlegger grunnlaget og forutsetningene for en rettsstat – nødvendige trinn i en lang prosess. Med støtte fra Europarådet ble det i 2025 nedsatt en arbeidsgruppe i parlamentets komité for ytringsfrihet som utarbeidet en lovpakke for å motvirke strategiske søksmål mot offentlig deltakelse. Slike søks-

mål brukes primært for å skremme, belaste eller bringe kritikere til taushet. Lovpakken er et sentralt element i Europarådets prosjekt for presse- og mediefrihet.

Støtten har også bidratt til å styrke innsatsen mot straffrihet for lovbrudd mot journalister og til å bedre samarbeidet mellom mediene, politiet og påtalemyndigheten. I samarbeid med Ukrainas kulturdepartement er det gjennomført tiltak for å styrke kompetansen om etterforskning av lovbrudd mot journalister og om anvendelsen av internasjonale standarder og relevant praksis fra Den europeiske menneskerettsdomstolen. Europarådet har også bidratt med vurderinger av lovutkast og bestemmelser som berører journalister og sivilsamfunnsaktører.

Samlet har støtten til demokratisk motstandskraft i Ukraina bidratt til mer robuste uavhengige medier og sivilsamfunnsaktører, styrket undersøkende journalistikk og økt offentlig ansvarliggjøring. Videre oppfølging og evaluering vil gi bedre grunnlag for å vurdere langsiktig effekt og bærekraft.

I Moldova var støtte til demokratisk motstandskraft særlig knyttet til valgintegritet, institusjonell beredskap og evnen til å motvirke russiske påvirkningsoperasjoner. Moldova ble i 2024–2025 utsatt for omfattende russiske påvirkningsoperasjoner som forsøkte å påvirke velgere, svekke institusjoner og undergrave tilliten til demokratiske prosesser. Norsk støtte bidro til å styrke motstandskraften mot slik påvirkning gjennom sikrere valg, bedre institusjonell beredskap og et mer robust informasjonsøkosystem. Gjennom norsk valgstøtte via UNDP ble Moldovas rettslige og institusjonelle rammeverk for frie og rettferdige valg styrket. Åtte lovendringer bidro til å tette kritiske smutthull knyttet til blant annet ulovlig politisk finansiering, uregulerte tredjepartskampanjer og digital politisk reklame.

Kapasiteten hos Moldovas sentrale valgkommisjon og politi- og påtalemyndigheter ble samtidig styrket, blant annet gjennom opplæring av politibetjenter i å avdekke stemmekjøp, ulovlig valgfinansiering og bruk av kryptovaluta. Oppgraderte digitale systemer og styrket cyberberedskap gjorde det også mulig å håndtere store digitale angrep på valgdagen høsten 2025.

Norsk støtte bidro til å styrke lokale aktørers evne til å forebygge og motvirke desinformasjon. Uavhengige medier og sivilsamfunnsorganisasjoner fikk bedre kapasitet til å analysere desinformasjonstrender, tilpasse innhold til utsatte målgrupper og møte påvirkningsforsøk med tidlig, faktabasert respons. Under energikrisen vinteren 2024/2025 bidro partnerne til å snu et informasjonsbilde preget av russiskvennlig desinformasjon. Lokal beredskap ble styrket gjennom blant annet opplæring av offentlige ansatte i strategisk kommunikasjon, krisehåndtering og respons på desinformasjon.

Europarådets handlingsplan bidro i tillegg til å styrke demokratisk robusthet gjennom støtte til valgintegritet, bedre håndtering av ulovlig finansiering og kapasitetsbygging for sivilsamfunn, media og unge for inkluderende og transparente valg.

Samlet bidro norsk støtte i 2024–2025 til at Moldova kunne gjennomføre to valg og en EU-folkeavstemning som internasjonale observatører vurderte som legitime, til tross for et svært krevende trusselbilde. Samtidig illustrerte valgene at Moldova fortsatt står overfor betydelige sårbarheter, blant annet knyttet til lovverk, digitale plattformer og organiserte påvirkningsnettverk.

Dette viser at et lite land kan stå imot russiske påvirkningsoperasjoner når demokratisk motstandskraft bygges bredt og systematisk. Målgruppestudier viser økt motstandskraft mot desinformasjon, samt holdningsendringer i mer demokratisk og europeisk retning.

Resultatene viser at norsk støtte har bidratt til sterkere offentlig kapasitet, men også at gjennomføringen skjer under krevende forhold. I Ukraina preges innsatsen av krig, sikkerhetsutfordringer, høy arbeidsbelastning og mangel på personell. I Moldova er utfordringene knyttet til begrenset administrativ kapasitet og personell, lave lønninger i offentlig sektor og en importavhengig økonomi som er sårbar for geopolitiske spenninger, samtidig som landet håndterer store ringvirkninger av krigen i nabolandet.

Flere tiltak har gitt tydelige og målbare resultater i form av nye systemer, strategier, opplæringsløp og institusjonelle ordninger. Samtidig er det i flere tilfeller for tidlig å si hvor varige effektene vil være, og i hvilken grad resultatene vil bli institusjonalisert. Samlet peker resultatene likevel i retning av sterkere institusjoner som er bedre rustet til å møte kravene til europeisk integrasjon og samtidig ivareta statens kjernefunksjoner under press.

Vinterrespons og humanitær innsats lindrer nød og redder liv

Den uvanlig kalde vinteren 2025/2026 i Ukraina var den fjerde hele vinteren siden Russlands fullskalainvasjon og var preget av gjentatte målrettede angrep på strøm-, varme- og vanninfrastruk-

tur. Angrepene rammet store deler av landet, og førte til langvarige strømbrudd og avbrudd i grunnleggende tjenester for flere millioner av mennesker. Dette gjorde hverdagen krevende for alle, og spesielt for fordrevne familier, eldre og andre sårbare grupper.

Humanitær innsats var avgjørende, både for å møte akutte behov og for å opprettholde tjenester som var nødvendige for å komme gjennom vinteren med helse og verdighet i behold. Vinterresponsplanen 2025/2026 viderefører prioriteringer i FNs humanitære behovs- og responsplan for Ukraina for 2025 og omfatter over 1,7 millioner mennesker i perioden oktober 2025 til mars 2026, inkludert om lag 1,3 millioner ikke-fordrevne konfliktberørte personer. Humanitære aktører støttet av Norge bidro blant annet med boligreparasjoner, reparasjon av kritisk infrastruktur, samt sikring av helsetjenester og matforsyning.

Samtidig førte vinteren til økte utgifter for befolkningen, og kontantstøtte var derfor et viktig virkemiddel for å dekke grunnleggende behov. Kontantoverføringer ga berørte husholdninger mulighet til selv å prioritere de mest presserende behovene gjennom vinteren. FNs høykommissær for flyktningers (UNHCR), Flyktninghjelpen og Caritas nådde tusenvis av personer i Moldova og Ukraina med kontantstøtte og vinterhjelp. Støtten bidro til bedre boforhold, redusert stress og økt evne til å bli boende i tryggere, varmere og mer levelige hjem. For eksempel oppga 91 pst. av UNHCRs mottakere at de brukte støtten til brensel og ved, 88 pst. rapporterte forbedrede boforhold, og 77 pst. opplevde redusert stressnivå.

Samtidig viser tilbakemeldingene fra mottakerne at behovene fortsatt oversteg tilgjengelig støtte. Over halvparten av UNHCRs mottakere oppga at brenselet de kjøpte ikke var tilstrekkelig for hele vinteren, og i Moldova klarte kun 9 pst av husholdningene som mottok støtte fra Flyktninghjelpen å dekke alle strømutgiftene. Dette understreker både betydningen av kontantoverføringer som et effektivt og verdig virkemiddel, og det vedvarende økonomiske presset på husholdninger som rammes av krigen og energikrisen.

Vinterresponsen handlet ikke bare om å nå enkeltpersoner direkte med varer eller kontanter, men også om å holde kritiske lokale systemer i drift. Når vannsystemer, fjernvarme og sanitærtjenester svikter, øker belastningen raskt på både husholdninger og lokalsamfunn. Kirkens Nødhjelp prioriterte å gjenopprette fjernvarme og vannforsyning i krigsutsatte områder.

Helse var en annen sentral del av vinterresponsen fordi tilgang til strøm, varme, vann og sanitære forhold er grunnleggende for å opprettholde helsetjenester og forebygge sykdom. Når strøm og oppvarming svikter, blir også helsetjenestene raskt svekket. En uavhengig undersøkelse gjennomført av FNs barnefond (UNICEF) fra forrige års vinterrespons (2024–2025) viser hvor krevende situasjonen fortsatt var for befolkningen: én av fem familier oppga helseproblemer knyttet til lave temperaturer innendørs. Verdens helseorganisasjon (WHO) støttet vinterresponsen 2025–2026 ved å installere varmeanlegg, utstyre sykehus med vannbehandlingsstasjoner og installere generatorer. UNICEF gjennomførte prosjekter for å gjenopprette og styrke tilgangen på strøm og varme i sykehus, skoler og barnehager.

For mange familier handlet vinteren også om evnen til å skaffe nok mat uten å måtte kutte i oppvarming, medisiner eller andre nødvendige utgifter. FNs organisasjon for ernæring og landbruk (FAO) støttet vinteren 2024/2025 krigsrammede husholdninger på landsbygda i Ukraina gjennom blant annet kontantstøtte, såpakker, dyrefôr og opplæring i trygg matproduksjon og vintertilpasning. Denne støtten gjorde det mulig for mange husholdninger å komme gjennom vinteren og samtidig legge grunnlag for ny produksjon våren 2025.

FNs matvareprogram (WFP) ga kontantstøtte til sårbare personer i Moldova i partnerskap med Den internasjonale organisasjonen for migrasjon (IOM), og bidro i Ukraina til å sikre mattilgang og redusere negative mestringsstrategier blant familier rammet av strømbrudd, energikrise og økte matpriser. Også kontantstøtten fra andre partnere hadde betydning for matvaresikkerheten, fordi familier i praksis måtte balansere utgifter til brensel, mat og andre basisbehov innenfor svært begrensede budsjetter.

Samlet viser resultatene at partnerne bidro både til å dekke akutte vinterbehov og til å holde grunnleggende tjenester i gang i en periode preget av kulde, strømbrudd og ødelagt infrastruktur. Rapporter fra blant annet Flyktninghjelpen, UNICEF og UNHCR viser samtidig at det var betydelige udekkede behov vinteren 2025/2026, særlig i områder med langvarige strømbrudd og ødelagt infrastruktur. Dette understreker viktigheten av fortsatt og fleksibel innsats samt tett samarbeid mellom lokale og internasjonale aktører for å sikre beskyttelse og verdige levekår for de mest sårbare gjennom vinteren.

Det overordnede bildet må også inkludere dem som ikke ble nådd. Begrenset tilgang, sikkerhetsrisiko, finansieringsgap og manglende dokumentasjon eller registrering gjør at enkelte grup-

per har mindre tilgang til hjelp. Dette gjelder blant annet mennesker i frontnære og okkuperte områder, personer med redusert mobilitet og personer som ikke er omfattet av ordinære offentlige eller humanitære ordninger. At mange har mottatt hjelp og beskyttelse, betyr derfor ikke at behovene samlet er blitt dekket.

For 2026–2027 beveger vinterresponsen seg i retning av en mer helhetlig og myndighetsforankret modell, utformet for å følge opp erfaringene fra foregående sesong. Offentlige systemer skal få en større rolle i gjennomføringen av kontantstøtte før vinteren, mens humanitære aktører skal supplere der behov fortsatt ikke er dekket, spesielt i områder lengre unna frontlinjen. Tilnærmingen skal styrke koordinering, sekvensering og datadeling, og samtidig redusere risikoen for at særlig utsatte grupper faller utenfor.

Selv i Ukrainas mørkeste vintre finnes det fortsatt en uovervinnelig sommer.

12 Oppfølging av Afghanistanutvalgets rapport

I november 2025 la Afghanistanutvalget fram NOU 2025: 9 *Nederlaget – Norge i Afghanistan 2015–2021*. Utvalget var ledet av Bjørn Tore Godal, som også ledet arbeidet med NOU 2016: 8 «En god alliert – Norge i Afghanistan 2001–2014».

Utredningen fra 2025 fremholder at Norge fortsatte å være en god alliert gjennom bistand, militære bidrag og ved å støtte USAs arbeid for en politisk løsning som skulle legge til rette for et trygt uttrekk av styrkene. Afghanistanutvalget påpeker at særlig styrkebidraget og det politiske arbeidet ble avgjørende for at Norge lyktes med å nå dette målet. Ifølge utvalget kan målet om å hindre at Afghanistan igjen ble et arnested for internasjonal terror langt på vei sies å være oppnådd. Utvalget viser til at Norges militære og fredsdiplomatiske bidrag gav stor politisk uttelling og var av langsiktig verdi. Samarbeidet Norge har med USA og Storbritannia innenfor etterretning og spesialstyrker, ble styrket av tillitsforhold bygget i Afghanistan. Norge var også en viktig støttespiller for FN i ulike FN-fora, inkludert Sikkerhetsrådet, og for FNs arbeid i Afghanistan. Utvalget skriver at utredningen likevel fikk tittelen «Nederlaget» fordi målet om å bygge en demokratisk stat ikke ble oppnådd. Forsøket på å fremme en liberal, demokratisk rettsstat var i hovedsak feilslått, skriver utvalget og fremholder at statsbyggingsmålene var for ambisiøse, midlene forfeilede, kunnskapen for svak og tidslinjene for korte. Å fremme kvinners rettigheter, herunder kvinners deltakelse i fredsprosessen, var en gjennomgående og uttalt prioritering for den norske og internasjonale statsbyggingsinnsatsen. Her var innsatsen ifølge Afghanistanutvalget lite strategisk; tiltakene var mange og dårlig koordinert.

Utvalget påpeker at i den grad konklusjoner og anbefalinger fra den første utredningen fra 2016 ble fulgt opp, er det ikke dokumentert eller sporbart. For Utenriksdepartementet er det derfor ønskelig å rapportere hvordan departementet følger opp utredningen fra 2025.

Afghanistanutvalget lister opp 61 punkter i rapporten som omtales som «lærdommer». Mange av disse er fremadskuende og har relevans utover den spesifikke situasjonen i Afghanistan. Lærdommene omfatter også politikkområder som ligger under andre departementers ansvar. Utenriksdepartementet har derfor dialog med Forsvarsdepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet og Arbeids- og inkluderingsdepartementet om deres oppfølging av rapporten.

For Utenriksdepartementets del kommer utvalget med lærdommer innen sikkerhetspolitikk, freds- og konfliktdiplomati, utviklingspolitikk, krisehåndtering og personalpolitikk. I alt er 42 lærdommer blitt identifisert med relevans for departementet. En grundig gjennomgang av disse viser at 19 av lærdommene allerede har blitt fulgt opp av regjeringen i andre prosesser i årene etter mandatperioden for utvalget (dvs. etter 2021), ti av dem anses å være observasjoner som ikke krever konkret oppfølgning, mens 13 krever oppfølgning fra departementets side. Her følger omtale av de viktigste av disse tiltakene.

Når det gjelder sikkerhetspolitikken påpeker Afghanistanutvalget at anbefalingen fra den første utredningen i 2016 om å informere Stortinget mer systematisk om mål, midler og resultater ikke ble fulgt opp. Regjeringen anser dette for å være en nyttig påminnelse om viktigheten av å holde Stortinget godt informert om utviklingen i pågående internasjonale operasjoner med norsk deltakelse av en viss størrelse. Dette gjelder særlig omfattende og langvarige internasjonale operasjoner med vesentlig norsk bidrag. I slike tilfeller bør det gis en redegjørelse for situasjonen og kontekst for operasjonen, en vurdering av forutsetningene for å oppnå operasjonens mål, en vurdering av status og en vurdering av utsiktene til å oppnå målene. Regjeringen vurderer og beslutter når Stortinget skal informeres på denne måten.

Flere av lærdommene gjelder norsk freds- og konfliktdiplomati. De fleste av disse sammenfaller i stor grad med Meld. St. 30 (2024–2025) *Norges innsats for fred og konfliktløsning i en urolig verden*, og gir et viktig grunnlag for å videreutvikle innsatsen. Utvalget viser til at norsk freds- og konfliktdiplomati bør videreføres fordi det gir innflytelse, relasjoner og innsikt til lav kostnad, samtidig som det må tilpasses et mer krevende geopolitisk handlingsrom. Utenriksdepartementet og

Etterretningstjenesten viderefører sin kontakt om konfliktsituasjoner, som blant annet gir viktig kvalitetssikring av informasjon.

Utvalgets rapport viste tydelig FNs betydning for den norske innsatsen, både som kanal for norsk bistand til Afghanistan, og som sentral aktør for å fremme menneskerettigheter, utvikling og bærekraftige politiske løsninger, sistnevnte gjennom United Nations Assistance Mission in Afghanistan – UNAMA. En viktig lærdom fra Afghanistan er betydningen av å gi FN spillerom og ressurser til å levere på sitt konfliktløsnings- og fredsbyggingsmandat i land i konflikt. Dette fikk de kun på et sent tidspunkt i Afghanistan-innsatsen, særlig fra 2017.

Utenriksdepartementet vil bygge mer kompetanse på temaet våpenhviler og andre former for delavtaler, konfliktforebygging og konfliktdempning, i en tid der det internasjonale samfunnet har mindre evne til å inngå omfattende fredsprosesser og -avtaler gitt de geopolitiske forholdene.

Utvalget påpeker at Norge prioriterte arbeidet for kvinner, fred og sikkerhet (KFS) i Afghanistan, men at innsatsen var lite strategisk og kontekstspesifikk. Denne lærdommen er reflektert i Regjeringens handlingsplan for kvinner, fred og sikkerhet (2023–2030) og i tilhørende retningslinjer for oppfølging av handlingsplanen, som er styrende for norsk KFS-innsats i Afghanistan. Føringer for en helhetlig innsats for kvinners rettigheter og kjønnslikestilling er videre nedfelt i *En rettferdig verden er en likestilt verden. Handlingsplan for kvinners rettigheter og kjønnslikestilling i Norges utenriks- og utviklingspolitikk* (2023–2024). Siden Talibans maktovertakelse i 2021 har rammevilkårene for kvinners og jenters rettigheter blitt betydelig forverret. *De facto* myndighetene har utstedt en rekke direktiver som systematisk svekker kvinners og jenters grunnleggende rettigheter og mulighet til å delta i samfunnslivet. Den negative utviklingen understreker behovet for å opprettholde og styrke innsatsen for kvinner, fred og sikkerhet i Afghanistan. Som del av dette arbeidet legges det vekt på inngående kontekstforståelse og tett samarbeid med lokale aktører som sentrale forutsetninger for en relevant og effektiv innsats.

Utvalget trekker fram en rekke lærdommer på bistandsfeltet. Når det gjelder forvaltningen av bistanden har den blitt styrket av den såkalte Norad-reformen fra 2024, da regjeringen besluttet å delegere forvaltningen av en større andel av bistandsmidlene til Norad. I dag forvaltes litt over halvparten av bistandsbudsjettet av Norad.

Norge gir ikke støtte direkte til *de facto* myndighetene, men opprettholder sitt engasjement og støtte for det afghanske folk gjennom multilaterale organisasjoner og sivilsamfunnsorganisasjoner. I denne situasjonen er samarbeid med partnere som fortsatt kan levere bærekraftige resultater i en krevende kontekst, inkludert gjennom økt lokal forankring og lokalledet innsats, blitt enda viktigere. Dette skjer gjennom ulike kanaler. Som eksempler kan nevnes tiltak som styrker lokalsamfunns evne til selvberging og motstandskraft gjennom lokale utviklingsinitiativer samt bidrag til Verdensbankens *Afghanistan Resilience Trust Fund* (ARTF) som dekker høyt prioritert innsats rettet mot befolkningen i hele landet. Norge gir også kjernestøtte gjennom Verdensbankens fond for de fattigste landene (International Development Association, IDA). Støtte til sårbare og konfliktberørte land som Afghanistan er vektlagt i Norges strategi for samarbeidet med Verdensbanken (2026–2030).

Utviklingsministeren leder regjeringens reform av utviklingspolitikken. En stortingsmelding om utviklingspolitikk skal legges fram våren 2027. Mange av observasjonene og lærdommene fra Afghanistanutvalget vil bli berørt der, bl.a. spørsmålet om forholdet mellom sikkerhetspolitikk, nasjonale interesser og bistanden. Regjeringens strategi for norsk humanitær politikk fra 2024 har nedfelt hvordan helhetlig innsats, sammenhengene mellom langsiktig bistand, humanitær nødhjelp og nasjonale utenrikspolitiske interesser operasjonaliseres i alle deler av vårt humanitære arbeid.

På ett område følger regjeringen opp Afghanistanutvalgets lærdommer særskilt: arbeidet mot korrupsjon. Som utvalget påpeker, viser erfaringene fra Afghanistan og andre sårbare og konfliktrammede stater at korrupsjon kan redusere effekten av bistanden, svekke statlige institusjoner og undergrave befolkningens tillit til myndighetene. Regjeringen vil derfor styrke den systematiske innsatsen mot korrupsjon i utviklingssamarbeidet.

Antikorrupsjon er et tverrgående hensyn i norsk bistand. Korrupsjonsrisiko skal vurderes systematisk i planlegging, gjennomføring og oppfølging av større bistandssatsinger. Samtidig vil regjeringen støtte målrettede tiltak som bidrar til åpenhet, ansvarliggjøring og robuste offentlige institusjoner i utvalgte samarbeidsland. Innsatsen skal ses i sammenheng med arbeidet for å styrke nasjonal ressursmobilisering, rettsstatsinstitusjoner og god offentlig forvaltning. En mer helhetlig tilnærming til korrupsjonsutfordringer skal bidra til bedre måloppnåelse, sterkere institusjoner og økt legitimitet for norsk bistand.

Når det gjelder evakueringen fra Kabul i august 2021, konkluderer utvalget med at denne lyktes som følge av ekstraordinær innsats og stor fleksibilitet hos sivilt og militært personell, og at ressursene fant hver andre på operativt nivå. Men utvalget påpeker flere lærdommer når det gjelder krisehåndteringen på strategisk nivå. Mange av disse har blitt fulgt opp gjennom styrkinger av beredskapen som er gjennomført siden 2021. Samlokaliseringen med andre departementer i et nytt regjeringskvartal fra våren 2026 gjør samhandling på tvers av sektorene enklere. Det gjennomføres jevnlige øvelser i samarbeid med andre departementer og etater, og samarbeidet med nordiske land og EU er videreutviklet, og det øves oftere på verstefallsscenarier.

Utenriksdepartementet vil fortsette å styrke samordningen på tvers av sektorer. Det vil bli utarbeidet tydeligere kriterier for aktivering av sektorovergripende krisehåndtering og kriseledelse. Departementets planverk for kriseberedskap og -håndtering vil bli videreutviklet og øvet på. Planverket vil beskrive nærmere rutiner og kriterier for aktivering av regjeringens kriseråd i sammensatte kriser. Det vil inneholde en fast agenda for møter i kriserådet, med temaer av sektorovergripende relevans, eksempelvis verstefallsscenario, tiltak og informasjonsstrategi.

Personalpolitiske utfordringer som følge av Norges nærvær i Afghanistan er for en stor del reflektert i *Regjeringens tiltaksplan for anerkjennelse, ivaretakelse og oppfølging av veteraner (2024–2028)* som ble lansert i 2024. Utenriksdepartementets planverk for helhetlig ivaretakelse av ansatte før, under og etter kriser, er ferdigstilt og tatt i bruk. Dette bidrar til mer systematisk og likeverdig oppfølging av ansatte. Det nye planverket for helhetlig ivaretakelse av ansatte omfatter også lokalt ansatte ved utenriksstasjonene og inneholder konkrete tiltak for informasjon, psykososial oppfølging og praktiske forhold som eksempelvis forskuttering av lønn. Relevante tiltak er her gjennomført. Når det gjelder rutiner for å avklare og dokumentere Norges juridiske og moralske ansvar, krever dette ytterligere konkret oppfølging. Likebehandling av ulike kategorier veteraner er et tema som veteranlovutvalget – nedsatt i juni 2026 – skal vurdere. Regjeringen vil følge opp utvalgets arbeid og samtidig videreutvikle rutiner for å avklare og dokumentere Norges juridiske og moralske ansvar overfor lokalt ansatte og andre personellgrupper i fremtidige internasjonale operasjoner.

Norges engasjement i Afghanistan strakte seg over to tiår og involverte betydelige militære, diplomatiske og utviklingspolitiske bidrag. Afghanistanutvalgets rapport gir et viktig grunnlag for refleksjon over både måloppnåelse, utfordringer og feilvurderinger. Regjeringen vil bygge videre på disse erfaringene for å styrke norsk utenriks- og sikkerhetspolitikk, freds- og konfliktdiplomati, utviklingssamarbeid og krisehåndtering for å stå bedre rustet til å møte en mer krevende verden.

13 Redegjørelse for likestilling som offentlig myndighet

I Utenriksdepartementet skal arbeidet med likestilling og ikke-diskriminering integreres i hele departementets virksomhet. Fremme av likestilling og ikke-diskriminering er en sentral del av departementets virksomhet. Dette arbeidet foregår ved bruk av ulike virkemidler og på ulike arenaer. Utenrikstjenestens virksomhetsstrategi for perioden 2022–2025, Strategi 25, som er videreført inntil ny strategi er på plass, understreker at tjenesten skal ha fokus på likestilling og mangfold.

Dette konkretiseres ytterligere i *En rettferdig verden er en likestilt verden. Handlingsplan for kvinners rettigheter og kjønnslikestilling i Norges utenriks- og utviklingspolitikk (2023–2030)*. Kjønnslikestilling skal integreres på tvers i hele utenrikstjenestens virksomhet. Innsatsen skal bidra til samfunnsendring gjennom å styrke normativt rammeverk, lover, strukturer og institusjoner, gjennom å påvirke maktrelasjoner og styrke kvinners påvirkningskraft og beslutningsmakt. Planens fem hovedmål er seksuell og reproduktiv helse og rettigheter, beskyttelse mot vold og skadelige skikker, økonomisk og politisk deltakelse og deltakelse i arbeid for klima, energi og matsikkerhet.

Likestilling i bistanden

Norsk bistand skal være rettighetsbasert og fremme likestilling. Universelle menneskerettigheter som likeverd for alle uansett alder, etnisitet, funksjonsnedsettelse eller seksuell legning, og kvinners rettigheter og likestilling, er tverrgående hensyn i utviklingspolitikken. I tilskuddsforvaltningen skal det alltid vurderes om et prosjekt som støttes kan påvirke disse rettighetene negativt.

Evalueringen fra 2024 av de tverrgående temaene i utviklingssamarbeidet, menneskerettigheter, kvinners rettigheter og likestilling, anti-korrupsjon og klima og miljø viste at det var nødvendig å styrke bistandsforvaltningens forståelse av hvorfor disse tverrgående temaene er viktige for å styrke gjennomføringen av rettigheter og for å oppnå bærekraftig utvikling. Arbeidet med oppfølging av anbefalingene videreføres.

Organisasjonene som mottar tilskuddsmidler fra Utenriksdepartementet skal varsle departementet ved mistanke om seksuell utnyttelse, misbruk og trakassering i utviklingssamarbeidet, enten direkte eller via ekstern varslingskanal, hvor det også kan varsles anonymt.

Det er et mål at minst 50 pst. av norsk øremerket bistand skal ha kjønnslikestilling som hoved- eller delmål. Bistandsstatistikken for 2025 viser en nedgang fra 48 pst. i 2024 til 42 pst. i 2025. Nansen-programmet, som utgjør en betydelig andel av norsk øremerket bistand, styres av Ukrainas behov. Mesteparten av nedgangen forklares av lavere utbetalinger til flergiverfond i Ukraina som har likestilling som delmål.

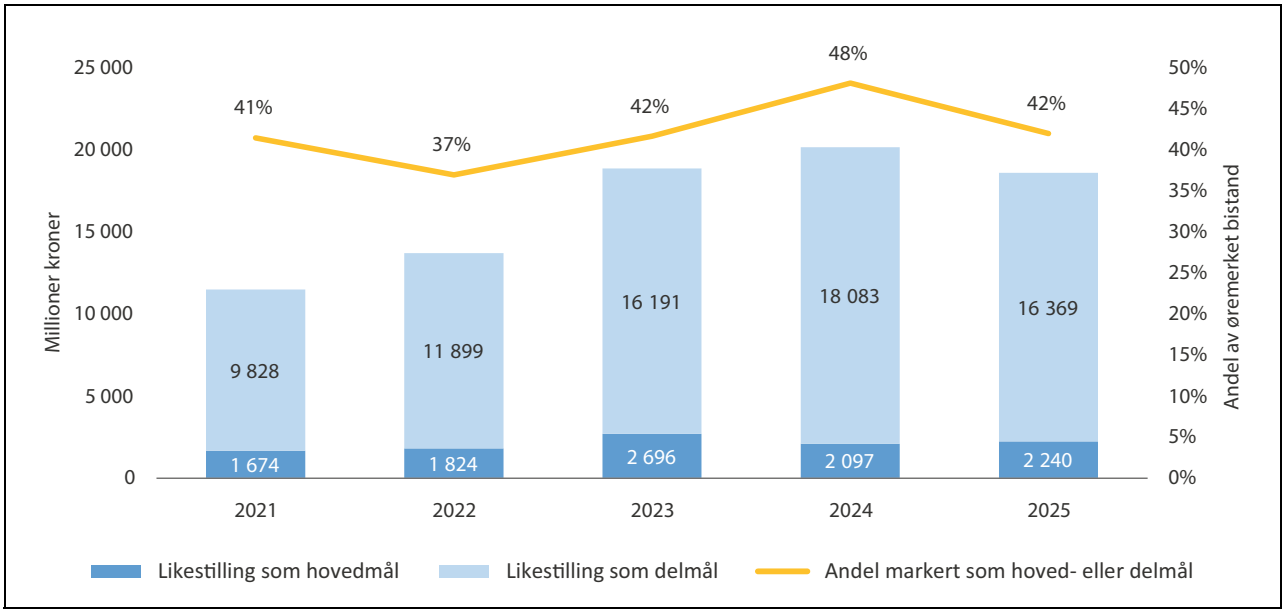

Figur 13.1 Øremerket bistand fordelt på likestillingsmarkøren, 2021–2025. Millioner kroner

[1] Øremerket bistand markert med likestillingsmarkøren som hoved- eller delmål. Kjernestøtte til multilaterale organisasjoner og administrasjon av bistandsforvaltningen er ikke inkludert, ettersom denne støtten ikke kan markeres med policymarkører.

[2] Inkluderer øremerket bistand over hele bistandsrammen, inkl. midler over klima- og skogsatsingen.

Kilde: Norad

I utdanningssamarbeidet er likestilling en hovedpilar for alle tiltak som mottar støtte fra norsk side. Utdanning for jenter er en hovedprioritering, og arbeid for å inkludere seksualitetsundervisning i pensum er en viktig satsing.

For nærmere omtale av innsatsen for kvinners rettigheter og likestilling se også omtale under kap. 164 *Likestilling*.

Utenriksstasjonene, som har ansvar for mesteparten av den bilaterale delen av norsk bistand, arbeider strategisk med partnere om kvinners rettigheter og likestilling på landnivå. Deler av bistanden forvaltes også av Utenriksdepartementet og Norad. Likestillingsspørsmål er en integrert del av dialogen med partnere om nye initiativer og i oppfølgingen av løpende samarbeid. Interne strategier har kvinners rettigheter og likestilling som klar prioritering. Norge har forpliktet seg til å arbeide for å fremme Sikkerhetsrådsresolusjon 1325 om kvinner, fred og sikkerhet med tilhørende ni tilleggsresolusjoner. Den nasjonale handlingsplanen for kvinner, fred og sikkerhet setter mål både for nasjonal og internasjonal innsats. For utenrikstjenesten integreres målsettinger i normativt arbeid, i multilateralt og regionalt samarbeid, og i tiltak som fremmer kvinners meningsfylte deltagelse for stater som er i, eller er sårbare for, krig og konflikt. 18 land og syv multilaterale og regionale organisasjoner følges særlig opp. Det settes av midler for multilateralt og regionalt samarbeid og for lokale, kvinneledede organisasjoner og nettverk, særlig med vekt på humanitær respons, fredsoperasjoner og fredsbygging, og til støtte for kvinnelige menneskerettighetsforsvarere.

Bekjempelse av vold mot kvinner, inkludert konfliktrelatert seksualisert vold, er et satsingsområde i flere land. Arbeid mot konfliktrelatert seksuell vold og seksualisert vold fremmes særlig i humanitær støtte, i støtten til FNs fredsoperasjoner ved spesialteam av politi mot SGBV som skal øke kapasitet hos lokalt politi, og i støtten til mobile domstoler slik som i Sør-Sudan. Innsatsen for seksuell og reproduktiv helse og rettigheter løftes som en særlig prioritering i likestillingsarbeidet. Norge har videre tatt en rolle i å øke bevisstheten om menns rolle for likestilling. Utenriksstasjonene er aktive i å profilere og løfte lokale likestillingstiltak og -samarbeid, ofte i nordisk krets.

Innsats for å fremme likestilling og bekjempe diskriminering er høyt prioritert i den målrettede satsingen på menneskerettigheter, slik det framkommer i omtalen av kap. 152 *Menneskerettigheter*. Dette inkluderer særskilte tiltak og satsinger for å bekjempe diskriminering ut fra kjønn, religion, livssyn, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk. Likeledes er det et mål-

rettet arbeid for å styrke rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne. Regjeringen la i 2022 frem en egen strategi for dette, *Likestilling for alle – Styrket innsats for inkludering av personer med nedsatt funksjonsevne i utviklingspolitikken (2022–2025)*. Arbeidet for tros- og livssynsfrihet inkluderer et særlig fokus på beskyttelse av religiøse minoriteter. Norge spiller også en aktiv rolle internasjonalt for urfolks rettigheter.

Innsats for å fremme kvinners rettigheter og likestilling er en integrert del av de tematiske menneskerettighetssatsingene. Innen arbeidet med ytringsfrihet er f.eks. opplæring av kvinnelige journalister, både med sikte på profesjonalisering og rettet mot deres sikkerhet, høyt prioritert. Innenfor satsingen på menneskerettighetsforsvarere er det sterkt fokus på støtte til og beskyttelse av kvinnelige menneskerettighetsforsvarere, som ofte er av de mest utsatte for vold og annen forfølgelse. Flergiverfondet Women, Peace and Humanitarian Fund støtter lokale menneskerettighetsorganisasjoner og kvinneorganisasjoner. Halvparten av organisasjonene som får støtte, har ikke fått støtte av FN tidligere, og fondet er en viktig mekanisme for å styrke lokalisering.

Mange av utenriksstasjonene samarbeider med en rekke lokale menneskerettighetsorganisasjoner som jobber mot diskriminering basert på seksuell orientering, kjønnsidentitet eller kjønnsuttrykk. Utenriksstasjonene har et langsiktig og strategisk perspektiv på innsatsen for å skape større aksept for universelle menneskerettigheter.

Arbeidet for fred og konfliktløsning

I arbeidet for fred og konfliktløsning er likestilling, inkludering og ikke-diskriminering sentrale mål. Norge arbeider i tråd med den nasjonale handlingsplanen for kvinner, fred og sikkerhet for å ivareta kjønnsperspektivet i alle stadier av fred- og konfliktløsningsprosesser hvor Norge er involvert. Konfliktanalyser blir systematisk utarbeidet for å kartlegge hvordan væpnet konflikt påvirker ulike grupper og hvilke hindringer som foreligger. Norge har også fokus på kjønnsbalanse i egne delegasjoner, både fordi erfaringen er at det har direkte merverdi i arbeidet og fordi Norge ønsker å lede ved eksempel i arbeidet med å fremme kjønnsbalanse.

Norge fremmer kvinners deltagelse i alt freds- og sikkerhetsarbeid, gjennom aktiv deltagelse i det nordiske kvinnemeklernettverket og den globale alliansen for regionale kvinnemeklernettverk, støtte til utarbeidelse og gjennomføring av nasjonale handlingsplaner for kvinner, fred og sikkerhet, erfaringsutveksling med andre land og gjennom å være medleder for Women, Peace and Security – Humanitarian Action Compact. Fra oktober 2024 til april 2026 har Norge ledet Women, Peace and Security – Focal Points Network sammen med Japan, og i tett koordinering med UN Women. Japan er første asiatiske land som leder nettverket, som har bred global støtte. Møtene resulterte i to offisielle FN-dokumenter. Ministermøtet under UNGA sluttet seg til uttalelse om fornyet innsatsen for implementering av sikkerhetsrådsresolusjon 1325. Nettverket fikk fem nye medlemmer i denne perioden, og består nå av 100 land og 10 regionale organisasjoner.

Norges nasjonale gjennomføring av Sikkerhetsrådsresolusjon 1325 er styrket gjennom den femte handlingsplanen som ble lansert i 2023 og varer til 2030. Det tverrdepartementale arbeidet er styrket, med egne oppfølgingsplaner og rapportering fra andre departementer. Forskningsinstitutter i Norge har vært engasjert gjennom Utenriksdepartementets rammeavtale. En statusgjennomgang av Utenriksdepartementets gjennomføring av handlingsplanen ble lansert av NUPI, og CMI startet en gjennomgang av erfaringer med spesialiserte polititeam i FN-operasjoner, i arbeid mot konfliktrelatert vold.

Humanitært arbeid

Kvinners rettigheter og likestilling gjenspeiles også i den humanitære innsatsen. I tråd med den humanitære strategien legger Utenriksdepartementet særlig vekt på beskyttelse av sårbare grupper, inkludert religiøse og seksuelle minoriteter, barn, eldre og personer med nedsatt funksjonsevne. Som beskrevet i omtalen av kap. 150 *Humanitær bistand* post 70 *Nødhjelp og humanitær bistand* har beskyttelse mot seksualisert og kjønnsbasert vold høy prioritet i den norske humanitære innsatsen.

I arbeidet mot seksualisert og kjønnsbasert vold jobber Norge for å fremme forebygging og respons, inkludert tilgang til seksuelle og reproduktive helsetjenester for overlevende, samt sikre bedre etterlevelse av relevante folkerettslige forpliktelser. Alle partnerorganisasjoner må rapportere om integreringen av kjønnsperspektivet i sitt arbeid og oppgi kjønnsdelt data i rapporteringen til Utenriksdepartementet, der det er mulig.

Utenriksdepartementet legger også stor vekt på forebygging og oppfølging av seksuell utnyttelse og overgrep i dialogen med humanitære partnerorganisasjoner.

Likestilling og ikke-diskriminering i sikkerhetspolitikken

Norges femte nasjonale handlingsplan for kvinner, fred og sikkerhet (2023–2030) følges opp av seks departementer. Handlingsplanen tydeliggjør at norsk innsats for kvinner, fred og sikkerhet skal styrkes, både nasjonalt og internasjonalt, og kobler i større grad enn tidligere hva Norge gjør nasjonalt med hva som gjøres internasjonalt. Handlingsplanen for kvinner, fred og sikkerhet er også relevant for departementets arbeid med internasjonale fredsoperasjoner og dertil hørende prosesser i FN og NATO. Utenriksdepartementet har en egen spesialrepresentant for kvinner, fred og sikkerhet som arbeider for å styrke kvinners rolle i all innsats for fred og sikkerhet. Utenriksdepartementet følger opp handlingsplanen med egne retningslinjer, og Forsvarsdepartementet og Justis- og beredskapsdepartementet har også fulgt opp handlingsplanen med egne operative oppfølgingsplaner, som blant annet omfatter totalforsvar.

Norge er en aktiv pådriver i FNs og NATOs arbeid for kvinner, fred og sikkerhet (KFS). Regjeringen støtter FN-sekretariatets innsats for å sikre at kvinner og menns ulike behov vektlegges i planlegging og gjennomføring av operasjoner, og at personellet forholder seg aktivt både til kvinner og menn i vertslandet i all innsats for å legge til rette for langsiktig stabilitet og utvikling. Støtten omfatter også kapasitetsbygging for håndtering av konfliktrelatert seksualisert vold i sikkerhetssektoren gjennom finansiering/sekondering av likestillingsrådgivere og utsendelse av politipersonell til FNs fredsoperasjoner. Samtidig er KFS-agendaen under press i FN, særlig i fredsoperasjonene.

Innenfor global sikkerhet og nedrustning støttes tiltak rettet mot kvinner. Kvinner kan være viktige endringsagenter mot radikalisering, voldelig ekstremisme og organisert kriminalitet. Det er viktig at kvinner kjenner sine rettigheter i møte med ekstremisme.

Kjønnsperspektivet står sentralt i Norges arbeid med nedrustning, ikke-spredning og kjernefysisk sikkerhet. I perioden da Norge satt i FNs sikkerhetsråd ble mandatet for komiteen som arbeider for implementering av sikkerhetsrådsresolusjon 1540 utvidet til å omfatte kvinners fulle og meningsfulle deltakelse i alle aktiviteter. Kjønnsperspektivet kan øke forståelsen for at kvinner og jenter kan påvirkes på ulikt vis ved bruk av kjernefysiske, biologiske og kjemiske våpen. Norge støtter også tiltak som søker å øke kvinneandelen i multilaterale nedrustningsorganer, stipendprogram for masterstudenter i nukleære fag, rettet spesielt mot kvinner i atomsektoren, samt program som støtter kvinnelige forskeres deltakelse på internasjonale workshops og i stipendordninger knyttet til forskerutveksling under Biologivåpenkonvensjonen. Kjønnsbalansen er også ivaretatt i Norges delegasjoner til møter og konferanser innen nedrustning og ikke-spredning.

EØS-finansieringsordningene

EØS-midlene er Norges frivillige bidrag til sosial og økonomisk utjevning i 15 land i EU. I tillegg skal midlene bidra til å styrke samarbeidet mellom Norge og mottakerlandene. Avtale om ny periode med EØS-midler 2021–2028 (jf. kap. 117 *EØS-finansieringsordningene)* ble vedtatt i 2024. For denne perioden bidrar Norge sammen med Island og Liechtenstein med 3,268 mrd. euro til samarbeidet. Det norske bidraget utgjør om lag 97 pst. Respekt for felles verdier som menneskeverd, frihet, demokrati, likestilling, rettsstat og menneskerettigheter er førende prinsipper. Som del av dette vil kjønnslikestilling være integrert i samtlige programområder samtidig som det vil gjennomføres egne prosjekter med fokus på ulike tema knyttet til kjønnslikestilling. I tillegg er det også etablert et eget programområde med fokus på kjønnsbasert vold og vold mot kvinner. Istanbulkonvensjonen vil være veiledende. *Synergi-nettverket,* som ble opprettet i forrige programperiode som en dedikert innsats mot kjønnsbasert vold og vold mot kvinner for involverte aktører i mottaker- og giverlandene, fortsetter. Egne fond for sivilt samfunn i alle mottakerland vil også bidra med viktig støtte, både til kjønnslikestilling, samt innsats mot kjønnsbasert vold og vold mot kvinner.

For finansieringsperioden 2014–2021 som ble avsluttet i 2025, gikk i overkant av 32 mill. euro til tiltak rettet mot kjønnslikestilling, hvorav 26 mill. euro gikk til innsats mot kjønnsbasert vold og vold mot kvinner. Midlene bidro blant annet til opplæring av rundt 12 500 personer som jobber med likestilling og kjønnsbasert vold, at 65 000 har fått bedre tilgang til tjenester innen helse, velferd og justis, samt at gjennomføring av informasjonskampanjer som nådde ut til 33 millioner mennesker.

Likestilling og ikke-diskriminering i multilaterale fora

Norge er også en forkjemper for likestilling og ikke-diskriminering i multilaterale fora. Motstanden mot kvinners rettigheter og likestilling er økende og kommer til uttrykk i stadig flere multilaterale organisasjoner, også der likestilling ikke er et hovedtema. Norge fortsetter å være en tydelig forsvarer av disse rettighetene og arbeider for at framforhandlede konvensjoner, erklæringer, resolusjoner og andre relevante FN-dokumenter fremmer likestilling og menneskerettigheter. Norge deltar også i en rekke koalisjoner og internasjonale initiativ for å fremme kvinners rettigheter, inkludert seksuell og reproduktiv helse og rettigheter (SRHR), rettigheter for LHBT+-personer og rettighetene til tros- og livssynsminoriteter.

Kjernestøtten til FNs organisasjon for kvinners rettigheter og likestilling (UN Women) og FNs befolkningsfond (UNFPA) under kap. 164 *Likestilling* er særlig relevant for å fremme kvinners rettigheter, motvirke diskriminering basert på kjønn, og fremme respekt for SRHR. Norge arbeider aktivt for å fremme en tydelig rettighetstilnærming i disse organisasjonenes arbeid, og for integrering av kjønnsperspektiv i alle FN-organisasjonene, gjennom styredeltakelse. Norge fremmer kvinners rettigheter og likestilling i FNs arbeid på landnivå, bl.a. gjennom oppfølging av FNs rammeresolusjon for utvikling som pålegger FNs landteam en rekke likestillingsforpliktelser, samt krav innen menneskerettigheter og ikke-diskriminering.

Likestilling står høyt på agendaen i de multilaterale utviklingsbankene. De har et sterkt mandat på likestilling, men samtidig opplever de press fra enkelte av bankenes eiere på utvanning av språk knyttet til likestilling. I styrearbeidet i Verdensbanken har Norge og den nordisk-baltiske valggruppen fremmet likestilling som en strategisk prioritering, tilsvarende også i vår valggruppe (nordiske land og Irland) i Afrikabanken, samt i valgkretsene i Asiabanken, Den asiatiske investeringsbanken for infrastruktur og i Den interamerikanske utviklingsbanken. Norge er en sterk støttespiller i gjennomføringen av Verdensbankens oppdaterte strategi for likestilling for perioden 2024–2030. Det internasjonale utviklingsfondet (IDA) har en sentral rolle for gjennomføringen av strategien. I Afrikabanken har vår valggruppe hatt fokus på god oppfølging av kvinner og likestilling som en tverrgående prioritet i oppfølgingen av bankens 10-årsstrategi, vedtatt i 2024. Norge sikret, sammen med andre likesinnede land, tydelig fokus på kvinner og likestilling i ny påfylling av Afrikafondet (bankens fond for de 37 fattigste landene), vedtatt i desember 2025. I Asiabanken har vår valgkrets bidratt til fortsatt prioritering av kjønnslikestilling i tråd med bankens mål og retningslinjer. Dette omfatter integrering i hele virksomheten og målrettede tiltak, særlig gjennom Asiafondet i de fattigste landene i Asia og Stillehavsregionen. Den europeiske valgkretsen, som Norge og de nordiske landene tilhører i Den interamerikanske utviklingsbanken, påvirker banken på institusjonelle områder og vektlegger bl.a. likestilling og mangfold.

Kvinners rettigheter og likestilling skal alltid vurderes i forbindelse med Norges forskningsråds tildelinger av Utenriksdepartementets midler. Det er flere kvinnelige enn mannlige doktorgradsstipendiater involvert i prosjektene innen utviklings- og helseforskning, med 21,6 årsverk for kvinner og 13,5 for menn i 2025. Denne trenden har holdt seg de siste fem årene.

I Nordisk ministerråds handlingsplan for «Visjon 2030» har Ministerrådet i perioden 2021–2024 bl.a. fokusert på tillit og samhold i Norden, der likestilling, inkludering og ikke-diskriminering vektlegges. Fra 2020 er likestilling ett av tre tverrgående hensyn som skal være integrert i all virksomhet i regi av rådet. Dette videreføres også i kommende periode fram mot 2030. Det nordiske samarbeidet om likestilling og like rettigheter er formalisert gjennom et eget ministerråd for likestilling og LHBT+, som arbeider etter et eget samarbeidsprogram (2025–2030) og et tilhørende arbeidsprogram fra 2025. De nordiske utenriksministrene vedtok i 2020 å fortsette den nordiske innsatsen for kvinner, fred og sikkerhet, med sikte på full deltakelse av kvinner i konfliktforebygging og fredsarbeid. Østersjørådet har også en egen handlingsplan, Baltic 2030 Action Plan, der likestilling inngår som ett av syv fokusområder.

Likestilling i internasjonale organisasjoner

Norge påser at likestilling og ikke-diskriminering når det gjelder rekruttering og personal ivaretas i FN, og i de multilaterale utviklingsbankene. Dette gjøres kontinuerlig gjennom styrearbeid, årlige møter, resolusjonsforhandlinger og annen kontakt med de forskjellige organisasjonene. Dette gjelder også rekruttering av ledere inkludert på høyeste nivå, hvor Norge støtter kvalifikasjonsbasert rekruttering av alle kjønn og fra alle regioner. Norge stiller også krav til at internasjonale organisasjoner må ha solide regelverk, varslingssyste-

mer og oppfølging når det gjelder seksuell trakassering og misbruk.

Konsulær bistand

Utenrikstjenesten har et grunnleggende prinsipp om likebehandling i den konsulære bistanden som ytes norske borgere i utlandet. Alle konsulære saker er forskjellige, og det er ikke mulig eller riktig å håndtere alle saker på samme måte. Samtidig skal forskjellsbehandling på grunn av eksempelvis etnisk bakgrunn, kjønn, religiøs tilhørighet eller seksuell legning ikke finne sted. Likebehandlingsprinsippet er nedfelt i instruksverk for konsulær saksbehandling i utenrikstjenesten.

Det er spesialutsendinger for integreringssaker ved utenriksstasjonene i Ankara, Amman, Islamabad og Nairobi. Spesialutsendingene bidrar i saker der det gis konsulær bistand til personer utsatt for negativ sosial kontroll, æresmotivert vold, ufrivillige utenlandsopphold, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse. De bidrar også med kompetanseheving i utenrikstjenesten og i tjenesteapparatet i Norge, for å forhindre at personer blir sendt til utlandet mot sin vilje. Ordningen med spesialutsendingene for integreringssaker er omtalt i handlingsplanen mot negativ sosial kontroll og æresmotivert vold, *Sjef i eget liv (2025–2028)*. Handlingsplanene på dette feltet har vært sentrale virkemidler i arbeidet med å sikre god forebygging og gi bedre hjelp til utsatte personer.

I utenrikstjenestens reiseinformasjon i appen Reiseklar og på regjeringen.no er det informasjon om sikkerhet til norske LHBT+-personer på reise i utlandet. Utenriksdepartementet jobber for at reiseinformasjonen skal være så treffsikker og tydelig som mulig.

Utenrikstjenesten vektlegger generelt informasjonsarbeidet om konsulær bistand, og vil styrke dette arbeidet ytterligere. Det er behov for å nå enda bedre ut med informasjon til ulike målgrupper, bl.a. til norske borgere som har begrensede norskkunnskaper eller som har lite kontakt med det norske samfunnet. Utenrikstjenesten søker alternative muligheter for å spre nyttig og viktig informasjon om reise og opphold i utlandet.

Likestilling og ikke-diskriminering på utlendingsfeltet

Utenrikstjenesten har tjenesteutsatt mottak av søknader om visum og oppholdstillatelser. I den gjeldende avtalen med tjenesteyteren (VFS Global) henvises det til sentrale ILO-konvensjoner. Det presiseres at det er nulltoleranse for diskriminering på bakgrunn av kjønn, rase, etnisitet, religion, tro, funksjonsnedsettelse, alder eller seksuell orientering. Lokalene til tjenesteyter skal være tilgjengelige for personer med funksjonsnedsettelser, og tjenesteyteren skal ha utstyr og ressurser tilgjengelig for å kunne bistå personer som ikke er datakyndige, eller av andre grunner ikke selv kan ferdigstille søknadsregistrering på internett. Det kontrolleres regelmessig at alle krav som stilles til tjenesteyter og søknadssentrene er oppfylt. Kontrollene gjøres enten av utenriksstasjonene, av departementet, av innleide konsulenter fra Norge eller av andre Schengen-land som har tilsvarende samarbeid med tjenesteyteren.

Likestilling og ikke-diskriminering i arbeidet med kultur og protokoll

Det arbeides aktivt for likestilling og ikke-diskriminering i planlegging og gjennomføring av program for statsbesøk og andre offisielle besøk til Norge, samt kongelige besøk til utlandet. Prinsipper for fremme av likestilling og ikke-diskriminering brukes som del av både målformuleringer og programinnhold, samt for deltakelse på programelementer for besøkene.

Departementet arrangerer en rekke møter for utenlandske ambassadører og diplomater til Norge med statsråder og andre relevante aktører. Departementet legger vekt på å bruke denne plattformen til å formidle norske interesser og verdier, herunder norsk politikk for likestilling og mot diskriminering. Hensyn til kjønnsbalanse vektlegges videre i utformingen av program og sammensetningen av paneldeltakere til slike møter.

Kunst- og kulturprosjekter der temaet likestilling og ikke-diskriminering inngår, herunder også urfolks rettigheter og LHBT+ har tidligere blitt støttet under kap. 115 *Næringsfremme, kultur og informasjon*. Bevilgningene videreføres delvis under kap. 118 *Utenrikspolitiske satsinger* i 2027. Utenriksstasjonene fasiliterer en lang rekke arrangementer med fokus på disse temaene.

14 Likestilling og ikke-diskriminering i utenrikstjenesten

Overordnede mål

Utenrikstjenesten har som strategisk mål å være en arbeidsplass som rekrutterer, utvikler og beholder dyktige medarbeidere uavhengig av kjønn, graviditet, permisjon ved fødsel eller adopsjon, omsorgsoppgaver, etnisitet, religion, livssyn, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk, alder eller kombinasjoner av disse grunnlagene. Det er også forbudt å diskriminere på grunn av politisk syn, medlemskap i arbeidstakerorganisasjon eller alder, samt arbeidstaker som arbeider deltid eller er midlertidig.

Utenrikstjenestens personalpolitikk skal i samsvar med lovpålagte krav, bidra til at alle medarbeidere har like reelle muligheter til faglig, personlig og karrieremessig utvikling og til å bruke sin kompetanse. Likestilling og mangfold skal være integrert i hele departementets virksomhet og gjøres relevant i alle organisasjonsledd og på alle nivåer.

Kjønnsfordeling i Utenriksdepartementet

Tabell 14.1 Overordnet kjønnsfordeling i 2025 (i pst.)

	Andel kvinner	Andel menn
Samlet UD	56,2	43,9
Utsendte ved utenriks-stasjonene	50,9	49,1
I UD/Oslo	60,2	39,8

Mål

Det er departementets mål å ha en god kjønnsfordeling på alle nivåer og stillingskategorier.

Tilstandsrapport

Den overordnete kjønnsfordelingen viser en overvekt av kvinner i tjenesten samlet og i departementet.

Tabell 14.2 Kjønnsfordeling i departementet fordelt på andel kvinner i stillingskategori (i pst.)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Utenriksråd, ass. utenriksråd, ekspedisjonssjef	50	50	36	36	33	42	42	33	40	56
Stasjonssjefer	39	39	39	41	43	41	45	48	45	44
Avdelingsdirektører	45	48	46	44	55	59	58	56	60	50
Underdirektører	61	60	63	69	69	65	64	67	63	61

Prosentvis andel kvinnelige ledere i utenrikstjenesten totalt er 50 pst. i 2025.

Tilstandsrapport

Det er en jevn kjønnsfordeling blant lederne samlet sett. Etter flere år med overvekt av menn, bestod toppledergruppen i 2025 av 56 pst. kvinner. Blant underdirektørene er overvekten av kvinner redusert sammenlignet med foregående år. Det er fortsatt noe overvekt av menn i stasjonssjefsstillinger, men ser man på tallene for de siste ti årene er 2025 året med den jevneste kjønnsbalansen på ledernivå.

Tiltak

Antallet kvinner som søker stasjonssjefstillinger (ambassadører og generalkonsuler) har hatt en

positiv utvikling de siste årene. Ved utgangen av 2025 var 44 pst. av stasjonssjefene ved Norges utenriksstasjoner kvinner. Utenriksdepartementet vil fortsatt jobbe for å opprettholde en god kjønnsbalanse i lederstillingene, blant annet ved å motivere flere kvinner til å søke stasjonssjefsstillinger.

Lønn

Mål

Utenriksdepartementet har konkrete mål om kjønnsbalanse og likelønn, blant annet i lønnspolitikken i utenrikstjenesten og personalpolitisk dokument. Likestilling og mangfold skal være integrert i hele utenrikstjenesten og gjøres relevant i alle organisasjonsledd og på alle nivåer. Dette skal gjelde alle medarbeidere og skal bl.a. omfatte lønnsutvikling. Det skal ikke utvikle seg ubegrunnede lønnsforskjeller.

Utenriksdepartementet har innført et nytt lønnssystem for ledere og særlig uavhengige stillinger, hvor det i tillegg til grunnlønn gis et fast pensjonsgivende tillegg basert på ansvaret i den enkelte stilling. Det nye systemet er innført for å ha et lederlønnssystem som er bedre tilpasset en roterende tjeneste, der rotasjonspliktige medarbeidere skifter hyppig mellom stillinger med ulikt ansvar, ute og hjemme.

Tabell 14.3 Kjønnsfordeling lønn og stilling

Stillingstittel	År	Antall	Andel kvinner (i pst.)	Andel menn (i pst.)	Lønn kvinner	Lønn menn	Kvinners andel av menns lønn (i pst.)
Ambassadør	2025	82	44	56	1 251 475	1 284 061	97
Ambassadør	2024	81	44	56	1 210 409	1 247 950	97
Generalkonsul	2025	6	50	50	1 219 667	1 126 020	108
Generalkonsul	2024	6	67	33	1 162 000	1 036 047	112
Avdelingsdirektør	2025	50	50	50	1 146 540	1 164 856	98
Avdelingsdirektør	2024	54	63	37	1 082 824	1 110 363	98
Underdirektør	2025	56	59	41	990 616	967 577	102
Underdirektør	2024	60	62	38	932 457	927 162	101
Fagdirektør	2025	51	55	45	1 059 571	1 080 968	98
Fagdirektør	2024	52	60	40	1 008 245	1 034 993	97
Seniorrådgiver	2025	469	62	38	881 295	932 691	95
Seniorrådgiver	2024	447	59	41	841 132	887 959	95
Rådgiver	2025	102	65	35	705 467	698 872	101
Rådgiver	2024	96	59	41	662 715	670 016	99

Tilstandsrapport

Arbeidsgiver utarbeider kjønnsdelt lønnsstatistikk fordelt på stillingskategorier før og etter lokale lønnsforhandlinger.

Totalt sett har menn noe høyere lønn enn kvinner, men det er små forskjeller innen de forskjellige stillingskodene. Generelt kan lønnsforskjellen forklares med at menn fortsatt har noe lenger tjenestetid enn kvinner, spesielt på høyeste ledernivå. Dette forholdet er i endring, ettersom antallet kvinner med ledererfaring øker.

Det arbeides aktivt for å jevne ut de resterende forskjellene. Hovedsakelig skjer lønnsdannelsen i de lokale lønnsforhandlingene, der de fleste får sin lønnsutvikling.

Permisjoner/Fravær

Tilstandsrapport

Mange menn i utenrikstjenesten tar ut foreldrepermisjon, både under ute- og hjemmetjeneste, og som oftest litt kortere enn kvinner. Under utestasjonering er uttaket noe lavere enn hjemme, særlig i de tilfeller der mor mangler rettigheter til permisjon eller ikke oppfyller aktivitetskravet. Samlet sett er andelen fedre som tar ut foreldrepermisjon likevel økende og forskjellene mellom kjønnene er ikke store.

Gjennomsnittlig uttak av foreldrepermisjon var 14,8 uker. Kvinner tok i gjennomsnitt ut 16,9 uker, mens menn tok ut 11,2 uker.

Kvinner har høyere sykefravær enn menn, men det totale sykefraværet er forholdsvis lavt og departementet ser ikke behov for konkrete tiltak som retter seg spesielt mot kvinner. På utenriksstasjonene er fraværet mye lavere enn i departementet, uvisst av hvilken grunn. Sykefraværet på individnivå følges opp i tråd med aktuelt regelverk og lovpålagte krav om tett oppfølging. Det er til enhver tid fokus på bedre opplæring av ledere, økt bruk av gradert sykmelding og på Navs digitale løsninger som gjør oppfølgingsarbeidet og kontakten med den sykmeldte enklere og raskere, både under hjemmetjeneste og ved tjenestegjøring på utenriksstasjonene.

Tabell 14.4 Kjønnsfordeling sykefravær. Sykefraværsprosent 2023–2025 (i pst.)

	2023	2024	2025
Menn	1,5	1,4	1,2
Kvinner	1,8	2,0	1,9
Totalt	1,6	1,7	1,5

Ansettelsesforhold

Mål

Utenriksdepartementet har som mål at bruken av midlertidige stillinger skal begrenses til det som følger av utenrikstjenestens særtrekk.

Tilstandsrapport

16,7 pst. av stillingene i utenrikstjenesten er midlertidige. Dette skyldes blant annet opptak til profesjonsprogrammet til utenrikstjenesten. Ved opptak til profesjonsprogrammet går de tilsatte gjennom en opplæringsperiode og blir fast ansatte ved utløpet av opplæringen. Videre gjelder det personer som tilsettes fra andre offentlige etater/departementer i spesialiststillinger på en utenriksstasjon og som har permisjon fra egen etat mens de arbeider i en stilling med normert tjenestetid ute. Hovedtyngden av tilsatte i disse stillingene har altså fast arbeid i andre statlige virksomheter, og spesialutsendingene ved utenriksstasjonene utgjør eksempelvis en stor andel av denne gruppen. Kvinner utgjør 55,1 pst. av de som er midlertidig ansatt i utenrikstjenesten.

1,2 pst. av stillingene i utenrikstjenesten er deltidsstillinger. Av disse deltidsansatte er de fleste kvinner. Bakgrunnen for deltidsarbeidet er bl.a. kombinasjon av AFP med arbeid, helsemessige utfordringer eller studenter som arbeider deltid. Departementet kjenner ikke til tilfeller av ufrivillig deltid. Gitt det lave antallet deltidsstillinger anses det ikke nødvendig å iverksette tiltak på dette området.

Utenriksdepartementet legger stor vekt på å begrense bruken av reelle midlertidige stillinger.

Mangfold

Utenriksdepartementet har som personalpolitisk mål å sikre at utenrikstjenesten gjenspeiler mangfoldet i befolkningen. Departementet ønsker medarbeidere med ulike kompetanser, livserfaringer og perspektiver for å bidra til en best mulig oppgaveløsning. Et viktig element i dette arbeidet er at Utenriksdepartementets eksterne utlysningstekster er utformet slik at de er inkluderende og at departementet aktivt anmoder søkere om å informere om at de er i målgruppen. Dette gjelder også for Utenriksdepartementets tre underliggende etater, Norad, Norec og DEKSA. Dersom det er kvalifiserte søkere med funksjonsnedsettelse, hull i CV-en eller innvandrerbakgrunn, skal minst én søker i hver av disse gruppene innkalles til intervju. Departementet ønsker å tilrettelegge for medarbeidere som har behov for det. En utfordring er at medarbeidere som rekrutteres til utenrikstjenesten vil veksle mellom tjeneste i Oslo og utlan-

det. De fleste stillingene ved utenriksstasjonene krever god fysisk og psykisk helse, noe som er spesielt viktig i en krise- og beredskapssammenheng. Det betyr at forholdene ved ulike utenriksstasjoner, og mulighet for å tilrettelegge for medarbeidere med nedsatt funksjonsevne, vil kunne variere.

I stillinger der det kreves sikkerhetsklarering, kan dette vanskeliggjøre mangfoldsarbeidet, ettersom erfaring viser at det kan være mer utfordrende for kandidater med hull i CV-en og kandidater med flerkulturell bakgrunn å bli sikkerhetsklarert. Samtidig ser vi at økt bruk av vilkår ved sikkerhetsklarering kan bidra til å redusere slike utfordringer i noen grad, ved at kvalifiserte kandidater kan gis en klarering som avgrenses mot tema eller geografisk område.

I 2025 ble det ansatt totalt 115 nye personer i Utenriksdepartementet, Norad, Norec og DEKSA. Av disse var det 14 personer med innvandrerbakgrunn, og sju med funksjonsnedsettelse eller hull i CV-en.

Trakassering og seksuell trakassering

Utenriksdepartementet har som mål å ha et trygt og inkluderende arbeidsmiljø, uten trakassering og seksuell trakassering. Som ledd i dette arbeidet er organisasjonens styringsdokumenter, varslingsplakat og retningslinjer gjennomgått, og det er på bakgrunn av dette igangsatt arbeid med en handlingsplan. I 2025 er det gjennomført kurs i forebygging av seksuell trakassering for nye ledere, sendt ut nanolæring til alle ansatte i utenrikstjenesten og publisert en artikkel på intranettet med oppfordring om å sette temaet på agendaen i seksjonene. Det ble også påbegynt arbeid med å utvikle et nytt internt kurs i forebygging av seksuell trakassering. Formålet var å styrke bevisstheten og bidra til forebygging på tvers av organisasjonen.

Planer for videre arbeid og tiltak

Arbeidet i 2026 rettes særlig mot lansering av det nye kurset i forebygging av seksuell trakassering, og en ny plakat om temaet. Videre er det sentralt å sikre faglig oppdatering av ledelsen og HR/rekruttering innen likestilling og mangfold gjennom relevante opplæringstiltak.

Familie- og livsfasepolitikk

Menneskene i fremtidens utenrikstjeneste (MIFU) er et satsingsområde og fungerer som en paraply for tiltak som skal bidra til å ivareta menneskene i utenrikstjenesten. Dette omfatter også medfølgende familier ved utenriksstasjonene, samt familier som velger å bli i Norge når roterende medarbeider utstasjoneres. Av de mer enn 600 utestasjonerte ansatte i Utenriksdepartementet har godt over halvparten medfølgende partner. Videre er det per i dag om lag 350 barn som er del av utestasjonerte familier. En god familiepolitikk er avgjørende for å sikre at roterende medarbeidere i utenrikstjenesten vil og kan veksle mellom tjenestegjøring hjemme og ute, i ulike faser av karrierelivet. Departementet har de senere årene sett at fokuset på familien, og ikke kun medarbeideren, er stadig viktigere i denne sammenheng. En bred familiepolitikk forutsetter målrettede tiltak og videre satsing på fleksible, forutsigbare og ivaretagende ordninger.

Planer for videre arbeid og tiltak

Parallelt med videreføring og videreutvikling av eksisterende tiltak, ble det i 2025 igangsatt nye initiativer som implementeres i 2026. Rollen som familieliaison ved utenriksstasjonene er styrket. Disse skal fungere som det primære lokale kontaktpunktet for utsendte medarbeidere og deres medfølgende. Det er videre besluttet å opprette en familiekontakt i Utenriksdepartementet, som skal være et sentralt kontaktpunkt for ansatte og deres medfølgende. Rollen skal bli nærmere definert i løpet av 2026. I løpet av høsten 2026 gjennomføres også en større spørreundersøkelse om familiepolitikken. Det er behov for mer systematisk kartlegging og kunnskap om hvordan familie- og livssituasjonen faktisk oppleves i dagens utenrikstjeneste. Dette vil gi et bedre grunnlag for å videreutvikle tiltak og legge til rette for gode løsninger for familier i forbindelse med utestasjonering.

Norad – likestillingsredegjørelse

Tabell 14.5 Kjønnsfordeling stilling

		Ansatte	Pst. menn/kvinner	
pr. 31.12.2024	År	Antall	Menn	Kvinner
Totalt i Norad (inkl. direktør)[1]	2025	347	36	64
Totalt i Norad (inkl. direktør)[1]	2024	313	35	65
Avdelingsledelse	2025	6	50	50
Avdelingsledelse	2024	9	33	67
Fagdirektør	2025	23	52	48
Fagdirektør	2024	19	53	47
Seksjonssjef	2025	18	44,5	55,5
Seksjonssjef	2024	22	32	68
Underdirektør	2025	8	37,5	62,5
Underdirektør	2024	8	37	63
Seniorrådgiver	2025	249	35	65
Seniorrådgiver	2024	225	34	66
Rådgiver	2025	40	27,5	72,5
Rådgiver	2024	29	31	69
Konsulent, første- og seniorkonsulent	2025	3	0	100
Konsulent, første- og seniorkonsulent	2024	1	0	100

[1] Inkludert stillinger finansiert av Utenriksdepartementet og Klima- og miljødepartementet, både hel- og deltid

Tabell 14.6 Prosentvis fordeling mellom kvinner og menn

År	Deltid		Midlertidig ansatte		Foreldrepermisjon gj.snitt antall uker		Legemeldt fravær[1]		Samlet sykefravær (lege- og egenmeldt)
	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Prosent av totalt ansatte
2025	29,4	70,6	26	74	12,6	17,7	1,14	3,15	4,3
2024	50	50	27	73	11	21,32	3,49	4,87	5,3

[1] Prosent legemeldt fravær av totalt sykefravær

Norec – likestillingsredegjørelse

Tabell 14.7 Kjønnsfordeling stilling

		Ansatte	Pst. menn/kvinner	
pr. 31.12.2024	År	Antall	Menn	Kvinner
Totalt i Norec (inkl. direktør)	2025	63	37	63
Totalt i Norec (inkl. direktør)	2024	61	33	67
Direktør	2025	1	100	0
Direktør	2024	1	100	0
Avdelingsdirektør	2025	5[1]	40	60
Avdelingsdirektør	2024	4	50	50
Mellomledelse (seksjonsledere)	2025	6[2]	33	67
Mellomledelse (seksjonsledere)	2024	4	50	50
Seniorrådgiver	2025	22	22	78
Seniorrådgiver	2024	19	11	89
Rådgiver	2025	30	43	57
Rådgiver	2024	31	39	61
Seniorkonsulent	2025	2	0	100
Seniorkonsulent	2024	2	0	100
Konsulent	2025	1	0	100
Konsulent	2024	1	0	100
Aspirant	2025	1		100
Aspirant	2024	2	50	50
Fagarbeider m/ fagbrev	2025	1	100	0

[1] I statistikken er det fem avdelingsdirektører. Dette kommer av at to av avdelingsdirektørene har permisjon, og en avdelingsdirektør er konstituert. I stillingsgruppen for avdelingsdirektør skal det være totalt to kvinnelige og en mannlig avdelingsdirektør pr. 31.12.2025.

[2] Det er i statistikken seks seksjonsledere. Dette kommer av at en av seksjonslederne ble konstituert som avdelingsdirektør i 2025, og er det fremdeles. Det ble også i 2025 en ny seksjon der det ble tilsatt en ny leder. I stillingsgruppen for seksjonsledere skal det være totalt tre kvinner og to menn pr. 31.12.2025.

Tabell 14.8 Prosentvis fordeling mellom menn og kvinner (i pst.)

År	Deltid		Midlertidig ansettelse		Foreldrepermisjon gj.snitt antall uker		Sykefravær		Samlet sykefravær (lege- og egenmeldt)
	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Pst. av totalt ansatte
2025	100	0	63	37	32,1	27,9	1,6	3,1	3,61
2024	0	100	40	60	50	50	2,6	3,8	3,5

DEKSA – likestillingsredegjørelse

Tabell 14.9 Prosentvis fordeling mellom menn og kvinner (i pst.)

År	Deltid		Midlertidig ansettelse		Foreldrepermisjon gj.snitt antall uker		Sykefravær		Samlet sykefravær (lege- og egenmeldt)
	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Pst. av totalt ansatte
2025	0	0	0	0	3,4	24,4	1,62	3,61	2,8

Tabellen viser prosentvis fordeling mellom menn og kvinner. Oversikt over kjønnsfordeling pr. stilling kommer i Prop. 1 S for 2028.

15 Omtale av lederes ansettelsesvilkår i statlige foretak under Utenriksdepartementet

Norfund

Daglig leder i Norfund, Jan Tellef Thorleifsson, mottok 3 754 473 kroner i godtgjørelse i 2025, bestående av 3 473 706 kroner i lønn, 250 175 kroner i pensjon, 6 645 kroner i variabel godtgjørelse og 23 947 kroner i andre godtgjørelser. Godtgjøring av øvrige ansatte i Norfunds ledergruppe kommer frem av note 5 i Norfunds årsregnskap for 2025. Styret fastsetter lønn til daglig leder, og daglig leder fastsetter lønn til avdelingsledere som rapporterer til ham. Ved fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte følger Norfund regjeringens retningslinjer av 12. desember 2022. Norfunds daglige leder har en pensjonsalder på 70 år. Daglig leder har avtale om etterlønn tilsvarende seks måneders lønn, jf. arbeidsmiljøloven § 15-16. Daglig leder mottar ikke bonus. Daglig leder har en innskuddsbasert pensjonsordning der det avsettes 7 pst. av lønn fra 0 til 7 G og 20 pst. av lønn fra 7,1 til 12 G.

Utenriksdepartementet

t i l r å r :

I Prop. 1 S (2026–2027) om statsbudsjettet for år 2027 føres opp de forslag til vedtak som er nevnt i et framlagt forslag.

Forslag

Under Utenriksdepartementet føres det i Prop. 1 S (2026–2027) statsbudsjettet for budsjettåret 2027 opp følgende forslag til vedtak:

Kapitlene 100–179, 3100–3141

I

Utgifter:

Kap.	Post		Kroner	Kroner
		Programkategori 02.00 Administrasjon av utenrikspolitikken		
100		Utenriksdepartementet		
	01	Driftsutgifter	4 996 819 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, *kan overføres*	29 404 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, *kan overføres*	431 670 000	
	70	Erstatning av skader på utenlandske ambassader	1 447 000	
	71	Hjelp til norske borgere i utlandet	168 000	
	90	Lån til norske borgere i utlandet	450 000	5 459 958 000
103		Regjeringens representasjon		
	01	Driftsutgifter	44 489 000	44 489 000
104		Kongefamiliens offisielle reiser til utlandet		
	01	Driftsutgifter	9 054 000	9 054 000
105		Direktoratet for eksportkontroll og sanksjoner		
	01	Driftsutgifter	79 582 000	79 582 000
		Sum Programkategori 02.00 Administrasjon av utenrikspolitikken		5 593 083 000
		Programkategori 02.10 Utenriksformål		
116		Internasjonale organisasjoner		
	70	Pliktige bidrag	1 789 883 000	1 789 883 000
117		EØS-finansieringsordningene		
	79	EØS-finansieringsordningen 2021–2028, *kan overføres*	2 360 000 000	
	80	Den norske finansieringsordningen 2021–2028, *kan overføres*	1 862 000 000	4 222 000 000

Kap.	Post		Kroner	Kroner
118		Utenrikspolitiske satsinger		
	21	Spesielle driftsutgifter, *kan overføres, kan nyttes under post 72, 73 og 76*	74 934 000	
	22	Spesielle driftsutgifter - interessefremme, *kan overføres, kan nyttes under post 79*	18 269 000	
	72	Sikkerhetspolitikk og nedrustning, *kan overføres, kan nyttes under post 21*	26 680 000	
	73	Klima, miljøtiltak og hav mv., *kan overføres, kan nyttes under post 21*	7 931 000	
	74	Forskning, dialog og menneskerettigheter mv.	21 322 000	
	76	Russland, *kan overføres, kan nyttes under post 21*	29 600 000	
	77	Norges forskningsråd - utenriksområdet, *kan overføres*	56 100 000	
	79	Interessefremme, *kan overføres, kan nyttes under post 22*	33 388 000	268 224 000
		Sum Programkategori 02.10 Utenriksformål		6 280 107 000
		Programkategori 03.00 Forvaltning av utviklingssamarbeidet		
140		Utenriksdepartementet		
	21	Spesielle driftsutgifter, *kan overføres*	101 688 000	101 688 000
141		Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad)		
	01	Driftsutgifter	462 366 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, *kan overføres*	31 671 000	494 037 000
144		Norsk senter for utvekslingssamarbeid (Norec)		
	01	Driftsutgifter	81 209 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, *kan overføres*	13 966 000	
	70	Utvekslingsordninger, *kan overføres*	143 477 000	
	71	Rekruttering til internasjonale organisasjoner, *kan overføres*	63 349 000	302 001 000
		Sum Programkategori 03.00 Forvaltning av utviklingssamarbeidet		897 726 000
		Programkategori 03.10 Utviklingssamarbeidet		
150		Humanitær bistand		
	70	Nødhjelp og humanitær bistand, *kan overføres*	4 836 481 000	
	71	Verdens matvareprogram (WFP)	430 000 000	
	72	FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR)	630 000 000	5 896 481 000

Kap.	Post		Kroner	Kroner
151		Fred, sikkerhet og globalt samarbeid		
	70	Fred og konfliktløsning, *kan overføres*	350 260 000	
	71	Globale sikkerhetsspørsmål og nedrustning, *kan overføres*	103 420 000	
	73	FNs innsats for reform og fredsbygging, *kan overføres*	238 138 000	
	74	Pliktige bidrag til FN-organisasjoner mv.	376 067 000	1 067 885 000
152		Menneskerettigheter		
	70	Menneskerettigheter, *kan overføres*	683 993 000	
	71	FNs høykommissær for menneskerettigheter (OHCHR)	197 000 000	880 993 000
159		Regionbevilgninger		
	70	Midtøsten og Nord-Afrika, *kan overføres*	1 038 815 000	
	71	Europa og Sentral-Asia, *kan overføres*	313 817 000	
	72	Afghanistan, *kan overføres*	316 241 000	
	73	Ukraina og naboland, *kan overføres*	14 135 800 000	
	75	Afrika, *kan overføres*	1 484 022 000	
	76	Asia, *kan overføres*	376 503 000	
	77	Latin-Amerika og Karibia, *kan overføres*	98 432 000	17 763 630 000
160		Helse		
	70	Helse, *kan overføres*	3 598 381 000	
	71	Verdens helseorganisasjon (WHO)	255 000 000	3 853 381 000
161		Utdanning, forskning og offentlige institusjoner		
	70	Utdanning, *kan overføres*	546 798 000	
	71	Forskning, *kan overføres*	67 876 000	
	73	Styresett og offentlige institusjoner, *kan overføres*	628 363 000	
	74	Norges forskningsråd - utviklingsområdet, *kan overføres*	198 200 000	1 441 237 000
162		Næringsutvikling, matsystemer og fornybar energi		
	70	Bærekraftig jobbskaping, næringsutvikling og handel, *kan overføres*	154 536 000	
	71	Matsikkerhet, fisk og landbruk, *kan overføres*	1 377 966 000	
	72	Fornybar energi, *kan overføres*	969 358 000	2 501 860 000
163		Klima, miljø og hav		
	70	Miljø og klima, *kan overføres*	1 243 811 000	
	71	Bærekraftige hav og tiltak mot marin forsøpling, *kan overføres*	232 100 000	1 475 911 000

Kap.	Post		Kroner	Kroner
164		Likestilling		
	70	Likestilling, *kan overføres*	273 319 000	
	71	FNs organisasjon for kvinners rettigheter og likestilling (UN Women)	140 300 000	
	72	FNs befolkningsfond (UNFPA)	589 600 000	1 003 219 000
165		Norfund		
	70	Risikokapital utviklingsmandatet	779 955 000	
	71	Risikokapital Klimainvesteringsfondet	416 667 000	
	72	Risikokapital Ukraina-fondet	375 000 000	
	73	Bedriftsstøtte og selskapsutvikling	35 000 000	
	90	Grunnfondskapital utviklingsmandatet	2 339 864 000	
	91	Kapitalpåfylling Klimainvesteringsfondet	1 250 000 000	
	92	Kapitalpåfylling Ukraina-fondet	375 000 000	5 571 486 000
170		Sivilt samfunn		
	70	Sivilt samfunn, *kan overføres*	2 570 665 000	2 570 665 000
171		FNs utviklingsarbeid		
	70	FNs utviklingsprogram (UNDP)	354 400 000	
	71	FNs barnefond (UNICEF)	380 600 000	
	73	FN og multilateralt samarbeid, *kan overføres*	11 200 000	746 200 000
172		Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette		
	70	Verdensbanken, *kan overføres*	1 270 980 000	
	71	Regionale banker og fond, *kan overføres*	1 127 000 000	
	73	Gjeldslette, *kan overføres*	492 030 000	2 890 010 000
179		Flyktningtiltak i Norge		
	21	Spesielle driftsutgifter	2 580 868 000	2 580 868 000
		Sum Programkategori 03.10 Utviklingssamarbeidet		50 243 826 000
		Sum departementets utgifter		63 014 742 000

Inntekter:

Kap.	Post		Kroner	Kroner
		Diverse inntekter		
3100		Utenriksdepartementet		
	01	Diverse gebyrer ved utenriksstasjonene	26 178 000	
	02	Gebyrer for utlendingssaker ved utenriksstasjonene	286 000 000	
	05	Refusjon spesialutsendinger mv.	85 000 000	
	90	Tilbakebetaling av nødlån fra utlandet	450 000	397 628 000
3141		Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad)		
	01	Diverse inntekter	10 000	
	02	Garantiordningen for fornybar energi i utviklingsland	3 500 000	3 510 000
		Sum Diverse inntekter		401 138 000
		Sum departementets inntekter		401 138 000

Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2027 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 100 post 01	kap. 3100 post 05
kap. 141 post 01	Kap. 3141 postene 01 og 02

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633, post 01 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

III

Fullmakt til overskridelse

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2027 kan:

1. overskride bevilgningen under kap. 100 Utenriksdepartementet, post 90 Lån til norske borgere i utlandet, ved behov for bistand fra aktuelle transportselskaper ved evakuering av norske borgere i kriserammede land. Fullmakten gjelder i de tilfeller og på de betingelser som gjelder for denne typen bistand.
2. overskride bevilgningene under kap. 117 EØS-finansieringsordningene, post 79 EØS-finansieringsordningen 2021–2028, og post 80 Den norske finansieringsordningen 2021–2028, med en samlet øvre ramme på 422,2 mill. kroner som følge av usikkerhet i fremdrift og valutakursjusteringer, dersom dette er nødvendig for å oppfylle norske forpliktelser gjennom avtale inngått med EU.
3. overskride bevilgningen under kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette, post 71 Regionale banker og fond med inntil 25 mill. kroner som følge av valutakursjusteringer, dersom dette er nødvendig for å oppfylle norske forpliktelser som dekkes av bevilgningen på posten.
4. overskride bevilgningen under kap. 159 Regionbevilgninger, post 73 Ukraina og naboland

angående kapitaløkningene i Den europeiske banken for gjenoppbygging og utvikling (EBRD) med inntil 11 mill. kroner som følge av valutakursjusteringer, dersom dette er nødvendig for å oppfylle norske forpliktelser som dekkes av bevilgningen på posten.

5. overskride bevilgningen under kap. 116 Internasjonale organisasjoner, post 70 Pliktige bidrag med inntil 15 mill. kroner dersom dette er nødvendig for å oppfylle norske forpliktelser som dekkes av bevilgningen på posten.
6. overskride bevilgningen under kap. 151 Fred, sikkerhet og globalt samarbeid, post 70 Pliktige bidrag til FN-organisasjoner mv. med inntil 5 mill. kroner dersom dette er nødvendig for å oppfylle norske forpliktelser som dekkes av bevilgningen på posten.

IV

Valutatap (disagio)/ Valutagevinst (agio)

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2027 gis fullmakt til å utgiftsføre/inntektsføre uten bevilgning valutatap (disagio)/valutagevinst (agio) som følge av justering av midlene ved utenriksstasjonene under kap. 100/3100 Utenriksdepartementet, postene 89 Valutatap (disagio)/Valutagevinst (agio).

V

Bruk av opptjente rentemidler

Stortinget samtykker i at opptjente renter på tilskudd som er utbetalt kan benyttes til tiltak som avtales mellom Utenriksdepartementet og den enkelte mottaker.

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

VI

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2027 kan gi tilsagn om:

1. støtte utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
117		EØS-finansieringsordningene	
	79	EØS-finansieringsordningen 2021–2028	13 998 mill. kroner
	80	Den norske finansieringsordningen 2021–2028	12 298 mill. kroner
118		Utenrikspolitiske satsinger	
	77	Norges forskningsråd – utenriksområdet	216,3 mill. kroner
161		Utdanning, forskning og offentlige institusjoner	
	74	Norges forskningsråd – utviklingsområdet	812,3 mill. kroner
162		Næringsutvikling, matsystemer og fornybar energi	
	70	Bærekraftig jobbskaping, næringsutvikling og handel	100 mill. kroner
	72	Fornybar energi	100 mill. kroner

2. tilskudd til International Finance Facility for Immunisation (IFFlm) med inntil 2 000 mill. kroner i perioden 2021–2030 under kap. 160 Helse, post 70 Helse, og fravike stortingsvedtak av 8. november 1984 om utbetaling av tilskudd før det er behov for å dekke de aktuelle utgiftene og bruke tilskudd som sikkerhet for lån. Tilsagnet skal finansiere epidemi- og pandemibekjempelse gjennom Vaksinekoalisjonen CEPI.

3. tilskudd til International Finance Facility for Immunisation (IFFIm) med inntil 4 000 mill. kroner i perioden 2021–2030 under kap. 160 Helse, post 70 Helse, og fravike stortingsvedtak av 8. november 1984 om utbetaling av tilskudd før det er behov for å dekke de aktuelle utgiftene og bruke tilskudd som sikkerhet for lån. Tilsagnet gjelder Vaksinealliansen Gavis arbeid i perioden 2021–2025.
4. tilskudd til International Finance Facility for Immunisation (IFFIm) med inntil 1 000 mill. kroner i perioden 2021–2030 under kap. 160 Helse, post 70 Helse, og fravike Stortinget sitt vedtak av 8. november 1984 om utbetaling av tilskudd før det er behov for å dekke de aktuelle utgiftene og bruke tilskudd som sikkerhet for lån. Tilsagnet gjelder Vaksinealliansen Gavis covid-19-innsats.
5. tilskudd til Det grønne klimafondet (GCF) med inntil 3 200 mill. kroner i perioden 2024–2027 under kap. 163 Klima, miljø og hav, post 70 Miljø og klima.
6. tilskudd til Vaksinealliansen Gavi med inntil 5 000 mill. kroner i perioden 2026–2030 under kap. 160 Helse, post 70 Helse.
7. tilskudd til Det globale fondet for bekjempelse av aids, tuberkulose og malaria (GFATM) med inntil 2 000 mill. kroner i perioden 2026–2028 under kap. 160 Helse, post 70 Helse.
8. tilskudd til Vaksinekoalisjonen CEPI med inntil 1 000 mill. kroner samlet i perioden 2027–2031 under kap. 160 Helse, post 70 Helse.
9. tilskudd under den statlige Garantiordningen for fornybar energi i utviklingsland, gjennom fullmakt til Norad, utover gitte bevilgninger under kap. 162 Næringsutvikling, matsystemer og fornybar energi, post 72 Fornybar energi ved å inngå flerårige forpliktelser til subsidiering av risikopremier. Samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar skal være begrenset oppad til 400 mill. kroner knyttet til garantier under dagens ramme for garantiordningen på 5 mrd. kroner.

VII

Dekning av forsikringstilfelle

Stortinget samtykker i at Kongen i 2027 kan inngå avtaler om forsikringsansvar for utstillinger ved visningsinstitusjoner i utlandet innenfor en total ramme for gamle og nye garantier på inntil 500 mill. kroner. Forsikringsansvaret omfatter tap og skade under transport, lagring og i visningsperioden.

VIII

Toårige budsjettvedtak

Stortinget samtykker i at Norge kan slutte seg til toårige budsjettvedtak i FAO, WHO, ILO, UNIDO, OECD, WTO, IAEA, IEA, Havbunnsmyndigheten, Den internasjonale havrettsdomstolen, Mekanismen for internasjonale straffedomstoler (MICT) og for regulært bidrag til FN.

Andre fullmakter

IX

Ettergivelse av fordringer

Stortinget samtykker i at Kongen i 2027 kan ettergi statlige fordringer på utviklingsland i samsvar med kriteriene i handlingsplanen av 2004 *Om gjeldslette for utvikling* innenfor den resterende ramme på 829 mill. kroner under Eksportfinansiering Norges (Eksfin) gamle portefølje (gammel alminnelig ordning og den gamle særordningen for utviklingsland). Fordringene verdsettes til faktisk utestående beløp på ettergivelsestidspunktet inklusive påløpte renter, belastes gjeldsplanens ramme og ettergis uten bevilgning over bistandsbudsjettet. Rammen belastes ikke ved en eventuell ettergivelse av statlige fordringer på Sudan som stammer fra den norske skipseksportkampanjen (1976–1980), jf. Prop. 110 S (2012–2013).

X

Utbetaling av tilskudd

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2027 gis unntak fra forutsetningene i stortingsvedtak av 8. november 1984 om utbetaling av gitte bevilgninger på følgende måte:

1. Utbetalinger av norske medlemskapskontingenter, pliktige bidrag og andre bidrag til internasjonale organisasjoner Norge er medlem av, kan foretas en gang i året.
2. Utbetalinger av tilskudd til utviklingsformål kan foretas en gang i året dersom avtaler om samfinansiering med andre givere innenfor utviklingssamarbeidet tilsier det.
3. Eventuelle utbetalinger av regjeringens gave til TV-aksjoner kan i sin helhet utbetales som et engangsbeløp.
4. Utbetalinger av tilskudd til Climate Investment Funds (CIF) kan foretas i samsvar med fondets prosedyrer for fondsoppbygging.
5. Utbetalinger av tilskudd til fond forvaltet av Verdensbankgruppen, Det internasjonale pengefondet (IMF), Afrikabanken, Asiabanken, Den interamerikanske utviklingsbanken, Den europeiske banken for gjenoppbygging og utvikling (EBRD), Nordisk utviklingsfond (NDF) og Det internasjonale fondet for jordbruksutvikling (IFAD) kan foretas i henhold til regelverket til det enkelte fond.
6. Utbetalinger av tilskudd til Ukraine Trust Fund for Military Career Transition forvaltet av NATO, kan foretas i henhold til fondets regelverk.
7. Utbetalinger av tilskudd til akutt nødhjelpsarbeid kan i enkelte tilfeller foretas for opptil ett år frem i tid når dette er påkrevd for å sikre raske og nødvendige investeringer.
8. Utbetalinger til Vaksinealliansen Gavi, Vaksinekoalisjonen CEPI og Det globale fondet for bekjempelse av aids, tuberkulose og malaria (GFATM) kan foretas årlig i tråd med organisasjonens finansieringsstrategi og regelverk.
9. Utbetalinger av tilskudd til Det grønne klimafondet (GCF) kan foretas i samsvar med fondets strategi og prosedyrer for fondsoppbygging.
10. Utbetalinger under kap. 162 Næringsutvikling, matsystemer og fornybar energi, post 72 Fornybar energi av samlet tilskudd på inntil 300 mill. kroner til garantiinstrumenter for fornybar energi i utviklingsland kan skje i samsvar med regelverket til den enkelte garantiinstitusjonen.
11. Tilskudd under kap. 159 Regionbevilgninger, post 73 Ukraina og naboland, kap. 162 Næringsutvikling, matsystemer og fornybar energi, post 70 Bærekraftig jobbskaping, næringsutvikling og handel, post 71 Matsikkerhet, fisk og landbruk, post 72 Fornybar energi og kap. 163 Klima, miljø og hav, post 70 Miljø og klima og post 71 Bærekraftige hav og tiltak mot marin forsøpling, kan utbetales til avsetning for tap ved utlåns-, egenkapital- eller garantiinstrumenter hos tilskuddsmottaker.
12. Utbetalinger av tilskudd til fondsforvalter for fellesfond i FN kan skje i henhold til regelverket for det enkelte fond.
13. Utbetalinger av tilskudd i forbindelse med den sivile støtten til Ukraina og naboland kan foretas i henhold til avtale eller regelverk for den enkelte donasjon, fond eller finansieringsmekanisme.

XI

Deltakelse i kapitaløkninger og fondspåfyllinger i internasjonale banker og fond

Stortinget samtykker i at:

1. Norge deltar i den 13. kapitalpåfyllingen i Det internasjonale fondet for jordbruksutvikling (IFAD-13) med et bidrag på inntil 972 mill. kroner for perioden 2025–2027, innbetalt i tre bidrag på 324 mill. kroner per år. Innbetalingene belastes kap. 162 Næringsutvikling, matsystemer og fornybar energi, post 71 Matsikkerhet, fisk og landbruk.
2. Norge deltar i den syvende generelle kapitaløkningen i Den afrikanske utviklingsbanken (AfDB) med en innbetalt andel tilsvarende motverdien i norske kroner på innbetalingstidspunktet av UA 56,78 mill. (UA tilsvarer IMFs spesielle trekkrettigheter SDR) i perioden 2020–2027. Innbetalingene foretas i åtte like årlige beløp og belastes kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette, post 71 Regionale banker og fond. Kapitaløkningen innebærer også en økning i den norske statsgarantien i AfDB med UA 889,52 mill. Garantiøkningen ble i sin helhet utløst ved første innbetaling av kapitaløkning i 2020. Forpliktelser inngås i SDR, og kronebeløpet må valutajusteres i forbindelse med årlige utbetalinger.
3. Norge deltar i den 14. påfyllingen av giverlandsbidraget til Den asiatiske utviklingsbankens fond for de fattigste landene, Asiafondet (ADF-14), med et bidrag på til sammen inntil 248,71 mill. kroner for perioden 2025–2028, innbetalt i fire like årlige beløp. Innbetalingene belastes kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette, post 71 Regionale banker og fond.
4. Norge deltar i den femte kapitalpåfyllingen i Nordisk utviklingsfond (Nordic Development Fund, NDF) med totalt 97,3 mill. euro, innbetalt i ti årlige bidrag tilsvarende motverdien i norske kroner på innbetalingstidspunktet, for perioden 2022–2031.
5. Norge deltar i kapitaløkningen til Den europeiske banken for gjenoppbygging og utvikling (EBRD) med 50,42 mill. euro, innbetalt i fem like årlige bidrag i perioden 2025–2029. Innbetalingene belastes kap. 159 Regionbevilgninger, post 73 Ukraina og naboland.
6. Norge deltar i kapitalpåfylling av IDB Invest, Den interamerikanske utviklingsbankens privatsektorarm, med totalt 19,488 mill. USD for perioden 2025–2031.
7. Norge deltar i den 21. giverlandspåfyllingen av Verdensbankens fond for de fattigste landene, IDA21 (International Development Association), med et bidrag på til sammen 5 024 mill. kroner for perioden 2026–2028, som også inkluderer bidraget til HIPC i punkt 8 nedenfor. Til fratrekk ved utbetaling kommer en kontantrabatt på 538,4 mill. kroner og bidrag til HIPC. Rabatten utløses i forbindelse med at Norge fra og med IDA21 går over til ordinære kontantbidrag over tre år og avslutter ordningen med gjeldsbrev som trekkes ned over ni år. Utbetalingen blir om lag 4 413 mill. kroner fordelt på tre like årlige beløp, der 3 813 mill. kroner belastes kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette, post 70 Verdensbanken og 600 mill. kroner belastes kap. 162 Næringsutvikling, matsystemer og fornybar energi, post 71 Matsikkerhet, fisk og landbruk.
8. Norge deltar, i forbindelse med den 21. giverlandspåfyllingen av Verdensbankens fond for de fattigste landene, IDA21 (International Development Association) for perioden 2026–2028, i det internasjonale gjeldsletteinitiativet for de fattigste landene, Heavily Indebted Poor Countries (HIPC), med et bidrag på 72,64 mill. kroner fordelt på tre like årlige beløp. Utbetalingene belastes kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette, post 73 Gjeldslette.
9. Norge deltar i den 17. giverlandspåfyllingen av Den afrikanske utviklingsbankens fond for de fattigste landene, Afrikafondet (AfDF17), med et bidrag på til sammen 2 377,2 mill. kroner for perioden 2026–2028 (792,4 mill. kroner pr. år). Bidraget suppleres med en kontantrabatt som tilfaller Norge. Rabatten utløses fordi Norge fra og med AfDF17 går over til ordinære kontantbidrag over tre år og avslutter ordningen med gjeldsbrev som trekkes ned over ti år. Utbetalingene belastes kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette, post 71 Regionale banker og fond.
10. Norge deltar, i forbindelse med den 17. påfyllingen av giverlandsbidrag til Afrikafondet (AfDF), AfDF17 for perioden 2026–2028, i det internasjonale gjeldsletteinitiativet for de fattigste landene, Heavily Indebted Poor Countries initiative (HIPC), med et bidrag på til sammen om lag 221,5 mill. kroner fordelt på tre årlige beløp til «Grant Compensation» (kompensasjon til Afrikafondet for at land med gjeldsproblemer i større eller mindre grad mottar gaver framfor lån på myke vilkår). Utbetalingen belastes kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette, post 73 Gjeldslette.

11. Norge støtter Afrikafondets klimavindu, Climate Action Window (CAW), med 50 mill. kroner pr. år i treårsperioden 2026–2028 (AfDF17-perioden), som et tillegg til AfDF17-kjernebidrag i punkt 9 over. Utbetalingene belastes kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette, post 71 Regionale banker og fond.
12. Norge deltar i den 9. kapitalpåfyllingen i Den globale miljøfasiliteten (GEF) for perioden 1. juli 2026 til 30. juni 2030 med et bidrag på til sammen 780 mill. kroner fordelt på fire årlige utbetalinger. Utbetalingen belastes kap. 163 Klima, miljø og hav, post 70 Miljø og klima.

XII

Det multilaterale gjeldsletteinitiativet (MDRI)

Stortinget samtykker i at:

1. Norge deltar, i forbindelse med den 17. påfyllingen av Afrikafondet (AfDF) for perioden 2026–2028, i Det multilaterale gjeldsletteinitiativet (MDRI), med et bidrag på til sammen om lag 367,5 mill. kroner. Utbetalingen belastes kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette, post 73 Gjeldslette.
2. Norge, i forbindelse med kapitalpåfyllingen i Det internasjonale utviklingsfondet (IDA21), deltar i Det multilaterale gjeldsletteinitiativet (MDRI) i perioden 2026–2028 med til sammen 798,24 mill. kroner. Utbetalingene belastes kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette, post 73 Gjeldslette.

XIII

Fullmakt til postering mot mellomværende med statskassen

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2027 kan:

1. føre utlegg som skal viderefaktureres kunde og tilhørende innbetalinger mot mellomværende med statskassen.
2. føre utbetalinger knyttet til refunderbart depositum for utenriksstasjonenes leide eiendommer og refunderbart depositum ved opptak til skole eller barnehage i utlandet som dekkes av arbeidsgiver mot mellomværende med statskassen. Fullmakten gis for inntil 50 mill. kroner for Utenriksdepartementets totale føringer av depositum, for å ta høyde for pris- og kurssvingninger i stedlige markeder.
3. føre utestående gjeldsbrev til Det felles fond for råvarer (CFC) mot mellomværende med statskassen inntil det er avviklet. Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad) gis fullmakt til å føre utestående gjeldsbrev til Den internasjonale bank for gjenoppbygging og utvikling (IBRD) for Den globale miljøfasiliteten (GEF) mot mellomværende med statskassen inntil de er avviklet.

XIV

Garantifullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2027 kan gi Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad) fullmakt til å gi tilsagn om statsgarantier innenfor en samlet ramme på inntil 5 mrd. kroner til fornybarinvesteringer i utviklingsland.

XV

Nansen-programmet for Ukraina

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet og Forsvarsdepartementet kan pådra forpliktelser om sivil og militær støtte gjennom Nansen-programmet for Ukraina innenfor en samlet ramme på 344,5 mrd. kroner i perioden 2023–2030.

Vedlegg 1

Bilateral bistand i 2025

Kapittel	Post	Sør-Sudan	Etiopia	Sudan	Malawi	Tanzania	Mosambik	Somalia	Dem. Rep. Kongo	Uganda	Mali	Andre land/uspesifisert	Afrika Total
144 - Norsk senter for utvekslingssamarbeid (Norec)	70 - Utvekslingsordninger				12 492	6 560				1 738		48 950	69 740
144 - Norsk senter for utvekslingssamarbeid (Norec)	71 - Rekruttering til internasjonale organisasjoner		137	2 303	654		1 373			1 566		8 049	14 082
150 - Humanitær bistand	70 - Nødhjelp og humanitær bistand	96 075	48 001	315 210		1 163	30 025	68 031	121 257	2 808	16 600	253 009	952 178
151 - Fred, sikkerhet og globalt samarbeid	70 - Fred og forsoning	3 515	4 000	5 000			1 200	11 755				14 564	40 034
151 - Fred, sikkerhet og globalt samarbeid	71 - Globale sikkerhetsspørsmål og nedrustning	170										39 199	39 370
152 - Menneskerettigheter	70 - Menneskerettigheter		9 650		6 150	10 000	10 594					60 345	96 739
153 - Flyktninger, fordrevne og vertssamfunn	70 - Flyktninger og internt fordrevne	50 321	22 451	45 810		7 537	21 775	31 890	32 349	18 192	30 376	150 819	411 520
153 - Flyktninger, fordrevne og vertssamfunn	72 - Bærekraftige løsninger og vertssamfunn	27 500										30 000	57 500
159 - Regionbevilgninger	75 - Afrika	295 656	199 832	190 114	291 000	151 456	281 841	244 000	60 141	26 382	7 324	410 523	2 158 269
161 - Utdanning, forskning og offentlige institusjoner	70 - Utdanning	5 733	35 789		21 233	30 049	7 140		1 530	34 764	7 059	52 266	195 563
161 - Utdanning, forskning og offentlige institusjoner	71 - Forskning	31	45		29	68	7			-378	25	36 906	36 734
161 - Utdanning, forskning og offentlige institusjoner	73 - Styresett og offentlige institusjoner		8 948			12 774	4 999		700			73 377	100 799
162 - Næringsutvikling, matsystemer og fornybar energi	70 - Bærekraftig jobbskaping, næringsutvikling og handel		10 160			6 166						54 320	70 646
162 - Næringsutvikling, matsystemer og fornybar energi	71 - Matsikkerhet, fisk og landbruk	15 000	69 701		69 042	111 121	29 939	3 306		6 234		803 838	1 108 180
162 - Næringsutvikling, matsystemer og fornybar energi	72 - Fornybar energi				42 403	1 619	3 441	841	1 510	6 322		188 022	244 159
163 - Klima, miljø og hav	70 - Miljø og klima					18 823	4 237					142 691	165 751
163 - Klima, miljø og hav	71 - Bærekraftig hav og tiltak mot marin forsøpling						5 337					46 597	51 934
164 - Likestilling	70 - Likestilling											48 000	48 000
170 - Sivilt samfunn	70 - Sivilt samfunn	210 758	109 220	49 981	59 701	140 830	79 937	92 309	49 780	112 563	104 014	444 581	1 453 675
172 - Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette	71 - Regionale banker og fond											50 000	50 000
172 - Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette	73 - Gjeldslette											37 998	37 998
179 - Flyktningtiltak i Norge	21 - Spesielle driftsutgifter							5 910				1 500	7 410
51 - Riksrevisjonen	1 - Driftsutgifter									1 097		5 403	6 501
1482 - Internasjonale klima- og utviklingstiltak	73 - Klima- og skoginitiativet		187 544			-1 186			19 335			683 503	889 196
5309 - Tilfeldige inntekter	29 - Ymse		-24 435	-41	-31					-37	-756	-42 420	-67 720
Total		**704 760**	**681 044**	**608 376**	**502 675**	**496 980**	**481 846**	**458 042**	**286 602**	**211 252**	**164 643**	**3 642 040**	**8 238 259**

Figur 1.1 Øremerket bistand[1] til største mottakerland i Afrika fordelt på kapittel og post, 2025[2] (1000 kroner)

[1] Inkluderer bilateral bistand, multi-bilateral bistand og triangulært samarbeid

[2] Det vil forekomme noe avvik mellom statsregnskapet og bistandsstatistikken

Det vises til Norads hjemmesider for ytterligere statistikk: https://bistandsresultater.no

Kapittel	Post	Afghanistan	Indonesia	Myanmar	Nepal	Bangladesh	Pakistan	India	Sri Lanka	Vietnam	Georgia	Andre land/uspesifisert	Asia totalt
144 - Norsk senter for utvekslingssamarbeid (Norec)	70 - Utvekslingsordninger		28		2 578	-68		2 071				11 969	16 578
144 - Norsk senter for utvekslingssamarbeid (Norec)	71 - Rekruttering til internasjonale organisasjoner			2 133			1 111					3 073	6 317
150 - Humanitær bistand	70 - Nødhjelp og humanitær bistand	156 625		120 064		22 653	14 871		38 557	4 000		80 383	437 154
151 - Fred, sikkerhet og globalt samarbeid	70 - Fred og forsoning	5 391		12 000	5 000		1 263					11 629	35 283
151 - Fred, sikkerhet og globalt samarbeid	71 - Globale sikkerhetsspørsmål og nedrustning											58	58
152 - Menneskerettigheter	70 - Menneskerettigheter	3 500	5 500	20 000	1 000	2 000	7 530		4 000	2 000		8 236	53 766
153 - Flyktninger, fordrevne og vertssamfunn	70 - Flyktninger og internt fordrevne	38 947		33 689		15 779							88 415
153 - Flyktninger, fordrevne og vertssamfunn	72 - Bærekraftige løsninger og vertssamfunn			2 400		20 000						3 250	25 650
159 - Regionbevilgninger	71 - Europa og Sentral-Asia										32 878	49 858	82 736
159 - Regionbevilgninger	72 - Afghanistan	345 864											345 864
159 - Regionbevilgninger	76 - Asia		8 000	63 999	157 200	12 500	33 290	66 750	8 698	10 000		82 748	443 185
161 - Utdanning, forskning og offentlige institusjoner	70 - Utdanning		12 833	1 693	26 190	4 294	1 075	-94	4 363	4 084		171	54 609
161 - Utdanning, forskning og offentlige institusjoner	71 - Forskning		19		4	7				29			59
162 - Næringsutvikling, matsystemer og fornybar energi	71 - Matsikkerhet, fisk og landbruk		6 391		18 695		6 818		3 891			8 456	44 251
162 - Næringsutvikling, matsystemer og fornybar energi	72 - Fornybar energi		14 955		4 560			469					19 984
163 - Klima, miljø og hav	71 - Bærekraftig hav og tiltak mot marin forsøpling		6 535									15 184	21 718
170 - Sivilt samfunn	70 - Sivilt samfunn	45 929	24 126	58 416	76 715	25 437	17 975	8 214	10 667	11 309		52 595	331 384
179 - Flyktningtiltak i Norge	21 - Spesielle driftsutgifter	4 000					3 762						7 762
1482 - Internasjonale klima- og utviklingstiltak	73 - Klima- og skoginitiativet		511 099	344						1 554		17 238	530 236
5309 - Tilfeldige inntekter	29 - Ymse		-4 243	-2 308	-5 173		-6 518					-225	-18 466
Total		**600 256**	**585 244**	**312 432**	**286 768**	**102 602**	**81 176**	**77 409**	**70 177**	**32 977**	**32 878**	**344 623**	**2 526 543**

Figur 1.2 Øremerket bistand[1] til største mottakerland i Asia fordelt på kapittel og post, 2025[2] (1000 kroner)

1 Inkluderer bilateral bistand, multi-bilateral bistand og triangulært samarbeid
2 Det vil forekomme noe avvik mellom statsregnskapet og bistandsstatistikken
Det vises til Norads hjemmesider for ytterligere statistikk: https://bistandsresultater.no

Kapittel	Post	Palestina	Syria	Libanon	Jemen	Irak	Jordan	Iran	Andre land/uspesifisert	Midtøsten totalt
144 - Norsk senter for utvekslingssamarbeid (Norec)	71 - Rekruttering til internasjonale organisasjoner	5 897		1 565	4				1 625	9 091
150 - Humanitær bistand	70 - Nødhjelp og humanitær bistand	642 007	324 008	79 625	128 084	53 659	2 345	1 980	144 000	1 375 707
151 - Fred, sikkerhet og globalt samarbeid	70 - Fred og forsoning	1 368	4 304	3 048	2 666	335			10 657	22 378
151 - Fred, sikkerhet og globalt samarbeid	71 - Globale sikkerhetsspørsmål og nedrustning		102	283	545					931
152 - Menneskerettigheter	70 - Menneskerettigheter	30 843		9 268		2 000	8 446		10 550	61 107
153 - Flyktninger, fordrevne og vertssamfunn	70 - Flyktninger og internt fordrevne	44 570	50 592	26 538	28 963	12 233	16 655	13 809	100 000	293 360
153 - Flyktninger, fordrevne og vertssamfunn	72 - Bærekraftige løsninger og vertssamfunn		72 771	31 500		30 000	44 957			179 228
159 - Regionbevilgninger	70 - Midtøsten	950 956	69 079	46 791	425	9 000	31 000		6 233	1 113 485
161 - Utdanning, forskning og offentlige institusjoner	70 - Utdanning	2 841								2 841
162 - Næringsutvikling, matsystemer og fornybar energi	70 - Bærekraftig jobbskaping, næringsutvikling og handel						2 466			2 466
170 - Sivilt samfunn	70 - Sivilt samfunn	68 959	10 445	42 969		24 501	992			147 866
179 - Flyktningtiltak i Norge	21 - Spesielle driftsutgifter					6 000				6 000
5309 - Tilfeldige inntekter	29 - Ymse	-1 162			-292	-3				-1 457
Total		**1 746 280**	**531 301**	**241 586**	**160 395**	**137 726**	**106 861**	**15 789**	**273 066**	**3 213 004**

Figur 1.3 Øremerket bistand[1] til Midtøsten fordelt på kapittel og post, 2025[2] (1000 kroner)

1 Inkluderer bilateral bistand, multi-bilateral bistand og triangulært samarbeid
2 Det vil forekomme noe avvik mellom statsregnskapet og bistandsstatistikken
Det vises til Norads hjemmesider for ytterligere statistikk: https://bistandsresultater.no

Kapittel	Post	Brasil	Colombia	Haiti	Venezuela	Guatemala	Peru	Ecuador	Cuba	Guyana	Bolivia	Andre land/uspesifisert	Latin-Amerika totalt
144 - Norsk senter for utvekslingssamarbeid (Norec)	70 - Utvekslingsordninger	4 594										14 199	18 793
144 - Norsk senter for utvekslingssamarbeid (Norec)	71 - Rekruttering til internasjonale organisasjoner											878	878
150 - Humanitær bistand	70 - Nødhjelp og humanitær bistand		29 807	46 948	31 249		2 500					23 618	134 122
151 - Fred, sikkerhet og globalt samarbeid	70 - Fred og forsoning		72 233		661							3 498	76 392
151 - Fred, sikkerhet og globalt samarbeid	71 - Globale sikkerhetsspørsmål og nedrustning		134										134
152 - Menneskerettigheter	70 - Menneskerettigheter	600	13 119		899	3 842			5 721			15 463	39 645
153 - Flyktninger, fordrevne og vertssamfunn	70 - Flyktninger og internt fordrevne		34 430		22 108							41 211	97 749
153 - Flyktninger, fordrevne og vertssamfunn	72 - Bærekraftige løsninger og vertssamfunn					1 000							1 000
159 - Regionbevilgninger	77 - Latin-Amerika og Karibia	2 800	80 000	31 694		11 500			12 500			18 944	157 437
161 - Utdanning, forskning og offentlige institusjoner	70 - Utdanning		11 415			368	681	1 697			392	3 900	18 453
161 - Utdanning, forskning og offentlige institusjoner	73 - Styresett og offentlige institusjoner						588						588
162 - Næringsutvikling, matsystemer og fornybar energi	71 - Matsikkerhet, fisk og landbruk		18 922			3 336						550	22 807
170 - Sivilt samfunn	70 - Sivilt samfunn	17 155	57 288	13 988		32 885	12 156	17 108	8 218		17 411	46 959	223 168
1482 - Internasjonale klima- og utviklingstiltak	73 - Klima- og skoginitiativet	1 111 295	151 840				25 975	9 085		21 815		19 924	1 339 932
5309 - Tilfeldige inntekter	29 - Ymse						-871					-18	-888
Total		**1 136 444**	**469 188**	**92 631**	**54 917**	**52 931**	**41 030**	**27 890**	**26 439**	**21 815**	**17 803**	**189 125**	**2 130 211**

Figur 1.4 Øremerket bistand[1] til største mottakerland i Latin-Amerika og Karibia fordelt på kapittel og post, 2025[2] (1000 kroner)

1 Inkluderer bilateral bistand, multi-bilateral bistand og triangulært samarbeid.

2 Det vil forekomme noe avvik mellom statsregnskapet og bistandsstatistikken.

Det vises til Norads hjemmesider for ytterligere statistikk: https://bistandsresultater.no

Kapittel	Post	Ukraina	Moldova	Tyrkia	Belarus	Kosovo	Albania	Andre land/uspesifisert	Europa totalt
144 - Norsk senter for utvekslingssamarbeid (Norec)	71 - Rekruttering til internasjonale organisasjoner	6 806	1 161						7 967
150 - Humanitær bistand	70 - Nødhjelp og humanitær bistand					1 700		10 000	11 700
151 - Fred, sikkerhet og globalt samarbeid	70 - Fred og forsoning	131					349	838	1 319
151 - Fred, sikkerhet og globalt samarbeid	71 - Globale sikkerhetsspørsmål og nedrustning						181		181
152 - Menneskerettigheter	70 - Menneskerettigheter			17 770				1 100	18 870
159 - Regionbevilgninger	71 - Europa og Sentral-Asia				7 097	6 594	1 843	136 073	151 608
159 - Regionbevilgninger	73 - Ukraina og naboland	11 460 752	499 632					1 472	11 961 857
162 - Næringsutvikling, matsystemer og fornybar energi	77 - Norfund - Ukraina risikokapital	125 000							125 000
162 - Næringsutvikling, matsystemer og fornybar energi	97 - Norfund - Ukraina kapitalinnskudd	125 000							125 000
170 - Sivilt samfunn	70 - Sivilt samfunn				1 104				1 104
179 - Flyktningtiltak i Norge	21 - Spesielle driftsutgifter			1 300					1 300
51 - Riksrevisjonen	1 - Driftsutgifter						2 082	2 083	4 166
1482 - Internasjonale klima- og utviklingstiltak	73 - Klima- og skoginitiativet							2 135	2 135
5309 - Tilfeldige inntekter	29 - Ymse		-372	-60		-1 056		-125	-1 613
Total		**11 717 690**	**500 422**	**19 011**	**8 201**	**7 239**	**4 456**	**153 577**	**12 410 594**

Figur 1.5 Øremerket bistand[1] til største mottakerland i Europa fordelt på kapittel og post, 2025[2] (1000 kroner)

1 Inkluderer bilateral bistand, multi-bilateral bistand og triangulært samarbeid

2 Det vil forekomme noe avvik mellom statsregnskapet og bistandsstatistikken

Det vises til Norads hjemmesider for ytterligere statistikk: https://bistandsresultater.no

Kapittel	Post	Europa	Afrika	Midtøsten	Asia	Latin-Amerika	Oseania	Total
144 - Norsk senter for utvekslingssamarbeid (Norec)	70 - Utvekslingsordninger		69 740		16 578	18 793		105 111
144 - Norsk senter for utvekslingssamarbeid (Norec)	71 - Rekruttering til internasjonale organisasjoner	7 967	14 082	9 091	6 317	878		38 336
150 - Humanitær bistand	70 - Nødhjelp og humanitær bistand	11 700	952 178	1 375 707	437 154	134 122		2 910 861
151 - Fred, sikkerhet og globalt samarbeid	70 - Fred og forsoning	1 319	40 034	22 378	35 283	76 392		175 407
151 - Fred, sikkerhet og globalt samarbeid	71 - Globale sikkerhetsspørsmål og nedrustning	181	39 370	931	58	134		40 674
152 - Menneskerettigheter	70 - Menneskerettigheter	18 870	96 739	61 107	53 766	39 645		270 127
153 - Flyktninger, fordrevne og vertssamfunn	70 - Flyktninger og internt fordrevne		411 520	293 360	88 415	97 749		891 043
153 - Flyktninger, fordrevne og vertssamfunn	72 - Bærekraftige løsninger og vertssamfunn		57 500	179 228	25 650	1 000		263 378
159 - Regionbevilgninger	70 - Midtøsten			1 113 485				1 113 485
159 - Regionbevilgninger	71 - Europa og Sentral-Asia	151 608			82 736			234 344
159 - Regionbevilgninger	72 - Afghanistan				345 864			345 864
159 - Regionbevilgninger	73 - Ukraina og naboland	11 961 857						11 961 857
159 - Regionbevilgninger	75 - Afrika		2 158 269					2 158 269
159 - Regionbevilgninger	76 - Asia				443 185			443 185
159 - Regionbevilgninger	77 - Latin-Amerika og Karibia					157 437		157 437
161 - Utdanning, forskning og offentlige institusjoner	70 - Utdanning		195 563	2 841	54 609	18 453	3 632	275 097
161 - Utdanning, forskning og offentlige institusjoner	71 - Forskning		36 734		59			36 794
161 - Utdanning, forskning og offentlige institusjoner	73 - Styresett og offentlige institusjoner		100 799			588		101 388
162 - Næringsutvikling, matsystemer og fornybar energi	70 - Bærekraftig jobbskaping, næringsutvikling og handel		70 646	2 466				73 112
162 - Næringsutvikling, matsystemer og fornybar energi	71 - Matsikkerhet, fisk og landbruk		1 108 180		44 251	22 807		1 175 238
162 - Næringsutvikling, matsystemer og fornybar energi	72 - Fornybar energi		244 159		19 984			264 143
162 - Næringsutvikling, matsystemer og fornybar energi	77 - Norfund - Ukraina risikokapital	125 000						125 000
162 - Næringsutvikling, matsystemer og fornybar energi	97 - Norfund - Ukraina kapitalinnskudd	125 000						125 000
163 - Klima, miljø og hav	70 - Miljø og klima		165 751					165 751
163 - Klima, miljø og hav	71 - Bærekraftig hav og tiltak mot marin forsøpling		51 934		21 718			73 653
164 - Likestilling	70 - Likestilling		48 000					48 000
170 - Sivilt samfunn	70 - Sivilt samfunn	1 104	1 453 675	147 866	331 384	223 168	10 604	2 167 801
172 - Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette	71 - Regionale banker og fond		50 000					50 000
172 - Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette	73 - Gjeldslette		37 998					37 998
179 - Flyktningtiltak i Norge	21 - Spesielle driftsutgifter	1 300	7 410	6 000	7 762			22 471
51 - Riksrevisjonen	1 - Driftsutgifter	4 166	6 501					10 666
1482 - Internasjonale klima- og utviklingstiltak	73 - Klima- og skoginitiativet	2 135	889 196		530 236	1 339 932	3 440	2 764 940
5309 - Tilfeldige inntekter	29 - Ymse	-1 613	-67 720	-1 457	-18 466	-888		-90 144
Total		**12 410 594**	**8 238 259**	**3 213 004**	**2 526 543**	**2 130 211**	**17 677**	**28 536 287**

Figur 1.6 Øremerket bistand[1] til hovedregionene fordelt på kapittel og post, 2025[2] (1000 kroner)

1 Inkluderer bilateral bistand, multi-bilateral bistand og triangulært samarbeid.

2 Det vil forekomme noe avvik mellom statsregnskapet og bistandsstatistikken.

Det vises til Norads hjemmesider for ytterligere statistikk: https://bistandsresultater.no

DAC Hovedsektor	Ukraina	Palestina	Brasil	Sør-Sudan	Etiopia	Sudan	Afghanistan	Indonesia	Syria	Malawi	Andre bind/uspesifisert	Total øremerket bistand
111 - Utdanning, uspesifisert	9 753	389 176			18 726		6 164			3 729	259 427	686 975
112 - Grunnutdanning		8 966		52 170	65 150		71 821		5 000	4 983	620 078	828 167
113 - Videregående utdanning		8 914		6 296	9 720		14 000				57 319	96 250
114 - Høyere utdanning		2 841		5 764	35 834	13 600	450	12 852		21 262	247 652	340 255
121 - Helse, generell	14 999	-4 745			1 262			737	10 230	68 480	181 488	272 451
122 - Primærhelse		43 550	4 044	5 778	3 667	5 243	42 050		7 704	16 466	936 895	1 065 398
123 - Ikke-smittsomme sykdommer		4 139		316	403		1 239	817			91 469	98 384
130 - Befolkningspolitikk og reproduktiv helse		8 280		-1 042	32 421	60 000	16 281			4 012	586 809	706 761
140 - Vannforsyning og sanitær				8 926			8 653		10 000		65 988	93 568
151 - Offentlig forvaltning og sivilt samfunn	408 664	80 875	68 762	89 049	53 670	69 074	69 594	12 824	4 994	50 421	3 014 973	3 922 899
152 - Konfliktløsning og -forebygging	149 187	15 326		71 555	25 377	23 852	17 140	1 200	48 202		1 183 974	1 535 812
160 - Sosial infrastruktur og tjenester	25 943	96 987		54 464	10 183	5 711		1 155	500	11 823	517 029	723 795
210 - Transport og lagerhold	12 989										1 925	14 914
220 - Kommunikasjon											7 950	7 950
231 - Energipolicy	153 162								249		400 697	554 108
232 - Energiproduksjon, fornybare kilder	31 576	13 420			-22 137			14 955	1 100	36 381	3 830 079	3 905 375
233 - Energiproduksjon, ikke-fornybare kilder									50 600			50 600
234 - Kraftverk med hybrid energiproduksjon	1 498 500											1 498 500
235 - Elektriske kraftverk, kjernekraft	346 990										19 906	366 896
236 - Oppvarming, kjøling og energidistribusjon	3 500 000	30 000									94 670	3 624 670
240 - Bank- og finansielle tjenester				665	1 940						86 978	89 583
250 - Næringsliv	265 099										1 715 635	1 980 734
311 - Landbruk			550	248 471	143 567	35 552	14 199			135 701	728 334	1 306 375
312 - Skog					30 430			7 462		2 700	20 065	60 656
313 - Fiskeri								7 391			425 841	433 232
321 - Industri	3 100										82 278	85 378
322 - Mineralressurser og gruvedrift											3 000	3 000
331 - Handelspolitikk og reguleringer	-641										33 671	33 030
410 - Miljøvern		1 142	1 063 088	1 053	177 640	1 586		525 823	747	17 572	2 808 526	4 597 177
430 - Multisektor	2 640 000	355 466		14 168	23 600	32 738	158 500	28	10 000	28 800	990 457	4 253 757
520 - Matvarehjelp og -sikkerhet										93 000		93 000
720 - Nødhjelp	2 654 813	686 576		147 127	69 589	361 020	180 166		340 804		3 401 835	7 841 930
730 - Gjenoppbygging og rehabilitering	3 556	3 366							41 171		3 000	51 094
740 - Katastrofeforebygging og -beredskap		2 000									500	2 500
930 - Flyktninger i giverland											2 928 430	2 928 430
998 - Uspesifisert										7 344	116 369	123 713
Total	**11 717 690**	**1 746 280**	**1 136 444**	**704 760**	**681 044**	**608 376**	**600 256**	**585 244**	**531 301**	**502 675**	**25 463 247**	**44 277 316**

Figur 1.7 Største mottakerland av øremerket bistand[1] fordelt på sektorer, 2025[2] (1000 kroner)

1 Inkluderer bilateral bistand, multi-bilateral bistand og triangulært samarbeid.

2 Det vil forekomme noe avvik mellom statsregnskapet og bistandsstatistikken.

Det vises til Norads hjemmesider for ytterligere statistikk: https://bistandsresultater.no

Vedlegg 2

Bistand gjennom norske ikke-statlige organisasjoner og stiftelser i 2025

Kapittel	Post	Norges Røde Kors	Flyktninghjelpen	Kirkens Nødhjelp	Norsk Folkehjelp	Redd Barna Norge	Regnskogfondet	Stromme-stiftelsen	Atlas-alliansen	CARE Norge	Digni	Sum andre norske org.	Norske org. totalt
144 - Norsk senter for utvekslingssamarbeid (Norec)	70 - Utvekslingsordninger							3 745				38 523	42 268
150 - Humanitær bistand	70 - Nødhjelp og humanitær bistand	1 342 887	262 573	254 495	282 000	150 500						57 102	2 349 557
151 - Fred, sikkerhet og globalt samarbeid	70 - Fred og forsoning	-13	18 757	4 000	3 300							83 244	109 288
151 - Fred, sikkerhet og globalt samarbeid	71 - Globale sikkerhetsspørsmål og nedrustning		12 300										12 300
151 - Fred, sikkerhet og globalt samarbeid	73 - FN og og globale utfordringer		10 000									28 000	38 000
152 - Menneskerettigheter	70 - Menneskerettigheter		12 000									93 326	105 326
153 - Flyktninger, fordrevne og vertssamfunn	70 - Flyktninger og internt fordrevne		752 027									18 000	770 027
153 - Flyktninger, fordrevne og vertssamfunn	72 - Bærekraftige løsninger og vertssamfunn		27 458							23 771		30 000	81 229
159 - Regionbevilgninger	70 - Midtøsten		9 125							8 280		4 233	21 638
159 - Regionbevilgninger	71 - Europa og Sentral-Asia		79 063		20 500							23 724	123 287
159 - Regionbevilgninger	72 - Afghanistan		19 000									51 812	70 812
159 - Regionbevilgninger	73 - Ukraina og naboland	402 000	294 800	71 930	126 800	54 000						94 622	1 044 152
159 - Regionbevilgninger	75 - Afrika		86 988	46 165	35 070	3 000		860		18 822		61 547	252 451
159 - Regionbevilgninger	76 - Asia		1 621									37 020	38 642
159 - Regionbevilgninger	77 - Latin-Amerika og Karibia		1 450			10 000						31 000	42 450
161 - Utdanning, forskning og offentlige institusjoner	70 - Utdanning		-2										-2
161 - Utdanning, forskning og offentlige institusjoner	73 - Styresett og offentlige institusjoner		1 043									7 500	8 543
162 - Næringsutvikling, matsystemer og fornybar energi	70 - Bærekraftig jobbskaping, næringsutvikling og handel							6 166				8 000	14 166
162 - Næringsutvikling, matsystemer og fornybar energi	71 - Matsikkerhet, fisk og landbruk		5 500									70 428	75 928
162 - Næringsutvikling, matsystemer og fornybar energi	72 - Fornybar energi		48 712										48 712
163 - Klima, miljø og hav	70 - Miljø og klima		74 131									34 437	108 568
163 - Klima, miljø og hav	71 - Bærekraftig hav og tiltak mot marin forsøpling											31 342	31 342
170 - Sivilt samfunn	70 - Sivilt samfunn	74 350	53 215	554 663	316 742	145 632	88 445	172 461	182 772	86 887	112 172	591 726	2 379 064
1482 - Internasjonale klima- og utviklingstiltak	73 - Klima- og skoginitiativet			8 883			119 280					51 206	179 369
5309 - Tilfeldige inntekter	29 - Ymse			-714			-871				-1 250	-809	-3 644
Total		**1 819 224**	**1 769 762**	**939 420**	**784 412**	**363 132**	**206 854**	**183 231**	**182 772**	**137 761**	**110 921**	**1 445 985**	**7 943 474**

Figur 2.1 Bistand gjennom norske ikke-statlige organisasjoner/stiftelser fordelt på kapittel og post, 2025[1] (1000 kroner)

[1] Det vil forekomme noe avvik mellom statsregnskapet og bistandsstatistikken.

Det vises til Norads hjemmesider for ytterligere statistikk: https://bistandsresultater.no

Vedlegg 3

Bistand gjennom ikke-norske, ikke-statlige organisasjoner og stiftelser i 2025

Kapittel	Post	Catalytic Finance Foundation	Gordon and Betty Moore Foundation	WRI - World Resources Institute	IPPF - International Planned Parenthood Federation	IDH - The Sustainable Trade Initiative	The Global Center on Adaptation	MAG - Mines advisory group, Britain	Caritas International	The HALO Trust	MSI Reproductive Choices	Sum andre ikke-norske org.	Ikke-norske org. totalt
144 - Norsk senter for utvekslingssamarbeid (Norec)	70 - Utvekslingsordninger											57 583	57 583
150 - Humanitær bistand	70 - Nødhjelp og humanitær bistand							75 600		46 000		145 986	267 586
151 - Fred, sikkerhet og globalt samarbeid	70 - Fred og forsoning								500			170 277	170 777
151 - Fred, sikkerhet og globalt samarbeid	71 - Globale sikkerhetsspørsmål og nedrustning											14 475	14 475
151 - Fred, sikkerhet og globalt samarbeid	73 - FN og og globale utfordringer											3 500	3 500
152 - Menneskerettigheter	70 - Menneskerettigheter				3 000							293 818	296 818
153 - Flyktninger, fordrevne og vertssamfunn	72 - Bærekraftige løsninger og vertssamfunn											10 357	10 357
159 - Regionbevilgninger	70 - Midtøsten											39 503	39 503
159 - Regionbevilgninger	71 - Europa og Sentral-Asia											71 058	71 058
159 - Regionbevilgninger	72 - Afghanistan				16 281							115 821	132 102
159 - Regionbevilgninger	73 - Ukraina og naboland								76 039	23 560		135 598	235 197
159 - Regionbevilgninger	75 - Afrika					4 000		6 500				361 521	372 021
159 - Regionbevilgninger	76 - Asia											68 176	68 176
159 - Regionbevilgninger	77 - Latin-Amerika og Karibia											12 300	12 300
160 - Helse	70 - Helse											45 000	45 000
161 - Utdanning, forskning og offentlige institusjoner	70 - Utdanning				5 000							0	5 000
161 - Utdanning, forskning og offentlige institusjoner	71 - Forskning											17 367	17 367
161 - Utdanning, forskning og offentlige institusjoner	73 - Styresett og offentlige institusjoner											144 406	144 406
162 - Næringsutvikling, matsystemer og fornybar energi	70 - Bærekraftig jobbskaping, næringsutvikling og handel											30 334	30 334
162 - Næringsutvikling, matsystemer og fornybar energi	71 - Matsikkerhet, fisk og landbruk			25 000		60 234						353 306	438 541
162 - Næringsutvikling, matsystemer og fornybar energi	72 - Fornybar energi											36 467	36 467
163 - Klima, miljø og hav	70 - Miljø og klima						83 620					93 756	177 377
163 - Klima, miljø og hav	71 - Bærekraftig hav og tiltak mot marin forsøpling			2 025								38 983	41 008
164 - Likestilling	70 - Likestilling				29 319						58 000	42 500	129 819
170 - Sivilt samfunn	70 - Sivilt samfunn				48 101						2 000	141 873	191 973
179 - Flyktningtiltak i Norge	21 - Spesielle driftsutgifter											5 500	5 500
51 - Riksrevisjonen	75 - Internasjonale organisasjonar og nettverk											29 791	29 791
1482 - Internasjonale klima- og utviklingstiltak	73 - Klima- og skoginitiativet	200 000	200 000	167 776		35 807						659 654	1 263 237
5309 - Tilfeldige inntekter	29 - Ymse											-3 975	-3 975
Total		**200 000**	**200 000**	**194 801**	**101 701**	**100 042**	**83 620**	**82 100**	**76 539**	**69 560**	**60 000**	**3 134 934**	**4 303 297**

Figur 3.1 Bistand gjennom ikke-norske, ikke-statlige organisasjoner/stiftelser[1] fordelt på kapittel og post, 2025[2] (1000 kroner)

1 Internasjonale og lokale NGO-er, samt NGO-er i andre donorland.

2 Det vil forekomme noe avvik mellom statsregnskapet og bistandsstatistikken.

Det vises til Norads hjemmesider for ytterligere statistikk: https://bistandsresultater.no

Vedlegg 4

Bistand gjennom multilaterale organisasjoner i 2025

Kapittel	Post	Verdensbankgruppen	Regionale utviklingsbanker	UNDP - UN Development Programme	WFP - World Food Programme	EC - European Commission	UNICEF - United Nations Children's Fund	UNHCR - UN Office of the UN High Commissioner for Refugees	GAVI - Global Alliance for Vaccines and Immunization	UNFPA - UN Population Fund	MPTF Office - Multi-Partner Trust Fund Office	Sum resterende multilaterale org.	Multilaterale organisasjoner totalt
116 - Internasjonale organisasjoner	70 - Pliktige bidrag											1 046	1 046
144 - Norsk senter for utvekslingssamarbeid (Norec)	71 - Rekruttering til internasjonale organisasjoner	14 016	3 073	8 164	6 445		5 369	2 742		2 253		32 289	74 351
150 - Humanitær bistand	70 - Nødhjelp og humanitær bistand				297 300		256 000	91 500		156 700	22 000	1 335 863	2 159 363
150 - Humanitær bistand	71 - Verdens matvareprogram (WFP)				430 000								430 000
151 - Fred, sikkerhet og globalt samarbeid	70 - Fred og forsoning			30 132							15 860	27 496	73 488
151 - Fred, sikkerhet og globalt samarbeid	71 - Globale sikkerhetsspørsmål og nedrustning											71 059	71 059
151 - Fred, sikkerhet og globalt samarbeid	73 - FN og og globale utfordringer			8 000								173 103	181 103
151 - Fred, sikkerhet og globalt samarbeid	74 - Pliktige bidrag til FN-organisasjoner mv.											418 324	418 324
152 - Menneskerettigheter	70 - Menneskerettigheter	5 000		11 150						9 352	35 000	149 333	209 835
152 - Menneskerettigheter	71 - FNs høykommissær for menneskerettigheter (OHCHR)											173 720	173 720
153 - Flyktninger, fordrevne og vertssamfunn	70 - Flyktninger og internt fordrevne			1 973			30 000	30 000			20 000	142 000	223 973
153 - Flyktninger, fordrevne og vertssamfunn	71 - FNs høykomissær for flyktninger (UNHCR)							630 000					630 000
153 - Flyktninger, fordrevne og vertssamfunn	72 - Bærekraftige løsninger og vertssamfunn			27 100			5 000				35 000	251 000	318 100
159 - Regionbevilgninger	70 - Midtøsten	53 975		523 931			25 000					75 419	678 325
159 - Regionbevilgninger	71 - Europa og Sentral-Asia	11 271	30 000	22 600			-90					91 645	155 426
159 - Regionbevilgninger	72 - Afghanistan	75 500									42 000	30 000	147 500
159 - Regionbevilgninger	73 - Ukraina og naboland	2 660 000	2 142 005	1 212 325	365 000	1 500 000	285 886	615 000		88 983		1 214 292	10 083 491
159 - Regionbevilgninger	75 - Afrika	223 601		112 338	280 976		114 713			147 000	130 050	232 433	1 241 111
159 - Regionbevilgninger	76 - Asia	6 000	58 567	50 133	11 450		5 000			16 900		69 536	217 586
159 - Regionbevilgninger	77 - Latin-Amerika og Karibia			21 650	10 000		1 000			2 000	30 000	41 338	105 988
160 - Helse	70 - Helse	179 000							1 190 975	105 000		1 782 000	3 256 975
160 - Helse	71 - Verdens helseorganisasjon (WHO)											235 500	235 500
161 - Utdanning, forskning og offentlige institusjoner	70 - Utdanning						200 618					294 708	495 325
161 - Utdanning, forskning og offentlige institusjoner	73 - Styresett og offentlige institusjoner	25 796		30 067			9 012					192 895	257 770
162 - Næringsutvikling, matsystemer og fornybar energi	70 - Bærekraftig jobbskaping, næringsutvikling og handel	5 976										28 832	34 808
162 - Næringsutvikling, matsystemer og fornybar energi	71 - Matsikkerhet, fisk og landbruk	46 329	8 000	14 958	153 414		30 000				35 000	867 820	1 155 522
162 - Næringsutvikling, matsystemer og fornybar energi	72 - Fornybar energi	90 180	70 000									64 751	224 931
163 - Klima, miljø og hav	70 - Miljø og klima	75 180	10 000	102 813							181 374	1 105 342	1 474 709
163 - Klima, miljø og hav	71 - Bærekraftig hav og tiltak mot marin forsøpling	19 890									20 000	114 515	154 404
164 - Likestilling	70 - Likestilling	38 000		3 000			28 000			44 000		40 500	153 500
164 - Likestilling	71 - FNs organisasjon for kvinners rettigheter og likestilling (UN Women)											100 300	100 300
164 - Likestilling	72 - FNs befolkningsfond (UNFPA)									626 100			626 100
171 - FNs utviklingsarbeid	70 - FNs utviklingsprogram (UNDP)			454 400									454 400
171 - FNs utviklingsarbeid	71 - FNs barnefond (UNICEF)						480 600						480 600
171 - FNs utviklingsarbeid	73 - FN og multilateralt samarbeid											11 023	11 023
172 - Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette	70 - Verdensbanken	1 410 347											1 410 347
172 - Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette	71 - Regionale banker og fond		994 733									113 545	1 108 278
172 - Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette	72 - Strategisk samarbeid											43 400	43 400
172 - Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette	73 - Gjeldslette	251 240	155 803										407 043
179 - Flyktningtiltak i Norge	21 - Spesielle driftsutgifter							1 300				17 871	19 171
1400 - Klima- og miljødepartementet	76 - Støtte til nasjonale og internasjonale miljøtiltak											8 000	8 000
1482 - Internasjonale klima- og utviklingstiltak	73 - Klima- og skoginitiativet			97 323							450 000	537 453	1 084 775
5309 - Tilfeldige inntekter	29 - Ymse	-1 750	-5 140	-1 345			-508			-9 739		-52 277	-70 758
Total		**5 189 550**	**3 467 041**	**2 730 713**	**1 554 586**	**1 500 000**	**1 475 599**	**1 370 542**	**1 190 975**	**1 188 549**	**1 016 284**	**10 036 075**	**30 719 913**

Figur 4.1 Bistand gjennom multilaterale organisasjoner fordelt på kapittel og post, 2025[1] (1000 kroner)

[1] 1) Det vil forekomme noe avvik mellom statsregnskapet og bistandsstatistikken.
Det vises til Norads hjemmesider for ytterligere statistikk: https://bistandsresultater.no

Vedlegg 5

Bistand som andel av BNI i OECD/DAC-land 2025[1]

DAC land:	2025
Norge	1,03
Luxembourg	0,99
Sverige	0,85
Danmark	0,72
Nederland	0,58
Tyskland	0,56
Sveits	0,46
Finland	0,44
Storbritannia	0,43
Frankrike	0,42
Irland	0,42
Belgia	0,37
Japan	0,35
Island	0,34
Østerrike	0,33
Canada	0,32
Italia	0,30
New Zealand	0,27
Spania	0,27
Slovenia	0,22

DAC land:	2025
Litauen	0,21
Sør-Korea	0,20
Estland	0,19
Australia	0,18
Latvia	0,18
Portugal	0,18
Polen	0,16
Ungarn	0,14
Romania	0,14
Hellas	0,13
Slovakia	0,13
Tsjekkia	0,12
USA	0,09
DAC total	0,26

[1] Basert på foreløpig rapporterte tall, tilgjengelig på https://www.oecd.org/en/data/insights/data-explainers/2026/04/a-historic-decline-in-foreign-aid-preliminary-2025-oda-data.html

Vedlegg 6

Utviklingsbankene

Tabell 6.1 Utviklingsbankene 2025

	Verdensbank-gruppen (IBRD, IDA, IFC, MIGA, ICSID)	Den inter-amerikanske utviklingsbanken (IDB)	Afrikabanken	Asiabanken	Den asiatiske investerings-banken for infrastruktur (AIIB)
Etablert	1944	1959	1964	1966	2016
Hovedsete	Washington D.C.	Washington D.C.	Abidjan	Manila	Beijing
President	Ajay Banga (USA)	Ilan Goldfajn (Brasil)	Sidi Ould Tah (Mauritania)[1]	Masato Kanda (Japan)	Zou Jiayi (Kina)
Antall ansatte	20 758	2 000	2 263	4 436	746
Utlån 2025	118,5 mrd. USD[2]	33 mrd. USD inkl. 13 mrd. USD i IDB Invest[3]	11 mrd. USD	29,3 mrd. USD	10,6 mrd. USD
Antall medlemsland	189	48, hvorav 20 ikke-regionale	81, hvorav 27 ikke-regionale	69, hvorav 19 ikke-regionale	106 medlemmer, og 5 land med søknad i prosess
Norsk årlig kjernebidrag 2025	250 mill. kroner (IBRD) 1 088,7 mill. kroner (IDA) 71,6 mill. kroner (IFC)	28,8 mill. kroner (IDB Invest)	Bank: 104,7 mill. kroner. Fond: 749 mill. kroner (AfDF)	Asiabankens utviklingsfond: 62,2 mill. kroner.	
Garantiansvar pr. 31.12.2025	19,0 mrd. kroner[4]	2,8 mrd. kroner	35,9 mrd. kroner	4,7 mrd. kroner	4,4 mrd. kroner
Norsk eierandel, pst. i 2025	IBRD: 0,61 IDA: 1,07 IFC: 0,71 MIGA: 0,69	Bank: 0,17 IDB Invest: 0,57	Bank: 1,13 Fond: 3,54	Bank: 0,34 Fond: 0,78	Bank: 0,57

Tabell 6.1 Utviklingsbankene 2025

	Verdensbank-gruppen (IBRD, IDA, IFC, MIGA, ICSID)	Den inter-amerikanske utviklingsbanken (IDB)	Afrikabanken	Asiabanken	Den asiatiske investerings-banken for infrastruktur (AIIB)
Valggruppe med felles styremed-lem	Sverige, Danmark, Finland, Island, Latvia, Estland, Litauen	Sverige, Danmark, Finland, Spania, Frankrike, Østerrike *IDB Invest*: Sverige, Danmark, Finland, Canada, Storbritannia, Sveits	Sverige, Danmark, Finland, India, Irland	Sverige, Danmark, Finland, Canada, Nederland, Irland	Sverige, Danmark, Island, Storbritannia, Sveits, Polen, Ungarn, Romania, Serbia

1 Pr. 1. september 2025.
2 Tallet dekker Verdensbankens finansår (1. juli 2024–30. juni 2025), og omfatter forpliktet finansiering fra IBRD, IFC, MIGA og IDA.
3 Inter-American Investment Corporation – IIC.
4 Beløpet dekker garantiansvaret for IBRD og MIGA.

Bestilling av publikasjoner

Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon
publikasjoner.dep.no
Telefon: 22 24 00 00

Publikasjonene er også tilgjengelige på
www.regjeringen.no

Trykk: Aksell AS – 10/2026

SVANEMERKET
Trykksak
2041 0446